

Het boek der oprechten¹

Dit is het boek van de menselijke generaties die God op aarde geschapen heeft op de dag dat God, JHVVH, hemel en aarde gemaakt heeft.

Hoofdstuk 1

(H) Adam en Eva

1. God zei: *'Laten we de mens naar ons beeld maken, dat ze op ons lijken,'* en God schiep de mens naar Zijn eigen beeld.
2. God maakte de mens van aarde en Hij blies de levensadem in zijn neusgaten, zo werd de mens een levende ziel, begiftigd met taal.
3. JHVVH zei: *'Het is niet goed dat de mens alleen is, ik zal voor hem een hulp maken.'*
4. JHVVH liet daarom een diepe slaap over Adam komen, waardoor hij sliep, en Hij nam één van zijn ribben waarop Hij vlees formeerde, deze bracht Hij bij Adam terug. Adam ontwaakte uit zijn slaap en zie er stond een vrouw voor hem.
5. Hij zei: *'Dit is een bot van mijn botten, dus zal ze vrouw heten, omdat ze uit de man genomen is.'* Adam noemde haar Eva, want zij was de moeder van alle levenden.
6. God zegende hen en noemde hun naam Adam en Eva, op de dag dat Hij hen geschapen heeft en God, JHVVH, zei: *'Wees vruchtbaar en vermenigvuldig u, vul de aarde.'*
7. JHVVH God nam Adam en zijn vrouw en plaatste hen in de tuin van Eden om haar in te richten en te onderhouden. Hij gaf hen hierbij de volgende opdracht: *'Van elke boom uit de tuin mag u eten, maar van de boom van kennis van goed en kwaad zult u niet eten, want op de dag dat u daarvan eet zult u zeker sterven.'*
8. Toen God hen gezegend en (dit) opgedragen had, ging Hij bij hen weg en Adam en zijn vrouw bleven in de tuin, in overeenstemming met de opdracht die JHVVH hen gegeven had.
9. De slang, die God samen met hen op aarde geschapen had, kwam naar hen toe en zette hen aan om de opdracht die God hen gegeven had te overtreden.
10. De slang verleidde en haalde de vrouw over om van de boom van kennis te eten. De vrouw luisterde naar de stem van de slang en zij overtrad het woord van God, nam (een vrucht) van de boom van kennis van goed en kwaad en zij at. Zij nam ervan en gaf deze ook aan haar man die er (ook) van at.
11. Adam en zijn vrouw overtraden zo de opdracht die God hen gegeven had en God wist ervan. Hij werd boos op hen en Hij vervloekte hen.

(H) Kaïn en Abel

12. Die dag stuurde God, JHVVH, hen uit de tuin van Eden om de grond waaruit zij genomen waren te bewerken en zij vertrokken en verbleven ten oosten van de tuin van Eden. Adam had gemeenschap met zijn vrouw Eva en zij baarde twee zonen en drie dochters.
13. Zij noemde de eerstgeborene Kaïn en zei erbij: *'Ik heb een man van JHVVH gekregen.'* De ander noemde zij Abel, want zij zei: *'Wij zijn voor niets op aarde*

gekomen en voor niets zullen wij ervan weggenomen worden.'

14. De jongens groeiden op en hun vader gaf hen eigendommen in het land. Kaïn werd een landbouwer en Abel een schaapherder.

15. Na een paar jaar brachten zij een toenaderingsoffer aan JHVVH. Kaïn bracht vruchten van het land en Abel bracht van de eerstelingen van zijn kudde, het vet ervan. God keerde zich naar, en had voorkeur voor, het offer van Abel, een vuur van JHVVH daalde uit de hemel af en verteerde het.

16. JHVVH keerde zich dus niet naar het offer van Kaïn en verbond zich er niet mee, want hij had kwalitatief slechte vruchten uit de aarde naar JHVVH toe gebracht. Kaïn werd hierdoor jaloers op zijn broer Abel en hij zocht naar een gelegenheid om hem te doden.

(H) Broedermoord van Kaïn

17. Enige tijd later ging Kaïn samen met zijn broer Abel aan het werk op het land. Beide werkten zij dus op het land, Kaïn was het land aan het bewerken en ploegen en Abel weidde zijn kudde. De kudde passeerde het deel dat Kaïn net geploegd had en daarom werd Kaïn boos.

18. Kaïn ging kwaad naar zijn broer Abel toe en zei tegen hem: *'Wat is het probleem tussen u en mij dat u uw kudde hier op mijn land komt weiden?'*

19. Abel gaf zijn broer Kaïn als antwoord: *'Wat is het probleem tussen u en mij dat u het vlees van mijn kudde eet en uzelf met hun wol kleedt?'*

20. Doe de wol die u aan heeft maar uit en vergoed mij de producten en het vlees dat u ervan gegeten heeft maar. Als u dat gedaan heeft, dan zal ik van het land weggaan zoals u gevraagd heeft.'

21. Kaïn zei tegen zijn broer Abel: *'Ik zal u vandaag zeker doden en wie zal uw bloed van mij opeisen?'*

22. Abel antwoordde Kaïn het volgende: *'God, die ons op aarde gemaakt heeft, zal de oorzaak hiervan zeker vergelden. Als u mij zou doden, zal Hij mijn bloed van u opeisen. JHVVH is rechter en scheidsrechter. Hij is het die de mens zal vergelden voor het slechte dat hij gedaan heeft, de slechte mens voor het slechte dat hij op aarde gedaan heeft.'*

23. Als u mij hier nu doodt, kent God uw achterliggende gedachte toch zeker en zal (Hij u) oordelen voor het slechte dat u mij vandaag wil doen.'

24. Toen Kaïn luisterde naar de woorden die zijn broer sprak, zie, toen kwam bij Kaïn de woede tegen zijn broer Abel naar boven, omdat hij dit gezegd had.

25. Kaïn haastte zich om op te staan en met het ijzeren deel van zijn ploeg sloeg hij plotseling zijn broer neer en doodde hem. Zo verspilde Kaïn het bloed van zijn broer Abel in de aarde en het bloed van Abel stroomde vlak voor zijn kudde over de grond.

26. Hierna kreeg Kaïn berouw omdat hij zijn broer vermoord had en hij was diep verdrietig. Hij huilde om hem en hij was ontzettend diep bedroefd.

27. Kaïn stond op en groef een gat in het veld waarin hij het lichaam van zijn broer legde, hij dekde het af met aarde.

28. JHVVH wist wat Kaïn zijn broer aangedaan had, daarom verscheen JHVVH aan Kaïn en zei tegen hem: *'Waar is uw broer Abel die bij u was?'*

29. Kaïn huichelde en zei: 'Ik weet het niet, ben ik de hoeder van mijn broer?' JHVH zei tegen hem: 'Wat heeft u gedaan? De stem van het bloed van uw broer roept mij vanuit de aarde toe, vanaf de plaats waar u hem vermoord heeft.'

30. Want u hebt uw broer vermoord en heeft daarover huichelachtig tegen mij gesproken. U heeft zich in uw hart voorgesteld dat ik u niet zag en niet alles wist wat u gedaan heeft.

31. Maar u heeft dit onterecht gedaan en uw broer vermoord, omdat hij u de waarheid vertelde. Daarom bent u nu vervloekt door de grond die haar mond opende om het bloed van uw broer uit uw hand te ontvangen en waarin u hem ook begraven heeft.

32. Het zal zo zijn als u haar bewerkt, dat zij niet langer haar kracht zal geven zoals dat in het begin was, want dorens en distels zal de grond voortbrengen en u zult over de aarde reizen en zwerven tot de dag van uw dood.'

33. Vanaf dat moment trok Kaïn weg van de aanwezigheid van JHVH, van de plaats waar hij zich bevond en hij reisde en zwierf door het land ten oosten van Eden, hij, samen met alles wat bij hem hoorde.

34. Kaïn had in die dagen gemeenschap met zijn vrouw, zij werd zwanger en baarde een zoon. Hij noemde hem Henoch en zei ermee: 'Vanaf dat moment gaf JHVH hem rust en vrede op aarde.'

35. In die tijd begon Kaïn ook met het bouwen van een stad. De stad die hij bouwde vernoemde hij naar Henoch, want in die dagen had JHVH hem rust op aarde gegeven en hij reisde en zwierf niet langer zoals hij dat in het begin deed.

36. Bij Henoch werd Irad geboren en Irad kreeg Methuyaël, Methuyaël kreeg Methusaël.

Hoofdstuk 2.

(H) Van Seth tot Henoch

1. Tijdens het honderddertigste jaar van het leven van Adam op aarde, had hij opnieuw gemeenschap met zijn vrouw Eva en zij werd zwanger en baarde een zoon die precies op hem leek. Ze noemde hem Seth en zei hiermee: 'Want God heeft mij een ander zaad toegewezen, in plaats van Abel, want Kaïn heeft hem vermoord.'

2. Seth leefde honderdvijftig jaar en kreeg een zoon. Seth noemde zijn zoon Enos en zei daarmee: 'In die periode begonnen de mensen zich te vermenigvuldigen en hun harten en zielen te beschadigen door zich rebellerend en overtredend tegenover God te gedragen.'

3. In de dagen van Enos volhardden de mensen erin om tegen God te zondigen en JHVH steeds bozer op hen te laten worden.

4. De mensenzonen trokken erop uit om andere goden te dienen en zij vergaten JHVH die hen op de aarde geschapen had. In die dagen maakten de mensenzonen beelden van koper en ijzer, hout en steen, zij bogen zich (ervoor) neer en dienden hen.

5. Ieder mens maakte zijn (eigen) god en boog voor hen neer en de mensenzonen verloochenden JHVH tijdens alle dagen van Enos en zijn kinderen. JHVH ontstak in boosheid om wat zij deden en de afschuwelijkheden die zij op aarde lieten zien.

6. JHVH zorgde ervoor dat de wateren van de rivier Pison hen overstromden, zo vernietigde en verteerde Hij hen en Hij vernietigde zo een derde deel van de

aarde. Ondanks dit alles bekeerden de mensenzonen zich niet van hun slechte wegen, maar juist meer kwam hen uit handen dat slecht is in de ogen van JHVH.

7. In die dagen werd er op de aarde niet gezaaid of geoogst, de mensenzonen hadden niet te eten en er was een grote hongersnood in die dagen.

8. Het zaad dat zij in die dagen zaaiden werd tot dorens, distels en netels, want sinds de dagen van Adam gold deze uitspraak over de aarde, als een vloek van God waarmee Hij de aarde vervloekt had, vanwege de zonde waarmee Adam naar JHVH gezondigd had.

9. Toen de mensen volhardden om zich tegen God te verzetten en te zondigen door verderfelijk te wandelen, raakte ook de aarde verdorven.

10. Enos leefde negentig jaar en kreeg Kenan.

11. Kenan groeide op, werd veertig jaar en verwierf wijsheid in alle vaardigheden en inzichten. Hij heerste over alle mensenzonen en hij leidde de mensenzonen naar wijsheid en kennis. Kenan was een erg wijs mens die alle wijsheden begreep, met zijn wijsheid heerste hij over geesten en demonen.

12. Door zijn wijsheid wist Kenan dat God de mensen op aarde zou gaan vernietigen omdat zij op aarde gezondigd hadden en dat JHVH in de laatste dagen de wateren van de zondvloed over hen zou laten komen.

13. Kenan schreef in die dagen op stenen platen wat in de toekomst te gebeuren stond en hij borg ze op in zijn schatkamers.

14. Kenan regeerde over de hele wereld en hij bekeerde sommige van de mensenzonen tot de dienst aan God.

15. Toen Kenan zeventig jaar oud was kreeg hij drie zonen en twee dochters.

16. De namen van de kinderen van Kenan zijn: 'Mahalalel de eerstgeborene, Enan de tweede, Mered de derde, en hun zussen heetten Ada en Zilla, dit zijn de vijf kinderen die bij Kenan geboren werden.'

17. Lamech, de zoon van Methusaël, werd door het huwelijk familie van Kenan en hij nam zijn twee dochters tot zijn vrouwen. Ada werd zwanger en schonk Lamech een zoon die zij Jabal noemde.

18. Opnieuw werd zij zwanger en baarde een zoon die zij Jubal noemde. In die dagen was Zilla onvruchtbaar en kreeg geen nageslacht.

19. Want in die dagen begonnen de mensenzonen tegenover God te zondigen en de geboden te overtreden die Hij aan Adam opgedragen had, om vruchtbaar te zijn en zich op aarde te vermenigvuldigen.

20. Sommige van de mensenzonen lieten hun vrouwen een drank drinken die hen onvruchtbaar zou maken, dit om hen hun figuur te laten behouden en om hun prachtige verschijning niet te laten afnemen.

21. Toen de mensenzonen sommige van hun vrouwen lieten drinken dronk Zilla met hen mee.

22. De vrouwen die kinderen kregen werden namelijk verafschuwd door hun mannen (en behandeld) alsof het weduwen waren, terwijl hun mannen nog leefden, want zij hechtten zich alleen nog aan degenen die onvruchtbaar waren.

23. Aan het einde van (haar) dagen en jaren, toen Zilla oud geworden was, opende JHVH haar baarmoeder toch nog.

24. Zij werd zwanger en baarde een zoon en noemde hem Tubal Kaïn waarmee ze zei: 'Nadat ik verdord was heb ik hem van de Almachtige God ontvangen.'

25. Zij werd opnieuw zwanger, baarde een dochter en noemde haar Naäma, want ze zei: 'Nadat ik verdord was heb ik plezier en genot ervaren.'

26. Lamech was oud en had vele jaren geleefd, zijn ogen waren verduisterd zodat hij niet kon zien en zijn zoon Tubal Kaïn begeleidde hem. Op een dag trok Lamech het veld in, samen met zijn zoon Tubal Kaïn en terwijl zij door het veld liepen haalde Kaïn, de zoon van Adam hen in, want Lamech was erg oud en kon niet veel zien en zijn zoon Tubal Kaïn was nog erg jong.

27. Tubal Kaïn vroeg zijn vader om zijn boog te trekken en met de pijlen doodde hij Kaïn, die nog veraf was en vermoordde hem zo, want voor hen leek het alsof hij een dier was.

28. De pijlen drongen het lichaam van Kaïn binnen, hoewel hij nog ver van hen verwijderd was, hij viel op de grond en stierf.

29. Zo vergold JHVH het kwaad van Kaïn, zoals dat past bij zijn ongerechtigheid en hoe hij tegenover zijn broer Abel gehandeld had en in overeenstemming met het Woord van JHVH met wie hij gesproken had.

30. Toen Kaïn gestorven was gebeurde het dat Lamech en Tubal naar het dier dat zij gedood hadden gingen kijken en toen zagen zij dat Kaïn, hun opa, daar dood op de grond lag.

31. Lamech was hevig ontzet omdat hij dat gedaan had en met dat hij zijn handen ineensloeg, sloeg hij zijn zoon zo hard dat (ook) hij stierf.

32. De vrouwen van Lamech hoorden wat Lamech gedaan had en zij waren erop uit om hem te doden.

33. Vanaf die dag haatten de vrouwen van Lamech hem omdat hij Kaïn en Tubal Kaïn gedood had, de vrouwen van Lamech scheidden van hem en wilden in die dagen niet naar hem luisteren.

34. Lamech ging naar zijn vrouwen toe en drong er bij hen op aan om over deze zaak naar hem te luisteren.

35. Hij zei tegen zijn vrouwen Ada en Zilla: 'Luister wat ik te zeggen heb, O vrouwen van Lamech. Schenk aandacht aan mijn woorden, want nu heeft u zich ingebeeld dat ik een man vermoord heb door mijn wonden en een kind vanwege mijn littekens, terwijl zij niets gewelddadigs gedaan hebben. Maar weet voorwaar dat ik oud en grijs ben, dat mijn ogen door ouderdom bezwijken en dat ik dit onbewust gedaan heb.'

36. De vrouwen van Lamech vertrouwden hem in deze zaak en zij keerden op advies van hun vader Adam naar hem terug. Maar vanaf die tijd baarden zij geen kinderen meer voor hem, wetende dat Gods woede in die dagen tegenover de mensenzonen toenam, om hen te vernietigen door het water van de zondvloed, vanwege het kwaad dat zij gedaan hadden.

37. Mahalalel, de zoon van Kenan leefde vijfenzestig jaar en kreeg Jared. Jared leefde tweeënzestig jaar en kreeg Henoch.

Hoofdstuk 3.

(H) Henoch regeert over de mensen

1. Henoch leefde vijfenzestig jaar en kreeg Metuselach. Henoch wandelde nadat hij Metuselach gekregen had met God. Hij diende JHVH en verachtte de slechte wegen van de mensen.

2. De ziel van Henoch werd gedompeld in de instructie van JHVH, met kennis en begrip en zo nam hij wijselijk afstand van de mensenzonen en zonderde zich gedurende vele dagen van hen af.

3. Nadat vele jaren voorbij gegaan waren waarin hij JHVH gediend had en in zijn huis tot Hem gebeden had, riep de Engel van JHVH hem vanuit de hemel en Hij zei: '*Hier ben ik.*'

4. Hij zei: '*Sta op, ga uw huis uit en vertrek uit de plaats waar u uzelf verborgen houdt en toon u aan de mensenzonen om hen de weg te leren die zij bewandelen moeten en het werk dat zij moeten volbrengen om op de wegen van God te komen.*'

5. Precies zoals het Woord van JHVH het gezegd had stond Henoch op en ging het huis uit, weg van die plaats en uit de kamer waarin hij verborgen zat. Hij ging naar de mensenzonen toe en leerde hen de wegen van JHVH. In die tijd verzamelden de mensenzonen zich en werden ze vertrouwd gemaakt met de wegen van JHVH.

6. Hij gaf opdracht om het in alle plaatsen waar de mensenzonen woonden te verkondigen en te vertellen: 'Waar is de mens die de wegen van JHVH en goede werken wil kennen? Laat hem naar Henoch toekomen.'

7. Alle mensenzonen verzamelden zich daarop bij hem, iedereen die hiernaar verlangde kwam naar Henoch toe en Henoch regeerde over de mensenzonen, op grond van het Woord van JHVH. Zij kwamen, bogen zich voor hem neer en luisterden naar zijn boodschap.

8. De Geest van God rustte op Henoch en al zijn mensen leerde hij de wijsheid van God en Zijn wegen. De mensenzonen dienden JHVH alle dagen van Henoch en zij kwamen om naar zijn wijsheid te luisteren.

9. Alle koningen van de mensenzonen, zowel de eersten als de laatsten, samen met hun vorsten en rechters gingen, toen zij van zijn wijsheid hoorden, ook naar Henoch toe. Zij bogen voor hem neer en zij eisten van Henoch om over hen te regeren, waarmee hij ook instemde.

10. Bij elkaar hadden honderddertig koningen en vorsten zich verzameld, zij stelden Henoch als koning over hen aan en stonden allemaal onder zijn macht en bevel.

11. Henoch leerde hen wijsheid en de wegen van JHVH. Hij bracht vrede onder hen teweeg en gedurende het leven van Henoch was er vrede op heel de aarde.

12. Tweehonderdvierendertig jaar regeerde Henoch over de mensenzonen en hij handelde eerlijk en rechtvaardig naar heel zijn volk en leidde hen over de wegen van JHVH.

13. Dit zijn de afstammelingen van Henoch; Metuselach, Elisa en Elimelech, drie zonen. Hun zussen waren Melka en Nahma. Metuselach leefde achtenzeventig jaar en kreeg Lamech.

14. Toen Lamech vijfenzestig jaar oud was stierf Adam. Hij was negenhonderddertig jaar oud toen hij stierf. Zijn twee zonen begroeven hem met grote pracht in de grot waarover God hem verteld had, zoals bij een koninklijke begrafenis, samen met Henoch en zijn zoon Metuselach.

15. Alle mensenzonen rouwden en huilden hevig om Adam op die plaats en daarom is dit tot op vandaag een gewoonte onder de mensen geworden.

16. Adam stierf omdat hij van de boom van kennis gegeten had, op grond van wat JHVH gezegd had, hij en alle kinderen die na hem komen.

17. In het jaar van Adams dood, wat het tweehonderdvierendertigste jaar was waarin Henoch regeerde, in die tijd besloot Henoch zich af te zonderen van de mensenzonen en zichzelf te verbergen zoals eerder, vanwege de dienst aan JHVH.

18. Henoch handelde als volgt, hoewel hij zich niet volledig voor hen verborg; hij bleef drie dagen bij hen weg en kwam daarna één dag naar hen toe.

19. Gedurende de drie dagen die hij in zijn kamer verbleef bad hij ook en prees JHVH zijn God. Op de dag dat hij aan zijn dienaren verscheen, leerde hij hen de wegen van JHVH. Alles wat zij hem vroegen over JHVH vertelde hij hen.

20. Dit deed hij vele jaren, hierna verborg hij zich zes dagen lang en verscheen nog één dag per week aan zijn volk. Hierna nog één keer per maand en hierna nog één keer per jaar, totdat alle koningen, prinses en mensenzonen hem zochten en ernaar verlangden om het gezicht van Henoch weer te zien en zijn woord te horen, maar zij het niet (langer) konden. Daarom waren alle mensenzonen ernstig bezorgd over Henoch en zij waren bang om hem te naderen, vanwege de goddelijke uitstraling die van zijn gezicht afstraalde, daarom kon niemand naar hem kijken, uit angst om gestraft te worden of te sterven.

21. Alle koningen en vorsten besloten om de mensenzonen bij elkaar te roepen om naar Henoch toe te gaan. Zij dachten dat iedereen met hem zou kunnen spreken als zij hem zouden ontmoeten en zo gebeurde het ook.

22. Toen brak de dag aan dat Henoch naar buiten kwam. Iedereen had zich verzameld en was naar hem toegekomen. Henoch sprak woorden van JHVH tot hen en leerde hen wijsheid en kennis. Zij bogen voor hem neer en zeiden: 'Leve de koning! Leve de koning!'

23. Enige tijd later, toen de koningen en vorsten, samen met de mensenzonen met Henoch aan het praten waren en Henoch hen onderwees in de wegen van JHVH, zie, toen riep de Engel van JHVH uit de hemel naar Henoch, om hem in de hemel op te nemen en hem daar over de zonen van God te laten regeren, net zoals hij over de mensenzonen op aarde geregeerd had.

24. Op het moment dat Henoch dit hoorde, verzamelde hij alle inwoners van de aarde, terwijl hij hen wijsheid en kennis leerde en hen goddelijke instructies gaf. Hij zei tegen hen: 'Ik verlang om naar de hemel op te stijgen, ik weet echter niet welke dag ik gaan zal.'

25. Daarom zal ik u, voordat ik u verlaat, wijsheid en kennis blijven leren en instructies geven over hoe u zich op aarde moet gedragen en waardoor u kunt leven,' en zo gebeurde het.

26. Hij leerde hen wijsheid en kennis en instrueerde hen, ook vermaande hij hen en stelde regels en vonnissen op om er op aarde naar te handelen. Hij bracht vrede onder de mensen en leerde hen over het eeuwige leven, nog enige tijd bleef hij bij hen om hen al deze dingen te leren.

27. In de tijd dat de mensenzonen bij Henoch waren en Henoch met hen sprak, richtten zij hun ogen omhoog en zagen iets dat er uitzag als een groot paard dat uit de hemel afdaalde, het paard galoppeerde door de lucht.

28. Zij vertelden Henoch wat zij gezien hadden en Henoch zei tegen hen: 'Voor mij daalt dit paard op aarde af, de tijd is gekomen dat ik van u weg zal gaan en dat ik niet langer te zien zal zijn voor u.'

29. Op dat moment kwam het paard naar beneden en ging voor Henoch staan, alle mensenzonen die bij Henoch waren zagen het.

30. Henoch gaf opnieuw de opdracht om een boodschap uit te zenden die luidde: 'Waar is de man

die zich verheugd in de wegen van JHVH zijn God, laat hem vandaag naar Henoch komen, voordat hij van ons wordt weggenomen.'

31. Alle mensenzonen verzamelden zich en kwamen die dag naar Henoch toe. Alle aardse koningen bleven de hele dag bij hem, samen met hun vorsten en raadgevers. Henoch leerde de mensenzonen wijsheid en kennis en gaf hen goddelijke instructies. Hij smeekte hen om JHVH te dienen en alle dagen van hun leven in Zijn wegen te wandelen en hij bleef doorgaan om vrede onder hen te bewerkstelligen.

32. Hierna stond hij op en reed op het paard. Hij vertrok en alle mensenzonen volgden hem, ongeveer achthonderd-duizend mensen en zij trokken één dagreis ver met hem op.

33. De tweede dag zei hij tegen hen: 'Ga terug naar huis, naar uw tenten, waarom gaat u nog mee? Misschien zult u wel sterven.' Sommigen vertrokken hierna en degenen die achterbleven gingen zes dagen langer met hem op reis. Iedere dag zei Henoch tegen hen: 'Ga terug naar uw tent anders zult u nog sterven.' Maar zij wilden niet terugkeren en zij gingen met hem mee.

34. Op de zesde dag hielden sommige van de mannen die overgebleven waren hem stevig vast en zij zeiden tegen hem: 'Wij zullen met u meegaan naar de plaats waar u heengaat, zo waar JHVH leeft, alleen de dood zal ons scheiden.'

35. Zij drongen zo sterk aan om met hem mee te gaan, dat hij stopte om nog verder met hen te spreken, zij bleven dus achter hem aanlopen en wilden niet terugkeren.

36. Toen de koningen terugkwamen, zorgden zij ervoor dat er een volkstelling gehouden werd, om te weten te komen hoeveel mensen nog met Henoch optrokken en dit was op de zevende dag dat Henoch in een wervelwind in de hemel opgenomen werd, samen met paarden en wagens van vuur.

37. Op de achtste dag gaven de koningen die met Henoch meegegaan waren de opdracht om het getal terug te melden van degenen die bij Henoch waren, op de plaats waar hij naar de hemel was opgestegen.

38. Alle koningen gingen naar die plaats toe en troffen de plaats bedekt met sneeuw aan. Op de sneeuw bevonden zich grote ijsblokken. Zij zeiden tegen elkaar: 'Kom laten we de sneeuw stukbreken en kijken of de mensen die bij Henoch gebleven zijn misschien gestorven zijn of dat ze onder de ijsblokken liggen. Zij zochten maar vonden hem niet, omdat hij naar de hemel opgestegen was.'

Hoofdstuk 4.

(H) Koning Metuselach

1. Het totaal aantal dagen dat Henoch op aarde leefde kwam zo op driehonderdvijfenzestig jaar.

2. Toen Henoch naar de hemel was opgestegen, stonden alle koningen van de aarde op, namen zijn zoon Metuselach mee en zalfden hem. Zij lieten hem over hen heersen, in plaats van zijn vader.

3. Metuselach handelde oprecht in Gods ogen, net zoals zijn vader Henoch dat hem geleerd had. Ook hij leerde de mensenzonen wijsheid, kennis en vrees voor God gedurende de dagen van zijn hele leven. Hij week niet af van de rechte weg, niet naar links of naar rechts.

4. Maar in de laatste dagen van Metuselach keerden de mensenzonen zich van JHVH af. Zij vervuilden de aarde, roofden en plunderden elkaar, zij kwamen in opstand tegen God en overtraden (Zijn geboden). Zij sloegen verkeerde wegen in en wilden niet (langer) naar de stem van Metuselach luisteren, maar kwamen in opstand tegen hem.

5. JHVH werd ontzettend kwaad op hen en ging in die dagen door met het vernietigen van het zaad, zodat er geen zaaigoed of oogst meer op aarde was.

6. Want als zij de grond inzaaiden om er voedsel voor hun levensonderhoud uit te laten groeien, zie, dan kwamen er doornen en distels die zij nog niet kenden uit voort.

7. Maar nog altijd bekeerden de mensenzonen zich niet van hun slechte wegen en zij gingen nog steeds door met het in de ogen van JHVH slechter handelen dan daarvoor. Zij daagden JHVH met hun slechte wegen uit en JHVH werd er erg boos van, zodat het Hem berouwde dat Hij de mens gemaakt had.

8. Daarom dacht Hij erover om hen te vernietigen en te minimaliseren, wat Hij dan ook gedaan heeft.

9. In de dagen dat Lamech, de zoon van Metuselach, honderdveertig jaar oud was, stierf Seth, de zoon van Adam.

10. Het totaal aantal dagen dat Seth geleefd had kwam zo uit op negenhonderdveertig jaar en toen stierf hij.

11. Lamech was honderdveertig jaar oud toen hij Ashmua nam, de dochter van Elisa, de zoon van Henoeh en van zijn oom, en zij werd zwanger.

(H) Noach de zoon van Lamech

12. In die dagen zaaiden de mensenzonen de grond in en er kwam maar weinig voedsel uit voort. Toch bekeerden de mensenzonen zich niet van hun slechte wegen, zij overtraden (Gods opdrachten) en kwamen in opstand tegen God.

13. De vrouw van Lamech werd zwanger en baarde hem in die tijd een zoon, dit was tijdens de jaarwisseling.

14. Metuselach noemde hem Noach en zei: 'In zijn dagen kwam de aarde tot rust en was ze vrij van verderf.' Zijn vader Lamech noemde hem Menachem en zei hiermee: 'Deze zal ons troosten voor ons werk en de zware arbeid op de door God vervloekte aarde.'

15. Het kind groeide op en kreeg borstvoeding en hij trad in de voetsporen van zijn (groot)vader Metuselach, volmaakt en oprecht voor God.

16. Alle mensenzonen verlieten in die dagen de wegen van JHVH, terwijl zij over de hele aarde in aantal toenamen met zonen en dochters. Zij leerden elkaar hun kwade praktijken en gingen maar door met het zondigen tegen JHVH.

17. Ieder mens maakte een god voor zichzelf en ieder mens roofde en plunderde zijn naaste of familielid. Zo bedorven zij de aarde en werd de aarde met geweld vervuld.

18. De rechters en heersers gingen langs bij de mensendochters en namen hun vrouwen met geweld van hun echtgenoten mee, wie ze maar wilden. De mensenzonen kozen in die dagen dieren uit het vee op aarde, de dieren in het veld en de vogels uit de lucht en leerden de ene soort met de andere kruisen, zij wilden JHVH daarmee provoceren. God zag dat de hele aarde zo geschonden werd, want alle vlees ging het verkeerde pad op aarde op, alle mensen en alle dieren.

19. JHVH zei: 'Ik zal de mens die ik gemaakt heb van de aardbodem wegvagen, ja vanaf de mens tot en met

de vogels in de lucht, zowel het vee als de dieren in het veld, want ik heb spijt dat ik ze gemaakt heb.'

20. Iedereen die de wegen van JHVH bewandelde stierf in die dagen, voordat JHVH het kwaad dat Hij aankondigde had over de mensen deed komen. Dit ging van JHVH uit zodat zij het kwaad waarover JHVH tot de mensenzonen gesproken had niet zouden zien.

21. Noach verdiende echter genade in de ogen van JHVH. JHVH koos hem uit om via hem nageslacht voor de hele aarde te verwekken.

Hoofdstuk 5

(H) Metuselach en Noach prediken

1. Tijdens het vierentachtigste jaar van het leven van Noach stierf Henoeh, de zoon van Seth, toen hij stierf was hij negenhonderdvijf jaar oud.

2. Op het moment dat Noach honderdzeventig jaar oud was stierf Kenan, de zoon van Enos. Toen Kenan stierf telden zijn dagen in totaal negenhonderdtien jaar.

3. In het tweehonderdvierendertigste jaar uit het leven van Noach stierf Mahalalel, de zoon van Kenan. Zo telden de dagen van Mahalalel achthonderdvijfennegentig jaar en hij stierf.

4. Jared de zoon van Mahalalel stierf ook in die dagen tijdens het drienonderdzesendertigste jaar uit het leven van Noach, zo bestonden de dagen uit het leven van Jared uit negenhonderdveertig jaar en ook hij stierf.

5. Iedereen die JHVH volgde stierf in die dagen, voordat zij het kwaad zagen dat God had aankondigd om op de aarde te doen.

6. Na vele jaren, tijdens het vierhonderdachtigste jaar van het leven van Noach, toen alle mensen die JHVH gevolgd waren gestorven waren en te midden van de mensenkinderen weggenomen waren, was alleen Metuselach nog over. Toen zei God tegen Metuselach en Noach:

7. 'Vertel en verkondig het volgende aan de mensenzonen: 'Dit zegt JHVH: 'Bekeer u van uw verkeerde paden en stop met slecht te doen, dan zal JHVH berouw hebben van het kwaad dat Hij aankondigde heeft om u aan te doen, dan zal het niet gebeuren.''

8. Want dit zegt JHVH: 'Zie, ik geef u honderdveertig jaar de tijd. Als u zich naar mij toe keert en uw verkeerde paden verlaat dan zal ook ik het kwaad waarover ik u gesproken heb nalaten, dan zal het niet bestaan,' zegt JHVH.'

9. Noach en Metuselach spraken al deze woorden aan de mensenzonen, dagelijks en voortdurend spraken zij hierover met hen.

10. Maar de mensenzonen wilden niet naar hen luisteren of gehoor geven aan hun boodschap, zij waren hardnekkig.

11. Zo gaf JHVH hen honderdveertig jaar de tijd, al verkondigend: 'Als zij terugkeren, dan zal God spijt van het kwaad hebben en de aarde niet vernietigen.'

12. In die dagen zag Noach, de zoon van Lamech, af van het getrouwd zijn en van het kinderen verwekken, want hij zei: 'De Heer God zal de aarde zeker vernietigen, waarom zou ik nog kinderen verwekken?'

13. Noach was een rechtvaardig mens, volmaakt onder zijn tijdgenoten, (daarom) koos JHVH hem uit om nageslacht uit hem voort te laten komen dat de aarde zou bewonen.

14. JHVH zei tegen Noach: *'Neem voor uzelf een vrouw.'* Daarop koos hij Naäma uit, de dochter van Henoeh, zij was vijfhonderdachtig jaar oud.

16. Noach was vierhonderdnegentig jaar oud toen hij Naäma tot vrouw nam.

17. Naäma werd zwanger en baarde een zoon, hij noemde hem Jafet en zei daarmee: *'God heeft mij op aarde uitgebreid.'* Zij werd opnieuw zwanger en baarde een zoon die hij Sem noemde en zei daarmee: *'God heeft een rest voor mij overgelaten, zaad dat vanuit de aarde opkomt.'*

18. Noach was vijfhonderdtwee jaar oud toen Naäma Sem baarde. De jongens groeiden op en volgden in alles dat hen door Metuselach en hun vader Noach geleerd werd de paden van JHVH.

19. Lamech, Noach's vader, stierf in die dagen. Hij wandelde niet met zijn hele hart over de wegen van zijn vader en hij stierf tijdens het honderdvijfennegentigste jaar van Noach's leven.

20. De dagen van Lamech telden zevenhonderdzeventig jaar, toen stierf hij.

21. Alle mensenzonen die JHVH kenden stierven in het jaar voordat JHVH het kwade over hen bracht. Want JHVH wilde dat zij zouden sterven, zo zouden zij het kwaad dat Hij had aangekondigd om te doen en dat God over hun broers en familie zou brengen, niet meemaken.

22. In die tijd zei JHVH tegen Noach en Metuselach: *'Sta op en verkondig alle woorden die ik in de afgelopen dagen aan u verteld heb. Het is nog mogelijk dat zij zich bekeren van hun verkeerde paden, dan zal ik berouw hebben over het kwaad en het niet uitvoeren.'*

23. Noach en Metuselach gingen ervoor en brachten alles wat God over hen gezegd had ten gehore van de mensenzonen.

24. Maar de mensenzonen wilden niet luisteren, zij gaven geen gehoor aan alles wat zij verkondigden.

25. Hierna zei JHVH tegen Noach: *'Vanwege het kwade dat zij gedaan hebben is het einde van alle vlees bij mij aangebroken, en zie, nu zal ik de aarde vernietigen.'*

26. *Verzamel daarom goferhout, ga naar een aangewezen plaats en maak een grote ark die u op die plek bouwt.*

27. *U moet deze als volgt maken: driehonderd el lang (ca. 155 m), vijftig el breed en dertig el hoog.*

28. *U moet een deur voor uzelf maken die aan de zijkant open staat, u moet ze tot op één el van de bovenkant maken en haar van buiten en van binnen afsmeren met pek.*

29. *Zie ik zal de watervloed over de aarde brengen en alle vlees zal vernietigd worden, alles wat op aarde en onder de hemel bestaat zal vergaan.*

30. *U moet samen met uw huishouden op weg gaan om twee paren te verzamelen van alles wat er leeft, mannetjes en vrouwtjes. Hen moet u naar de ark brengen om nageslacht uit hen op de aarde voort te laten komen.*

31. *Verzamel allemaal voedsel dat door al de dieren gegeten wordt, zodat er genoeg voedsel is voor u en voor hen.*

32. *Voor uw zonen moet u drie meisjes uit de mensendochteren uitzoeken, zij zullen de vrouwen van uw zonen worden.'*

33. Noach stond op en maakte de ark op de plaats die God hem aangewezen had, zo deed Noach wat God hem opgedragen had.

34. Toen hij vijfhonderdvijfennegentig jaar oud was begon Noach met het bouwen van de ark en hij maakte de ark in vijf jaar, zoals JHVH het hem opgedragen had.

35. Toen nam Noach de drie dochters van Eljakim mee, de zoon van Metuselach, als vrouwen voor zijn zonen, zoals JHVH Noach opgedragen had.

36. In die tijd stierf Metuselach, de zoon van Henoeh, hij was negenhonderdzesentig jaar oud toen hij stierf.

Hoofdstuk 6.

(H) De zondvloed

1. In die tijd, nadat Metuselach gestorven was, zei JHVH tegen Noach: *'Ga met uw huisgezin in de ark, zie ik zal alle dieren van de aarde bij u verzamelen, de dieren uit het veld en de vogels uit de lucht, zij zullen allemaal komen en de ark omringen.'*

2. *U moet bij de deuren van de ark gaan zitten en dan zullen alle beesten, dieren en vogels zich verzamelen en voor u gaan staan. Degenen die zich verzamelen en voor u neerknielen, moet u nemen en overdragen aan uw zonen. Zij zullen ze in de ark brengen. Degenen die voor u blijven staan zult u achterlaten.'*

3. De volgende dag zorgde JHVH ervoor dat dit gebeurde, dieren, beesten en vogels kwamen in grote aantallen en omsingelden de ark.

4. Noach ging naar de deur van de ark zitten en alle vlees dat voor hem knielde bracht hij in de ark. Iedereen die voor hem bleef staan liet hij op aarde achter.

5. Een leeuw kwam naar voren, samen met haar twee welpen, een mannetje en een vrouwtje en met zijn drieën knielden ze voor Noach neer. Toen stonden de twee welpen op tegen de leeuw, sloegen haar en deden haar vandaar wegluchten. Zij vertrok en zij keerden naar hun plaats terug en knielden weer voor Noach op de grond neer.

6. De leeuw rende weg en stond bij de (andere) leeuwen.

7. Noach zag het gebeuren en verbaasde zich zeer. Hij stond op, nam de twee welpen en bracht ze de ark binnen.

8. Van alle levende schepselen die er op aarde waren bracht Noach er in de ark, zodat er geen (een soort) over was waarvan Noach er niet in de ark bracht.

9. Twee aan twee kwamen ze bij Noach in de ark, maar van de zuivere dieren en zuivere vogels bracht hij er zeven paren in, precies zoals God het hem opgedragen had.

10. Alle dieren, beesten en vogels waren daar ook nog altijd aanwezig en zij omringden de ark volledig, terwijl de regen nog niet neergedaald was, totdat er nog zeven dagen verstreken waren.

11. Op die dag zorgde JHVH ervoor dat de hele aarde schudde en dat de zon verduisterd werd. De fundamenten van de aarde schudden en de hele aarde werd met geweld verplaatst. De bliksem flitste en de donder bulderde. Alle fundamenten van de aarde braken los en wel op een manier die tot op dat moment voor haar inwoners ongekend was. God deed deze krachtige daad om de mensenzonen angst aan te jagen, zodat het kwaad op de wereld zou verdwijnen.

12. Nog altijd wilden de mensenzonen zich niet van hun slechte paden bekeren en zij lieten de woede van JHVVH op dat moment toenemen, zij richtten niet eens hun hart op wat er gebeurde.

13. Na zeven dagen, in het jaar dat Noach zeshonderd jaar oud was, kwam het water van de vloed dus over de aarde.

14. Alle bronnen uit de diepte braken open, alle luiken van de hemel gingen open en het regende veertig dagen en veertig nachten op aarde.

15. Noach en zijn huisgezin, samen met alle schepselen die bij hem gekomen waren, gingen de ark vanwege het water van de zondvloed binnen en JHVVH deed de deur dicht.

16. Alle mensenzonen die op de aarde overbleven, raakten uitgeput van dit kwaad, vanwege de slagkracht, want de regen kwam steeds harder op de aarde neer en ook de dieren en beesten omringden de ark nog altijd.

17. De mensenzonen verzamelden zich hierop, in totaal ongeveer zeventienhonderd-duizend mannen en vrouwen en zij gingen naar Noach toe, tot bij de ark.

18. Zij riepen naar Noach en zeiden: 'Doe de deur open zodat wij naar u in de ark toe kunnen komen, waarom zouden wij sterven?'

19. Noach antwoordde hen met luide stem vanuit de ark en zei: 'Heeft u zich niet allemaal tegen JHVVH verzet en gezegd dat Hij niet bestaat? Daarom heeft JHVVH u dit kwaad doen overkomen, om u te vernietigen en uit te roeien van het aardoppervlak.

20. Is dit niet waarover ik met u gesproken heb, en dat al honderd-twintig jaar, en u wilde niet naar de stem van JHVVH luisteren, maar nu wilt u toch op de aarde blijven leven?'

21. En zij zeiden tegen Noach: 'Wij zijn er klaar voor om naar JHVVH terug te keren, doe alleen de deur voor ons open zodat we kunnen leven en niet sterven.'

22. Noach antwoordde hen: 'Zie, nu u de benarde situatie ervaart waarin uw zielen zich bevinden wilt u wel tot JHVVH terugkeren. Waarom keerde u niet terug tijdens de afgelopen honderd-twintig jaar die JHVVH u als een vastgestelde periode gegund heeft?'

23. Maar nu komt u en zegt u mij dit omdat uw zielen in nood verkeren, maar nu zal JHVVH ook niet naar u luisteren. Op deze dag zal Hij ook geen gehoor geven aan u, zodat u nu niet krijgt wat u wenst.'

24. De mensenzonen kwamen daarop dichterbij, met de bedoeling om de ark open te breken en om binnen te komen vanwege de slagregens, want ze konden die niet verdragen.

25. Toen stuurde JHVVH alle beesten en dieren die rond de ark stonden op hen af en de beesten waren sterker dan zij en joegen hen daar weg. Ieder mens ging daarna zijn eigen weg en verspreidde zichzelf over het aardoppervlak.

26. Nog altijd plensde het op aarde, het plensde veertig dagen en veertig nachten en de wateren namen sterk toe over het aardoppervlak. Alle vlees dat zich op aarde of in het water bevond stierf. Of het nu mensen waren, dieren of wilde beesten, kruipend gedierte of vogels uit de lucht. Alleen Noach bleef over, samen met degenen die met hem in de ark waren.

27. Het water nam toe en steeg geweldig op aarde, het tilde de ark omhoog waardoor zij van de aarde werd losgemaakt.

28. Zo dreef de ark op het wateroppervlak en werd ze over het water heen en weer geslingerd, alle levende schepsels binnenin werden als groente in een soeppan heen en weer geslingerd.

29. Hierdoor werden alle levende schepsels die zich in de ark bevonden vreselijk bang, want het leek erop alsof de ark doormidden zou breken.

30. Alle levende schepsels in de ark waren dus doodsbang, de leeuwen brulden, de ossen loeiden, de wolven huilden en elk levend schepsel in de ark riep en huilde in zijn eigen taal zodat hun geluid tot heel ver hoorbaar was. Noach en zijn zonen schreeuwden en huilden ook van ellende, ze waren er ontzettend bang voor dat zij aan de poort van de dood gekomen waren.

31. Noach begon hierop tot JHVVH te bidden en schreeuwde het uit naar Hem vanwege deze gebeurtenis en hij zei: 'O Heer help ons, want wij hebben geen kracht om dit kwaad dat ons overkomt te doorstaan, de watergolven hebben ons omringd, de vreselijke stortvloed maakt ons doodsbang, de strikken van de dood wachten op ons, antwoord ons O Heer, verhef Uw aangezicht over ons en wees ons genadig, verlos ons en bevrijd ons.'

32. JHVVH luisterde naar de stem van Noach en Hij dacht aan hem.

33. Een wind woei over de aarde waardoor het water stil werd en de ark tot rust kwam.

34. De bronnen uit de diepte en de luiken van de hemel sloten zich en de stortregens uit de hemel hielden op.

35. In die dagen daalde het water en kwam de ark op de bergen van Ararat tot rust.

36. Toen opende Noach de luiken van de ark en nog altijd riep Noach het uit naar JHVVH en hij zei: 'O Heer die de aarde en de hemelen gevormd heeft met alles wat zich daarin bevindt, haal onze zielen uit deze opsluiting en uit de gevangenis waarin U ons geplaatst heeft, want ik ben erg bezorgd en zucht diep.'

37. JHVVH luisterde naar de stem van Noach en zei tegen hem: '*Als u een heel jaar volgehouden heeft, dan zult u vertrekken.*'

38. Aan het begin van het nieuwe jaar, toen Noach een heel jaar in de ark gewoond had, was het water op aarde opgedroogd en daarom haalde Noach de afdekking van de ark af.

39. Op de zeventien-twintigste dag van de tweede maand was de aarde droog. Maar Noach en zijn zonen en zij die bij hem waren gingen de ark nog niet uit, maar pas toen JHVVH hen dat opgedragen had.

40. De dag kwam dat JHVVH hen vertelde dat zij naar buiten mochten komen en iedereen de ark uit ging.

41. Zij vertrokken en ieder ging zijn eigen weg, naar zijn eigen plaats. Noach woonde met zijn zonen in het land waarover God met hen gesproken had. Alle dagen dienden zij JHVVH en de Heer zegende Noach en zijn zonen na hun vertrek uit de ark.

42. En Hij zei tegen hen: '*Wees vruchtbaar en vervul de aarde, word sterk en neem overvloedig toe op aarde, vermenigvuldig u daarop.*'

Hoofdstuk 7.

(H) De zonen van Noach

1. Dit zijn de namen van de zonen van Noach: 'Jafet, Cham en Sem. Zij kregen na de zondvloed kinderen omdat zij voor de zondvloed een vrouw genomen hadden.

2. Dit zijn de zonen van Jafet: Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal, Mesek, en Tiras, zeven zonen.
3. De zonen van Gomer waren Askinaz, Refat en Togarma.
4. De zonen van Magog waren Elichanaf en Lubal.
5. De kinderen van Madai waren Achon, Zeelo, Chazoni en Lot.
6. De zonen van Javan waren Elisa, Tarsis, Chittim en Dudonim.
7. De zonen van Tubal waren Ariphe, Kesed en Taari.
8. De zonen van Mesek waren Deden, Aron en Shebashni.
9. De zonen van Tiras waren Benib, Gera, Lupirion en Gilak. Dit zijn de zonen van Jafet, zoals ze per familie zijn, in die dagen bestonden ze in totaal uit vierhonderd zestig mensen.
10. Dit zijn de zonen van Cham: Kus, Misraïm, Put en Kanaän, vier zonen. De zonen van Kus waren Seba, Havila, Sabta, Raäma, Satecha. De zonen van Raäna waren Seba en Dedan.
11. De zonen van Misraïm waren Lud, Anom en Patros, Chaslot en Chaptor.
12. De zonen van Put waren Gebul, Hadan, Bena en Adan.
13. En de zonen van Kanaän waren Zidon, Heth, Amori, Gehasi, Hivi. Arkee, Seni, Arodi, Zimodi en Chamothi.
14. Dit zijn de zonen van Cham, behorend bij hun families, in totaal waren er in die tijd ongeveer zevenhonderd dertig mensen.
15. Dit zijn de zonen van Sem: Elam, Assur, Arpaksad, Lud en Aram, vijf zonen. De zonen van Elam waren Susan, Machul en Harmon.
16. De zonen van Assur waren Mirus en Mokil. De zonen van Arpaksad waren Selach, Anar en Askol.
17. De zonen van Lud waren Petor, en Bizayon. De zonen van Aram waren Uz, Chul, Gather en Mash.
18. Dit zijn de zonen van Sem zoals die bij hun familie horen en zij telden in die dagen ongeveer driehonderd mensen.
19. Dit zijn de afstammelingen van Sem. Sem kreeg Arpaksad en Arpaksad kreeg Selach. Selach kreeg Eber en Eber kreeg twee kinderen. De ene heette Peleg omdat de mensenzonen in die dagen verdeeld raakten en ook de aarde die laatste tijd verdeeld raakte.
20. De naam van de tweede was Joktan, wat betekent dat in zijn dagen de levens van de mensenzonen beperkter en korter werden.
21. Dit zijn de zonen van Joktan: Almodad, Selaf, Chazarmovet, Jerach, Hadurom, Ozel, Diklah, Obal, Abimaël, Seba, Ofir, Havila en Jobab, dit zijn alle zonen van Joktan.
22. Zijn broer Peleg kreeg Jen. Jen kreeg Serug en Serug kreeg Nachor. Nachor kreeg Terah en toen Terah achtendertig jaar oud was kreeg hij Haran en Nachor.

[\(H\) Nimrod, de zoon van Kus](#)

23. Kus, de zoon van Cham, de zoon van Noach, trouwde in die dagen een vrouw, terwijl hij al oud was, en zij baarde een zoon die zij Nimrod noemden. Zij zeiden hiermee: 'In die tijd begonnen de mensenzonen in opstand te komen en overtredingen tegen God te begaan.' Het kind groeide op en zijn vader hield ontzettend veel van hem omdat hij een zoon op late leeftijd gekregen had.
24. De van huid gemaakte kleding die God, toen zij de tuin uitgingen voor Adam en zijn vrouw gemaakt had, werd aan Kus gegeven.

25. Want na de dood van Adam werd de kleding aan Henoch, de zoon van Jared, gegeven. Toen Henoch naar God werd opgenomen gaf hij ze aan zijn zoon Metuselach.
26. Toen Metuselach stierf nam Noach ze in de ark mee en zij bleven bij hem totdat hij de ark uitging.
27. Toen ze naar buiten gingen stal Cham de kleding van zijn vader Noach. Hij nam ze mee en verborg ze voor zijn broers.
28. Toen Cham Kus kreeg, zijn eerstgeborene, gaf hij hem in het geheim de kleding en deze bleef lange tijd bij Kus.
29. Ook Kus verborg ze voor zijn zonen en broers en toen Kus Nimrod gekregen had, gaf hij hem de kleren omdat hij zoveel van hem hield. Nimrod groeide op en toen hij twintig jaar oud werd deed hij deze kleren aan.
30. Toen Nimrod de kleren aandeed werd hij sterk. God gaf hem macht en kracht. Hij werd een machtig jager op aarde, hij werd zelfs een uitstekend veldjager. Hij joeg op de dieren en bouwde altaren waarop hij dieren voor JHWH offerde.
31. Nimrod sterkte zichzelf en hij steeg boven zijn broers uit. Hij vocht de oorlogen voor zijn broers met de vijanden rondom hen.
32. JHWH gaf hem de vijanden van zijn broers in handen. God gaf hem keer op keer voorspoed in zijn oorlogen en zo regeerde hij over de aarde.
33. Daarom werd het in die dagen duidelijk, wanneer iemand degenen die voor de strijd klaargemaakt waren op liet trekken, dat hij dan tegen hen zei: 'Zoals God met Nimrod gedaan heeft, hij die een machtig jager op aarde geweest is, die in de oorlogen die tegen zijn broers gevoerd zijn overwonnen heeft en hen uit handen van zijn vijanden bevrijd heeft, laat God ons zo vandaag sterken en bevrijden.'
34. Toen Nimrod veertig jaar oud was woedde er een oorlog tussen zijn broers en de kinderen van Jafet, zij waren toen nog in de macht van hun vijanden.
35. Nimrod trok in die tijd op en verzamelde al de zonen van Kus met hun verwanten, ongeveer honderd zestig mannen. Van sommige van zijn vrienden en bekenden huurde hij nog eens tachtig man die hij soldij betaalde. Zo ging hij met hen de strijd tegemoet en terwijl zij onderweg waren, sterkte Nimrod de harten van degenen die bij hem waren.
36. Hij zei tegen hen: 'Wees niet bang, wees ook niet verontrust, want al onze vijanden zullen ons in handen vallen, u zult met hen doen wat u maar wilt.'
37. Het totaal aantal manschappen wat meegang was ongeveer vijfhonderd en zij vochten tegen hun vijanden en vernietigden hen. Zij onderwierpen hen en Nimrod plaatste officieren met verschillende rangen boven hen.
38. Sommige van hun kinderen nam hij voor de veiligheid mee. Zij kwamen allemaal in dienst bij Nimrod en zijn broers, zo keerde Nimrod met het volk dat bij hem was naar huis terug.
39. Nadat Nimrod blij uit de strijd teruggekomen was, omdat hij zijn vijanden overwonnen had, verzamelden al zijn broers en degenen die hem hiervoor al kenden zich om hem als koning over hen aan te stellen. Zij deden hem een koninklijke kroon op zijn hoofd.
40. Hij plaatste vorsten, rechters en heersers boven zijn volk en iedereen die hij onderworpen had, zoals dat bij koningen gebruikelijk is.

41. Hij benoemde Terah, de zoon van Nachor tot prins van zijn leger en hij keurde hem waardig om boven al zijn vorsten verheven te zijn.

42. Terwijl hij volgens de verlangens van zijn hart regeerde, (nadat hij alle vijanden die hem omringden overwonnen had), won hij advies bij zijn raadgevers in om een stad voor zijn paleis te bouwen en zo gebeurde het.

43. Zij kozen een grote vallei in de richting van het oosten uit en zij bouwden er een grote en uitgestrekte stad voor hem. Nimrod noemde de stad die hij bouwde Sinear, want JHVH had zijn vijanden hevig door elkaar geschud en hen vernietigd.

44. Nimrod woonde in Sinear en bracht veiligheid door zijn regeren. Hij vocht met zijn vijanden en onderwierp hen, hij was voorspoedig in al zijn oorlogen en zijn koninkrijk werd erg omvangrijk.

45. Alle naties en talen hoorden van zijn faam en zij verzamelden zich bij hem en bogen ter aarde neer. Zij brachten hem offers en hij werd hun heer en koning. Zo woonde iedereen met hem in de stad Sinear en regeerde Nimrod over alle zonen van Noach op aarde, iedereen stond onder zijn macht en gezag.

46. Iedereen op aarde sprak dezelfde taal en had een gemeenschappelijke spraak. Maar Nimrod bleef de wegen van JHVH niet bewandelen, want hij werd slechter dan alle andere mensen die er voor hem geweest waren, vanaf de dagen van de vloed tot en met die dagen.

47. Hij maakte goden van hout en steen en boog zich voor hen neer, zo kwam hij in opstand tegen JHVH. Iedereen die hem onderworpen was, alle mensen op aarde, leerde hij zijn slechte paden en zijn zoon Mardon was nog slechter dan zijn vader.

48. Iedereen die van de daden van Mardon, de zoon van Nimrod hoorde zei over hem: 'Het gaat van kwaad tot erger,' daarom is dit op de hele aarde een spreuk geworden en is het vanaf die tijd tot en met vandaag een gezegde onder de mensen geworden.

49. Terah, de zoon van Nachor die de prins van het leger van Nimrod was, stond in die dagen hoog in aanzien bij de koning en zijn onderdanen, de koning en zijn vorsten hielden van hem en zetten hem op een hoog voetstuk.

50. En Terah nam een vrouw en haar naam was Amthello, de dochter van Cornebo, en de vrouw van Terah werd zwanger en baarde hem in die dagen een zoon.

51. Terah was zeventig jaar oud toen hij hem kreeg en Terah noemde de zoon die hem geboren werd Abram, omdat de koning hem in die dagen op een voetstuk geplaatst had en hem, boven alle vorsten die bij hem waren, waardig gekeurd had.

Hoofdstuk 8.

(H) Abram geboren

1. In de nacht dat Abram geboren werd kwamen alle dienaren van Terah, de wijze mannen van Nimrod en zijn tovenaars bij Terah thuis om te eten en te drinken, die nacht vierden zij feest met hem.

2. Toen de wijze mannen en tovenaars uit het huis van Terah weggingen, keken zij die nacht naar de sterren die aan de hemel stonden. Toen zagen zij dat een erg grote ster in het oosten opkwam en de hemel doorkruiste. De vier sterren aan de vier zijden van de hemel verzwolg hij.

3. De wijze mannen van de koning en zijn tovenaars stonden stomverbaasd toen zij dit zagen en de wijzen begrepen wat er gebeurde, zij wisten direct wat het belang van deze zaak was.

4. Zij zeiden tegen elkaar: 'Dit kan alleen een teken voor het kind dat vannacht bij Terah geboren is zijn. Hij zal opgroeien en vruchtbaar zijn, zich vermenigvuldigen en de hele aarde bezitten, hij, voor eeuwig, samen met zijn kinderen. Hij zal met zijn nageslacht vele grote koningen verslaan en hun landen beërven.'

5. De wijze mannen en tovenaars gingen die nacht naar huis. Vroeg in de morgen stonden alle wijze mannen en tovenaars op en zij verzamelden zich in het huis waar zij afgesproken hadden.

6. Zij bespraken het volgende met elkaar: 'Zie, wat wij gisteren gezien hebben is voor de koning verborgen, aan hem is het niet bekend gemaakt.'

7. Als deze zaak op een dag in de toekomst wel bij de koning bekend wordt, dan zal hij tegen ons zeggen: 'Waarom heeft u deze zaak voor mij verborgen gehouden?' En dan zullen wij allemaal gedood worden. Laten wij daarom nu gaan en de koning vertellen wat wij gezien hebben en wat dit te betekenen heeft, dan behouden wij zijn gratie.'

8. En zo gebeurde het, zij gingen allemaal naar de koning, bogen voor hem tot op de grond neer en zij zeiden: 'Leve de koning! Leve de koning!'

9. Wij hebben gehoord dat bij Terah, de zoon van Nachor en de prins van uw leger een zoon geboren is. Gisternacht kwamen wij bij hem thuis en wij aten, dronken en vierden die nacht feest met hem.

10. Toen uw dienaren het huis van Terah verlieten om naar hun eigen huis te gaan om te slapen, keken wij omhoog naar de hemel en zagen dat er een grote ster in het oosten opkwam. Deze ster verplaatste zich met grote snelheid en verslond de vier grote sterren aan de vier zijden van de hemel.

(P) Profetie over Abram

11. Uw dienaars stonden stomverbaasd door wat wij zagen en we waren erg bang. Door wat wij zagen moest het wel zo zijn, want door onze wijsheid wisten wij namelijk precies wat dit te betekenen had. Deze gebeurtenis verwijst naar de zoon die bij Terah geboren is, hij zal opgroeien en zich sterk vermenigvuldigen. Hij zal machtig worden en alle koningen van de aarde doden. Hij zal al hun landen beërven, hij, samen met zijn nageslacht, voor eeuwig.

12. Weet nu onze heer en koning dat wij u waarachtig ingelicht hebben over wat wij over dit kind hebben waargenomen.

13. Als het de koning goed acht om zijn vader voor dit kind op waarde te schatten, dan zullen wij hem doden voordat hij opgroeit en volwassen wordt in dit land, voordat zijn kwaad tegen ons toeneemt en voordat wij en onze kinderen door zijn kwade toedoen vergaan.'

14. De koning luisterde naar hun woorden en het beviel hem wat hij hoorde. Daarop gaf hij bevel om Terah te halen, zodat Terah voor de koning verscheen.

15. De koning zei tegen Terah: 'Het is mij te ore gekomen dat er bij u gisternacht een zoon geboren is en bij zijn geboorte werd zoals gewoonlijk naar de hemel gekeken.'

16. Geef mij daarom het kind, dat wij hem kunnen doden voordat zijn slechtheid tegen ons opkomt. In ruil

voor wat hij waard is zal ik uw huis met zilver en goud vullen.'

17. Terah antwoordde de koning en zei tegen hem: 'Mijn heer en koning, ik heb naar uw woorden geluisterd en uw dienaar zal al de dingen die zijn koning verlangd doen.'

18. Maar mijn heer en koning, ik zal u vertellen wat mij gisternacht overkomen is. Dan kan ik zien welk advies de koning zijn dienaar geven zal, hierna zal ik de koning antwoorden over wat hij net gezegd heeft.' De koning zei: 'Spreek.'

(G) Gelijkenis van het paard.

19. Terah zei tegen de koning: 'Ajon, de zoon van Mored is gisternacht naar mij toegekomen en zei:

20. 'Geef mij het grote en prachtige paard dat de koning u gegeven heeft, ik zal u er zilver en goud voor betalen, stro en veevoer voor wat hij waard is.' Ik zei tegen hem: 'Wacht tot ik de koning gezien heb over wat u zegt, zie, alles wat de koning hierover zegt, dat zal ik doen.'

21. Nu mijn heer en koning, zie ik heb dit aan u bekend gemaakt en het advies dat de koning geven zal aan zijn dienaar, dat zal ik opvolgen.'

22. De koning luisterde naar de woorden van Terah, hij werd er boos van en vond dat hij maar een dwaas was.

23. De koning antwoordde Terah en zei tegen hem: 'Bent u zo dwaas, onwetend en traag van begrip om dit te doen, om uw prachtige paard te ruilen voor zilver en goud, of zelfs voor stro en veevoer?

24. Heeft u zo weinig zilver en goud dat u dit zou moeten doen, omdat u geen stro en veevoer kunt kopen om uw paard te voeren? Wat betekent zilver en goud voor u, of stro en veevoer, dat u het mooie paard dat ik u gegeven heb weg zou geven, een exemplaar dat uniek is op de hele aarde?'

25. De koning stopte met spreken en Terah gaf de koning antwoord met te zeggen: 'Op dezelfde manier heeft de koning tegen zijn dienaar gesproken.'

26. Ik smeek u mijn heer en koning. Wat betekent het dat u tegen mij gezegd heeft: 'Geef uw zoon zodat wij hem doden en ik zal u het zilver en goud dat hij waard is in zijn plaats geven.' Wat moet ik met zilver en goud doen nadat mijn zoon dood is? Wie zal mijn erfgenaam zijn? Het goud en zilver dat de koning mij gegeven heeft zal bij mijn dood zeker aan hem terugvallen.'

27. Toen de koning de woorden van Terah hoorde en de gelijkenis die hij aan de koning had voorgelegd, ergerde hij zich hier hevig aan en hij was hier boos over, van binnen kookte het bij hem.

(H) Abram door verwisseling gered

28. Terah zag dat de woede van de koning tegen hem ontstoken was en hij antwoordde de koning: 'Alles dat ik bezit is in de macht van de koning. Alles wat de koning met zijn dienaar wil doen, laat hem dat doen. Ja, zelfs mijn zoon is in de macht van de koning, ik heb niets om hem mee te ruilen, hij samen met zijn twee broers die ouder dan hem zijn.'

29. De koning zei tegen Terah: 'Nee, maar toch zal ik uw jongste zoon tegen een prijs kopen.'

30. Terah gaf de koning ten antwoord: 'Ik smeek u mijn heer en koning dat uw dienaar een woord tot u richt. Laat de koning naar het woord van zijn dienaar luisteren.' En Terah zei: 'Laat mijn heer de koning mij drie dagen de tijd geven dat ik deze zaak voor mijzelf kan overdenken. Dan kan ik mijn familie ook over de

woorden van mijn koning raadplegen,' en hij drong sterk bij de koning aan om hiermee in te stemmen.

31. De koning gaf gehoor aan Terah, hij stemde ermee in en gaf hem drie dagen de tijd. Terah ging bij de koning weg, ging naar zijn huis en familie toe en vertelde hen alles wat de koning gezegd had, de mensen waren ontzettend bang.

32. Op de derde dag gaf de koning opdracht om Terah te laten komen en zei: 'Stuur mij uw zoon voor de prijs die ik u geboden heb. Als u dit niet doet, dan zal ik opdracht geven om alles dat zich in uw huis bevindt te doden, dan zult u zelfs geen hond meer over hebben.'

33. Terah haastte zich omdat de koning met spoed om hem gevraagd had en hij nam een kind mee uit handen van één van zijn slaven, een kind dat die dag bij één van zijn slavinnen geboren was. Terah bracht het kind bij de koning en kreeg een bepaald bedrag voor hem.

34. JHVV was met Terah over deze zaak, zodat Nimrod de dood van Abram niet zou veroorzaken. De koning nam het kind van Terah af en met al zijn kracht smeet hij zijn hoofd op de grond, want hij dacht dat het Abram was en vanaf die dag bleef dit voor hem verborgen. De koning vergat het omdat de Voorzienigheid het wilde dat Abram niet zou sterven.

35. Terah nam zijn zoon Abram in het geheim mee, samen met zijn moeder en verzorgster en hij verborg hen in een grot. Maandelijks bracht hij hen wat zij nodig hadden.

36. JHVV was met Abram in de grot en daar groeide hij op. Tien jaar lang was Abram in de grot en de koning, de vorsten, de waarzeggers en de wijzen dachten allemaal dat de koning Abram gedood had.

Hoofdstuk 9.

(H) Abram bij Noach en Sem

1. Haran, de zoon van Terah, de oudste broer van Abram nam in die dagen een vrouw.

2. Haran was negenendertig jaar oud toen hij haar nam. De vrouw van Haran werd zwanger en baarde een zoon, hij noemde hem Lot.

3. Zij werd opnieuw zwanger en baarde een dochter, zij noemde haar Milka. Opnieuw werd zij zwanger en baarde een dochter en zij noemde haar Sarai.

4. Haran was tweeënveertig jaar toen hij Sarai kreeg, Abraham was toen tien jaar oud. In die dagen verlieten Abram, zijn moeder en verzorgster de grot omdat de koning en zijn onderdanen de gebeurtenissen rond Abram vergeten waren.

5. Toen Abram de grot uitging, ging hij naar Noach en zijn zoon Sem toe. Hij bleef bij hen om onderwezen te worden over JHVV en Zijn wegen, niemand wist waar Abram was. Abram diende Noach en zijn zoon Sem gedurende een lange periode.

6. Negenendertig jaar verbleef Abram in het huis van Noach en Abram wist vanaf dat hij drie jaar oud was wie JHVV was. Hij wandelde over de wegen van JHVV tot en met de dag van zijn dood, want zo hadden Noach en zijn zoon Sem het hem geleerd.

(H) De mensen vervallen tot afgoderij

Alle andere kinderen van de aarde waren in die dagen geweldig in overtreding bij JHVV, zij kwamen in opstand tegen Hem, dienden andere goden en zij vergaten JHVV die hen op aarde geschapen had. De inwoners van de aarde maakten in die tijd elk voor zich zijn eigen god, goden van hout en steen die nooit

zouden kunnen spreken, luisteren of bevrijden. De mensenzonen dienden hen en zij werden hun goden.

7. De koning, zijn dienaren en Terah met heel zijn huishouden waren onder de eersten die goden van hout en steen dienden.

8. Terah bezat twaalf goden die groot en omvangrijk waren. Ze waren van hout en steen gemaakt, op basis van de twaalf maanden van het jaar, om en om diende hij hen maandelijks. Iedere maand bracht Terah zijn vleesoffer en drankoffer naar zijn goden, alle dagen deed Terah dit.

9. Die hele generatie was dus slecht in de ogen van JHVH, omdat ieder mens zijn eigen god maakte, maar JHVH die hen geschapen had verloochenden zij.

10. Niemand op heel de aarde was er in die dagen die JHVH kende (omdat ieder mens zijn eigen god diende), behalve Noach en zijn huisgezin. Iedereen die bij hem in de leer was kende JHVH in die dagen wel.

11. Abram, de zoon van Terah, groeide in die dagen in het huis van Noach op naar volwassenheid, niemand wist ervan, maar JHVH was met hem.

12. JHVH gaf Abram een hart met inzicht en hij bemerkte dat al de daden van zijn generatie nutteloos waren, al hun goden niets voorstelden en nergens toe dienden.

13. Abram zag dat de zon op aarde scheen en Abram zei bij zichzelf: 'De zon die op de aarde schijnt is zeker god, hem zal ik dienen.'

14. Abram diende de zon op die dag en bad tot hem. Toen het avond werd, ging de zon zoals gewoonlijk onder en Abram zei in zichzelf: 'Dit kan God zeker niet zijn.'

15. Abram bleef in zichzelf overdenken: 'Wie is Hij die de hemel en aarde gemaakt heeft? Wie heeft op aarde geschapen? Waar is Hij?'

16. De nacht viel op de plaats waar hij was en hij richtte zijn ogen omhoog, naar het westen, noorden, zuiden en oosten en hij zag dat de zon van de aardbodem verdwenen was en dat de dag donker geworden was.

17. Abram kreeg de sterren en de maan voor ogen en hij zei: 'Dit is zeker de god die de hele aarde geschapen heeft, en ook de mens, en zie, dit zijn zijn dienaren die goden rondom hem zijn.' Abram diende de maan die hele nacht en bad tot haar.

18. Toen het 's morgens licht werd en de zon zoals gewoonlijk de aarde bescheen, zag Abram alle dingen weer die God, JHVH, op aarde gemaakt had.

19. Abram zei bij zichzelf: 'Dit zijn zeker niet de goden die de aarde en de hele mensheid gemaakt hebben, maar dit zijn de dienaren van God.' Zo bleef Abram in het huis van Noach, leerde daar over JHVH en Zijn wegen en alle dagen van zijn leven diende hij JHVH. Die hele generatie vergat JHVH, diende andere goden van hout en steen en kwam in die dagen in opstand.

(H) Toren van Babel en spraakverwarring

20. Koning Nimrod regeerde met straffe hand en had de hele aarde onder zijn regie. Heel de aarde sprak één taal van woorden die begrepen werden.

21. De belangrijke mannen en vorsten van Nimrod; Put, Misraïm, Kus en Kanaän met hun families, beraadslaagden met elkaar, zij zeiden tegen elkaar: 'Kom laten wij een stad met een sterke toren in het centrum voor onszelf bouwen. Haar top moet tot de hemel reiken, zo zullen wij onszelf beroemd maken en kunnen wij de hele wereld overheersen. Zo zal het

kwaad van onze vijanden ons verlaten en kunnen wij machtig over hen heersen, dan zullen wij niet door de oorlogen die wij met hen gevoerd hebben over de aarde verspreid worden.'

22. Zij gingen allemaal naar de koning toe en legden de koning dit alles voor, en de koning stemde in met hen over deze zaak en deed aldus.

23. Alle families verzamelden zich, ongeveer zeshonderdduizend mannen en zij gingen op zoek naar een ruim stuk grond waar zij de stad en de toren zouden kunnen bouwen. Zij zochten de hele aarde af en zij vonden niets behalve één vallei ten oosten van Sinear, ongeveer twee dagreizen ver lopen. Daar reisden zij naartoe en daar verbleven zij.

24. Zij begonnen met het maken van stenen en branden van vuren om de stad en de toren die zij zich voorgenomen hadden te bouwen te voltooien.

25. De bouw van de toren was echter een overtreding en zonde van hen en toch begonnen zij haar te bouwen. Terwijl zij in strijd met God, JHVH, in de hemel gingen bouwen, overwogen zij in hun harten om oorlog met Hem te voeren en naar de hemel op te stijgen.

26. Al deze mensen en alle families verdeelden zich in drie partijen. De eerste partij zei: 'Wij willen naar de hemel opstijgen en tegen Hem vechten.' De tweede partij zei: 'Wij zullen naar de hemel opstijgen, daar onze eigen goden plaatsen en hen dienen.' De derde partij zei: 'Wij zullen naar de hemel opstijgen en Hem doden met bogen en speren.' God wist alles wat zij deden en al het kwaad dat zij overdachten en Hij zag de stad en toren die zij aan het bouwen waren.

27. Terwijl zij zo voortbouwden, bouwden zij voor zichzelf een grote stad en een erg hoge en sterke toren. Vanwege haar hoogte bereikten de stenen en het cement de bouwers die naar haar opklommen niet voordat degenen die haar beklommen een jaar onderweg geweest waren. Hierna kwamen zij bij de bouwers aan en overhandigden hen het cement en de stenen, zo ging het iedere dag.

28. Zo ging het dus de hele dag door. De één klom omhoog en de ander daalde af. Als een steen uit hun handen viel en brak, dan huilden ze er allemaal om, maar als een man viel en stierf, dan keek niemand naar hem om.

29. Maar JHVH kende hun gedachten. Het gebeurde dat, terwijl zij bouwden, zij pijlen richting de hemel schoten en dat de pijlen die terug omlaag vielen met bloed besmeurd bij hen terugkeerden. Toen zij dit zagen zeiden zij tegen elkaar: 'Wij hebben zeker iedereen die in de hemel is gedood.'

30. Dit ging van JHVH uit, met de bedoeling om hen op een dwaalspoor te brengen en om hen van het aardoppervlak te vernietigen.

31. Zo bouwden zij de toren en de stad en deden zij dit dagelijks, totdat vele dagen en jaren voorbijgegaan waren.

32. God zei het volgende tegen de zeventig engelen die het meest bij Hem vooraan stonden, degenen die het dichtste bij Hem waren: '*Kom, laten wij afdalen en hun taal verwarren, zodat de ene mens de taal van zijn naaste niet zal begrijpen*,' en zij deden aldus met hen.

33. Vanaf die dag vergat ieder de taal van zijn naaste en zij begrepen niet langer hoe ze in één taal moesten spreken. Als de bouwer daarna kalk of steen, waar hij niet om gevraagd had, uit handen van zijn buurman

aannam, dan gooide de bouwer dit weg en gooide het over zijn buurman heen, waardoor hij stierf.
34. Vele dagen ging dit zo door en vele van hen werden op die manier gedood.

(H) Driedeling bij de torenbouw

35. Zo sloeg JHVH de drie partijen die daar waren en strafte Hij hen vanwege hun daden en ontwerpen. Zij die zeiden: 'Wij zullen naar de hemel opstijgen en onze goden dienen,' werden als apen en olifanten. Zij die zeiden: 'Wij zullen de hemel bestoken met pijlen,' werden door JHVH gedood. De ene man door toedoen van de ander. De derde partij die bestond uit degenen die zeiden: 'Wij zullen naar de hemel opstijgen en tegen Hem vechten,' werd door JHVH over het gehele aardoppervlak verspreid.

37. Toen stopten zij met het bouwen van de stad en de toren. Daarom noemen zij die plaats Babel, want daar verwarde JHVH de taal van de hele aarde, dit was ten oosten van het land Sinear.

38. En wat de toren die de mensenzonen gebouwd hadden betreft, de aarde opende zijn mond en slokte één derde ervan op. Een vuur daalde uit de hemel neer en verbrandde een volgend derde deel. Het laatste deel is tot op deze dag overgebleven. Het is het deel dat omhoog ging en haar omtrek is drie dagen lopen.

39. Veel van de mensenzonen stierven op deze toren, ontelbaar veel mensen.

Hoofdstuk 10.

(H) De verspreiding van de volken

1. Peleg, de zoon van Eber, stierf in die dagen, tijdens het achtenveertigste jaar uit het leven van Abram, de zoon van Terah. De dagen van Peleg waren zo tweehonderdnegenendertig jaar.

2. Toen JHVH de mensenzonen vanwege hun zonde bij de toren verstrooid had, verspreidden zij zich in vele groepen en zo raakten alle mensenzonen dus over de vier (wind)hoeken op aarde verspreid.

3. Zo werden alle families gesplitst, passend bij hun taal, land of stad.

4. De mensenzonen bouwden hierna vele steden voor de familie waartoe zij behoorden, overal waar zij naartoe gingen op heel de aarde, op de plaats waar JHVH hen naartoe verstrooid had.

5. Sommige van hen bouwden steden op plaatsen waar zij later zijn uitgeroeid. Zij vernoemden deze steden naar zichzelf of hun kinderen of naar bijzondere gebeurtenissen.

6. De zonen van Jafet, de zoon van Noach, vertrokken en bouwden voor zichzelf steden op de plaatsen waar zij naartoe verstrooid waren. Al die steden vernoemden zij naar zichzelf. De zonen van Jafet raakten zo verspreid over het aardoppervlak in vele groepen en talen.

7. Dit zijn de zonen van Jafet per familie: Gomer, Magog, Medai, Javan, Tubal, Mesek en Tiras, het zijn de kinderen van Jafet op volgorde van geboorte.

8. De kinderen van Gomer, passend bij hun steden, waren de Francum die in het land Fransa wonen bij de rivier die Fransa heet, bij de rivier Senah (Seine).

9. De kinderen van Refath zijn de Bartonim die in het land Bartonia wonen bij de rivier Ledah (London), die haar water doet stromen in de grote wateren van de Gihan zee, dat is de oceaan.

10. De kinderen uit Tugarma bestaan uit tien families en hun namen zijn: Buzar, Parzunac, Balgar, Elicanum, Ragbib, Tarki, Bid, Zebuk, Ongal en Tilmaz. Zij verspreidden zich allemaal over het noorden en bouwden er steden voor zichzelf.

11. Zij vernoemden hun steden naar zichzelf, het zijn degenen die tot op deze dag bij de rivieren Hithla en Italac wonen.

12. Maar de families uit Angali, Balgar en Parzunac, wonen bij de grote rivier Dubnee (Donau) en de namen van hun steden komen ook overeen met hun eigen namen.

13. De kinderen van Javan zijn de Jawanezen die in het land Makdania wonen. En de kinderen uit Medaiare zijn de Orelum die in het land Curson wonen. De kinderen van Tubal zijn zij die in het land Tuskana bij de rivier Pashia wonen.

14. De Shebashni zijn de kinderen van Mesek uit Tiras, de Rushas, Kushni en Ongalis. Zij trokken er allemaal op uit en bouwden steden voor zichzelf. Dit zijn de steden die zich bevinden bij de Jabus zee langs de Kura rivier die uitstroomt in de Traganrivier.

15. De Almanim zijn de kinderen van Elisa, ook zij trokken erop uit om steden te bouwen. Dit zijn de steden die zich tussen de bergen van Job en Shibathmo bevinden. Zij hebben het land Italia veroverd en verblijven daar tot op de dag van vandaag.

16. De Romim zijn de kinderen van Chittim, zij wonen in het dal van Kanopia langs de rivier Tibreu (Tiber).

17. In de steden langs de Gigon zee wonen de kinderen van Duonim, dit is in het land Bordna.

18. Dit zijn de families van Jafet op volgorde van hun steden en talen toen zij na de torenbouw verstrooid werden. Zij vernoemden hun steden naar zichzelf of naar wat hen overkomen was. Dit zijn de namen van al hun steden zoals ze per familie in de dagen na de toren gebouwd zijn.

19. De kinderen van Cham waren Kus, Misraïm, Put en Kanaän, op volgorde van hun geboorte en steden.

20. Zij gingen allemaal op weg en bouwden steden voor zichzelf, op plaatsen die zij daar geschikt voor bevonden en zij vernoemden hun steden naar hun vaders Kus, Misraïm, Put en Kanaän.

21. De Ludim, Anamim, Lehabim, Naphtuchim, Pathrusim, Kasluchim, en Kapthurim zijn de kinderen van Misraïm, zeven in totaal.

22. Zij wonen allemaal langs de Sigor rivier, de beek van Egypte, zij bouwden steden voor zichzelf en vernoemden ze naar zichzelf.

23. De kinderen van Patros en Kasloch vermengden zich met elkaar, hieruit zijn de Pelishtim, de Azathim, de Gerarim, de Githim en de Ekrinim voortgekomen, totaal vijf families. Ook zij bouwden steden voor zichzelf en ook zij vernoemden hun steden naar hun voorvaders, tot op deze dag.

24. Ook de kinderen van Kanaän bouwden steden voor zichzelf en vernoemden ze naar zichzelf, elf steden en nog ontelbaar veel meer.

25. Vier mannen uit de familie van Cham reisden naar het vlakke land. De namen van deze vier mannen zijn: Sodom, Gomorra, Adma en Zeboyim.

26. Deze mannen bouwden vier steden voor zichzelf op het vlakke land en zij vernoemden de steden naar zichzelf.

27. Zij woonden samen met hun kinderen en alles wat zij bezaten in die steden, zij waren vruchtbaar en

namen met grote aantallen toe, terwijl zij vreedzaam samenleefden.

28. Seïr, de zoon van Hur, de zoon van Hivi, de zoon van Kanaän, trok erop uit en vond een vallei tegenover de berg Paran, daar bouwde hij een stad. Hij woonde er, samen met zijn zeven zonen en zijn huishouden en hij vernoemde de stad die hij bouwde Seïr, zoals hijzelf heet en het wordt tot op de dag van vandaag het land van Seïr genoemd.

29. Dit zijn de families die uit de kinderen van Cham zijn voortgekomen, op volgorde van hun taal en steden, toen zij na de torenbouw naar hun landen verstrooid werden.

30. Sommige van de kinderen van Sem, de zoon van Noach en vader van alle kinderen van Eber, vertrokken ook om steden voor zichzelf te bouwen op de plaatsen waar ze naartoe verstrooid werden, ook zij vernoemden de steden naar zichzelf.

31. De zonen van Sem heetten Elam, Assur, Arpaksad, Lud en Aram. Zij bouwden steden voor zichzelf en vernoemden de steden naar hoe zij zelf heetten.

32. In die tijd ging Assur, de zoon van Sem, samen met zijn kinderen en huishouden op reis, het was een groot gevolg. Zij gingen naar een ver land en zij vonden daar, in het land waar zij aankwamen, een zeer ruime vallei. Daar bouwden zij vier steden voor zichzelf en zij vernoemden hen naar zichzelf en naar wat hen overkomen was.

33. De namen van de steden die door Assur gebouwd zijn zijn: Nineve, Resen, Kalach, en Rehoboter. De kinderen van Assur wonen er tot op deze dag.

34. Ook de kinderen van Aram vertrokken om een stad voor zichzelf te bouwen en zij vernoemden de stad naar Uz, zijn oudste broer en zij woonden er, in het land van Uz zoals het vandaag nog bestaat.

35. In het tweede jaar na de toren vertrok een man uit het huis van Assur die Bela heette uit het land rond Nineve, op zoek naar een plaats voor hem en zijn huishouden. Zij kwamen aan in het gebied van de steden op de vlakte waar zij zich tegenover Sodom vestigden.

36. De man stond op om daar een kleine stad te bouwen en noemde deze Bela, zoals hij heette, het is het land van Zoar tot op de dag van vandaag.

37. Dit zijn de families die voortkomen uit de kinderen van Sem, op volgorde van hun taal en steden, nadat zij in de periode na de toren over de aarde verstrooid werden.

38. Ieder koninkrijk, iedere stad en familie die uit de families van Noach voortkwamen bouwde hierna ook nog vele steden voor zichzelf.

39. In al hun steden stelden zij bestuurders aan, met de bedoeling om bestuurd te worden door hun opdrachten, dit hebben alle families van Noach altijd gedaan.

Hoofdstuk 11.

(H) Nimrod tegenover Abram

1. Nimrod, de zoon van Kus, leefde nog altijd in het land Sinear, hij regeerde erover, woonde er en bouwde (nog meer) steden in het land Sinear.

2. Dit zijn de namen van de vier steden die hij gebouwd heeft, ze zijn vernoemd naar wat hen overkomen is nadat zij de toren gebouwd hadden.

3. De eerste noemde hij Babel, hiermee zei hij: 'Omdat JHVH de taal van de hele wereld verward

heeft.' De naam van de tweede (stad) is Erech, omdat God hen van daaruit verstrooid had.

4. De derde heet Eched, dit betekent dat daar een grote oorlog gewoed heeft. De vierde heet Kalna, omdat zijn vorsten en oversten daar verteerd werden, zij irriteerden JHVH, kwamen in opstand tegen Hem en overtraden (Zijn regels).

5. Toen Nimrod deze steden in het land Sinear gebouwd had, liet hij degenen die van zijn volk overgebleven waren daar wonen, de vorsten en invloedrijken die nog in zijn koninkrijk over waren.

6. Nimrod woonde in Babel, daar vernieuwde hij zijn heerschappij over zijn overgebleven onderdanen. Hij regeerde met vaste hand en de vorsten van Nimrod noemden hem Amrafel, waarmee zij zeiden dat zijn vorsten en volk door hem bij de toren gevallen waren.

7. Ondanks dit alles keerde Nimrod niet naar JHVH terug. Hij bleef erbij om kwaad te doen en de mensenzonen in het verkeerde te onderwijzen. Mardon, zijn zoon, was nog erger dan zijn vader, ook hij ging ermee door om de gruwelen van zijn vader te vermeerderen.

8. Hij zorgde ervoor dat de mensenzonen zondigden, daarom is er het gezegde: 'Het gaat van kwaad tot erger.'

9. In die tijd waren de families van Cham's kinderen in oorlog, terwijl zij in de steden die zij gebouwd hadden woonden.

10. Kedorlaomer was koning van Elam en scheidde zich af van de families die afstamden van de kinderen van Cham. Hij ging het gevecht met hen aan en onderwierp hen. Hij trok op naar de vijf steden in de vlakte, vocht ertegen, onderwierp hen en zo kreeg hij hen onder controle.

11. Zij dienden hem twaalf jaar en betaalden hem jaarlijks belasting.

12. In die tijd stierf Nachor, de zoon van Serug, toen Abram, de zoon van Terah, negenenveertig jaar oud was.

13. In het vijftigste jaar van het leven van Abram, de zoon van Terah, verliet Abram het huis van Noach en keerde naar het huis van zijn vader terug.

14. Abram kende JHVH en wandelde over Zijn wegen en volgens Zijn geboden, zijn God JHVH was met hem.

15. Zijn vader Terah was in die dagen nog altijd de baas van Nimrods leger en hij volgde nog altijd vreemde goden.

16. Abram kwam bij zijn vader thuis en zag er twaalf goden in hun tempels staan. Boosheid kwam in Abram op toen hij deze beelden in het huis van zijn vader zag staan.

17. Abram zei: 'Zo waar als JHVH leeft, deze beelden zullen niet in het huis van mijn vader blijven, aldus zal JHVH die mij gemaakt heeft met mij doen als ik ze niet binnen drie dagen allemaal kapot gemaakt heb.'

18. Abram ging daar weg, vanbinnen was hij laaiend. Abram ging vanuit de kamer snel naar de buitenplaats van zijn vader, waar hij zijn vader samen met al zijn dienaren zittend aantrof. Abram liep erop af en ging voor hen zitten.

19. Abram stelde zijn vader een vraag en zei: 'Vader, vertel mij waar de God is die de hemel en aarde geschapen heeft, en de mensenzonen op aarde, die u en mij geschapen heeft?' Terah antwoordde zijn zoon Abram en zei: 'Zie, zij die ons geschapen hebben zijn allemaal bij ons in het huis.'

20. En Abram zei tegen zijn vader: 'Ik vraag u mijn vader, toon ze mij.' En Terah bracht Abram in de kamer van de binnenste hof. Abram keek en zag dat de hele kamer vol stond met beelden gemaakt van hout en steen, twaalf grote beelden en ontelbaar veel andere, kleiner dan deze.

21. Terah zei tegen zijn zoon: 'Zie, dit zijn degenen die alles wat u op aarde ziet gemaakt hebben, die u en mij geschapen hebben en de hele mensheid.'

22. Terah boog zich voor zijn goden neer en daarna ging hij daar weer weg. Abram, zijn zoon, ging ook bij hem weg.

23. Toen Abram bij hen weggegaan was, ging hij naar zijn moeder toe en ging tegenover haar zitten. Hij zei tegen zijn moeder: 'Zie, mijn vader heeft mij degenen die de hemel en aarde en alle mensenzonen gemaakt hebben laten zien.'

24. Haast u nu, haal een jong uit de kudde en maak er een smaakvolle maaltijd van, dan kan ik deze als maaltijd aan de goden van mijn vader geven en naar hen toebrengen, misschien wordt ik hierdoor wel door hen aanvaard.'

25. Zijn moeder deed wat hij vroeg, ze haalde een jong, maakte het smakelijk klaar en bracht dit bij Abram. Abram nam de smakelijke maaltijd van zijn moeder aan en zette deze voor de goden van zijn vader neer. Hij ging dichtbij hen staan zodat ze konden eten, zijn vader Terah wist hier niet vanaf.

26. Op de dag dat hij tussen hen in zat, zag Abram dat ze niets zeiden, niets hoorden, niet bewogen en dat geen van hen zijn hand uit kon strekken om te gaan eten.

27. Abram bespote hen en zei: 'De lekkere maaltijd die ik klaargemaakt heb lusten zij niet, misschien was het wel te weinig voor hen en wilden ze daarom niet eten. Ik zal daarom morgen weer een verse vleesmaaltijd klaarmaken, beter en meer dan deze, dan zal ik zien wat voor effect dat heeft.'

28. De volgende dag gaf Abram zijn moeder instructies over het smaakvolle vlees. Zijn moeder stond op en maakte drie prachtlammetjes uit de kudde klaar. Ze maakte er bijzonder smaakvol vlees van, dat wat haar zoon het lekkerste vond en zij gaf het aan haar zoon Abram mee, zijn vader Terah wist hier niet vanaf.

29. Abram nam het smaakvolle vlees van zijn moeder aan en zette het voor de goden van zijn vader in de kamer neer. Hij ging dicht bij hen staan, zodat het voor hen mogelijk was om te eten en zo zette hij het voor hen neer. De hele dag zat Abram tegenover hen en dacht dat zij wellicht nog wel zouden gaan eten.

30. Abram keek naar hen en zag dat zij geen stem of gehoor hadden, niemand van hen strekte zijn hand uit om te eten.

31. Tijdens de avond van die dag werd Abram met de Geest van God bekleed.

32. Hij riep het uit en zei: 'Wee mijn vader en zijn kwaadwillende generatie wier harten allemaal naar nutteloze zaken uitgaan, die deze afgoden van hout en steen dienen die niet eens kunnen eten, ruiken, luisteren of spreken. Zij hebben monden die niets zeggen, ogen die niets zien, oren die niets horen, handen die niets voelen en benen die niet lopen. Degenen die hen gemaakt hebben en op hen vertrouwen zijn net als zij.'

33. Toen Abram al deze dingen zag, werd hij woedend op zijn vader. Hij pakte snel een bijl in zijn hand en

ging naar de kamer van de goden, daar sloopte hij al de goden van zijn vader.

34. Nadat hij de beelden kapotgemaakt had, plaatste hij de bijl in de hand van de grote god die vooraan stond, hierna vertrok hij. Zijn vader Terah kwam thuis omdat hij het geluid van de bijl bij de deur gehoord had, dus ging Terah het huis binnen om te weten te komen wat dit te betekenen had.

35. Nadat Terah het geluid van de bijl gehoord had, rende hij naar de kamer van de beelden waar hij Abram die net naar buiten ging tegen het lijf liep.

36. Terah ging de kamer binnen, merkte dat alle afgoden op de grond lagen en stuk waren en dat de grootste, die niet kapot gemaakt was, de bijl in de hand had. Het smakelijke vlees dat Abram voor hem gemaakt had stond nog altijd voor hem klaar.

37. Toen Terah dit zag werd hij vreselijk boos en hij haastte zich de kamer uit naar Abram toe.

38. Hij trof zijn zoon Abram in het huis aan waar hij nog altijd zat en hij zei tegen hem: 'Wat heb je met mijn goden gedaan?'

39. Abram antwoordde zijn vader Terah en zei: 'Niets mijn heer, ik heb hen wel smakelijk vlees gebracht en toen ik het vlees vlakbij hen hield, zodat zij konden eten, strekte iedereen zijn handen uit om eerder dan de grootste die zijn hand nog niet had uitgestrekt te kunnen eten.'

40. De grote zag wat zij deden voor zijn ogen gebeuren en daarom werd hij vreselijk kwaad op hen. Hij stond op en nam de bijl die in het huis lag, ging naar hen toe en maakte ze allemaal stuk. Zie de bijl kunt u nog in zijn hand zien.'

41. Terah voelde de woede tegen Abram opkomen toen hij dit zei en in zijn woede zei hij tegen zijn zoon Abram: 'Wat voor verhaal wilt u mij nu op de mouw spelden? U liegt tegen mij!'

42. Bevind zich in deze goden geest, ziel of kracht om al deze dingen te doen die u mij gezegd heeft? Zijn ze niet van hout en steen en heb ik ze niet zelf gemaakt? Hoe kunt u zulke leugens verkondigen door te zeggen dat de grote god die erbij was hen neergeslagen heeft? U bent het die de bijl in zijn handen geplaatst heeft en zegt nu dat hij ze allemaal kapotgemaakt heeft.'

43. Abram antwoordde zijn vader het volgende: 'Hoe kunt u dan deze afgoden dienen die niet in staat zijn om ook maar iets te kunnen? Kunnen de afgoden waar u op vertrouwt u verlossen? Kunnen zij luisteren naar de gebeden als u hen aanroept? Kunnen zij u redden uit handen van uw vijanden, of zullen zij de oorlogen tegen uw vijanden voeren? Zou u daarom hout en steen dienen dat niet eens kan spreken of luisteren?'

44. Het is dus zeker niet goed voor u, en voor de mensenzonen die bij u horen, om deze dingen te doen. Bent u zo dom en zo dwaas en zo traag van begrip dat u hout en steen dient en deze dingen doet?'

45. Zo vergeet u JHVH die de hemel en aarde gemaakt heeft, die u op aarde geschapen heeft en daarom roept u een groot kwaad over uw zielen af, vanwege deze zaak, door steen en hout te dienen.

46. Hebben onze voorvaders niet ook op deze wijze gezondigd, waardoor JHVH vanuit het heelal het water van de zondvloed over hen bracht en heel de aarde vernietigde?'

47. Hoe kunt u dan met dit gedrag doorgaan en goden van hout en steen blijven dienen? Zij kunnen niet luisteren, spreken of uit verdrukking redden. Daarbij roept u de woede van de God van het heelal over u af!

48. Stop dus hiermee mijn vader en stort uw ziel en de zielen van uw huishouden niet in ellende.'

49. Abram sprong hierna op en rende weg bij zijn vader, hij nam de bijl uit handen van de grootste afgod van zijn vader, Abram hakte deze daarmee stuk en rende toen weg.

50. Toen Terah alles overzag wat Abram gedaan had, vertrok hij haastig uit zijn huis en ging naar de koning toe. Hij verscheen voor Nimrod, ging voor hem staan en boog zich voor de koning neer. De koning zei: 'Wat wilt u?'

51. Hij zei: 'Ik smee u mijn heer om naar mij te luisteren. Vijftig jaar geleden is er bij mij een kind geboren en dit is wat hij met mijn goden gedaan heeft en tegen mij gezegd heeft. Geef daarom opdracht mijn heer om hem te halen en voor u te brengen, berecht hem volgens de wet, zodat wij van zijn kwaad verlost worden.'

52. De koning stuurde drie van zijn dienaren, zij haalden Abram op en brachten hem voor de koning. Nimrod, al zijn vorsten en dienaren zaten die dag tegenover hem, ook Terah zat erbij.

53. De koning zei tegen Abram: 'Wat betekent dit dat u tegen uw vader en zijn goden gedaan heeft?' Abram antwoordde de koning op dezelfde manier als dat hij zijn vader geantwoord had en hij zei: 'De grote god die bij hen in het huis was heeft hen aangedaan wat u gehoord heeft.'

54. En de koning zei tegen Abram: 'Hadden zij de macht om te spreken, te eten en te doen wat u verteld heeft?' Abram antwoordde de koning als volgt: 'Als er geen macht in hen schuilt, waarom dient u hen dan en zorgt u ervoor dat de mensen uw dwaasheden verdragen?'

55. Denkt u echt dat zij u kunnen verlossen of ook maar iets kleins of groots kunnen uitrichten, waardoor u hen zou dienen? Waarom wilt u de God van het hele heelal niet ervaren, die u geschapen heeft en die het in Zijn macht heeft om te doden en in leven te houden?'

56. O dwaze, eenvoudige en onwetende koning, eeuwig bent u te beklagen.

57. Ik dacht dat u uw dienaren de weg der oprechten leren zou, maar dat heeft u niet gedaan, maar met uw zonden heeft u de hele aarde vervuld en met de zonden van uw volk dat u op uw wegen gevolgd is.

58. Weet u dan niet en heeft u niet gehoord dat met hetzelfde kwaad dat u doet onze voorouders zondigden tijdens hun dagen in het verleden? De eeuwige God bracht het water van de zondvloed over hen en vernietigde hen allemaal, vanwege hen heeft Hij de hele aarde vernietigd. Wilt u nu samen met uw volk opstaan en hetzelfde doen, om de woede van JHWH van het heelal op te wekken en om het kwaad over u en de hele aarde af te roepen?'

59. Doe daarom deze slechte daad die u gewoon bent te doen van u weg en dien de God van het heelal, want uw ziel is in Zijn handen en dan zal het u goed gaan.

60. Als uw slechte hart niet naar mijn woorden, die ervoor zorgen dat u uw slechte paden verlaat en de eeuwige God dient, zal luisteren, dan zult u in de laatste dagen schandelijk sterven, u, samen met uw volk en iedereen die zich met u verbonden heeft door naar uw woorden te luisteren of over uw slechte paden te wandelen.'

61. Toen Abram gestopt was met spreken tegen de koning en de vorsten, keek Abram met zijn ogen naar

de hemel op en zei: 'JHWH ziet alle boosdoeners en Hij zal ze oordelen.'

Hoofdstuk 12.

(H) Abram tot de oven veroordeeld en gered uit het vuur

1. Toen de koning de woorden van Abram hoorde, gaf hij opdracht om hem naar de gevangenis te brengen. Abram bleef tien dagen in de gevangenis.

2. Toen die tien dagen voorbij waren, gaf de koning opdracht aan alle koningen, vorsten en gouverneurs uit de diverse provincies en ook aan de wijzen om voor hem te verschijnen. Zij zaten voor hem terwijl Abram nog in het huis van bewaring zat.

3. De koning zei tegen de vorsten en wijzen: 'Heeft u gehoord wat Abram, de zoon van Terah, zijn vader heeft aangedaan? Zo en zo heeft hij het gedaan en ik heb opdracht gegeven om voor mij te verschijnen en hij heeft op deze manier geantwoord. Zijn hart was onbevreesd, in mijn aanwezigheid beefde hij niet en zie, nu zit hij in de gevangenis opgesloten.'

4. Beslis daarom welk oordeel deze man die de koning berispt heeft toekomt, die alles wat u net gehoord heeft gezegd en gedaan heeft.'

5. Iedereen gaf de koning het volgende antwoord: 'De man die de koning berispt heeft moet aan een boom worden opgehangen. Maar omdat hij al de dingen die hij gezegd heeft ook gedaan heeft en onze goden veracht heeft, daarom moet hij ter dood verbrand worden, want de wet schrijft het zo voor.'

6. Als de koning het goed acht, laat de koning zijn dienaren dan opdragen om het vuur dat dag en nacht in uw steenoven brandt op te porren dan zullen wij de man daarin gooien.' Dit deed de koning en hij gaf zijn dienaren de opdracht om een vuur aan te steken dat drie dagen en nachten zou blijven branden, in de oven van de koning die Kasdim genoemd wordt. Toen gaf de koning hen opdracht om Abram uit de gevangenis te halen en naar buiten te leiden om verbrand te worden.

7. Alle vorsten van de koning, zijn heren, gouverneurs, rechters en alle inwoners van het land, ongeveer negenhonderdduizend man, stonden tegenover de oven om Abram te zien.

8. Alle vrouwen en kleine kinderen klommen op de daken en torens om te zien wat er met Abram zou gebeuren. Iedereen stond samengepakt op een afstand, er was niemand die die dag niet kwam om te zien wat er te gebeuren stond.

9. Toen Abram aangekomen was keken de tovenaars en wijzen van de koning naar Abram. Zij schreeuwden luid naar de koning: 'Onze soevereine heer, dit is zeker de man van wie wij weten dat hij het kind geweest is en dat bij zijn geboorte de grote ster vier sterren verslonden heeft, wat wij de koning vijftig jaar geleden ook al verteld hebben.'

10. Zie dus dat ook zijn vader uw geboden overtreden heeft en u getart heeft door u een ander kind te brengen dat u toen gedood heeft.'

11. Toen de koning naar hun woorden luisterde, werd hij vreselijk kwaad en hij gaf opdracht om Terah voor hem te leiden.

12. En hij zei: 'Heeft u gehoord wat de tovenaars gezegd hebben? Vertel mij de waarheid, hoe heeft u het gedaan. Als u de waarheid spreekt zult u worden vrijgesproken.'

13. Omdat hij de grote woede waarin de koning ontstoken was zag, zei Terah tegen de koning: 'Mijn

heer en koning, u heeft de waarheid gehoord en wat de wijzen gezegd hebben is waar.' En de koning zei: 'Hoe heeft u dit kunnen doen, om mijn bevel te negeren en mij een kind te geven dat u niet gekregen had, door dat in de plaats te geven?'

14. Terah antwoordde de koning: 'Omdat mijn diepste gevoelens voor mijn zoon in die tijd de overhand kregen, daarom nam ik een zoon van mijn slavin en bracht ik deze bij de koning.'

15. De koning zei: 'Wie heeft u dit advies gegeven? Vertel mij en houd niets voor mij achter, dan zult u u niet sterven.'

16. Terah was doodsbang in aanwezigheid van de koning en hij zei tegen de koning: 'Het was Haran, mijn oudste zoon, die mij dit voorgesteld heeft.' Haran was in de dagen dat Abram geboren werd tweeëndertig jaar oud.

17. Maar Haran had zijn vader niets geadviseerd, want Terah zei dit alleen maar tegen de koning om zijn eigen ziel uit de macht van de koning te redden, omdat hij ontzettend bang was. De koning zei tegen Terah: 'Uw zoon Haran zal omdat hij u dit geadviseerd heeft samen met Abram sterven door het vuur, want het doodvonnis is over hem afgeroepen, omdat hij door dit te doen tegen het verlangen van de koning in opstand gekomen is.'

18. In die tijd was Haran geneigd om de wegen van Abram te volgen, al hield hij dit nog voor zichzelf.

19. Haran overlegde in zijn hart: 'Zie, nu heeft de koning Abram gevangen genomen vanwege de dingen die Abram gedaan heeft en het zal gebeuren dat wanneer Abram de koning overwint, dat ik Abram zal volgen, maar als de koning wint, dan zal ik de koning volgen.'

20. Toen Terah dit over zijn zoon Haran tegen de koning gezegd had, gaf de koning opdracht om hem bij Abram gevangen te zetten.

21. Hierna brachten zij zowel Abram als zijn broer Haran naar buiten om hen in het vuur te gooien. Alle inwoners van het land, de dienaren van de koning, de vorsten en alle vrouwen en kleine kinderen waren aanwezig, die dag stonden zij tegenover hen.

22. De dienaren van de koningen namen Abram en zijn broer mee en deden hen al hun kleren uit, behalve hun bovenkleed dat zij aan mochten houden.

23. Hun handen en voeten bonden zij met linnen touwen vast en de dienaren van de koning tilden hen op en wierpen hen beide in de oven.

24. JHVV hield echter van Abram en had medelijden met hem, dus daalde JHVV af en bevrijdde hem uit het vuur, zodat hij niet verbrandde.

25. Al de touwen waarmee hij vastgebonden zat verbrandden wel, terwijl Abram gezond bleef en in het vuur rondwandelde.

26. Toen zij Haran in het vuur wierpen stierf hij wel en hij verbrandde tot as, omdat zijn hart niet volledig naar JHVV uitging. Ook de mannen die hem in het vuur geworpen hadden werden door een steekvlam getroffen, zij verbrandden en twaalf van die mannen stierven.

27. Drie dagen en nachten lang liep Abram te midden van het vuur. Al de dienaren van de koning zagen hem door het vuur wandelen en zij kwamen het de koning vertellen, zij zeiden: 'Zie, wij hebben Abram gezien die midden in het vuur rondwandelt, zelfs de bovenkleren die hij aanheeft zijn niet verbrand, alleen het touw waarmee hij vastgebonden was is verbrand.'

28. Toen de koning hoorde wat zij hem vertelden zonk hem de moed in de schoenen en hij wilde hen niet geloven. Dus stuurde hij andere trouwe vorsten om de zaak te gaan bekijken. Zij gingen erheen en zagen het ook, waarna zij het de koning vertelden. Toen stond de koning op om zelf te gaan kijken en hij zag Abram in het vuur heen en weer lopen. Hij zag dat Haran's lichaam verbrand was en de koning was ontzettend verbaasd.

29. De koning gaf opdracht om Abram uit het vuur te halen. Zijn dienaren kwamen dichterbij om hem eruit te halen, maar het lukte hen niet, want het vuur sloeg alle kanten uit en de vlam steeg vanuit de oven op tot bij hen.

30. De dienaren van de koning vluchtten ervan weg en de koning vermaande hen door te zeggen: 'Haal Abram snel uit het vuur, zodat u niet sterft.'

31. De dienaren van de koning kwamen opnieuw dichterbij om Abram eruit te halen, de vlammen bereikten hen en verbrandden hun gezicht, waardoor acht van hen stierven.

32. Toen de koning zag dat zijn dienaren het vuur niet konden naderen zonder zelf verbrand te worden riep de koning naar Abram: 'O dienaar van de God in de hemel, ga uit het vuur weg en kom hier naar mij toe.' Abram luisterde naar wat de koning zei, hij ging het vuur uit, liep naar de koning en ging voor hem staan.

33. Toen Abram naar buiten kwam zag de koning met al zijn dienaren dat hij zijn overkleding nog aan had en dat deze niet verbrand was, maar het touw waarmee hij vastgebonden was, was wel verbrand.

34. De koning zei tegen Abram: 'Hoe komt het dat u niet door het vuur verbrand bent?'

35. Abram antwoordde de koning: 'De God van hemel en aarde op wie ik vertrouw en die alles in Zijn macht heeft, Hij heeft mij uit het vuur verlost waarin u mij geworpen heeft.'

36. Haran, Abram's broer was wel tot as verbrand, zij zochten naar zijn lichaam, maar merkten dat het verteerd was.

37. Haran was tweeëntachtig jaar oud toen hij in het vuur van Kasdim stierf en de koning, vorsten en inwoners van het land die zagen dat Abram uit het vuur gered was kwamen en bogen zich voor Abram neer.

38. Abram zei tegen hen: 'Buig niet voor mij neer, maar buig neer voor de God van de wereld die u gemaakt heeft, dien Hem en bewandel Zijn paden, want Hij is het die mij gered heeft uit dit vuur. Hij heeft de geesten en zielen van alle mensen geschapen en de mens in de baarmoeder van zijn moeder gevormd. Hij heeft hen op aarde gebracht en Hij is het die iedereen die op Hem vertrouwt uit alle pijn zal verlossen.'

39. Deze zaak was erg bijzonder in de ogen van de koning en de vorsten, dat Abram gered was uit het vuur en dat Haran verbrand was. De koning gaf Abram vele geschenken en hij gaf hem zijn twee hoofdbedienden uit het huis van de koning. De ene heette Oni en de ander Eliëzer.

40. Alle koningen, vorsten en dienaren gaven Abram vele geschenken bestaande uit zilver, goud en parels. De koning en de vorsten stuurden hem hierna weg en hij vertrok in vrede.

41. Abram ging dus rustig bij de koning weg en veel van de dienaren van de koning volgden hem, ongeveer driehonderd man voegden zich bij hem.

42. Op die dag keerde Abram terug en ging naar het huis van zijn vader, hij, samen met de mannen die hem volgden. Zo diende Abram zijn God JHVH alle dagen van zijn leven, hij wandelde over Zijn paden en gehoorzaamde aan Zijn wet.

43. Vanaf die dag drukte Abram het de mensen op het hart dat zij JHVH moesten dienen.

44. In die tijd namen Nachor en Abram ieder een vrouw, de dochters van hun broer Haran. De vrouw van Nachor heette Milka en de naam van de vrouw van Abram was Sarai. Sarai, de vrouw van Abram, was onvruchtbaar, in die dagen kreeg zij geen nageslacht.

(P) Profetische droom over het nageslacht van Abram dat het nageslacht van Nimrod zal overwinnen.

45. Nadat er twee jaar verstreken waren sinds dat Abram uit het vuur gekomen was, dat is het tweeënvijftigste jaar van zijn leven, zie, koning Nimrod zat op zijn troon in Babel en de koning viel in slaap en droomde dat hij samen met zijn troepen en legers in het dal stond dat zich tegenover de oven van de koning bevond.

46. Hij deed zijn ogen open en zag een man die op Abram leek uit de oven komen. Hij kwam naar buiten en ging met getrokken zwaard voor de koning staan. Daarop sprong hij met zijn zwaard naar de koning toe, terwijl de koning voor de man wegluchtte omdat hij bang was. Terwijl hij wegrende gooide de man een ei op het hoofd van de koning en het ei groeide uit tot een machtige rivier.

47. De koning droomde dat al zijn troepen in die rivier wegzonken en stierven. De koning sloeg op de vlucht, samen met drie mannen die voor hem uit liepen en zo ontsnapte hij.

48. De koning keek naar de drie mannen en zij waren vorstelijk gekleed, ze zagen er uit als koningen en hadden de uitstraling en het majestueuze van koningen.

49. Terwijl zij doorrenden, werd de rivier voor (de ogen van) de koning weer een ei. Uit het ei werd een jonge vogel geboren die voor de koning ging staan, hij vloog op zijn hoofd en pikte het oog van de koning eruit.

50. De koning had verdriet om wat hij zag, hij werd uit zijn slaap wakker en zijn geest was geïrriteerd, hij voelde een hevige angst.

51. 's Morgens stond de koning bang op van zijn sofa en hij gaf alle wijze mannen en tovenaars de opdracht om bij hem te komen, toen vertelde de koning zijn droom aan hen.

52. Een wijze dienaar van de koning die Anuki heette, gaf de koning ten antwoord: 'Dit is niets anders dan het kwaad van Abram en zijn nageslacht dat op zal komen tegen mijn heer en koning in de laatste dagen.

53. Zie, de dag zal komen dat Abram en zijn nageslacht en de kinderen uit zijn huishouden oorlog zullen voeren tegen mijn koning en zij zullen het hele leger van de koning met zijn troepen verslaan.

54. En wat betreft wat u gezegd heeft over de drie mannen waarvan u zag dat zij eruit zagen als uzelf en die ontsnapten, dat betekent dat u alleen samen met drie koningen, van de aardse koningen die met u meegestreden hebben zult ontsnappen.

55. En dat wat u gezien heeft over de rivier die tot het ei terugkeerde dat het eerst geweest was en de jonge vogel die uw oog uitpikte, betekent niets anders dan

dat het zaad van Abram de koning in de laatste dagen zal doden.

56. Dit is de droom van de koning en de uitleg ervan. De droom is waarachtig en de uitleg die uw dienaar u gegeven heeft klopt ook.

57. Concluderend mijn koning, u bent zich bewust dat het nu tweeënvijftig jaar geleden is dat de wijzen dit bij de geboorte van Abram al zagen en als mijn koning Abram op aarde zal laten leven dan zal dat tot schade van mijn heer en koning zijn. Want al de dagen dat Abram leeft zal u, of uw koninkrijk niet vast blijven staan. Dit was al eerder bij zijn geboorte bekend geworden, waarom zou mijn koning hem nu dan niet doden, anders zal dit kwaad mijn koning in de laatste dagen nog overkomen?'

58. Nimrod luisterde naar wat Anuki zei en sommige van zijn dienaren stuurde hij in het geheim weg met de opdracht om Abram gevangen te nemen, met de bedoeling om hem voor de koning te brengen en te doden.

59. Eliëzer, de dienaar van Abram die de koning hem gegeven had, was op dat moment in aanwezigheid van de koning, hij hoorde wat Anuki de koning geadviseerd had en dat de koning opgedragen had om Abram te doden.

60. Eliëzer zei tegen Abram: 'Schiet op, sta op en red uw ziel, zodat u niet door toedoen van de koning zult sterven, want hij heeft iets in een droom gezien wat over u gaat en Anuki heeft dit als volgt uitgelegd en Anuki heeft de koning ook in het verlengde hiervan over u geadviseerd.

61. Abram luisterde naar wat Eliëzer zei, dus haastte Abram zich en zocht zijn toevlucht in het huis van Noach en zijn zoon Sem, daar verborg hij zichzelf en vond hij een schuilplaats. De dienaren van de koningen kwamen bij het huis van Abram aan en zochten naar hem, maar konden hem niet vinden. Zij doorzochten het hele land maar hij werd niet gevonden. Zij zochten in elke uithoek maar kwamen hem niet tegen.

62. Toen de dienaren van de koning Abram niet gevonden hadden, keerden zij naar de koning terug, maar de woede van de koning tegenover Abram was inmiddels bedaard, omdat ze hem niet gevonden hadden, en de koning zette de zaak rond Abram uit zijn gedachten.

63. Een maand lang hield Abram zich verborgen in het huis van Noach, totdat de koning de zaak had losgelaten, maar Abram was noch altijd bang voor de koning. Terah kwam in het geheim naar het huis van Noach toe om zijn zoon te zien en Terah stond nog altijd hoog in aanzien bij de koning.

64. Abram zei tegen zijn vader: 'Weet u dan niet dat de koning overweegt om mij te doden en mijn naam op advies van zijn doortrapte adviseurs van de aarde weg te vagen?

65. Wat heeft u hier nou nog en wat heeft u met dit land? Sta op en laten we samen naar het land Kanaän gaan, zo zullen wij aan zijn hand ontkomen, anders zou u in de toekomst door zijn toedoen ook nog vergaan.

66. Weet u dan niet en heeft u niet gehoord dat het niet uit liefde is dat Nimrod u al deze eer bewezen heeft en dat hij u al deze gunsten bewijst uit eigenbelang?

67. Als hij u nog grotere gunsten bewijst dan deze, dan zijn het alleen maar ijdelheden van deze wereld, want welvaart en rijkdom helpt niets op de dag van toorn en woede.

68. Luister daarom nu naar wat ik zeg, laten wij opstaan en naar het land Kanaän gaan, buiten bereik van de schade die Nimrod ons berokkend. Dien JHVH die u op aarde geschapen heeft, dan zal het u goed gaan en laat al het ijdele wat u najaagt los.'

69. Abram stopte met spreken, waarop Noach en zijn zoon Sem naar Terah reageerden door te zeggen: 'Het is waar wat Abram tegen u gezegd heeft.'

70. Toen luisterde Terah naar wat zijn zoon Abram zei en Terah deed alles wat Abram gezegd had, want dit ging van JHVH uit, zodat de koning de dood van Abram niet zou veroorzaken.

Hoofdstuk 13.

(H) Abram naar Kanaän

1. Terah nam zijn zoon Abram, zijn kleinzoon Lot, de zoon van Haran, zijn schoondochter Sarai, de vrouw van zijn zoon Abram en alle zielen uit zijn huishouden mee en ging vanuit Ur naar Kasdim om via daar naar het land Kanaän te reizen. Toen zij het land van Haran bereikten bleven ze daar, omdat het een land met bijzonder goede weidegrond was en voldoende voor iedereen die met hen meereisde.

2. De mensen uit het land van Haran zagen dat Abram goed was, oprecht met God en mensen omging en dat zijn God JHVH met hem was. Sommige van de mensen uit het land van Haran kwamen om zich bij Abram te voegen en hij leerde hen de onderwijzingen van JHVH en Zijn wegen. Deze mensen bleven in het huis van Abram en zij sloten zich bij hem aan.

3. Abram bleef drie jaar in dat land en nadat drie jaar voorbij gegaan waren verscheen JHVH aan Abram en zei tegen hem: *'Ik ben JHVH die u geleid heeft uit Ur Kasdim en u uit de hand van al uw vijanden verlost heeft.'*

4. *Als het nu zo is dat u naar mijn stem wilt luisteren en zich aan mijn geboden wilt houden, mijn voorschriften en wetten, dan zorg ik ervoor dat uw vijanden voor u neer zullen vallen en zal ik uw zaad zo talrijk maken als de sterren aan de hemel. Over al de werken van uw handen zal ik mijn zegen geven en u zult niets tekort komen.*

5. *Sta nu op en neem uw vrouw, samen met alles wat u bezit mee. Ga naar het land Kanaän toe en blijf daar, daar zal ik u tot een God zijn en zal ik u zegenen.'* Abram stond op en nam zijn vrouw en alles wat hij bezat met zich mee en hij ging naar het land Kanaän, zoals JHVH hem opgedragen had en Abram was (vijfen)vijftig jaar oud toen hij uit Haran vertrok.

6. Abram kwam in het land Kanaän aan en woonde midden in de stad. Daar zette hij zijn tent tussen de kinderen van Kanaän, de inwoners van dit land, op.

7. JHVH verscheen aan Abram toen hij in het land Kanaän aankwam en zei tegen hem: *'Dit is het land dat ik u en uw zaad dat na u komt voor eeuwig gegeven heb. Uw zaad zal ik maken als de sterren aan de hemel en al het land dat u ziet zal ik uw zaad doen beërven.'*

8. Abram bouwde een altaar op de plaats waar God met hem gesproken had en Abram riep daar de Naam van JHVH aan.

9. Nadat er drie jaar verstreken waren sinds Abram in het land Kanaän woonde, brak het jaar aan dat Noach stierf. Het was het achtenvijftigste jaar uit het leven van Abram en het totaal aantal dagen dat Noach geleefd had was negenhonderdvijftig jaar en hij stierf.

10. Abram woonde dus in het land Kanaän, samen met zijn vrouw, al wat hij bezat en iedereen die zich bij hem aangesloten had, met daarbij nog degenen die zich uit dit land bij hem gevoegd hadden. Maar Terah, zijn vader, en Lot, de zoon van Haran, woonden in het land Haran.

11. In het vijfde jaar dat Abram in het land Kanaän woonde kwamen de steden Sodom en Gomorra, samen met alle andere steden uit de vlakte, in opstand tegen de macht van Kedorlaomer, de koning van Elam, want alle koningen van de steden uit de vlakte hadden Kedorlaomer twaalf jaar lang gediend en hem belasting betaald. Maar in die dagen, het dertiende jaar, kwamen zij in opstand tegen hem.

12. In het tiende jaar dat Abram in het land Kanaän woonde was het oorlog tussen Nimrod, de koning van Sinear, en Kedorlaomer, de koning van Elam, en Nimrod bond de strijd aan met Kedorlaomer om hem te onderwerpen.

13. In die tijd was Kedorlaomer namelijk een van de vorsten uit de legers van Nimrod. Toen alle mensen na de toren verstrooid raakten en degenen die achterbleven zich over het aardoppervlak verspreidden, ging Kedorlaomer naar het land Elam toe, regeerde erover en kwam tegen zijn heer in opstand.

14. In die dagen, toen Nimrod merkte dat de steden van de vlakte in opstand gekomen waren, ging hij vanuit zijn trots en woede de oorlog met Kedorlaomer aan. Nimrod verzamelde al zijn vorsten en onderdanen, ongeveer zeshonderdduizend man en trok tegen Kedorlaomer op. Kedorlaomer trok ook op en ging hem met vijfduizend man tegemoet, zo maakten zij zich in het dal van Babel, dat zich tussen Elam en Sinear bevindt, klaar voor de strijd.

15. Alle koningen gingen daar het gevecht aan en Nimrod werd met zijn volk door het volk van Kedorlaomer verslagen. Ongeveer zeshonderdduizend van de mannen van Nimrod sneuvelden en Mardon, de zoon van de koning, was daarbij.

16. Nimrod vluchtte en keerde vernederd en vol schaamte naar zijn land terug. Lange tijd was hij onderworpen aan Kedorlaomer en ook Kedorlaomer keerde naar zijn land terug en stuurde vorsten van zijn leger naar de koningen die rondom hem woonden. Aan Arjoch de koning van Elasar en aan Tidal de koning van Gojim. Hij sloot een verbond met hen en zij waren allemaal gehoorzaam aan wat hij hen opdroeg.

17. Tijdens het vijftiende jaar dat Abram in het land Kanaän woonde, dat is het zeventigste jaar uit het leven van Abram, verscheen JHVH aan Abram, in dat jaar, en Hij zei tegen hem: *'Ik ben JHVH die u uit Ur Kasdim geleid heeft om u dit land als erfenis te geven.'*

18. *Wandel daarom voor mijn aangezicht, wees volmaakt en houd u aan mijn geboden, want aan u en uw zaad zal ik dit land als erfenis geven, vanaf de rivier Misraïm (Nijl) tot aan de grote rivier de Eufraat.*

19. *U zult in vrede tot uw voorvaders vergaderd worden, op een respectabele leeftijd. De vierde generatie zal in dit land terugkeren en het voor eeuwig beërven.'* Abram bouwde daar een altaar, hij riep de Naam van JHVH die aan hem verschenen was aan en hij bracht slachtoffers op het altaar van JHVH.

20. In die tijd keerde Abram terug naar Haran om zijn vader, moeder en hun hele huishouden te bezoeken. Abram, zijn vrouw en alles wat bij hem hoorde keerde

dus naar Haran terug en Abram bleef vijf jaar in Haran wonen.

21. Veel van de mensen uit Haran, ongeveer tweeënzeventig mannen, volgden Abram en Abram onderwees hen in de voorschriften van JHVH en Zijn wegen, hij leerde hen JHVH kennen.

(P) JHVH verschijnt aan Abram en belooft het land Kanaän aan zijn nageslacht

22. In die dagen verscheen JHVH in Haran aan Abram en Hij zei tegen hem: *'Zie, twintig jaar geleden vertelde ik u het volgende:*

23. *'Vertrek uit uw land, uw geboorteland en het huis van uw vader naar het land dat ik u getoond heb te geven aan u en uw kinderen. Daar in dat land zal ik u zegenen en u tot een groot volk maken, u voornaam maken en in u zullen de families van de aarde gezegend zijn.'*

24. *Sta daarom op, vertrek hier vandaan, u, uw vrouw en alles wat bij u hoort, iedereen die in uw huis geboren is en alle zielen die u in Haran gewonnen hebt. Laat ze met u wegtrekken van hier en opstaan om naar het land Kanaän terug te keren.'*

25. Abram stond op en nam zijn vrouw Sarai, samen met al zijn bezittingen en iedereen die bij hem thuis geboren was en de zielen die zij in Haran gewonnen hadden mee en zo gingen zij op weg naar het land Kanaän.

26. Abram vertrok en ging dus naar het land Kanaän, precies zoals JHVH het gezegd had. Lot, de zoon van zijn broer Haran, ging met hem mee. Abram was vijfenzeventig jaar oud toen hij uit Haran vertrok, op weg terug naar het land Kanaän.

27. Zoals JHVH het tegen Abram gezegd had kwam hij in het land Kanaän aan, hij sloeg zijn tent op en ging op de vlakte van Mamre wonen. Lot, de zoon van zijn broer, was samen met alles wat hij bezat bij hem.

28. JHVH verscheen daar opnieuw aan Abram en zei: *'Ik zal dit land geven aan uw zaad.'* En hij bouwde daar een altaar voor JHVH die aan hem verschenen was, het staat tot op deze dag op de vlakte van Mamre.

Hoofdstuk 14.

(H) Rikayon, de eerste Farao, belasting van de doden.

1. Er leefde in die dagen in het land Sinear een man die verstand van alles had, hij had een prachtige gestalte, maar was wel arm en behoeftig. Hij heette Rikayon en hij had moeite om zichzelf te onderhouden.

2. Dus besloot hij om naar Egypte, naar Osiris, de koning van Egypte en de zoon van Anom, te reizen om de koning zijn wijsheid te tonen, want misschien zou hem dan genade bewezen worden, zou hij belangrijker kunnen worden en een bestaan kunnen opbouwen, dus daarom deed Rikayon dit.

3. Toen Rikayon in Egypte aankwam, vroeg hij de inwoners van Egypte hoe het de koning verging en de inwoners van Egypte vertelden hem wat de gewoonte van de koning van Egypte was. Het was toen namelijk voor de koning van Egypte gebruikelijk dat hij één dag per jaar zijn koninklijke paleis uit kwam en buiten gezien werd. Hierna keerde de koning weer terug om in zijn paleis te zijn.

4. Op de dag dat de koning naar buiten kwam, sprak hij recht in het land en iedereen die een gewaad droeg stelde zich die dag voor de koning om zijn verzoek voor te leggen.

5. Toen Rikayon hoorde van dit gebruik in Egypte en dat hij anders niet in nabijheid van de koning kon komen, was hij erg bedroefd en maakte zich grote zorgen.

6. 's Avonds ging Rikayon op weg en vond een huis dat in puin lag, het was een oude Egyptische bakkerij. Hij bracht daar de hele nacht met een verbitterde ziel en met knagende honger door, hij kon de slaap maar niet vatten.

7. Rikayon dacht bij zichzelf na over wat hij intussen zou kunnen doen totdat de koning zijn opwachting zou maken en hoe hij zichzelf daar in leven kon houden.

8. 's Morgens stond hij op en liep wat rond. Onderweg kwam hij mensen tegen die groente en verschillende soorten zaden hadden die zij aan de inwoners verkochten.

9. Rikayon besloot hetzelfde te gaan doen en zo een bestaan in die stad op te bouwen, maar hij bleek niet bekend te zijn met de gewoonten van het volk en gedroeg zich als een blinde onder hen.

10. Hij trok erop uit en verzamelde groenten om ze voor zijn levensonderhoud te verkopen. De menigte ging echter om hem heen staan en bespotten hem, ze namen hem zijn groenten af en lieten hem met lege handen achter.

11. Verbitterd van ziel stond hij vandaar op en ging al zuchtend naar de bakkerij waar hij de nacht ervoor geweest was terug, de tweede nacht sliep hij daar ook.

12. Die nacht dacht hij opnieuw na over hoe hij zich van de hongerdood kon redden en toen kwam hij met een actieplan.

13. 's Morgens stond hij op en handelde ingenieus. Hij ging op weg om dertig sterke mannen, die hun wapenrusting voor de oorlog droegen, uit de menigte in te huren. Hij voerde hen naar de top van de Egyptische graftombe en zette hen daar neer.

14. Hij gaf hen de volgende opdracht: *'Dit zegt de koning: 'Wees sterke en moedige mannen en laat niemand hier begraven worden voordat tweehonderd zilverstukken betaald zijn, hierna mag hij begraven worden.'* De mannen handelden dat hele jaar precies volgens wat Rikayon hen opdroeg voor het volk van Egypte.

15. In acht maanden tijd vergaarden Rikayon en zijn mannen zo een grote hoeveelheid zilver en goud. Rikayon kocht een enorme hoeveelheid paarden en andere dieren en huurde nog meer mannen in. Hij gaf hen ook paarden en zij bleven bij hem.

16. Toen het jaar op zijn einde liep en het tijd was dat de koning naar buiten in de stad zou komen, verzamelden al de inwoners van Egypte zich om met hem te spreken over wat Rikayon en zijn mannen uitrichtten.

17. Op de afgesproken dag kwam de koning naar buiten. Alle Egyptenaren gingen voor hem staan, riepen luid en zeiden:

18. *'Moge de koning eeuwig leven! Wat betekent dit wat u deze stad en haar inwoners aandoet, dat geen lichaam begraven kan worden voordat een bepaald bedrag aan zilver en goud betaald is? Is er ooit zoiets op heel de aarde voorgekomen, vanaf de dagen van eerdere koningen, ja zelfs vanaf de dagen van Adam tot op deze dag, dat de doden alleen voor een vastgestelde prijs begraven kunnen worden?'*

19. We weten dat het bij koningen de gewoonte is om een jaarlijkse belasting van de levenden te heffen,

maar u laat het hier niet bij, want u verlangt nu ook iedere dag belastinggeld van de doden.

20. Wij kunnen dit niet langer dragen, O koning, want de hele stad gaat hierdoor failliet, beseft u dit dan niet?"

21. Toen de koning alles hoorde wat zij zeiden werd hij vreselijk kwaad, zijn woede laaide in hem op vanwege deze zaak, omdat hij er niets van wist.

22. De koning zei: 'Wie en waar is degene die het durft om deze vreselijke daad in mijn land te doen en wel zonder dat ik dit opgedragen heb? U wilt mij dat zeker wel vertellen.'

23. Toen vertelden ze hem alles wat Rikayon en zijn mannen gedaan hadden, de koning ontstak in woede en gaf opdracht om Rikayon en zijn mannen voor hem te leiden.

24. Rikayon nam ongeveer duizend kinderen, zonen en dochters en kleedde hen in zijden en borduurwerk. Hij zette hen op paarden en stuurde hen met behulp van zijn mannen naar de koning. Hij nam ook een grote hoeveelheid zilver, goud en edelstenen, met een sterk en fier paard en stuurde dit als kado aan de koning. Zo kwam hij bij de koning aan en boog zich tot op de grond voor hem neer. De koning, zijn dienaren en alle inwoners van Egypte stonden verbaasd over wat Rikayon deed en zij zagen de rijkdom en het kado dat hij de koning overhandigde.

25. De koning was er erg blij mee en hij stond er verbaasd over. Toen Rikayon voor hem was gaan zitten, vroeg de koning hem naar alles wat hij gedaan had en Rikayon sprak weloverwogen met de koning, zijn dienaren en alle inwoners van Egypte.

26. Toen de koning naar de woorden van Rikayon luisterde en naar de wijsheid ervan, vond Rikayon genade bij hem. Hij ontving genade en vriendschap van alle dienaren van de koning en van alle inwoners van Egypte, vanwege zijn wijsheid en voortreffelijke speeches, vanaf dat moment hielden zij ontzettend veel van hem.

27. De koning antwoordde Rikayon het volgende: 'Uw naam zal niet langer Rikayon zijn, maar Farao zult u heten, omdat u belasting van de doden geheven hebt en zo noemde hij hem Farao.

28. De koning en zijn onderdanen hielden dus van Rikayon, vanwege zijn wijsheid en zij overlegden met alle inwoners van Egypte om hem onderkoning te maken.

29. Alle inwoners en zijn wijze mannen stemden hiermee in en zo werd het tot wet in Egypte.

30. Zij maakten Rikayon dus onderkoning Farao onder Osiris, de koning van Egypte en Farao Rikayon heerste over Egypte, dagelijks sprak hij recht over de hele stad. Maar Osiris sprak recht over het hele land gedurende één dag per jaar, de dag dat hij zijn opwachting maakte.

31. Farao Rikayon eigende zich dus sluw de macht over Egypte toe en hij hief belasting over alle inwoners van Egypte.

32. De inwoners van Egypte hielden veel van Farao Rikayon en zij maakten een voorschrift dat iedere koning die over hen en hun nageslacht in Egypte zou regeren Farao genoemd moest worden.

33. Daarom worden alle koningen die vanaf dat moment over Egypte geregeerd hebben Farao genoemd, tot en met vandaag.

Hoofdstuk 15.

(H) Abram in Egypte

1. In dat jaar was er een zware hongersnood in heel Kanaän en de inwoners van het land konden er niet blijven vanwege de hongersnood die vreselijk huishield.

2. Abram trok met alles wat bij hem hoorde op en ging naar Egypte toe, vanwege de hongersnood. Toen zij bij de beek Misraïm aankwamen bleven zij daar enige tijd om van de vermoeiende reis uit te rusten.

3. Abram en Sarai liepen langs de oever van de beek Misraïm en Abram zag dat zijn vrouw er bijzonder knap uitzag.

4. Abram zei tegen zijn vrouw Sarai: 'Omdat God u geschapen heeft met zo'n prachtig gezicht, ben ik bang dat de Egyptenaren mij zullen doden en u meenemen, want in deze omgeving vrezen zij God niet.'

5. Daarom moet u zeker het volgende doen, zeg aan iedereen die u ernaar vraagt dat u mijn zus bent, dan zal het mij goed gaan, dan blijven wij in leven en worden we niet ter dood gebracht.'

6. Abram gaf iedereen die vanwege de hongersnood met hem mee naar Egypte gereisd was dezelfde opdracht. Ook zijn neef Lot gaf hij de volgende opdracht: 'Als de Egyptenaren u navraag doen over Sarai, zeg dan dat zij de zus van Abram is.'

7. Ondanks al deze instructies vertrouwde Abram niet op hen. Dus nam hij Sarai, deed haar in een kist en verborg deze tussen de bagage, want Abram was erg bezorgd over Sarai vanwege de kwaadwilligheid van de Egyptenaren.

8. Abram en alles wat hem toebehoorde brak hierna op bij de beek Misraïm en ging Egypte binnen, Nauwelijks waren zij de poorten van de stad binnengegaan of er stonden wachters tegenover hen die zeiden: 'Geef tienden van wat u bezit aan de koning, dan kunt u de stad binnenkomen.' Abram volgde dit op, samen met hen die bij hem waren.

9. Zo kwam Abram, samen met het volk dat bij hem hoorde, Egypte binnen. Toen zij binnenkwamen brachten zij ook de kist mee en de Egyptenaren keken naar de kist.

10. De dienaren van de koning gingen naar Abram toe en zeiden: 'Wat heeft u daar in die kist dat wij niet gezien hebben? Doe de kist nu open en geef een tiende aan de koning van alles wat er in zit.'

11. Abram zei: 'Ik zal deze kist niet openen, maar alles wat u daarbovenop vraagt zal ik wel geven.' De officieren van Farao antwoordden Abram: 'Het is een kist met kostbare stenen, geef ons een tiende ervan.'

12. Abram zei: 'Ik zal u alles geven wat u wilt, maar de kist mag u niet openen.'

13. De officieren van de koning drongen bij Abram aan, gingen naar de kist toe en openden haar met geweld, zij keken en zagen dat er een prachtige vrouw in de kist verborgen zat.

14. Toen de officieren van de koning Sarai zagen, stonden zij met open mond en vol bewondering vanwege haar schoonheid en alle vorsten en dienaren van Farao verzamelden zich om Sarai te zien, want zij was bijzonder knap. De officieren van de koning renden naar de Farao en vertelden hem alles wat zij gezien hadden en zij hemelden Sarai op bij de koning.

Farao gaf opdracht om haar te brengen en zo kwam de vrouw bij de koning.

15. Farao bekeek Sarai en zij beviel hem ontzettend. Hij keek verbaasd naar haar schoonheid en de koning was in jubelstemming over haar. Degenen die hem het bericht over haar gebracht hadden gaf hij kado's.

16. Hierna werd de vrouw naar het huis van Farao gebracht en Abram huilde vanwege zijn vrouw en hij bad tot JHVVH dat Hij haar zou redden uit handen van de Farao.

17. Ook Sarai bad in die tijd en zei: 'O Heer God, U hebt mijn heer Abram opgedragen om zijn land en het huis van zijn vader te verlaten om naar het land Kanaän te gaan. U hebt beloofd dat het hem goed zou gaan als hij Uw geboden zou naleven. Nu weet U dat wij gedaan hebben wat U ons opgedragen heeft en wij hebben ons land en onze families verlaten en wij zijn naar een vreemd land gereisd en naar een vreemd volk dat wij daarvoor niet gekend hebben.

18. Wij zijn naar dit land gereisd om aan de hongersnood te ontkomen en nu is dit vreselijke ongeluk mij overkomen. Daarom nu, O Heer God, verlos ons en red ons uit handen van deze onderdrukker en blijf met Uw genade bij mij.'

19. JHVVH luisterde naar de stem van Sarai en JHVVH stuurde een engel om haar uit de macht van Farao te bevrijden.

20. De koning kwam en ging voor Sarai zitten en zie, een engel van JHVVH stond bij hen. Hij verscheen aan Sarai en zei tegen haar: 'Vrees niet, want JHVVH heeft uw gebed verhoord.'

21. De koning ging naar Sarai toe en zei tegen haar: 'De man die u hier gebracht heeft, wat is hij van u?' En zij zei: 'Hij is mijn broer.'

22. De koning zei: 'Het is onze taak om hem in aanzien te verheffen, om hem te verhogen en om hem al het goede toe te doen komen wat u van ons vraagt.' Toen zond de koning een grote hoeveelheid zilver, goud en edelstenen naar Abram toe, samen met vee, slaven en slavinnen. De koning gaf opdracht om Abram te brengen, hij ging in de hof van het koninklijk huis zitten en de koning prees Abram die avond de hemel in.

23. De koning kwam dichtbij om met Sarai te spreken en hij stak zijn hand uit om haar aan te raken. Toen sloeg de engel hem hard, hij werd doodsbang en hij stopte met het haar aanraken.

24. Toen de koning dichtbij Sarai kwam, sloeg de engel hem tegen de grond en hij ging er de hele nacht mee door, de koning werd er doodsbenauwd van.

25. Die nacht sloeg de engel alle dienaren van de koning ernstig, zijn hele huishouden, vanwege Sarai en een zware plaag overkwam de mensen in het huis van Farao die nacht.

26. Toen de Farao het kwaad dat hem overkwam overzag zei hij: 'Dit overkomt mij zeker vanwege deze vrouw,' en hij positioneerde zich op een veilige afstand van haar en sprak geruststellende woorden tegen haar.

27. De koning zei tegen Sarai: 'Vertel mij alstublieft over de man met wie u hier gekomen bent,' en Sarai zei: 'Deze man is mijn echtgenoot en ik heb u gezegd dat hij mijn broer is omdat ik bang was, zodat u hem niet vanuit kwaadwilligheid ter dood zou brengen.'

28. De koning onthield zich van Sarai en de plaag die de engel van JHVVH over de Farao en zijn huishouden bracht stopte. Farao wist dat hij geplaagd werd

vanwege Sarai en vanwege dit gebeuren was hij stomverbaasd.

29. 's Morgens gebod de koning dat Abram gebracht moest worden en hij zei tegen hem: 'Wat heeft u mij aangedaan? Waarom heeft u mij gezegd: 'Zij is mijn zus,' waardoor ik haar mij als vrouw toegeëigend heb en mij en mijn huishouden deze zware plaag overkomen is.

30. Hierbij krijgt u uw vrouw dus terug. Neem haar mee en ga ons land uit, anders zullen wij allemaal door haar nog sterven.' Farao nam meer vee, slaven en slavinnen, zilver en goud en gaf het aan Abram mee, en gaf hem ook zijn vrouw Sarai terug.

31. De koning nam een slavin die hij vanuit (één van) zijn bijvrouwen genomen had en hij gaf haar aan Sarai als slavin.

32. De koning zei tegen zijn jongedochter: 'Het is beter voor u om een slavin te zijn in het huis van deze man, dan om een meesteres in mijn huis te zijn, nu we het kwaad meegemaakt hebben dat ons overkomen is vanwege deze vrouw.'

33. Abram stond op en hij ging samen met alles wat hem toebehoorde uit Egypte weg. Farao gaf enige van zijn mannen opdracht om hem en iedereen die bij hem was daarbij te begeleiden.

(H) Abram en Lot scheiden van elkaar

34. Abram keerde dus naar het land Kanaän terug, naar de plaats waar hij het altaar gemaakt had en als eerste zijn tent had opgezet.

35. Lot, de zoon van Haran, Abram's broer, had een grote veestapel, schapen en koeien en tenten, want JHVVH beloofde hem om Abram.

36. Terwijl Abram in het land woonde, maakten de herders van Lot ruzie met de herders van Abram, want hun eigendom was te groot om samen in hetzelfde land te verblijven. Het land kon dit namelijk niet aan vanwege de omvang van de kudde.

37. Toen de herders van Abram op weg gingen om hun kudde te weiden, wilden zij de akkers van de mensen uit het land niet opgaan, maar de herders van Lot deden dit wel met hun vee, want die lieten het wel toe dat op de velden van de bewoners van het land gegraasd werd.

38. De bewoners zagen dit dagelijks gebeuren, zij kwamen bij Abram en zij maakten ruzie met hem om de herders van Lot.

39. Abram zei hierna tegen Lot: 'Wat doet u mij nu aan, om mij in de ogen van de bewoners van het land verachtelijk te maken. Waarom geeft u uw herders opdracht om te grazen op het veld van andere mensen? Beseft u niet dat ik een vreemdeling in dit land ben, te midden van de kinderen van Kanaän, waarom doet u mij dit aan?'

40. Abram ruziede zo dagelijks met Lot over deze zaak, maar Lot wilde niet naar Abram luisteren, hij bleef ermee doorgaan en de inwoners van het land bleven het Abram vertellen.

41. Abram zei tegen Lot: 'Hoe lang nog zult u een struikelblok voor mij zijn bij de inwoners van het land? Ik smee u nu, laten we geen ruzie meer maken, want we zijn familie.

42. Maar ik vraag u wel om van mij weg te gaan, ga en kies een plaats uit waar u kunt wonen, samen met uw vee en iedereen die bij u hoort. Maar bewaar wel de nodige afstand van mij, u en uw huishouden.

43. Wees niet bang om bij mij weg te gaan, want als iemand u iets aandoet, laat het mij weten en ik zal de oorzaak ervan wreken, ga alleen bij mij weg.'
44. Toen Abram dit alles tegen Lot gezegd had, stond Lot op en liet zijn ogen op de vlakte van de Jordaan vallen.
45. Hij zag dat het hele gebied waterrijk was, zowel goed voor mensen als ook met voldoende weidegrond voor het vee.
46. Lot ging dus van Abram weg naar die plaats toe, daar zette hij zijn tent op en hij woonde in Sodom, zo scheidden zij zich van elkaar af.
47. Abram woonde dus op de vlakte van Mamre, dat is Hebron, en sloeg zijn tent daar op. Abram bleef vele jaren op die plaats.

Hoofdstuk 16.

(H) Abram redt Lot en de Sodomieten

1. In die tijd zond Kedorlaomer, de koning van Elam, een bericht aan alle naburige koningen. Aan Nimrod, koning van Sinear, die toen onder hem viel. Aan Tidal, koning van Gojim en aan Arjoch, koning van Elasar, met wie hij een verbond gesloten had. Hij zei: 'Kom naar mij toe en help mij, dan kunnen wij alle steden rond Sodom met haar inwoners verslaan, want zij zijn al dertien jaar tegen mij in opstand gekomen.'
2. Deze vier koningen trokken dus met al hun legers op, ongeveer achthonderdduizend man. Zij gingen niets ontziend voort en sloegen iedereen die hen in de weg liep neer.
3. De vijf koningen van Sodom en Gomorra, Shinab de koning van Afma, Shemener, de koning van Zeboyim, Bera, de koning van Sodom, Bersha, de koning van Gomorra en Bela, de koning van Zoar, trokken samen op om hen te treffen en zij ontmoetten elkaar in de vallei van Sittim.
4. Deze negen koningen vochten dus met elkaar in de vallei van Sittim en de koningen van Sodom en Gomorra werden door de koningen van Elam verslagen.
5. De vallei van Sittim was bezaaid met kalkputten en de koningen van Elam achtervolgden de koningen van Sodom. En de koningen van Sodom vluchtten met hun legers en vielen in de kalkputten en iedereen die nog overbleef zocht in de bergen een veilig heenkomen. De vijf koningen van Elam achtervolgden hen en joegen hen tot aan de poorten van Sodom op en zij namen alles wat zich in Sodom bevond mee.
6. Alle steden van Sodom en Gomorra plunderden zij. Zij namen ook Lot, de zoon van Abram's broer en zijn eigendommen mee. Zij namen bezit van alle goederen uit de steden van Sodom en vertrokken. Unik, een dienaar van Abram die meedeed aan het gevecht, zag het gebeuren en vertelde alles wat de koningen gedaan hadden met de steden van Sodom en dat Lot door hen gevangen genomen was.
7. Abram hoorde dit en stond met de ongeveer driehonderdachtien man die bij hem hoorden op. Die nacht achtervolgde hij deze koningen en versloeg hen. Iedereen werd door Abram en zijn mannen neergeveld en niemand bleef over, behalve de vier koningen die wegvluchtten, ieder van hen ging zijn eigen weg.
8. Zo herwon Abram alle eigendommen uit Sodom en hij herwon ook Lot met zijn eigendommen, zijn vrouwen, kleine kinderen en alles dat hem toebehoorde, zodat Lot niets kwijtgeraakt was.

9. Nadat hij teruggekomen was van het verslaan van deze koningen, passeerde hij met zijn mannen de vallei van Sittim waar de koningen gevochten hadden.
10. Bera, de koning van Sodom en zijn overgebleven manschappen die bij hem waren, klommen de kalkputten waarin zij gevallen waren uit om Abram en zijn mannen te ontmoeten.

(P) Sem ofwel Adonizedek zegent Abram

11. Adonizedek, de koning van Jeruzalem, die dezelfde persoon als Sem was, trok ook met zijn mannen op om Abraham en zijn volk te ontmoeten, hij nam brood en wijn mee en zij ontmoetten elkaar in het dal van Melek.
12. Adonizedek zeggende Abram en Abram gaf hem een tiende van alle buit die hij bij zijn vijanden vergaard had, omdat Adonizedek een priester van God was.
13. Al de koningen van Sodom en Gomorra die daar met hun dienaren waren, benaderden Abram en smeekten hem om hun dienaren die hij gevangen genomen had aan hen terug te geven, zelf mocht hij alle bezittingen dan houden.
14. Abram gaf de koningen van Sodom het volgende antwoord: 'Zo waar als JHVH die hemel en aarde gemaakt heeft leeft, die mijn ziel van alle benauwdheden gered heeft, die mij vandaag van mijn vijanden verlost heeft en hen mij in handen heeft laten vallen, ik zal niets nemen van wat u toebehoort, dan kunt u er morgen ook niet prat op gaan door te zeggen; 'Van de rijkdommen van ons, die hij gered heeft, is Abram rijk geworden.'
15. Want JHVH, mijn God op wie ik vertrouw heeft tegen mij gezegd: '*U zult niets tekort komen, want ik zal u en al wat uw hand werkt zegenen.*'
16. Hier heeft u dus alles wat u toebehoort terug, neem het mee en ga. Zo waar JHVH leeft zal ik geen levende ziel of zelfs een voetzool of wat naaigaren van u wegnemen, behalve dan de kosten van het voedsel voor degenen die met mij ten strijde getrokken zijn. Ook het deel van de mannen die met mij zijn opgetrokken, Anar, Askol en Mamre, zij, samen met hun mannen, evenals degenen die achtergebleven zijn om op de bagage te letten, zij zullen wel hun deel van de buit nemen.'
17. De koningen van Sodom gaven Abram dus precies alles wat hij gezegd had en zij drongen aan om wat hij ook maar wilde mee te nemen, maar hij wilde dit niet.
18. Toen zond hij de koningen van Sodom en de overgebleven mannen weg en hij gaf hen instructies over Lot mee, hierna gingen zij naar hun eigen plaatsen.
19. Lot, de zoon van zijn broer, zond hij ook terug, samen met zijn eigendommen en hij ging met hen mee. Lot keerde naar huis terug, naar Sodom en Abram keerde ook met zijn mensen naar zijn huis terug, op de vlakte van Mamre die ook wel Hebron wordt genoemd.

(P) Tweede belofte van nageslacht aan Abram

20. In die tijd verscheen JHVH opnieuw aan Abram in Hebron en Hij zei tegen hem: '*Wees niet bang, u kunt een grote beloning van mij verwachten, want ik zal u niet verlaten totdat ik u vermenigvuldigd heb, u gezegend heb en uw zaad zo talrijk als de sterren aan de hemel, die onmetelijk en ontelbaar zijn, gemaakt heb.*

21. *Aan uw zaad zal ik al dit land dat u met uw ogen ziet geven. Ik zal het hen tot een eeuwige erfenis geven, wees alleen sterk en wees niet bang, wandel voor mij en wees volmaakt.'*

22. In het achtenzeventigste jaar uit het leven van Abram, tijdens dat jaar stierf Reü, de zoon van Peleg en de dagen van Reü telden honderdneuenendertig jaar, toen stierf hij.

(H) Hagar en Ismaël

23. Sarai, de dochter van Haran en vrouw van Abram was in die dagen nog altijd onvruchtbaar, aan Abram baarde zij geen enkele zoon of dochter.

24. Toen ze zag dat ze geen kinderen baarde, nam ze haar slavin Hagar, degene die Farao haar gegeven had, en zij gaf haar aan haar man Abram tot vrouw.

25. Want Hagar had alle gebruiken van Sarai geleerd, precies zoals Sarai het haar uitgelegd had. Op geen enkele manier was zij onbekwaam om over de goede wegen te wandelen.

26. Sarai zei tegen Abram: 'Zie, hier is mijn slavin Hagar. Nader tot haar zodat zij op mijn knieën kan baren, zodat ik door haar ook kinderen kan krijgen.'

27. Nadat er tien jaar verstreken waren sinds Abram in het land Kanaän woonde, wat het vijfentachtigste jaar uit het leven van Abram is, toen gaf Sarai Hagar aan hem.

28. Abram luisterde naar de stem van zijn vrouw Sarai. Hij nam zijn slavin Hagar, had gemeenschap met haar en zij werd zwanger.

29. Toen Hagar merkte dat zij zwanger was, was zij ontzettend blij en zij verachtte haar meesteres hierom. Zij zei bij zichzelf: 'Dit kan alleen maar komen omdat ik beter voor God ben dan mijn meesteres Sarai. Want al de tijd dat mijn meesteres met mijn heer sliep werd zij niet zwanger, maar JHVH heeft er in zo'n korte tijd voor gezorgd dat ik door hem zwanger geworden ben.'

30. Toen Sarai zag dat Hagar door Abram zwanger geworden was, werd Sarai jaloers op haar slavin. Sarai zei in zichzelf: 'Dit kan niets anders te betekenen hebben dan dat zij beter is dan dat ik ben.'

31. Sarai zei tegen Abram: 'Het komt door u dat het mij slecht af gaat, want in de tijd dat u JHVH om kinderen gebeden hebt, waarom heeft u toen niet voor mij gebeden, dat JHVH mij nageslacht van u zou geven?'

32. Als ik met Hagar spreek wanneer u erbij bent, dan schenkt ze geen aandacht aan wat ik zeg, omdat zij zwanger geworden is en u zegt er niets van. Moge JHVH rechter tussen mij en u zijn door wat u mij aangedaan heeft.'

33. Abram antwoordde Sarai: 'Zie, uw slavin staat onder uw leiding, doe met haar zoals u denkt dat het goed is.' Sarai kwetste Hagar daarna en zij vluchtte van haar weg, de woestijn in.

34. De Engel van JHVH vond haar bij een bron, de plaats waar zij naartoe gevlucht was en Hij zei tegen haar: '*Wees niet bang want ik zal uw zaad talrijk maken, want u zult een zoon baren en u zult hem Ismaël noemen. Keer nu terug naar uw meesteres Sarai en onderwerp u onder haar leiding.'*

35. Hagar noemde die plaats Ber-lahai-roi, dat ligt tussen Kades en de woestijn van Bered.

36. In die tijd keerde Hagar dus naar het huis van haar meester terug. Toen de tijd verstreken was baarde zij

een zoon aan Abram en Abram noemde hem Ismaël. Abram was zesentachtig jaar oud toen hij hem kreeg.

Hoofdstuk 17.

(H) Oorlog tussen Chittim en Tubal

1. In de dagen van het eenennegentigste jaar uit het leven van Abram maakten de kinderen van Chittim oorlog met de kinderen van Tubal. Want toen JHVH de mensenzonen over de aarde verstrooid had, gingen die kinderen naar de vlakte van Kanopia en bleven daar. Zij bouwden daar steden voor zichzelf en woonden bij de rivier Tibreu.

2. De kinderen van Tubal woonden in Toscane en hun grens liep tot aan de rivier de Tiber. De kinderen van Tubal bouwden een stad in Toscane en noemde haar Sabina, net als de naam van Sabina die de zoon van hun voorvader Tubal was en zij wonen er tot op deze dag.

3. In die tijd maakten de kinderen van Chittim dus oorlog met de kinderen van Tubal. De kinderen van Tubal werden door de kinderen van Chittim verslagen. De kinderen van Chittim zorgden ervoor dat driehonderdzeventig mannen van de kinderen van Tubal sneuvelen.

4. In die tijd zwoeren de kinderen van Tubal het volgende aan de kinderen van Chittim: 'U zult zich niet door huwelijk met ons vermengen en niemand zal zijn dochter geven aan iemand van de zonen van Chittim.'

5. Alle dochters van Tubal waren in die dagen namelijk mooi, er was geen vrouw op de hele aarde zo mooi als de dochters van Tubal.

6. Iedereen die verzot was op de schoonheid van vrouwen ging naar de dochters van Tubal toe en nam een vrouw van hen. De mensenzonen, koningen en vorsten die verzot op de schoonheid van vrouwen waren, namen in die dagen dus vrouwen uit de dochters van Tubal.

7. Nadat drie jaar verstreken waren sinds de kinderen van Tubal aan de kinderen van Chittim gezworen hadden om hen hun dochters niet tot vrouw te geven, trokken ongeveer twintig mannen uit de kinderen van Chittim erop uit om een paar dochters van Tubal mee te nemen, maar zij vonden niemand.

8. De kinderen van Tubal hielden zich namelijk aan hun eed om zich niet door huwelijk met hen te mengen en zij wilden hun eed niet breken.

9. Tijdens de oogst gingen de kinderen van Tubal hun velden in om hun oogst binnen te halen. Toen verzamelden de jonge mannen uit Chittim zich en gingen naar de stad Sabina, waarna iedere man een dochter van de kinderen van Tubal meenam, daarna keerden zij naar hun steden terug.

10. Toen de kinderen van Tubal dit hoorden, trokken zij op om oorlog met hen te voeren, maar zij konden hen niet overwinnen omdat de berg tussen hen in ontzettend hoog was. Toen zij zagen dat zij hen niet overwinnen konden, gingen zij terug naar hun eigen land.

11. Aan het begin van het nieuwe jaar trokken de kinderen van Tubal er weer op uit en ronselden ongeveer tienduizend man uit de steden die in hun omgeving lagen en zo gingen zij de oorlog met de kinderen van Chittim aan.

12. Zo gingen de kinderen van Tubal de oorlog dus met de kinderen van Chittim aan, om hun land te vernietigen en hen leed te berokkenen. In deze

samenstelling kregen de kinderen van Tubal wel de overhand over de kinderen van Chittim. Maar de kinderen van Chittim die zagen dat zij in het nauw gedreven werden, tilden de kinderen die zij bij de dochters van Tubal gekregen hadden bovenop de muur die zij gebouwd hadden, zodat de kinderen van Tubal ze goed konden zien.

13. De kinderen van Chittim zeiden tegen hen: 'Bent u gekomen om oorlog te voeren met uw eigen zonen en dochters en worden wij niet als uw eigen vlees en bloed beschouwd vanaf dat moment tot nu?'

14. Toen de kinderen van Tubal dit hoorden, stopten zij met oorlog voeren met de kinderen van Chittim en trokken zij zich terug.

15. Zij keerden naar hun steden terug en de kinderen van Chittim trokken in die tijd samen op om twee steden aan zee te bouwen, één ervan noemden zij Purtu en de ander Ariza.

(P) Derde belofte van JHVH aan Abra(ha)m.

16. Abram, de zoon van Terag, was toen negenennegentig jaar oud.

17. In die tijd verscheen JHVH aan hem en Hij zei tegen hem: *'Ik zal mijn verbond tussen u en mij sluiten, ik zal uw zaad overvloedig vermenigvuldigen en dit is het verbond dat ik tussen u en mij sluit, dat ieder mannelijk kind besneden moet worden, dat geldt voor u en voor het nageslacht dat u opvolgt.'*

18. *Als het acht dagen oud is moet het besneden worden en dit verbond via uw vlees zal voor u een eeuwigdurend verbond zijn.*

19. *Daarom zal uw naam niet langer Abram zijn maar Abraham en uw vrouw zal niet langer Sarai heten maar Sarah. Want ik zal u allebei zegenen en ik zal het zaad dat na u komt vermenigvuldigen, zodat u tot een groot volk zult worden en dat koningen uit u voort zullen komen.'*

Hoofdstuk 18.

(P) Abraham besnijdt zijn huishouden, Sarah wordt een zoon beloofd

1. Abraham stond op en deed alles wat God hem opgedragen had. De mannen uit zijn huishouden en degenen die hij voor geld gekocht had nam hij mee en hij besneed hen, zoals JHVH het hem geboden had.

2. Er was niemand over die hij niet besneed. Ook Abraham en zijn zoon Ismaël werden in het vlees van hun voorhuid besneden. Ismaël was dertien jaar oud toen hij in het vlees van zijn voorhuid besneden werd.

3. Op de derde dag ging Abraham zijn tent uit en ging voor de deur zitten om van de warmte van de zon te genieten, terwijl hij pijn had in zijn vlees.

4. Toen verscheen JHVH aan hem in de vlakke van Mamre. Hij zond drie van de engelen die in Zijn dienst stonden bij hem op bezoek, terwijl hij voor de deur van zijn tent zat. Hij sloeg zijn ogen op en zie, vanuit de verte kwamen er drie mannen aan, dus stond hij op en rende ernaartoe om hen te ontmoeten. Hij boog zich voor hen neer en bracht hen in zijn huis.

5. Hij zei tegen hen: 'Ik weet dat ik bij u in de gunst sta, kom binnen en eet wat stukken brood.' En hij drong bij hen aan, zodat zij binnenkwamen. Hij gaf hen water te drinken, zij wassen hun voeten en hij liet hen onder een boom vlakbij de deur van zijn tent gaan zitten.

6. Abraham haastte zich om een kalf te halen, zacht en goed en slachtte het snel. Hij gaf het aan zijn dienaar Eliëzer om het klaar te maken.

7. Abraham ging naar Sarah toe in de tent en hij zei tegen haar: 'Maak snel drie maten fijn meel klaar, kneed het en maak er koek van om er de pot met vlees mee te bedekken,'² en zij deed dit.

8. Abraham haastte zich om hen boter en melk voor te zetten, rundvlees en schapenvlees en zette het hen, voordat het kalfsvlees voldoende gegaard was, als maaltijd voor en zij aten ervan.

9. Toe zij klaar waren met eten zei Een van hen tegen hem: *'Over een jaarcyclus zal ik bij u terugkeren, dan zal uw vrouw Sarah een zoon hebben.'*

10. Hierna vertrokken de mannen en ging huns weegs naar de plaatsen waar naartoe zij gezonden waren.

(H) De zonden van Sodom en Gomorra

11. In die dagen waren alle mensen uit Sodom en Gomorra en alle vijf steden extreem slecht en zondig tegenover JHVH en zij kwamen met hun afschuwelijkheden in opstand tegen JHVH. Zij werden sterk in het verschrikkelijk en spottend handelen naar JHVH toe, hun slechtheid en misdaden in die dagen waren dus groot voor JHVH.

12. Hun land had een erg grote vallei, ter grote van een halve dagreis, er waren bronnen en heel veel bossage omringde het water.

13. Alle mensen uit Sodom en Gomorra gingen daar vier keer per jaar heen, samen met hun vrouwen en kinderen en alles wat hen toebehoorde, zij feestten daar met trommels en dans.

14. Tijdens hun feesten stonden zij allemaal op om de vrouw van hun buurman te grijpen of sommige van de maagdelijke dochters van hun naasten en zij misbruikten hen. Iedere man zag dat zijn vrouw en dochter in handen was van zijn naaste en hij zei er niets van.

15. Vanaf de ochtend tot de avond ging dit zo door en hierna keerden zij naar huis terug, iedere man naar zijn huis en iedere vrouw naar haar tent, dit was de gewoonte die zij vier maal per jaar hadden.

16. Als een vreemdeling in hun steden aankwam en goederen meebracht met de bedoeling om ze daar te verkopen, kwamen de mensen uit die steden bij elkaar, zowel mannen, vrouwen als kinderen, jong en oud, zij gingen naar de man toe en namen hem zijn goederen met geweld af. Ieder van hen kreeg een klein deel totdat er niets meer te verdelen was van de goederen die de eigenaar het land had binnengebracht.

17. Als de eigenaars van de goederen de discussie met hen aangingen door te zeggen: 'Wat doet u mij nu aan?' Dan kwamen zij één voor één voor hem staan en ieder toonde hem het kleine deel dat hij van hem afgenomen had, waarbij hij hem beschimpde door te zeggen: 'Ik heb alleen maar dit kleine beetje genomen dat u mij gegeven heeft.' Nadat hij dit van ieder van hen gehoord had, stond hij op om verbitterd van ziel bij hen weg te gaan. Daarop stonden zij allemaal op, renden achter hem aan en joegen hem met veel herrie en bombarie de stad uit.

18. Een zekere man uit Elam liep op een dag, zittend op zijn ezel, rustig over de weg. Hij droeg een mooi geweven jas met verschillende kleuren. De mantel zat met een touw aan de ezel vast.

19. Terwijl de man op weg was liep hij door de straat van Sodom, terwijl de zon 's avonds onder ging. Hij besloot om daar te blijven en er de nacht door te brengen, maar niemand liet hem in zijn huis toe. In die tijd leefde er in Sodom ook een slecht en goddeloos man, bedreven in het kwaad, die Hedad heette.

20. Toen hij zijn ogen opsloeg, zag hij de reiziger over de straat van de stad wandelen en hij ging naar hem toe en zei: 'Waar komt u vandaan en waar gaat u naartoe?'

21. De man antwoordde hem: 'Ik reis van Hebron naar Elam waartoe ik behoor. Terwijl ik hier voorbij kwam ging de zon onder en niemand wilde de moeite nemen om mij in zijn huis op te nemen, terwijl ik toch zelf brood, water, stro en veevoer voor mijn ezel bij mij heb en dus niets tekort kom.'

22. Hedad antwoordde en zei hem: 'In alles wat u nodig heeft zal door mij worden voorzien, u moet niet de hele nacht op straat blijven.'

23. Hedad nam hem mee naar zijn huis, nam de mantel met het koord van de ezel af en bracht deze zijn huis binnen. De ezel gaf hij stro en veevoer terwijl de reiziger in het huis van Hedad at en dronk, hij bracht er de nacht door.

24. 's Morgens stond de reiziger vroeg op om zijn reis te vervolgen, waarop Hedad tegen hem zei: 'Wacht, stel u met een stuk brood op uw gemak en vertrek dan.' De man deed dit en bleef bij hem en zij aten en dronken samen gedurende die dag, waarna de man opstond om te vertrekken.

25. Hedad zei daarop tegen hem: 'Zie, de dag loopt al op haar einde, u kunt beter nog een nacht blijven zodat u goed uitgerust bent.' Hij drong hierop aan zodat hij de nacht er weer doorbracht. Op de tweede dag stond hij op om weg te gaan, waarop Hedad zei: 'Stel u met een stuk brood op uw gemak en vertrek dan,' en ook de tweede dag bleef hij bij hem eten, daarop stond de man op om zijn reis te vervolgen.

26. Hedad zei tegen hem: 'Zie, de dag loopt alweer op zijn einde, blijf bij mij om u op uw gemak te stellen, sta in de morgen vroeg op en ga dan waar u heen wilt.'

27. De man wilde echter niet blijven, maar stond op en zadelde zijn ezel en terwijl hij zijn ezel zadelde zei de vrouw van Hedad tegen haar man: 'Zie, deze man is al twee dagen bij ons gebleven, heeft gegeten en gedronken en ons heeft hij niets gegeven, mag hij nu zo zonder iets te geven bij ons weggaan?' Hedad zei tegen haar: 'Wees stil.'

28. De man zadelde zijn ezel om te vertrekken en vroeg Hedad om het koord en de mantel te geven zodat hij deze aan de ezel kon vastbinden.

29. Hedad zei tegen hem: 'Wat zegt u nu?' En hij zei tegen hem: 'Dat u mijnheer mij het koord en de mantel gemaakt met vele kleuren wilt overhandigen, degene die u in uw huis opgeborgen hebt om ze te bewaren.'

30. Hedad antwoordde de man: 'Dit is de uitleg van uw droom: 'Het koord dat u gezien hebt betekent dat uw leven uitgerold zal worden als een koord en het zien van de mantel die met verschillende kleuren geverfd was, betekent dat u een wijngaard zult hebben waarin u allerlei soorten vruchtbomen zult planten.''

31. De reiziger antwoordde: 'Dat klopt niet mijnheer, omdat ik wakker was toen ik u het koord en de uit verschillende kleuren geweven mantel gaf. U heeft ze toch van de ezel afgehaald om ze voor mij op te bergen?' Hedad antwoordde door te zeggen: 'Ik heb u

toch de interpretatie van uw droom gegeven en het is een goede (voorspellende) droom, de interpretatie is zoals ik zei.

32. De mensenzonen geven mij hiervoor vier zilverstukken, dat is de prijs die ik reken voor het verklaren van dromen, maar van u vraag ik slechts drie zilverstukken.'

33. Zo werd de man uit zijn tent gelokt door de woorden van Hedad en hij schreeuwde verbitterd, waarop hij Hedad voor Serak, de rechter van Sodom leidde.

34. De man legde zijn zaak aan rechter Serak voor. Hedad verdedigde zich en zei: 'Het is niet waar, maar de zaak staat er zo (als ik zeg) voor.' De rechter zei tegen de reiziger: 'Deze man Hedad vertelt u de waarheid, want hij staat in deze steden bekend om het nauwkeurig verklaren van dromen.'

35. De man riep het uit na dit vonnis van de rechter en hij zei: 'Daar klopt niets van mijnheer, want het was overdag toen ik hem het koord en de mantel gaf die op de ezel vastgebonden zat, met de bedoeling om ze in zijn huis op te bergen.' Zo redetwistten zij voor de rechter, de één zij dat het zus was en de ander verklaarde dat het zo was.

36. Hedad zei tegen deze man: 'Geef mij de vier zilverstukken die ik voor de uitleg van dromen reken. Ik zal verder niets vragen, behalve de kosten dan voor de vier maaltijden die u in mijn huis gegeten heeft.'

37. De man zei tegen Hedad: 'Ik zal u zeker betalen voor wat ik in uw huis gegeten heb, geef mij alleen het koord en de mantel die u in uw huis verstopt hebt.'

38. Hedad reageerde naar de rechter en zei tegen de man: 'Heb ik u de uitleg van uw droom niet gegeven? Het koord betekent dat uw dagen als een koord uitgerold zullen worden en de mantel dat u een wijngaard zult hebben waarin u allerlei soorten fruitbomen zult planten.

39. Dit is de juiste uitleg van uw droom, geef mij nu dus de vier zilverstukken die ik verdiend heb als beloning, want verder vraag ik geen vergoeding van u.'

40. De man riep het uit vanwege de woorden van Hedad en zij bleven voor de rechter staan ruziën. De rechter gaf zijn dienaren de opdracht om hen snel uit de rechtbank weg te sturen.

41. Al ruziënd gingen zij dus bij de rechter weg en de mensen uit Sodom hoorden hen. Zij gingen om hen heen staan en scholden tegen de vreemdeling, waarna zij hem snel de stad uitjoegen.

42. Verbitterd van ziel vervolgde de man zijn reis op zijn ezel, al jammerend en huilend.

43. Terwijl hij zijn weg vervolgde, bleef hij maar huilen over wat hem in de corrupte stad Sodom overkomen was.

Hoofdstuk 19.

(H) Eliëzer komt op voor de zwakken

1. De steden van Sodom hadden vier stadsrechters, hun namen waren: 'Serak in de stad Sodom, Sharkad in Gomorra, Zabnak in Adma, en Menon in Zeboyim.

2. Eliëzer, de dienaar van Abraham gaf hen bijnamen. Hij veranderde Serak in Shakra en Sharkad in Shakrura, Zabnak in Kezobim en Menon in Matziodin.

3. Op aangeven van hun rechters hadden de mensen uit Sodom bedden in de straten van de steden neergezet. Als een man hun plaatsen binnenkwam, grepen zij hem en legden hem op één van hun bedden.

Met geweld dwongen zij hem dan om gemeenschap met hen te hebben.

4. Terwijl hij op bed lag, stonden er drie man bij zijn hoofdeinde en drie aan zijn voeten en dan maten zij of hij dezelfde maat als het bed had. Als de man kleiner dan het bed was, dan trokken de zes mannen aan ieder uiteinde van hem en als hij het naar hen uitschreeuwde, dan reageerden zij daar niet op.

5. Als hij langer dan het bed was, dan duwden ze hem aan beide kanten van het bed, aan elk uiteinde, tot de man bijna de poorten van de dood bereikt had.

6. Als hij doorging met het uitroepen tegen hen, dan antwoordden zij hem: 'Zo gaan wij om met mannen die ons land binnenkomen.'

7. Toen de mensen al deze dingen hoorden die de mensen uit de steden van Sodom deden, waagden zij het niet langer om daar nog te komen.

8. Als er dan toch een stakker hun land binnenkwam, dan gaven zij hem zilver en goud en lieten een bericht door de hele stad uitgaan om hem geen stuk brood te eten te geven. Als de vreemdeling enige dagen bleef en van de honger stierf, omdat hij niet in staat gesteld was om een stuk brood te kopen, dan kwamen, terwijl hij stierf, alle mensen uit de stad terug. Zij namen het zilver en goud dat zij hem gegeven hadden weer met zich mee.

9. Degenen die het goud en zilver dat zij gegeven hadden konden herkennen namen het terug. Na zijn dood ontdeden zij hem dan ook nog van zijn kleren, waar zij om vochten, en volgens het recht van de sterkste werden deze meegenomen.

10. Hierna namen ze hem mee en begroeven hem onder een paar struiken in de woestijn. Zo handelden zij altijd met iemand die bij hen kwam en in hun land stierf.

11. Na verloop van tijd stuurde Sarah Eliëzer naar Sodom om Lot te bezoeken en te zien of het hem goed ging.

12. Eliëzer ging naar Sodom en hij trof een man uit Sodom aan die met een vreemdeling in gevecht was. De man uit Sodom deed alle kleren van de arme man uit en vervolgde zijn weg.

13. De arme man riep naar Eliëzer en smeekte zijn gunst af, om wat de man uit Sodom hem aangedaan had.

14. Hij zei tegen hem: 'Waarom doet u zo tegen deze arme man die uw land binnenkomt?'

15. De man uit Sodom antwoordde Eliëzer: 'Is deze man uw broer, of hebben de mensen uit Sodom u vandaag als rechter aangesteld, dat u dit over deze man zegt?'

16. Eliëzer ging daarop in discussie met de man uit Sodom vanwege de arme man. Toen Eliëzer aanstalten maakte om de kleren van de arme man van de man uit Sodom terug te nemen, haastte deze zich en sloeg Eliëzer met een steen tegen zijn voorhoofd.

17. Het bloed stroomde rijkelijk uit het voorhoofd van Eliëzer en toen de man het bloed zag, greep hij Eliëzer vast en zei: 'Betaal mij mijn loon voor het feit dat ik u afstand laat doen van dit slechte bloed dat zich in uw voorhoofd bevond, want zo is dat in ons land gebruikelijk en bij wet vastgesteld.'

18. Eliëzer zei tegen hem: 'U heeft mij verwond en verlangt van mij dat ik u daarvoor betaal?' Dus gaf Eliëzer geen gehoor aan wat de man of Sodom hem vroeg.

19. De man pakte Eliëzer vast en leidde hem voor Shakra, de rechter uit Sodom, om een rechtsgeding met hem aan te gaan.

20. De man zei het volgende tegen de rechter: 'Ik smeek u mijnheer, deze man heeft het volgende gedaan, want ik sloeg hem met een steen zodat het bloed uit zijn voorhoofd stroomde en hij wil mij daar niet voor betalen.'

21. De rechter zei tegen Eliëzer: 'Deze man spreekt de waarheid tegen u, betaal hem, want dat is gebruikelijk in ons land.' Eliëzer luisterde naar de woorden van de rechter, pakte een steen en sloeg de rechter daarmee. De steen sloeg tegen zijn voorhoofd en het bloed stroomde rijkelijk uit het voorhoofd van de rechter. Eliëzer zei: 'Als dit dan gebruikelijk is in uw land, geef dan maar aan deze man wat ik hem had moeten geven, want zo heeft u het besloten, u heeft het zelf uitgevaardigd.'

22. Eliëzer liet de man uit Sodom samen met de rechter achter en vertrok.

23. Toen de koningen van Elam oorlog voerden met de koningen van Sodom, namen de koningen van Elam dus alle eigendommen van Sodom mee en namen ze Lot met heel zijn hebben en houden gevangen. Toen dit aan Abraham verteld werd, trok hij erop uit om met de koningen van Elam oorlog te voeren en hij herwon alle eigendommen van Lot alsook de eigendommen van Sodom.

24. In die tijd kreeg de vrouw van Lot een dochter en hij noemde haar Paltith, daarmee zeggend: 'Omdat God hem en heel zijn huishouden uit handen van de koningen van Elam gered heeft.' Paltith, de dochter van Lot groeide op en één van de mannen uit Sodom nam haar tot vrouw.

25. Een arme man kwam de stad binnen om een baan te zoeken en verbleef enige dagen in de stad. Alle mensen uit Sodom zorgden ervoor dat werd doorgegeven wat bij hen gebruikelijk was, om deze man geen stuk brood te eten te geven totdat hij dood op de grond zou neervallen en zo deden zij het.

26. Paltith, de dochter van Lot zag de man stervend van honger op straat liggen en niemand wilde hem iets geven om hem in leven te houden, hij was net op het punt aangekomen dat hij zou sterven.

27. Haar ziel vulde zich met medelijden voor de man en in het geheim voedde zij hem vele dagen, zodat de ziel van de man gesterkt werd.

28. Als ze op weg ging om water te halen, deed ze brood in de waterkruik en als ze op de plaats kwam waar de arme man lag, nam ze het brood uit de kruik en gaf het hem te eten. Dit deed ze vele dagen.

29. Alle mensen uit Sodom vroegen zich af hoe deze man zoveel dagen uithongering kon volhouden.

30. Zij zeiden tegen elkaar: 'Dit kan alleen als hij eet en drinkt, want niemand kan zoveel dagen uithongering volhouden en nog leven zoals deze man doet, zijn gezicht verandert niet eens.' Drie man verborgen zich daarop vlakbij waar de arme man lag, om te weten te komen wie hem het brood te eten bracht.

31. Paltith, de dochter van Lot, ging die dag op weg om water te halen. Zij deed brood in haar waterkruik en ging op weg om water te putten op de plaats waar de arme man lag. Zij nam het brood uit de kruik, gaf het aan de arme man en hij at ervan.

32. De drie mannen zagen wat Paltith voor de arme man deed en zij zeiden tegen haar: 'Dus u bent het die

hem ondersteund heeft, daarom is hij niet van honger gestorven, is zijn gezicht niet veranderd en is hij niet dood gegaan zoals de anderen.'

33. De drie mannen verlieten de plek waar zij verborgen zaten en zij namen Paltith en het brood dat in de hand van de arme man was mee.

34. Zij namen Paltith dus mee en brachten haar bij de rechters en zeiden tegen hen: 'Dit heeft zij gedaan, zij is het die de arme man van brood heeft voorzien en daarom is hij al die tijd niet gestorven. Zeg ons nu daarom wat de straf is voor deze vrouw, omdat zij onze wet overtreden heeft.'

35. De mensen uit Sodom en Gomorra verzamelden zich en staken een vuur op de straat van de stad aan. Zij grepen de vrouw en wierpen haar het vuur in, waar zij tot as verbrandde.

36. Ook in de stad Adma was er een vrouw waar zij hetzelfde mee deden.

37. Want een reiziger kwam Adma binnen om daar de hele nacht te verblijven, met de bedoeling om de volgende dag naar huis te gaan. Hij zat tegenover de deur van het huis van de vader van een jonge vrouw. Daar wilde hij blijven omdat, toen hij die plaats binnenkwam, de zon ondergegaan was. De jonge vrouw zag hem bij de deur van het huis zitten.

38. Hij vroeg haar om wat water te drinken en zij zei tegen hem: 'Wie bent u?' Hij antwoordde haar: 'Vandaag was ik onderweg en kwam hier met zonsondergang aan, daarom zal ik de hele nacht hier blijven. Morgenochtend zal ik vroeg opstaan en mijn reis vervolgen.'

39. De jonge vrouw ging het huis binnen en pakte wat brood en water voor de man om te eten en drinken.

40. Het gebeuren werd bekend bij de inwoners van Adma, zij verzamelden zich en plaatsten de jonge vrouw voor de rechters om haar voor deze daad te laten veroordelen.

41. De rechter zei: 'Het doodvonnis over deze vrouw moet worden voltrokken omdat zij onze wet overtreden heeft, dit is het besluit wat over haar vaststaat.'

42. De inwoners uit de steden verzamelden zich, brachten de jonge vrouw naar buiten en smeerden haar vanaf haar hoofd tot haar voeten met olie in, dit had de rechter namelijk uitgevaardigd. Zij zetten haar voor een zwerm bijen die zich in hun korven bevonden neer, de bijen vlogen op haar af en staken haar, waardoor heel haar lichaam opzwol.

43. De jonge vrouw schreeuwde het uit vanwege de bijen, maar niemand lette op haar of had medelijden met haar en haar roep bereikte de hemel.

44. Dit provoceerde JHVH, samen met alle andere daden uit de steden van Sodom, want zij hadden overvloedig te eten en hadden vrede onder elkaar. Toch wilden zij de armen en behoeftigen niet ondersteunen, dus stroomde in die dagen de emmer van hun slechte daden en zonden bijna over bij JHVH.

[\(H\) Engelen vernietigen Sodom en redden Lot en zijn dochters](#)

45. Daarom stuurde JHVH de twee engelen die bij het huis van Abraham geweest waren door om Sodom en haar steden te vernietigen.

46. De engelen stonden dus, nadat zij gegeten en gedronken hadden, op van hun plaats voor de deur bij Abrahams tent en kwamen tegen de avond in Sodom aan. Lot zat toen in de poort van Sodom en toen hij

hen zag stond hij op om hen te ontmoeten, hij boog zich ter aarde.

47. Hij drong sterk bij hen aan en bracht hen zijn huis binnen. Hij gaf hen voedsel dat zij aten en zij verbleven de hele nacht in zijn huis.

48. De engelen zeiden tegen Lot: 'Sta op, vertrek uit deze plaats, u en alles wat u toebehoort, anders zult u nog verteerd worden door de boosaardigheid van deze stad, want JHVH zal deze plaats vernietigen.'

49. De engelen pakten de hand van Lot, de hand van zijn vrouw, de hand van zijn kinderen en alles wat hen toebehoorde en brachten hem naar buiten, zo stuurden zij hen buiten het bereik van de steden.

50. Zij zeiden tegen Lot: 'Ren voor uw leven.' Waarop hij samen met alles wat hem toebehoorde vluchtte.

51. Daarna liet JHVH het zwavel en vuur op Sodom en op Gomorra en op al haar steden regenen, dit kwam van JHVH uit de hemel.

52. Hij keerde deze steden om, de vlakke, alle inwoners van de steden en alles wat er op aarde groeide. Ado, de vrouw van Lot, keek achterom om te zien hoe de steden vernietigd werden, want zij was bewogen met haar dochters die in Sodom achtergebleven waren, omdat zij niet met haar mee gegaan waren.

53. Toen zij omkeek werd zij een zoutpilaar en tot op de dag van vandaag staat zij op die plaats.

54. De ossen die op die plaats graasden likten dagelijks het zout tot en met de uiteinden van haar voeten op. 's Morgens was dit dan weer vers aangevuld om het opnieuw af te likken, zo gaat het tot op deze dag.

55. Lot vluchtte, samen met de twee dochters die bij hem gebleven waren, naar de grot van Adullam waar zij enige tijd bleven.

56. Abraham stond 's morgens vroeg op om te bekijken wat er met de steden van Sodom gebeurd was en toen hij dit aanschouwde, zag hij de rook van de steden opstijgen zoals rook uit een oven opstijgt.

57. Lot en zijn twee dochters verbleven dus in de grot. Zij lieten hun vader wijn drinken en sliepen met hem, omdat zij zeiden dat er geen man meer op aarde was die voor nageslacht bij hen kon zorgen, omdat zij dachten dat de hele wereld vergaan was.

58. Allebei lagen ze bij hun vader, zij werden zwanger en baarden zonen. De eerstgeborene noemde haar zoon Moab, waarmee ze zei: 'Ik heb hem via mijn vader verwekt.' Hij is tot op deze dag de vader van de Moabieten.

59. Ook de jongere noemde haar zoon Ben-ami. Hij is tot op deze dag de vader van de kinderen van Ammon.

60. Hierna vertrokken Lot en zijn dochters van daar weg en hij woonde aan de andere kant van de Jordaan, samen met zijn twee dochters en hun zonen. De zonen van Lot groeiden op en zij trokken erop uit om voor zichzelf vrouwen uit het land Kanaän te nemen. Zij kregen kinderen, waren vruchtbaar en vermenigvuldigden zich.

Hoofdstuk 20.

[\(H\) Abraham bij de Filistijnen](#)

1. In die tijd trok Abraham van de vlakke van Mamre naar het land van de Filistijnen, waar hij in Gerar woonde. Dit was in het vijfentwintigste jaar dat Abraham in het land Kanaän verbleef en in het jaar dat Abraham honderd werd, toen kwam hij in Gerar in het land van de Filistijnen aan.

2. Toen zij het land binnengingen, zei hij tegen zijn vrouw Sarah: 'Zeg dat u mijn zus bent aan iedereen die u ernaar vraagt, dan kunnen wij ontkomen aan het kwaad dat de inwoners van het land ons willen berokkenen.'

3. Terwijl Abraham in het land van de Filistijnen woonde, zagen de dienaren van Abimelek, de koning van de Filistijnen, dat zijn vrouw Sarah ontzetting mooi was en zij deden navraag over haar bij Abraham, hij antwoordde: 'Zij is mijn zus.'

4. De dienaren van Abimelek gingen naar Abimelek toe en zeiden: 'Er is een man uit het land Kanaän in ons land komen wonen en hij heeft een ontzettend mooie zus.'

5. Abimelek luisterde naar de woorden van zijn dienaren die Sarah bij hem aanprezen en Abimelek stuurde zijn officieren erop af, die daarop Sarah bij de koning brachten.

6. Sarah kwam bij Abimelek thuis en de koning zag dat Sarah prachtig was, zij beviel hem zeer.

7. Hij ging naar haar toe en zei: 'Wat is de man met wie u naar ons land gekomen bent van u?' Sarah antwoordde als volgt: 'Hij is mijn broer en wij zijn uit het land Kanaän gekomen om te wonen op elke plaats waar dat maar mogelijk is.'

8. Abimelek zei tegen Sarah: 'Zie, mijn land staat u ter beschikking, breng uw broer naar het deel van het land dat u bevalt en het zal ons een plicht zijn om hem te verhogen en te plaatsen boven alle inwoners van het land, omdat hij uw broer is.'

9. Abimelek gaf opdracht om Abraham te halen en Abraham kwam bij Abimelek.

10. Abimelek zei tegen Abraham: 'Zie, ik heb opgedragen dat u vanwege uw zus Sarah geëerd zult worden, op de wijze die u verkiest.'

11. Abraham ging bij de koning weg en het kado van de koning nam hij mee.

12. In de avond, voordat de tijd voor mensen om te gaan slapen was aangebroken, zat de koning op zijn troon terwijl hij overvallen werd door een diepe slaap. Hij lag op de troon en sliep tot de morgen.

13. Hij droomde dat de Engel van JHWH met getrokken zwaard naar hem toekwam, tegenover Abimelek ging staan en hem wilde slaan met het zwaard. De koning was doodsbang in zijn slaap en zei tegen de Engel: 'Waarmee heb ik tegen u gezondigd, zodat u mij met uw zwaard komt slaan?'

14. De Engel antwoordde Abimelek met te zeggen: '*Zie, u zult sterven vanwege de vrouw die u gisternacht in uw huis gebracht heeft, want zij is een getrouwde vrouw, de vrouw van Abraham die in uw huis geweest is. Geef daarom die man zijn vrouw terug, want zij is met hem getrouwd en als u haar niet teruggeeft, weet dan dat u zeker sterven zult, u samen met alles wat u toebehoort.*'

15. Die nacht klonk er een groot gejammer in het land van de Filistijnen. De inwoners zagen het silhouet van een man met getrokken zwaard in zijn hand, hij sloeg de inwoners van het land met zijn zwaard, ja hij bleef er maar mee doorgaan.

16. De Engel van JHWH sloeg het hele land van de Filistijnen die nacht en er ontstond grote verwarring die nacht en de volgende ochtend.

17. Iedere baarmoeder werd gesloten en het baarde hen zorgen. De Hand van JHWH kwam over hen vanwege Sarah, de vrouw van Abraham, die door Abimelek meegenomen was.

18. Die morgen stond Abimelek angstig en verward op, vreselijk bang. Hij riep dat zijn dienaren binnen moesten komen en vertelde hen wat hij gedroomd had en de mensen werden er erg bang van.

19. Een van de dienaren van de koning antwoordde de koning het volgende: 'O, soevereine koning, geef deze vrouw aan haar man terug omdat hij haar echtgenoot is, want dit is de koning van Egypte ook overkomen toen deze man in Egypte kwam.'

20. Hij zei toen over zijn vrouw: 'Zij is mijn zus.' Want dat is zijn manier van doen als hij een land binnenkomt waar hij een vreemdeling is.

21. Farao liet deze vrouw ook brengen om haar tot vrouw te nemen en JHWH bezorgde hem pijnlijke plagen, totdat hij de vrouw terug bij haar man bezorgd had.

22. Weet daarom ook, soevereine koning, dat wat het hele land gisternacht overkomen is, de grote ophef die is ontstaan, de pijn en het vele weeklagen in het land, dat wij weten dat dit komt door de vrouw die u genomen heeft.

23. Breng daarom deze vrouw bij haar man terug, anders overkomt ons nog wat de Farao, de koning van Egypte en zijn onderdanen, overkomen is en dan zullen wij niet sterven.' Abimelek haastte zich om Sarah bij hem te laten roepen en zij stond voor hem. Ook Abraham liet hij roepen en ook hij stond voor hem.

24. Abimelek zei tegen hen: 'Wat is dat voor onzin die u gedaan heeft door te zeggen dat u broer en zus bent, want daarom heb ik deze vrouw tot vrouw genomen!'

25. Abraham antwoordde: 'Omdat ik dacht dat ik zou sterven vanwege mijn vrouw.' Abimelek nam schapen en koeien, slaven en slavinnen en duizend zilverstukken en gaf ze aan Abraham en hij gaf hem Sarah terug.

26. Abimelek zei tegen Abraham: 'Zie het hele land ligt voor u open, woon er waar u maar wilt.'

27. Abraham ging zo met eer en respect, samen met zijn vrouw Sarah, weg uit de tegenwoordigheid van de koning en zij woonden in het land, om precies te zijn in Gerar.

28. Alle inwoners uit het land van de Filistijnen en de dienaren van de koning leden nog altijd pijn, vanwege de plaag die de Engel die hele nacht aan hen toegebracht had om Sarah.

29. Abimelek liet Abraham roepen en zeggen: 'Bid nu voor uw dienaren tot uw God JHWH, dat hij dit afsterven van ons wegneemt.'

30. Abraham bad voor Abimelek en zijn onderdanen en JHWH luisterde naar het gebed van Abraham en Hij genas Abimelek en al zijn onderdanen.

Hoofdstuk 21.

(H) Abraham en Isaak

1. In die tijd, aan het eind van de één jaar en vier maanden die Abraham in Gerar in het land van de Filistijnen woonde, toen bezocht God Sarah en JHWH dacht aan haar, zij werd zwanger en baarde Abraham een zoon.

2. Abraham noemde de zoon die hem geboren was en die Sarah hem geboort had Isaak.

3. Toen hij acht dagen oud was besneed Abraham Isaak, zoals God het hem opgedragen had te doen aan zijn nageslacht. Abraham was honderd jaar en Sarah was negentig jaar oud toen Isaak hen geboren werd.

4. Het kind groeide op en hij werd gespeend. Abraham gaf een groot feest op de dag dat Isaak gespeend werd.

5. Sem en Eber en alle belangrijke mensen uit het land, Abimelek, de koning van de Filistijnen met zijn dienaren en Pikol, de generaal van zijn leger, kwamen om te eten en te drinken en zich te verheugen op het feest dat Abraham gaf op de dag dat zijn zoon Isaak gespeend werd.

6. Terah, de vader van Abraham en Nachor, zijn broer, kwamen uit Haran, zij kwamen samen met alles wat hen toebehoorde, omdat zij ontzettend blij waren toen zij hoorden dat uit Sarah een zoon geboren was.

7. Zij kwamen bij Abraham aan en aten en dronken op het feest dat Abraham gaf op de dag dat Isaak gespeend werd.

8. Terah en Nachor verblijdden zich dus samen met Abraham en zij verbleven vele dagen bij hem in het land van de Filistijnen.

9. In die tijd stierf Serug, de zoon van Reü, in het eerste jaar van de geboorte van Isaak, de zoon van Abraham.

10. De dagen van Serug telden tweehonderdnegenendertig jaar en hij stierf.

(H) Ismaël en Hagar weggestuurd

11. In die dagen was Ismaël, de zoon van Abraham opgegroeid. Hij was veertien jaar oud toen Sarah Isaak aan Abraham baarde.

12. God was met Ismaël, de zoon van Abraham, hij groeide op en leerde de boog te hanteren, hij werd een boogschutter.

13. Toen Isaak vijf jaar oud was zat hij met Ismaël voor de deur van de tent.

14. Ismaël ging naar Isaak toe en ging tegenover hem zitten. Hij nam zijn boog, spande hem en plaatste de pijl erin met de bedoeling om Isaak te doden.

15. Sarah zag wat Ismaël tegen haar zoon Isaak probeerde te doen en zij was vreselijk geschrokken om haar zoon. Zij liet Abraham roepen en zei tegen hem: 'Stuur deze slavin met haar zoon weg, want haar zoon zal geen erfgenaam zijn met mijn zoon, want dit is wat hij vandaag met hem wilde doen.'

16. Abraham luisterde naar wat Sarah hem zei. 's Morgens vroeg stond hij op en nam twaalf broden en een fles water die hij aan Hagar meegaf. Zo stuurde hij haar en haar zoon weg en Hagar ging met haar zoon de woestijn in. Samen met de woestijnbewoners woonden zij in de woestijn Paran. Ismaël was boogschutter en woonde lange tijd in de wildernis.

17. Hierna ging hij samen met zijn moeder naar het land Egypte, daar woonde hij en Hagar nam een vrouw voor haar zoon uit Egypte, zij heette Meriba.

18. De vrouw van Ismaël werd zwanger en baarde vier zonen en twee dochters. Hierna ging Ismaël samen met zijn moeder, zijn vrouw en kinderen daar weg en keerde naar de woestijn terug.

19. Zij maakten tenten voor zichzelf in de woestijn waarin zij woonden, volgens een cyclus van maandelijkse en jaarlijkse rustplaatsen waren zij voortdurend op reis.

20. God gaf Ismaël kudden, koeien en tenten omwille van zijn vader Abraham en de man kreeg overvloedig veel vee.

21. Ismaël woonde dus lange tijd in de woestijn in tenten, al trekkend en dan weer rustend, het gezicht van zijn vader zag hij niet.

22. Na verloop van tijd zei Abraham tegen Sarah zijn vrouw: 'Ik ga op reis om mijn zoon Ismaël te zien, ik verlang ernaar om hem te zien, want ik heb hem al lange tijd niet gezien.'

23. Abraham reed op één van zijn kamelen de woestijn in, op zoek naar zijn zoon Ismaël omdat hij gehoord was dat hij, samen met alles wat hem toebehoorde, in een tent in de woestijn woonde.

24. Abraham ging de woestijn dus in en kwam rond het middaguur bij de tent van Ismaël aan. Hij vroeg naar Ismaël en trof de vrouw van Ismaël aan terwijl zij met haar kinderen in de tent zat, Ismaël en zijn moeder waren er niet bij.

25. Abraham vroeg de vrouw van Ismaël het volgende: 'Waar is Ismaël naar toe?' En zij zei: 'Hij is het veld in gegaan om te jagen.' Abraham zat nog altijd op de kameel, want hij wilde niet afstijgen naar de grond, omdat hij ook tegen zijn vrouw Sarah gezworen had dat hij de kameel niet af zou stijgen.

26. Abraham zei tegen de vrouw van Ismaël: 'Mijn dochter, geef mij een beetje water zodat ik kan drinken, want ik ben moe van de reis.'

27. Ismaël's vrouw antwoordde en zei tegen Abraham: 'Wij hebben geen water of brood,' en zij bleef in de tent zitten zonder verder nog aandacht aan Abraham te schenken, ook vroeg ze hem niet wie hij was.

28. Maar zij sloeg haar kinderen in de tent en vervloekte hen. Zij vervloekte ook haar man Ismaël en maakte hem verwijten. Abraham luisterde naar wat de vrouw van Ismaël tegen haar kinderen zei, want zij was heel boos en humeurig.

29. Abraham riep de vrouw om de tent uit naar buiten te komen, naar hem toe. De vrouw kwam en stond tegenover Abraham, want Abraham zat nog altijd op de kameel.

30. Abraham zei tegen Ismaël's vrouw: 'Als uw man Ismaël thuiskomt zeg dan het volgende tegen hem: 31. 'Een erg oude man uit het land van de Filistijnen is hier gekomen om u te zoeken, zo en zo zag hij er uit. Ik heb hem niet gevraagd wie hij was en omdat hij zag dat u er niet was, sprak hij met mij en zei: 'Als u thuiskomt moet u deze tentpin die u hier geslagen heeft wegdoen, vervang de pin voor een ander.'''

32. Daarmee beëindigde Abraham zijn instructies aan de vrouw, keerde zich om en galoppeerde op de kameel naar huis.

33. Nadat Ismaël, hij en zijn moeder, terugkwamen van de jacht en de tent ingingen, sprak zijn vrouw de volgende woorden tegen hem: 34. 'Een erg oude man uit het land van de Filistijnen kwam om u te zoeken, en zo en zo zag hij eruit. Ik vroeg niet wie hij was en omdat hij zag dat u niet thuis was zei hij tegen mij: 'Vertel uw man als hij thuiskomt dat de oude man dit gezegd heeft: 'Doe de tentpin die u hier geplaatst heeft weg en vervang deze door een andere pin.'''

35. Ismaël luisterde naar de woorden van zijn vrouw en wist dat het zijn vader was geweest en dat zijn vrouw hem niet eerde.

36. Ismaël begreep wat zijn vader tegen zijn vrouw gezegd had en Ismaël luisterde naar het advies van zijn vader, dus verstootte Ismaël de vrouw en ze vertrok.

37. Later ging Ismaël naar het land Kanaän en nam daar een andere vrouw. Hij bracht haar mee naar zijn tent op de plaats waar zij toen verbleven.

38. Na verloop van drie jaar zei Abraham: 'Ik zal opnieuw gaan om mijn zoon Ismaël te zien, want ik heb hem al lang niet gezien.'

39. Hij vertrok op zijn kameel, ging naar de woestijn en omstreeks het middaguur kwam hij aan bij de tent van Ismaël.

40. Hij vroeg naar Ismaël en zijn vrouw kwam de tent uit en zei: 'Hij is hier niet mijnheer, want hij is het veld ingegaan om te jagen en de kamelen te laten grazen.' De vrouw zei ook tegen Abraham: 'Kom binnen in de tent mijnheer en eet een stuk brood, want uw ziel zal vermoeid zijn door de reis.'

41. Abraham zei tegen haar: 'Ik zal niet stoppen omdat ik haast heb om mijn reis te vervolgen, maar geef mij wel een beetje water te drinken, want ik heb dorst.' De vrouw haastte zich de tent binnen en bracht water en brood voor Abraham mee. Zij zette het hem voor en drong aan bij hem om te eten. Hij at en dronk, zijn hart werd versterkt en hij zegende zijn zoon Ismaël.

42. Toen hij klaar was met eten zegende hij JHVH en hij zei tegen de vrouw van Ismaël: 'Zeg het volgende tegen Ismaël als hij thuiskomt:

43. 'Een erg oude man uit het land van de Filistijnen is hier gekomen en heeft naar u gevraagd, u was er niet. Ik heb hem water en brood gegeven waarvan hij gegeten en gedronken heeft en zijn hart werd erdoor versterkt.

44. Hij zei het volgende tegen mij: 'Als uw man Ismaël thuiskomt zeg dan tegen hem: 'De tentpin die u hebt is erg goed, verwijder ze niet uit uw tent.'''

45. Abraham was klaar met de opdracht aan de vrouw en keerde terug naar zijn huis in het land van de Filistijnen. Toen Ismaël bij zijn tent aankwam, liep zijn vrouw hem met vreugde en een blij hart tegemoet.

46. Zij zei tegen hem: 'Er is een oude man langsgesproken uit het land van de Filistijnen, zo en zo zag hij eruit. Hij vroeg naar u maar u was er niet, dus bracht ik brood en water waarvan hij at en dronk en waardoor zijn hart versterkt werd.

47. Hij zei mij het volgende: 'Als uw man Ismaël thuiskomt zeg hem dan het volgende: 'De tentpin die u hebt is erg goed, doe ze niet uit uw tent weg.'''

48. Ismaël wist dat dit zijn vader geweest was en dat zijn vrouw hem geëerd had en JHVH zegende Ismaël.

Hoofdstuk 22.

(H) Ismaël terug bij Abraham

1. Ismaël stond op, nam zijn vrouw, kinderen, vee en alles wat hij bezat mee en ging vandaar op reis naar zijn vader in het land van de Filistijnen.

2. Abraham vertelde daar over de wisselwerking tussen hem en de eerste vrouw die Ismaël genomen had en wat zij daarbij gedaan had aan Ismaël.

3. Ismaël en zijn kinderen woonden vele dagen in dat land bij Abraham en Abraham zelf bleef ook lange tijd in het land van de Filistijnen wonen.

(H) Abraham in Hebron

4. De dagen schakelden zich aaneen en zo werd het zesentwintig jaar later. Hierna vertrok Abraham met zijn dienaren en alles wat hem toebehoorde uit het land van de Filistijnen en reisde verder weg, tot ze vlakbij Hebron aankwamen waar zij zich vestigden. De dienaren van Abraham groeven waterputten en Abraham woonde samen met alles wat bij hem hoorde

bij dit water. De dienaren van Abimelek, de koning van de Filistijnen, deden er verslag van dat de dienaren van Abraham putten langs de grens van het land gegraven hadden.

5. Zij kwamen en ruzieden met de dienaren van Abraham en beroofden hen van de grote bron die zij gegraven hadden.

6. Abimelek, de koning van de Filistijnen, hoorde hiervan en ging met Pikol, de generaal van zijn leger en twintig van zijn mannen naar Abraham toe. Abimelek sprak met Abraham over zijn dienaren en Abraham vermaande Abimelek over de bron die zijn dienaren van hem geroofd hadden.

7. Abimelek zei tegen Abraham: 'Zo waar JHVH die de hele aarde geschapen heeft leeft, ik heb er niet van gehoord dat mijn dienaren uw dienaren iets aangedaan hebben, tot op dit moment.'

8. Abraham nam zeven ooilammetjes, gaf ze aan Abimelek en zei erbij: 'Ik vraag u om hen uit mijn handen aan te nemen, omdat het mijn getuigenis is dat ik deze bron gegraven heb.'

9. Abimelek nam de zeven ooilammetjes die Abraham hem gegeven had aan, daarbij had hij hem ook nog vee en koeien in overvloed gegeven en zo zwoer Abimelek een eed over de bron aan Abraham, waarbij hij de bron Berseba noemde, omdat zij daar beiden een eed hierover aflegden.

10. Zij sloten dus samen een verbond in Berseba. Abimelek stond, samen met Pikol, de generaal van zijn leger en al zijn mannen op en zij keerden naar het land van de Filistijnen terug. Abraham bleef met alles wat hem toebehoorde in Berseba wonen en hij bleef langdurig in dat land.

11. En Abraham plantte een groot bos in Berseba, hij plaatste er vier poorten in alle windrichtingen en plantte er een wijngaard in. Zo zou iedere reiziger die naar Abraham toe zou komen de poort passeren die op zijn weg lag. Hij zou daar dan blijven, eten en drinken en verzadigd worden en daarna weer vertrekken.

12. Want het huis van Abraham stond altijd open voor de mensenzonen die heen en weer reisden en die dagelijks kwamen eten en drinken in het huis van Abraham.

13. Ieder mens die honger had en bij Abraham thuis kwam, kreeg brood van Abraham zodat hij zou eten en drinken en voldaan zou zijn. Ieder mens die naakt langskwam kon de kleren uitkiezen die hij maar wilde, hij gaf hem zilver en goud en vertelde hem van JHVH die hem op aarde gemaakt had, dit deed Abraham zijn hele leven.

14. Abraham en zijn kinderen en alles wat hij bezat woonde in Berseba, en hij sloeg zijn tent op ter hoogte van Hebron.

15. Abrahams broer Nachor, zijn vader en alles wat hen toebehoorde woonde in Haran, want zij waren niet met Abraham meegegaan naar het land Kanaän.

16. Nachor kreeg kinderen die Milka, de dochter van Haran en zus van Sarah, de vrouw van Abraham, hem baarde.

17. Dit zijn de namen van degenen die bij hem geboren werden: Uz, Buz, Kemuël, Kesed, Chazo, Pildas, Tidlaf en Betuël, totaal acht zonen. Dit zijn de kinderen van Milka die zij aan Nachor, Abrahams broer, baarde.

18. Nachor had een bijvrouw die Reuma heette, ook zij baarde aan Nachor Zebach, Gachas, Tachas en Maäka, totaal vier zonen.

19. Totaal werden er zo twaalf zonen bij Nachor geboren, zijn dochters niet meegerekend en ook zij kregen kinderen die in Haran geboren werden.

20. De kinderen van Uz, de eerstgeborenen van Nachor, waren Abi, Cheret, Gadin, Melus en hun zus Deborah.

21. De zonen van Buz waren Berachel, Naämat, Sheva en Madonu.

22. De zonen van Kernuël waren Aram en Rechob.

23. De zonen van Kesed waren Anamlech, Meshai, Benon en Yifi. De zonen van Chazo waren Pildas, Mechi en Ofer.

24. De zonen van Pildas waren Arud, Chamurn, Mered en Moloch.

25. De zonen van Tidlaf waren Mushan, Kushan en Mutzi.

26. De kinderen van Betuël waren Schar, Laan en hun zus Rebekka.

27. Dit zijn de families die in Haran geboren zijn uit de kinderen van Nachor. Aram, de zoon van Kemuël en Rechob, zijn broer, trokken weg uit Haran en vonden een dal in het land langs de rivier de Eufraat.

28. Daar bouwden zij een stad en vernoemden de stad naar Pethor, de zoon van Aram. Tot op vandaag is dat Aram Naherayim.

29. Ook de kinderen van Kesed zochten een andere plaats om te wonen. Zij trokken erop uit en vonden tegenover het land Sinear een vallei waar zij zich vestigden.

30. Zij bouwden daar een stad voor zichzelf en vernoemden de stad naar hun vader Kesed. Dat is dus tot op vandaag in het land van Kasdim. De Kasdim gingen in dat land wonen en zij waren vruchtbaar en namen enorm in aantal toe.

31. Terah, de vader van Nachor en Abraham, trok er op late leeftijd nog op uit om een andere vrouw te nemen, zij heette Pelila. Zij werd zwanger en baarde hem een zoon die hij Zoba noemde.

32. Terah leefde nog vijfentwintig jaar nadat hij Zoba gekregen had.

33. In dat jaar stierf Terah, het was het vijfendertigste jaar na de geboorte van Isaak, de zoon van Abraham.

34. De dagen van Terah telden in totaal tweehonderdvijf jaar en hij werd in Haran begraven.

35. Nadat Zoba, de zoon van Terah, dertig jaar geleefd had, kreeg hij Aram, Achlis en Merik.

36. Aram, de zoon van Zoba die weer de zoon van Terah was, had drie vrouwen en kreeg twaalf zonen en drie dochters. God gaf rijkdom en bezit aan Aram, de zoon van Zoba, overvloedig veel vee, kuddes en koeien en deze man werd heel belangrijk.

37. Aram, de zoon van Zoba, reisde samen met zijn broer en zijn hele huishouden uit Haran en zij gingen op zoek naar een plaats om te wonen, omdat hun eigendommen te omvangrijk waren om in Haran te kunnen blijven wonen. In Haran konden zij zich dus niet langer samen met hun broers, de kinderen van Nachor, vestigen.

38. Aram, de zoon van Zoba, vertrok dus met zijn broers en zij vonden een verre vallei in het oostelijk land waar zij een bestaan opbouwden.

39. Ook zij bouwden daar een stad en vernoemden haar naar Aram, hun oudste broer. Tot op vandaag wordt dit Aram Zoba (Aleppo) genoemd.

(H) JHVH test Abraham en Isaak

40. Ook Isaak, de zoon van Abraham, groeide in die dagen op. Zijn vader Abraham onderwees hem in de weg van JHVH, om JHVH te kennen en JHVH was met hem.

41. Toen Isaak zevenendertig jaar oud was, kwam zijn broer Ismaël bij hem in de tent op bezoek.

42. Ismaël schepte over zichzelf op tegen Isaak door te zeggen: 'Ik was dertien jaar oud toen JHVH tegen mijn vader zei dat wij ons moesten besnijden. Ik heb gedaan wat JHVH tegen mijn vader gezegd heeft en heb mijn ziel aan JHVH gegeven, ik heb het woord dat hij mijn vader opgedragen heeft niet overtreden.'

43. Isaak antwoordde Ismaël: 'Waarom schept u hierover op tegen mij, over een klein stukje vlees dat u van uw lichaam hebt afgehaald, terwijl JHVH het u ook nog opgedragen had?'

44. Zo waar JHVH, de God van mijn vader Abraham leeft, als JHVH tegen mijn vader zou zeggen: 'Neem nu uw zoon Isaak en breng hem als offer naar mij toe,' dan zou ik mij niet terugtrekken, maar ik zou er vol vreugde aan deelnemen.'

45. JHVH hoorde wat Isaak tegen Ismaël zei en in de ogen van JHVH was dit goed, daarom dacht Hij erover om Abraham in deze zaak te testen.

46. De dag brak aan dat de zonen van God aankwamen en tegenover JHVH gingen zitten. Ook Satan kwam met de zonen van God mee en ging voor JHVH zitten.

47. JHVH zei tegen Satan: '*Waar komt u vandaan?*' En Satan antwoordde JHVH en zei: 'Ik heb de aarde doorkruisd en ben erop en erin geweest.'

48. JHVH zei tegen Satan: '*Wat heeft u mij te vertellen over alle kinderen van de aarde?*' Satan antwoordde JHVH als volgt: 'Alle kinderen in de wereld die U dienen, denken aan U als zij iets van U nodig hebben, dat heb ik gezien.'

49. Maar als U hen wat zij van U nodig hebben geeft, dan zijn zij op hun gemak, verlaten U en denken niet langer meer aan U.'

50. Heeft U Abraham gezien, de zoon van Terah, die eerst geen kinderen had. Hij diende U en waar hij ook maar kwam richtte altaren hij voor U op. Hij bracht daarop offers en hij verkondigde Uw naam voortdurend aan alle kinderen van de aarde.'

51. Nu dat zijn zoon Isaak bij hem geboren is, heeft hij U verlaten. Hij heeft voor alle inwoners van het land een groot feest gegeven, maar JHVH heeft hij vergeten.'

52. Want te midden van alles wat hij gedaan heeft, heeft hij geen offer gebracht. Geen brandoffer of vredeoffer, geen os, lam of geit van alles dat hij slachtte op de dag dat zijn zoon gezoogd werd.'

53. Zelfs vanaf de dag van de geboorte van zijn zoon tot nu, zevenendertig jaar al, heeft hij geen altaar voor U gebouwd, of enig offer aan U gebracht. Want hij zag dat U alles gaf dat hij van U verlangde en daarom heeft hij U verlaten.'

54. JHVH zei tegen Satan: '*Is dat wat u denkt over mijn dienaar Abraham? Want er is niemand als hij op aarde, perfect en oprecht als hij is voor mijn aangezicht. Hij vreest God en vermijdt het kwaad. Zo waar ik leef, als ik tegen hem zou zeggen: 'Breng Isaak, uw zoon naar mij toe,' dan zou hij hem mij niet onthouden, hij doet dit zelfs nog liever dan dat ik hem zou vragen om mij een brandoffer van zijn kudde met koeien te brengen.'*

55. Satan antwoordde JHVH en zei: 'Zeg dan nu tegen Abraham wat U zojuist gezegd hebt en dan zult U zien

of hij Uw woorden vandaag niet overtreedt en terzijde legt.'

Hoofdstuk 23.

1. Het Woord van JHVH kwam in die tijd naar Abraham toe en Hij zei tegen hem: 'Abraham.' En hij antwoordde: 'Hier ben ik.'

2. Hij zei tegen hem: *'Neem nu uw zoon mee, uw enige zoon van wie u houdt, ja ik bedoel Isaak en ga naar het land Moria. Offer hem daar als een brandoffer op één van de bergen die aan u getoond zal worden, want daar zult u een wolk zien en de heerlijkheid van JHVH.'*

3. Abraham zei bij zichzelf: 'Hoe kan ik mijn zoon Isaak van zijn moeder scheiden om hem als een brandoffer voor JHVH te kunnen opdragen?'

4. Abraham ging de tent binnen en ging voor zijn vrouw Sarah zitten en sprak de volgende woorden tegen haar:

5. 'Mijn zoon Isaak is volwassen geworden en al enige tijd heeft hij de dienst van zijn God niet bestudeerd. Morgen zal ik daarom vertrekken en hem naar Sem en zijn zoon Eber brengen, dan zal hij daar de wegen van JHVH leren. Zij zullen hem leren om JHVH te kennen en ook om te weten dat, wanneer hij voortdurend bidt tot JHVH, Hij hem antwoorden zal, daarom zal hij daar leren wat de weg is en om zijn God JHVH te dienen.'

6. Sarah zei: 'U heeft goed gesproken, ga mijn heer en doe met hem wat u gezegd heeft. Maar breng hem niet te ver van mij vandaag en laat hem daar ook niet te lang blijven, want mijn ziel binnenin mij is met zijn ziel verbonden.'

7. Abraham zei tegen Sarah: 'Mijn dochter, laten wij tot JHVH onze God bidden dat Hij ons goed zal doen.'

8. Sarah nam haar zoon Isaak en hij bleef die hele nacht bij haar. Zij kuste en omhelsde hem en gaf hem tot de morgen instructies mee.

9. Zij zei tegen hem: 'O mijn zoon, hoe kan mijn ziel zich van u scheiden?' Ze bleef hem maar kussen en omarmen en gaf Abraham instructies over hem mee.

10. Sarah zei tegen Abraham: 'O mijn heer, ik bid u dat u goed let op uw zoon, dat u hem niet uit het oog verliest, want ik heb geen andere zoon of dochter behalve hem.'

11. O verlaat hem niet. Geef hem brood als hij honger heeft en als hij dorst heeft geef hem water te drinken. Laat hem niet lopen en laat hem ook niet in de zon zitten.

12. Laat hem ook niet alleen over de weg wandelen en dwing hem niet af te zien van wat hij maar zou willen, maar doe alles wat hij tegen u zegt.'

13. Die hele nacht huilde Sarah bitter om Isaak en zij instrueerde hem tot de morgen.

14. 's Morgens zocht Sarah een erg verfijnde en mooie jas uit, één van zijn jassen die zij thuis bewaarde en die gegeven was door Abimelek.

15. Ze kleedde haar zoon Isaak ermee aan. Ze deed een tulband op zijn hoofd en vatte een kostbare steen in de punt van de tulband. Ze gaf hen voedsel mee voor onderweg en zo gingen zij op weg. Zo ging Isaak dus met zijn vader Abraham mee en enkele van hun dienaren liepen met hen mee om hen uit te zwaaien.

16. Ook Sarah ging met hen naar buiten en liep een eind mee om hen uit te zwaaien, daarna zeiden zij tegen haar: 'Ga terug naar de tent.'

17. Toen Sarah de woorden van haar zoon Isaak hoorde, huilde zij bitter en haar man huilde met haar

mee, ook hun zoon huilde hevig met hen mee, terwijl ook degenen die meeliepen brulden van het huilen.

18. Sarah greep haar zoon Isaak vast en zij hield hem in haar armen. Zij knuffelde hem en bleef maar huilen met hem, en Sarah zei: 'Wie weet zie ik u nooit meer terug na deze dag?'

19. Nog altijd huilden zij samen, Abraham, Sarah, Isaak en iedereen die met hen op pad gegaan was huilde met hen mee. Hierna keerde Sarah terug en ging bij haar zoon weg, bitter huilend, ook al haar dienaren en dienstmeiden keerden met haar naar de tent terug.

20. Abraham ging dus met zijn zoon Isaak op weg om hem als offer aan JHVH te brengen, zoals het hem opgedragen was.

21. Abraham nam twee van zijn jonge mannen met zich mee, Ismaël, de zoon van Hagar en Eliëzer, zijn dienaar. Zij gingen met hen mee en terwijl zij onderweg waren bespraken de jonge mannen het volgende met elkaar.

22. Ismaël zei tegen Eliëzer: 'Mijn vader Abraham gaat met Isaak op weg om hem als brandoffer aan JHVH te brengen, dat is hem namelijk opgedragen.'

23. Als hij terugkeert dan zal hij vast al zijn bezittingen aan mij geven, ik zal ze van hem erven omdat ik zijn eerstgeboren zoon ben.'

24. Eliëzer antwoordde Ismaël en zei: 'Het is goed dat Abraham u samen met uw moeder weggestuurd heeft en gezworen heeft dat u niets van al zijn bezittingen zult erven. Aan wie zal hij dan alles wat hij bezit en al zijn schatten geven anders dan aan mij, zijn dienaar die trouw in zijn huis is geweest, die hem dag en nacht gediend heeft en alles gedaan heeft wat hij van mij verlangde? Bij zijn dood zal hij aan mij alles nalaten wat hij bezit.'

25. Terwijl Abraham met zijn zoon Isaak de weg vervolgde, kwam Satan in de gestalte van een erg oude man met een onderdanige en neerslachtige geest naar Abraham toe. Hij kwam naar Abraham toe en zei tegen hem: 'Bent u gek of bruut geworden dat u dit vandaag met uw enige zoon gaat doen?'

26. God heeft, toen u al oud was, u een zoon op late leeftijd geschonken en wilt u nu gaan en hem vandaag slachten, terwijl hij geen geweld gepleegd heeft? Wilt u dat de ziel van uw enige zoon van de aarde verdwijnt?'

27. Weet u dan niet en begrijpt u dan niet dat dit nooit van JHVH uitgegaan kan zijn? Want JHVH kan de mens op aarde zo iets slechts niet aandoen door te zeggen: 'Ga en slacht uw kind.'

28. Abraham hoorde dit aan en wist dat dit het woord van Satan was die probeerde om hem van de weg van JHVH weg te lokken. Maar Abraham wilde niet naar het woord van Satan luisteren en Abraham bestrafte hem, zodat hij ervandoor ging.

29. Satan keerde daarop terug en ging naar Isaak toe. Hij verscheen aan Isaak in de gestalte van een knappe en goed uitziende jonge man.

30. Hij benaderde Isaak en zei tegen hem: 'Weet en begrijpt u dan niet dat uw oude gekke vader u vandaag voor niets naar de slacht voert?'

31. Schenk daarom geen aandacht en luister niet naar hem mijn zoon, omdat hij een oude gekke man is en laat uw kostbare ziel en prachtige lichaam niet verloren gaan op aarde.'

32. Isaak hoorde dit aan en zei tegen Abraham: 'Heeft u gehoord mijn vader wat deze man gezegd heeft? Zo en zo heeft hij gesproken.'

33. Abraham antwoordde zijn zoon Isaak en zei tegen hem: 'Kijk uit voor hem en luister niet naar zijn woorden, schenk geen aandacht aan hem, want hij is de Satan die probeert om ons vandaag van de geboden van God af te leiden.'

34. Abraham bestrafte Satan weer en hij ging bij hen weg. Toen hij zag dat hij de overhand niet over hen kon verkrijgen, verborg hij zich voor hen. Hij ging voor hen uit op de route en veranderde zichzelf in een grote waterloop die over de weg stroomde. Abraham, Isaak en zijn twee jonge mannen kwamen bij die plaats aan en zagen een krachtige brede beek, het was een kolkende waterstroom.

35. Zij gingen de beek in en trokken erdoor, het water kwam eerst tot aan hun benen.

36. Zij gingen de beek dieper in en het water reikte tot aan hun nek en iedereen was doodsbang door het water. Terwijl zij de beek overstaken, herkende Abraham die plek en hij wist dat daar nooit eerder water geweest was.

37. Abraham zei tegen zijn zoon Isaak: 'Ik ken deze plaats, hier is nooit een beek of waterloop geweest, het is dus weer de Satan die ons dit alles aandoet, om ons deze dag van de opdracht van JHVH af te leiden.'

38. Abraham bestrafte hem en zei tegen hem: 'JHVH bestrafte u, O Satan, ga weg van ons want wij volgen de opdracht van God op.'

39. Satan werd doodsbang van de stem van Abraham, ging bij hen weg en de plaats werd weer zo droog als zij daarvoor was.

40. Abraham ging dus door met Isaak naar de plaats die God hem gezegd had.

41. Op de derde dag sloeg Abraham zijn ogen op en zag in de verte de plaats waarover God hem verteld had.

42. Er verscheen hem een vuurkolom die vanaf de aarde tot in de hemel opsteeg en een schitterende wolk op een berg, de heerlijkheid van JHVH was in de wolk zichtbaar.

43. Abraham zei tegen Isaak: 'Mijn zoon, ziet u op die berg wat ik van een afstand waarneem en wat ik erop zie?'

44. Isaak antwoordde en zei tegen zijn vader: 'Ik zie voorwaar een vuurkolom en een wolk en de heerlijkheid van JHVH is zichtbaar op de wolk.'

45. Toen wist Abraham dat zijn zoon Isaak door JHVH als brandoffer aangenomen was.

46. Abraham zei tegen Eliëzer en zijn zoon Ismaël: 'Ziet u ook wat wij op de berg in de verte zien?'

47. Zij antwoordden het volgende: 'Wij zien niets meer dan bij de andere bergen op aarde.' En Abraham wist dat zij voor JHVH niet acceptabel genoeg waren om met hen mee te gaan, dus zei Abraham tegen hen: 'Blijft u hier met de ezel, terwijl ik met mijn zoon Isaak naar die berg zal gaan, daar de Heer zal aanbidden en dan bij u terug zal keren.'

48. Eliëzer en Ismaël bleven daar achter zoals Abraham het hen opgedragen had.

49. Abraham nam hout voor het brandoffer mee en liet het zijn zoon Isaak dragen. Hij nam het vuur mee en het mes en samen gingen ze naar die plaats toe.

50. Terwijl zij onderweg waren zij Isaak tegen zijn vader: 'Voorwaar, ik zie wel vuur en hout, maar waar is het lam dat het brandoffer voor JHVH zal zijn?'

51. Abraham antwoordde zijn zoon Isaak het volgende: 'JHVH heeft u uitgekozen mijn zoon om een volmaakt brandoffer te zijn in plaats van een lam.'

52. Isaak zei tegen zijn vader: 'Ik zal alles doen wat JHVH tegen u gezegd heeft, met vreugde en een opgewekt hart.'

53. Abraham zei opnieuw tegen zijn zoon Isaak: 'Als er in uw hart enige overlegging hierover is die niet goed is, vertel mij dat dan mijn zoon, ik bid het u, O mijn zoon verberg het niet voor mij.'

54. Isaak antwoordde zijn vader Abraham en zei tegen hem: 'O mijn vader, zo waar JHVH leeft en uw ziel leeft, er is niets in mijn hart dat er voor zorgt dat ik naar rechts of links van het woord dat Hij tot u gesproken heeft zou afwijken.'

55. Geen ledemaat of spier verzet zich hiertegen, ook is er in mijn hart geen slechte gedachte of overlegging hierover.'

56. Ik ben blij en opgewekt van hart hierover en ik zeg: 'Gezegend is JHVH die mij vandaag uitgekozen heeft om een brandoffer voor Hem te zijn.'

57. Abraham verheugde zich zeer over wat Isaak zei, zij liepen verder en kwamen samen aan bij de plaats waarover JHVH gesproken had.

58. Abraham maakte aanstalten om het altaar op die plaats te bouwen, Abraham hilde erbij en Isaak verzamelde stenen en cement totdat zij klaar waren met het bouwen van het altaar.

59. Abraham nam het hout en plaatste het netjes op het altaar dat hij gebouwd had.

60. Hij nam zijn zoon Isaak en bond hem erop met de bedoeling om hem aan het hout dat op het altaar lag vast te maken, om hem hierna als brandoffer voor JHVH te slachten.

61. Isaak zei tegen zijn vader: 'Bind mij eerst goed vast en leg mij dan op het altaar zodat ik niet kan keren en bewegen en los kan breken door de kracht van het mes dat mijn vlees raakt en daarmee het brandoffer verontreinigt,' en Abraham deed het zo.

62. Isaak zei weer tegen zijn vader: 'O mijn vader, als u mij geslacht heeft en als offer verbrand heeft, neem dan wat van mijn as overblijft mee naar mijn moeder Sarah en zeg tegen haar: 'Dit is de zoete geur van Isaak.' Maar vertel het haar niet als ze bij een bron zit of op een hoge plaats, anders zou ze haar ziel nog achter mij aan werpen en sterven.'

63. Abraham luisterde naar wat Isaak zei, schreeuwde het uit en hilde terwijl Isaak deze woorden sprak. Abrahams tranen stroomden op zijn zoon Isaak en Isaak hilde ook bitter. Hij zei tegen zijn vader: 'Haast u, O mijn vader en doe de wil van onze God met mij, zoals Hij het u opgedragen heeft.'

64. De harten van Abraham en zijn zoon Isaak verheugden zich over wat JHVH hen opgedragen had, maar het oog hilde bitter terwijl het hart zich verheugde.

65. Abraham bond zijn zoon Isaak vast en legde hem op het hout op het altaar. Isaak strekte zijn nek voor zijn vader op het altaar uit en Abraham strekte zijn hand uit om het mes te pakken waarmee hij zijn zoon als slachtoffer voor JHVH wilde slachten.

66. Op dat moment kwamen de engelen van genade bij JHVH en spraken met Hem over Isaak, zij zeiden:

67. 'O Heer U bent een genadig en barmhartig Koning over alles wat U in de hemel en op aarde geschapen heeft, U ondersteunt iedereen. Geef daarom een losprijs en redding, in plaats van Uw dienaar Isaak. Heb medelijden en erbarmen met Uw dienaar Abraham en zijn zoon Isaak die Uw geboden vandaag opvolgen.'

68. Heeft U gezien O Heer, hoe Isaak, de zoon van Uw dienaar Abraham, als een dier vastgebonden voor de slacht is? Laat daarom Uw medelijden spreken voor hen, O Heer.'

69. Op dat moment verscheen JHVH aan Abraham, riep hem vanuit de hemel toe en zei tegen hem: *'Sla de hand niet aan de jongen, doe hem niets aan, want nu weet ik dat u God vreest door dit te doen, doordat u uw zoon, uw enige zoon, niet van mij onthoudt.'*

70. Abraham richtte zijn ogen omhoog, keek en zag een ram met zijn hoorns in de struiken vastzitten. Dit was de Ram die God, JHVH, op aarde geschapen had, op de dag dat Hij de hemel en aarde schiep.

71. Want JHVH had die Ram vanaf die dag klaargemaakt om een brandoffer te zijn, in plaats van Isaak.

72. De Ram was op weg naar Abraham toen Satan Hem te pakken kreeg en Hem in de struiken verstrikte met de bedoeling dat Hij Abraham niet kon bereiken en dat Abraham zijn zoon zou slachten.

73. Toen Abraham zag dat de Ram naar hem toe probeerde te komen, greep hij Hem en bracht Hem naar het altaar. Hij maakte zijn zoon Isaak uit de touwen los en stelde de Ram in zijn plaats. Abraham doodde de Ram op het altaar en bracht Hem als offer in plaats van zijn zoon Isaak.

74. Abraham sprenkelde wat van het bloed van de Ram op het altaar. Hij riep luid en zei: 'Dit is in plaats van mijn zoon en mag dit op deze dag door JHVH als het bloed van mijn zoon beschouwd worden.'

75. Bij alles wat Abraham deed en wat rond het altaar plaatsvond, riep hij luid en zei: 'Dit is de ruimte die mijn zoon inneemt, en moge het deze dag door JHVH beschouwd worden als een vervanging voor mijn zoon.' Abraham vervulde zo de dienst bij het altaar en de dienst werd door JHVH aanvaard. Hij beschouwde alsof het Isaak betroffen had en JHVH zegende Abraham en zijn zoon op die dag.

(H) Sarah sterft van verdriet

76. Satan ging naar Sarah toe en verscheen aan haar in de gestalte van een erg oude man die onderdanig en zachtmoedig was. Abraham was toen nog bezig met het brandoffer voor JHVH.

77. Hij zei tegen haar: 'Weet u dan niet wat Abraham vandaag met uw zoon uitricht? Want hij heeft Isaak meegenomen en een altaar gebouwd. Hij heeft hem gedood en heeft hem als slachtoffer op het altaar gebracht. Isaak riep het uit en hilde naar zijn vader, maar hij keek niet naar hem om, ook had hij geen medelijden met hem.'

78. Satan herhaalde deze woorden en ging bij haar weg en Sarah luisterde naar de woorden van Satan en dacht dat het een oude man was die tot de mensenzonen behoorde, die bij haar zoon geweest was en gekomen was om haar deze dingen te zeggen.

79. Sarah riep luid, hilde en schreeuwde bitter vanwege haar zoon. Zij wierp zichzelf op de grond en gooide stof over haar hoofd en ze zei: 'O mijn zoon, Isaak mijn zoon, O was ik vandaag maar in uw plaats gestorven.'

80. Zij bleef maar huilen en zei: 'Ik heb verdriet om u nadat ik u opgevoed heb en u heb op laten groeien, nu is mijn vreugde over u in rouw veranderd. Ik die naar u verlangd heb en net zo lang tot God geroepen en gebeden heb totdat ik u op negentigjarige leeftijd

gebaard heb en nu heeft u vandaag voor het mes en het vuur gediend, om als offer te dienen!

81. Maar ik troost mijzelf met u mijn zoon, omdat dit het woord van JHVH geweest is, omdat u het gebod van uw God gehoorzaamd heeft. Want wie kan het woord van onze God, in wiens hand de ziel van ieder levend schepsel is overtreden?

82. U bent rechtvaardig O Heer onze God, want al uw werken zijn goed en rechtvaardig. Ook ik verheug mij in het woord dat U opgedragen heeft en terwijl mijn ogen bitter huilen, verheugt mijn hart zich.'

83. Sarah legde haar hoofd op de borst van een van haar dienstmeiden en werd zo stil als een steen.

84. Hierna stond zij op en ging op onderzoek uit tot ze in Hebron aankwam. Zij deed navraag bij iedereen die zij al lopend onderweg tegenkwam, maar niemand kon haar vertellen wat er met haar zoon gebeurd was.

85. Met haar diensmeiden en dienaren kwam zij in Kirjat-arba aan, dit is ook Hebron en deed navraag naar haar zoon. Zij bleef daar terwijl zij enige van haar dienaren erop uit stuurde om uit te zoeken waar Abraham met Isaak naartoe gegaan was. Zij gingen op weg om hem in het huis van Sem en Eber te zoeken, maar zij konden hem niet vinden, dus zochten zij door het hele land, maar hij werd niet gevonden.

86. En zie, Satan ging naar Sarah in de gestalte van een oude man toe. Hij kwam, ging voor haar staan en zei tegen haar: 'Ik heb tegen u gelogen, want Abraham heeft zijn zoon niet gedood en hij is niet dood.' Toen zij dit woord hoorde, was zij zo vreselijk blij dat haar ziel vanwege de vreugde (haar lichaam) verliet. Zo stierf zij en werd bij haar volk gevoegd.

87. Toen Abraham zijn dienst verricht had, keerde hij met zijn zoon Isaak bij de jonge mannen terug. Zij stonden op, gingen samen naar Berseba en kwamen thuis aan.

88. Abraham zocht naar Sarah en kon haar niet vinden. Hij deed navraag naar haar en zij zeiden tegen hem: 'Zij is naar Hebron gegaan om te zoeken waar u allebei naartoe gegaan was, want dit was haar gezegd.'

89. Abraham en Isaak gingen naar haar toe in Hebron en toen ze merkten dat zij dood was, riepen zij het uit en huilden bitter om haar. Isaak viel op het gezicht van zijn moeder neer en hilde om haar en hij zei: 'O mijn moeder, mijn moeder, waarom heeft u mij verlaten en waar bent u heen gegaan? O waarom, waarom heeft u mij verlaten!'

90. Abraham en Isaak huilden verschrikkelijk en al hun dienaren huilden met hen mee over Sarah, zij waren in diepe en heftige rouw om haar verward.

Hoofdstuk 24.

(H) Abraham koopt een graf in Hebron

1. Het leven van Sarah duurde zo honderdzevenentwintig jaar, toen stierf Sarah. Abraham stond op van het doodsbet en ging op zoek naar een begraafplaats om zijn vrouw Sarah te begraven. Hij ging daarop met de kinderen van Heth, de inwoners van het land praten en zei:

2. 'Ik ben een vreemdeling en bijwoner onder u in uw land. Geef mij een begraafplaats in uw land in bezit, zodat ik de doden die bij mij horen daar kan begraven.'

3. De kinderen van Heth zeiden tegen Abraham: 'Zie, het land ligt voor u open, begraaf de doden in de

grafkamer die u verkiest, want niemand zal u tegenhouden om uw doden te begraven.'

4. Abraham zei tegen hen: 'Als u hiermee instemt, ga dan en smeeke voor mij bij Efron, de zoon van Zochar en vraag of hij mij de grot Makpela die aan het eind van zijn veld ligt geeft en ik zal deze voor elke prijs van hem kopen.'

5. Efron woonde onder de kinderen van Heth. Zij gingen dus naar hem toe en nodigden hem uit. Hij kwam bij Abraham aan en Efron zei tegen Abraham: 'Zie, alles wat u maar wenst zal uw dienaar doen.' Abraham antwoordde: 'Nee, maar ik zal de grot en het veld dat erbij hoort kopen voor wat het waard is, daarmee zal het voor eeuwig in bezit komen als begraafplaats.'

6. Efron antwoordde en zei: 'Zie, het veld en de grot zijn van u, geef wat u er voor over heeft.' Abraham zei: 'Ik zal het alleen van u kopen tegen de maximale prijs en onder de handen van hen die in de poort van de stad zitten, uit handen van uw nageslacht voor eeuwig.'

7. Efron en al zijn broers hoorden dit en Abraham woog vierhonderd sjekel zilver af. Hij overhandigde het aan Efron en aan al zijn broers. Abraham schreef daarbij dit contract, hij schreef het en liet het door vier getuigen bevestigen.

8. De namen van de getuigen zijn: Amigal, de zoon van Abishna de Hethiet. Adfichorom, de zoon van Ashunach de Heviet. Abdon, de zoon van Achiram de Gomeriet en Bakdil, de zoon van Abudis, de Sidoniër.

9. Abraham nam het contractboek en borg het bij zijn schatten op. Dit zijn de woorden die Abraham in het boek schreef:

10. 'De grot en het veld dat Abraham gekocht heeft van Efron de Hethiet, zijn nageslacht en zij die met hun nageslacht tot deze stad behoren, voor eeuwig. Dit zal een aankoop zijn van Abraham en zijn nageslacht en van degenen die uit zijn lendenen voortkomen tot een bezit als begraafplaats voor eeuwig.' Hij bezegelde het met een ring en bevestigde dit met getuigen.

11. Het veld en de grot die erbij hoorde, de hele plaats, werd zo zeker gesteld voor Abraham en zijn nageslacht voor eeuwig, (en gekocht) van de kinderen van Heth. Zie, ze ligt bij Hebron tegenover Mamre dat in het land Kanaän ligt.

12. Hierna begroef Abraham zijn vrouw Sarah daar. Die plaats en de begrenzing ervan werd zo de privé begraafplaats van Abraham en zijn nageslacht.

13. Abraham liet Sarah met pracht en praal begraven, zoals het gebeurt bij de begrafenis van koningen. In prachtig mooie kleding werd zij begraven.

14. Aan de lijkbaar stonden Sem en zijn zonen Eber en Abimelek, samen met Anar Askol en Mamre. Alle welgestelden van het land liepen achter de baar aan.

15. De dagen van Sarah telden dus honderdzeventwintig jaar toen zij stierf. Abraham rouwde diep en hevig en bedreef zeven dagen lang rouw.

16. Alle inwoners van het land troostten Abraham en zijn zoon Isaak, vanwege Sarah.

[\(H\) Isaak onderwezen door Sem en Eber](#)

17. Toen de dagen van hun rouw voorbij waren, stuurde Abraham zijn zoon Isaak weg. Hij ging naar het huis van Sem en Eber toe om de wegen van JHvH en

Zijn instructies te leren, Abraham bleef daar ook drie jaar.

18. Daarna stond Abraham met zijn dienaren op en zij gingen op reis om naar Berseba terug te keren, zij kwamen thuis en Abraham bleef met zijn dienaren in Berseba.

19. Tijdens de jaarwisseling stierf Abimelek, de koning van de Filistijnen, in dat jaar. Hij was honderddriennegentig jaar oud toen hij stierf. Abraham ging met zijn mensen naar het land van de Filistijnen en zij troostten het hele huishouden en al zijn dienaren, hierna keerde hij naar huis terug.

20. Na de dood van Abimelek nam het volk van Gerar Benmalich, zijn zoon die nog maar twaalf jaar oud was en zij legden hem neer op de plaats van zijn vader.

21. Zij vernoemden hem naar Abimelek, zoals zijn vader heette, want dat waren ze in Gerar gewoon om te doen. Abimelek regeerde zo in plaats van zijn vader Abimelek en zat op zijn troon.

[\(H\) Het nageslacht van Lot](#)

22. Ook Lot, de zoon van Haran, stierf in die dagen. Het was het negenendertigste jaar uit het leven van Isaak en de dagen die Lot geleefd had, hadden honderdveertig jaar bereikt toen hij stierf.

23. Dit zijn de kinderen van Lot die hem uit zijn dochters geboren werden. De naam van zijn eerstgeborene was Moab en de naam van zijn tweede was Ben-ammi.

24. De twee zonen van Lot trokken erop uit en kozen voor zichzelf vrouwen uit het land Kanaän. Zij baarden hen kinderen. De kinderen van Moab heetten Ed, Mayon, Tarsis en Kanvil, vier zonen. Dit zijn de voorvaders van de kinderen van Moab tot op deze dag.

25. De families uit de kinderen van Lot trokken overal naar toe waar zij hun licht opdeden, want zij waren vruchtbaar en namen overvloedig toe.

26. Zij trokken erop uit en bouwden steden voor zichzelf in het land waar zij woonden. Zij vernoemden de namen van de steden die zij bouwden naar zichzelf.

27. Nachor, de zoon van Terah en broer van Abraham, stierf ook in die dagen, in het veertigste jaar uit het leven van Isaak. De dagen van Nachor kwamen zo uit op honderdtweeënzeventig jaar, hij stierf en werd in Haran begraven.

28. Toen Abraham hoorde dat zijn broer dood was, hilde hij en had verdriet, vele dagen rouwde hij om zijn broer.

[\(H\) Abraham laat Rebekka halen, Isaak keert terug van Sem](#)

29. Abraham vroeg zijn hoofdbediende Eliëzer om bij hem te komen zodat hij hem instructies kon geven over zijn huishouden, hij kwam en stond voor hem.

30. Abraham zei tegen hem: 'Zie, ik ben oud en ik weet niet welke dag ik sterven zal. Mijn dagen zijn ver gevorderd, sta daarom op, ga op reis en neem voor mijn zoon geen vrouw vanhier uit dit land, uit de dochters van de Kanaänieten waartussen wij wonen.

31. Ga naar mijn land en geboorteplaats en neem vandaar een vrouw mee voor mijn zoon. JHvH, de God van hemel en aarde, die mij weggehaald heeft uit het huis van mijn vader, mij naar deze plaats gebracht heeft en tegen mij gezegd heeft: 'Aan uw zaad zal ik dit land als een eeuwige erfenis geven,' Hij zal Zijn Engel voor u uit sturen en uw weg voorbereiden zodat u een vrouw voor mijn zoon uit mijn familie en het huis van mijn vader kunt meenemen.'

32. De dienaar antwoordde zijn meester Abraham en zei: 'Zie, ik zal naar uw geboorteplaats gaan en naar het huis van uw vader en een vrouw voor uw zoon daar vandaan meenemen. Maar als de vrouw mij niet wil volgen naar dit land, moet ik uw zoon dan mee terugnemen naar het land waar u geboren bent?'

33. Abraham antwoordde hem: 'Let erop dat u mijn zoon niet opnieuw daarheen terugbrengt, want JHVH voor wie ik gewandeld heb, zal Zijn Engel voor u uitsenden en uw weg bereiden.'

34. Eliëzer deed wat Abraham hem opgedragen had en Eliëzer zwoer wat deze zaak betrof aan Abraham. Eliëzer stond op en nam tien van de kamelen uit de kamelen van zijn meester mee, samen met tien mannen uit de dienaren van zijn meester. Zij stonden op en gingen naar Haran toe, de stad van Abraham en Nachor, om een vrouw voor Isaak, de zoon van Abraham, te halen. Terwijl zij onderweg waren stuurde Abraham iemand naar het huis van Sem en Eber toe en daarop brachten zij zijn zoon Isaak mee terug.

35. Isaak kwam dus weer thuis in Berseba bij zijn vader, op het moment dat Eliëzer met zijn mannen in Haran aankwam. Zij hielden zich op in de stad, op de plaats waar water gehaald werd. Hij liet zijn kamelen bij het water neerknielen en zij rustten daar.

36. Eliëzer, de dienaar van Abraham, bad en zei: 'O God van mijn meester Abraham. Ik bid U dat U mij vandaag voorspoedig laat zijn en vriendelijk handelt ten opzichte van mijn meester, dat U mij vandaag een vrouw aanwijst voor de zoon van mijn meester, uit zijn eigen familie.'

37. JHVH luisterde naar wat Eliëzer vroeg, omwille van zijn dienaar Abraham, en het gebeurde dat hij de dochter van Betuël, de zoon van Milka, de vrouw van Abraham's broer Nachor, ontmoette en Eliëzer kwam bij haar thuis.

38. Eliëzer vertelde hen alles waarmee hij belast was, dat hij de dienaar van Abraham was en zij waren ontzettend blij met hem.

39. Iedereen zegende JHVH die deze zaak geregeld had en zij gaven hem Rebekka, de dochter van Betuël, mee als vrouw voor Isaak.

40. De jonge vrouw zag er prachtig mooi uit, zij was een maagd en Rebekka was in die dagen tien jaar oud.

41. Betuël, Laban en zijn kinderen organiseerden die nacht een feest. Eliëzer kwam met zijn mannen op bezoek en zij aten en dronken en verheugden zich die nacht.

42. 's Morgens stond Eliëzer op, hij samen met de mannen die bij hem waren, riep het hele huishouden van Betuël bij elkaar en zei: 'Stuur mij weg zodat ik naar mijn meester kan gaan.' Zij stonden op en stuurden Rebekka weg, samen met haar verzorgster Deborah, de dochter van Uz. Zij gaven haar zilver, goud, dienaren en dienstmeiden mee en zij zegenden haar.

43. Zo stuurden zij Eliëzer met zijn mannen weg en de dienaren namen Rebekka mee. Zij gingen op reis en keerden bij hun meester in het land van Kanaän terug.

44. Isaak nam Rebekka en zij werd zijn vrouw en hij bracht haar de tent binnen.

45. Isaak was veertig jaar oud toen hij Rebekka, de dochter van zijn oom Betuël, tot vrouw nam.

Hoofdstuk 25.

(H) Meer zonen van Abraham

1. In die tijd nam Abraham op respectabele leeftijd opnieuw een vrouw en zij heette Ketura, uit het land van Kanaän.

2. Zij baarde hem Zimran, Jokshan, Medan, Midjan, Ishbak en Shuach, totaal zes zonen. De kinderen van Zimran heetten Abihen, Molich en Narim.

3. De zonen van Jokshan heetten Seba en Dedan. De zonen van Medan heetten Amida, Joab, Gochi, Elisa en Notach. De zonen van Midjan waren Efa, Efer, Chanoch, Abida en Eldaa.

4. De zonen van Ishbak heetten Makiro, Beyodua en Tator.

5. De zonen van Shuach heetten Bildad, Mamdad, Muna en Meban. Zij behoren allemaal tot de familie van Ketura, de Kanaänitische vrouw, die zij aan de Hebreeër Abraham baarde.

6. Abraham stuurde ze allemaal weg en gaf hen geschenken mee. Zij gingen bij zijn zoon Isaak weg, naar allerlei plaatsen waar zij nog ruimte konden vinden.

7. Zij gingen allemaal naar de berg in het oosten en bouwden daar zes steden voor zichzelf, tot op vandaag wonen zij daar.

8. Maar de kinderen van Seba en Dedan, de kinderen van Jokshan en hun kinderen leefden niet in de steden van hun broers. Zij gingen op reis en sloegen hun tenten op in verschillende landen met woestijnen, tot op deze dag.

9. De kinderen van Midjan, de zoon van Abraham, gingen naar het oosten van het land Kus. In dat oostelijk gelegen land vonden zij een grote vallei. Zij bleven daar en bouwden een stad waarin zij gingen wonen, dit is het land Midjan tot op vandaag.

10. Midjan woonde dus in de stad die hij, samen met zijn vijf zonen en alles dat hem toebehoorde, gebouwd had.

11. Dit zijn de namen van de zonen van Midjan, op volgorde van de namen van hun steden: Efa, Efer, Chanoch, Abida en Eldaa.

12. De zonen van Efa heetten Metag, Mesar, Avi en Tzanua. De zonen van Efer heetten Efron, Zur, Alirun en Medin en de zonen van Chanoch heetten Reuel, Rekem, Azi, Alyoshub en Alad.

13. De zonen van Abida heetten Chur, Melud, Kerury en Molchi. De zonen van Eldaa heetten Miker en Reba, Malchiya en Gabol. Dit zijn per familie de namen van de Midjanieten. Hierna verspreidden de families van Midjan zich over het land van Midjan.

14. Nu volgen de generaties van Ismaël, de zoon van Abraham die Hagar, de slavine van Sarah, aan Abraham gebaard had.

15. Ismaël nam een Egyptische vrouw die Riba heette, wat ook Meriba betekent.

16. Riba baarde Nebayot, Kedar, Adbeel, Mibsam en hun zus Bosmat aan Ismaël.

17. Ismaël deed zijn vrouw Riba weg. Zij ging bij hem weg en ging naar Egypte terug, naar het huis van haar vader, waar zij woonde omdat zij in de ogen van Ismaël en van zijn vader Abraham erg slecht geweest was.

18. Ismaël nam hierna een vrouw uit het land Kanaän. Zij heette Malchut en zij baarde hem Nishma, Duma, Masa, Chadad, Tema, Yetur, Nafis en Kedma.

19. Dit zijn de zonen van Ismaël met hun namen. Het zijn twaalf vorsten en natiën. De families van Ismaël

verspreidden zich hierna. Ismaël nam zijn kinderen en alle eigendommen die hij verdiend had, samen met alle zielen uit zijn huishouden en alles wat hem toebehoorde en zij gingen op reis naar waar nog ruimte te vinden was.

20. Zij trokken er dus op uit en woonden nabij de woestijn Paran. Hun gebied strekte zich uit van Havila tot Shur, dat is net voor Egypte als u op weg naar Assyrië bent.

21. Ismaël woonde dus met zijn zonen in dat land, bij hen werden kinderen geboren en zij waren vruchtbaar en namen overvloedig in aantal toe.

22. Dit zijn de namen van de zonen van Nebayot, de eerstgeborene van Ismaël; Mend, Send en Mayon. De zonen van Kedar heetten Alyson, Keen, Chimed en Eli.

23. De zonen van Adbeel heetten Chimed en Jabbing. De zonen van Mibsan heetten Obadja, Ebedmelech en Yeush. Dit zijn de families uit de kinderen van Riba, de vrouw van Ismaël.

24. De zonen van Mishma, de zoon van Ismaël, heetten Shama, Zekaryon, en Obed. De zonen van Duma heetten Kezed, Eli, Machmad en Amed.

25. De zonen van Masa heetten Melon, Mula, en Ebidadon. De zonen van Chadad heetten Azur, Minzar en Ebedmelech. De zonen van Tema heetten Seir, Sadon en Yakol.

26. De zonen van Yetur heetten Merit, Yais, Alyo en Pachot. De zonen van Nafis heetten Ebed-tamed, Abiyasap en Mir. De zonen van Kedma heetten Calip, Tacht en Omir, dit zijn per familie de kinderen van Malchut, de vrouw van Ismaël.

27. Dit completeert alle families en generaties van Ismaël, zij woonden in de landen waar zij steden voor zichzelf bouwden, tot op de dag van vandaag.

28. Rebekka, de dochter van Betuël, de vrouw van Abrahams zoon Isaak, was in die dagen onvruchtbaar en zij had geen kinderen. Isaak woonde met zijn vader in het land Kanaän en JHVH was met Isaak. Arpaksad, de zoon van Sem, de zoon van Noach, stierf in die dagen. Het was het achtenveertigste jaar uit het leven van Isaak en het totaal aantal dagen dat Arpaksad geleefd had was vierhonderddertig jaar, toen stierf hij.

Hoofdstuk 26.

[\(P\) De oudste zal de jongste dienen, Jakob en Esau](#)

1. In het negenenvijftigste jaar uit het leven van Isaak, de zoon van Abraham, was Rebekka in die dagen nog altijd onvruchtbaar.

2. Rebekka zei tegen Isaak: 'Zie mijn heer, ik heb gehoord dat ook uw moeder Sarah in haar dagen onvruchtbaar was totdat uw vader, mijn heer Abraham, voor haar bad en toen werd ze wel zwanger van hem.'

3. Sta daarom nu op en bid ook tot uw God en Hij zal naar uw gebed luisteren en met Zijn genadebewijzen aan ons denken.

4. Isaak antwoordde zijn vrouw Rebekka het volgende: 'Abraham heeft al voor mij tot God gebeden om zijn zaad te vermenigvuldigen, deze onvruchtbaarheid overkomt ons dus door u.'

5. Rebekka reageerde naar hem: 'Maar sta nu ook op en bid, zodat JHVH naar uw gebed kan luisteren en mij kinderen gunt.' Isaak luisterde naar de woorden van zijn vrouw en Isaak ging samen met zijn vrouw naar het land Moria, om daar te bidden en JHVH te zoeken.

Toen zij daar aangekomen waren, stond Isaak op en bad tot JHVH voor zijn vrouw omdat zij onvruchtbaar was.

6. Isaak zei: 'O Heer, God van hemel en aarde, waarbij de aarde Uw goedheid en barmhartigheid mist, U heeft mijn vader uit het huis van zijn vader en zijn geboorteplaats gehaald en hem naar dit land gebracht. U heeft hem gezegd: *'Aan uw zaad zal ik dit land geven.'* U heeft hem beloofd en hem verklaard: *'Ik zal uw zaad zoveel vermenigvuldigen als dat er sterren aan de hemel zijn en als dat er zand in de zee is,'* mogen Uw woorden die U tegen mijn vader gesproken heeft nu werkelijkheid worden.

7. Want U bent onze God JHVH, onze ogen zijn op U gericht om ons menselijk nageslacht te geven, zoals U ons beloofd heeft, want U bent onze God JHVH en onze ogen zijn alleen op U gericht.'

8. JHVH verhoorde het gebed van Isaak, de zoon van Abraham en JHVH liet zich door hem verbidden, zodat zijn vrouw Rebekka zwanger werd.

9. Nadat zeven maanden voorbij gegaan waren dat de kinderen zich rumoerig binnen haar bewogen en dit haar veel pijn deed, was zij vermoeid geraakt door hen. Zij zei tegen alle vrouwen die in dat land waren: 'Is u ook zoiets overkomen dat mij overkomt?' En zij zeiden tegen haar: 'Nee.'

10. Zij zei tegen hen: 'Waarom overkomt mij dit dan alleen, te midden van alle andere vrouwen op aarde?' Daarom ging zij naar het land Moria toe om JHVH hierover te zoeken. Zij ging naar Sem en zijn zoon Eber toe om navraag bij hen over deze zaak te doen en om hen te vragen om JHVH te zoeken voor wat haar overkwam.

11. Zij vroeg ook aan Abraham om te zoeken en navraag te doen bij JHVH over alles wat haar overkomen was.

12. Iedereen deed daarop navraag bij JHVH wat dit te betekenen had. Toen brachten zij haar een antwoord van JHVH en zeiden tegen haar: *'Er zijn twee kinderen in uw baarmoeder en daar zullen twee naties voortkomen. Één natie zal sterker zijn dan de ander en de oudste zal de jongste dienen.'*

13. Toen de dagen tot de bevalling voltooid waren, knielde zij neer en zie, er kwam een tweeling uit haar buik, zoals JHVH het haar gezegd had.

14. De eerste kwam volledig rood behaard naar buiten, alsof hij een jas aanhad. De mensen uit het land noemden hem Esau, waarmee zij zeiden: 'Deze zag er net zo als de baarmoeder uit.'

15. Hierna kwam zijn broer en zijn hand hield de hiel van Esau vast, daarom noemden zij hem Jakob.

16. Isaak, de zoon van Abraham was zestig jaar oud toen hij ze kreeg.

17. De jongens groeiden op en toen zij vijftien jaar oud waren werden zij onderdeel van de samenleving. Esau was een uitgekookte en bedrieglijke man en een uitstekend veldjager. Jakob was iemand die volmaakt was en wijs, hij woonde in tenten, weidde zijn kudde, leerde de inzettingen van JHVH en de instructies van zijn vader en moeder.

18. Isaak woonde met de kinderen van zijn huishouden en zijn vader Abraham in het land Kanaän, zoals God het hen opgedragen had.

19. Ismaël, de zoon van Abraham, vertrok met zijn kinderen en alles wat hen toebehoorde en keerde terug naar het land Havila (Arabië) waar zij woonden.

20. Alle kinderen die uit Abraham's bijvrouwen geboren werden woonden in het oostelijk land, want Abraham had hen van zijn zoon vandaan weggestuurd, hij had hen geschenken meegegeven en zo waren zij vertrokken.

21. Alles wat hij bezat gaf Abraham aan zijn zoon Isaak, hij gaf hem ook al zijn schatten.

22. Hij gaf hem de volgende opdracht: 'Weet u dan niet en begrijpt u dan niet dat God, JHVH, in de hemel en op aarde is en dat er naast Hem niemand is?

23. Hij is het geweest die mij uit het huis van mijn vader gehaald heeft, uit mijn geboorteplaats en alle genoegens van de aarde gegeven heeft. Hij heeft mij uit de raad van de boze bevrijd omdat ik op Hem vertrouwd heb.

24. Hij heeft mij naar hier toe gebracht en heeft mij van Ur Kasdim bevrijd. Hij zei tegen mij: *'Aan uw zaad zal ik al deze landen geven, als zij zich aan mijn geboden, verordeningen en de rechtspraak die ik u geboden heb en hen nog zal opdragen, houden, dan zullen zij deze beëerven.'*

25. Luister daarom naar wat ik zeg mijn zoon, houd u aan de geboden van JHVH uw God die ik u opgedragen heb. Wijk niet af van de juiste weg, niet naar rechts of naar links, dan zal het u en uw kinderen na u voor eeuwig goed gaan.

26. Herinner u de prachtige werken van JHVH, de vriendelijkheid die Hij ons betoond heeft, doordat Hij ons uit handen van onze vijanden bevrijd heeft, onze God JHVH heeft hen ons in handen gegeven. Houd u dus aan alles wat ik geboden heb en keer u niet af van de geboden van uw God. Dien niemand naast Hem, zodat het u en uw nageslacht goed zal gaan.

27. Onderwijs uw kinderen en uw nageslacht de lessen van JHVH en Zijn geboden. Leer hen de oprechte weg die zij moeten gaan, zodat het hen eeuwig goed zal gaan.'

28. Isaak antwoordde zijn vader het volgende: 'Dat wat mijn heer opgedragen heeft zal ik doen en ik zal de geboden van mijn God JHVH niet verlaten. Ik zal mij houden aan alles wat Hij mij opgedragen heeft.' Toen zegende Abraham zijn zoon Isaak, samen met zijn kinderen en zo onderwees Abraham Isaak in de instructies van JHVH en Zijn wegen.

(H) Abraham sterft

29. Op het moment dat Abraham stierf was het het vijftiende jaar uit het leven van Jakob en Esau, de zonen van Isaak. De dagen van Abraham bereikten honderdvijfenzeventig jaar en toen stierf hij. Op respectabele leeftijd gekomen werd hij tot zijn volk vergaderd, oud en verzadigd van het leven. Isaak en Ismaël, zijn zonen, begroeven hem.

30. Toen de inwoners van Kanaän hoorden dat Abraham gestorven was, kwamen zij allemaal met hun koningen, vorsten en al hun manschappen aan om Abraham te begraven.

31. Alle inwoners uit het land van Haran, alle families uit het huis van Abraham, alle vorsten en edelen en de zonen van de bijvrouwen van Abraham, kwamen allemaal toen zij hoorden dat Abraham gestorven was. Zo vergolden zij de vriendelijkheid van Abraham en troostten zij zijn zoon Isaak. Zij begroeven Abraham in de grot die hij van de Hethiet Efron en zijn kinderen als eigen begraafplaats gekocht had.

32. Alle inwoners van Kanaän en iedereen die Abraham gekend had hilde een heel jaar om Abraham, zowel mannen als vrouwen rouwden om hem.

33. Alle kleine kinderen en alle inwoners van het land huilden om Abraham, omdat Abraham voor ieder van hen goed geweest was en omdat hij oprecht naar God en mensen toe geweest was.

34. Er stond niemand anders meer op die God zo vreesde als dat Abraham deed, omdat hij God vanaf zijn jeugd gevreesd had en JHVH gediend had. Hij had zijn hele leven al Zijn wegen bewandeld, vanaf zijn kindertijd tot en met de dag van zijn sterven.

35. JHVH was met hem en verlostte hem op de rechtszitting van Nimrod en zijn volk. Toen hij oorlog voerde met de vier koningen van Elam, versloeg hij hen.

36. Alle kinderen van de aarde leidde hij naar de dienst aan God en hij onderwees hen in de wegen van JHVH, hij zorgde ervoor dat zij JHVH kenden.

37. Hij legde een bos met een wijngaard erbinnen aan en had altijd vlees en drinken in zijn tent klaarstaan voor degenen die het land doorkruisten, zo konden zij zich in zijn huis verzadigen.

38. JHVH God bevrijdde de hele aarde omwille van Abraham.

39. Nadat Abraham gestorven was, zegende God zijn zoon Isaak en zijn kinderen. JHVH God was net zo met Isaak als dat hij met zijn vader Abraham geweest was. Want Isaak hield zich aan alle geboden van JHVH, precies zoals zijn vader Abraham het hem opgedragen had. Hij week niet naar rechts of links van de juiste weg die zijn vader hem geboden had af.

Hoofdstuk 27.

(H) Esau en Nimrod

1. Esau ging in de dagen na de dood van Abraham vaak het veld in om te jagen.

2. Nimrod, de koning van Babel, die ook wel Amrafel genoemd wordt, ging ook vaak met zijn despoten op jacht in het veld en zo wandelde hij daar eens rond met zijn mannen, op het koele deel van de dag.

3. Nimrod hield Esau alle dagen in de gaten, omdat Nimrod in die dagen een bepaalde jaloersheid tegen Esau opbouwde.

4. Op een dag ging Esau het veld in om te jagen en ontmoette Nimrod daar, terwijl hij met twee van zijn mannen door de woestijn liep.

5. Alle sterke mannen en zijn volk waren met hem mee de woestijn in gegaan, maar zij bleven wel op een bepaalde afstand van hem. Ieder ging een andere kant op om te jagen en Esau verborg zichzelf voor Nimrod, want ook hij bespioneerde hem vanuit de woestijn.

6. Nimrod en de mannen die bij hem waren zagen hem niet. Zo wandelde Nimrod regelmatig samen met zijn mannen in de ochtendkoelte door het veld, om te zien waar op het veld hun mensen aan het jagen waren.

7. Nimrod kwam met twee van zijn mannen op de plaats aan waar de anderen waren, toen Esau plotseling uit zijn schuilplaats opstond en zijn zwaard trok. Hij haastte zich al rennend naar Nimrod toe en hakte zijn hoofd af.

8. Esau vocht een doodstrijd uit met de twee mannen die bij Nimrod waren en toen zij hem aanvielen, keerde Esau zich tegen hen en sloeg hen met zijn zwaard dood.

9. Alle machtige mannen die bij Nimrod hoorden en hem achtergelaten hadden om de woestijn in te gaan, hoorden het geschreeuw van een afstand en herkenden de stemmen van de twee mannen, ze renden er naartoe om te weten te komen wat er aan de hand was. Toen troffen zij hun koning dood liggend in de woestijn aan, samen met de twee mannen die bij hem waren.

10. Toen Esau de sterke mannen van Nimrod van een afstand aan zag komen, vluchtte hij en wist te ontsnappen. Esau nam de kostbare kleding van Nimrod mee, die Nimrod's vader aan Nimrod had nagelaten en waardoor Nimrod het hele land overheerste. Hij rende weg en verborg ze in zijn huis.

11. Esau nam dus de kleding mee en rende de stad in, op de vlucht voor de mannen van Nimrod. Hij kwam moe en uitgeput van het gevecht bij het huis van zijn vader aan en stond op het punt van sterven van de pijn toen hij zijn broer Jakob tegen kwam en tegenover hem ging zitten.

12. Hij zei tegen zijn broer Jakob: 'Zie, vandaag zal ik sterven, wat heb ik dan nog aan het geboorterecht?' Jakob ging in deze zaak verstandig met Esau om en liet Esau zijn geboorterecht aan Jakob verkopen, JHVH had dat namelijk zo georganiseerd.

13. Het deel van Esau in de grot op het veld van Makpela dat Abraham van de kinderen van Heth als privé begraafplaats gekocht had, ook dat verkocht Esau toen aan Jakob. Jakob kocht dit alles van zijn broer Esau voor wat het waard was.

14. Jakob schreef dit alles in een boek op, liet dit door getuigen bekrachtigen en verzegelde het. Het boek bleef in handen van Jakob.

15. Toen Nimrod stierf, de zoon van Kus, tilden zijn mannen hem op en brachten hem met veel opschudding mee. Zij begroeven hem in zijn stad en de dagen die Nimrod geleefd had kwamen in totaal op tweehonderdvijftien jaar, toen stierf hij.

16. De dagen die Nimrod over het volk geregeerd had waren honderdvijfentachtig jaar en Nimrod stierf dus door het zwaard van Esau, beschamend en verachtelijk. Het nageslacht van Abraham veroorzaakte zijn dood, zoals hij dat in zijn droom gezien had.

17. Na de dood van Nimrod splitste zijn koninkrijk zich op in vele delen. Alle delen waar Nimrod over geregeerd had vielen terug in handen van de betreffende koningen van dat land. Zij herstelden het na de dood van Nimrod, want alle mensen uit het huis van Nimrod waren lange tijd als slaaf door de andere koningen van het land gebruikt.

Hoofdstuk 28.

(H) Isaak bij de Filistijnen

1. In de dagen nadat Abraham gestorven was, in dat jaar, bracht JHVH een zware hongersnood over het land. Terwijl de hongersnood het land van Kanaän beheerste, stond Isaak op om vanwege de hongersnood naar Egypte te gaan, net zoals zijn vader Abraham dat gedaan had.

2. Die nacht verscheen JHVH aan Isaak en Hij zei tegen hem: *'Daal niet af naar Egypte, maar sta op en ga naar Gerar, naar Abimelek, de koning van de Filistijnen en blijf daar totdat de hongersnood zal afnemen.'*

3. Isaak stond op en vertrok naar Gerar, zoals JHVH het hem opgedragen had en hij bleef daar een heel jaar.

4. Toen Isaak in Gerar aankwam, zagen de mensen in het land dat zijn vrouw Rebekka er bijzonder knap uitzag en de mensen uit Gerar deden navraag bij Isaak over zijn vrouw. Hij zei: 'Zij is mijn zus.' Want hij was bang om te zeggen dat zij zijn vrouw was, want anders zouden de mensen uit dat land hem nog om haar kunnen doden.

5. De vorsten van Abimelek gingen naar de koning toe en prezen de vrouw bij de koning aan, hij gaf hen echter geen antwoord en luisterde niet naar hun woorden.

6. Hij hoorde wel dat Isaak gezegd had dat zij zijn zus was, dus hield de koning dit voor zichzelf.

7. Toen Isaak drie maanden in het land verbleef, keek Abimelek uit zijn raam en zag dat Isaak met zijn vrouw Rebekka aan het stoeien was. Isaak verbleef namelijk in het buitenhuis dat van de koning was, zodat het huis van Isaak tegenover het huis van de koning stond.

8. De koning zei tegen Isaak: 'Wat is dat nu, dat u ons aangedaan heeft door van uw vrouw te zeggen: 'Zij is mijn zus?' Hoe makkelijk zou één van de voornamen uit het volk met haar geslapen kunnen hebben, en dan zou u schuld over ons gebracht hebben.'

9. Isaak zei tegen Abimelek: 'Ik was bang dat ik vanwege mijn vrouw zou sterven, daarom heb ik gezegd dat zij mijn zus is.'

10. Toen gaf Abimelek opdracht om al zijn vorsten en voorname mensen bij elkaar te roepen en zij leidden ook Isaak en zijn vrouw Rebekka voor de koning.

11. De koning gaf hierna opdracht om hen vorstelijke kleding aan te doen en hen door de straten van de stad rond te rijden. Zij moesten in het hele land over hen proclameren: 'Dit is de man en dit is zijn vrouw. Degene die deze man of deze vrouw aanraakt zal zeker sterven.' Zo keerde Isaak met zijn vrouw terug in het huis van de koning en was JHVH met Isaak, hij bleef zich sterk ontwikkelen en kwam niets tekort.

12. JHVH zorgde ervoor dat Isaak in de gunst bij Abimelek stond en bij iedereen die onder hem viel. Abimelek behandelde Isaak goed, omdat Abimelek zich het verbond dat bestond tussen zijn vader en Abraham herinnerde.

13. Abimelek zei tegen Isaak: 'Zie, de hele aarde ligt voor u open, woon overal waar uw oog het bevalt, totdat u naar uw land terugkeert.' Abimelek gaf Isaak weidegrond en wijngaarden en het beste deel van het land bij Gerar, om te zaaien en te oogsten, om de vrucht van het land te eten, tot op de dag dat de hongersnood voorbij zou zijn.

14. Isaak zaaide het land in en ontving dat jaar honderdvoudig terug, zo zegende JHVH hem.

15. De man ontwikkelde zich dus sterk en hij had kuddes en koeien in bezit en een grote hoeveelheid dienaren.

16. Toen de dagen van hongersnood voorbij waren, verscheen JHVH aan Isaak en zei tegen hem: 'Sta op, vertrek uit deze plaats en keer naar uw land terug, het land van Kanaän.' Isaak stond op en keerde naar Hebron in het land van Kanaän terug, hij, samen met alles wat hem toebehoorde, zoals JHVH het hem opgedragen had.

17. Hierna, in dat jaar, stierf Selach, de zoon van Arpaksad. Dit was het achttiende jaar uit het leven van Jakob en Esau. Het totaal aantal dagen dat Selach geleefd had was vierhonderddrieëndertig jaar en toen stierf hij.

(H) Jakob onderwezen door Sem en Eber

18. In die tijd stuurde Isaak zijn jongere zoon Jakob naar het huis van Sem en Eber. Daar werd hij onderwezen in de instructies van JHVH. Jakob bleef tweeëndertig jaar lang in het huis van Sem en Eber. Zijn broer Esau ging niet, want dat wilde hij niet, hij bleef in zijn vaders huis, in het land van Kanaän.

19. Esau was altijd in het veld op jacht en bracht alles wat hij maar kon vangen mee naar huis, dit was wat Esau alle dagen deed.

20. Esau was een uitgekookt en bedrieglijk man. Iemand die het hart van mensen wilde veroveren en hen verleide. In het veld was Esau een dapper man en na verloop van tijd was het zijn gewoonte geworden om te jagen. Zo kwam hij tot bij Seïr, dat ook Edom genoemd wordt.

21. Een jaar en vier maanden bleef hij in het land van Seïr jagen.

22. In het land van Seïr zag Esau een dochter van een Kanaänitische man, zij heette Jehudit, de dochter van Been, de zoon van Efer, uit de familie van Heth, de zoon van Kanaän.

23. Esau nam haar tot vrouw en had gemeenschap met haar. Veertig jaar oud was Esau toen hij haar nam. Hij bracht haar mee naar Hebron, in het land waar zijn vader woonde en hij woonde daar ook.

24. In die dagen gebeurde het, in het honderdtiende jaar uit het leven van Isaak, wat het vijftigste jaar is uit het leven van Jakob, dat Sem, de zoon van Noach, in dat jaar stierf. Sem was zeshonderd jaar oud toen hij stierf.

25. Toen Sem gestorven was, keerde Jakob naar zijn vader in Hebron in het land van Kanaän terug.

26. In het zesenvijftigste jaar uit het leven van Jakob kwamen er mensen uit Haran en kreeg Rebekka nieuws over haar broer Laban, de zoon van Betuël.

27. Want de vrouw van Laban was in die dagen onvruchtbaar en zij had geen kinderen gebaard. Ook zijn slavinnen baarden hem niemand.

28. Hierna dacht JHVH aan Adinda, de vrouw van Laban, zij werd zwanger, baarde tweelingdochters en Laban gaf zijn dochters een naam. De oudste noemde hij Lea en de jongste Rachel.

29. De mensen die langskwamen vertelden dit aan Rebekka en Rebekka was ontzettend blij dat JHVH haar broer bezocht had en dat hij kinderen gekregen had.

Hoofdstuk 29.

(H) Isaak zegent Esau en Jakob

1. Isaak, de zoon van Abraham, werd oud en zijn dagen waren ver gevorderd. Zijn ogen vielen hem zwaar vanwege de ouderdom, zij werden zwak en hij kon niet goed meer zien.

2. In die tijd riep Isaak zijn zoon Esau bij zich en zei: 'Haal uw wapens vraag ik u, de pijlkoker en de boog. Sta op en ga het veld in en breng mij wat wildbraad. Maak een smakelijke maaltijd klaar en breng die bij mij. Ik zal ervan eten, dan kan ik u zegenen voordat ik sterf, want ik ben al oud en grijs geworden.'

3. Esau deed dit, hij nam zijn wapen mee en ging, zoals hij dat gewend was, het veld in om op wild te jagen. Hierna wilde hij het aan zijn vader die dit van hem gevraagd had brengen, want daarna zou hij hem kunnen zegenen.

4. Rebekka hoorde alles wat Isaak tegen Esau gezegd had en zij haastte zich om haar zoon Jakob te roepen,

ze zei: 'Dit heeft uw vader tegen uw broer Esau gezegd en dit heb ik gehoord. Haast u nu en maak wat ik u zeggen zal klaar.'

5. Sta op en ga, bid ik u, naar de kudde. Haal twee mooie jonge geiten voor mij en dan maak ik het vlees lekker voor uw vader klaar. Dan moet u het vlees brengen en dan zal hij het eten voordat uw broer van de jacht terugkomt, dan zal uw vader u kunnen zegenen.

6. Jakob haastte zich en deed wat zijn moeder hem opgedragen had. Hij maakte het vlees smakelijk klaar en bracht het voordat Esau van de jacht was teruggekeerd bij zijn vader.

7. Isaak zei tegen Jakob: 'Wie bent u, mijn zoon?' En hij zei: 'Ik ben Esau, uw eerstgeborene, ik heb gedaan wat u mij opgedragen heeft. Sta daarom op, bid ik u, en eet van mijn jachtbuit, dan kan uw ziel mij zegenen, zoals u mij gezegd heeft.'

8. Isaak stond op en at en dronk. Zijn hart werd versterkt, hij zegende Jakob en Jakob ging bij zijn vader weg. Direct nadat Isaak Jakob gezegend had en hij bij hem weg gegaan was, zie, toen kwam Esau terug van de jacht in het veld. Ook hij maakte het vlees lekker klaar en bracht dit bij zijn vader om ervan te eten en om hem te zegenen.

9. Isaak zei tegen Esau: 'Wie is dan degene geweest die al wildbraad meegenomen heeft en het aan mij gegeven heeft voordat u gekomen bent, wie heb ik dan gezegend?' Esau wist dat zijn broer Jakob dit gedaan had en de woede van Esau tegen zijn broer Jakob laaide op, omdat hij hem dat aangedaan had.

10. Esau zei: 'Doet hij zijn naam geen eer aan? Want twee keer heeft hij mij de loef afgestoken. Eerst heeft hij mijn eerstgeboorterecht afgenomen en nu heeft hij mij ook nog mijn zegen afgenomen.' Esau hilde hevige en toen Isaak zijn zoon Esau zo hoorde huilen zei Isaak tegen Esau: 'Wat kan ik doen mijn zoon, uw broer is subtiel langsgeslagen en heeft uw zegen weggekaapt.' Esau haatte zijn broer Jakob om de zegen die zijn vader hem gegeven had en hij was dus vreselijk kwaad op hem.

(H) Jakob vlucht naar Eber

11. Daarom was Jakob ontzettend bang voor zijn broer Esau geworden, hij stond op en vluchtte naar het huis van Eber, de zoon van Sem. Hij verstopte zichzelf daar voor zijn broer. Jakob was drieënzestig jaar oud toen hij uit het land van Kanaän, uit Hebron wegging en Jakob verborg zich veertien jaar voor zijn broer Esau in het huis van Eber. Daar ging hij door met het leren van de wegen van JHVH en Zijn geboden.

12. Toen Esau zag dat Jakob gevlucht was en aan hem ontsnapt was, terwijl Jakob de zegen listig gestolen had, was Esau heel diep gekwetst en de relatie met zijn vader en moeder was hierdoor ook verstoord. Ook hij stond op, nam zijn vrouw mee en ging bij zijn vader en moeder weg, naar het land Seïr toe en daar woonde hij. Esau zag daar een vrouw van de zonen van Heth die Bosmat heette, de dochter van de Hittiet Elon. Hij nam haar tot vrouw, naast zijn eerste vrouw en Esau noemde haar Ada, waarmee hij zei dat in die tijd de zegen aan hem voorbij gegaan was.

13. Esau woonde zes maanden in het land van Seïr, zonder dat hij zijn vader en moeder zag. Hierna nam Esau zijn vrouwen mee en brak op om naar het land van Kanaän terug te keren. Esau liet hierna zijn twee vrouwen in het huis van zijn vader in Hebron wonen.

14. De vrouwen van Esau irriteerden en probeerden Isaak en Rebekka met wat zij deden, want zij wandelden niet volgens de wegen van JHWH maar dienden de goden van hout en steen van hun voorvaders, zoals hun vader hen dat geleerd had en zij waren nog erger dan hun vader.

15. Zij volgden de slechte verlangens van hun hart. Zij offerden en brandden reukwerk aan de Baäl zodat Isaak en Rebekka moe van hen werden.

16. Rebekka zei: 'Met die dochters van Heth erbij hoeft het leven voor mij niet meer, zij zijn net als de andere dochters uit dit land, wat heeft het leven mij nog te bieden?'

17. In die dagen werd Ada, de vrouw van Esau zwanger en zij baarde hem een zoon. Esau gaf de zoon die hem geboren werd de naam Elifaz. Esau was vijftien jaar oud toen zij hem aan hem baarde.

18. Ismaël, de zoon van Abraham stierf in die dagen. In het veertienjarige jaar uit het leven van Jakob. Al de dagen die Ismaël geleefd had bereikten honderdveertig jaar en toen stierf hij.

19. Toen Isaak hoorde dat Ismaël gestorven was, rouwde hij om hem, Isaak rouwde vele dagen om hem.

20. Nadat Jakob veertien jaar in het huis van Eber gebleven was, verlangde Jakob ernaar om zijn vader en moeder weer te zien. Jakob kwam dus thuis bij zijn vader en moeder in Hebron en Esau was in die dagen vergeten wat Jakob hem aangedaan had door eerder de zegen van hem af te nemen.

(H) Jakob vlucht naar Laban

21. Toen Esau zag dat Jakob naar zijn vader en moeder toe ging, herinnerde hij zich weer wat Jakob hem had aangedaan en hij werd erg woedend op hem, zodat hij hem wilde doden.

22. Isaak, de zoon van Abraham, was oud en zijn dagen liepen op zijn einde. Esau zei: 'Nu het bijna tijd is voor mijn vader dat hij zal sterven, zal ik mijn broer Jakob vermoorden als hij gestorven is.'

23. Rebekka kwam dit ter ore en zij haastte zich om haar zoon Jakob bij zich te roepen. Zij zei tegen hem: 'Sta op, ga en vlucht naar Haran, naar mijn broer Laban en blijf daar enige tijd totdat de woede van uw broer tegen u uitgedoofd is, dan zult u terugkomen.'

24. Isaak riep Jakob bij zich en zei tegen hem: 'Neem geen vrouw uit de dochters van Kanaän, want zo heeft onze vader Abraham het geboden in overeenstemming met het Woord van JHWH dat Hij hem opgedragen had, dat was: *'Aan uw nageslacht zal ik dit land geven. Als uw kinderen zich aan het verbond houden dat ik met u gesloten heb, dan zal ik ook aan uw kinderen doen wat ik tegen u gezegd heb en zal ik hen niet verlaten.'*

25. Luister daarom goed naar wat ik zeg mijn zoon en naar alles wat ik u zal opdragen. Houd u verre van het nemen van een vrouw uit de dochters van Kanaän. Sta op, ga naar Haran toe, naar het huis van Betuël, de vader van uw moeder en neem daar een vrouw voor uzelf uit de dochters van Laban, de broer van uw moeder.

26. Let daarom goed op dat u uw God JHWH en al zijn wegen in het land waar u naartoe gaat niet vergeet, door uzelf met het volk van dat land te verbinden, ijdelheid na te streven en uw God JHWH te verlaten.

27. Als u in dat land aankomt, dien JHWH daar dan. Wijk niet af naar rechts of links van de weg die ik u opgedragen heb en die u geleerd heeft.

28. Moge de Almachtige Heer u in de gunst van de aardbewoners stellen, dat u de vrouw neemt die u verkiest, iemand die goed en oprecht over de wegen van JHWH wandelt.

29. Moge God aan u en uw nageslacht de zegen van uw vader Abraham geven en u vruchtbaar maken en vermenigvuldigen. Moge u een mensenmenigte worden, in het land waarheen u gaat en moge God ervoor zorgen dat u naar dit land terugkeert, het land waar uw vader woont, met kinderen en rijkdom, met vreugde en plezier.'

30. Zo eindigde Isaak zijn opdrachten aan Jakob en de zegen aan hem. Hij gaf hem veel geschenken mee, samen met zilver en goud en stuurde hem weg en Jakob luisterde naar zijn vader en moeder. Hij kuste hen, stond op en ging naar Paddan-aram. Jakob was zevenenzeventig jaar oud toen hij wegging uit het land van Kanaän en Berseba.

31. Toen Jakob op weg naar Haran gegaan was, riep Esau zijn zoon Elifaz bij zich. In het geheim sprak hij met hem en zei: 'Haast u en neem uw zwaard mee in uw hand. Achtervolg Jakob en ga hem op de weg vooruit. Leg dan een hinderlaag voor hem en dood hem op één van de bergen met uw zwaard. Neem alles wat hij bij zich heeft mee en kom dan terug.'

32. Elifaz, de zoon van Esau, was een energieke man en een expert in boogschieten, zoals zijn vader het hem geleerd had. Hij was een berucht veldjager en een dappere man.

33. Elifaz deed wat zijn vader hem opgedragen had, Elifaz was in die tijd dertien jaar oud. Elifaz stond op, ging op weg en nam tien van de broers van zijn moeder met zich mee, zo achtervolgde hij Jakob

34. Hij volgde Jakob op korte afstand en legde op de grens van het land van Kanaän tegenover de stad Sichem een hinderlaag voor hem.

35. Jakob zag dat Elifaz en zijn mannen hem achtervolgden, daarom stond Jakob stil op de weg waar hij liep om te weten te komen wat er aan de hand was, want hij had geen idee. Elifaz trok daarop zijn zwaard en haastte zich samen met zijn mannen snel in de richting van Jakob. Jakob zei tegen hen: 'Wat heeft dit te betekenen dat u hier gekomen bent en wat betekent het dat u mij met het zwaard achtervolgt?'

36. Elifaz kwam tot vlakbij Jakob staan en hij antwoordde hem het volgende: 'Mijn vader heeft mij dit opgedragen en daarom zal ik niet afwijken van de orders die mijn vader mij gegeven heeft.' Toen Jakob zag dat Esau tegen Elifaz gezegd had om geweld te gebruiken, benaderde en smeekte Jakob Elifaz en zijn mannen en zei tegen hen:

37. 'Zie, alles wat ik bezit en wat mijn vader en moeder mij gegeven hebben, neem dat met u mee en ga dan van mij weg. Dood mij niet en moge dit u toegerekend worden als een rechtvaardige daad.'

38. JHWH zorgde ervoor dat Jakob de gunst won van Elifaz, de zoon van Esau, en zijn mannen en zij luisterden naar wat Jakob zei. Zij doodden hem niet en Elifaz en zijn mannen namen alles wat Jakob toebehoorde, samen met het zilver en goud dat hij uit Berseba met zich meegenomen had mee, niets lieten zij achter.

39. Elifaz ging dus met zijn mannen bij hem weg en zij keerden bij Esau in Berseba terug. Alles wat hen met Jakob overkomen was vertelden zij hem en zij gaven hem alles wat zij van Jakob hadden afgenomen.

40. Esau was boos op zijn zoon Elifaz en zijn mannen die met hem meegegaan waren, omdat zij Jakob niet vermoord hadden.

41. Zij gaven Esau ten antwoord: 'Omdat Jakob ons erom gesmeekt heeft dat wij hem niet zouden vermoorden, daarom heeft hij ons medelijden opgewekt en hebben wij alles wat hem toebehoorde bij u gebracht.' Elifaz nam al het zilver en goud dat Elifaz van Jakob afgenomen had aan en borg het in zijn huis op.

42. Nadat Esau gemerkt had dat Isaak Jakob gezegend had en hem het volgende opgedragen had: 'U moet geen vrouw uit de vrouwen van de dochters van Kanaän nemen, en ook dat de dochters van Kanaän in de ogen van Isaak en Rebekka slecht waren,

43. toen ging hij naar het huis van zijn oom Ismaël toe en naast zijn oudere vrouwen nam hij Machiat, de dochter van Ismaël en zus van Nebayot, tot vrouw.

Hoofdstuk 30.

(P) Jakob ontmoet JHVV

1. Jakob vervolgde zijn weg naar Haran en bereikte de berg Moria. Vlakbij de stad Luz bracht hij daar de hele nacht door. Die nacht verscheen JHVV aan Jakob en Hij zei tegen hem: *'Ik ben JHVV, de God van Abraham en de God van uw vader Isaak. Het land waarop u ligt zal ik aan u en uw zaad geven.'*

2. *Zie, ik ben met u en bewaar u, waar u ook naartoe gaat. Ik zal uw zaad vermenigvuldigen zoals de sterren aan de hemel en ik zal zorgen dat al uw vijanden voor uw ogen zullen vallen. Als zij oorlog met u voeren zullen zij u niet overwinnen. Ik zal u weer met vreugde in dit land terugbrengen, met kinderen en grote rijkdom.'*

3. Jakob werd uit zijn slaap wakker en was erg blij met het visioen dat hij gezien had, de plaats noemde hij Bethel.

4. Jakob stond dus erg blij van die plaats op en hij liep op wolken toen hij daar wegging. Van daaraf liep hij door naar het land van de kinderen van het oosten, hij keerde terug bij Haran en ging bij de bron van de herders zitten.

(H) Jakob dient Laban voor zijn dochters

5. Daar trof hij enkele mannen aan die uit Haran kwamen om hun kudde te weiden. Jakob deed navraag bij hen en zij zeiden dat ze uit Haran kwamen.

6. Hij zei tegen hen: 'Kent u Laban, de zoon van Nachor?' En zij zeiden: 'Wij kennen hem en zie, zijn dochter Rachel komt er juist aan om de kudde van haar vader te weiden.'

7. Terwijl hij nog met hen sprak, kwam Rachel, de dochter van Laban aan om de schapen van haar vader te weiden, want ze was een herderin.

8. Toen Jakob Rachel, de dochter van Laban en broer van zijn moeder zag, rende hij naar haar toe en kuste haar. Hij schreeuwde het uit en hilde.

9. Jakob vertelde Rachel dat hij de zoon van Rebekka was, de zus van zijn vader. Rachel rende weg en vertelde het haar vader en Jakob bleef maar huilen omdat hij niets bij zich had wat hij aan het huis van Laban kon geven.

10. Toen Laban hoorde dat Jakob, de zoon van zijn zus, aangekomen was, rende hij naar hem toe, kuste en omhelsde hem, bracht hem naar zijn huis en gaf hem brood dat hij opat.

11. Jakob vertelde aan Laban wat zijn broer Esau hem had aangedaan en wat zijn zoon Elifaz onderweg met hem gedaan had.

12. Jakob verbleef zo een maand in het huis van Laban. Jakob at en dronk in het huis van Laban en daarna zei Laban tegen Jakob: 'Vertel mij, wat wilt u verdienen, want hoe kunt u mij voor niets dienen?'

13. Laban had geen zonen, alleen dochters en zijn andere vrouwen en slavinnen waren nog altijd onvruchtbaar in die dagen. De namen van de dochters van Laban die zijn vrouw Adinda hem geboort had waren Lea, dat is de naam van de oudste en Rachel, de naam van de jongste. Lea had vriendelijke ogen, maar Rachel was mooi en had een knap gezicht en Jakob hield van haar.

14. Jakob zei tegen Laban: 'Ik zal u zeven jaar dienen voor uw jongste dochter Rachel.' Laban stemde hiermee in en Jakob diende Laban zeven jaar voor zijn dochter Rachel.

15. In het tweede jaar dat Jakob in Haran woonde, dat is het negenenzeventigste jaar uit het leven van Jakob, in dat jaar stierf Eber, de zoon van Sem, hij was vierhonderd-vierenzeestig jaar oud toen hij stierf.

16. Toen Jakob hoorde dat Eber gestorven was, was hij diep verdrietig en hij treurde en rouwde vele dagen om hem.

17. Het derde jaar dat Jakob in Haran woonde, baarde Bosmat, de dochter van Ismaël en vrouw van Esau hem een zoon. Esau noemde hem Reuel.

18. In het vierde jaar dat Jakob in het huis van Laban verbleef, bezocht JHVV Laban en omwille van Jakob dacht Hij aan hem. Hem werden zonen geboren en zijn eerstgeborene was Beor, zijn tweede Alib en de derde Choras.

19. JHVV gaf Laban rijkdom en eer, zonen en dochters en de man ontwikkelde zich rijkelijk vanwege Jakob.

20. Jakob diende Laban in die dagen dus met allerlei werkzaamheden, zowel thuis als in het veld. De zegen van JHVV was op alles wat aan Laban toebehoorde, zowel thuis als in het veld.

21. Jehudit, de dochter van Been en vrouw van Esau stierf in het vijfde jaar in het land van Kanaän en zij had geen zoons, maar alleen dochters.

22. Dit zijn de namen van de dochters die zij aan Esau baarde. De oudste heette Marzit en de jongste heette Puit.

23. Toen Jehudit stierf, stond Esau op en ging naar Seir toe om in het veld te jagen, zoals hij dat gewend was en Esau woonde lange tijd in het land van Seir.

24. Tijdens het zesde jaar nam Esau nog een vrouw, naast zijn andere vrouwen, Ahlibama, de dochter van de Heviet Zebeon en Esau bracht haar mee naar het land van Kanaän.

25. Ahlibama werd zwanger en baarde Esau drie zoons: Yeush, Yaalan en Kora.

26. In het land van Kanaän rees er in die dagen een meningsverschil tussen de herders van Esau en de herders van de inwoners van het land van Kanaän, want het vee van Esau en zijn goederen waren te omvangrijk, zodat hij niet in het land van Kanaän en in het huis van zijn vader kon blijven. Het land van Kanaän kon de hoeveelheid vee die hij bezat niet aan.

27. Toen Esau zag dat het ruziën met de inwoners van het land van Kanaän toenam, brak hij op, nam zijn vrouwen, zonen, dochters en alles wat hem toebehoorde, als ook al het vee dat hij bezat met zich mee. Al deze eigendommen had hij in het land van

Kanaän verworven en hij ging weg bij de inwoners van dit land naar het land van Seïr. Esau en alles wat hij bezat woonde hierna in het land van Seïr.

28. Af en toe ging Esau nog op bezoek bij zijn vader en moeder in het land van Kanaän. Esau vermengde zich door het huwelijk met de Horieten en hij gaf zijn dochters aan de zonen van de Horiet Seïr.

29. Zijn oudste dochter Marzit gaf hij aan Ana, de zoon van Zebeon, de broer van zijn vrouw. Puit gaf hij aan Azar, de zoon van de Horiet Bilhan. Esau woonde in de bergen, hij met zijn kinderen en zij waren vruchtbaar en vermenigvuldigden zich.

Hoofdstuk 31.

1. In het zevende jaar was de dienst die Jakob aan Laban verrichtte voldaan. Jakob zei tegen Laban: 'Geef mij mijn vrouw, want de dagen van mijn dienst zijn voltooid.' Laban deed dit, Laban liet de mensen uit die plaats bij elkaar komen en zij vierden feest.

2. 's Avonds kwam Laban thuis, gevolgd door Jakob die daar ook aankwam met de mensen die op het feest waren. Laban doofde hierop alle lichten die zich in het huis bevonden.

3. Jakob zei tegen Laban: 'Waarom doet u dit met ons erbij?' Laban antwoordde: 'Dit is iets dat in dit land gebruikelijk is.'

4. Hierna nam Laban zijn dochter Lea en bracht haar bij Jakob. Jakob had gemeenschap met haar, maar wist niet dat zij Lea was.

5. Laban gaf zijn dochter Lea zijn dienstmeid Zilpa als hulp.

6. Alle mensen op het feest wisten wat Laban Jakob had aangedaan, maar zij vertelden dit niet tegen Jakob.

7. Alle burens kwamen die nacht bij Jakob thuis, zij aten, dronken en vierden feest. Zij speelden voor Lea op de cimbalen, dansten voor haar en zij riepen naar Jakob: 'Helea, helea!'

8. Jakob hoorde wat zij riepen maar begreep niet wat zij ermee bedoelden, hij dacht: 'Het zal wel een gewoonte zijn in dit land.'

9. De burens riepen dit die nacht tegen Jakob en alle lichten in het huis van Laban waren die nacht dus gedoofd.

10. Toen het 's morgens licht geworden was, keerde Jakob zich naar zijn vrouw toe en keek nog eens goed en zie, het was Lea die dicht tegen hem aanlag. Jakob zei: 'Voorwaar, nu begrijp ik wat de burens gisteravond riepen, zij riepen: 'Helea,' en ik begreep het niet.'

11. Jakob riep Laban bij zich en zei tegen hem: 'Wat heeft u mij nu geleverd? Ik heb u toch zeker voor Rachel gediend, waarom heeft u mij dan bedrogen en Lea gegeven?'

12. Laban antwoordde Jakob het volgende: 'Het is bij ons niet gepast om de jongere uit te huwelijken voor de oudere. Als u nu haar zus ook wilt hebben, neem haar dan voor (de bruidschat van) een volgende dienst van zeven jaar.'

13. Jakob stemde hiermee in, hij nam ook Rachel tot vrouw en diende Laban zeven extra jaren. Jakob had ook gemeenschap met Rachel en hield meer van Rachel dan van Lea. Laban gaf haar zijn dienstmeid Bilha als hulp.

14. Toen JHVV zag dat Lea gehaat werd, opende JHVV haar schoot, ze werd zwanger en baarde in die dagen vier zonen aan Jakob.

15. Dit zijn hun namen; Ruben, Simeon, Levi en Juda. Hierna hield zij op met baren.

16. In die tijd was Rachel onvruchtbaar, zij kreeg geen kinderen. Rachel was jaloers op haar zus Lea. Toen Rachel merkte dat zij geen kinderen aan Jakob baarde, nam ze haar dienstmeid Bilha die daarop aan Jakob twee zonen baarde; Dan en Naftali.

17. Toen Lea merkte dat zij niet meer baarde, nam ook zij haar dienstmaagd Zilpa en gaf haar aan Jakob tot vrouw. Jakob had ook gemeenschap met Zilpa en ook zij baarde aan Jakob twee zonen; Gad en Asher.

18. Lea werd weer zwanger en baarde in die dagen twee zonen en een dochter aan Jakob, zij worden Issakar, Zebulon en Deborah, hun zus, genoemd.

19. Rachel was nog altijd onvruchtbaar in die dagen. Rachel bad in die tijd tot JHVV en zij zei: 'O God JHVV denk aan mij en bezoek mij, ik smeeek het U, want nu zal mijn man mij wegdoen omdat ik hem geen kinderen geschonken heb.'

20. O God JHVV, luister nu naar mijn smeekbede voor U, zie de pijn die ik lijd, geef mij kinderen net als een van de dienstmeiden zodat ik die smaad niet langer hoeft te dragen.'

21. God luisterde naar haar en opende haar schoot. Rachel werd zwanger en baarde een zoon, ze zei: 'JHVV heeft mijn smaad weggenomen,' en zij noemde hem Jozef, waarmee ze zei: 'Moge JHVV mij nog een zoon geven.' Jakob was eenennegentig jaar oud toen zij hem (een kind) baarde.

(H) Jakob dient Laban voor een deel van zijn kudde

22. In die dagen stuurde Rebekka, Jakob's moeder, haar hulp Deborah, de dochter van Uz en twee van Isaak's dienaren naar Jakob.

23. Zij kwamen bij Jakob in Haran aan en zeiden tegen hem: 'Rebekka heeft ons naar u gestuurd met de boodschap aan u om terug te keren naar het huis van uw vader, naar het land van Kanaän.' Jakob luisterde naar wat zij zeiden over wat zijn moeder gezegd had.

24. In die tijd waren de volgende zeven jaar die Jakob Laban gediend had voltooid. Er waren veertien jaar voorbijgegaan sinds hij in Haran aangekomen was. Jakob zei tegen Laban: 'Geef mij mijn vrouwen en stuur mij weg, dan kan ik terug naar mijn land gaan. Want zie, mijn moeder heeft mij een bericht uit het land van Kanaän gestuurd met het verzoek om naar het huis van mijn vader terug te keren.'

25. Laban zei tegen hem: 'Ik bid u dit niet te doen. Als u mij goed gezind bent, ga dan niet bij mij weg. Zeg wat u wilt verdienen en dat zal ik betalen, maar blijf bij mij.'

26. Jakob zei tegen hem: 'Dit is het loon dat ik vraag, vandaag mag ik uw kudde bekijken en elk lam dat gespikkeld en bevlekt is, en ook de bruine schapen en geiten, mag ik eruit halen. Als u mij dit toestaat dan zal ik hier blijven en uw kudde zoals altijd weiden.'

27. Laban stemde hiermee in en Laban haalde alle dieren uit zijn kudde die Jakob genoemd had en gaf ze aan hem.

28. Jakob stelde alle dieren die hij uit de kudde van Laban gekregen had in handen van zijn zoons en Jakob weidde de overgebleven dieren uit de kudde van Laban.

29. Toen de dienaren van Isaak die hij gestuurd had merkten dat Jakob niet samen met hen mee terug naar het land van Kanaän en zijn vader wilde gaan, gingen

zij bij hem weg en keerden terug naar huis in het land van Kanaän.

30. Deborah bleef wel bij Jakob in Haran en zij keerde niet met de dienaren van Isaak terug naar het land van Kanaän. Deborah bleef bij Jakob's vrouwen en kinderen in Haran.

31. Jakob diende Laban dus zeven jaar langer en als de schapen jongen gaven, haalde Jakob de gespikkelde en gevlekte weg, zoals hij met Laban afgesproken had en Jakob deed dit zes jaar lang. De man ontwikkelde zich sterk, hij had vee, slavinnen en slaven, kamelen en ezels.

32. Jakob had een kudde van tweehonderd stuks vee. Zijn kudde had een forse maat, zag er prachtig uit en was erg productief. Alle families van de mensenzonen wilden wel vee van Jakob kopen, omdat ze zo productief waren.

33. Vele mensenzonen kwamen om een aantal dieren uit Jakob's kudde te kopen. Jakob gaf hen een schaap voor een slaaf en een slavin voor een ezel of een kameel. Wat Jakob maar van hen verlangde gaven zij aan hem.

34. Jakob verwierf rijkdom, eer en bezittingen door deze handel met de mensenzonen en de kinderen van Laban waren jaloers op hem vanwege deze eer.

35. Na verloop van tijd hoorde hij dat de zonen van Laban gezegd hadden: 'Jakob heeft alles wat onze vader toebehoort weggenomen en met wat van onze vader is heeft hij mooie sier gemaakt.'

36. Jakob zag dat het gezicht van Laban en zijn zonen hem in die dagen tegen stond, het was anders dan daarvoor.

(G) JHVH draagt Jakob op om naar Kanaän te gaan, Jakob vlucht

37. Nadat zes jaar voorbijgegaan waren, verscheen JHVH aan Jakob en Hij zei tegen hem: 'Sta op en ga weg uit dit land. Keer terug naar het land waar u geboren bent en ik zal met u zijn.'

38. Jakob stond in die tijd op, tilde zijn vrouwen, kinderen en alles wat hem toebehoorde op kamelen en ging op weg naar het land van Kanaän, naar zijn vader Isaak.

39. Laban wist niet dat Jakob bij hem was weggegaan omdat Laban die dag de schapen geschoren had.

40. Rachel stal de beelden van haar vader, zij nam ze mee en verborg ze op de kameel waarop ze zat, zo ging ze op weg.

41. (Dit is hoe met afgodsbeelden wordt omgegaan: 'Eerst wordt de man die de eerstgeborene is gedood, dan wordt zijn hoofdhaar afgeschoren en wordt zout gepakt. Dit wordt op de schedel gesmeerd en hierna wordt deze met olie ingevet. Dan wordt een klein muntje koper genomen, of een gouden muntje, en wordt zijn naam daarop gegraveerd. Het muntstuk wordt onder de tong geplaatst en de schedel met het muntstuk onder de tong wordt in het huis geplaatst. Er worden lichtjes voor aangestoken en wordt voor neergebogen.

42. Op het moment dat zij ervoor neerbuigen, spreekt het over allerlei zaken waarover zij hem bevragen tot hen, door de kracht van de naam die erin gegraveerd is.

43. Sommigen maken hen uit goud en zilver na, gelijkend op mensen, en gaan op gezette tijden naar hen toe. Deze afbeeldingen staan onder invloed van de sterren en voorspellen hen de toekomst.') Dit was ook het soort beelden dat Rachel van haar vader stal.

44. Rachel stal dus de beelden die van haar vader waren, met de bedoeling dat Laban door hen niet te weten zou komen waar Jakob naartoe gegaan was.

45. Laban kwam thuis en vroeg waar Jakob en zijn huishouden was, want hij was niet te vinden. Laban ging op zoek naar zijn beelden om te weten te komen waar Jakob naartoe gegaan was en kon ze niet vinden. Hij wendde zich tot een paar andere afgodsbeelden en deed navraag bij hen en zij vertelden hem dat Jakob van hem weggevlucht was, naar zijn vader toe, naar het land van Kanaän.

46. Laban stond op, nam zijn broers en al zijn dienaren mee en ging op weg om Jakob te achterhalen, op de berg Gilead haalde hij hem in.

47. Laban zei tegen Jakob: 'Wat heeft u mij nu aangedaan door van mij weg te vluchten en mij te bedriegen, door mijn dochters en hun kinderen met het zwaard als gevangenen weg te voeren?

48. U heeft mij niet eens toegestaan hen een afscheidskus te geven en hen met vreugde weg te sturen, daarbij heeft u mijn goden gestolen en bent zomaar weggegaan.'

49. Jakob antwoordde Laban het volgende: 'Ik was bang dat u uw dochters met geweld van mij zou wegnemen, maar bij wie u uw goden zult vinden, die zal sterven.'

50. Laban ging op zoek naar de beelden en zocht in alle tenten en de huisraad van Jakob, maar kon ze niet vinden.

51. Laban zei tegen Jakob: 'Wij zullen samen een verbond sluiten en dat zal een getuigenis tussen mij en u zijn. Als u mijn dochters schade toebrengt, of andere vrouwen neemt naast mijn dochters, dan zal God getuige tussen mij en u in deze zaak zijn.'

52. Zij haalden stenen, maakten er een hoop van en Laban zei: 'Deze hoop is een getuigenis tussen mij en u,' daarom gaf hij het de naam Gilead.

53. Jakob en Laban brachten offers op de berg en aten naast de steenhoop, de hele nacht bleven ze op de berg. 's Morgens vroeg stond Laban op, hilde samen met zijn dochters, kuste hen en keerde naar huis terug.

(H) Confrontatie tussen Jakob en Esau, Gods redding

54. Hierna haastte hij zich om zijn zoon Beor, die toen zeventien jaar oud was, vooruit te sturen, samen met Abichorof de zoon van Uz, de zoon van Nachor, met nog tien mannen.

55. Zij haastten zich en kwamen voor Jakob uit via een andere weg in het land van Seir aan.

56. Zij kwamen bij Esau en zeiden tegen hem: 'Dit zegt uw broer en familielid Laban, de broer van uw moeder en zoon van Betuël:

57. 'Heeft u gehoord wat uw broer Jakob mij aangedaan heeft. Hij is naakt en zonder ook maar iets bij mij aangekomen. Ik heb hem vriendelijk ontvangen en heb hem eervol in mijn huis toegelaten. Ik heb hem groot gemaakt en hem mijn twee dochters als vrouw gegeven, met daarbij nog twee van mijn dienstmeiden.

58. God heeft hem op mijn kosten gezegend, waardoor hij sterk uitgebreid is met zonen en dochters en dienstmeiden.

59. Hij heeft inmiddels ook een enorme kudde met schapen en koeien, kamelen en ezels, en zilver en goud in overvloed. Toen hij zag dat hij erg rijk geworden

was, is hij stilletjes bij mij weg gegaan, terwijl ik de schapen aan het scheren was, hij brak op en vertrok.

60. Hij tilde zijn vrouwen en kinderen op kamelen en al het vee en de eigendommen die hij in mijn land verdiend had nam hij mee, want hij had zijn zinnen erop gezet om naar zijn vader Isaak in het land van Kanaän te gaan.

61. Hij liet mij niet eens toe om mijn dochters en hun kinderen een afscheidszoen te geven en nam mijn dochters mee als gevangenen die door het zwaard veroverd zijn. Hij stal ook nog mijn goden en zo vluchtte hij.

62. Nu heb ik hem in de bergen bij de beek Jabbok achtergelaten, hij samen met alles wat bij hem hoort, het ontbreekt hem aan niets.

63. Als u wilt kunt u naar hem toegaan, ga maar, dan zult u hem vinden en kunt u met hem doen wat u wilt.' De boodschappers van Laban kwamen bij Esau en spraken soortgelijke woorden.

64. Esau luisterde naar wat Laban's boodschappers zeiden en zijn woede laaide weer hevig op tegen Jakob. Zijn haatgevoelens kwamen terug en zijn boosheid verteerde hem van binnen.

65. Esau haastte zich, nam zijn kinderen en dienaren mee, alle zielen uit zijn huishouden, totaal zestig man, en vertrok om alle kinderen van de Horiet Seir te verzamelen, zij bestonden uit driehonderdveertig man. Zo trok een totaal van vierhonderd mannen met getrokken zwaard op naar Jakob om hem te doden.

66. Esau verdeelde de groep in verschillende divisies. Van de zestig man bestaande uit zijn kinderen, dienaren en alle zielen uit zijn huishouden, maakte hij één divisie en hij droeg de zorg voor hen over aan zijn oudste zoon Elifaz.

67. Hij droeg de zorg voor de overige divisies over aan de zes zonen van de Horiet Seir en plaatste iedere man boven zijn eigen kinderen.

68. Het hele leger trok zo samen op en Esau bevond zich onder hen, op weg naar Jakob en hij maande hen om haast te maken.

69. Laban's boodschappers gingen bij Esau weg en gingen naar het land Kanaän toe. Zij kwamen bij het huis van Rebekka, de moeder van Jakob en Esau aan.

70. Zij vertelden haar het volgende: 'Zie, uw zoon Esau is met vierhonderd man op weg naar zijn broer Jakob, want hij heeft gehoord dat hij eraan komt. Hij is op weg gegaan om oorlog met hem te voeren, om hem te doden en alles wat hij bezit mee te nemen.'

71. Rebekka haastte zich en zond tweeënzeventig man van de dienaren van Isaak weg om Jakob onderweg te vinden, want zij zei: 'Misschien voert Esau wel oorlog met hem als hij hem onderweg tegenkomt.'

72. De boodschappers gingen dus op weg om Jakob te ontmoeten en zij ontmoetten hem op de weg aan de andere kant van de beek Jabbok. Toen Jakob hen zag zei hij: 'Dit leger is mij door God gestuurd,' en Jakob noemde die plaats Machanayim.

73. Jakob kende alle mensen van zijn vader, kuste hen en omhelsde hen en liep samen met hen verder. Jakob deed navraag bij hen over zijn vader en moeder en zij zeiden: 'Het gaat goed met hen.'

74. De boodschappers zeiden tegen Jakob: 'Uw moeder Rebekka heeft ons naar u toegestuurd en gezegd: 'Ik heb gehoord mijn zoon, dat uw broer Esau op weg is om de confrontatie met u aan te gaan, samen met mannen behorend tot de kinderen van de Horiet Seir.

75. Luister daarom naar wat ik zeg mijn zoon en denk goed na over wat u zult doen. Als hij naar u toe komt, smeeke hem dan en spreek niet overhaast met hem. Geef hem een kado van wat u bezit en van waar God u goedgunstig mee geweest is.

76. Als hij u vraagt naar hoe het u vergaan is, houd dan niets voor hem achter, misschien zal hij zijn woede tegen u dan laten varen en zult u daarmee uw ziel redden, u en alles wat bij u hoort. Want het is uw plicht om hem te eren, want hij is uw oudere broer.'

77. Toen Jakob via de boodschappers luisterde naar wat zijn moeder gezegd had, schreeuwde Jakob luid en hilde bitter, hierna deed hij wat zijn moeder hem had opgedragen.

Hoofdstuk 32.

1. Op dat moment stuurde Jakob boodschappers vooruit naar zijn broer Esau, naar het land van Seir, met smekende woorden.

2. Hij droeg hen het volgende op: 'Dit moet u zeggen tegen mijn heer, tegen Esau. Dit zegt uw dienaar Jakob: 'Laat mijn heer niet denken dat de zegen waarmee mijn vader mij gezegend heeft mij veel heeft opgeleverd.

3. Want ik ben de afgelopen twintig jaar bij Laban geweest en hij heeft mij bedrogen en wel tien keer mijn loon veranderd, zoals mijn heer vast al gehoord zal hebben.

4. Met veel moeite heb ik hem in zijn huis gediend en God heeft uiteindelijk naar mijn ellende omgezien, naar mijn inzet en wat mijn handen bewerkt hadden en Hij zorgde ervoor dat ik in de gunst bij Hem kwam.

5. Hierna verwierf ik, vanwege Gods grote genade, ossen en ezels en vee, dienaren en dienstmeiden.

6. En nu keer ik terug naar mijn land, naar mijn vader en moeder die in het land van Kanaän zijn. Ik stuur dit bericht zodat mijn heer hiervan zal weten en om in de gunst van mijn heer te komen. Zo kan hij zich voorstellen dat ik geen rijkdom door mijzelf verworven heb of dat de zegening die mijn vader mij gegeven heeft mij voordeel gebracht heeft.'

7. De boodschappers gingen Esau tegemoet en troffen hem, op weg naar Jakob, aan bij de grens van het land van Edom. Vierhonderd man uit de kinderen van de Horiet Seir stonden daar met getrokken zwaard.

8. De boodschappers van Jakob vertelden Esau alles wat Jakob tegen hen gezegd had en wat Esau aanging.

9. Esau antwoordde hen met trots en minachting en zei tegen hen: 'Natuurlijk heb ik het gehoord en mij is zeker verteld wat Jakob Laban aangedaan heeft. Hij heeft hem op een voetstuk in zijn huishouden geplaatst en hem zijn dochters tot vrouw gegeven. Hij heeft zonen en dochters gekregen en is in Laban's huis, door wat deze gedaan heeft, geweldig rijk en welvarend geworden.

10. Toen hij zag dat zijn welvaart meer dan genoeg was en zijn rijkdom omvangrijk, is hij met alles wat hij bezit uit Laban's huis weggevlucht. Hij nam Laban's dochters stilletjes mee, uit het zicht van hun vader weggehaald, alsof zij gevangenen waren zijn zij onder dreiging van het zwaard meegenomen, zonder hem iets te zeggen.

11. Jakob heeft dit niet alleen aan Laban gedaan, maar ook naar mij toe heeft hij zo gehandeld en hij heeft mij twee keer verdrongen, moet ik mij dan stil houden?

12. Daarom ben ik vandaag met mijn legers gekomen om hem te ontmoeten en ik zal met hem doen wat mijn hart mij ingeeft.'

13. De boodschappers keerden terug, kwamen bij Jakob aan en zeiden tegen hem: 'Wij zijn bij uw broer Esau geweest en hebben hem alles doorgegeven wat u ons gezegd heeft. Zo en zo heeft hij ons geantwoord en zie, hij komt er met vierhonderd man aan om de confrontatie met u aan te gaan.'

14. Denk dus goed na en kijk uit wat u doet, bid tot God dat Hij u uit zijn handen redt.'

15. Toen hij de woorden van zijn broer hoorde die hij tegen de boodschappers van Jakob gesproken had, werd Jakob ontzettend bang en bedroeft.

16. Jakob bad tot zijn God JHVH en hij zei: 'O JHVH, God van mijn voorvaders Abraham en Isaak, U heeft mij het volgende gezegd toen ik uit het huis van mijn vader vertrok:

17. *'Ik ben JHVH, God van uw vader Abraham en de God van Isaak. Ik geef dit land aan u en aan het zaad dat na u komt. Ik zal uw zaad zo talrijk maken als de sterren aan de hemel en u zult zich uitbreiden tot aan de vier uiteinden van de hemel. In u en in uw zaad zullen alle families van de aarde gezegend worden.'*

18. U heeft Uw woord gestand gedaan en heeft mij rijkdom, kinderen en vee gegeven. Wat mijn hart niet voor mogelijk hield heeft U aan Uw dienaar gegeven, U heeft mij alles wat ik van U gevraagd heb gegeven zodat ik in niets tekort kom.

19. Hierna heeft U tegen mij gezegd: *'Keer terug naar uw ouders en uw geboorteplaats en ik zal u goed blijven behandelen.'*

20. Nu dat ik aangekomen ben en U mij van Laban bevrijd hebt, moet ik dan alsnog in handen van Esau die mij doden zal vallen ja, en ook nog samen met de moeders van mijn kinderen?

21. Bevrijd mij daarom ook, bid ik U O Heer mijn God, uit de handen van mijn broer Esau, want ik ben ontzettend bang voor hem.

22. Als er geen rechtvaardigheid in mij gevonden wordt, doe het dan omwille van Abraham en mijn vader Isaak.

23. Want ik weet dat ik deze rijkdom verworven heb door vriendelijkheid en genade. Daarom smeed ik U, dat U mij vandaag op basis van Uw vriendelijkheid bevrijd en mij antwoord geeft.'

24. Jakob stopte met bidden tot JHVH en verdeelde de mensen die bij hem waren, samen met de kudden en het vee, in twee kampen. De helft stelde hij onder de zorg van Damesek, de zoon van Eliëzer, de dienaar van Abraham, dit was een kamp met zijn kinderen. De andere helft stelde hij onder de zorg van Elïanus, de zoon van Eliëzer, om een kamp te zijn met (een ander deel van) zijn kinderen.

25. Hij gaf hen de volgende opdracht: 'Blijf ieder met uw kamp op enige afstand en kom niet te dicht bij elkaar. Als Esau één kamp bereikt en het neerslaat, dan zal het andere kamp dat een eind weg van hem is nog kunnen ontsnappen.'

26. Jakob bleef daar die nacht en gedurende de hele nacht gaf hij zijn dienaren instructies over de gevechtsstrategie en zijn kinderen.

27. Die dag luisterde JHVH naar wat Jakob tot hem bad en dus bevrijdde JHVH Jakob uit handen van zijn broer Esau.

28. JHVH stuurde drie engelen, behorend tot de engelen uit de hemel, die voor Esau gingen staan en hem benaderden.

29. Deze engelen verschenen aan Esau en zijn mannen alsof zij uit tweeduizend manschappen bestonden, rijdend op paarden met diverse wapenrusting bij zich. Zij werden zo door Esau en zijn mannen gezien dat zij verdeeld over vier kampen met vier leiders aan het hoofd aankwamen.

30. Één kamp trok op en zij kwamen bij Esau aan die met vierhonderd man op weg naar zijn broer Jakob was. Dit kamp viel Esau en zijn mensen aan en zij werden er doodsbang van. Van schrik viel Esau van zijn paard en al zijn mannen sloegen op de vlucht, weg vandaar, want zij waren in grote paniek.

31. Het hele kamp schreeuwde degenen van Esau die wegvluchtten na en alle krijgshaftige mannen riepen het volgende:

32. 'Voorwaar, wij zijn de dienaren van Jakob die de dienaar van God is. Wie kan er tegen ons op?' Esau zei tegen hen: 'O, dus mijn heer en broer Jakob is uw heer. Ik heb hem al twintig jaar niet gezien en nu ik vandaag gekomen ben om hem te zien, behandelt u mij dan op zo'n wijze?'

33. De engelen antwoordden hem het volgende; 'Zo waar als JHVH leeft, ware het niet dat Jakob van wie u spreekt uw broer was, anders hadden wij niet één van u en uw mensen overgelaten. Alleen omwille van Jakob zullen wij hen niets aandoen.'

34. Dit kamp ging zo aan Esau en zijn mannen voorbij en liep door. Toen Esau en zijn mannen een aantal kilometer verder gegaan waren, kwam het tweede kamp hen tegemoet, ook tot de tanden toe bewapend, zij deden precies hetzelfde met Esau en zijn mannen als wat het eerste kamp gedaan had.

35. Toen zij hen achtergelaten hadden en verdertrokken, zie, het derde kamp kwam hen tegemoet en nog altijd waren zij allemaal in doodsangst. Esau viel weer van het paard en het hele leger schreeuwde luid en zei: 'Wij zijn de dienaren van Jakob die de dienaar van God is, wie kan tegen ons op?'

36. Esau antwoordde hen opnieuw met te zeggen: 'O, dus Jakob die mijn heer en uw heer is, is mijn broer. Al twintig jaar heb ik zijn gezicht niet gezien en vandaag heb ik gehoord dat hij eraan komt. Ik ben vandaag op weg om hem te ontmoeten, moet u mij dan zo behandelen?'

37. Zij antwoordden hem het volgende; 'Zo waar als JHVH leeft, als Jakob uw broer niet geweest was, zoals u gezegd hebt, dan hadden wij niet eens een rest van u en uw mannen overgelaten. Maar alleen omwille van Jakob, van wie u zegt dat hij uw broer is, zullen wij ons niet met u en uw mannen bemoeien.'

38. Ook het derde kamp liep dus door en hij bleef de weg met zijn mannen vervolgen, op weg naar Jakob. Toen kwam het vierde kamp hen tegemoet en ook zij handelden met hem en zijn mannen op de manier zoals de anderen gedaan hadden.

39. Toen Esau het kwaad dat de vier engelen hem en zijn mannen aangedaan hadden beseft, werd hij ontzettend bang voor zijn broer Jakob en ging hij hem met vredelievende bedoelingen tegemoet.

40. Esau verborg zijn haat tegen Jakob, omdat hij voor zijn leven vreesde vanwege zijn broer Jakob en omdat hij zich inbeeldde dat de vier kampen die hij gezien had dienaren van Jakob waren.

41. Jakob bleef met zijn dienaren die nacht in de verschillende kampen. Hij besloot met zijn dienaren om Esau een geschenk te geven uit alles wat hij bij zich had, uit al zijn bezittingen. Jakob stond 's morgens op, samen met zijn mannen, en zij kozen een geschenk voor Esau uit het vee.

42. Het aantal dat Jakob uit zijn kudde uitkoos om aan zijn broer te geven bestond uit: Tweehonderdveertig toppers uit het vee, uit de kamelen koos hij er dertig met nog eens dertig ezels. Uit de kudde koos hij er negenenvijftig uit.

43. Hij verdeelde ze in tien groepen, gesorteerd op soort en stelde ze in handen van tien van zijn dienaren, iedere groep voor zich.

44. Hij gaf hen de volgende opdracht: 'Houd enige afstand van elkaar en laat ruimte over tussen de groepen. Als Esau met degenen die bij hem zijn u tegenkomt en u vraagt: 'Bij wie hoort u, waar gaat u naartoe en aan wie behoort dit alles dat voor u uit loopt?' Dan zult u hem zeggen: 'Wij zijn de dienaren van Jakob en wij komen om Esau vredelievend te ontmoeten, zie, Jakob komt achter ons aan.'

45. Wat voor ons uit loopt is een kado van Jakob voor zijn broer Esau.'

46. Als zij tegen u zeggen: 'Waarom loopt hij achteraan om zijn broer te ontmoeten en zijn gezicht te zien,' dan moet u tegen hem zeggen: 'Hij komt met vreugde achter ons aan om zijn broer te ontmoeten, want hij heeft gezegd: 'Ik zal mij met hem verzoenen met het kado dat hem tegemoet komt, hierna zal ik zijn gezicht zien, want misschien zal hij mij aannemen.'

47. Zo liep het hele kado onder leiding van zijn dienaren langs en zij liepen die dag voor hem uit. Die nacht overnachtte hij weer, samen met zijn kampen, aan de rand van de beek Jabbok. Midden in de nacht stond hij op, nam zijn vrouwen en dienstmeiden met zich mee en alles wat hem toebehoorde en die nacht stak hij de doorwaadbare plaats van de Jabbok over.

48. Toen hij alles wat hem toebehoorde de beek over had laten steken, was alleen Jakob nog achtergebleven. Daar ontmoette hij een man en tot de dageraad worstelde hij met Hem. Zijn dijbeen was door het worstelen met Hem uit de kom gegaan.

49. Toen de dag aanbrak, liet de man Jakob achter, zegende hem en vertrok. Jakob stak de beek in de vroege ochtend over en hij hinkte op zijn (goede) heup.

50. De zon kwam net op toen hij de beek overgestoken was en hij kwam aan bij de plaats waar zijn vee en kinderen stonden.

51. Tot aan de middag trokken zij verder en terwijl zij op weg waren liep het kado voor hen uit.

52. Jakob keek in de verte en zie, Esau was nog veraf, hij kwam er met veel manschappen aan, ongeveer vierhonderd en Jakob was ontzettend bang voor zijn broer.

53. Jakob haastte zich en verdeelde zijn kinderen onder zijn vrouwen en zijn dienstmeiden. Zijn dochter Dina deed hij in een kist die hij bij zijn dienaren in bewaring gaf.

54. Hij zelf ging voor zijn kinderen en vrouwen uit om zijn broer te ontmoeten. Hij boog zich neer tot op de grond, ja hij boog zich zeven keer neer voordat hij zijn broer benaderde en God zorgde ervoor dat Jakob genade vond en in de gunst kwam bij Esau en zijn

mannen, omdat God het gebed van Jakob verhoord had.

55. De angst voor Jakob en zijn bewind had Esau overvallen, omdat Esau erg bang voor Jakob geworden was door wat de engelen van God Esau aangedaan hadden. Esau's woede tegen Jakob keerde zich zo om naar vriendelijkheid.

56. Toen Esau zag dat Jakob naar hem toerende, rende hij hem ook tegemoet en omhelsde hem. Hij viel hem om de hals, zij kusten elkaar en zij huilden.

57. God zorgde voor angst en vriendelijkheid naar Jakob toe in de harten van de mannen die met Esau meegekomen waren, ook zij kusten Jakob en omhelsden hem.

58. Ook Elifaz, de zoon van Esau, samen met zijn vier broers, ook zonen van Esau, huilden met Jakob mee, kusten hem en omhelsden hem, want angst voor Jakob had hen allemaal overvallen.

59. Esau keek vooruit en zag de vrouwen met hun nakomelingen, de kinderen van Jakob, wandelend achter Jakob en zich neerbuigend voor Esau op de weg.

60. Esau zei tegen Jakob: 'Wie zijn dit die bij u zijn mijn broer, zijn dit de kinderen van uw dienaren?' Jakob antwoordde Esau en zei: 'Dit zijn mijn kinderen die God genadig aan uw dienaar gegeven heeft.'

61. Terwijl Jakob nog met Esau en zijn mannen sprak, overzag Esau het hele kamp en hij zei tegen Jakob: 'Waar heeft u het hele leger vandaan gehaald dat ik de afgelopen nacht ontmoet heb?' Jakob zei: 'Om bij u mijn heer in de gunst te komen, dit is wat God genadig aan uw dienaar gegeven heeft.'

62. Het kado kwam bij Esau staan en Jakob drong bij Esau aan met te zeggen: 'Neem alstublieft het kado mee dat ik voor mijn heer meegebracht heb.' Esau zei: 'Waarom heb ik dat verdiend? Hou wat u bezit voor uzelf.'

63. Jakob zei: 'Het is mijn plicht om dit alles te geven, omdat ik uw gezicht heb gezien en omdat u nog altijd in vrede leeft.'

64. Esau weigerde om het kado aan te nemen, maar Jakob zei tegen hem: 'Ik smee u mijn heer, als ik nu in de gunst bij u sta, neem dan het kado dat ik geef aan, want daarom heb ik uw gezicht kunnen zien, alsof ik iemand gezien heb die op God lijkt, omdat u blij met mij was.'

65. Esau nam dus het kado aan. Jakob gaf ook nog zilver en goud aan Esau en balsemhars, hij drong net zo lang aan totdat hij alles aannam.

66. Esau verdeelde het vee dat zich in het kamp bevond en gaf de helft aan de mannen die met hem meegekomen waren. Want zij kwamen als huurlingen en de andere helft stelde hij in handen van zijn kinderen.

67. Het zilver, goud en de balsemhars gaf hij in handen van Elifaz, zijn oudste zoon. Esau zei tegen Jakob: 'Laten wij bij u blijven en wij zullen rustig met u meegaan totdat u samen met mij aankomt waar ik woon, wij kunnen dan samenwonen.'

68. Jakob antwoordde zijn broer het volgende: 'Ik zou graag doen wat mijn heer zegt, maar mijn heer weet dat de kinderen kwetsbaar zijn, ook de kuddes en het vee met hun jongen die bij mij zijn gaan maar langzaam vooruit. Als zij sneller zouden gaan, dan zouden zij allemaal sterven, want u weet wat zij moeten dragen en hoe moe ze zijn.'

69. Laat daarom mijn heer zijn dienaar vooruit gaan, dan zal ik vanwege de kinderen en de kudde rustig

doorlopen, totdat ik op mijn standplaats aankom, in Seir.'

70. Esau zei tegen Jakob: 'Sommige van de mensen die bij mij zijn zal ik met u mee laten gaan om u onderweg te beschermen en u te ondersteunen in uw moeite en lasten.' Hij zei: 'Wat heeft mijn heer nog meer nodig om genade in zijn ogen te verkrijgen?

71. Zie, ik zal naar u in Seir toe komen om daar samen te wonen zoals u gezegd heeft, ga maar met uw mensen vooruit en ik zal u volgen.'

72. Jakob zei dit tegen Esau met de bedoeling om Esau en zijn mannen van zich af te schudden, zodat Jakob hierna naar het huis van zijn vader kon gaan, naar het land van Kanaän.

73. Esau luisterde naar wat Jakob zei en Esau keerde met de vierhonderd man die hij bij zich had terug over de weg naar Seir. Jakob en alles wat hem toebehoorde trok die dag tot aan de rand van het land Kanaän, de grens ervan en daar bleef hij enige tijd.

Hoofdstuk 33.

(H) Jakob in Sichem, de wraak voor Dina

1. Enige tijd nadat Jakob bij de grens van het land weggetrokken was en aankwam in het land van Salem, waar de stad Sichem is die in het land van Kanaän ligt, vond hij vlak voor de stad een plaats om te rusten.

2. Hij kocht er voor twaalf sikkels een stuk grond van de kinderen van Hamor, de bewoners van het land.

3. Jakob bouwde daar een huis voor zichzelf, sloeg er zijn tent op en maakte schuilplaatsen voor zijn dieren, daarom noemde hij die plaats Sukkot.

4. Jakob bleef een jaar en zes maanden in Sukkot wonen.

5. In die tijd gingen sommige van de vrouwen van de bewoners van het land naar de stad Sichem om te dansen en feest te vieren met de dochters van de inwoners van de stad. Toen zij er naartoe gingen, gingen ook Rachel en Lea, de vrouwen van Jakob met hun families mee om te kijken hoe de dochters van de stad feest vierden.

6. Ook Dina, de dochter van Jakob, ging met hen mee en keek naar de dochters van de stad. Zij stonden bij deze dochters, terwijl de mensen uit de stad ook in een kring naar het feesten van de dochters uit de stad stonden te kijken.

7. Sichem, de zoon van Hamor, de vorst van het land, stond er ook bij en keek naar hen.

8. Sichem kreeg Dina, de dochter van Jakob in de gaten toen zij naast haar moeder naar de dochters van de stad zat te kijken. De jongedame beviel hem zeer en hij vroeg zijn vrienden en mensen het volgende: 'Wiens dochter is dat die daar tussen de vrouwen zit? Ik ken haar niet uit deze stad.'

9. Zei zeiden tegen hem: 'Dit is voorzeker de dochter van Jakob, de zoon van de Hebreër Isaak, die sinds enige tijd in deze stad woont. Toen bekend gemaakt werd dat de dochters van het land op weg gingen om feest te vieren, is zij met haar moeder en dienstmeiden meegegaan om bij hen te zitten, zoals u ziet.'

10. Sichem keek naar Dina, de dochter van Jakob, en terwijl hij naar haar keek raakte zijn ziel geobsedeerd door Dina.

11. Hij stuurde mannen om haar met geweld mee te nemen. Zo kwam Dina in het huis van Sichem aan, werd door hem met geweld gegrepen en hij verkrachtte en

vernederde haar. Hij hield ontzettend veel van haar en liet haar bij hem wonen.

12. Zij kwamen Jakob dit vertellen en toen Jakob hoorde dat Sichem zijn dochter Dina verontreinigd had, stuurde Jakob twaalf van zijn dienaren om Dina uit het huis van Sichem weg te halen. Zij gingen op weg en kwamen bij het huis van Sichem aan om Dina daar weg te halen.

13. Toen zij aankwamen, kwam Sichem met zijn mannen naar buiten en joeg hen bij zijn huis weg. Hij stond hen niet toe om bij Dina te komen, maar Sichem zat daar met Dina terwijl hij haar voor hun ogen kuste en omhelsde.

14. De dienaren van Jakob keerden terug en vertelden hem het volgende: 'Toen wij aankwamen, heeft hij ons met zijn mannen weggejaagd, en zo en zo heeft Sichem voor onze ogen met Dina gedaan.'

15. Jakob was des te meer overtuigd dat Sichem zijn dochter verontreinigd had, maar hij zei niets, terwijl zijn zonen zijn kudde in het veld aan het weiden waren. Jakob zei niets totdat ze terugkwamen.

16. Voordat zijn zonen thuiskwamen, stuurde Jakob twee meisjes, dochters van zijn dienaren, erop uit om in het huis van Sichem voor Dina te zorgen en bij haar te blijven. Sichem stuurde drie van zijn vrienden naar zijn vader Hamor, de zoon van Chiddekem en zoon van Pered, met de boodschap: 'Geef mij deze jongedame tot vrouw.'

17. Hamor, de zoon van de Heviet Chiddekem, kwam aan bij het huis van zijn zoon Sichem. Hij ging voor hem zitten en Hamor zei tegen zijn zoon: 'Sichem, is er dan geen vrouw onder de dochters van uw volk dat u een Hebreeuwse vrouw wilt nemen die niet tot uw volk behoort?'

18. Sichem antwoordde hem: 'Alleen haar moet u voor mij nemen, want ik vind haar prachtig.' Hamor deed wat zijn zoon gezegd had, omdat hij erg op hem gesteld was.

19. Hamor ging bij Jakob op bezoek om overleg met hem te voeren over deze zaak. Toen hij het huis van zijn zoon in Sichem verlaten had, nog voordat hij kwam om met Jakob te spreken, zie, toen kwamen de zonen van Jakob uit het veld terug en zij hoorden direct wat Sichem, de zoon van Hamor gedaan had.

20. De mannen waren diep bedroefd over hun zus en kwamen allemaal laaiend van woede thuis, nog voordat hun kudde was binnengebracht.

21. Zij kwamen thuis en gingen voor hun vader zitten. Met woede in hun stem zeiden zij: 'Deze man en zijn huishouden verdienen de dood. Want God, JHWH, gaf Noach en zijn kinderen de opdracht dat mensen nooit mogen stelen of overspel mogen plegen. Zie, Sichem heeft zowel verkrachting als ontucht gepleegd met onze zus en geen van de mensen uit de stad heeft hier iets over tegen hem gezegd.'

22. Nu weet en begrijpt u zeker wel dat het doodvonnis van Sichem, zijn vader en de hele stad getekend is om wat hij gedaan heeft.'

23. Terwijl zij met hun vader over deze zaak spraken, zie, Hamor, de vader van Sichem, kwam aan om aan Jakob de woorden die zijn zoon over Dina gesproken had door te geven. Hij ging tegenover Jakob en zijn zonen zitten.

24. Hamor zei het volgende tegen hen: 'De ziel van mijn zoon Sichem verlangt naar uw dochter. Ik bid u, geef haar aan hem als vrouw en sluit een huwelijksverbond met ons. Geef ons uw dochters en

dan zullen wij u onze dochters geven. U zult met ons samen in ons land wonen en wij zullen als één volk in dit land zijn.

25. Want ons land is zeer uitgestrekt. Woon er dus, drijf handel en vergaer er bezittingen. Doe hier wat u wenst en niemand zal hierover ook maar iets tegen u in kunnen brengen.'

26. Hamor stopte met spreken tegen Jakob en zijn zonen en zie, zijn zoon Sichem was hem achterna gekomen en ging ook tegenover hen zitten.

27. Sichem zei het volgende tegen Jakob en zijn zonen: 'Mag ik genade vinden in uw ogen zodat u mij uw dochter zult geven, alles wat u tegen mij zegt zal ik voor haar doen.'

28. Vraag mij een overvloedige bruidsschat en geschenken en ik zal ze u geven. Alles wat u tegen mij zegt zal ik doen. Iedereen die tegen uw orders ingaat die zal sterven, geef mij alleen de jongedame tot vrouw.'

29. Simeon en Levi antwoordden Hamor en zijn zoon Sichem bedrieglijk en zeiden: 'Alles wat u tegen ons gezegd heeft zullen wij voor u doen.'

30. Zie, onze zus is al bij u thuis, maar houd wel afstand van haar totdat wij onze vader Isaak over deze zaak bericht hebben, want wij kunnen niets zonder zijn instemming doen.

31. Hij kent namelijk de wegen van onze vader Abraham. Wat hij ons ook vraagt te doen zullen wij aan u doorgeven en wij zullen niets achterhouden.'

32. Simeon en Levi zeiden dit als smoes tegen Sichem en zijn vader en om hierna te kunnen overleggen wat zij met Sichem en zijn stad zouden doen door deze zaak.

33. Toen Sichem en zijn vader de woorden van Simeon en Levi beluisterden, klonk dat hen als muziek in de oren en Sichem en zijn vader gingen weer op weg naar huis.

34. Toen zij vertrokken waren zeiden de zonen van Jakob tegen hun vader: 'Zie, wij weten dat deze boosaardigen de dood verdienen, samen met hun stad, omdat zij wat God tegen Noach, zijn kinderen en hun nageslacht geboden heeft overtreden hebben.'

35. Daarbij heeft Sichem dit ook nog gedaan tegen onze zus Dina, door haar te verontreinigen, want dit soort slechtheid wordt onder ons niet geaccepteerd.

36. Denk daarom na en kijk goed wat u zult doen. Beraadslaag en vindt een excuus om hen iets aan te doen zodat alle inwoners van de stad gedood kunnen worden.'

37. Simeon zei tegen hen: 'Hier is een goed advies dat ik u geven zal. Vertel hem om iedere man onder hen te besnijden, op dezelfde manier zoals wij besneden zijn. Als zij dit niet willen doen, dan nemen wij onze dochter van hen af en gaan weer weg.'

38. Als zij wel hiermee instemmen en het doen, dan zullen wij, als zij op bed liggen van de pijn, hen met onze zwaarden aanvallen. Als iedereen stil en gerust is, dan zullen wij iedere man van hen doden.'

39. Het advies van Simeon beviel hen en Simeon en Levi besloten om het voorstel uit te voeren.

40. De volgende morgen kwamen Sichem en zijn vader opnieuw bij Jakob en zijn zonen om over Dina te praten en om te horen welk antwoord de zonen van Jakob zouden geven op hun voorstel.

41. De zonen van Jakob spraken bedrieglijk met hen en zeiden: 'Wij hebben onze vader Isaak alles verteld wat u gezegd heeft en uw woorden bevielen hem.'

42. Maar hij zei tegen ons: 'Abraham, zijn vader, heeft hem het volgende opgedragen, als opdracht van God, de Heer van de hele aarde, dat wanneer er iemand is die niet van hem afstamt, maar wel één van zijn dochters wil nemen, dat iedere man die bij hem hoort dan besneden moet worden, want ook wij zijn allemaal besneden, dan kunnen wij hem onze dochter tot vrouw geven.'

43. Nu hebben wij alle wegen die onze vader ons uitgelegd heeft aan u bekend gemaakt. Want wij kunnen niet meegaan in wat u tegen ons gezegd heeft en onze dochter aan een onbesneden man geven want dat is voor ons een gruwel.

44. Maar wij zullen wel met u instemmen, u onze dochter geven en voor onszelf vrouwen uit uw dochters nemen, onder u wonen en zoals u gezegd heeft als één volk zijn, als u naar ons luistert en ermee instemt om net als ons te worden. Als u elke man die bij u hoort laat besnijden, net zoals wij besneden zijn.

45. Als u niet naar ons wilt luisteren door iedere man te besnijden zoals wij besneden zijn, zoals wij opgedragen hebben, dan komen wij naar u toe, nemen onze dochter bij u weg en vertrekken.'

46. Sichem en zijn vader luisterden naar wat de zonen van Jakob zeiden. Het deed hen plezier dit te horen en Sichem en zijn vader Hamor haastten zich om de wensen van de zonen van Jakob in te willigen. Want Sichem was erg dol op Dina en zijn ziel was aan haar verkleefd.

47. Hamor en zijn vader haastten zich dus naar de poort van de stad, zij verzamelden alle mannen uit de stad en gaven hen door wat de zonen van Jakob gezegd hadden, zij zeiden:

48. 'Wij zijn bij die mensen geweest, de zonen van Jakob, en spraken met hen over hun dochter. De mannen hebben ingestemd om te doen wat wij willen. Zie, ons land is groot genoeg voor hen, dus kunnen wij er ook in wonen en handel drijven, dan zullen wij één volk zijn. Wij zullen hun dochters nemen en onze dochters zullen wij hen als vrouw geven.'

49. Alleen op deze voorwaarde willen deze mannen instemmen om dit te doen, als iedere man uit ons midden net zo besneden wordt als dat zij besneden zijn. Zo heeft hun God het hen geboden en als wij het besnijden gedaan hebben zoals zij dat ons geleerd hebben, dan zullen zij onder ons wonen, samen met hun vee en bezittingen en wij zullen tot één volk met hen worden.'

50. Toen de mannen uit de stad de woorden van Sichem en zijn vader Hamor hoorden, stemden alle mannen uit de stad met hun voorstel in en gehoorzaamden om besneden te worden, want Sichem en zijn vader stonden hoog in aanzien bij hen, omdat zij de vorsten van het land waren.

51. De volgende dag stonden Sichem en zijn vader Hamor vroeg in de ochtend op en zij verzamelden alle mannen uit hun stad in het midden van de stad. Zij lieten de zonen van Jakob halen die dezelfde dag en de volgende dag iedere man die bij hen hoorde besneden.

52. Zij besneden Sichem en zijn vader Hamor en de vijf broers van Sichem. Hierna stond iedereen op en ging naar huis, want dit alles ging van JHVH uit, tegen de stad Sichem, en de raad van Simeon over deze zaak ging ook van JHVH uit, want zo kon JHVH de stad Sichem in handen van de twee zonen van Jakob overleveren.

Hoofdstuk 34.

1. Het totaal aantal mannen dat besneden was bestond uit zeshonderdvijfveertig mannen en tweehonderdzesenveertig kinderen.
2. Maar Chiddekem, de zoon van Pered en vader van Hamor wilde met zijn zes broers niet naar Sichem en zijn vader Hamor luisteren, zij wilden zich niet laten besnijden, want het voorstel van de zonen van Jakob was weerzinwekkend in hun ogen. Zij waren er erg boos over dat de mensen uit de stad niet naar hen geluisterd hadden.
3. Op de avond van de tweede dag vonden zij nog acht kleine kinderen die niet besneden waren, omdat hun moeders hen verborgen gehouden hadden voor Sichem, zijn vader Hamor en de andere mannen uit de stad.
4. Sichem en zijn vader Hamor gaven opdracht om hen te laten brengen om besneden te worden, maar Chiddekem en zijn zes broers kwamen met hun zwaarden op hen af en wilden hen vermoorden.
5. Zij probeerden ook Sichem en zijn vader Hamor te doden en zij zochten naar Dina om haar ook samen met hen om deze zaak te doden.
6. Zij zeiden tegen hen: 'Wat heeft u nu gedaan? Zijn er dan geen vrouwen tussen de dochters van uw broers uit de Kanaänieten dat u voor uzelf dochters van de Hebreëen wilt nemen? Hiervoor wist u nog niets van hen, wilt u nu gaan doen wat uw voorvaders nooit opgedragen hebben?
7. Denkt u dat u voorspoedig zult zijn door de daad die u nu gepleegd heeft? Welk antwoord wilt u uw broers, de Kanaänieten, over deze zaak geven als zij morgen komen en u navraag hierover doen?
8. Als het niet recht en goed zal zijn in hun ogen, wat wilt u dan doen om uw leven te redden en wij ons leven, als u niet geluisterd hebt naar wat wij zeggen?
9. Als de inwoners van het land, ja al uw broers uit de kinderen van Cham van uw daad zullen horen en zeggen zullen:
10. 'Vanwege een Hebreeuwse vrouw hebben Sichem, zijn vader Hamor en alle inwoners uit hun stad gedaan waar zij niet bekend mee waren en wat hun voorouders hen nooit opgedragen hebben.' Waar wilt u dan heen vluchten en uzelf voor altijd voor uw broers, de inwoners van het land van Kanaän, uit schaamte verbergen?
11. Daarom kunnen wij het niet verdragen wat u gedaan heeft, ook kunnen wij dit juk niet dragen, dat niet eens door onze voorouders is opgelegd.
12. Zie, daarom zullen wij er morgen op uit trekken en alle broers, de Kanaänitische broers die in dit land wonen verzamelen. Dan zullen wij komen en u doden, samen met iedereen die op u vertrouwt, dan zal er niemand van u of hen in leven blijven.'
13. Toen Hamor en zijn zoon Sichem, samen met alle mensen uit de stad de woorden van Chiddekem en zijn broers beluisterden, vreesden zij geweldig voor hun leven, door wat zij zeiden en zij hadden spijt over wat zij gedaan hadden.
14. Sichem en zijn vader Hamor antwoordden hun vader Chiddekem en zijn broers en zeiden tegen hen: 'Alles wat u tegen ons gezegd heeft is waar.
15. Zeg daarom niet en overweeg niet in uw hart dat het uit liefde voor de Hebreëen is dat wij dit, zonder

dat onze voorvaders het opgedragen hebben gedaan hebben.

16. Maar omdat wij zagen dat het hun bedoeling en verlangen niet was om, behalve op deze voorwaarde, met onze wensen over het bij ons houden van hun dochter in te stemmen, daarom hebben wij geluisterd naar wat zij zeiden en hebben we zo gehandeld als u gezien heeft, alleen om ons verlangen bij hen voor elkaar te krijgen.

17. Als wij ons verzoek door hen ingewilligd zien, dan zullen wij naar hen terugkeren en met hen doen wat u net tegen ons gezegd heeft.

18. Wij smeken u dat u nog even wacht tot ons lichaam zich hersteld heeft en wij weer sterk geworden zijn. Dan zullen wij samen tegen hen optrekken en hen aandoen wat u in uw hart overweegt, dat heeft namelijk ook ons hart.'

19. Dina hoorde al de woorden die Chiddekem en zijn broers spraken en ook wat Hamor en zijn zoon Sichem, samen met de mensen uit de stad hen geantwoord hadden.

20. Zij haastte zich om een van de dienstmeiden, die haar vader gestuurd had om in het huis van Sichem voor haar te zorgen, naar haar vader Jakob en haar broers toe te sturen met de boodschap:

21. 'Chiddekem en zijn broers hebben zo en zo geadviseerd over u en Hamor en Sichem en de mensen uit de stad hebben zo en zo geantwoord.'

22. Toen Jakob deze woorden hoorde, werd hij erg boos en was verontwaardigd over hen, zo laaide zijn woede tegen hen in hem op.

23. Simeon en Levi zwoeren en zeiden: 'Zo waar JHWH leeft, de God van de hele aarde, er zal morgen tegen deze tijd in de hele stad niemand meer overgebleven zijn.'

24. Twintig jonge mannen die zichzelf verborgen hadden waren niet besneden. Deze jonge mannen vochten tegen Simeon en Levi. Simeon en Levi doodden achttien van hen. Twee van hen ontsnapten en vluchtten naar een paar kalkputten die zich in de stad bevonden. Simeon en Levi zochten naar hen, maar konden hen niet vinden.

25. Simeon en Levi liepen verder door de stad en zij doodden al de mensen uit de stad met de scherpte van het zwaard, niemand spaarden zij.

26. De stad was in rep en roer en de schreeuw van de mensen uit de stad steeg tot in de hemel op, alle vrouwen en kinderen schreeuwden luid.

27. Simeon en Levi sloegen alles in de stad neer, geen man lieten zij in de hele stad over.

28. Hamor en zijn zoon Sichem sloegen zij ook met de scherpte van het zwaard, zij namen Dina mee uit het huis van Sichem en toen gingen zij daar weg.

29. De zonen van Jakob vertrokken weer en gingen terug op weg, terwijl zij langs de gevallen liepen, onderweg vernielden zij alle eigendommen die zich in de stad en op het veld bevonden.

30. Terwijl zij de buit meenamen, stonden driehonderd man op die zand over hen heen gooiden en met stenen naar hen wierpen. Simeon keerde zich naar hen toe en sloeg ze allemaal door de scherpte van het zwaard neer, zo ging Simeon voor Levi uit de stad binnen.

31. Zij namen hun ossen, schapen en vee mee en ook wat over was van de vrouwen en kleine kinderen. Iedereen leidden zij weg, zij openden een poort,

gingen naar buiten en kwamen krachtdadig bij hun vader Jakob aan.

32. Toen Jakob zag wat zij allemaal met de stad gedaan hadden en de buit zag die zij van hen meegenomen hadden, was Jakob ontzettend boos op hen: 'Wat heeft u mij aangedaan? Zie, ik had rust onder de Kanaänitische inwoners van het land verworven, niemand bemoeide zich met mij.

33. Maar nu heeft u ervoor gezorgd dat ik gehaat wordt door de inwoners van het land, onder de Kanaänieten en de Perizieten. Ik ben maar een kleine groep en zij zullen zich allemaal tegenover mij verzamelen en mij doden als zij horen wat u hun broers aangedaan heeft en dan zal ik met heel mijn huishouden vernietigd worden.'

34. Simeon, Levi en de andere broers met hen, gaven hun vader Jakob antwoord en zij zeiden tegen hem: 'Zie, wij leven ook in dit land, mag Sichem dit onze zus dan aandoen? Waarom zegt u niets over alles wat Sichem gedaan heeft? Moet hij met onze zus omgaan alsof het een hoer van de straat is?'

35. Er waren achteventig vrouwen die nog geen gemeenschap met een man gehad hadden, die Simeon en Levi uit de stad Sichem gevangen genomen hadden, deze hadden zij niet gedood.

36. Onder hen was een jong meisje met een mooie verschijning en een verfijnd gezicht, zij heette Buna en Simeon nam haar tot vrouw en het aantal jongens dat zij meegenomen hadden was zevenenveertig mannen, de overigen hadden zij gedood.

37. Alle jonge mannen en vrouwen die Simeon en Levi uit de stad Sichem gevangen genomen hadden werden slaven van de zonen van Jakob en ook de kinderen die zij kregen, tot op de dag dat de kinderen van Jakob uit het land Egypte vertrokken.

(H) De koningen van Kanaän zien af van oorlog met de zonen van Jakob

38. Toen Simeon en Levi de stad verlaten hadden, waren er nog twee mannen in leven gebleven, zij hadden zich verstopt en waren niet zoals de andere mensen uit de stad gestorven. De jonge mannen stonden op, gingen de stad in en liepen er doorheen. Ze merkten dat de stad verlaten was, er was geen man meer te vinden, er waren alleen nog vrouwen aan het huilen. De jonge mannen riepen het uit en zeiden: 'Zie, dit is het kwaad dat de zonen van de Hebreër Jakob deze stad hebben aangedaan, want vandaag hebben zij één van de Kanaänitische steden vernietigd en zij waren niet eens bevreesd voor hun leven, voor het hele land Kanaän!'

39. De mannen verlieten de stad en gingen naar de stad Tapnach. Toen zij daar aankwamen vertelden zij de inwoners van Tapnach alles wat hen overkomen was, alles wat de zonen van Jakob de stad Sichem aangedaan hadden.

40. De informatie bereikte ook Jashub, koning van Tapnach, en hij stuurde mannen naar de stad Sichem om te checken wat de jonge mannen verteld hadden, want de koning geloofde hun verklaring niet, hij zei: 'Hoe kunnen twee mannen zo'n grote stad als Sichem verwoesten?'

41. De boodschappers van Jashub kwamen terug en zij vertelden hem het volgende: 'Wij kwamen in de stad aan en zij is verwoest, er is daar geen man meer, alleen nog huilende vrouwen. Er zijn ook geen schapen

of vee meer, want alles wat zich in de stad bevond hebben de zonen van Jakob meegenomen.'

42. Jashub stond hier verbaasd over en zei: 'Hoe kunnen twee mannen dit nou doen, zo'n grote stad verwoesten en dat er niemand is die in staat is om hen te weerstaan?'

43. Zoiets is vanaf de dagen van Nimrod niet meer voorgekomen, zelfs niet in de meest veraf gelegen tijd heeft zoiets plaatsgevonden.' Jashub, de koning van Tapnach, zei tegen zijn volk: 'Wees moedig, dan zullen wij met deze Hebreëen de strijd aangaan. Doe met hen wat zij de stad aangedaan hebben en wij zullen dat wat de mensen uit de stad overkomen is wreken.'

44. Jashub, de koning van Tapnach, overlegde over deze zaak met zijn raadgevers. Zijn adviseurs zeiden hem: 'U zult de Hebreëen niet overmeesteren wanneer u alleen bent, want zij moeten wel erg sterk zijn om deze actie tegen de hele stad uit te kunnen voeren.

45. Als twee van hen de hele stad verwoest hebben en niemand heeft hen kunnen tegenhouden, dan zullen zij zeker ook, wanneer u zich tegen hen keert, tegen ons opstaan en ons net zo vernietigen.

46. Maar als u alle koningen die rondom ons zijn bij elkaar roept, dan zullen wij samen met hen tegen de zonen van Jakob vechten en dan zult u hen overwinnen.'

47. Jashub luisterde naar wat zijn raadgevers zeiden en hun woorden stelden hem en zijn volk tevreden, dus handelde hij ernaar en Jashub, de koning van Tapnach, stuurde aan alle Amoritische koningen uit de omgeving van Sichem en Tapnach het volgende bericht:

48. 'Trek met mij op en help mij, dan zullen wij Jakob de Hebreër en al zijn zonen doden en hen van de aardbodem wegvagen, want zo en zo heeft hij met de stad Sichem gedaan, heeft u er nog niet van gehoord?'

49. Alle koningen van de Amorieten hoorden van het kwaad dat de zonen van Jakob de stad Sichem aangedaan hadden en zij waren er vreselijk verbaasd over.

50. De zeven koningen van de Amorieten verzamelden zich daarop met heel hun legers, ongeveer tienduizend mannen met getrokken zwaarden. Zij trokken op om tegen de zonen van Jakob te vechten. Jakob hoorde ervan dat de koningen van de Amorieten zich verzameld hadden om de strijd met zijn zonen aan te gaan. Jakob werd vreselijk bang en het benauwde hem.

51. Jakob schreeuwde tegen Simeon en Levi: 'Zie wat u gedaan heeft! Waarom heeft u mij getroffen door alle kinderen van Kanaän tegen mij op te zetten om mij en mijn huishouden te vernietigen? Ik leefde in rust, ik met heel mijn huishouden, en nu heeft u mij dit aangedaan en door uw gedrag de inwoners van het land tegen mij opgezet.'

52. Juda antwoordde zijn vader het volgende: 'Was er dan geen reden voor dat mijn broers Simeon en Levi de inwoners van Sichem gedood hebben? Het was toch zeker omdat Sichem onze zus vernederd had en het gebod dat God aan Noach en zijn kinderen gegeven had overtreden had. Want Sichem nam onze zus met geweld mee en heeft overspel met haar gepleegd.

53. Sichem deed al dit kwaad en niemand van de inwoners van Sichem legde hem maar een strobreed in de weg door te zeggen: 'Waarom doet u dit?' Het is toch zeker daarom dat mijn broers de stad neergeslagen hebben en dat JHVH hen in hun handen overgeleverd heeft? Want de inwoners overtraden de

geboden van onze God. Het is toch niet voor niets dat zij dit alles gedaan hebben?

54. Waarom bent u nu bang en benauwd en waarom bent u boos op mijn broers, waarom bent u zo kwaad op hen?

55. Onze God zal zeker, net zoals hij de stad Sichem en haar inwoners verlost heeft uit hun handen, ons de Kanaänitische koningen die tegen ons optrekken in handen geven. Wij zullen met hen doen wat onze broers met Sichem gedaan hebben.

56. Verman u dus over hen en doe uw angst van u weg, maar vertrouw op JHVH onze God en bid tot Hem dat Hij ons bijstaat en ons onze vijand in handen geeft.'

57. Juda riep één van de dienaren van zijn vader bij zich en droeg hem op: 'Ga nu weg en kijk waar de koningen die naar ons toekomen zich met hun legers bevinden.'

58. De dienaar vertrok en keek van veraf, vanaf de berg Sihon en hij zag dat alle koningen hun kamp in de vlakten hadden opgeslagen. Hij keerde naar Juda terug en zei: 'Zie, de koningen bevinden zich met hun legerkampen in de vlakke, een ontelbaar grote menigte, zo talrijk als het zand langs de kust!'

59. Juda zei tegen Simeon en Levi en tegen al zijn broers: 'Versterk uzelf en wees dappere zonen, want JHVH onze God staat ons bij, wees niet bang voor hen.'

60. Laat iedere man opstaan en zijn wapens voor de oorlog omdoen, zijn boog en zijn zwaard, dan zullen wij gaan om tegen deze onbesneden mannen te vechten. JHVH is onze God, Hij zal ons redden.'

61. Zij stonden op en ieder deed zijn oorlogsuitrusting aan, groot en klein, elf zonen van Jakob samen met alle dienaren van Jakob die bij hen waren.

62. Ook de dienaren van Isaak die bij Isaak in Hebron waren kwamen allemaal naar hen toe, bewapend met verschillende wapens. De zonen van Jakob bestonden, samen met hun dienaren, uit totaal honderd mannen. Zij gingen op de koningen af en ook Jakob ging met hen mee.

63. De zonen van Jakob stuurden aan hun vader Isaak, de zoon van Abraham die in Hebron, dat is Kireath-arba, was, het volgende bericht:

64. 'Wij smeken u dat u voor ons tot JHVH onze God bidt, om ons te beschermen voor de handen van de Kanaänieten die tegen ons optrekken en dat zij ons in handen vallen.'

65. Isaak, de zoon van Abraham, bad voor zijn zonen tot JHVH en hij zei: 'O God JHVH, U heeft mijn vader het volgende beloofd: *'Ik zal uw zaad als de sterren aan de hemel vermenigvuldigen,'* en ook mij heeft U dit beloofd. Doe Uw woord gestand nu dat de koningen van Kanaän zich verzameld hebben om oorlog met mijn kinderen te voeren, terwijl zij geen onrechtvaardig geweld gepleegd hebben.'

66. Daarom bid ik nu, O Heer God, God van de hele aarde, vrijdel de raad van deze koningen bid ik U, zodat zij niet tegen mijn zonen zullen vechten.

67. Doordrenk de harten van deze koningen en hun mensen met de angst voor mijn zonen en breek hun trots, dan zullen zij zich van mijn zonen terugtrekken.

68. Bevrijd mijn zonen en hun dienaren van hen met Uw sterke Hand en uitgestrekte Arm, want kracht en macht zijn in Uw handen om dit alles te doen.'

69. Zo gingen de zonen van Jakob met hun dienaren op de koningen af en zij vertrouwden op hun God JHVH. Terwijl zij onderweg waren bad ook hun vader Jakob tot JHVH en zei: 'O God JHVH, machtige en verheven

God, die al vanaf lang geleden regeert, vanaf toen tot en met nu en voor eeuwig.

70. U bent het die oorlogen opwekt en ervoor zorgt dat ze stoppen. In Uw Hand zijn macht en kracht om te verhogen en te vernederen. O moge het zo zijn dat mijn gebed door U geaccepteerd wordt en dat U met Uw genade zich naar mij keert, om de harten van deze koningen en hun volken te imponeren met angst voor mijn zonen. Laat hen met hun kampen doodsangsten doorstaan en verlos iedereen die op U vertrouwd vanuit Uw grote vriendelijkheid. Want U bent het die mensen ondergeschikt aan ons maakt en naties onder ons gezag terugbrengt.'

Hoofdstuk 35.

1. De koningen van de Amorieten kwamen en stonden samen in het veld om met hun raadgevers te overleggen wat zij met de zonen van Jakob zouden gaan doen, want zij waren nog altijd bang voor hen en zeiden: 'Zie, twee van hen versloegen de hele stad Sichem.'

2. JHVH verhoorde de gebeden van Isaak en Jakob en hij vulde de harten van alle adviseurs van de koningen met doodsangst en schrikbeelden, zodat zij eensluidend uitriepen:

3. 'Bent u vandaag gek geworden? Begrijpt u dan niets dat u het gevecht met de Hebreëen aan wilt gaan? Waarom verheugt u zich vandaag op uw eigen vernietiging?'

4. Zie, twee van hen kwamen zonder angst of vrees bij de stad Sichem aan en zij doodden alle inwoners van de stad. Niemand kon tegen hen standhouden, hoe kunt u dan met hen allemaal het gevecht aangaan?'

5. U weet vast dat hun God ontzettend verzot op hen is en machtige dingen voor hen gedaan heeft die sinds mensenheugenis nog nooit gebeurd zijn, niet onder al de goden van de natiën, er is niemand die de machtige daden doen kan die Hij doet.

6. Hij heeft voorzeker hun voorvader Abraham, de Hebreër, uit de handen van Nimrod bevrijd en uit handen van al zijn mensen die vele malen geprobeerd hebben om hem te doden.

7. Hij heeft hem ook verlost uit het vuur waarin koning Nimrod hem geworpen had, zijn God heeft hem eruit verlost.

8. Wie is er nog meer die dit kan? Het was toch zeker Abraham die de vijf koningen van Elam neergeveld heeft toen zij de zoon van zijn broer die destijds in Sodom woonde aangeraakt hadden.

9. Hij nam zijn trouwe dienaar die zijn huis bestierde en een paar van zijn mannen mee. Zij achtervolgden de koningen van Elam in één nacht en doodden hen en hij gaf de zoon van zijn broer al zijn eigendommen die zij van hem afgenomen hadden terug.

10. U weet toch zeker wel dat de God van deze Hebreëen een genoeg in hen stelt en dat zij zich ook in Hem verheugen, want zij weten dat Hij hen van al hun vijanden verlost heeft.

11. En weet dat uit liefde voor zijn God, Abraham zijn enige en kostbare zoon genomen heeft en de intentie had om hem als een brandoffer aan God te offeren. Als God hem hiervoor niet behoeft had, dan zou hij dat toen gedaan hebben, uit liefde voor zijn God.

12. God zag alles wat hij gedaan had, zwoer hem en beloofde hem dat Hij zijn zonen en heel zijn nageslacht uit ieder probleem dat hen zou overkomen

zou verlossen, omdat hij dit gedaan had, dat hij zich weerhield om barmhartig voor zijn zoon te zijn, uit liefde voor zijn God.

13. Heeft u niet gehoord wat hun God met Farao, de koning van Egypte gedaan heeft en met Abimelek, de koning van Gerar toen zij de vrouw van Abraham die over haar gezegd had: 'Zij is mijn zus,' wilden nemen, zodat zij hem niet om haar zouden doden toen zij erover dachten om haar tot vrouw te nemen? God heeft echt alles wat u daarover gehoord heeft gedaan voor hen en heel hun volk.

14. Zie, wij hebben met eigen ogen gezien dat Esau, de broer van Jakob, met vierhonderd man op hem afkwam, met de bedoeling om hem te vermoorden, want hij herinnerde zich dat hij de zegen van zijn vader had gestolen.

15. Toen hij uit Syrië kwam, ging hij op weg om hem te ontmoeten en om de moeder en de kinderen te doden. Wie anders bevrijdde hem uit zijn handen dan zijn God op wie hij vertrouwde? Hij redde hem uit handen van zijn broer en ook uit handen van zijn vijanden. Natuurlijk zal Hij hen ook nu weer beschermen.

16. Wie weet niet dat het hun God was die hen met kracht inspireerde om de stad Sichem het kwaad aan te doen waarover u verteld is?

17. Is het mogelijk dat twee mannen uit eigen kracht zo'n grote stad als Sichem kunnen vernietigen? Komt dit dan niet door hun God waar zij op vertrouwden? Hij heeft alles wat ervoor zorgde dat zij de bewoners van de stad in hun eigen stad vermoordden gesproken en gedaan.

18. Kunt u, samen met iedereen die uit uw stad is opgetrokken, de overhand over hen krijgen door met ieder van hen te vechten, zelfs als er duizend keer meer zouden komen om u bij te staan?

19. Natuurlijk begrijpt u dat u niet gekomen bent om het gevecht met hen aan te gaan, maar u bent gekomen om met hun God die hen uitgekozen heeft te strijden. Daarom bent u deze dag allemaal gekomen om vernietigd te worden.

20. Stop daarom met dit kwade voornemen dat u over u af aan het roepen bent. Het zou beter voor u zijn als u niet de strijd met hen zou aanbinden, hoewel ze maar met weinigen zijn, omdat hun God met hen is.'

21. Toen de koningen van de Amorieten hoorden wat hun adviseurs zeiden, raakten hun harten vervuld met angst, zij werden bang voor de zonen van Jakob en wilden niet meer met hen vechten.

22. Zij luisterden naar de woorden van hun adviseurs en luisterden naar alles wat zij zeiden. De woorden van de raadgevers stelden de koningen zeer tevreden en zij handelden ernaar.

23. De koningen keerden zich om en trokken van de zonen van Jakob weg, want zij durfden het niet aan om oorlog met hen te voeren, vanuit hun geweldige angst voor hen, hun hart bezweek in hen vanwege deze angst voor hen.

24. Dit ging namelijk van JHVV naar hen uit, omdat Hij de gebeden van Zijn dienaren Isaak en Jakob verhoorde, omdat zij op Hem vertrouwden. Al de koningen keerden die dag met hun kampementen terug, ieder naar zijn eigen stad. Op dat moment vochten zij dus niet met de zonen van Jakob.

25. De zonen van Jakob bleven die dag op hun wachtpost tegenover de berg Sihon, tot de avond viel. Toen zij zagen dat de koningen niet kwamen om tegen

hen te vechten, keerden de zonen van Jakob ook naar huis terug.

Hoofdstuk 36.

(H) Jakob keert terug naar Bethel

1. In die tijd verscheen JHVV aan Jakob en zei: 'Sta op, ga naar Bethel en blijf daar. Maak daar een altaar voor JHVV die aan u verschenen is en die u en uw zonen uit alle verschrikkingen verlost heeft.'

2. Jakob brak, samen met zijn zonen en alles wat hem toebehoorde op en zij trokken weg en kwamen in Bethel aan, zoals JHVV het gezegd had.

3. Jakob was negenennegentig jaar oud toen hij naar Bethel ging. Jakob, zijn zonen en alle mensen die bij hem hoorden verbleven in Luz, vlakbij Bethel, daar bouwde hij een altaar voor JHVV die hem verschenen was. Jakob en zijn zonen bleven zo zes maanden in Bethel.

4. In die tijd stierf Deborah, de dochter van Uz, de hulp van Rebekka die bij Jakob gebleven was. Jakob begroef haar aan de rand van Bethel, onder een eik die daar stond.

5. Ook Rebekka, de dochter van Betuël en moeder van Jakob stierf in die tijd in Hebron, dat ook wel Kirjat-arba genoemd wordt. Zij werd begraven in de grot van Makpela, die door Abraham van de kinderen van Heth gekocht was.

6. Het leven van Rebekka had honderddrieëndertig jaar geduurd toen zij stierf. Toen Jakob hoorde dat zij gestorven was, hilde hij bitter onder de eik om zijn moeder. Hij hulde zich in diepe rouw om haar en Deborah, de naam van die plaats noemde hij Allonbachuth.

7. Ook de Syriër Laban stierf in die dagen, want God doodde hem omdat hij het verbond dat tussen hem en Jakob bestond verbroken had.

8. Jakob was honderd jaar toen JHVV aan hem verscheen. Hij zegende hem en noemde hem Israël en Rachel, de vrouw van Jakob, werd in die dagen zwanger.

(H) Jakob terug in Hebron

9. In die tijd reisde Jakob met alles wat hem toebehoorde van Bethel naar het huis van zijn vader, naar Hebron.

10. Terwijl zij onderweg waren en het nog maar een klein stukje naar Efrat was, baarde Rachel een zoon, het was een zware bevalling en zij stierf.

11. Jakob begroef haar op de weg naar Efrat, wat ook Bethlehem genoemd wordt en hij plaatste een pilaar op haar graf, die er tot op de dag van vandaag staat. De dagen van Rachel hadden de vijfenveertig jaar bereikt toen zij stierf.

12. Jakob noemde de zoon die bij hem geboren werd en die door Rachel aan hem gebaard was Benjamin, want hij was in het land aan de rechterhand bij hem geboren.

13. Na de dood van Rachel sloeg Jakob zijn tent op in de tent van haar hulp Bilha.

14. Ruben was hier, vanwege zijn moeder Lea jaloers over en hij was erg boos van binnen. Vanuit zijn woede stond hij op, ging de tent van Bilha binnen en haalde het bed van zijn vader daar weg.

15. Vanaf dat moment werd het deel volgens het geboorterecht, samen met de koninklijke en priesterlijke diensten, aan de zonen van Ruben

onthouden. Omdat hij het bed van zijn vader ontheiligd had. Het geboorterecht werd hierna aan Jozef gegeven, de koninklijke dienst aan Juda en het priesterschap aan Levi, omdat Ruben het bed van zijn vader verontreinigd had.

16. Nu volgen de generaties die aan Jakob in Paddan-aram geboren werden. Het totaal aantal zonen van Jakob was twaalf.

17. De zonen van Lea waren Ruben, de eerstgeborene en Simeon, Levi, Juda, Issakar, Zebulon en hun zus Dina. De zonen van Rachel waren Jozef en Benjamin.

18. De zonen van Zilpa, de hulp van Lea waren Gad en Asher en de zonen van Bilha, de hulp van Rachel waren Dan en Naftali. Dit zijn de namen van de zonen die bij Jakob geboren werden in Paddan-aram.

19. Jakob, zijn zonen en alles wat hem toebehoorde reisde verder tot zij in Mamre aankwamen, wat ook Kirjat-arba en Hebron genoemd wordt. Hier woonden Abraham en Isaak, ook Jakob ging met zijn zonen en alles wat hem toebehoorde bij zijn vader in Hebron wonen.

20. Zijn broer Esau vertrok met zijn zonen en alles wat hem toebehoorde naar het land van Seïr en woonde daar. Hij verwierf bezit in het land van Seïr en de kinderen van Esau waren vruchtbaar en vermenigvuldigden zich geweldig in het land van Seïr.

21. Nu volgen de generaties die aan Esau in het land van Kanaän geboren werden. Het totaal aantal zonen van Esau was vijf.

22. Ada baarde aan Esau zijn eerstgeborene Elifaz. Zij baarde hem ook Reuel. Ahlibama baarde hem Jeush, Yaalam en Korah.

23. Dit zijn de kinderen van Esau die bij hem in het land Kanaän geboren werden. De zonen van Elifaz, de zoon van Esau, waren Teman, Omar, Zepho, Gatam, Kenaz en Amalex. De zonen van Reuel waren Nachat, Zerach, Shama en Mizza.

24. De zonen van Jeush waren Timna, Alva en Jethet. De zonen van Yaalam waren Alah, Phinor en Kenaz.

25. De zonen van Korah waren Teman, Mizbar, Magdiël, en Iram. Dit zijn de families van de zonen van Esau, behorend bij hun stamgebieden in het land van Seïr.

26. Dit zijn de namen van de zonen van de Horiet Seïr, de inwoners van het land van Seïr; Lotan, Shobal, Zibeon, Ana, Disha, Ezer en Dishon, totaal zeven zonen.

27. De kinderen van Lotan waren Hori, Heman en hun zus Timna. Dit is de Timna die naar Jakob en zijn zonen toe kwam terwijl zij niet naar haar wilden luisteren. Zij ging terug en werd een bijvrouw van Elifaz, de zoon van Esau en zij baarde hem Amalek.

[\(H\) De wonderlijke ontmoeting van Anah, de zoon van Seïr](#)

28. De zonen van Shobal waren Alvan, Manahat, Ebal, Shepho en Onam. De zonen van Zibeon waren Ajah en Anah. Deze Anah heeft de Yemim in de woestijn gevonden toen hij de ezels van zijn vader Zibeon weidde.

29. In de periode dat hij de ezels van zijn vader aan het weiden was, koos hij verschillende tijden uit waarop hij ze in de woestijn liet weiden.

30. Op een dag bracht hij hen naar één van de woestijnen aan de kust, tegenover de woestijn van de mensen. Terwijl hij hen weidde, zie, er kwam een geweldig zware storm van de andere kant van de zee opzetten die de ezels die daar aan het grazen waren

overviel, zij stonden allemaal als aan de grond genageld.

31. Hierna kwamen er ongeveer honderdtwintig grote en vreselijke dieren uit de woestijn aan de andere kant van de zee aanrennen en zij kwamen allemaal bij de plaats waar de ezels stonden, daar stonden zij stil.

32. Vanaf hun middel naar beneden toe zagen de dieren eruit alsof het mensenkinderen waren. Vanaf hun middel naar boven toe zagen sommige er uit als beren en sommigen als cheeta's, met staarten die vanaf achter hun schouders tot op de grond reikten, zoals de staarten van de cheeta's. Deze dieren kwamen, bestegen en reden op deze ezels, ze leidden hen weg en tot op deze dag zijn ze verdwenen.

33. Één van deze dieren kwam op Anah af en sloeg hem met zijn staart, daarop vluchtte hij vandaar weg.

34. Toen hij deze schepsels zag, vreesde hij ernstig voor zijn leven, hij vluchtte en ontsnapte naar de stad.

35. Aan zijn zonen en broers vertelde hij alles wat hem overkomen was en vele mannen gingen de ezels zoeken, maar ze konden ze niet vinden. Anah en zijn broers gingen vanaf die dag nooit meer naar die plaats omdat zij ernstig voor hun leven vreesden.

36. De kinderen van Anah, de zoon van Seïr waren Dishon en zijn zus Ahlibama. De kinderen van Dishon heetten Hemdan, Eshban, Ithran en Cheran. De kinderen van Bilhan heetten Zaävan en Akan. De kinderen van Dishon heetten Uz en Aran.

37. Dit zijn de families van de kinderen van de Horiet Seïr, behorend bij hun stamgebieden in het land van Seïr.

38. Esau en zijn kinderen woonden dus in het land van de Horiet Seïr, de oorspronkelijke bewoner van het land. Zij vergaarden er bezittingen en waren vruchtbaar en vermenigvuldigden zich geweldig. Jakob woonde met zijn kinderen en alles wat hen toebehoorde bij zijn vader Isaak in het land van Kanaän, zoals JHVV het hun vader Abraham opgedragen had.

Hoofdstuk 37.

[\(H\) Jakob terug in Sichem, oorlog met de koningen van Kanaän](#)

1. In het honderdvijfde jaar uit het leven van Jakob, het negende jaar dus dat Jakob met zijn kinderen in het land van Kanaän woonde en sinds hij uit Paddan-aram vertrokken was,

2. in die dagen trok Jakob met zijn kinderen weg uit Hebron en gingen zij op weg, zij en alles wat hen toebehoorde, terug naar de stad Sichem. Daar woonden zij want de kinderen van Jakob hadden goede en vruchtbare weidegrond voor hun vee in de stad Sichem verworven. De stad Sichem was weer herbouwd en er leefden toen ongeveer driehonderd mannen en vrouwen.

3. Jakob, zijn kinderen en alles wat hem toebehoorde woonde op het deel van het veld dat Jakob van Hamor, de vader van Sichem gekocht had toen hij uit Paddan-aram aankwam, nog voordat Simeon en Levi de stad verwoest hadden.

4. Alle koningen van de Kanaänieten en de Amorieten die rondom de stad Sichem woonden hoorden ervan dat de zonen van Jakob weer in Sichem aangekomen waren en daar woonden.

5. Zij zeiden: 'Kunnen de zonen van Jakob de Hebreëer wel weer naar de stad komen en daarin wonen nadat zij haar inwoners vermoord hebben en hen eruit

gedreven hebben? Zullen zij nu terugkeren en ook degenen die nu in de stad wonen weggagen of ze vermoorden?’

6. Alle koningen van Kanaän verzamelden zich opnieuw en zij kwamen bij elkaar om oorlog te gaan voeren met Jakob en zijn zonen.

7. Jashub, de koning van Tapnach stuurde ook een bericht aan de koningen in zijn buurt, aan Elan de koning van Gaash, Ihuri, de koning van Silo, Parathon, de koning van Chazar, Susi de koning van Sarton, Laban de koning van Bethgroran en aan Shabir de koning van Otnay-may. Het luidde:

8. ‘Kom naar mij toe en help mij, laten wij de Hebreëer Jakob en zijn zonen vermoorden, met alles wat hem toebehoort, want zij zijn weer naar Sichem gekomen om het in te nemen en om haar inwoners te vermoorden, zoals zij dat eerder ook gedaan hebben.’

9. Al deze koningen verzamelden zich en kwamen met al hun legerkampen, een ontelbaar grote menigte, zoveel als het zand aan de kust van de zee. Zij stelden zich allemaal op tegenover Tapnach.

10. Jashub, de koning van Tapnach ging hen met zijn hele leger tegemoet en hij sloeg het kamp met hen tegenover Tapnach op, buiten de stad. De koningen verdeelden zich over zeven divisies zodat er zeven kampen tegen de zonen van Jakob op zouden trekken.

11. Zij stuurden een bericht naar Jakob en zijn zonen waarin stond: ‘Kom samen naar ons toe zodat wij op de vlakte een conflict met elkaar kunnen uitvechten. Dan vergelden wij wat met de mannen van Sichem gebeurd is, die u in hun stad gedood heeft. Wilt u nu weer terugkeren naar de stad Sichem, daarin wonen en haar inwoners vermoorden, net als eerst?’

12. Toen de zonen van Jakob dit hoorden laaide hun woede vanwege deze woorden van de koningen van Kanaän heviger op. Tien van de zonen van Jakob haastten zich en stonden op. Ieder van hen gordde zijn wapens aan en samen met honderdtwee van hun dienaren gingen zij in slagorde op pad.

13. Al deze mannen, de zonen van Jakob met hun dienaren, gingen de koningen tegemoet en hun vader Jakob ging met hen mee, samen stonden zij op de heuvel van Sichem.

14. Jakob bad tot JHVH voor zijn zonen en hij strekte zijn handen naar JHVH uit, hij zei: ‘O God, U bent een Almachtige God, U bent onze Vader, U heeft ons gevormd en wij zijn het werk van Uw handen. Ik bid U, bevrijd mijn zonen door Uw genade uit handen van hun vijanden die vandaag gekomen zijn om met hen te vechten. Red hen uit hun handen, want in Uw hand is kracht en macht genoeg om maar een paar van velen te redden.’

15. Geef mijn zonen, Uw dienaren, een moedig hart en sterkte om met hun vijanden te kunnen vechten. Om hen te onderwerpen en door hun vijanden voor hen neer te vellen. Laat mijn zonen en hun dienaren niet door de hand van de kinderen van Kanaän gedood worden.

16. Als het in Uw ogen goed lijkt om de levens van mijn zonen en hun dienaren weg te nemen, neem ze dan door Uw genade door middel van Uw eigen dienaren, zodat ze vandaag niet sterven door de handen van de koningen van de Amorieten.’

17. Toen Jakob stopte met bidden tot JHVH, schudde de aarde op haar plaats en werd de zon verduisterd. Alle koningen werden doodsbang en zij raakten in grote paniek.

18. JHVH luisterde naar het gebed van Jakob en JHVH vervulde het hart van alle koningen en hun legers met angst en ontzag voor de zonen van Jakob.

19. Want JHVH zorgde ervoor dat zij het geluid van ruiters hoorden, het geluid van sterke paarden van de zonen van Jakob en het geluid van een groot leger dat met hen optrok.

20. De koningen raakten bevangen door een geweldige angst voor de zonen van Jakob en terwijl zij per divisie klaarstonden, zie, de zonen van Jakob kwamen met honderdwaalf man op hen af, met een vreselijk en enorm geschreeuw.

21. Toen de koningen de zonen van Jakob op hen af zagen komen, werden zij nog meer door paniek bevangen, zij waren eerder geneigd om, zoals ook eerder, voor de zonen van Jakob weg te vluchten en niet met hen te vechten.

22. Maar zij trokken zich niet terug en zeiden: ‘Het zou een schande voor ons zijn om ons twee keer terug te trekken van de Hebreëen.’

23. De zonen van Jakob kwamen dichterbij en naderden al de koningen en hun legers, zij keken en zagen dat het een erg machtig volk betrof, zo talrijk als het zeezand.

24. De zonen van Jakob riepen naar JHVH en zeiden: ‘O Heer help ons en antwoord ons omdat wij op U vertrouwen. Laat ons niet sterven door de handen van deze onbesneden mannen die vandaag tegen ons opgetrokken zijn.’

25. De zonen van Jakob pakten hun oorlogswapens, ieder van hen nam zijn schild en speer in de hand en zo gingen zij de strijd aan.

26. Juda, de zoon van Jakob, ging aan het hoofd van zijn broers. Samen met tien van zijn dienaren, zo ging hij op de koningen af.

27. Jashub, de koning van Tapnach, trok met zijn leger als eerste tegen Juda op en Juda zag dat Jashub met zijn leger op hem af kwam. Juda's woede was gewekt, zijn boosheid laaide in hem op en zo ging hij de strijd aan, waarmee Juda zijn leven waagde.

28. Jashub kwam met zijn hele leger op Juda af, hij reed op een geweldig sterk en krachtig paard. Jashub was een erg dappere man, van hoofd tot voeten bedekt met ijzer en koper.

29. Terwijl hij op het paard zat, schoot hij met beide handen pijlen naar voren en naar achteren af. Zo was hij dat in al zijn gevechten gewend en hij miste nooit doel, waar hij zijn pijlen ook maar op richtte.

30. Toen Jashub het gevecht met Juda aan wilde gaan en vele pijlen op Juda richtte, hield JHVH de handen van Jashub gebonden en alle pijlen die hij schoot raakten zijn eigen mannen.

31. Ondanks dit alles bleef Jashub op Juda afstormen en probeerde hem met de pijlen te raken. De afstand tussen hen was ongeveer dertig kubit (vijftien meter) en toen Juda zag dat Jashub zijn pijlen op hem afstuurde, rende hij geweldig kwaad op hem af.

32. Juda greep een grote steen van de grond die zestig sjekel (ca. 600 gram) woog. Juda rende naar Jashub toe en sloeg hem met de steen tegen zijn schild. Jashub stond versteld van de klap en viel van zijn paard af, op de grond.

33. Het schild dat Jashub in handen had brak in stukken. Door de kracht van de slag schoot dit ongeveer vijftien kubit ver weg, zo viel het schild voor de tweede divisie neer.

34. De koningen die met Jashub meekwamen zagen de kracht van Juda, de zoon van Jakob van een afstand. Zij zagen wat hij Jashub aangedaan had en zij werden vreselijk bang voor Juda.

35. Zij verzamelden zich rond de divisie van Jashub en merkten dat hij in verwarring gebracht was. Juda trok zijn zwaard en versloeg tweeënveertig mannen uit het kamp van Jashub. Het hele kamp van Jashub vluchtte daarop weg van Juda, niemand durfde het gevecht met hem aan te gaan, zij lieten Jashub in de steek en vluchtten van hem weg, terwijl Jashub nog altijd op de grond lag.

36. Toen Jashub zag dat alle mannen uit zijn kamp bij hem weggevlucht waren, haastte hij zich om woedend tegen Juda op te staan, zo stond hij rechtop tegenover Juda.

37. Jashub voerde een tweegevecht met Juda, schild tegenover schild, terwijl al Jashub's mannen wegvluchtten door hun grote angst voor Juda.

38. Jashub nam zijn speer in zijn handen om Juda daarmee op zijn hoofd te slaan, maar Juda hield snel zijn schild boven zijn hoofd om Jashub's speer af te weren, zodat het schild van Juda de klap van de speer van Jashub opving, het schild brak daarbij in tweeën.

39. Toen Juda zag dat zijn schild doormidden geslagen was, trok hij snel zijn zwaard en sloeg Jashub tegen zijn enkels. Hij sneed zijn voeten af zodat Jashub op de grond viel en de speer uit zijn handen viel.

40. Juda pakte de speer van Jashub snel op, sneed er zijn hoofd mee af en wierp dit naast zijn voeten.

41. Toen de zonen van Jakob zagen wat Juda met Jashub gedaan had, renden zij allemaal naar de divisies van de andere koningen toe en de zonen van Jakob vochten met het leger van Jashub en met de legers van alle koningen die daar waren.

42. De zonen van Jakob zorgden ervoor dat vijftienduizend van hun mannen vielen, zij maaiden hen neer alsof zij kalebassen rooiden, terwijl de rest voor hun leven vluchtte.

43. Juda stond nog altijd bij het lichaam van Jashub en hij deed hem zijn maliënkolder uit.

44. Juda deed het ijzer en koper dat Jashub droeg uit en zie, toen kwamen negen van de mannen die kapiteins van Jashub waren er aan om met Juda te vechten.

45. Juda haastte zich om een steen van de grond te pakken en daarmee sloeg hij één van hen tegen het hoofd. Zijn schedel werd geraakt, zodat ook zijn lichaam van het paard op de grond viel.

46. De acht kapiteins die over bleven, vluchtten uit angst weg toen zij de kracht van Juda zagen. Juda achtervolgde hen met zijn tien mannen, zij haalden hen in en versloegen hen.

47. De zonen van Jakob waren intussen nog altijd bezig met het neerslaan van de legers van de koningen en zij doodden vele van hen. Toch durfden de koningen het aan om met hun kapiteins op hun positie te blijven staan, zij weken niet van hun plaats en zij schreeuwden tegen degenen die voor de zonen van Jakob uit hun legers wegvluchtten. Niemand wilde echter naar hen luisteren, uit angst voor hun leven en om niet te sterven.

48. Nadat al de zonen van Jakob de legers van de koningen verslagen hadden, kwamen zij bij Juda terug, terwijl Juda nog bezig was met het verslaan van de acht kapiteins van Jashub en het uittrekken van hun wapenrusting.

49. Levi zag Elon, de koning van Gaash die, samen met veertien van zijn kapiteins, snel op hem afkwam om hem te doden, maar Levi had dit niet door.

50. Elon kwam met zijn kapiteins dichterbij en plotseling keek Levi om en zag dat de strijd zich achter hem afspeelde. Daarop rende Levi er met twaalf van zijn dienaren op af en zij velden Elon en zijn kapiteins door de scherpste van het zwaard.

Hoofdstuk 38.

1. Ihuri, de koning van Silo trok op om Elon te helpen, hij ging op Jakob af en toen Jakob de boog die hij in zijn handen had spande, werd Ihuri door een pijl getroffen, waardoor hij stierf.

2. Toen Ihuri, de koning van Silo gestorven was, vluchtten de vier overgebleven koningen met hun kapiteins uit hun stellingen weg en probeerden zich terug te trekken. Zij zeiden: 'Nu zij drie van onze koningen met hun kapiteins die sterker waren dan dat wij zijn gedood hebben, hebben wij geen kracht meer over tegen de Hebreëen.'

3. Toen de zonen van Jakob zagen dat de overgebleven koningen hun stellingen verlieten, achtervolgden zij hen. Ook Jakob daalde van de heuvel van Sichem af, vanuit de stelling die hij ingenomen had en zij achtervolgden de koningen, samen met hun dienaren kwamen zij steeds dichterbij.

4. Toen de koningen, kapiteins en het leger dat overgebleven was, merkten dat de zonen van Jakob hen achterna kwamen, vreesden zij voor hun levens en vluchtten zij tot ze in de stad Chazar aankwamen.

5. De zonen van Jakob achtervolgden hen tot de poort van de stad Chazar en zij richtten een slachting onder de koningen en hun legers aan. Jakob was druk met zijn boog in de weer, waarbij hij zich richtte op het doden van de koningen en hij doodde ze allemaal.

6. Hij doodde Parathon, de koning van Chazar bij de poort van de stad van Chazar. Hierna doodde hij Susi, de koning van Sarton, Laban, de koning van Bethchorin en Shabir, de koning van Machnayim, hij versloeg hen allemaal door pijlen, ieder werd door een pijl getroffen en zo stierven zij.

7. Toen de zonen van Jakob zagen dat alle koningen gedood waren, dat zij de aftocht geblazen hadden en zich terugtrokken, toen gingen zij door met het vechten tegen de legers van de koningen voor de poort van Chazar en zij versloegen nog eens vierhonderd van hun mannen.

8. Drie mannen uit de dienaren van Jakob werden in die strijd geveld en toen Juda zag dat drie van zijn dienaren gestorven waren, raakte hij vreselijk geïrriteerd en zijn woede tegen de Amoriëten laaide weer op.

9. De mannen die over waren van de legers van de koningen vreesden ernstig voor hun levens, zij renden weg en braken de poorten die in de muur van de stad Chazar zaten open, iedereen zocht zijn toevlucht in de stad.

10. Midden in de stad Chazar verborgen zij zichzelf, want de stad Chazar was erg groot en uitgestrekt en toen alle legers de stad binnengegaan waren, achtervolgden de zonen van Jakob hen de stad in.

11. Vier sterke mannen, ervaren strijders, kwamen de stad uit en gingen met getrokken zwaarden en speren in hun handen voor de ingang van de stad staan. Zij

stelden zichzelf tegenover de zonen van Jakob en lieten niet toe dat zij de stad binnengingen.

12. Naftali rende vooruit en ging tussen hen in staan, met zijn zwaard doodde hij twee van hen, met één slag onthoofde hij hen.

13. Hij keerde zich naar de andere twee en zie, zij vluchtten weg, hij achtervolgde hen, haalde hen in, sloeg ze neer en doodde hen.

14. Zo kwamen de zonen van Jakob bij de stad aan en ze zagen dat er nog een muur was die de stad omringde. Zij zochten waar zich de poort in deze muur bevond, maar konden ze niet vinden. Juda sprong bovenop de muur en Simeon en Levi volgden hem, met zijn drieën sprongen zij vanaf de muur de stad in.

15. Simeon en Levi sloegen iedereen die een goed heenkomen in de stad zocht neer, ook de inwoners van de stad met hun vrouwen en kleine kinderen, zij doodden ze allemaal door de scherpste van het zwaard en het schreeuwen van de stad steeg naar de hemel op.

16. Ook Dan en Naftali sprongen de muur op om te zien wat de rouwklachten veroorzaakte, want de zonen van Jakob waren bezorgd over hun broers omdat zij de inwoners van de stad hoorden huilen en smeken, ze zeiden: 'Neem alles wat wij bezitten in de stad mee en ga weg, dood ons alleen niet!'

17. Toen Juda, Simeon en Levi stopten met het doden van de inwoners van de stad, klommen zij de muur weer op en riepen Dan en Naftali en de rest van hun broers die zich ook op de muur bevonden bij zich. Simeon en Levi informeerden hen waar de ingang van de stad zich bevond en daarop kwamen alle zonen van Jakob samen om de buit te verzamelen.

18. Zo namen de zonen van Jakob de buit uit de stad Chazar mee, de kudden, de koeien en de eigendommen. Zij namen alles mee wat zij maar mee konden nemen en die dag verlieten zij de stad.

19. De volgende dag gingen de zonen van Jakob naar Sarton, want zij hadden gehoord dat de mannen uit Sarton die in de stad achtergebleven waren, zich verzameld hadden om het gevecht met hen aan te gaan, omdat zij hun koning gedood hadden. Sarton was een hoog gelegen vestingstad, er lag een brede wal rond de stad.

20. De muur van de wal was ongeveer vijftig kubit hoog en veertig kubit breed en door deze wal was er geen plaats waar je de stad binnen kon komen. De zonen van Jakob zagen de wal rond de stad en zochten of er een ingang was, maar konden deze niet vinden.

21. De ingang van de stad bevond zich aan de achterkant en iedereen die de stad binnen wilde komen liep over de weg die rond de hele stad liep, aan het eind ervan kwam hij de stad dan binnen.

22. Toen de zonen van Jakob zagen dat zij de weg om de stad binnen te komen niet konden vinden, werden zij vreselijk kwaad en toen de inwoners van de stad zagen dat de zonen van Jakob op hen afkwamen, werden zij vreselijk bang voor hen, omdat zij van hun kracht gehoord hadden en door wat zij met Chazar gedaan hadden.

23. De inwoners van de stad Sarton konden, nadat zij zich in de stad verschanst hadden, niet naar de zonen van Jakob toegaan om met hen te vechten omdat ze hen anders toegang tot de stad zouden verlenen. Maar toen ze zagen dat zij op hen afkwamen, waren zij ontzettend bang voor hen, vanwege wat zij over hun

kracht gehoord hadden en door wat zij met Chazar gedaan hadden.

24. Dus namen de inwoners van Sarton snel de brug naar de toegang van de stad weg, zij tilden deze van haar plaats, voordat de zonen van Jakob haar bereikten, en haalden ze de stad binnen.

25. Toen kwamen de zonen van Jakob aan, op zoek naar de toegang tot de stad. Zij konden deze niet vinden en de inwoners van de stad klommen bovenop de muur en zagen dat de zonen van Jakob op zoek waren naar de ingang van de stad.

26. De inwoners van de stad scholden vanaf de muur waarop zij stonden naar de zonen van Jakob en zij vervloekten hen. De zonen van Jakob luisterden naar de beschimpingen en werden er furieus om, hun boosheid laaide in hen op.

27. Zo werden de zonen van Jakob door hen uitgedaagd en stonden zij allemaal op, sprongen op eigen kracht over de wal heen en met hun kracht overbruggen zij de veertig kubit brede wal.

28. Toen zij de wal gepasseerd waren, stonden zij voor de muur van de stad en zij merkten dat alle poorten naar de stad met ijzeren deuren vergrendeld waren.

29. De zonen van Jakob kwamen dichterbij om de deuren in de poorten van de stad open te breken, maar de inwoners beletten dit door van bovenaf de muur met stenen naar hen te gooien en pijlen te schieten.

30. Het aantal dat zich bovenop de muur bevond was ongeveer vierhonderd mannen. Toen de zonen van Jakob merkten dat de mannen hen hinderden bij het openen van de poorten naar de stad, sprongen zij bovenop de muur en Juda ging als eerste het oostelijke deel van de stad binnen.

31. Gad en Asher kwamen achter hem aan, aan de westkant van de stad, Simeon en Levi in het noorden en Dan en Ruben in het zuiden.

32. De mannen die bovenop de muur stonden, de inwoners van de stad, zagen dat de zonen van Jakob op hen af kwamen, dus vluchtten zij allemaal de muur af en verdwenen in de stad, zij verborgen zichzelf midden in de stad.

33. Issakar en Naftali waren onder de muur blijven staan, zij kwamen en braken de poorten naar de stad open. Zij stichtten brand bij de poorten van de stad zodat het ijzer smolt, zo gingen alle zonen van Jakob samen met hun mannen de stad binnen en zij vochten met de inwoners van Sarton. Zij versloegen hen door de scherpste van het zwaard en niemand kon tegen hen standhouden.

34. Ongeveer tweehonderd mannen vluchtten de stad uit en zij verborgen zich allemaal in een bepaalde toren van de stad. Juda achtervolgde hen naar de toren en brak deze af, de mannen bedolven hieronder en iedereen stierf.

35. De zonen van Jakob vervolgden hun weg over het dak van de toren en zij zagen dat er zich in de stad op enige afstand nog een sterke en hoge toren bevond, het dak ervan reikte tot aan de hemel. De zonen van Jakob haastten zich naar beneden, gingen met al hun mannen op die toren af en troffen haar met wel driehonderd mannen, vrouwen en kleine kinderen erin aan.

36. De zonen van Jakob richtten een grote slachting onder de mannen in de toren aan, zij renden weg en vluchtten voor hen weg.

37. Simeon en Levi waren in de achtervolging, toen twaalf sterke en machtige mannen vanuit de plaats waar zij zich verborgen hielden op hen af kwamen.

38. Deze sterke mannen voerden een zwaar gevecht met Simeon en Levi en Simeon en Levi konden het niet van hen winnen. De dappere mannen braken de schilden van Simeon en Levi en één van hen sloeg met zijn zwaard op Levi's hoofd. Levi plaatste snel zijn hand op zijn hoofd, uit angst voor het zwaard, zodat het zwaard Levi's hand raakte en het scheelde niet veel of de hand van Levi was afgehakt.

39. Levi greep het zwaard van de dappere man in zijn hand en nam het met geweld van hem af. Daarmee sloeg hij de sterke man op zijn hoofd en verwondde hij zijn hoofd.

40. Elf man kwamen op Levi af toen zij zagen dat één van hen gedood was en de zonen van Jakob bleven doorvechten, maar de zonen van Jakob konden het niet van hen winnen vanwege de grote kracht van deze mannen.

41. Toen de zonen van Jakob merkten dat zij hen niet konden overmeesteren, gaf Simeon een luide en vreselijke schreeuw en de elf mannen stonden als aan de grond genageld, vanwege de brul van Simeon.

42. Juda herkende van een afstand de schreeuw van Simeon, daarop renden Naftali en Juda met hun schilden naar Simeon en Levi en troffen hen vechtend met deze sterke mannen aan, niet in staat om hen te verslaan omdat hun schilden kapotgeslagen waren.

43. Naftali zag dat de schilden van Simeon en Levi gebroken waren, dus haalde hij twee schilden van zijn dienaren en gaf deze aan Simeon en Levi.

44. Simeon, Levi en Juda vochten die dag tegen de elf sterke mannen totdat de zon onder ging, maar zij konden hen niet verslaan.

45. Dit kwam Jakob ter ore en hij was er diep bedroeft om. Hij bad tot JHWH en ging samen met zijn zoon Naftali het gevecht met deze machtige mannen aan.

46. Jakob kwam dichtbij en spande zijn boog. Hij naderde de mannen dicht en doodde drie van hun mannen met de boog. De overgebleven acht keerden zich om en merkten dat het gevecht zowel van achteren als tegenover hen gevoerd werd, dus vreesden zij ernstig voor hun levens en konden ze niet langer stand tegen de zonen van Jakob houden, daarom vluchtten ze voor hen weg.

47. Terwijl zij wegvluchtten, kwamen zij Dan en Asher op hun weg tegen. Zij overvielen hen plotseling en vochten met hen waarbij zij twee van hen doodden. Juda en zijn broers achtervolgden hen en vochten net zo lang met degenen die nog over waren totdat ook zij dood waren.

48. Alle zonen van Jakob keerden hierna terug en liepen in de stad rond, zoekend of zij nog andere mannen konden vinden. In een grot binnen de stad vonden zij twintig jonge mannen en Gad en Asher doodden hen allemaal. Dan en Naftali hadden het op de overige mannen die uit de tweede toren ontsnapt waren gemunt en zij doodden hen allemaal.

49. De zonen van Jakob versloegen zo alle inwoners uit de stad Sarton, maar de vrouwen en kleine kinderen lieten zij in de stad achter, hen doodden zij niet.

50. Alle inwoners van de stad Sarton waren sterke mannen, één van hen kon wel duizend man verslaan en twee van hen zouden niet vluchten voor tienduizend gewone mannen.

51. De zonen van Jakob versloegen dus alle inwoners uit de stad Sarton met de scherpste van het zwaard, niemand kon tegen hen standhouden en alleen de vrouwen lieten zij in de stad achter.

52. De zonen van Jakob namen alle buit uit de stad mee, ze namen mee wat ze maar wilden. Zij namen schapen, koeien en eigendommen uit de stad mee. De zonen van Jakob deden precies hetzelfde met Sarton en haar inwoners als wat zij met Chazar en haar inwoners gedaan hadden, zij keerden zich om en gingen daar weg.

Hoofdstuk 39.

1. Toen zij de stad Sarton verlaten hadden, waren zij ongeveer tweehonderd kubit verder gelopen toen zij de inwoners van Tapnach op hen af zagen komen, want zij waren op weg om met hen te vechten, omdat zij de koning van Tapnach en al zijn mannen verslagen hadden.

2. Iedereen die in de stad van Tapnach overgebleven was, was dus op weg gegaan om met de zonen van Jakob te vechten en zij dachten dat zij de buit en alles wat zij verzameld hadden uit Chazar en Sardon terug konden halen.

3. Terplekke vochten de overgebleven mannen uit Tapnach met de zonen van Jakob en de zonen van Jakob versloegen hen, zij vluchtten voor hen weg en zij achtervolgden hen naar de stad van Arbelan en zo werd iedereen door de zonen van Jakob neergeveld.

4. De zonen van Jakob keerden hierna terug en gingen naar Tapnach om daar de buit uit Tapnach weg te halen. Toen zij in Tapnach aankwamen, hoorden zij dat de mensen uit Arbelan op weg gegaan waren om het gevecht met hen aan te gaan en de buit van hun broers te redden. De zonen van Jakob lieten tien van hun mannen in Tapnach achter om de stad te plunderen en zelf trokken zij op tegen de inwoners uit Arbelan.

5. De mannen van Arbelan gingen samen met hun vrouwen het gevecht aan met de zonen van Jakob, want hun vrouwen hadden ervaring met oorlog voeren, dus zij kwamen ook op hen af, ongeveer vierhonderd mannen en vrouwen.

6. De zonen van Jakob schreeuwden met luide stem en renden samen onder luid en enorm gejoel op de inwoners van Arbelan af.

7. De inwoners van Arbelan luisterden naar het geluid van het geschreeuw van de zonen van Jakob, zij brulden zoals leeuwen dat doen of zoals het bulderen van de golven van de zee.

8. De angst sloeg hen om het hart vanwege de zonen van Jakob, zij werden vreselijk bang voor hen, zij trokken zich terug en vluchtten van hen weg de stad in. De zonen van Jakob achtervolgden hen tot aan de poort van de stad en gingen voor de stad staan.

9. Toen vochten de zonen van Jakob in de stad met hen en al hun vrouwen wierpen met slingers (stenen) naar de zonen van Jakob, het werd een zwaar gevecht dat die dag duurde tot de avond viel.

10. De zonen van Jakob konden hen niet overwinnen en de zonen van Jakob waren bijna in die strijd ten onder gegaan, daarom schreeuwden de zonen van Jakob het naar JHWH uit en tegen de avond herwonnen zij hun kracht. Toen versloegen de zonen van Jakob alle inwoners van Arbelan door de scherpste van het zwaard, mannen, vrouwen en kleine kinderen.

11. Ook het overgebleven deel van de mensen dat uit Sarton gevlucht was werd door de zonen van Jakob in Arbelan neergeveld. Zo deden de zonen van Jakob met Arbelan en Tapnach precies wat zij ook met Chazar en Sarton gedaan hadden. Toen de vrouwen zagen dat alle mannen gedood waren, klommen zij op de daken van de stad en gooiden een stortregen aan stenen op de zonen van Jakob.

12. De zonen van Jakob haastten zich de stad binnen, grepen alle vrouwen en doodden hen door de scherpte van het zwaard. De zonen van Jakob namen alle buit mee en verzamelden de schapen, koeien en het vee.

13. De zonen van Jakob deden met Machnayim wat zij ook met Tapnach, Chazar en Silo gedaan hadden, zij keerden zich van hen af en vertrokken weer.

14. Op de vijfde dag hoorden de zonen van Jakob dat de inwoners van Gaash zich verzameld hadden om de strijd met hen aan te binden omdat zij hun koningen en kapiteins gedood hadden. Er waren namelijk veertien kapiteins in de stad Gaash geweest en tijdens het eerste gevecht hadden de zonen van Jakob hen allemaal gedood.

15. Die dag deden de zonen van Jakob hun wapenrusting weer aan en zij trokken op om met de inwoners van Gaash te vechten. In Gaash leefde een sterk en machtig volk van de Amorieten. Gaash was de sterkste en best versterkte stad van alle Amoritische steden, het had drie stadswallen.

16. Toen de zonen van Jakob bij Gaash aankwamen, troffen zij de stadspoorten gesloten aan. Ongeveer vijfhonderd man stonden op de buitenste muur en een menigte zo groot als het zand van de zee had aan de achterkant hiervan, buiten de stad, een hinderlaag voor de zonen van Jakob gelegd.

17. De zonen van Jakob kwamen dichterbij om de poorten van de stad te openen en terwijl zij dichterbij kwamen, zie, toen verlieten degenen die aan de achterkant van de stad in hinderlaag lagen hun plaatsen en omsingelden de zonen van Jakob.

18. Zo werden de zonen van Jakob ingesloten door de inwoners van Gaash en het gevecht vond zowel aan de voor- als aan de achterkant plaats. Vanaf de muur bestookten de mannen hen ook nog eens met pijlen en stenen.

19. Toen Juda zag dat de mannen van Gaash teveel voor hen werden, gaf hij een meest doordringende en overweldigende gil en iedereen die zich buiten en binnenin de stad bevond vreesde voor zijn leven.

20. De zonen van Jakob gingen nog altijd door met het openbreken van de deuren van de stad, maar de mannen uit Gaash die vanaf de muur stenen en pijlen naar hen wierpen lukte het om hen van de poort weg te doen vluchten.

21. De zonen van Jakob keerden zich daarop tegen de mannen uit Gaash die van buiten de stad met hen het gevecht aangingen. Zij versloegen hen vreselijk, alsof ze meloenen stuksloegen en zij hielden geen stand tegen de zonen van Jakob, omdat angst en beven bezit van hen genomen had na de gil van Juda.

22. Alle mannen die zich buiten de stad bevonden werden door de zonen van Jakob verslagen. En opnieuw kwamen de zonen van Jakob dichterbij om zich toegang tot de stad te verschaffen en om onder de stadsmuren te vechten. Het lukte hen echter niet omdat de inwoners van Gaash de muren van Gaash in elke richting bezet hielden, zodat de zonen van Jakob

niet in staat waren om de stad te naderen en met hen te vechten.

23. De zonen van Jakob gingen vlakbij een hoek staan waar zij onderaan de muur het gevecht aangingen. De inwoners van Gaash gooiden stenen en pijlen als een stortregen van hamers naar hen toe en weer vluchtten zij bij de muur weg.

24. Toen de mensen uit Gaash die op de muur stonden zagen dat de zonen van Jakob het onderaan de muur niet van hen konden winnen, scholden zij de zonen van Jakob met de volgende woorden uit:

25. 'Hoe komt dat nou dat u dit gevecht niet kunt winnen? Kunt u met de machtige stad Gaash en haar inwoners wel doen wat u met de steden van de Amorieten die niet zo machtig waren gedaan heeft? Ja, tegen de zwakken onder ons lukte het u wel, want bij de ingang van de stad heeft u hen gedood. Zij hebben hun kracht verloren omdat zij door uw luide geschreeuw geschrokken waren.

26. Bent u nog wel in staat om op deze plaats te vechten? Want u zult hier zeker allemaal sterven en wij zullen de steden die u in puin gelegd heeft vergelden.'

27. Zo scholden de inwoners van Gaash de zonen van Jakob vreselijk uit en zij bespotten hen met hun goden. Vanaf de muur bleven ze maar doorgaan met het bestoken met pijlen en stenen.

28. Juda en zijn broers luisterden naar wat de inwoners van Gaash zeiden en zij werden er vreselijk kwaad over. Juda was verbolgen om zijn God over deze zaak, hij riep het uit en zei: 'O Heer help, stuur ons en onze broers hulp!'

29. Vanaf een afstand rende hij op volle snelheid, met getrokken zwaard in zijn handen, sprong van de grond omhoog en met het uiterste van zijn krachten beklom hij de muur, terwijl zijn zwaard wel uit zijn handen viel.

30. Juda schreeuwde bovenop de muur en alle mannen die op de muur stonden werden doodsbang. Sommige van hen vielen van de muur af de stad in en stierven. Zij die nog wel op de muur stonden, waren ontzettend bang en vluchtten voor hun leven de stad in toen zij de kracht van Juda zagen, en zo zochten zij een veilig heenkomen.

31. Sommigen werden aangespoord om op de muur met Juda te vechten en toen zij zagen dat Juda geen zwaard in zijn hand had, kwamen zij dichterbij om hem te doden. Zij dachten erover om hem van de muur af naar zijn broers toe te gooien en twintig mannen uit de stad kwamen dus aanlopen om hierbij te helpen. Zij omringden Juda en schreeuwden allemaal naar hem, met getrokken zwaarden naderden zij hem en zo maakten zij Juda doodsbang. Van bovenaf de muur schreeuwde Juda het naar zijn broers uit.

32. Onder aan de muur spanden Jakob en zijn zonen hun boog en zij doodden zo drie van de mannen die op de muur stonden. Juda bleef roepen en hij riep uit: 'O Heer help ons, O Heer bevrijd ons!' En hij schreeuwde dit hard uit op de muur, zodat zijn uitroep tot ver weg te horen was.

33. Na deze uitroep herhaalde hij zijn schreeuw, zodat alle mannen die rondom hem op de muur stonden doodsbang werden. Vanwege Juda's geschreeuw en de trilling die dit veroorzaakte liet ieder van hen zijn zwaard uit handen vallen en vluchtte weg.

34. Juda pakte daarop de zwaarden die uit hun handen gevallen waren op en hiermee ging Juda het gevecht

met hen aan, zo versloeg hij twintig van hun mannen op de muur.

35. Daarbij kwamen er ongeveer tachtig mannen en vrouwen uit de stad de muur op en samen omsingelden zij Juda. JHVH vulde hun hart met angst voor Juda waardoor zij niet in staat bleken om hem te benaderen.

36. Onderaan de muur spande Jakob en iedereen die bij hem was zijn boog en zij raakten tien man die op de muur stonden, zij vielen naar beneden, voor de voeten van Jakob en zijn zonen.

37. Toen de mensen op de muur zagen dat twintig van hun mensen gesneuveld waren, renden zij toch met getrokken zwaard op Juda af, maar nog altijd konden zij niet dichtbij hem komen vanwege hun grote angst voor de kracht van Juda.

38. Één van hun sterke mannen die Arud heette kwam dichterbij om met zijn zwaard Juda op zijn hoofd te slaan. Juda deed snel zijn schild boven zijn hoofd en het zwaard raakte het schild zodat dit in tweeën spleet.

39. Nadat deze sterke man Juda geslagen had, rende hij voor zijn leven, uit angst voor Juda. Zijn voeten gleden echter op de muur uit, waardoor hij van de muur afviel voor de neus van de zonen van Jakob die onderaan de muur stonden, hierop sloegen de zonen van Jakob hem en doodden hem zo.

40. Juda's hoofd deed zeer na de slag van de machtige man, Juda was er bijna door gestorven.

41. Juda schreeuwde het bovenop de muur uit van pijn door de klap. Dan hoorde dit en werd er vreselijk kwaad over, ook hij stond op en rende van een afstand naar de muur en beklom deze door zijn ontzettend krachtige boosheid.

42. Toen Dan de muur bij Juda beklom, vluchtten alle mannen die zich tegenover Juda opgesteld hadden van de muur weg. Zij trokken zich terug naar de tweede muur en vanaf de tweede muur wierpen zij pijlen en stenen naar Dan en Juda, zo probeerden zij hen van de muur af te krijgen.

43. De pijlen en stenen troffen Dan en Juda en op de muur werd dit bijna hun dood, want waar op de muur Dan en Juda ook naar toe vluchtten, overal werden ze vanaf de tweede muur met pijlen en stenen bekogeld.

44. Jakob en zijn zonen stonden nog altijd onder de eerste muur bij de ingang van de stad. Zij konden hun boog niet tegen de inwoners van de stad gebruiken omdat zij buiten hun gezichtsveld waren, want ze stonden immers op de tweede muur.

45. Toen Dan en Juda de stenen en pijlen die hen vanaf de tweede muur raakten niet langer konden verdragen, sprongen zij samen op de tweede muur, zo bereikten zij de mensen van de stad. Toen de mensen uit de stad merkten dat Dan en Juda op de tweede muur naar hen toe gekomen waren, schreeuwden zij het uit en ze gingen snel naar beneden, tussen de muren in.

46. Jakob en zijn zonen hoorden het geluid van het geschreeuw van de mensen uit de stad, maar nog altijd stonden zij voor de ingang van de stad en zij werden bang om Dan en Juda omdat zij hen niet meer konden zien, want ook zij stonden op de tweede muur.

47. Toen ging Naftali met zijn door woede opgewekte kracht naar boven en hij sprong op de eerste muur om te zien wat het geluid van het geschreeuw dat zij uit de stad hoorden komen veroorzaakte. Het lukte Issakar en Zebulon om de deuren van de stad open te breken,

dus openden zij de deuren van de stad en gingen de stad binnen.

48. Naftali sprong ook van de eerste muur naar de tweede en kwam zijn broers helpen. Toen de inwoners van Gaash zagen dat Naftali de derde was die gekomen was om zijn broers te hulp te schieten, vluchtten zij allemaal weg en daalden in de stad af. Jakob ging met al zijn zonen en al zijn jonge mannen de stad binnen, op hen af.

49. Juda, Dan en Naftali daalden van de muur af, de stad in en achtervolgden de inwoners van de stad. Simeon en Levi waren nog buiten de stad en wisten nog niet dat de poort open was. Vanaf waar zij stonden klommen zij de muur op en over en gingen zo naar hun broers in de stad.

50. De inwoners van de stad waren allemaal in de stad afgedaald en de zonen van Jakob kwamen dus uit verschillende richtingen op hen af. De strijd werd aan de voor- en achterkant met hen aangegaan en de zonen van Jakob versloegen hen vreselijk. Ongeveer twintigduizend van hen, zowel mannen als vrouwen, waarvan er niet één was die tegen de zonen van Jakob op kon.

51. Het bloed vloede rijkelijk door de stad, het was als een waterbeek en de beek vol bloed stroomde naar de buitenkant van de stad tot zij de woestijn Bethchorin bereikte.

52. De mensen uit Bethchorin zagen het bloed van een afstand uit de stad Gaash komen stromen en ongeveer zeventig man van hen renden erop af om het bloed te zien, zo bereikten zij de plaats waar het bloed was.

53. Zij volgden het spoor van het bloed en kwamen bij de muur van de stad Gaash aan, daar merkten zij dat het bloed uit de stad kwam en zij hoorden het geschreeuw van de inwoners van Gaash, want dit steeg op naar de hemel en het bloed bleef maar stromen zoals een waterbeek dat doet.

54. De zonen van Jakob waren nog altijd de inwoners van Gaash aan het doden en gingen tot aan de avond door met het moorden, ongeveer twintigduizend mannen en vrouwen. De mensen uit Chorin zeiden: 'Dit kan niet anders dan het werk van de Hebreeën zijn, want zij gaan maar door met oorlogvoeren tegen alle steden van de Amorieten.'

55. De mannen haastten zich terug naar Bethchorin en ieder nam zijn wapenrusting op. Daarna riepen zij alle inwoners van Bethchorin op om ook hun wapens aan te gorden en om het gevecht met de zonen van Jakob aan te gaan.

56. Toen de zonen van Jakob klaar met het doden van de inwoners van Gaash waren, liepen zij door de stad om alle doden van kostbaars te ontdoen. Toen zij in het centrum van de stad aankwamen en er doorheen liepen, ontmoetten zij drie erg sterke mannen, zij hadden geen zwaard in hun hand.

57. De zonen van Jakob gingen naar de plek waar zij zich ophielden en de sterke mannen renden weg. Één van hen had Zebulon meegenomen omdat hij zag dat het nog een jonge man was die niet al te groot was, uit alle macht smeed hij hem op de grond.

58. Jakob rende met zijn zwaard op hem af en Jakob sloeg hem met zijn zwaard onder zijn heupen zodat hij doormidden geslagen werd en zijn lichaam viel bovenop Zebulon.

59. Toen kwam de tweede dichterbij, hij greep Jakob vast en wilde hem op de grond gooien. Jakob keerde zich naar hem om en schreeuwde hem hard toe, terwijl

Simeon en Levi erop afrenden en hem met het zwaard tegen de heupen neersloegen, zo hakten zij hem tegen de grond.

60. De machtige man stond met een uiterste krachtingspanning van extreme woede van de grond op en nog voordat hij weer op zijn voeten stond kwam Juda al bij hem, hij sloeg hem met zijn zwaard op zijn hoofd, waardoor zijn hoofd spleet en hij stierf.

61. Toen de derde sterke man zag dat zijn maten gedood waren, rende hij voor de zonen van Jakob weg en de zonen van Jakob achtervolgden hem door de stad. Terwijl de sterke man wegluchtte, vond hij een van de zwaarden van de inwoners van de stad, hij pakte het op, keerde zich tegen de zonen van Jakob en met dat zwaard ging hij het gevecht met hen aan.

62. De sterke man ging op Juda af om hem met het zwaard op zijn hoofd te slaan, want Juda had geen schild in zijn hand. Terwijl hij uithaalde om hem te slaan, nam Naftali snel zijn schild en hield het boven Juda's hoofd. Het zwaard van de sterke man sloeg op het schild van Naftali en zo ontkwam Juda aan het zwaard.

63. Simeon en Levi renden met hun zwaarden op de sterke man af en sloegen hem krachtdadig met hun zwaard. De twee zwaarden doorboorden het lichaam van de sterke man en sneden het in de lengterichting doormidden.

64. Op dat moment versloegen de zonen van Jakob de drie sterke mannen, samen met alle inwoners van Gaash en de dag liep op haar einde.

65. De zonen van Jakob liepen door Gaash en namen alle buit uit de stad mee. Zij lieten zelfs de kleine kinderen en vrouwen niet in leven en de zonen van Jakob deden met Gaash wat zij ook met Sarton en Silo gedaan hadden.

Hoofdstuk 40.

1. De zonen van Jakob voerden alle buit uit Gaash met zich mee, 's nachts verlieten zij de stad.

2. Zij marcheerden op weg naar de burcht van Bethchorin en de inwoners van Bethchorin gingen ook naar de burcht om de confrontatie met hen aan te gaan. Die nacht vochten de zonen van Jakob met de inwoners van Bethchorin in de burcht van Bethchorin.

3. Alle inwoners van Bethchorin bestonden uit sterke mannen. Één ervan zou zelfs niet voor duizend man wegluchten en die nacht vochten ze dus in de burcht. Hun geschreeuw was tot ver in de omtrek te horen, de aarde beefde er zelfs van.

4. Alle zonen van Jakob waren niet gewend om in het donker te vechten en zij werden in verwarring gebracht, dus riepen de zonen van Jakob tot JHVH, ze zeiden: 'Kom ons te hulp O Heer, bevrijd ons zodat we niet door toedoen van deze onbesneden mannen sterven.'

5. JHVH luisterde naar wat de zonen van Jakob vroegen en JHVH zorgde ervoor dat er grote angst en verwarring onder de mensen uit Bethchorin ontstond. Zij gingen het gevecht met elkaar aan, de één met de ander, vanwege de duisternis van de nacht, zo doodden zij elkaar in grote aantallen.

6. Toen de zonen van Jakob wisten dat JHVH een geest van verderf onder de mannen gebracht had, en dat iedere man met zijn naaste vocht, daalden zij af van de burcht van Bethchorin, zij namen er enige afstand

van en verborgen zich daar die nacht, samen met hun jonge mannen.

7. De mensen uit Bethchorin bleven wel de hele nacht vechten, de ene broer tegen de ander en de ene buurman tegen de volgende. Van alle kanten klonk het geschreeuw uit het kasteel, het was tot in de verre omtrek te horen, de hele aarde trilde van hun stemmen, want zij waren veel sterker dan de overige mensen op aarde.

8. Alle inwoners uit de steden van de Kanaänieten, de Hittieten, de Amorieten, de Hivieten, alle koningen van Kanaän en iedereen die zich aan de andere kant van de Jordaan bevond hoorde die nacht het geluid van het geschreeuw.

9. Zij zeiden: 'Dit komt vast door de gevechten die de Hebreeën voeren, die de zeven steden bevechten die hen aangevallen hebben, wie kan er nog tegen de Hebreeën op?'

10. Alle inwoners van de steden van de Kanaänieten en iedereen die zich aan de andere kant van de Jordaan bevond werd vreselijk bang voor de zonen van Jakob, want zij zeiden: 'Zie, hetzelfde als die andere steden is overkomen zal ons overkomen, want wie kan tegen hun overmacht op?'

11. Het geschreeuw van de Chorinieten was die nacht overweldigend, het bleef maar toenemen en zij bleven elkaar tot de morgen doden, vele van hen werden gedood.

12. Toen de morgen daagde en alle zonen van Jakob bij het ochtendgloren opstonden, klommen zij omhoog, de burcht op en doodden degenen van de Chorinieten die nog in leven waren op een vreselijke manier, iedereen in het kasteel werd gedood.

13. De zesde dag brak aan en alle inwoners van Kanaän zagen de mensen uit Bethchorin vanaf een afstand dood in het midden van Bethchorin liggen, zij lagen verstrooid als kadavers van lammetjes en geiten.

14. De zonen van Jakob namen eerst alle buit die zij uit Gaash meegenomen hadden mee en gingen toen naar Bethchorin. Zij troffen veel volk in deze stad aan, zoveel als het zand van de zee, hierna vochten zij met hen en doodden de zonen van Jakob hen tot het avond werd.

15. De zonen van Jakob deden dus met Bethchorin wat ze ook met Gaash en Tapnach gedaan hadden, en ook met Chazar, Sarton en Silo.

16. De zonen van Jakob namen ook de buit uit Bethchorin met zich mee, samen met alle buit uit de andere steden en die dag gingen zij naar Sichem terug.

17. Zo kwamen de zonen van Jakob in de stad van Sichem thuis en zij bleven buiten de stad. Daar rustten zij uit van het oorlogvoeren en zij overnachtten daar.

18. Al hun dienaren, samen met alle buit die zij uit de steden verzameld hadden, lieten zij buiten de stad. Zij gingen de stad niet binnen, want zij zeiden: 'Het zou kunnen dat wij nog meer moeten vechten en dat zij komen om Sichem te bevechten.'

19. Jakob en zijn zonen bleven dus die nacht en de volgende dag op het deel van het veld dat Jakob van Hamor voor vijf sjekel gekocht had en alles wat zij gevangengenomen hadden was bij hen.

20. De hele buit die de zonen van Jakob verzameld had was dus in het veld, zoveel als het zand op het strand.

21. De inwoners van het land bespiedden hen van veraf, want alle bewoners van het land waren bang geworden voor de zonen van Jakob die dit voor elkaar

gekregen hadden, want geen koning had zoiets van oudsher voor elkaar gekregen.

22. De zeven koningen van de Kanaänieten besloten daarop om vrede met de zonen van Jakob te sluiten, omdat zij, vanwege de zonen van Jakob, ernstig voor hun levens vreesden.

23. Op die dag, het was de zevende dag, stuurde Jafia, de koning van Hebron, in het geheim een bericht aan de koning van Gibeon, de koning van Salem, de koning van Adullam, de koning van Lachish en de koning van Chazar, ja aan alle koningen van de Kanaänieten die het gezag over hen voerden, er stond in:

24. 'Ga met mij mee en kom naar mij toe, dan kunnen wij samen naar de zonen van Jakob toe gaan en dan zal ik vrede met hen sluiten. Ik zal een verdrag met hen sluiten, anders zal heel uw land nog door de zwaarden van de zonen van Jakob vernietigd worden, net zoals ze met Sichem gedaan hebben en de steden die haar omringen, zoals u zelf gezien hebt.

25. Als u naar mij toe komt, kom dan niet met veel mannen, maar laat iedere koning zijn drie belangrijkste kapiteins meenemen en elke kapitein drie van zijn officieren.

26. Kom allemaal naar Hebron toe, dan zullen wij samen naar de zonen van Jakob gaan en hen smeken om een vredesverdrag met ons te sluiten.'

27. Alle koningen deden wat de koning van Hebron hen bericht had, omdat zij allemaal geleid werden door zijn raad en gezag. Zo verzamelden alle koningen van Kanaän zich om naar de zonen van Jakob toe te gaan en vrede met hen te sluiten. De zonen van Jakob waren dus naar het veld dat bij Sichem lag teruggekeerd, omdat zij geen vertrouwen meer hadden in de koningen van het land.

28. Toen de zonen van Jakob teruggekeerd waren, bleven zij tien dagen op hun eigen grond en niemand stond meer op om oorlog met hen te voeren.

29. Toen de zonen van Jakob merkten dat het er op leek dat de oorlog voorbij was, verzamelden zij zich en gingen naar de stad Sichem en de zonen van Jakob bleven in Sichem.

30. Nadat veertig dagen voorbijgegaan waren, kwamen alle Amoritische koningen uit hun plaatsen bij elkaar en kwamen ze in Hebron bij Jafia aan, de koning van Hebron.

31. Het aantal koningen dat in Hebron aankwam om vrede met de zonen van Jakob te sluiten was eenentwintig koningen. Het aantal kapiteins dat met hen meekwam was negenenzestig en zij brachten weer honderdnegenentachtig mannen met zich mee. Al deze koningen hielden stil bij de berg Hebron.

32. De koning van Hebron ging met zijn drie kapiteins en negen man naar buiten en toen besloten de koningen om naar de zonen van Jakob toe te gaan, om vrede te sluiten.

33. Zij zeiden tegen de koning van Hebron: 'Gaat u met uw mannen voor ons uit en spreek namens ons met de zonen van Jakob, dan zullen wij achter u aankomen en uw woorden bevestigen,' en de koning van Hebron deed dit.

34. De zonen van Jakob hoorden ervan dat alle koningen van Kanaän zich verzameld hadden en zich in Hebron ophielden. De zonen van Jakob stuurden daarop vier van hun dienaren als spionnen met de opdracht: 'Ga en bespioneer deze koningen, kijk waar hun manschappen zich bevinden en zie of het er veel

of weinig zijn. Als zij maar gering in aantal zijn, tel dan hoeveel het er zijn en kom dan terug.'

35. De dienaren van Jakob gingen onopvallend naar de koningen toe en deden wat de zonen van Jakob hen opgedragen hadden. Dezelfde dag nog kwamen ze bij de zonen van Jakob terug en zeiden tegen hen: 'We zijn bij de koningen geweest en ze zijn maar met weinig. We hebben geteld met hoeveel ze zijn en zie het waren er tweehonderdachtentachtig, zowel koningen als manschappen.'

36. De zonen van Jakob zeiden: 'Ze zijn inderdaad maar met weinig, daarom zullen wij niet met zijn allen op weg naar hen toe gaan.' 's Morgens stonden de zonen van Jakob op, ze kozen tweeënzestig van hun mannen uit en tien van de zonen van Jakob gingen met hen mee. Zij deden hun wapens om, want zij zeiden: 'Zij zijn eropuit om oorlog met ons te voeren,' want ze wisten nog niet dat zij kwamen om vrede met hen te sluiten.

37. De zonen van Jakob gingen samen met hun dienaren naar de poorten van Sichem, de koningen tegemoet en hun vader Jakob ging met hen mee.

38. Toen ze naar buiten gekomen waren, zie, de koning van Hebron, zijn drie kapiteins en negen man kwamen samen de zonen van Jakob over de weg tegemoet. De zonen van Jakob namen hun plaats voor de poort van Sichem in en gingen niet verder.

39. De koning van Hebron bleef doorlopen, hij, samen met zijn kapiteins, totdat hij vlakbij de zonen van Jakob gekomen was. Hij en zijn kapiteins bogen zich voor hen tot op de grond neer en de koning van Hebron ging met zijn kapiteins voor Jakob en zijn zoons zitten.

40. De zonen van Jakob zeiden tegen hem: 'Wat is er met u aan de hand, O koning van Hebron? Waarom bent u vandaag naar ons toe gekomen? Wat wilt u van ons?'

De koning van Hebron zei tegen Jakob: 'Ik smeeek u mijnheer, alle koningen van de Kanaänieten zijn vandaag gekomen om vrede met u te sluiten.'

41. De zonen van Jakob hoorden wat de koning van Hebron zei en zij wilden niet met zijn voorstel instemmen, omdat de zonen van Jakob hem niet vertrouwden, zij dachten namelijk dat de koning van Hebron bedrieglijk met hen gesproken had.

42. De koning van Hebron maakte uit de woorden van de zonen van Jakob op dat zij hem niet geloofden. De koning van Hebron kwam dichterbij Jakob toe en zei tegen hem: 'Ik smeeek u mijnheer, wees er zeker van dat al deze koningen met vreedzame bedoelingen gekomen zijn, want zij zijn niet met al hun mannen gekomen, ook hebben zij geen oorlogswapens bij zich, omdat zij gekomen zijn om vrede te sluiten met mijn heer en zijn zonen.'

43. De zonen van Jakob antwoordden de koning van Hebron het volgende: 'Zeg tegen alle koningen: 'Als u echt de waarheid tegen ons spreekt, laat iedereen dan komen en voor ons gaan zitten. Als zij zonder wapens komen, dan zullen wij weten dat u vrede met ons wil sluiten.'

44. Jafia, de koning van Hebron, stuurde één van zijn mannen naar de koningen. Zij gingen allemaal naar de zonen van Jakob toe en bogen zich voor hen tot op de grond neer. De koningen zaten tegenover Jakob en zijn zonen en zij zeiden het volgende tegen hen:

45. 'Alles wat u met de koningen van de Amorieten gedaan heeft hebben wij gehoord, door uw zwaard en immens sterke arm, zodat niemand tegenover u stand kon houden. Wij waren bang voor u en vreesden voor

onze levens, dat ons ook zou overkomen wat hen overkomen is.

46. Daarom zijn wij naar u toe gekomen om een vredesverdrag met elkaar te sluiten. Teken daarom een vredes- en waarheidsovereenkomst met ons, dat u ons met rust zult laten, net zoals wij u met rust gelaten hebben.'

47. Toen wisten de zonen van Jakob dat zij werkelijk gekomen waren om vrede met hen te sluiten, dus sloten zij een verbond met hen.

48. De zonen van Jakob zwoeren dat zij hen met rust zouden laten en de koningen van de Kanaänieten zwoeren dat ook aan hen. Vanaf die dag maakten de zonen van Jakob hen schatplichtig.

49. Hierna kwamen alle kapiteins met hun mannen bij de zonen van Jakob met kado's in hun handen voor Jakob en zijn zonen en zij bogen zich voor hem tot op de grond neer.

50. De koningen drongen er hierna bij de zonen van Jakob op aan en zij smeekten hen om alle buit die zij verzameld hadden uit de zeven steden van de Amorieten terug te geven. De zonen van Jakob deden dit en zij gaven alles wat zij veroverd hadden terug, de vrouwen, de kinderen, het vee en alle buit die ze meegenomen hadden. Zij stuurden hen weg en ieder ging naar zijn eigen stad terug.

51. De koningen bogen zich opnieuw voor de zonen van Jakob neer en zij stuurden en brachten hen vele kado's die dagen. De zonen van Jakob stuurden de koningen en hun mannen dus weer weg, en zij gingen in vrede bij hen weg, terug naar hun steden. Ook de zonen van Jakob keerden naar huis terug, naar Sichem.

52. Vanaf die dag was er vrede tussen de zonen van Jakob en de koningen van de Kanaänieten, tot op het moment dat de kinderen van Israël kwamen om het land van Kanaän te beërven.

Hoofdstuk 41.

(H) Jozef door zijn broers verkocht

1. Tijdens de jaarwisseling vertrokken de zonen van Jakob uit Sichem, zij kwamen bij hun vader Isaak in Hebron aan en daar logeerden zij. Maar zij bleven hun schapen en kuddes dagelijks in Sichem weiden, omdat zij daar in die dagen goede weidegrond hadden. Zo logeerde Jakob met zijn zonen en heel zijn huishouden in de vallei van Hebron.

2. Tijdens die dagen, in dat jaar, het honderdzesde jaar uit het leven van Jakob en het tiende jaar sinds dat Jakob uit Paddan-aram gekomen was, gebeurde het dat Lea, de vrouw van Jakob stierf. Zij was eenenvijftig jaar oud toen zij in Hebron stierf.

3. Jakob en zijn zonen begroeven haar in de grot op het veld Makpela, ook wel Hebron genaamd, die Abraham van de zonen van Heth als eigen begraafplaats gekocht had.

4. De zonen van Jakob woonden met hun vader dus in de vallei bij Hebron en alle inwoners van het land wisten van hun kracht en hun roem die over het hele land verspreid was.

5. Jozef, de zoon van Jakob en zijn broer Benjamin, de zonen van Rachel, de vrouw van Jakob, waren nog jong in die dagen, zij gingen niet met hun broers mee tijdens al hun gevechten in alle steden van de Amorieten.

6. Toen Jozef de kracht van zijn broers zag en hoe imponerend zij waren, prees hij hen en hij

verheerlijkte hen, maar zichzelf plaatste hij op een hogere positie dan hen, hij verhief zichzelf boven hen. Ook Jakob, zijn vader, hield meer van hem dan van een van zijn andere zonen, omdat hij op hoge leeftijd nog een zoon gekregen had. Vanuit zijn liefde voor hem maakte hij een jas met vele kleuren voor hem.

7. Toen Jozef zag dat zijn vader meer van hem hield dan van zijn broers, bleef hij zichzelf hoger achten dan zijn broers en hij vertelde zijn vader slechte dingen over hen.

8. Toen de zonen van Jakob zagen hoe Jozef zich tegenover hen gedroeg, en dat hun vader meer van hem hield dan wie dan ook van hen, haatten zij hem en zij konden dus niet altijd op vredelievende wijze met hem praten.

9. Jozef was zeventien jaar oud en nog altijd verhief hij zichzelf boven zijn broers, hij dacht er over om zichzelf als leider over hen aan te stellen.

10. In die tijd droomde hij een droom. Hij ging naar zijn broers toe en vertelde hen zijn droom, hij zei tegen hen: 'Ik heb een droom gedroomd en zie, wij waren allemaal schoven in het veld aan het binden. Mijn schoof ging rechtop staan en stond recht op het land, uw schoven omringden deze en bogen ervoor neer.'

11. Zijn broers antwoordden hem en zeiden tegen hem: 'Wat betekent deze droom die u gedroomd heeft? Denkt u nu echt in uw hart dat u over ons zult regeren en heersen?'

12. Maar hij bleef dit herhalen en hij vertelde het aan zijn vader Jakob. Jakob kuste Jozef toen hij deze woorden uit zijn mond hoorde en Jakob zegende Jozef.

13. Toen de zonen van Jakob zagen dat hun vader Jozef gezegend en gekust had en dat hij ontzettend veel van hem hield, werden zij des te meer jaloers op hem en haatten zij hem nog meer.

14. Hierna droomde Jozef nog een droom. Hij vertelde de droom aan zijn vader terwijl zijn broers erbij waren. Jozef zei tegen zijn vader en broers: 'Zie, ik heb nog een droom gedroomd, en zie, de zon, de maan en elf sterren bogen zich voor mij neer.'

15. Zijn vader luisterde naar de woorden van Jozef en zijn droom en omdat hij zag dat zijn broers Jozef hierom haatten, bestrafte Jakob Jozef ten overstaan van zijn broers, om deze reden en hij zei: 'Wat betekent deze droom die u gedroomd heeft en het verheffen van uzelf boven uw broers die ouder zijn dan u?'

16. Overweegt u in uw hart dat ik en uw moeder en uw elf broers zullen komen en voor u neerbuigen, spreekt u daarom deze dingen uit?'

17. Zijn broers waren jaloers op hem vanwege zijn woorden en dromen, zij bleven hem maar haten, maar Jakob bewaarde de dromen in zijn hart.

18. Op een dag waren de zonen van Jakob hun kudde nabij Sichem aan het weiden, want zij waren nog altijd herders in die dagen. Terwijl ze die dag de schapen in Sichem aan het voeren waren, liepen zij vertraging op en de tijd om de kudde bijeen te roepen was al verstreken, zij waren dus nog niet thuis gekomen.

19. Jakob merkte dat zijn zonen in Sichem opgehouden waren en Jakob zei bij zichzelf: 'Misschien zijn de mensen uit Sichem opgestaan om tegen hen te vechten, zal het daarom zijn dat ze vandaag zo laat zijn?'

20. Jakob riep zijn zoon Jozef en droeg hem het volgende op: 'Zie, uw broers weiden vandaag in

Sichem en u weet dat ze nog niet teruggekomen zijn, ga daarom kijken waar ze zijn en bericht mij terug hoe het met uw broers gaat en hoe het met de kudde gaat.'

21. Zo stuurde Jakob zijn zoon Jozef de vallei van Hebron in, totdat Jozef bij zijn broers in Sichem aankwam, maar hij vond ze daar niet. Jozef ging naar het veld dat zich nabij Sichem bevond om te zien waar zijn broers gebleven waren, maar in de woestijn raakte hij de weg kwijt en hij wist niet meer welke kant hij op moest gaan.

22. De Engel van JHVH trof hem verdwaald aan, terwijl hij op weg naar het veld was en Jozef zei tegen de Engel van JHVH: 'Ik zoek mijn broers, heeft U niet gehoord waar zij aan het weiden zijn?' De Engel van JHVH antwoordde Jozef: *'Ik heb gezien dat uw broers hier aan het weiden waren en ik hoorde hen zeggen dat zij op weg gingen om in Dotan te weiden.'*

23. Jozef luisterde naar wat de Engel van JHVH zei, hij ging naar zijn broers in Dotan toe en trof ze in Dotan aan bij het weiden van de kudde.

24. Jozef ging op zijn broers af en nog voordat hij hen bereikt had, hadden zij al besloten om hem te doden.

25. Simeon zei tegen zijn broers: 'Zie, vandaag komt die dromer naar ons toe, laten we daarom op hem afgaan, hem doden en hem in een van de kuilen die hier in de woestijn zijn gooien. Als zijn vader hem bij ons zal zoeken, dan zullen wij zeggen dat een wild beest hem verslonden heeft.'

26. Ruben luisterde naar de woorden die zijn broers over Jozef spraken en hij zei tegen hen: 'Dat moet u niet doen, want hoe kunnen wij dan onze vader Jakob nog onder ogen komen? Gooi hem gewoon in de kuil zodat hij daarin sterft. Maar strek uw handen niet naar hem uit, zodat zijn bloed vloeit!' Ruben zei dit om hem uit hun handen te bevrijden en hem later terug bij zijn vader te brengen.

27. Toen Jozef bij zijn broers aankwam, ging hij tegenover hen zitten. Zij stonden op, pakten hem beet, wierpen hem tegen de grond en deden zijn veelkleurige jas die hij aan had uit.

28. Zij grepen hem weer vast en wierpen hem in een put. In de put stond geen water, maar er waren wel slangen en scorpioenen. Jozef was bang voor de slangen en scorpioenen die in de put waren en Jozef schreeuwde met luide stem zodat JHVH de slangen en scorpioenen aan de randen van de put verborg, zij deden Jozef geen kwaad.

29. Jozef riep het uit naar zijn broers vanuit de put en zei tegen hen: 'Wat heb ik u aangedaan en wat is mijn zonde die ik tegen u begaan heb? Waarom vreest u JHVH niet voor mij? Ben ik niet uit hetzelfde vlees en been als u gemaakt, is Jakob ook niet uw vader en mijn vader? Waarom doet u mij dit vandaag aan en hoe kunt u hierna uw vader Jakob nog recht aankijken?'

30. Hij bleef maar roepen en schreeuwen naar zijn broers vanuit de put en hij zei: 'O Juda, Simeon en Levi, mijn broers, haal mij uit deze duistere plaats waar u mij gebracht heeft, kom, wees vandaag barmhartig tegen mij, u bent toch kinderen van JHVH en zonen van mijn vader? Als ik tegen u gezondigd heb, bent u dan niet nog de zonen van Abraham, Isaak en Jakob? Als zij een wees zagen, dan waren zij erbij betrokken. Als iemand honger had, dan gaven ze hem brood te eten en als iemand dorst had, dan gaven zij hem water te drinken, of als iemand naakt was, dan kleedden zij hem aan!

31. Hoe kunt u uw medelijden voor uw broer dan negeren, want ik ben uw eigen vlees en beenderen. Als ik dan tegen u gezondigd heb, dan zou u dit toch zeker nog wel doen voor mijn vader?'

32. Jozef sprak deze woorden vanuit de put en zijn broers konden het niet aanhoren, of gehoor geven aan wat Jozef zei, dus bleef Jozef vanuit de put roepen en huilen.

33. Jozef zei: 'O, wist mijn vader vandaag maar wat mijn broers mij aangedaan hebben en wat zij tegen mij gezegd hebben.'

34. Al zijn broers hoorden hem vanuit de put roepen en huilen en daarom gingen zijn broers weg en namen ze afstand van de put zodat ze het schreeuwen en huilen van Jozef uit de put niet zouden horen.

Hoofdstuk 42.

1. Zij gingen naar de andere kant, ongeveer op een afstand van een boogschot gingen zij zitten, daar zaten zij hun brood te eten. Terwijl zij aten overlegden zij met elkaar wat zij met hem aan moesten, of zij hem zouden doden of naar zijn vader terugbrengen.

2. Zij waren nog in overleg toen zij hun ogen opsloegen en zagen dat er een groep Ismaëlieten vanuit de verte over de weg naar Gilead aankwam, zij waren op weg naar Egypte.

3. Juda zei tegen hen: 'Wat levert het voor winst op als wij onze broer doden? Misschien zal God (zijn bloed) dan van ons opeisen. Wat dacht u van het voorstel om het anders met hem te doen, zie, deze groep Ismaëlieten is op weg naar Egypte.'

4. Laten wij via hen van hem afkomen en niet de hand aan hem slaan, dan zullen zij hem met zich meenemen en zal hij onder de mensen van dat land verloren gaan. Dan hebben wij er met onze handen niet voor gezorgd dat hij sterft.

5. Terwijl zij zo een discussie over deze zaak hadden, en nog voordat de groep Ismaëlieten hen bereikt had, passeerden er nog zeven handelaars uit Midjan en terwijl zij voorbij liepen hadden ze dorst. Zij keken om zich heen en zagen de put waar Jozef in opgesloten zat, zij keken ernaar en zagen dat deze met allerlei soorten vogels bedekt was.

6. De Midjanieten renden naar de put om water te drinken, omdat zij dachten dat er water in zat. Toen zij bij de put aankwamen, hoorden zij echter de stem van Jozef schreeuwen en huilen vanuit de put. Zij keken in de diepte van de put en zagen dat er een jongen in zat, hij zag er knap uit en had een prachtig voorkomen.

7. Zij riepen naar hem en zeiden: 'Wie bent u en wie heeft u hierin gebracht, wie heeft u in deze put midden in de woestijn gegooit?' Samen haalden zij Jozef omhoog en trokken hem eruit. Zij trokken hem uit de put, namen hem mee en vervolgden hun reis. Toen liepen zij langs zijn broers.

8. Deze zeiden tegen hen: 'Waarom doet u dit, pakt u onze slaaf van ons af en trekt dan verder? Wij hebben deze jongen toch zeker in de put gedaan omdat hij in opstand tegen ons gekomen is. Nu komt u, haalt hem eruit en gaat weer weg, geef ons onze slaaf terug!'

9. De Midjanieten antwoordden de zonen van Jakob het volgende: 'Is dit uw slaaf of hoort deze man bij u? Misschien bent u wel allemaal zijn slaven, want hij is knapper en ziet er beter uit dan wie ook van u, waarom liegt u tegen ons?'

10. Wij zullen daarom niet luisteren naar wat u zegt en geen aandacht aan u schenken, want wij hebben de jongen in de put in de woestijn gevonden, wij hebben hem meegenomen, daarom zullen wij gewoon doorlopen.'

11. Alle zonen van Jakob kwamen daarop op hen af, gingen tegenover hen staan en zeiden tegen hen: 'Geef ons onze slaaf terug, waarom wilt u allemaal door de scherpte van het zwaard omkomen?' De Midjanieten riepen het uit tegen hen en trokken hun zwaarden ook, zo stonden zij klaar om met de zonen van Jakob te vechten.

12. En zie, Simeon stond op om tegen hen te vechten, hij sprong op de grond, trok zijn zwaard, rende naar de Midjanieten toe en gaf zo'n vreselijke schreeuw naar hen toe dat zijn geschreeuw tot ver in de omtrek hoorbaar was, de aarde trilde zelfs door de schreeuw van Simeon.

13. De Midjanieten werden doodsbang voor Simeon en het geluid van zijn geschreeuw, zij vielen op hun gezicht en waren ontzettend geschrokken.

14. Simeon zei tegen hen: 'Voorwaar, ik ben Simeon, de zoon van de Hebreër Jakob, die alleen met mijn broer de stad Sichem vernietigd heeft en ook de steden van de Amorieten. Zal God dan niet hetzelfde met mij omgaan als al uw broers, het volk van Midjan, samen met de koningen van Kanaän met u meekomen? Want dan nog zouden ze mij niet kunnen verslaan.'

15. Geef ons daarom de jongen die u meegenomen heeft terug, anders laat ik uw vlees aan de vogels in de lucht en de dieren uit het veld over.'

16. De Midjanieten waren nog banger van Simeon geworden en hierna benaderden zij de zonen van Jakob met angst en beven en met woorden van onderwerping, ze zeiden:

17. 'Het klopt vast dat u gezegd heeft dat deze jongeman uw slaaf is en dat hij tegen u in opstand gekomen is en dat u hem daarom in de put geworpen heeft. Wat zou u anders moeten doen met een slaaf die tegen zijn meester in opstand gekomen is? Verkoop hem daarom aan ons en wij zullen u alles geven, welke prijs u ook voor hem vraagt.' JHVVH vond het goed om het zo te laten lopen, omdat de zonen van Jakob op die manier hun broer niet zouden vermoorden.

18. De Midjanieten zagen dat Jozef er knap uitzag en een goed postuur had, vanuit hun hart begeerden zij om hem te hebben, dus waren zij er op gebrand om hem van zijn broers te kopen.

19. De zonen van Jakob luisterden dus naar de Midjanieten en zij verkochten hun broer Jozef voor twintig zilverstukken aan hen. Hun broer Ruben was daar niet bij en zo namen de Midjanieten Jozef mee en vervolgden zij hun reis naar Gilead.

20. Toen zij onderweg waren, kregen de Midjanieten echter spijt van wat zij gedaan hadden, dat zij de jongeman gekocht hadden. De een zei tegen de ander: 'Kijk nu wat wij gedaan hebben door deze jonge man die er knap uitziet en een mooi postuur heeft van de Hebreëen te kopen.'

21. Misschien is deze jongen wel uit het land van de Hebreëen gestolen, waarom hebben wij dit toch gedaan? Als ze naar hem op zoek gaan en merken dat hij bij ons is, dan zullen wij om hem sterven.

22. Natuurlijk hebben harde en machtige mannen hem wel aan ons verkocht, want moet u de kracht eens zien van één van dezen die wij vandaag gezien hebben! Misschien hebben zij hem met geweld uit hun land

gestolen en met hun krachtige arm, daarom hebben zij hem dus voor de lage prijs waarvoor wij hem van hen gekocht hebben aan ons verkocht.'

23. Terwijl zij zo met elkaar aan het discussiëren waren, zagen zij dat de groep Ismaëlieten die al eerder in beeld was en die de zonen van Jakob al gezien hadden, de Midjanieten tegemoet kwam. De Midjanieten zeiden tegen elkaar: 'Kom, laten we deze jongen aan de Ismaëlieten die op ons afkomen verkopen, wij zullen het kleine bedrag dat wij voor hem kregen ook vragen, dan zullen wij verlost zijn van zijn kwaad.'

24. Dus deden zij dat, zij kwamen bij de Ismaëlieten aan en de Midjanieten verkochten Jozef voor twintig zilverstukken aan de Ismaëlieten, hetzelfde bedrag als zij voor hem aan zijn broers betaald hadden.

25. De Midjanieten vervolgden hierna hun weg naar Gilead en de Ismaëlieten namen Jozef mee. Ze lieten hem op één van de kamelen rijden en zo brachten zij hem naar Egypte.

26. Jozef hoorde dat de Ismaëlieten onderweg naar Egypte waren en Jozef rouwde en hilde om het feit dat hij zo ver van het land Kanaän en van zijn vader weggebracht werd. Hij hilde bitter terwijl hij op de kameel reed. Één van hun mannen lette op hem en liet hem van de kameel afkomen om verder te voet te gaan. Ondanks dit bleef Jozef maar roepen en huilen en hij zei: 'O mijn vader, O mijn vader!'

27. Één van de Ismaëlieten stond op en sloeg Jozef in zijn gezicht, maar hij bleef doorhuilen. Jozef werd vermoeid van de reis en was niet meer in staat om nog door te lopen, mede door de verbitterdheid van zijn ziel. Iedereen sloeg hem en verwondde hem terwijl zij doorliepen en zij joegen hem ook angst aan, met de bedoeling dat hij met huilen zou stoppen.

28. JHVVH zag wat Jozef bedoelde en de ellende waarin hij zich bevond, dus bracht JHVVH duisternis en verwarring onder de mannen teweeg en de hand van iedereen die hem sloeg verschrompelde.

29. Zij zeiden tegen elkaar: 'Wat betekent dit wat God ons onderweg aangedaan heeft? En zij wisten niet dat hen dit door Jozef overkwam. De mannen vervolgden hun weg en toen passeerden zij de weg naar Efrat, waar Rachel begraven lag.

30. Jozef kwam bij zijn moeders graf aan en Jozef haastte zich om bij het graf van zijn moeder te zijn, hij viel bovenop het graf en hilde.

31. Jozef schreeuwde luid bovenop het graf van zijn moeder en hij zei: 'O mijn moeder, mijn moeder! O u die mij geboren heeft laten worden, word wakker, sta op en zie uw zoon, hoe hij als slaaf verkocht is en niemand heeft medelijden met hem.'

32. Sta op en kijk naar uw zoon, huil met mij mee in mijn ellende en zie hoe het met het hart van mijn broers gesteld is.

33. Sta op mijn moeder, sta op, wordt voor mij wakker uit uw slaap en voer uw oorlogen met mijn broers. O, zij hebben mij mijn jas uitgedaan en al twee keer als slaaf verkocht, zij hebben mij gescheiden van mijn vader en er is niemand die medelijden met mij heeft.

34. Sta op en leg uw zaak tegen hen aan God voor, zie wie God in het oordeel in het gelijk zal stellen en wie Hij zal veroordelen.

35. Sta op, O mijn moeder, sta op uit uw slaap en zie hoe de ziel van mijn vader vandaag aan mij verknocht is, troost hem en stel zijn hart gerust.'

36. Jozef bleef woorden van dezelfde strekking spreken en Jozef riep luid en huilde bitter op het graf van zijn moeder. Toen stopte hij met spreken en door zijn verbitterde hart werd hij zo stil als de steen op het graf.

37. Toen hoorde Jozef van onder de grond een stem tot hem spreken die hem met een verbitterd hart antwoord gaf, het was een stem die huilde en de volgende woorden bad:

38. 'Mijn zoon, mijn zoon Jozef, ik heb het geluid van uw huilen gehoord en uw rouwklacht beluisterd. Ik heb uw tranen gezien, ik ken uw moeilijkheden mijn zoon en ik lijd met u mee mijn zoon, overvloedig veel verdriet is aan mijn verdriet toegevoegd.

39. Daarom mijn zoon, Jozef mijn zoon, hoop op JHVH, wacht op Hem en vrees niet, want JHVH is met u en Hij zal u uit alle moeilijkheden redden.

40. Sta op mijn zoon, daal met uw meesters af naar Egypte en vrees niet, want JHVH is met u mijn zoon.' Zo bleef ze nog doorgaan met gelijksoortige woorden tot Jozef te spreken en daarna was ze stil.

41. Jozef hoorde dit alles en hij verbaasde zich zeer hierover, daarna begon hij weer te huilen. Toen zag één van de Ismaëlieten hem op het graf roepen en huilen en zijn woede laaide in hem op. Hij joeg hem daar weg, sloeg hem en vervloekte hem.

42. Zij zeiden het volgende tegen hem: 'Bent u geen slaaf en waar is uw vader? Als u een vader had, dan zou u niet voor zo weinig geld al twee keer als slaaf verkocht zijn.' Zo bleven zij maar boos op hem en bleven zij hem maar slaan en pijnigen, en Jozef huilde bitter.

44. JHVH zag de verdrukking van Jozef en opnieuw sloeg JHVH de mannen en pijnigde hen. JHVH zorgde dat duisternis hen op aarde omgaf. De bliksem flitste, de donder rolde en de aarde beefde door de donder en de sterke wind, de mannen werden er doodsbang van en wisten niet waar zij een heenkomen moesten zoeken.

45. De dieren en kamelen stonden stil en zij spoorden hen aan, maar zij wilden niet vooruit gaan. Ze sloegen hen, maar zij kropen over de grond. De mannen zeiden tegen elkaar: 'Wat betekent dit dat God met ons doet? Welke overtredingen hebben wij begaan en wat zijn onze zonden dat dit ons allemaal overkomt?'

46. Een van hen antwoordde en zei tegen hen: 'Misschien overkomt ons dit vandaag door de zonde dat wij deze slaaf het leven zuur maken. Laten wij hem nu met nadruk vragen om ons te vergeven, dan zullen wij weten door wie ons dit overkomen is. Als God ons genadig wil zijn, dan zullen wij weten dat al deze dingen ons overkomen zijn omdat wij deze slaaf geteisterd hebben.'

47. De mannen volgden dit op en zij smeekten Jozef en drongen er bij hem op aan om hen te vergeven. Zij zeiden: 'Wij hebben tegen JHVH en u gezondigd, wilt u nu alstublieft aan uw God vragen dat hij deze doodsdruk van ons wegneemt, want wij hebben tegen Hem gezondigd.'

48. Jozef deed wat zij van hem vroegen en JHVH luisterde naar Jozef. JHVH deed de plaag die hij voor Jozef over deze mannen had laten komen van hen weg. De dieren stonden weer op van de grond en zij begeleidden hen, zo gingen zij verder en ook de razende storm ging liggen tot de aarde weer stil werd. Zo vervolgden de mannen hun reis om naar Egypte af

te dalen wisten de mannen dat het kwaad hen door Jozef overkomen was.

49. Zij zeiden tegen elkaar: 'Zie, het was vanwege ons teisteren van hem dat dit kwaad ons overkomen is, waarom zullen wij onze zielen nog langer aan deze doodsb bedreiging blootstellen? Laten wij overleggen wat wij met deze slaaf zullen doen.'

50. Een van hen antwoordde en zei: 'Hij heeft ons toch zeker gevraagd om hem naar zijn vader terug te brengen. Kom daarom mee en laten wij hem terug brengen, dan zullen wij naar de plaats toegaan die hij ons zal wijzen en dan zullen wij de prijs die we voor hem betaald hebben van zijn familie terug krijgen en weer vertrekken.'

51. Een ander antwoordde ook en zei: 'Zie, dit is een erg goed advies, maar wij kunnen dit niet doen want de weg ligt ver uit onze route en wij kunnen onze eigen weg niet verlaten.'

52. Weer een ander antwoordde en zei tegen hen: 'Dit is een advies dat wel mogelijk is en hiervan moeten wij niet afwijken, zie, vandaag gaan wij Egypte binnen en als wij in Egypte aangekomen zijn, dan zullen wij hem daar voor een hoge prijs verkopen en dan zijn wij ook gelijk van zijn kwaad verlost.'

53. Dit advies beviel de mannen en zij deden het zo, zo vervolgden zij hun reis met Jozef naar Egypte.

Hoofdstuk 43.

1. Toen de zonen van Jakob hun broer aan de Midjanieten verkocht hadden, viel het hun harten zwaar, zij hadden spijt over wat zij gedaan hadden en zij zochten naar hem om hem terug te brengen, maar zij konden hem niet meer vinden.

2. Ruben ging terug naar de put waar Jozef in gegooid was, met de bedoeling om hem eruit te halen en naar zijn vader terug te brengen. Ruben stond naast de put en hij hoorde niets, hij riep: 'Jozef! Jozef!' Maar niemand gaf antwoord of zei iets terug.

3. Ruben zei: 'Jozef is uit angst gestorven, of een slang heeft hem gedood.' Dus daalde Ruben in de put af en zocht naar Jozef, maar hij kon hem niet in de put vinden, toen klom hij weer naar buiten.

4. Ruben scheurde zijn kleren en zei: 'Het kind is er niet, hoe zal ik mij om hem met mijn vader kunnen verzoenen als hij dood zou zijn?' Hij ging naar zijn broers toe en trof ze verdrietig om Jozef aan. Zij overlegden samen hoe zij het goed konden maken met hun vader om hem. Ruben zei tegen zijn broers: 'Ik kwam bij de put aan en zie, Jozef was er niet, wat moeten wij dan tegen onze vader zeggen, want mijn vader verwacht dat ik verantwoordelijk voor de jongen ben.'

5. Zijn broers antwoordden hem het volgende: 'Zo en zo hebben wij gedaan en wij kunnen ons achteraf wel voor de kop slaan om wat we gedaan hebben en nu zitten we hier om een uitvlucht te bedenken hoe wij hiermee in het reine met onze vader kunnen komen.'

6. Ruben zei tegen hen: 'Wat heeft u gedaan door de grijze haren van onze vader nu met zorgen in het graf te brengen? Het is niet goed wat u gedaan heeft.'

7. Ruben ging bij hen zitten en zij zwoeren aan elkaar om dit niet aan hun vader Jakob te vertellen, zij verklaarden samen: 'De man die dit aan onze vader of aan zijn huishouden vertellen zal, of die het zal vertellen aan ook maar iemand anders die in het land

woont, tegen hem zullen wij allemaal opstaan en hem met het zwaard doden.'

8. Zo werden de zonen van Jakob bang voor elkaar, door deze zaak, vanaf de jongste tot de oudste en niemand zij meer iets, maar zij bewaarden het in hun hart.

9. Hierna zaten ze bij elkaar om iets te verzinnen en te bepalen wat zij tegen hun vader Jakob moesten zeggen over alles wat er gebeurd was.

10. Issakar zei tegen hen: 'Ik heb een advies voor u, ik hoop dat het in uw ogen ook goed is om te doen. Neem de jas die aan Jozef behoort en scheur ze kapot, dood dan een geitenbok en doordrenk ze met het bloed.'

11. Stuur ze hierna naar onze vader en als hij het ziet zal hij zeggen dat een wild dier hem verslonden heeft. Laten wij nu dus zijn jas scheuren en daarna zijn bloed op zijn jas doen, door het zo te doen zullen wij vrij zijn van de ondervragingen door onze vader.'

12. Issakar's advies beviel hen en zij luisterden naar hem. In overeenstemming met de raad die Issakar hen gegeven had handelden zij dus.

13. Zij haastten zich om de jas van Jozef te nemen en scheurden hem kapot. Zij doodden een geitenbok en doopten de jas in het bloed van de bok. Hierna rolden zij het door het stof en zo stuurden zij de jas naar hun vader Jakob, door middel van Naftali. Zij gaven hem de opdracht om het volgende te zeggen:

14. 'Wij waren de kudde bijeen aan het brengen en waren tot Sichem en nog verder getrokken toen wij deze jas langs de weg in de woestijn gevonden hebben, ze was doordrenkt met bloed en stof. Kijk nu, is het de jas van uw zoon of niet?'

15. Naftali ging, kwam bij zijn vader en overhandigde hem de jas. Hij zei hem alles wat zijn broers hem opgedragen hadden.

16. Jakob zag de jas van Jozef, wist het direct en viel met zijn gezicht naar beneden op de grond, daar bleef hij zo stil als een steen liggen. Na een tijdje stond hij op en schreeuwde met een luide en huilende stem uit: 'Het is de jas van mijn zoon Jozef!'

17. Jakob haastte zich en stuurde een van zijn dienaren naar zijn zonen toe, zij vonden hen terwijl zij er met de kudde aankwamen.

18. Tegen de avond kwamen de zonen van Jakob bij hun vader aan en zie, hun kleren waren gescheurd en stof was over hun hoofd uitgestrooid en zij troffen hun vader luid schreeuwend aan, het huilen ging door merg en been.

19. Jakob zei tegen zijn zonen: 'Vertel mij eerlijk, welk kwaad heeft u vandaag over mij doen komen?' Zij antwoordden hun vader Jakob het volgende: 'Vandaag kwamen wij nadat de kudde verzameld was terug en wij waren aangekomen bij de stad Sichem over de weg door de woestijn, daar hebben wij deze met bloed doordrenkte jas op de grond gevonden. Wij wisten het direct en wij stuurden hem naar u toe zodat u er ook van wist.'

20. Jakob luisterde naar de woorden van zijn zoons en schreeuwde met harde stem: 'Dit is de jas van mijn zoon, een wild dier heeft hem vast verscheurd, Jozef is aan stukken gereten, want ik stuurde hem vandaag naar u toe om te kijken of het goed met u ging en ook of het goed met de kuddes ging. Ik wilde van hem terughoren hoe het u verging en hij is gegaan zoals ik het hem opgedragen heb. Dit is mijn zoon vandaag overkomen terwijl ik dacht dat mijn zoon bij u was.'

21. De zonen van Jakob antwoordden en zeiden: 'Hij kwam niet bij ons, ook hebben wij hem niet gezien vanaf het moment dat wij bij u weggegaan zijn tot nu.'

22. Toen Jakob hoorde wat zij zeiden, schreeuwde hij het opnieuw uit. Hij stond op, scheurde zijn kleren en deed een zak om zijn heupen. Hij huilde bitter, rouwde, bleef verscheurend brullen en zei de woorden:

23. 'Jozef mijn zoon, O mijn zoon Jozef! Vandaag stuurde ik u weg om te zien hoe het uw broers verging en nu bent u aan stukken gescheurd, het is mijn schuld dat u dit overkomen is mijn zoon!'

24. Ik ben diep verdrietig om u mijn zoon Jozef, hoe lief bent u voor mij geweest toen u leefde, hoe vreselijk bitter is daarom uw dood voor mij.

25. O was ik maar in uw plaats gestorven, Jozef mijn zoon, want het doet mij intens verdriet voor u mijn zoon, O mijn zoon, mijn zoon. Jozef mijn zoon waar bent u, kom en zie hoeveel verdriet ik over u heb, O mijn zoon Jozef!'

26. Kom en tel de tranen die uit mijn ogen over mijn wangen stromen en breng ze naar JHWH toe, zodat Zijn woede van mij wijkt.

27. O Jozef mijn zoon, hoe komt het dat u gevallen bent door toedoen van iemand door wie nog niemand vergaan is, vanaf het begin van de wereld tot op deze dag. Want door de aanslag van een vijand bent u gedood, wreed en meedogenloos, maar ik weet zeker dat u dit overkomen is vanwege mijn ontelbare zonden.

28. Sta nu op en zie hoe groot de ellende is waarin ik mij om u bevind mijn zoon. Hoewel ik u niet grootgebracht heb, of gevormd heb, of adem en ziel gegeven heb, maar het was God die u gevormd heeft, die uw beenderen samengevoegd heeft en ze met vlees bedekt heeft, die de levensadem in uw neusvleugels geblazen heeft en u hierna aan mij gegeven heeft.

29. Nu heeft God, die u aan mij gegeven heeft, u werkelijk van mij afgenomen, dat is wat u overkomen is!'

30. Jakob ging maar door met het spreken van woorden van deze strekking over Jozef en hij huilde bitter. Hij viel op de grond en werd stil.

31. Toen alle zonen van Jakob de moeiten van hun vader zagen, hadden zij spijt om wat zij gedaan hadden en ook zij huilden bitter.

32. Juda stond op, tilde het hoofd van zijn vader van de grond op en legde het in zijn schoot. Hij veegde de tranen van zijn vader van zijn wangen en Juda huilde op een vreselijke manier, terwijl het hoofd van zijn vader in zijn schoot rustte, nog altijd alsof het een steen was.

34. Al zijn zonen, zijn dienaren en de kinderen van zijn dienaren stonden op en gingen om hem heen staan om hem te troosten, hij weigerde echter om getroost te worden.

35. Het hele huishouden van Jakob stond op en rouwde een grote rouwklacht om Jozef en de ellende van hun vader. Isaak, de zoon van Abraham en vader van Jakob, hoorde het bericht ook en hij en zijn hele huishouden huilde bitter om Jozef. Vanuit zijn huis in Hebron ging hij met zijn mannen naar zijn zoon Jakob toe om hem te troosten, maar hij weigerde om getroost te worden.

36. Hierna stond Jakob van de grond op, terwijl zijn tranen over zijn wangen stroomden. Hij zei tegen zijn zonen: 'Sta op, neem uw zwaarden en bogen mee en ga het veld in. Zoek of u het lichaam van mijn zoon

kunt vinden en breng het dan naar mij toe zodat ik het kan begraven.

37. Zoek ook, smee ik u, bij de dieren en jaag ze op. Dood wat u het eerste tegenkomt en breng dat bij mij, wellicht zal JHVVH mij vandaag in mijn ellende genadig zijn en u in aanraking brengen met wat mijn zoon in stukken gescheurd heeft, dan kunt u dat bij mij brengen en kan ik de oorzaak van mijn zoon wreken.'

38. Zijn zonen deden wat hun vader hen opgedragen had. Vroeg in de ochtend stonden zij op en ieder nam zijn zwaard en boog mee, zij gingen het veld in om op beesten te jagen.

39. Jakob was nog altijd luid aan het roepen en huilen en liep heen en weer door het huis. Hij sloeg zijn handen ineen en zei: 'Jozef mijn zoon, Jozef mijn zoon!'

40. De zonen van Jakob gingen dus de woestijn in om op beesten te jagen en zie, een wolf kwam op hen af en zij grepen haar en brachten haar naar hun vader, zij zeiden tegen hem: 'Dit is het eerste dat wij tegen gekomen zijn, en wij brachten haar bij u zoals u het ons opgedragen had, maar het lichaam van uw zoon hebben wij niet gevonden.'

41. Jakob nam het beest uit handen van zijn zonen aan en hij schreeuwde het luid huilend uit. Hij hield het dier in zijn hand en sprak met verbitterd hart tegen het dier: 'Waarom heeft u mijn zoon Jozef verslonden en hoe komt het dat u de God van de aarde niet gevreesd hebt en mijn ellende over mijn zoon Jozef?'

42. Voor niets heeft u mijn zoon verslonden, hij had niets kwaad gedaan en heeft mij daarom schuldig gemaakt voor wat hem overkomen is, daarom zal God degene die hier aangevallen is opeisen.'

43. JHVVH opende echter de mond van het dier, met de bedoeling om Jakob met zijn woorden te troosten. Zij antwoordde Jakob en sprak de volgende woorden tot hem:

44. 'Zo waar God die ons op aarde geschapen heeft leeft, zo waar ook als uw ziel leeft mijnheer, ik heb uw zoon niet gezien, ook heb ik hem niet aan stukken gescheurd. Ook ik ben uit een ver land gekomen om mijn zoon die vandaag bij mij weggegaan is te zoeken en ook ik weet niet of hij nog leeft of dood is.'

45. Vandaag liep ik door het veld op zoek naar mijn zoon en toen vonden uw zonen mij, zij grepen mij en hebben mijn verdriet verergerd. Vandaag hebben zij mij voor u gebracht en alles wat ik te zeggen heb, heb ik u verteld.

46. Daarom, O mensenzoon, ik ben in uw handen overgeleverd, doe vandaag met mij wat u denkt dat goed is, maar op het leven van God die mij geschapen heeft, ik heb uw zoon niet gezien, ook heb ik hem niet in stukken gescheurd, ook heeft het vlees van mensen mijn mond de dagen die ik leef niet beroerd.'

47. Toen Jakob hoorde wat het dier zei, stond hij stomverbaasd en hij stuurde het dier van hem weg en zo vervolgde zij haar weg.

48. Jakob bleef maar schreeuwen en huilen om Jozef de ene dag na de andere, vele dagen rouwde hij om zijn zoon.

Hoofdstuk 44.

[\(H\) Jozef doorverkocht aan Potifar en verleid door Zelika](#)

1. De zonen van Ismaël, die Jozef van de Midjanieten gekocht hadden, die hem weer van zijn broers gekocht hadden, gingen dus met Jozef naar Egypte. Zij kwamen

bij de grenzen van Egypte aan en toen ze vlakbij Egypte waren, ontmoetten zij vier mannen uit de zonen van Medan, de zoon van Abraham, die uit het land Egypte om reis gingen.

2. De Ismaëlieten zeiden tegen hen: 'Wilt u misschien deze slaaf van ons kopen?' Zij zeiden: 'Breng hem bij ons.' En zij brachten Jozef bij hen. Zij zagen dat het een erg knappe jongen was en zij kochten hem voor twintig sjekel.

3. De Ismaëlieten vervolgden hun reis naar Egypte. Ook de Medanieten keerden die dag naar Egypte terug, de Medanieten zeiden tegen elkaar: 'Zie, wij hebben gehoord dat Potifar naar een eigen hoveling en het hoofd van zijn lijfwacht op zoek is. Hij zoekt een goede dienaar die zijn naaste hulp zou kunnen zijn en die hij over zijn huis en al zijn bezittingen aan kan stellen.'

4. Laten wij hem daarom aan hem verkopen voor de prijs die wij vragen, maar wel als hij in staat zal zijn om ons te betalen wat wij voor hem vragen.'

5. De Medanieten gingen naar het huis van Potifar toe en zeiden tegen hem: 'Wij hebben gehoord dat u een goede dienaar zoekt die u terzijde staat. Nu hebben wij een dienaar die u zal bevallen, als u ons kunt betalen wat wij van u vragen dan zullen wij hem aan u verkopen.'

6. Potifar zei: 'Breng hem naar mij toe, dan zal ik naar hem kijken, als hij mij bevalt dan zal ik u betalen wat u voor hem vraagt.'

7. De Medanieten gingen Jozef halen en brachten hem bij Potifar. Hij keek naar hem en was ontzettend blij met hem. Potifar zei tegen hen: 'Vertel mij, wat wilt u voor deze jongen hebben?'

8. Zij zeiden: 'Wij willen vierhonderd zilverstukken voor hem hebben.' Potifar zei: 'Ik zal ze u geven als u mij de akte van de verkoop aan u laat zien en mij zijn voorgeschiedenis verteld. Misschien is hij wel gestolen, want deze jongen ziet er niet uit als een slaaf, of als de zoon van een slaaf, want ik zie dat hij eruit ziet als een welgestelde en een knappe gestalte heeft.'

9. De Medanieten gingen weg en haalden de Ismaëlieten die hem aan hen verkocht hadden, zij vertelden hem: 'Hij is een slaaf en wij hebben hem aan hen verkocht.'

10. Potifar luisterde, terwijl hij het zilver aan de Medanieten uitbetaalde, op basis van wat de Ismaëlieten zeiden. De Medanieten namen het zilver mee en vervolgden hun reis, ook de Ismaëlieten gingen naar huis.

11. Potifar nam Jozef mee en bracht hem in zijn huis om hem daar te dienen. Zo kwam Jozef in de gunst bij Potifar en won hij zijn vrouwen. Hij maakte hem opziener over zijn huis en alles wat hem toebehoorde vertrouwde hij aan zijn handen toe.

12. JHVVH was met Jozef en hij werd een welvarend man. JHVVH zegende het huis van Potifar om Jozef.

13. Potifar stelde dus alles wat hij had in handen van Jozef. Jozef zorgde voor alles dat binnenkwam en naar buiten ging, alles in het huis van Potifar liep zoals Jozef het wilde.

14. Jozef was achttien jaar oud, een jongen met prachtige ogen en een knap voorkomen, er was niemand zoals hij in het hele land Egypte.

15. In de tijd dat hij in het huis van zijn meester was, vrij om het huis in en uit te gaan en zijn meester te dienen, kreeg Zelika, de vrouw van zijn meester, een oogje op Jozef en zij bekeek hem aandachtig, zij zag dat hij een knappe en goed uitziende jongen was.

16. In haar hart begeerde zij zijn schoonheid en haar ziel raakte gefixeerd op Jozef. Dag aan dag verleidde zij hem en Zelika drong dagelijks bij Jozef aan, maar Jozef liet zijn ogen niet op de vrouw van zijn meester vallen.

17. Zelika zei tegen hem: 'Hoe prachtig is uw uiterlijk en gestalte, echt ik heb alle slaven bekeken en heb nog geen slaaf gezien die zo mooi is als dat u bent.' Jozef zei tegen haar: 'Hij die mij in de baarmoeder van mijn moeder gevormd heeft, heeft toch zeker de hele mensheid gevormd?'

18. Zij zei tegen hem: 'Wat heeft u prachtige ogen, hiermee heeft u alle inwoners van Egypte verblind, zowel mannen als vrouwen.' Hij zei tegen haar: 'Ze zijn mooi als ze leven, maar als u ze in het graf zou zien, dan zou u zich zeker van hen afkeren.'

19. Zij zei tegen hem: 'Hoe mooi en prettig zijn al uw woorden, neem nu, bid ik u, de harp die in het huis is, speel met uw vingers en laat mij uw woorden horen.'

20. Hij zei tegen haar: 'Hoe mooi en prettig zijn mijn woorden als ik tot lof van God spreek en over Zijn heerlijkheid.' Zij zei tegen hem: 'Hoe mooi is het haar op uw hoofd, voorwaar, de gouden kam van het huis, neem deze bid ik u en krul de haren op uw hoofd.'

21. Hij zei tegen haar: 'Hoe lang nog zult u dit soort dingen zeggen? Stop ermee om dit soort dingen tegen mij te zeggen, sta op en ga verder met uw huishoudelijk werk.'

22. Zij zei tegen hem: 'Er is niemand thuis en er is niets waaraan ik aandacht moet geven behalve aan uw woorden en wat u wilt.' Ondanks dit alles kon zij Jozef niet zover krijgen om bij haar te komen, of zijn oog op haar te laten vallen, maar hij bleef zijn ogen naar de grond richten.

23. Zelika verlangde in haar hart dus naar Jozef, dat hij met haar zou slapen. Op een keer toen Jozef in het huis zijn werk zat te doen, ging Zelika tegenover hem zitten en zij verleidde hem dagelijks met haar voorstellen om bij haar te komen liggen, of om alleen maar naar haar te kijken, maar Jozef wilde niet naar haar luisteren.

24. Zij zei tegen hem: 'Als u niet wilt doen wat ik zeg, dan zal ik u pijnigen tot u sterft en een ijzeren juk op u leggen.'

25. Jozef zei tegen haar: 'De God die de mensen gemaakt heeft, bevrijdt gevangenen toch zeker uit hun boeien. Hij is het die mij bevrijden zal uit uw gevangenis en van uw veroordeling.'

26. Toen zij het niet bij hem voor elkaar kreeg, hem niet kon overtuigen en haar ziel nog altijd gefixeerd op hem bleef, werd haar verlangen tot een pijnlijke ziekte.

27. Alle vrouwen uit Egypte kwamen bij haar op bezoek en zij zeiden tegen haar: 'Waarom bent u in zo'n belabberde toestand? U komt niets tekort, uw man is toch zeker een groot en gewaardeerd vorst in de ogen van de koning, komt u dan iets tekort van wat uw hart begeert?'

28. Zelika gaf hen als antwoord: 'Vandaag zal het u bekend worden wat de oorzaak is van de aandoening die u bij mij ziet.' Zij gaf haar dienstmeiden de opdracht om voor alle vrouwen eten te maken en zij maakten een banket voor hen klaar, zo aten alle vrouwen in het huis van Zelika.

29. Zij gaf hen messen om de citroenen te pellen en op te eten en zij gaf opdracht om Jozef met kostbare kleding aan te kleden, zodat hij voor hen kon

verschijnen. Toen zagen zij Jozef en alle vrouwen keken Jozef aan en konden hun ogen niet van hem afhouden. Iedereen sneed zich met het mes dat zij vasthielden in de handen en de citroenen die zij in hun hand hielden vulden zich met bloed.

30. Zij wisten niet wat zij gedaan hadden, want zij bleven maar naar de schoonheid van Jozef kijken, zij konden hun ogen niet van hem afhouden.

31. Zelika zag wat zij gedaan hadden en ze zei tegen hen: 'Wat heeft u nu gedaan? Zie, ik heb u citroenen te eten gegeven en nu heeft u zich allemaal in uw hand gesneden!'

32. De vrouwen keken naar hun handen en zie, ze zaten onder het bloed, hun bloed stroomde op hun kleding en zij zeiden tegen haar: 'Deze slaaf uit uw huis heeft ons overdonderd, wij konden onze ogen niet van hem afhouden, zo knap is hij.'

33. Zij zei tegen hen: 'Natuurlijk is u dit overkomen op het moment dat u hem zag, u kon uzelf niet beheersen bij hem, hoe kan ik mij dan beheersen als hij zich voortdurend in mijn huis bevindt? Iedere dag zie ik hem mijn huis in- en uitgaan. Hoe kan ik voorkomen dat ik afglijd en dat ik hierom verloren ga?'

34. Zij zeiden tegen haar: 'Wat u zegt is waar, want wie kan deze prachtige gestalte in huis zien en van hem afblijven. Is hij niet de slaaf en de opziener van uw huis? Waarom vertelt u hem niet wat in uw hart is en laat u uw ziel verteren vanwege deze zaak?'

35. Zij zei tegen hen: 'Dagelijks probeer ik hem te overtuigen, maar hij wil niet aan mijn wensen voldoen. Alles wat goed is heb ik hem beloofd en toch heb ik er niets van hem voor teruggekregen, daarom gaat het bergaf met mij zoals u ziet.'

36. Zelika werd erg ziek vanwege haar verlangen naar Jozef, zij was hopeloos ziek vanwege haar liefde voor hem. Alle mensen in het huis en haar man wisten niets van wat er speelde, dat Zelika ziek was vanwege haar liefde voor Jozef.

37. Alle mensen in het huis vroegen haar het volgende: 'Waarom bent u zo ziek en gaat u achteruit, u komt toch niets tekort?' Zij zei tegen hen: 'Ik weet niet wat mij dag aan dag overkomt.'

38. Alle vrouwen die haar vrienden waren kwamen dagelijks om haar op te zoeken en met haar te spreken. Zij zei tegen hen: 'Dit kan alleen maar komen vanwege de liefde voor Jozef.' Zij zeiden tegen haar: 'Verleid hem en grijp hem op een onbewaakt moment, misschien luistert hij dan naar u en neemt hij deze doodsoorzaak van u weg.'

39. Zelika werd nog zwakker vanwege haar liefde voor Jozef en zij bleef achteruit gaan totdat ze nauwelijks nog op haar voeten kon staan.

40. Op zekere dag was Jozef in het huis het werk van zijn meester aan het doen. Zelika kwam plotseling en ongezien bij hem en viel bovenop hem. Maar Jozef ging tegenover haar staan, omdat hij sterker dan haar was en hij legde haar op de grond neer.

41. Zelika hilde door het verlangen van haar hart voor hem en zij smeekte hem in tranen, zodat de tranen over haar wangen stroomden. Met smekende stem en verbitterde ziel sprak zij met hem en zei:

42. 'Heeft u ooit van zo'n mooie vrouw als ik gehoord, gezien of geweten? Iemand die beter is dan ik ben, die dagelijks met u spreekt, die in verval raakt vanwege liefde voor u, die al haar eer opgeeft voor u en nog altijd wilt u niet naar mij luisteren?'

43. Als het komt door angst voor uw meester, dat hij u zou straffen, zowaar de koning leeft, hierdoor zal u niets door uw meester gebeuren. Luister daarom nu naar mij, bid ik u, stem er op grond van de eer die ik u bewezen heb mee in, verlos mij van deze dood, waarom zou ik om u sterven?' Toen stopte zij met spreken.

44. Jozef antwoordde haar: 'Ga weg van mij en laat deze zaak aan mijn meester over. Zie, mijn meester weet niet eens wat er speelt door mij in dit huis. Alles wat hem toebehoort, heeft hij aan mijn handen toevertrouwd, hoe kan ik deze dingen dan doen in het huis van mijn meester?

45. Hij heeft mij ook nog eens bijzondere eer in zijn huis gegeven, hij heeft mij zelfs tot opziener over zijn huis aangesteld, hij heeft mij verhoogd en er is niemand die een hogere positie in dit huis inneemt dan ik. Mijn meester heeft mij niets ontzegd, behalve u die zijn vrouw bent. Hoe kan het dan dat u deze woorden tot mij spreekt en hoe kan ik dit grote kwaad doen en tegen God en uw echtgenoot zondigen?

46. Blijf daarom bij mij vandaan, spreek dit soort woorden niet meer tegen mij, want ik zal aan uw woorden geen gehoor geven.' Maar Zelika wilde niet naar Jozef luisteren toen hij dit tegen haar zei en zij bleef dagelijks doorgaan om hem te verleiden om naar haar te luisteren.

47. Kort hierna stroomde de beek van Egypte aan alle kanten over. Alle inwoners van Egypte gingen erop uit en ook de koning en de vorsten gingen met tamboerijnen en dansers op weg, want dit was een groot feest in Egypte. Het was een feestdag als de zee Sihor gevuld werd en de hele dag gingen zij er heen om feest te vieren.

48. Toen de Egyptenaren naar de rivier gegaan waren om te feesten, zoals zij dat gewoon waren, ging iedereen uit het huis van Potifar met hen mee. Maar Zelika wilde niet met hen meegaan want ze zei: 'Ik ben verhinderd,' en dus bleef ze alleen thuis, er was niemand anders in het huis bij haar.

49. Zij stond op en ging naar boven, naar de tempel in haar huis. Zij deed vorstelijke kleding aan en plaatste prachtige onyx stenen op haar hoofd, gelegd in gedreven zilver en goud. Zij maakte haar gezicht en huid mooi met allerlei soorten vloeistoffen die vrouwen gebruiken en zij parfumeerde de tempel en het huis met kassie en wierook. Ze strooide mirre en aloë en hierna ging ze bij de ingang van de tempel zitten, in de gang van het huis waardoor Jozef heenliep om zijn werk te doen. En zie, Jozef kwam uit het veld en ging het huis binnen om het werk van zijn meester te doen.

50. Hij liep door de hal die hij door moest, zag alles wat Zelika gedaan had en keerde zich om.

51. Zelika zag dat Jozef zich van haar afkeerde en zij riep hem het volgende toe: 'Wat maakt het uit Jozef? Kom, doe uw werk, ik zal ruimte voor u maken zodat u naar uw werkplek kunt gaan.'

52. Jozef keerde zich om en ging het huis binnen. Hij liep er voorbij en ging op zijn stoel zitten. Zo zat hij daar om zoals gewoonlijk het werk van zijn meester te doen. Toen kwam Zelika in vorstelijke kleding voor hem staan, de geur van haar kleding was van ver te ruiken.

53. Zij haastte zich en greep Jozef aan zijn kleren vast en ze zei tegen hem: 'Zo waar de koning leeft, als u niet doet wat ik zeg dan zult u vandaag sterven!' Zij

haaste zich om een zwaard met haar andere hand onder haar kleren vandaan te pakken en zij hield dit tegen de nek van Jozef, ze zei: 'Sta op en doe wat ik u gevraagd heb, als u het niet doet, dan zult u vandaag sterven!'

54. Jozef was bang dat ze dit echt zou gaan doen. Hij stond op en vluchtte van haar weg. Zij greep zijn bovenkleding vast en door de hektiek om te vluchten, scheurde het kledingstuk dat Zelika vasthad en liet Jozef het kledingstuk in handen van Zelika achter. Uit angst vluchtte hij naar buiten weg.

55. Toen Zelika zag dat de kleren van Jozef gescheurd waren, dat hij ze in haar handen achtergelaten had en gevlucht was, vreesde zij voor haar leven, omdat verteld zou worden wat zij gedaan had. Daarom stond zij op en handelde bedrieglijk, zij deed de kleren die zij aan had uit en deed haar andere kleren weer aan.

56. Zij nam de kleren van Jozef en legde ze naast haar neer. Toen ging ze weer terug naar de plaats waar zij altijd zat door haar ziekte, daar zat ze ook al toen de mensen uit het huis naar de rivier toe gegaan waren. Zij riep een jongen die ook thuis was en gaf hem opdracht om de mensen uit het huis bij haar te roepen.

57. Toen zij hen zag zei ze met luide stem en rouwklacht tegen hen: 'Kijk wat voor Hebreëer uw meester in huis voor mij genomen heeft, want vandaag is hij gekomen om bij mij te liggen.'

58. Want toen u weg was, kwam hij naar het huis toe en toen hij zag dat er niemand thuis was, kwam hij naar mij toe en greep mij vast met de bedoeling om bij mij te liggen.

59. Ik greep zijn kleren vast en scheurde ze en schreeuwde met luide stem tegen hem. Toen ik mijn stem verhief, vreesde hij voor zijn leven, liet zijn kleren bij mij achter en vluchtte.'

60. De mensen uit het huis zeiden niets, maar zij waren erg kwaad op Jozef. Zij gingen naar hun meester toe en vertelden hem wat zijn vrouw gezegd had.

61. Potifar kwam daarop woedend thuis. Zijn vrouw schreeuwde naar hem: 'Wat heeft u mij aangedaan door deze Hebreeuwse slaaf in mijn huis te brengen, want hij kwam vandaag om met mij te vrijen, zo en zo heeft hij vandaag met mij gedaan.'

62. Potifar luisterde naar wat zijn vrouw zei en gaf opdracht dat Jozef met pijnlijke zweepslagen gemarteld zou worden, en dit gebeurde ook.

63. Terwijl zij hem sloegen, schreeuwde Jozef het uit en hij richtte zijn ogen naar de hemel en zei: 'O Heer God, U weet dat ik onschuldig ben in dit alles. Waarom zou ik vandaag door leugens sterven, onder de handen van deze onbesneden slechte mannen die U ook kent?'

64. Terwijl de mannen van Potifar Jozef sloegen, bleef hij maar roepen en huilen. Er was daar een kind van elf maanden oud en JHVH opende de mond van het kind en hij sprak deze woorden tegen de mannen van Potifar die Jozef aan het martelen waren:

65. 'Wat wilt u van deze man, waarom doet u hem dit kwaad aan? Mijn moeder spreekt bedrieglijk en liegt, zo en zo is het gegaan.'

66. Het kind vertelde hen precies wat er gebeurd was, alles wat Zelika dag aan dag tegen Jozef gezegd had vertelde hij aan hen.

67. Alle mannen hoorden wat het kind zei en zij stonden stomverbaasd over wat het kind hen vertelde, toen stopte het kind met spreken en hield zich stil.

68. Potifar schaamde zich diep om wat zijn zoon zei en hij gaf zijn mannen opdracht om te stoppen met het

slaan van Jozef, toen stopten de mannen met het geselen van Jozef.

69. Potifar nam Jozef mee en gaf opdracht om hem voor het gerecht van de priesters te brengen, dat waren namelijk de rechters van de koning, zo wilde hij hem voor deze zaak laten veroordelen.

70. Potifar en Jozef kwamen bij de priesters, de rechters van de koning, en hij zei tegen hen: 'Vel een oordeel bid ik u, welk vonnis deze slaaf verdient, want zo en zo heeft hij gedaan.'

71. De priesters zeiden tegen Jozef: 'Waarom heeft u dit uw meester aangedaan?' Jozef antwoordde hen: 'Het klopt niet mijne heren, zo en zo is het gegaan.' Potifar zei tegen Jozef: 'Ik heb u toch zeker alles wat mij toebehoort in handen gegeven. Niets behalve mijn vrouw heb ik u ontzegd, hoe kunt u dit kwaad dan doen?'

72. Jozef antwoordde het volgende: 'Het is niet waar mijn heer, zo waar JHVH leeft en uw ziel leeft. Mijn heer, dat wat u van uw vrouw gehoord heeft is niet waar, want het is vandaag anders gegaan.'

73. Er is nu een jaar voorbijgegaan sinds dat ik in uw huis verblijf. Heeft u iets slechts bij mij kunnen ontdekken of iets waardoor u mij mijn leven af kunt nemen?'

74. De priesters zeiden tegen Potifar: 'Wij verzoeken u iemand te sturen om de gescheurde kleren van Jozef bij ons te brengen. Dan kunnen wij onderzoeken hoe de scheur erin ontstaan is. Als het zo is dat de scheur zich aan de voorkant van zijn kleding bevindt, dan moet zijn gezicht zich tegenover haar bevonden hebben en moet zij hem vastgepakt hebben om bij haar te komen en dan zal alles wat uw vrouw gezegd heeft uit bedrog gedaan zijn.'

75. Zij brachten de kleren van Jozef bij de priesters die ook rechters waren en zij zagen dat de scheur zich aan de voorkant van Jozef bevond. Toen wisten alle priesters dat zij hem gedwongen had en zij zeiden: 'Het doodvonnis komt deze slaaf niet toe, want hij heeft niets gedaan. Maar zijn straf is dat hij in de gevangenis geplaatst moet worden vanwege de smaad die door hem over uw vrouw gekomen is.'

76. Potifar hoorde hun oordeel aan en sloot hem op in de gevangenis, op de plaats waar de gevangenen van de koning werden opgesloten en Jozef bleef twaalf jaar in het huis van bewaring.

77. Ondanks dit alles liet de vrouw van zijn meester hem nog niet met rust. Nog altijd stopte zij niet om dagelijks aan hem te vragen of hij naar haar wilde luisteren. Drie maanden lang bleef Zelika dagelijks naar het huis van bewaring waar Jozef zat gaan. Zij verleidde hem om naar haar te luisteren en Zelika zei tegen Jozef: 'Hoe lang nog zult u in dit huis blijven? Luister nou toch naar mij, dan zal ik u uit dit huis halen.'

78. Jozef antwoordde haar: 'Voor mij is het beter om in dit huis te blijven dan om naar uw woorden te moeten luisteren en tegen God te zondigen.' Zij zei tegen hem: 'Als u niet doet wat ik wil, dan zal ik uw ogen uitprikken en uw voeten in de boeien slaan en u overleveren aan degenen die u nog niet ontmoet hebt!'

79. Jozef gaf haar antwoord en zei: 'Zie, de God van heel de aarde is in staat om mij te verlossen van alles wat u met mij doen kunt, want Hij opent de ogen van blinden, maakt wie gebonden is vrij en bewaart alle vreemdelingen die met het land onbekend zijn.'

80. Toen Zelika niet in staat bleek om Jozef te overtuigen om naar haar te luisteren, stopte ze met het naar hem toe gaan om hem te verleiden. Zo bleef Jozef in het huis van bewaring en Jakob, de vader van Jozef en al zijn broers die in het land van Kanaän verbleven, rouwden en huilden in die dagen nog altijd om Jozef, want Jakob weigerde om getroost te worden over zijn zoon Jozef. Jakob bleef het maar luid uitroepen, huilen en rouwen, alle dagen.

Hoofdstuk 45.

(H) Het nageslacht van de zonen van Jakob

1. In die tijd, in hetzelfde jaar dat Jozef naar Egypte afdaalde nadat zijn broers hem verkocht hadden, ging Ruben, de zoon van Jakob, naar Timna toe en nam zich Eliuram, de dochter van de Kanaäniet Avi tot vrouw en hij had gemeenschap met haar.

2. En Eliuram, de vrouw van Ruben, werd zwanger en baarde hem Hanoeh, Palu, Chetzron en Carmi, vier zonen. Simeon, zijn broer, nam zijn zus Dina tot vrouw. Zij baarde hem Memuel, Yamin, Ohad, Jachin en Zochar, vijf zonen.

3. Hierna sliep hij ook met Buna, de Kanaänitische vrouw, dit is dezelfde Buna die Simeon als gevangene meenam uit de stad Sichem. Buna was er al voor Dina en woonde bij haar. Simeon had gemeenschap met haar en zij baarde hem Saul.

4. In die tijd ging Juda naar Adullam en hij bezocht een man in Adullam die Hira heette. Daar zag Juda een dochter van een Kanaänitische man, zij heette Aliyat, de dochter van Shua. Hij nam haar mee en had gemeenschap met haar. Aliyat baarde Er, Onan en Silo, drie zonen aan Juda.

5. Levi en Issakar gingen naar het land in het oosten. Zij namen voor zich vrouwen uit de dochters van Jobab, de zoon van Joktan, de zoon van Eber. Jobab, de zoon van Joktan had twee dochters, de oudste heette Adina en de jongste heette Arida.

6. Levi nam dus Adina en Issakar nam Arida, zo kwamen zij in het land van Kanaän, in het huis van hun vader terug. Adina baarde Gershon, Kehat en Meran aan Levi, drie zonen.

7. Arida baarde aan Issakar Tola, Puva, Job en Shomron, vier zonen. Dan vertrok naar het land van Moab en nam een vrouw die Aphlalet heette, de dochter van de Moabiet Chamudan. Hij nam haar mee naar het land van Kanaän.

8. Aphlalet was onvruchtbaar, zij baarde geen nageslacht. Hierna dacht God aan Aphlalet, de vrouw van Dan, zij werd zwanger en baarde een zoon, zij noemde hem Chusim.

9. Gad en Naftali gingen naar Haran toe en namen van daaruit de dochters van Amuram, de zoon van Uz, de zoon van Nachor mee als vrouwen.

10. De namen van de dochters van Amuram zijn als volgt: de oudste heette Merima en de jongste Uzit. Naftali nam Merima en Gad Uzit. Zij brachten ze mee naar het land van Kanaän, naar het huis van hun vader.

11. Merima baarde Yachzeel, Guni, Jazer en Shalem aan Naftali, vier zonen. Uzit baarde Zefion, Chagi, Shuni, Ezbon, En, Arodi en Arali aan Gad, zeven zonen.

12. Asher trok er ook opuit en nam Adon, de dochter van Aflal, de zoon van Hadad, de zoon van Ismaël tot vrouw, ook hij bracht haar naar het land van Kanaän mee.

13. Adon, de vrouw van Asher, stierf in die dagen, zij had geen kinderen. Na de dood van Adon ging Asher naar de andere kant van de rivier en nam Hadura, de dochter van Abimaël, de zoon van Eber, de zoon van Sem tot vrouw.

14. De jonge vrouw was erg knap en een gevoelige vrouw. Zij was de vrouw geweest van Malkiel, de zoon van Elam, de zoon van Sem.

15. Hadura had Malkiël een dochter gebaarde die hij Serach genoemd had. Hierna stierf Malkiël, waarna Hadura naar het huis van haar vader terugkeerde om daar te wonen.

16. Nadat de vrouw van Asher gestorven was, ging hij op weg om Hadura tot vrouw te nemen. Hij bracht haar weer naar het land van Kanaän, ook haar dochter Serach nam hij met zich mee, zij was toen drie jaar oud. Het meisje groeide op in het huis van Jakob.

17. Het meisje was erg mooi en zij wandelde over de geheiligde paden van de kinderen van Jakob, het ontbrak haar aan niets en JHvH gaf haar wijsheid en inzicht.

18. Hadura, de vrouw van Asher, werd zwanger en baarde hem Yimna, Yishva, Yishvi en Beria, vier zonen.

19. Zebulon ging naar Midjan en nam Merisha, de dochter van Molad, de zoon van Abida, de zoon van Midjan tot vrouw en hij bracht haar mee naar het land van Kanaän.

20. Merusha baarde Zered, Elon en Yachleel aan Zebulon, drie zonen.

21. Jakob stuurde de zoon van Zoba, de zoon van Terah naar Aram toe. Deze nam voor zijn zoon Benjamin Mechalia, de dochter van Aram mee en ook zij kwam naar het land van Kanaän om in het huis van Jakob te wonen. Benjamin was tien jaar oud toen hij Mechilia, de dochter van Aram tot vrouw nam.

22. Mechilia werd zwanger en baarde Bela, Becher, Ashbel, Gera en Naäman aan Benjamin, vijf zonen. Benjamin ging hierna zelf op weg en nam voor zich Aribat, de dochter van Shomron, de zoon van Abraham tot vrouw, naast zijn eerste vrouw, hij was toen achttien jaar oud. Aribat baarde Achi, Vosh, Mupim, Chupim en Ord aan Benjamin, vijf zonen.

23. In die dagen ging Juda naar het huis van Sem en nam Tamar, de dochter van Elam, de zoon van Sem als vrouw mee voor zijn eerstgeborene Er.

24. Er had gemeenschap met zijn vrouw Tamar en zo werd zij zijn vrouw. Terwijl hij gemeenschap met haar had, verspilde hij zijn zaad buiten haar en dat was in de ogen van JHvH een slechte daad en daarom doodde JHvH hem.

25. Nadat Juda's eerstgeborene Er gestorven was, zei Juda tegen Onan: 'Ga naar de vrouw van uw broer, trouw als eerst opvolgende met haar en verwek nageslacht voor uw broer.'

26. Ook Onan nam Tamar tot vrouw en had gemeenschap met haar. Maar Onan deed ook hetzelfde als zijn broer gedaan had en ook zijn daad was slecht in de ogen van JHvH, dus doodde Hij hem.

27. Toen Onan stierf, zei Juda tegen Tamar: 'Blijf in het huis van mijn vader totdat Silo groot genoeg is en zo viel Tamar bij Juda uit de gunst, want hij wilde haar niet aan Silo geven omdat hij zei: 'Misschien zal ook hij net als zijn broers sterven.'

28. Tamar stond op en ging terug naar het huis van haar vader, om daar te wonen, zo bleef Tamar enige tijd in het huis van haar vader.

29. Tijdens de jaarwisseling stierf Aliyat, de vrouw van Juda en Juda werd getroost om zijn vrouw. Nadat Aliyat gestorven was, ging Juda naar zijn vriend Hira in Timna toe om zijn schapen te scheren.

30. Tamar hoorde dat Juda naar Timna gegaan was om de schapen te scheren. Silo was toen al volwassen geworden, maar toch was zij bij Juda uit de gunst geraakt.

31. Tamar stond op, deed de rouwkleren van een weduwe uit en deed een sluier voor. Zij bedekte zich volledig en ging op weg om langs de handelsroute te zitten, dat is de weg naar Timna.

32. Juda kwam langs, zag haar, nam haar mee en had gemeenschap met haar. Zij werd zwanger van hem en op het moment dat zij zou baren merkte zij dat er een tweeling in haar buik zat. De eerste noemde hij Perez en de tweede Zara.

Hoofdstuk 46.

(H) Jozef in de gevangenis

1. In die dagen zat Jozef nog altijd in de gevangenis in het land Egypte opgesloten.

2. In die tijd stonden de dienaren van Farao voor hem, het hoofd van de bedienden en het hoofd van de bakkers die bij de koning van Egypte in dienst waren.

3. De bediende zorgde voor de wijn die hij aan de koning te drinken gaf en de bakker zorgde voor het brood dat de koning at. De koning dronk dus de wijn en at het brood uit hun handen, hij samen met zijn dienaren en de ministers die aan de tafel van de koning aten.

4. Terwijl zij aan het eten en drinken waren, waren de bediende en de bakker erbij. De ministers van de Farao vonden echter veel vliegen in de wijn die de bediende geserveerd had en steentjes van salpeter werden in het brood van de bakker aangetroffen.

5. Het hoofd van de lijfwachten stelde Jozef hierna als opzichter over de hovelingen van de Farao aan. Zo bleven deze hovelingen een jaar lang in het huis van bewaring.

6. Aan het eind van dat jaar droomden zij op een nacht allebei een droom in het huis van bewaring waar zij zaten. Die morgen kwam Jozef zoals gewoonlijk naar hen toe om te kijken hoe het met hen ging. Toen hij naar ze keek zag hij dat hun gezichten terneergeslagen en verdrietig keken.

7. Jozef vroeg hen: 'Waarom kijkt u vandaag zo verdrietig en terneergeslagen?' Zij zeiden tegen hem: 'Wij hebben een droom gedroomd en er is niemand die ze uit kan leggen.' Jozef zei tegen hen: 'Vertel, bid ik u, uw droom aan mij, dan zal God u het bevredigende antwoord dat u verlangt geven.'

8. De bediende vertelde zijn droom aan Jozef en hij zei: 'In mijn droom zag ik het volgende. Er stond een grote wijnstok tegenover mij en ik zag drie takken aan de stam. De wijnstok kwam snel tot bloei en groeide tot grote hoogte uit, haar trossen werden rijp en werden druiven.'

9. Ik nam de trossen en perste ze in een beker uit, ik overhandigde deze aan de Farao en hij dronk er uit.' Jozef zei tegen hem: 'De drie takken die aan de wijnrank groeiden betekenen drie dagen.'

10. Binnen drie dagen zal de koning opdracht geven om u naar buiten te brengen en hij zal u in uw functie herstellen. U zult de koning zijn wijn schenken, net als vroeger toen u zijn bediende was. Maar laat mij ook in

uw gunst komen, dat u aan mij denkt als het u weer goed gaat bij de Farao. Doe voor mij dan ook iets goeds en zorg ervoor dat ik uit deze gevangenis kom, want ik ben uit het land van Kanaän gestolen en ben als slaaf naar hier verkocht.

11. Want wat u ook verteld is over de vrouw van mijn meester, het is een leugen, want zij hebben mij zonder reden in deze kerker gestopt.' De bediende antwoordde Jozef het volgende: 'Als de koning net zo met mij omgaat als eerst, zoals u het net aan mij uitgelegd hebt, dan zal ik alles doen wat u verlangt en laat ik u uit deze kerker halen.'

12. Toen de bakker merkte dat Jozef de droom van de bediende precies had uitgelegd, kwam ook hij erbij staan en vertelde zijn hele droom aan Jozef.

13. Hij zei tegen hem: 'In mijn droom zag ik dat ik drie witte manden op mijn hoofd droeg. Toen ik ernaar keek zag ik dat er in de bovenste mand allerlei soorten gebakken vlees voor de Farao lag, en zie, de vogels aten ze boven mijn hoofd op.'

14. Jozef zei tegen hen: 'De drie manden die u gezien heeft betekenen drie dagen. Binnen drie dagen zal Farao u onthoofden en u aan een boom ophangen. De vogels zullen uw vlees dat aan de boom hangt eten, precies zoals u het in uw droom gezien heeft.'

15. In die dagen stond de koningin op het punt om te baren. Die dag baarde zij een zoon aan de koning van Egypte. Uitgevaardigd werd dat de koning een eerstgeboren zoon gekregen had en de hele bevolking van Egypte, samen met de officieren en bedienden van Farao, was ontzettend blij.

16. Op de derde dag na zijn geboorte gaf de Farao een feest voor zijn officieren en dienaren, voor het leger in het land van Zoar en het land van Egypte.

17. Alle inwoners van Egypte en de dienaren van Farao kwamen om samen met de koning op het feest van zijn zoon te eten, zij waren allemaal net zo blij als de koning.

18. Acht dagen lang vierden de koning en zijn officieren met grote blijdschap feest. Zij maakten plezier met veel soorten muziekinstrumenten, met trommels en dans, acht dagen lang ging dit door in het huis van de koning.

19. De bediende wiens droom door Jozef uitgelegd was vergat Jozef echter en hij sprak niet met de koning over hem, zoals hij wel beloofd had, want dit ging van JHVH uit om Jozef te straffen omdat hij op mensen vertrouwd had.

20. Hierna bleef Jozef nog twee jaar in de gevangenis, totdat twaalf jaar voorbijgegaan waren.

Hoofdstuk 47.

(H) De dood en begravenis van Isaak, Jakob erft het land Israël

1. Isaak, de zoon van Abraham, leefde in die dagen nog altijd in het land van Kanaän. Hij was erg oud, honderdtachtig jaar. Esau, zijn zoon en de broer van Jakob, woonde in het land van Edom en hij en zijn zonen hadden er bezittingen onder de kinderen van Seïr.

2. Esau hoorde dat zijn vader op het punt stond om te sterven, daarom kwam hij samen met zijn zoons en huishouden in het land van Kanaän, in het huis van zijn vader, aan. Jakob en zijn zoons trokken ook op vanuit de plaats waar zij woonden in Hebron, zo kwamen zij bij hun vader Isaak aan en ontmoetten zij Esau en zijn zonen in de tent.

3. Jakob en zijn zonen zaten tegenover zijn vader Isaak, terwijl Jakob nog altijd om zijn zoon Jozef rouwde.

4. Isaak zei tegen Jakob: 'Breng uw zonen bij mij, dan zal ik ze zegenen. Jakob bracht daarop zijn elf kinderen bij zijn vader Isaak.

5. Isaak legde zijn handen op alle zonen van Jakob, pakte ze vast en omhelsde hen. Één voor één kuste hij hen en Isaak zegende hen op die dag. Hij zei tegen hen: 'Moge de God van uw voorvaders u zegenen en uw zaad doen zijn als het ontelbaar aantal sterren aan de hemel.'

6. Isaak zegende ook de zonen van Esau en zei: 'Moge God ervoor zorgen dat u de angst en schrik bent voor iedereen die u tegenkomt en voor al uw vijanden.'

7. Isaak riep Jakob en zijn zoons bij zich. Zij kwamen samen en gingen tegenover Isaak zitten. Isaak zei tegen Jakob: 'De Heer God van de hele aarde zei tegen mij: *'Aan uw zaad zal ik dit land als erfenis geven, als uw kinderen zich aan mijn voorschriften en wegen houden. De eed die ik gezworen heb aan uw vader Abraham zal ik gestand doen.'*

8. Leer daarom mijn zoon, aan uw kinderen en kleinkinderen om JHVH te vrezen en om over de goede weg die uw God JHVH welgevallig is te wandelen. Want als u de wegen van JHVH volgt en zijn verordeningen, dan zal God zich ook aan Zijn verbond met Abraham houden en alle dagen goed aan u en uw nageslacht doen.'

9. Nadat Isaak klaar was met zijn opdrachten aan Jakob en zijn kinderen, gaf hij de geest op en stierf, zo werd hij tot zijn volk vergaderd.

10. Jakob en Esau vielen bovenop het gezicht van hun vader Isaak en zij huilden. Isaak was honderdtachtig jaar oud toen hij stierf in het land van Kanaän, in Hebron, en zijn zoons droegen hem naar de grot van Makpela die Abraham van de kinderen van Heth als eigen begraafplaats gekocht had.

11. De koningen uit het land van Kanaän gingen Isaak samen met Jakob en Esau begraven. Bij zijn sterven bewezen alle koningen van Kanaän grote eer aan Isaak.

12. De zonen van Jakob en de zonen van Esau liepen blootsvoets rond, al rouwend wandelend, tot zij bij Kirjat-arba aankwamen.

13. Jakob en Esau begroeven hun vader in de grot van Makpela, dat is Kirjat-arba, in Hebron en zij begroeven hem met veel eerbetoon, zoals dat op koninklijke begrafenissen gaat.

14. Jakob en zijn zonen en Esau en zijn zonen, samen met de koningen van Kanaän rouwden heftig en waren diep bedroefd, zij begroeven hem en rouwden vele dagen om hem.

15. Toen Isaak stierf, liet hij zijn vee en al zijn bezittingen, ja alles wat hij had na aan zijn zoons. Esau zei tegen Jakob: 'Zie, ik bid u, alles wat onze vader nagelaten heeft zullen wij in tweeën verdelen en ik heb de eerste keus.' Jakob zei: 'Dat zullen we doen.'

16. Jakob nam alles wat Isaak in het land van Kanaän had nagelaten, het vee en de eigendommen, en hij verdeelde ze in twee delen voor de ogen van Esau en zijn zonen. Hij zei tegen Esau: 'Zie, alles staat voor u, kies nu zelf welke helft u hebben wilt.'

17. Jakob zei ook tegen Esau: 'Luister eerst nog naar wat ik u zeggen wil, ik bid het u,' en hij zei: 'JHVH, de God van hemel en aarde heeft tot onze voorvaders Abraham en Isaak gesproken en gezegd: *'Aan uw nageslacht zal ik dit land als eeuwige erfenis geven.'*

18. Nu staat alles wat onze vader nalaat voor u en zie, ook het hele land ligt voor u, kiest u maar uit wat u het liefste wilt hebben.

19. Als u het hele land wilt, neem dat dan voor eeuwig voor uzelf en uw kinderen, dan zal ik deze rijkdommen meenemen. Als u de rijkdommen wilt, kies die dan en dan zal ik dit land voor mij en mijn kinderen nemen als eeuwige erfenis.'

20. Nebayot, de zoon van Ismaël was toen ook met zijn kinderen in het land. Esau ging die dag naar hem toe en overlegde het volgende met hem:

21. 'Jakob heeft zo en zo met mij gesproken en heeft mij als volgt geantwoord, geef nu uw mening, zodat wij die ook kennen.'

22. Nebayot zei: 'Wat betekent dit wat Jakob tegen u gezegd heeft? Zie, de kinderen van Kanaän wonen veilig in hun land en Jakob zegt dat hij het voor altijd met zijn nageslacht zal erven?'

23. Ga daarom nu om alle rijkdommen van uw vader mee te nemen en laat uw broer Jakob in het land achter, zoals hij voorgesteld heeft.'

24. Esau stond op en keerde naar Jakob terug en deed alles wat Nebayot, de zoon van Ismaël hem geadviseerd had. Esau nam dus alle rijkdommen die Isaak had nagelaten, de zielen, de dieren, het vee, alle eigendommen en alle rijkdom en hij gaf niets ervan aan zijn broer Jakob. Jakob nam het hele land van Kanaän, vanaf de beek van Egypte tot aan de rivier de Eufraat en hij nam dit tot een eeuwigdurend eigendom voor zijn kinderen en het nageslacht dat hem op zou volgen, voor eeuwig.

25. Jakob nam ook de grot van Makpela over van Esau, dat is Hebron, die Abraham van Efron als begraafplaats voor hem en zijn nageslacht gekocht had, voor eeuwig.

26. Jakob schreef al deze dingen op in het boek van aankoop en ondertekende het. Alles werd bevestigd door vier betrouwbare getuigen.

27. Dit zijn de afspraken die Jakob in het boek opgeschreven heeft, er stond: 'Het land van Kanaän en alle steden van de Hittieten, de Hivieten, de Jebusieten, de Amorieten, de Perizieten, de Girgasieten, alle zeven naties vanaf de rivier van Egypte tot aan de rivier de Eufraat.'

28. De stad Hebron, Kirjat-arba en de grot die er is behoren hier ook toe.' Dit alles kocht Jakob dus voor een prijs van zijn broer Esau, als bezit en erfenis voor zijn nageslacht, voor eeuwig.'

29. Jakob nam het boek van aankoop en de handtekening, het gebod en de voorschriften en het openbare boek en begroef dit in een kruik onder de aarde, met de bedoeling dat zij daar lange tijd bewaard zou blijven, zo droeg hij het in handen van zijn kinderen over.

30. Esau nam alles wat zijn vader hem nadat hij gestorven was nagelaten had mee van zijn broer Jakob. Hij nam alle eigendommen, zowel mensen als dieren, kamelen als ezels, ossen als lammetjes, zilver als goud, stenen als balsemhars, alle rijkdommen die aan Isaak, de zoon van Abraham toebehoord hadden. Er bleef niets achter dat Esau niet zelf meenam van alles wat Isaak na zijn dood naliet.

31. Esau nam dus dit alles, en hij ging met zijn kinderen naar huis, naar het land van de Horiet Seir, weg van zijn broer Jakob en zijn kinderen.

32. Esau had zijn bezittingen onder de kinderen van Seir en vanaf die dag keerde Esau niet meer naar het land van Kanaän terug.

33. Het hele land van Kanaän werd zo de erfenis van de kinderen van Israël, tot een eeuwigdurende erfenis. Esau beërfde met al zijn kinderen de berg van Seir.

Hoofdstuk 48.

(H) Jozef wordt onderkoning van Egypte

1. In de dagen na de dood van Isaak gaf JHVH opdracht dat er een hongersnood zou zijn over de hele aarde.

2. In die tijd zat de Farao, de koning van Egypte, in het land Egypte op zijn troon, hij lag in bed en droomde dromen. In zijn droom zag Farao dat hij langs de rivier van Egypte stond.

3. Terwijl hij daar stond, keek hij rond en zag dat zeven vleesrijke en uitstekend uitziende koeien uit de rivier omhoogkwamen.

4. Zeven andere koeien, die er met mager vlees slecht uitzagen, kwamen achter hen aan. De zeven slecht uitziende koeien vraten de uitstekend uitziende dieren op en toch bleef hun uitstraling nog even slecht als eerst.

5. Hij werd wakker en sloiep opnieuw in, toen droomde hij voor de tweede keer. Hij keek en zag dat er zeven korenaren op één steel groeiden, fier en goed. Zeven dunne aren kwamen na hen op, getergd door de oostenwind, de dunne aren slokten de sterke exemplaren op. Toen werd Farao uit zijn droom wakker.

6. 's Morgens onthield de koning zijn dromen en zijn geest was bedroefd en verontrust vanwege zijn dromen. De koning haastte zich om alle magiërs en wijze mannen uit Egypte samen te roepen en zij kwamen en stonden voor de Farao.

7. De koning zei tegen hen: 'Ik heb dromen gedroomd en er is niemand die ze uit kan leggen.' Zij zeiden tegen de koning: 'Vertel uw dienaren wat u gedroomd heeft en laat ze ons horen.'

8. De koning vertelde zijn dromen aan hen en zij gaven allemaal hetzelfde antwoord. Als met één stem zeiden zij tegen de koning: 'Moge de koning eeuwig leven, dit is de uitleg van uw dromen:'

9. 'De zeven goede koeien die u zag betekenen zeven dochters die in de toekomst aan u geboren zullen worden. De zeven koeien die u na hen op zag komen, die hen opslokten, zijn een teken dat de dochters die bij u geboren zullen worden allemaal nog tijdens het leven van de koning zullen sterven.'

10. Wat u in de tweede droom gezien heeft over de zeven volle en goede korenaren die op de ene steel groeiden, de uitleg hiervan is dat u in de toekomst groene steden zult bouwen in heel het land Egypte. Wat u gezien heeft over de zeven kaal geblazen korenaren die na hen opkwamen en die hen opslokten, zoals u met eigen ogen gezien hebt, dit is een teken dat de zeven steden die u zult bouwen allemaal in de toekomst ook vernietigd zullen worden, nog tijdens het leven van de koning.'

11. Toen zij deze uitspraken deden, luisterde de koning niet naar wat zij zeiden, zijn hart geloofde er niets van, want vanuit zijn wijsheid wist de koning dat zij geen goede uitleg over de dromen gegeven hadden. Toen zij klaar waren met spreken tot de koning, antwoordde de koning hen het volgende: 'Wat zegt u mij nu? Nu spreekt u echt als bedriegers en liegt u. Geef daarom nu de ware uitleg van mijn dromen, zodat u niet sterft.'

12. De koning gaf dit commando dus en hij gaf opdracht om meer wijze mannen te brengen. Ook zij kwamen en stonden voor de koning, de koning vertelde zijn dromen aan hen en zij gaven hem allemaal dezelfde uitleg als eerder. De koning ontstak in woede en hij werd vreselijk kwaad. De koning zei tegen hen: 'Het is duidelijk dat u liegt en bedrieglijk spreekt met wat u vertelt.'

13. De koning gaf opdracht om een bericht uit te laten gaan door heel het land Egypte dat luidde: 'Door de koning en zijn grote mannen is besloten dat wanneer een wijs man weet en begrijpt wat de uitleg is van dromen, en deze dag niet voor de koning verschijnt, dat hij dan zal sterven.'

14. De man die de koning de goede uitleg van zijn dromen zal geven, aan hem zal alles wat hij van de koning zal vragen gegeven worden.' Zo kwamen alle wijze mannen uit het land van Egypte bij de koning, samen met de magiërs en de tovenaars uit Egypte en Gosen, Ramses, Tachpanches, Zoar en alle plaatsen langs de grens van Egypte, iedereen stond voor de koning.

15. Alle edelen en vorsten en alle hovelingen die bij de koning hoorden kwamen samen uit alle steden van Egypte. Iedereen ging tegenover de koning zitten en de koning vertelde zijn dromen aan de wijze mannen en de vorsten. Iedereen die tegenover de koning zat stond verbaasd over het visioen.

16. Alle wijze mannen die voor de koning stonden raakten daarna vreselijk verdeeld over de uitleg van de dromen. Sommige gaven de koning de volgende uitleg: 'De zeven goede koeien zijn zeven koningen die namens de koning over Egypte zullen regeren.'

17. De zeven slechte koeien zijn zeven vorsten die in de toekomst in opstand tegen hen zullen komen en hen zullen verslaan. De zeven korenaren betekenen de zeven vorsten die bij Egypte horen, zij zullen in handen vallen van zeven minder machtige vorsten die hun vijanden zijn in de oorlogen die onze heer de koning zal voeren.'

18. Sommige gaven de koning weer een andere uitleg en zeiden: 'De zeven goede koeien betekenen de zeven sterke steden van Egypte en de zeven slechte koeien betekenen de zeven naties uit het land van Kanaän die in de toekomst tegen de zeven steden van Egypte op zullen trekken en hen zullen vernietigen.'

19. Dat wat u in de tweede droom gezien heeft, de zeven goede en slechte korenaren, dat is een teken dat de heerschappij over Egypte weer toe zal vallen aan uw nageslacht, zoals eerder.

20. Tijdens deze regering zullen de zeven steden van Egypte zich tegen de zeven steden uit Kanaän keren die sterker zijn dan zij, zij zullen ze vernietigen en de heerschappij over Egypte zal aan uw nageslacht terugvallen.'

21. Anderen zeiden tegen de koning: 'Uw dromen betekenen het volgende: 'De zeven goede koeien betekenen koninginnen die u in de toekomst tot vrouw zult nemen en de zeven slechte koeien betekenen dat de vrouwen allemaal tijdens het leven van de koning zullen sterven.'

22. De zeven goede en slechte korenaren die u in de tweede droom zag betekenen veertien kinderen. In de toekomst zullen zij opstaan en met elkaar het gevecht aangaan, zeven van hen zullen de andere zeven die sterker dan hen zijn doden.'

23. Weer anderen spraken de volgende woorden tot de koning: 'De zeven goede koeien betekenen dat zeven kinderen bij u geboren zullen worden. Zij zullen zeven van de kinderen van uw kinderen in de toekomst doden. De zeven goede korenaren die u in de tweede droom gezien heeft, zijn de vorsten tegen wie zeven minder machtige vorsten zullen vechten en die hen in de toekomst zullen verslaan, als wraak voor wat zij uw kinderen aangedaan hebben, dan zal de heerschappij weer terugvallen aan uw nageslacht.'

24. De koning luisterde naar alles wat de wijze mannen van Egypte zeiden over de uitleg van zijn dromen, maar geen ervan stelde de koning tevreden.

25. Vanuit zijn wijsheid wist de koning dat niemand waarheid gesproken had met alles wat gezegd was. Want het ging van JHVH uit dat de woorden van de wijze mannen van Egypte verwarring schiepen, zodat Jozef uit het huis van bewaring gehaald en hij een groot man in Egypte zou kunnen worden.

26. De koning merkte dat geen van al de wijze mannen en magiërs uit Egypte de waarheid aan hem verteld had, de koning werd er woedend om en van binnen was hij bijzonder kwaad.

27. De koning gaf opdracht dat alle wijze mannen en magiërs van hem weggestuurd moesten worden, zo ging iedereen vol schaamte en vernederd bij de koning weg.

28. De koning gaf opdracht om een nieuw bericht in heel Egypte uit te laten gaan, het gaf het bevel om alle magiërs in Egypte te doden, niemand van hen mocht meer in leven blijven.

29. De kapiteins van de lijfwacht van de koning stonden op en ieder van hen trok zijn zwaard waarmee zij de magiërs van Egypte en de wijze mannen begonnen te doden.

30. Hierna kwam Merod, de hoofdbediende naar de koning toe, boog voor de koning neer en ging tegenover hem zitten.

31. De bediende zei tegen de koning; 'Moge de koning eeuwig leven en zijn heerschappij over het land vermeerderd worden.'

32. Vroeger bent u kwaad op uw dienaar geweest, twee jaar geleden is het nu, toen heeft u mij in hechtenis geplaatst en ik zat enige tijd gevangen, ik samen met het hoofd van de bakkers.

33. Bij ons zat ook een Hebreeuwse slaaf die eigendom was van het hoofd van de lijfwacht, hij heette Jozef. Zijn meester was kwaad op hem geworden en heeft hem in de gevangenis opgesloten en daar lette hij op ons.

34. Enige tijd later, toen wij nog in hechtenis zaten, droomden wij op een nacht een droom, ik en ook het hoofd van de bakkers. Wij droomden allebei een verschillende droom.

35. 's Morgens vertelden wij deze aan de slaaf en hij gaf ons de uitleg van onze dromen, ieder van ons gaf hij de juiste uitleg van de droom die wij gehad hadden.

36. Nu gebeurde het dat toen hij ons de uitleg gegeven had, dat het echt zo gegaan is en dat niets van wat hij gezegd heeft niet uitgekomen is.

37. Dood dus de mensen van Egypte nu nog niet voor niets. Zie, de slaaf zit nog altijd in het huis van bewaring van het hoofd van de lijfwacht opgesloten, want de gevangenis is bij zijn meester.

38. Als de koning het goed acht, laat hem dan halen, dan kan hij voor u verschijnen en u bekend maken wat de juiste uitleg is van de droom die u gedroomd heeft.'

39. De koning luisterde naar de woorden van de hoofdbediende en de koning gaf opdracht dat de wijze mannen van Egypte nog niet gedood moesten worden.

40. De koning gaf zijn dienaren opdracht om Jozef voor hem te leiden. De koning zei tegen hen: 'Ga naar hem toe en jaag hem geen angst aan, anders kan hij nog in verwarring raken en kan hij niet goed uit zijn woorden komen.'

41. De dienaren van de koning gingen naar Jozef toe en brachten hem snel uit de kerker. De dienaren van de koning schoren hem en verwisselden de gevangeniskleren die hij aanhad, zo kwam hij voor de koning te staan.

42. De koning zat in vorstelijke kleren op zijn koninklijke troon, omgord met een gouden efod. Het fijn goud waarmee deze bedekt was sprankelde en de karbonkel, robijn, smaragd en alle andere edelstenen die zich op het hoofd van de koning bevonden deden het zicht duizelen. Jozef stond uiterst verbaasd over de koning.

43. De troon waarop de koning zat was met goud, zilver en onyxstenen bekleed en zij had zeventig treden.

44. Het was de gewoonte in heel het land van Egypte dat iedereen die met de koning kwam spreken, of het nu een vorst was of iemand die door de koning gewaardeerd werd, dat hij tot aan de eenendertigste trede opklom naar de koning. De koning daalde dan af tot de zesendertigste trede en zo sprak hij met hem.

45. Als hij iemand was van het gewone volk, dan klom hij op tot de derde trede, de koning daalde dan af tot de vierde en sprak daar met hem. Daarbij was het ook de gewoonte dat wanneer iemand de vaardigheid had om alle zeventig talen te spreken, dat hij dan al de zeventig treden beklom, dan klom hij dus helemaal omhoog en sprak op het punt waar hij bij de koning aankwam.

46. Iedereen die de zeventig niet kon afmaken, die klom net zo veel treden als de talen die hij wel wist te spreken.

47. In die dagen was het ook de gewoonte dat iemand die niet in staat was om de zeventig talen te spreken niet over hen mocht regeren.

48. Toen Jozef voor de koning stond, boog hij tot op de grond voor de koning neer en hij ging tot op de derde tree de trap op, de koning zat op de vierde tree en sprak met Jozef.

49. De koning zei tegen Jozef: 'Ik heb een droom gedroomd en er is geen uitlegger die ze goed kan verklaren. Vandaag heb ik de opdracht gegeven dat alle magiërs uit Egypte en de wijze mannen ervan voor mij moesten verschijnen. Ik heb hen mijn dromen verteld en niemand heeft mij er een uitleg over gegeven.'

50. Hierna heb ik vandaag over u gehoord, dat u een wijs man bent en dat u iedere droom die u hoort juist kunt uitleggen.'

51. Jozef antwoordde de Farao het volgende: 'Laat Farao de dromen die hij gedroomd heeft vertellen, de uitleg ervan behoort toch zeker aan God toe.' Farao vertelde zijn dromen aan Jozef, de droom van de koeien en de droom van de korenaren, daarna stopte de koning met spreken.

52. Toen werd Jozef bekleed met de Geest van God, terwijl de koning het zag. Toen wist hij alles wat de koning vanaf die dag overkomen zou. Hij kende de juiste uitleg van de droom van de koning en hij gaf de koning antwoord.

53. Zo kwam Jozef in de gunst bij de koning, luisterde de koning aandachtig met zijn hart en hoorde hij alles wat Jozef zei. Jozef zei tegen de koning: 'Denk niet dat het twee dromen zijn, want het is maar één droom. Want wat God gekozen heeft om te doen in heel het land, dat heeft hij de koning in zijn droom laten zien, daarom is dit de juiste uitleg van uw droom.'

54. 'De zeven goede koeien en korenaren betekenen zeven jaren. Ook de zeven slechte koeien en korenaren betekenen zeven jaren, het is één droom.'

55. Zie, in de zeven komende jaren zal er overvloed zijn in het hele land, hierna zullen de zeven jaren van hongersnood ze opvolgen, een erg verschrikkelijke hongersnood. Alle overvloed in het land zal snel vergeten zijn en de hongersnood zal de inwoners van het land uitteren.

56. De koning heeft dus een en dezelfde droom gedroomd. De droom is dubbel aan Farao gegeven omdat deze zaak door God vastgesteld is en God zal dit op korte termijn tot stand brengen.

57. Daarom zal ik u nu raad geven en uw ziel en de zielen van de inwoners van het land redden van de ellende van de hongersnood. U moet in uw koninkrijk op zoek gaan naar een zeer betrouwbaar en wijs man, hij moet volledig verstand hebben van bestuurderszaken en hem aanstellen om toezicht te houden over het land Egypte.

58. Laat de man die u over Egypte aan zult stellen officieren onder zich aanstellen die al het voedsel uit de jaren van overvloed die komen moeten verzamelen. Laat hen het graan opslaan en het opbergen in de schuren die u hiervoor aangewezen heeft.

59. Laat zij dat voedsel bewaren voor de zeven jaren van hongersnood. Dan zal dit beschikbaar zijn voor u en uw volk en uw hele land, dan zal u en uw land niet door de hongerdood omkomen.

60. Laat alle inwoners van het land de opdracht krijgen dat zij ook verzamelen. Iedere man, van wat zijn veld opbrengt, allerlei soorten voedsel, gedurende de zeven goede jaren. Ook zij moeten het in hun opslagplaatsen opslaan, dan is het voor hen beschikbaar in de dagen dat de hongersnood uitbreekt en dan kunnen zij daarvan leven.

61. Dit is de juiste uitleg van uw droom en dit is de raad die gegeven is om uw ziel en de zielen van uw onderdanen te redden.'

62. De koning gaf het volgende antwoord aan Jozef: 'Wie zegt en wie weet dat uw woorden waar zijn?' Hij zei tegen de koning: 'Dit zal u tot teken zijn wat mijn woorden betreft, dat ze waar zijn en dat mijn advies goed voor u is.'

63. Zie, uw vrouw zit vandaag op de baarstoel, zij zal u een zoon baren en u zult blij met hem zijn. Als uw kind uit de schoot van zijn moeder geboren is, dan zal uw eerstgeboren zoon die twee jaar geleden geboren is sterven, en u zult getroost worden door het kind dat u vandaag geboren is.'

64. Zo eindigde Jozef zijn gesprek met de koning, hij boog voor de koning neer en vertrok en toen Jozef bij de koning weggegaan was, vonden de tekenen die Jozef aan de koning voorspeld had die dag plaats.

65. De koningin baarde die dag een zoon en de koning hoorde het goede nieuws over zijn zoon en was blij. Toen de boodschapper bij de koning wegging, zag de dienaar van de koning dat de eerstgeboren zoon van de koning op de grond gevallen was, hij was dood.

66. Zo ontstond er grote rouwklacht en veel rumoer in het huis van de koning. De koning hoorde ervan en hij zei: 'Waarom klinkt er zoveel herrie en rouwklacht in het huis?' Toen vertelden zij dat de eerstgeboren zoon gestorven was en de koning wist dat al de woorden die Jozef gesproken had waar waren. De koning werd door het kind dat die dag bij hen geboren was getroost voor (het verlies van) zijn zoon, precies zoals Jozef het gezegd had.

Hoofdstuk 49.

1. Nadat deze dingen gebeurd waren, riep de koning al zijn officieren en dienaren, en ook alle vorsten en edelen die bij de koning hoorden, bij zich. Zij kwamen allemaal bij de koning.

2. De koning zei tegen hen: 'Zie, u heeft allemaal gezien en gehoord wat de Hebreeuwse man gezegd heeft en ook dat alle tekenen die hij voorgezegd heeft gebeuren zouden, niets van wat hij gezegd heeft is niet uitgekomen.

3. U weet dat hij de goede uitleg van de droom gegeven heeft en dat zal zeker gaan gebeuren. Ga daarom nu in overleg en bepaal wat u zult doen om het land van de hongersnood te redden.

4. Ga nu op zoek en zie of er iemand gevonden kan worden wiens hart vol is van wijsheid en kennis, dan zal ik hem over het land aanstellen.

5. U heeft ook gehoord dat de Hebreeuwse man het bijbehorend advies gegeven heeft hoe het land van de hongersnood gered zou kunnen worden, en ik weet dat het land niet van de hongersnood gered zal worden als het advies dat de Hebreëer mij gegeven heeft niet opgevolgd zal worden, ja van hem die het mij geadviseerd heeft.'

6. Iedereen gaf de koning het volgende antwoord: 'De raad die de Hebreëer hierover gegeven heeft is goed, weet nu onze heer en koning, dat het hele land in uw macht is, doe dus wat u denkt dat goed is.

7. Degene die u kiest, van wie u door uw wijsheid weet dat hij wijs en bekwaam genoeg is om het land door zijn wijsheid te redden. Diegene zal de koning onder hem aanstellen om het land te regeren.'

8. De koning zei tegen alle officieren: 'Wat ik denk is dat omdat God alles wat hij gezegd heeft aan de Hebreeuwse man bekend gemaakt heeft, dat er niemand in het hele land zo betrouwbaar en wijs is als hij. Als u denkt dat het ook goed is, dan zal ik hem over het land aanstellen, want met zijn wijsheid zal hij het land redden.'

9. Alle officieren antwoordden de koning en zeiden: 'Maar er staat toch zeker in de wetten van Egypte geschreven, en daaraan kan niet voorbijgegaan worden, dat niemand over Egypte kan regeren of de tweede naast de koning kan zijn, dan iemand die kennis heeft van alle talen van de mensenzonen.

10. Daarom nu, onze heer en koning, zie, deze Hebreeuwse man kan alleen de Hebreeuwse taal spreken. Hoe kan hij dan als uw secondant over ons regeren, een man die niet eens onze taal kent?

11. Wij bidden u dus om hem te laten halen, laat hem voor u verschijnen en beproef hem in alles en doe wat u hierbij goed acht.'

12. De koning zei: 'Morgen zal dit gebeuren en wat u gezegd heeft is goed.' Zo kwamen alle officieren die dag dus bij de koning.

13. Diezelfde nacht stuurde JHVH één van zijn dienende engelen en hij kwam naar het land van Egypte, naar Jozef toe. De engel van JHVH stond tegenover Jozef en zie, Jozef lag in de kerker in het huis van zijn meester op bed. Want zijn meester had hem vanwege zijn vrouw terug in de kerker gezet.

14. Deze engel wekte hem uit zijn slaap, Jozef stond op, ging op zijn voeten staan en zie, de engel van JHVH stond tegenover hem. De engel van JHVH sprak met Jozef en hij leerde hem die nacht alle talen van de mensen. Hij gaf hem ook de naam Jehoseph.

15. Daarna ging de engel van JHVH bij hem weg en Jozef ging terug in zijn bed liggen. Jozef was diep onder de indruk van het visioen dat hij gezien had.

16. Het gebeurde dat de koning die ochtend al zijn officieren en dienaren bij zich riep. Iedereen kwam en zat tegenover de koning. De koning gaf opdracht om Jozef te brengen en de dienaren van de koning gingen hem halen, zij brachten Jozef voor Farao.

17. De koning kwam binnen en besteede de treden van zijn troon. Jozef sprak daarbij in iedere taal met de koning. Terwijl Jozef met de koning sprak en met hem omhoog liep, stond hij uiteindelijk op de zeventigste trede voor de koning, toen ging hij voor de koning zitten.

18. De koning was ontzettend blij met Jozef en ook alle officieren van de koning waren samen met de koning ontzettend blij toen zij alles wat Jozef zei hoorden.

19. De koning en officieren zagen zo dat het goed was om Jozef als onderkoning over het hele land van Egypte aan te stellen. De koning zei het volgende tegen Jozef:

20. 'Het klopt dat u mij raad gegeven heeft om een wijs man over het hele land van Egypte aan te stellen. De bedoeling is dat door zijn wijsheid het land van de hongersnood gered zal worden. Omdat God nu dit alles aan u bekend gemaakt heeft, alle woorden die u gesproken heeft, blijkt het wel dat er in heel het land niemand is die zo'n betrouwbaar en wijs man als u is.

21. Uw naam zal niet langer Jozef zijn maar u zult Zafnath Paaneah heten. U zult direct onder mij staan en alles wat mijn regeren aangaat staat onder uw bevel. Op uw bevel zal mijn volk naar binnen en naar buiten gaan.

22. Mijn dienaren en officieren zullen ook hun maandelijks salaris door u uitbetaald krijgen en alle mensen uit het land zullen voor u neerbuigen, alleen op mijn troon zal ik meer dan u zijn.

23. De koning nam zijn ring van zijn hand en deed deze aan de hand van Jozef. De koning liet Jozef vorstelijke kleding aantrekken, zette een gouden kroon op zijn hoofd en deed hem een gouden ketting om zijn hals.

24. De koning gaf zijn dienaren opdracht om hem in de op één na belangrijkste wagen die van de koning was te laten rijden, deze reed voor de wagen van de koning. Hij liet hem op een groot en sterk paard uit de koninklijke stallen rijden, om zo op weg door de straten van het land Egypte begeleid te worden.

25. De koning gaf opdracht dat iedereen die op tamboerijnen, harpen en andere muziekinstrumenten speelde met Jozef mee op weg moest gaan. Duizend tamboerijnen, duizend verzoeningsdansers en duizend nabalim volgden achter hem aan.

26. Vijfduizend man met getrokken glinsterende zwaarden in hun handen liepen al marcherend en spelend voor Jozef uit. Twintigduizend van de

voornamen mannen van de koning, omgord met leren met goud beklede gordels, wandelden aan de rechterhand van Jozef en twintigduizend anderen aan zijn linkerhand. Alle vrouwen en meisjes klommen op de daken en stonden dansend en feest vierend om Jozef langs de straat. Zij staarden naar Jozef's verschijning en schoonheid.

27. Het koninklijke gevolg ging dus voor hem uit en liep achter hem aan. Zij parfumeerden de weg met wierook en kassie en meer soorten uitstekende parfum. Zij strooiden mirre en aloë over de weg en twintig man proclameerden met luide stem de volgende woorden door het hele land:

28. 'Ziet u deze man die door de koning is uitgekozen om zijn onderkoning te zijn? Alle regeringstaken zullen door hem worden geleid en iedereen die zijn orders overtreedt of niet voor hem tot op de grond neerbuigt zal sterven, omdat hij in opstand komt tegen de koning en zijn onderkoning.'

29. Op het moment dat de boodschappers klaar waren met proclameren, bogen alle mensen uit Egypte tot op de grond voor Jozef neer en zeiden: 'Moge de koning leven en moge ook zijn onderkoning leven.' Alle inwoners van Egypte bogen dus neer en zij verheugden zich met allerlei soorten trommels, dansers en nebal voor Jozef.

30. Jozef keek, zittend op zijn paard, met zijn ogen naar de hemel en riep het volgende uit: 'Hij verheft de arme man uit het stof. Hij verheft de behoeftige van de mesthoop. O Heer der heerscharen, gelukkig is de man die op U vertrouwd.'

31. Zo ging Jozef samen met Farao's dienaren en officieren het hele land door en zij toonden hem het hele land van Egypte en alle schatten van de koning.

32. Jozef keerde terug en kwam die dag weer bij de Farao. De koning gaf Jozef eigendommen in het land Egypte, eigendommen van velden en wijngaarden. De koning gaf Jozef drieduizend talenten zilver, duizend talenten goud, onyxstenen en balsemhars en vele andere kado's.

33. De volgende dag gaf de koning de opdracht aan alle inwoners van Egypte om Jozef gaven en geschenken te brengen. Ieder die het gebod van de koning zou overtreden zou sterven. Zij maakten een verhoging in de straat van de stad en spreidden daarop kleden uit. Iedereen die iets voor Jozef meebracht legde het op die verhoging neer.

34. Alle inwoners van Egypte wierpen iets op die verhoging neer. De een gaf een gouden oorbel en de andere nog meer ringen en oorbellen. Daarbij verschillende schalen van gedreven goud en zilver, onyxstenen en balsemhars werden er op de verhoging geworpen. Iedereen gaf iets van wat hij bezat.

35. Jozef nam alles aan en borg ze in zijn schatkamers op. Alle officieren en edelen van de koning vereerden Jozef en zij gaven hem veel kado's nu zij zagen dat de koning hem tot onderkoning gemaakt had.

36. De koning stuurde aan Potifera, de zoon van Ahiram de priester van On (Heliopolis), een bericht om zijn dochter Osnath te nemen en haar aan Jozef tot vrouw te geven.

37. Het meisje was erg mooi, een maagd die nog geen gemeenschap met een man gehad had en Jozef nam haar tot vrouw. De koning zei tegen Jozef: 'Ik ben Farao en naast u zal niemand in het hele land van Egypte ook maar één vinger uit mogen steken om mijn volk te besturen.'

38. Jozef was dertig jaar oud toen hij voor Farao stond en Jozef ging hierna weer bij de koning weg, zo werd hij de onderkoning over Egypte.

39. De koning gaf Jozef honderd slaven om hem in zijn huis te dienen. Jozef gaf zelf ook opdracht om vele slaven te kopen en zij verbleven allemaal in het huis van Jozef.

40. Jozef liet voor zichzelf een prachtig huis bouwen, een huis zoals alleen koningen dat bouwen. Het stond aan het plein van het koninklijk paleis. In het huis maakte hij een grote tempel, erg smaakvol ingericht en passend bij zijn residentie. Jozef deed er drie jaar over om dit huis te bouwen.

41. Jozef liet voor zichzelf een erg sierlijke troon maken van een overvloed aan goud en zilver. Hij bedekte ze met onyx stenen en balsemhars. Hij liet de beeltenis van het hele land Egypte erin terugkomen, met ook de rivier van Egypte die het hele land van Egypte bevoeit. Jozef zat stevig in zijn huis op zijn troon en JHVH deed de wijsheid van Jozef toenemen.

42. Alle inwoners van Egypte, de dienaren van Farao en zijn vorsten hielden ontzettend veel van Jozef, want dit werd door JHVH voor Jozef bewerkt.

43. Jozef had ook een leger om oorlog mee te voeren. Het aantal regimenten en troepen bestond uit totaal veertigduizendzeshonderd man. Zij waren vaardig om de wapens te hanteren en de koning en Jozef tegen de vijand te ondersteunen. Dit staat nog los van alle officieren, dienaren en inwoners van Egypte die ontelbaar waren.

Hoofdstuk 50.

(H) Jozef geeft de volken te eten

1. In die tijd stonden de kinderen van Tarsis op tegen de kinderen van Ismaël en voerden oorlog met hen. De kinderen van Tarsis plunderden de Ismaëlieten langdurig.

2. De kinderen van Ismaël waren nog maar met weinigen in die dagen en zij konden de overhand over de kinderen van Tarsis niet behalen, dus werden zij hard onderdrukt.

3. De oudsten van de Ismaëlieten stuurden een boodschap aan de koning van Egypte waarin stond: 'Wij bidden u, stuur officieren en legers naar uw dienaren toe om ons te helpen in het gevecht tegen de kinderen van Tarsis, want als het zo doorgaat blijft er niets van ons over.'

4. Farao stuurde hierna Jozef met zijn sterke mannen en het leger dat hem toebehoorde, samen met de sterke mannen uit het huis van de koning.

5. Zij gingen naar het land van Havila, naar de kinderen van Ismaël toe om hen te helpen tegen de kinderen van Tarsis. De kinderen van Ismaël waren in gevecht met de kinderen van Tarsis en Jozef versloeg de Tarsiërs en onderwierp hun hele land. Tot op deze dag wonen de kinderen van Ismaël daar nu nog.

6. Toen het land van Tarsis onderworpen was, vluchtten alle Tarsiërs weg, tot ze de grens van hun broers, de kinderen van Jawan, bereikten. Hierop keerde Jozef met al zijn sterke mannen naar Egypte terug, niet één van zijn mannen ontbrak.

7. Tijdens de jaarwisseling, in het tweede jaar dat Jozef over Egypte regeerde, gaf JHVH een enorme overvloed van zeven jaar in het hele land, zoals Jozef het voorzegd had. Want JHVH zegende alles wat de

aarde voortbracht in die dagen, gedurende zeven jaren, zij aten en werden volledig verzadigd.

8. In die tijd had Jozef officieren onder zijn gezag die al het voedsel in de goede jaren verzamelden. Jaar op jaar sloegen zij graan op en zij borgen het in de schatkamers van Jozef op.

9. In de tijd dat zij het voedsel verzamelden, gaf Jozef opdracht dat zij het graan in de aren moesten laten zitten en dat zij er ook wat aarde uit het veld bij moesten doen, zo zou het niet bederven.

10. Jaar op jaar deed Jozef ditzelfde. Hij sloeg zoveel graan als het zand van de zee op, overvloedig, want zijn opslagplaatsen waren enorm groot en het aantal ervan was ontelbaar.

11. Ook alle inwoners van Egypte bewaarden allerlei voedsel in overvloed in hun opslagplaatsen, gedurende die zeven goede jaren, maar zij deden het niet zo secuur als Jozef het gezegd had.

12. Al het voedsel dat Jozef en de Egyptenaren verzameld hadden tijdens de zeven jaren van overvloed, werd in heel het land in opslagplaatsen bedoeld voor de zeven jaar van hongersnood opgeborgen, als voorraad voor het hele land.

13. De inwoners van Egypte vulden ook ieder voor zich zijn opslagplaats en zijn bewaarplaats met graan, als voorraad voor tijdens de hongersnood.

14. Jozef borg alle voedsel dat hij ingezameld had op in al de steden van Egypte. Hij sloot alle opslagplaatsen af en plaatste er schildwachten voor.

15. Osnath, de vrouw van Jozef, baarde hem twee zonen, Manasse en Efraïm en Jozef was vierendertig jaar oud toen hij hen kreeg.

16. De jongens groeiden op en volgden hem op zijn wegen en onderhielden zijn instructies. Zij weken niet af van de weg die hun vader hen onderwees, niet naar links en niet naar rechts.

17. JHVH was met de jongens, zij groeiden op en ontwikkelden begrip, vaardigheid en wijsheid in alles wat het landsbestuur aangaat. Alle officieren van de koning en de belangrijke inwoners van Egypte prezen de jongens en zij groeiden samen met de kinderen van de koning op.

18. De zeven jaren van overvloed die het hele land overkomen was waren voorbij en de zeven jaren van hongersnood volgden hen op, zoals Jozef voorzeggd had en de hongersnood heerste in het hele land.

19. Het hele volk van Egypte merkte dat de hongersnood in het land van Egypte begonnen was. Het hele volk van Egypte opende daarom hun opslagplaatsen met graan omdat de hongersnood hen overkomen was.

20. Al het voedsel dat zij opgeslagen hadden zat echter vol ongedierte en was niet meer voor consumptie geschikt. Zo kreeg de hongersnood de overhand in het hele land en alle inwoners van Egypte kwamen bij Farao en riepen het uit vanwege de hongersnood die zwaar op hen drukte.

21. Zij zeiden tegen Farao: 'Geef uw dienaren voedsel, waarom zullen wij voor uw ogen van honger sterven, wij met al onze kleine kinderen?'

22. Farao gaf hen ten antwoord: 'Waarom roept u naar mij? Heeft Jozef u niet opgedragen dat u gedurende de zeven jaar van overvloed het graan moest opslaan voor de zeven jaren van hongersnood? Waarom heeft u niet geluisterd naar wat ze zeiden?'

23. Het volk van Egypte antwoordde de koning het volgende: 'Uw dienaren hebben alles wat Jozef gezegd

heeft gedaan, want ook uw dienaren hebben alles wat hun veld opbracht tijdens de zeven jaren van overvloed ingezameld en tot op deze dag hebben zij ze in bergplaatsen opgeborgen.

24. Toen de hongersnood de overhand over uw dienaren kreeg, openden wij onze opslagplaatsen en zie, alles wat wij gemaakt hadden zat vol ongedierte en kon niet meer gegeten worden.'

25. Toen de koning alles wat de inwoners van Egypte overkomen was hoorde, was de koning erg bang voor de hongersnood. Hij werd doodsbang en de koning antwoordde het volk van Egypte het volgende: 'Nu u dit alles overkomen is, ga dan naar Jozef toe, doe alles wat hij tegen u zal zeggen en ga niet in tegen wat hij gebiedt.'

26. Het hele volk van Egypte trok verder en kwam bij Jozef aan, ze zeiden tegen hem: 'Geef ons voedsel, waarom zullen wij hier voor u sterven door de honger? Want gedurende de zeven jaar van overvloed hebben wij onze oogst verzameld zoals u ons gezegd heeft, wij hebben het opgeborgen en zo en zo is ons overkomen.'

27. Toen Jozef luisterde naar alles wat het volk van Egypte zei en wat hen overkomen was, opende Jozef al zijn voorraadschuren met zijn oogst en hij verkocht dit aan het volk van Egypte.

28. De hongersnood heerste in het hele land, ja de hongersnood ontstond in alle landen en alleen in het land Egypte waren er producten te koop.

29. De inwoners van Egypte gingen dus naar Jozef toe om graan te kopen, vanwege de hongersnood die hen beheerste en omdat al hun graan bedorven was. Dagelijks verkocht Jozef dit aan alle inwoners van Egypte.

30. Ook alle inwoners van het land Kanaän en de Filistijnen, iedereen die onder de Jordaan woonde, de kinderen uit het oosten en alle steden uit de landen die ver weg en dichtbij waren hoorden ervan dat er in Egypte wel graan was. Iedereen kwam naar Egypte om graan te kopen, vanwege de hongersnood die over hen heerste.

31. Jozef opende dus de opslagplaatsen met graan en plaatste er officieren bij. Dagelijks stonden zij er en zij verkochten aan iedereen die langskwam.

32. Jozef wist dat zijn broers ook naar Egypte zouden komen om graan te kopen, vanwege de hongersnood die de hele aarde in zijn greep hield. Jozef gaf al zijn mensen opdracht dat het volgende bericht door het hele land Egypte verspreid zou moeten worden:

33. 'Het behaagt de koning, zijn onderkoning en zijn sterke mannen, dat iedereen die graan in Egypte wil kopen niet zijn dienaren mag sturen om in Egypte aankopen te doen, maar alleen zijn zonen. Verder geldt voor iedere Egyptenaar of Kanaäniet die bij elke willekeurige opslagplaats zal komen om Egyptisch graan te kopen en het in het land doorverkoopt, dat hij zal sterven, want niemand zal aankopen doen buiten wat nodig is voor zijn eigen huishouden.

34. Iedere man die twee of drie dieren leidt zal sterven, want iedere man mag alleen zijn eigen dier leiden.'

35. Jozef plaatste grenswachters bij de grensovergangen van Egypte en gaf hen de volgende opdracht: 'Iedereen die binnen wil komen om graan te kopen, laat hem niet binnen totdat zijn naam, de naam van zijn vader en de naam van zijn opa is opgeschreven. Alles wat dagelijks wordt

opgeschreven, stuur die namen in de avond naar mij toe, dan kan ik weten hoe zij heten.'

36. Zo plaatste Jozef officieren verspreid over het hele land Egypte met de opdracht om uitvoering aan dit alles te geven.

37. Jozef deed dus al deze dingen en stelde al deze voorschriften op met de bedoeling dat hij zou weten wanneer zijn broers naar Egypte zouden komen om graan te kopen. De mensen van Jozef verkondigden dagelijks in Egypte wat Jozef gezegd had en de statuten die hij verordeneerd had.

38. Alle inwoners uit het oostelijke en westelijke landdeel, alle bewoners van de hele aarde hoorden van de verordeningen en de regels die Jozef in Egypte had uitgevaardigd. De inwoners van de uiteinden van de aarde kwamen zelfs om graan in Egypte te kopen, iedere dag, waarna zij weer vertrokken.

39. Alle officieren uit Egypte deden wat Jozef opgedragen had. Van iedereen die naar Egypte kwam om graan te kopen werden de namen door de grenswachters opgeschreven en de namen van hun vaders. Iedere avond werden zij dagelijks bij Jozef bezorgd.

Hoofdstuk 51.

(H) Jozef ontmoet zijn broers

1. Ook Jakob hoorde na enige tijd dat er graan in Egypte was en hij riep zijn zonen bij zich om naar Egypte te gaan en graan te kopen, want de hongersnood had ook hen getroffen. Hij riep zijn zonen en zei het volgende:

2. 'Zie, ik heb gehoord dat er graan is in Egypte en alle mensen op aarde gaan erheen om het te kopen. Waarom zou u zich beter voordoen dan de hele aarde? Ga dus ook allemaal naar Egypte en koop, samen met iedereen die daar ook heengaat, een beetje graan voor ons, want dan zullen wij niet sterven.'

3. De zonen van Jakob luisterden naar wat hun vader hen vroeg en zij stonden op om naar Egypte af te dalen. Net als iedereen die daar ook naartoe op weg was wilden zij daar graan gaan kopen.

4. Jakob, hun vader, gaf hen de volgende opdracht mee: 'Als u in de stad komt, ga dan niet samen door één poort naar binnen, uit oplettendheid voor de inwoners van het land.'

5. De zonen van Jakob vertrokken dus en gingen op weg naar Egypte, daar deden de zonen van Jakob alles wat hun vader hen opgedragen had. Jakob stuurde Benjamin niet mee want hij zei: 'Zo zal hem onderweg niet net zoiets overkomen als met zijn broer gebeurd is.' Dus gingen tien van de zonen van Jakob op reis.

6. Terwijl de zonen van Jakob onderweg waren, hadden zij berouw over wat zij met Jozef gedaan hadden en zij spraken met elkaar het volgende af: 'Wij weten dat onze broer Jozef in Egypte terechtgekomen is, overal waar wij komen zullen wij naar hem zoeken. Als wij hem vinden zullen wij zijn meester losgeld voor hem betalen en als hij dat niet wil, dan zullen wij het met geweld doen en zullen wij desnoods voor hem sterven.'

7. De zonen van Jakob kwamen dit met elkaar overeen en beurden elkaar zo op voor Jozef, om hem uit handen van zijn meester te bevrijden en zo gingen de zonen van Jakob op weg naar Egypte. Toen zij vlakbij Egypte aangekomen waren, verspreidden zij zich en

via tien grensposten kwamen zij Egypte binnen. Die dag schreven de grenswachters hun namen op en 's avonds werden ze bij Jozef gebracht.

8. Jozef las de namen die door de grenswachters van de stad opgeschreven waren en hij merkte op dat zijn broers door de tien poorten van de stad binnengekomen waren. Op dat moment gaf Jozef de opdracht dat het volgende bericht in heel Egypte verspreid moest worden:

9. 'Alle wachters van de opslagplaatsen, ga naar uw opslagplaatsen toe en sluit deze af. Er mag er nog maar één open blijven, iedereen die komt kan alleen daar (graan) kopen.'

10. De officieren deden dit direct, zij sloten alle opslagplaatsen en lieten er nog één open.

11. Jozef gaf de geschreven namen van zijn broers aan degene die de verantwoordelijkheid droeg voor de opslagplaats die nog open was. Hij zei tegen hem: 'Iedereen die naar u toe komt om graan te kopen moet u vragen hoe hij heet en als mannen die deze namen dragen voor u komen te staan, neem ze dan gevangen en breng ze bij mij,' en zo gebeurde het.

12. Toen de zonen van Jakob de stad binnen kwamen, verzamelden zij zich in de stad en gingen, voordat zij graan voor zichzelf zouden gaan kopen, eerst naar Jozef op zoek.

13. Zij gingen naar de stadsmuren waar de hoeren zaten, en gedurende drie dagen zochten zij bij de muren waar de hoeren stonden naar Jozef. Zij dachten namelijk dat Jozef naar de muren waar deze hoeren stonden toe zou komen, omdat Jozef knap was en er goed uitzag. Zo zochten de zonen van Jakob drie dagen naar Jozef, maar zij konden hem niet vinden.

14. De man die gesteld was over de opslagplaats die open was, onderzocht of de namen voorbijkwamen die Jozef hem gegeven had, maar hij kwam ze niet tegen.

15. Hij stuurde Jozef het volgende bericht: 'Er zijn nu drie dagen voorbijgegaan en de mannen waarvan u mij de namen gegeven heeft zijn niet gekomen.' Dus stuurde Jozef dienaren op pad om door heel Egypte naar hen op zoek te gaan en om hen alsnog voor Jozef te leiden.

16. Jozefs dienaren gingen daarop heel Egypte door, maar konden ze niet vinden. Zij gingen naar Gosen, daar waren ze niet. Hierna gingen zij naar de stad van Ramses en ook daar konden zij hen niet vinden.

17. Jozef bleef zestien van zijn dienaren uitsenden om zijn broers te zoeken. Zij gingen en verspreidden zich over de vier hoeken van de stad. Vier van zijn dienaren gingen het huis van de hoeren binnen en daar vonden zij de tien man op zoek naar hun broer.

18. De vier mannen namen hen mee en leidden hen voor hem. Zij bogen tot op de grond voor hem neer, terwijl Jozef gekleed als een vorst op zijn troon in zijn tempel zat. Op zijn hoofd had hij een grote gouden kroon en al zijn sterke mannen zaten rondom hem heen.

19. De zonen van Jakob zagen Jozef, zijn gestalte, schoonheid en imposante uitstraling waren in hun ogen wonderbaarlijk waardoor zij opnieuw tot op de grond neerbogen.

20. Jozef zag zijn broers en herkende hen, maar zij herkenden hem niet omdat Jozef te belangrijk was in hun ogen, daarom herkenden zij hem niet.

21. Jozef sprak als volgt met hen: 'Waar komt u vandaan?' Zij antwoordden tegelijk en ze zeiden: 'Uw dienaren zijn uit het land van Kanaän gekomen om

graan te kopen, want de hongersnood heeft de hele aarde vervuld en uw dienaren hebben gehoord dat er graan in Egypte was, dus zijn zij samen met de andere bezoekers gekomen om graan voor hun levensonderhoud te kopen.'

22. Jozef antwoordde hen: 'Als u gekomen bent om te kopen zoals u zegt, waarom komt u dan door tien poorten de stad binnen? Dat kan alleen maar zo zijn als u gekomen bent om het land te bespioneren.'

23. Samen gaven zij Jozef het volgende antwoord: 'Dat is niet zo mijn heer, toch hebben wij gelijk, uw dienaren zijn geen spionnen maar wij zijn gekomen om graan te kopen, want uw dienaren zijn allemaal broers, de zonen van één man in het land van Kanaän. Onze vader heeft ons als volgt opgedragen: 'Als u een stad binnen gaat, ga dan niet samen door één poort naar binnen, vanwege de inwoners van het land.'

24. Jozef gaf hen opnieuw antwoord en zei: 'Dat is wat ik bedoeld heb om tegen u te zeggen, u bent gekomen om het hele land te bespioneren, daarom bent u door tien poorten van de stad binnen gekomen, u bent gekomen om de kwetsbaarheid van het land te ontdekken.'

25. Natuurlijk gaat iedereen die graan komt kopen direct daarheen op weg, maar u bent al drie dagen in dit land en wat doet u dan bij de muur van de hoeren waar u zich al drie dagen ophoudt? Alleen spionnen doen toch zulke dingen?'

26. Zij zeiden tegen Jozef: 'Het zij verre van onze heer om zo over ons te spreken, want wij zijn twaalf broers, de zonen van onze vader Jakob in het land van Kanaän, de zoon van Isaak, de zoon van Abraham, de Hebreëer. Zie, de jongste is vandaag bij zijn vader in het land van Kanaän en één is er niet, want wij hebben hem verloren. Wij dachten dat hij misschien in dit land zou zijn, dus zijn we in het hele land naar hem op zoek en zijn zelfs in de huizen van de hoeren geweest om hem daar te zoeken.'

27. Jozef zei tegen hen: 'Heeft u hem dan over heel de aarde gezocht zodat alleen Egypte voor u nog overgebleven is om hem daar te zoeken? En wat heeft uw broer te zoeken in de huizen van de hoeren al zou hij in Egypte zijn? Heeft u niet gezegd dat u afstamt van de zonen van Isaak, de zoon van Abraham, wat hebben de zonen van Jakob dan in bordelen te zoeken?'

28. Zei zeiden tegen hem: 'Wij hebben gehoord dat Ismaëlieten hem van ons gestolen hebben en het is ons ter ore gekomen dat zij hem in Egypte verkocht hebben. Uw dienaar, onze broer is erg knap en ziet er goed uit, dus dachten wij dat hij zeker wel in de huizen van de hoeren zou zijn, daarom zijn uw dienaren daarheen gegaan om hem daar vrij te kopen.'

29. Jozef bleef hen antwoorden geven met dezelfde strekking: 'U blijft maar bedrieglijk spreken en leugens uiten door van uzelf te zeggen dat u zonen van Abraham bent. U bent spionnen, zo waar Farao leeft, u bent naar het bordeel gegaan om onopgemerkt te blijven.'

30. Jozef vervolgde: 'Als u hem nu zou vinden en zijn meester vraagt een hoge prijs voor hem, wilt u hem die dan betalen?' Zij zeiden: 'Het zal betaald worden.'

31. Hij zei tegen hen: 'En als zijn meester niet zou instemmen om hem voor veel geld weg te doen, wat zou u dan met hem aanvangen?' Zij antwoordden hem: 'Als hij hem ons niet geven wil, dan zullen wij hem doden, onze broer meenemen en dan weggaan.'

32. Jozef zei tegen hen: 'Dat bedoel ik nu met wat ik tegen u gezegd heb, u bent dus spionnen, want u bent gekomen om de inwoners van het land te doden. Wij hebben wel gehoord dat twee van uw broers de inwoners van Sichem in het land van Kanaän vanwege uw zus verslagen hebben en nu komt u hetzelfde in Egypte doen vanwege uw broer.'

33. Om te bepalen of u werkelijk waarachtige mannen bent, moet één van u terug naar huis gaan om uw jongste broer bij uw vader op te halen. Breng hem dan hier bij mij, door dit te doen zal ik weten of u gelijk heeft.'

34. Jozef riep zeventig van zijn sterke mannen bij zich en zei tegen hen: 'Neem deze mannen mee en sluit ze op.'

35. De sterke mannen namen de tien man mee, namen ze gevangen en sloten hen in de gevangenis op, daar bleven zij drie dagen.

36. Op de derde dag liet Jozef hen uit de gevangenis halen en hij zei tegen hen: 'Doe dit voor uzelf als u eerlijk bent, dan zult u leven. Één van uw broers zal in de gevangenis opgesloten blijven, terwijl u naar huis gaat en het graan voor uw huishouden meeneemt naar het land van Kanaän. Haal dan uw jongste broer op en breng hem hier bij mij, als u dit doet, dan zal ik weten dat u betrouwbare mensen bent.'

37. Jozef ging bij hen weg en ging zijn kamer binnen, daar hilde hij met groot verdriet, want hij had medelijden met hen. Hierna waste hij zijn gezicht en keerde weer naar hen terug. Hij koos Simeon uit en gaf opdracht om hem vast te binden. Maar Simeon wilde dit niet toestaan, want hij was een erg sterke man en het lukte hen niet om hem vast te binden.

38. Jozef riep zijn zeventig dappere mannen en zij kwamen met getrokken zwaarden in de hand voor hem staan. De zonen van Jakob waren doodsbang voor hen.

39. Jozef zei tegen hen: 'Grijp deze man en sluit hem in de gevangenis op totdat zijn broers hem komen ophalen.' De dappere mannen van Jozef haastten zich en zij grepen Simeon allemaal vast met de bedoeling om hem vast te binden. Simeon gaf echter een luide en afschrikwekkende schreeuw, zodat het geluid tot ver in de omtrek te horen was.

40. Alle dappere mannen van Jozef werden doodsbang van het geluid van de schreeuw, zij vielen op hun gezicht, waren vreselijk bang en vluchtten weg.

41. Alle mannen die bij Jozef waren vluchtten dus weg, want zij vreesden ernstig voor hun levens, alleen Jozef en zijn zoon Manasse bleven achter. Manasse, de zoon van Jozef, zag hoe sterk Simeon was en hij werd vreselijk kwaad.

42. Toen stond Manasse, de zoon van Jozef op tegen Simeon. Manasse gaf Simeon een geweldige klap met zijn vuist in de nek en zo werd Simeon's woede het zwijgen opgelegd.

43. Manasse pakte Simeon vast, greep hem met geweld en sloeg hem in de boeien, daarna bracht hij hem naar het huis van bewaring. Alle zonen van Jakob stonden stomverbaasd door wat de jongen voor elkaar gekregen had.

44. Simeon zei tegen zijn broers: 'Niemand van u moet zeggen dat het geweld van een Egyptenaar dit veroorzaakt heeft, deze slag kan alleen door het huis van mijn vader worden toegebracht.'

45. Hierna gaf Jozef opdracht om degene die over de opslagplaats aangesteld was te laten roepen. Hij moest hun zakken met zoveel graan als zij maar konden

dragen vullen. Ook moest hij het geld van iedere man in zijn zak terug doen en hen eten voor onderweg meegeven, en zo deed hij het ook.

46. Jozef gaf hen de volgende opdracht mee: 'Let er goed op dat u mijn geboden opvolgt om uw broer met u mee te nemen, zoals ik u gezegd heb. Als u uw broer hier bij mij brengt, dan zal ik weten dat u betrouwbare mannen bent, dan kunt u vrij door het land reizen en dan zal ik u uw broer teruggeven, dan kunt u ook tevreden naar uw vader terugkeren.'

47. Zij gaven het volgende antwoord: 'Precies zoals onze heer het zegt zullen wij doen,' en zij bogen voor hem tot op de grond neer.

48. Iedere man laadde zijn graan op zijn ezel en toen gingen zij op weg naar het land van Kanaän, naar hun vader. Zij kwamen bij een herberg aan en Levi deed zijn zak open om zijn ezel wat te eten te geven. Toen merkte hij dat het volle gewicht van zijn geld nog altijd in zijn zak zat.

49. De man werd vreselijk bang en hij zei tegen zijn broers: 'Mijn geld is teruggegeven, zie, het zit zelfs in mijn zak!' En de mannen werden er ontzettend bang van en zij zeiden: 'Wat betekent dit dat God met ons gedaan heeft?'

50. Zij zeiden onder elkaar: 'Waar is de goedgunstigheid van JHVVH gebleven die hij getoond heeft met onze voorvaders Abraham, Isaak en Jakob, omdat JHVVH ons vandaag heeft overgeleverd in handen van de koning van Egypte die tegen ons opgestaan is?'

51. Juda zei tegen hen: 'Natuurlijk zijn wij schuldige zondaars in de ogen van onze God JHVVH doordat wij onze broer verkocht hebben, ons eigen vlees en bloed. Waarom zegt u dan nog, waar is de gunstige gezindheid van JHVVH aan onze vaders gebleven?'

52. Ruben zei tegen hen: 'Heb ik niet tegen u gezegd dat u niet tegen de jongen moest zondigen? En u wilde niet naar mij luisteren! Nu eist God hem van ons op, hoe durft u dan te zeggen: 'Waar is de vriendelijkheid van JHVVH voor onze vaders gebleven,' terwijl u tegenover JHVVH gezondigd heeft?'

53. Zij overnachtten op die plaats, 's morgens vroeg stonden zij op en laadden hun ezels met het graan op. Zij leidden hen voort en trokken verder totdat zij in het huis van hun vader in het land van Kanaän aankwamen.

54. Jakob en zijn hele huishouden trok hen tegemoet om zijn zoons te begroeten. Jakob zag direct dat hun broer Simeon niet bij hen was en Jakob zei tegen zijn zoons: 'Waar is uw broer Simeon, ik zie hem niet?' En zijn zoons vertelden hem alles wat hen in Egypte overkomen was.

Hoofdstuk 52.

1. Zij gingen het huis binnen en ieder van hen opende zijn zak en zij zagen dat werkelijk alle geldbundels van iedereen nog aanwezig waren, hierdoor werden zij en hun vader vreselijk bang.

2. Jakob zei tegen hen: 'Wat heeft u mij nu aangedaan? Ik stuur uw broer Jozef om onderzoek te doen naar hoe het met u gaat en u zei tegen mij: 'Een wild beest heeft hem verslonden.'

3. Nu is Simeon met u meegegaan om voedsel te kopen en u vertelt dat de koning van Egypte hem in de gevangenis opgesloten heeft en nu wilt u ook nog Benjamin meenemen om te zorgen dat ook hij sterft,

zo doet u mijn grijze haren werkelijk met zorgen in het graf afdalen, vanwege Benjamin en zijn broer Jozef.

4. Weet dus dat mijn zoon niet met u mee naar Egypte zal gaan, want zijn broer is dood en hij is alleen nog over. Over de wegen die u bewandelt zal hetzelfde onheil hem overkomen dat zijn broer ook overkomen is.'

5. Ruben zei tegen zijn vader: 'U mag mijn twee zonen doden als ik uw zoon niet mee terug zal nemen.' Jakob zei tegen zijn zoons: 'Blijf hier en ga niet naar Egypte terug, want mijn zoon zal niet met u mee naar Egypte gaan, om niet net als zijn broer te sterven.'

6. Juda zei tegen hen: 'Laat hem met rust tot het graan op is, dan zal hij wel zeggen: 'Neem uw broer mee,' als hij merkt dat zijn eigen leven en het leven van zijn huishouden in gevaar is door de hongersnood.'

7. In die dagen bleef de hongersnood hevig huishouden in het hele land en alle volken van de aarde bleven naar Egypte komen om voedsel te kopen, want de honger hield iedereen in de ban. De zonen van Jakob bleven een jaar en twee maanden in Kanaän en toen was hun graan op.

8. Nu gebeurde het dat toen hun graan op was, dat het hele huishouden van Jakob bijna van de honger omkwam. Alle kinderen van de zonen van Jakob kwamen bij elkaar en gingen naar Jakob toe, zij gingen allemaal om hem heen staan en zij zeiden tegen hem: 'Geef ons brood, waarom moeten wij in uw aanwezigheid allemaal vergaan van de honger?'

9. Jakob luisterde naar wat de kinderen van zijn zoons tegen hem zeiden en diep verdrietig hilde hij. Hij kreeg medelijden met hen en dus riep Jakob zijn zonen bij zich en kwamen zij allemaal en gingen tegenover hem zitten.

10. Jakob zei tegen hen: 'Heeft u niet gezien hoe uw kinderen vandaag bij mij gehuild hebben, ze zeiden: 'Geef ons brood, is er dan niets meer?' Keer daarom terug en koop een beetje voedsel voor ons.'

11. Juda antwoordde zijn vader het volgende: 'Alleen als u onze broer met ons meestuur zullen wij gaan en graan voor u kopen. Als u hem niet meestuur, dan zullen wij niet gaan. Want de koning van Egypte heeft ons zeker op het hart gedrukt: 'U zult mijn gezicht niet zien tenzij uw broer met u mee is.' Want de koning van Egypte is een sterke en machtige koning en zie, als wij zonder onze broer naar hem toegaan, dan zullen wij allemaal gedood worden.

12. U weet toch en hebt toch gehoord dat deze koning erg sterk en wijs is? Er is niemand zoals hij op de hele aarde. Zie, wij hebben alle koningen van de aarde gezien en wij hebben niemand gezien die is zoals deze koning, de koning van Egypte. Natuurlijk is niemand van de koningen op aarde sterker dan Abimelek, de koning van de Filistijnen, en toch is de koning van Egypte sterker en machtiger dan hij. Abimelek is gewoon te vergelijken met één van zijn officieren.

13. Vader, u heeft zijn paleis en zijn troon niet gezien en alle dienaren die voor hem staan. U heeft die koning op zijn troon in al zijn luister en koninklijke waardigheid niet gezien, gekleed in vorstelijke kleding met een grote gouden kroon op zijn hoofd. U heeft de eer en glorie die God aan hem toegekend heeft niet gezien, want zoals hij is er niemand op heel de aarde.

14. Vader, u heeft de wijsheid niet gezien, het inzicht en de kennis die God hem in zijn hart gegeven heeft, ook heeft u zijn vriendelijke stem niet gehoord waarmee hij met ons sprak.

15. Wij weten niet vader wie hem onze namen bekend gemaakt heeft en hoe hij dit alles bij ons voor elkaar heeft gekregen, want hij heeft ook naar u gevraagd en hij vroeg: 'Leeft uw vader nog en gaat het goed met hem?'

16. U heeft niet gezien hoeveel zaken in Egypte door hem bestuurd worden, zonder overleg te voeren met zijn heer de Farao. U heeft het ontzag en de angst niet gezien die hij bij alle Egyptenaren teweegbrengt.

17. Ook toen wij bij hem vertrokken, dreigden wij om met Egypte te doen, wat dat wij met de overige steden van de Amorieten gedaan hebben. Wij waren ontzettend boos door alles wat hij over ons zei, dat we spionnen waren. Dus als wij nu weer voor hem zullen verschijnen, dan zullen wij doodsbang voor hem zijn, niemand van ons zal in staat zijn om maar iets kleins of iets groots tegen hem te zeggen.

18. Daarom bidden wij u vader, stuur de jongen met ons mee, dan zullen wij afdalen en voedsel voor ons onderhoud kopen en zullen wij niet van honger sterven.' Jakob zei: 'Waarom heeft u zo slecht met mij gehandeld door de koning te vertellen dat u nog een broer had? Wat heeft u mij aangedaan?'

19. Juda zei tegen zijn vader Jakob: 'Wijs de zorg over de jongen aan mij toe, dan zullen wij opstaan en naar Egypte afdalen om graan te kopen. Wij zullen ook terugkeren en als de jongen bij terugkomst niet bij ons zal zijn, laat mij dan uw schuld voor eeuwig dragen.

20. Heeft u niet gezien hoe al uw kinderen vanwege de honger om u huilen en dat u niet in staat bent om hen tevreden te stellen? Laat dus uw medelijden over hen spreken en zend onze broer met ons mee, dan zullen wij gaan.

21. Hoe zou de goedheid van JHVVH aan onze voorvaders zichtbaar worden als u zegt dat de koning van Egypte uw zoon mee zal nemen? Zo waar JHVVH leeft, ik zal niet van hem wijken totdat ik hem terugbreng en weer voor u plaats. Maar bid wel voor ons tot JHVVH, dat Hij ons goedgunstig zal zijn en dat Hij ervoor zorgt dat wij op een aangename wijze en vriendelijk bij de koning van Egypte en zijn mannen ontvangen worden, want als wij niet zo gearzeld hadden, dan zouden wij nu zeker al voor een tweede keer met uw zoon zijn teruggekeerd.'

22. Jakob zei tegen zijn zoons: 'Vertrouw op JHVVH uw God, dat Hij u verlossen zal en u in de gunst brengt van de koning van Egypte en in de ogen van al zijn mannen.

23. Sta daarom nu op en ga naar die man toe. Neem een kado voor hem mee, iets wat uit dit land komt en geef hem dat. Moge de Almachtige God u bij hem genadig zijn, zodat hij uw broers Benjamin en Simeon met u meestuur.'

24. Alle mannen stonden op en zij namen hun broer Benjamin mee. Ook namen zij een groot kado mee, iets bijzonders uit het land, zij namen ook een dubbele hoeveelheid zilver mee.

25. Jakob gebod zijn broers nauwgezet wat zij met Benjamin moesten doen, hij zei: 'Let goed op hem langs de weg die u bewandelt, wijk onderweg niet van zijn zijde en ook niet in Egypte.'

26. Jakob stond naast zijn zonen op en strekte zijn handen uit. Hij bad tot JHVVH voor zijn zonen en zei: 'O JHVVH, God van hemel en aarde, herinner U het verbond met onze vader Abraham, herinner hetzelfde met mijn vader Isaak. Ga vriendelijk met mijn zoons om en geef hen niet over in de handen van de koning van Egypte. Doe dit alstublieft O God, omdat U zo

genadig bent, red al mijn kinderen, verlos hen uit de macht van Egypte en stuur hun twee broers met hen terug.'

27. Alle vrouwen van de zonen van Jakob, met hun kinderen, richtten hun ogen op naar de hemel en zij huilden allemaal bij JHVVH, zij riepen naar Hem om hun vaders uit handen van de koning van Egypte te verlossen.

28. Jakob schreef een brief aan de koning van Egypte en gaf deze bij Juda in bewaring en in bewaring bij zijn zonen, er stond in: 'Aan de koning van Egypte,

29. van uw dienaar Jakob, de zoon van Isaak, de zoon van de Hebreër Abraham, de vorst van God. Aan de wijze koning, de vertolker van geheimen, de koning van Egypte, gegroet!

30. Mijn heer de koning van Egypte laat ik weten dat wij vreselijk te lijden hadden onder de hongersnood in het land van Kanaän. Daarom heb ik mijn zonen naar u toe gestuurd om een beetje voedsel van u voor ons levensonderhoud te kopen.

31. Want mijn zoons omringen mij en ik ben al erg oud en mijn ogen zien niets meer. Mijn ogen zijn erg zwaar geworden door de ouderdom en vanwege het dagelijks huilen om mijn zoon, om Jozef die ik verloren heb. Ik heb mijn zonen de opdracht gegeven dat zij de poorten van de stad niet tegelijk binnen mochten gaan als zij in Egypte aankwamen, vanwege de inwoners van het land.

33. Hebben wij niet over u gehoord dat u de droom van de Farao heeft uitgelegd en de waarheid tegen hem gesproken heeft? Hoe komt het dan dat u in uw wijsheid niet weet of mijn zoons wel of geen spionnen zijn?

34. Daarom nu, mijn heer en koning, zie, ik heb mijn zoon naar u toe gestuurd, zoals u mijn zonen gevraagd had. Ik smeek u dat u op hem toeziet totdat hij met zijn broers in vrede bij mij teruggekeerd is.

35. Want weet u dan niet en heeft u niet gehoord wat onze God met Farao gedaan heeft toen hij mijn oma Sarah meenam en wat Hij met Abimelek, de koning van de Filistijnen, voor haar gedaan heeft? En ook wat onze vader Abraham met de negen koningen van Elam gedaan heeft, hoe hij hen allemaal verslagen heeft met de paar man die bij hem waren?

36. Weet u ook wat mijn twee zonen Simeon en Levi met de acht steden van de Amorieten gedaan hebben, hoe zij ze vernietigd hebben vanwege hun zus Dina?

37. Omwille van hun broer Benjamin hebben zij zich ook getroost voor het verlies van hun broer Jozef. Wat zouden zij dan voor hem moeten doen als zij zien dat er mensen zijn die bezit van hem willen nemen?

38. Weet u dan niet, O koning van Egypte, dat de kracht van God met ons is, dat God onze gebeden altijd verhoort en ons alle dagen niet verlaat?

39. Toen mijn zoons mij vertelden over hoe met hen omgegaan was, heb ik JHVVH niet gebeden voor u, want anders zou u met uw mannen verloren gegaan zijn, voordat mijn zoon Benjamin voor u verschenen zou zijn. Maar ik dacht dat, omdat mijn zoon Simeon in uw huis is, u daarom wellicht vriendelijk met hem zal omgaan, daarom heb ik dit niet tegen u ondernomen.

40. Zie dus dat mijn zoon Benjamin naar u toekomt, samen met mijn zonen, let goed op hem en verlies hem niet uit het oog, dan zal God Zijn ogen op u richten en op uw hele koninkrijk.

41. Nu heb ik u alles wat op mijn hart ligt verteld, zie dat mijn zoons met hun broer naar u toe komen.

Bewaak de hele aarde omwille van hen en stuur ze, samen met hun broers, in vrede terug.'

42. Jakob gaf de brief aan zijn zoons en in beheer bij Juda, om deze aan de koning van Egypte te geven.

Hoofdstuk 53.

1. De zonen van Jakob stonden op en namen Benjamin en alle kado's mee. Ze gingen op reis en kwamen in Egypte aan, totdat ze weer voor Jozef stonden.

2. Jozef keek naar zijn broer Benjamin die bij hen was en groette hen. Toen werden de mannen naar het huis van Jozef gebracht.

3. Jozef gaf de overste over zijn huis de opdracht om zijn broers te eten te geven en deze zorgde daarvoor.

4. 's Middags liet Jozef de mannen roepen en samen met Benjamin bij zich brengen. De mannen vertelden de overste over het huis dat het zilver in hun zakken teruggelegd was. Hij zei tegen hen: 'Maakt u zich maar geen zorgen, wees niet bang,' en hij bracht hun broer Simeon weer bij hen.

5. Simeon zei tegen zijn broers: 'De heer van de Egyptenaren is zeer vriendelijk met mij omgegaan. Hij hield mij niet vastgebonden, zoals u met eigen ogen gezien heeft, want toen u de stad verlaten had, liet hij mij vrij en ging hij vriendelijk met mij om in zijn huis.'

6. Juda nam Benjamin aan de hand en zo kwamen zij voor Jozef, zij bogen tot op de grond voor hem neer.

7. De mannen gaven het kado aan Jozef en zij gingen allemaal tegenover hem zitten. Jozef zei tegen hen: 'Gaat het goed met u, gaat het ook goed met uw kinderen en gaat het ook goed met uw bejaarde vader?' En zij zeiden: 'Het gaat goed.' Juda pakte de brief die Jakob gestuurd had en overhandigde deze aan Jozef.

8. Jozef las de brief en herkende het handschrift van zijn vader. Hij voelde tranen opkomen, dus ging hij naar de binnenkamer waar hij in huilen uitbarstte, daarna kwam hij weer naar buiten.

9. Hij richtte zijn ogen op zijn broer Benjamin en hij zei: 'Is dit de broer waarover u met mij gesproken heeft?' Daarop kwam Benjamin naar Jozef toe en Jozef legde zijn hand op zijn hoofd en hij zei tegen hem: 'Moge God u genadig zijn mijn zoon.'

10. Toen Jozef zijn broer zag, de zoon van zijn moeder, wilde hij weer in huilen uitbarsten, dus ging hij de kamer weer binnen zodat hij daar kon huilen. Hij waste zijn gezicht, kwam weer naar buiten en stopte met huilen, hij zei: 'Maak het eten klaar.'

11. Jozef had een beker waaruit hij dronk. Deze was van zilver, prachtig bewerkt met onyxstenen en balsemhars en Jozef gooide de beker voor de ogen van zijn broers om, terwijl zij met hem aan het eten waren.

12. Jozef zei tegen de mannen: 'Door deze beker weet ik dat Ruben de eerstgeborene is, dat Simeon, Levi, Juda, Issakar en Zebulon kinderen van dezelfde moeder zijn, ga dus zitten en eet op volgorde van hoe u geboren bent.'

13. Ook de anderen plaatste hij op volgorde van geboorte en hij zei: 'Ik weet dat deze broer, de jongste, geen broer heeft, daarom zal hij naast mij mogen zitten.'

14. Benjamin kwam bij Jozef en zat op de troon. De mannen zagen wat Jozef deed en stonden er stomverbaasd over. Toen aten en dronken ze samen met Jozef, waarna hij hen kado's gaf en Jozef gaf een

extra kado aan Benjamin. Toen Manasse en Efraïm zagen wat hun vader deed, gaven ook zij hem kado's, ook Osnath gaf hem een kado, zodat Benjamin vijf kado's in zijn handen hield.

15. Jozef gaf hen wijn te drinken, maar zij wilden niet drinken, want zij zeiden: 'Vanaf de dag dat Jozef verloren is geraakt hebben wij geen wijn gedronken en ook geen delicatessen gegeten.'

16. Jozef bezwoer hen en drong er sterk bij hen op aan zodat zij heel veel met hem meedronken die dag. Hierna keerde Jozef zich tot zijn broer Benjamin om met hem te spreken, Benjamin zat nog altijd op de troon tegenover Jozef.

17. Jozef zei tegen hem: 'Heeft u al kinderen gekregen?' Hij zei: 'Uw dienaar heeft tien zonen, hun namen zijn: Bela, Becher, Ashbal, Gera, Naäman, Achi, Rosh, Mupim, Chupim en Ord. Hun namen heb ik naar mijn broer die ik niet gekend heb vernoemd.'

18. Hij gaf hen opdracht om de kaart van de sterrenhemel voor hem te brengen, hierdoor kende Jozef alle tijden. Jozef zei tegen Benjamin: 'Ik heb gehoord dat de Hebreëen met alle wijsheden bekend zijn, kent u hier iets van?'

19. Benjamin zei: 'Uw dienaar is ook bekend met alle wijsheid die mijn vader mij onderwezen heeft.' Toen zei Jozef tegen Benjamin: 'Kijk nu naar dit instrument en begrijp waar uw broer, waarvan u zegt dat hij naar Egypte gegaan is, zich in Egypte bevindt.'

20. Benjamin keek naar het instrument op basis van de kaart van de sterrenhemel en hij had er verstand van, dus keek hij om te weten te komen waar zijn broer zich bevond. Benjamin verdeelde het hele land Egypte in vier delen en bemerkte dat degene die op de troon tegenover hem zat zijn broer Jozef was. Benjamin was hier heel verbaasd over en toen Jozef zag dat zijn broer zo vreselijk verbaasd keek, zei hij tegen Benjamin: 'Wat heeft u gezien en waarom bent u verbaasd?'

21. Benjamin zei tegen Jozef: 'Hiermee kan ik zien dat mijn broer Jozef hier bij mij op de troon zit.' Jozef zei tegen hem: 'Ik ben uw broer Jozef, maak dit alleen nog niet aan uw broers bekend. Zie, ik zal u met hen meesturen als zij vertrekken en ik zal ervoor zorgen dat zij weer terug naar de stad worden gebracht, dan zal ik u bij hen weghalen.'

22. Als zij hun leven geven en voor u willen vechten, dan zal ik weten dat zij berouw hebben over wat zij mij aangedaan hebben en zal ik mijzelf aan hen kenbaar maken, maar als zij u in de steek laten als ik u meeneem, dan zult u bij mij blijven en zal ik met hen het conflict aangaan. Dan zullen zij weggaan en zullen zij niet weten wie ik ben.'

23. Toen gaf Jozef zijn officieren de opdracht om hun zakken met voedsel te vullen en ook het geld van iedere man in zijn zak terug te doen. Daarbij moesten zij de beker in de zak van Benjamin doen en ze eten voor onderweg meegeven, wat zij allemaal precies uitvoerden.

24. De volgende dag stonden de mannen vroeg in de ochtend op en zij belaadden hun ezels met hun graan. Zij gingen met Benjamin op weg en met hun broer Benjamin gingen zij dus terug naar het land van Kanaän.

25. Zij waren niet ver bij Egypte vandaan toen Jozef degene die de leiding had over zijn huis zei: 'Sta op, achtervolg deze mannen voordat ze te ver van Egypte

af zijn en zeg tegen hen: 'Waarom heeft u de beker van onze meester gestolen?'

26. De officier van Jozef stond op, haalde hen in en sprak alle woorden die Jozef hem gezegd had. Toen zij dit hoorden werden zij vreselijk kwaad, en zij zeiden: 'Hij bij wie de beker van uw meester gevonden zal worden zal sterven en ook wij zullen dan slaven worden.'

27. Ieder van hen haastte zich om de zak van zijn ezel af te laden en zij keken in de zak. De beker werd in de zak van Benjamin gevonden. Iedereen scheurde zijn kleren en keerde naar de stad terug. Zij sloegen Benjamin onderweg, zij bleven hem voortdurend slaan totdat hij in de stad aankwam en daar stonden zij voor Jozef.

28. Juda's woede brandde in hem en hij zei: 'Deze man heeft mij alleen maar teruggebracht om Egypte vandaag te vernietigen.'

29. De mannen werden naar het huis van Jozef gebracht, waar zij Jozef zittend op zijn troon aantroffen. Al zijn sterke mannen stonden aan zijn rechter- en linkerkant.

30. Jozef zei tegen hen: 'Wat betekent dit wat u gedaan heeft, dat u mijn zilveren beker weggenomen heeft en vertrokken bent? Ik weet wel waarom u mijn beker genomen heeft, om daardoor te weten te komen in welk deel van het land uw broer zich bevindt.'

31. Juda zei: 'Wat moeten wij tegen onze heer zeggen, wat kunnen wij zeggen en hoe kunnen wij onszelf nog rechtvaardigen. God heeft vandaag de slechtheid van al uw dienaren gezien, daarom heeft Hij ons dit alles vandaag doen overkomen.'

32. Jozef stond op en greep Benjamin vast. Met geweld nam hij hem mee van zijn broers. Hij ging het huis binnen en sloot de deur voor hen af en Jozef gaf de overste over zijn huis de opdracht om tegen hen te zeggen: 'Dit zegt de koning: 'Ga in vrede naar uw vader terug, zie ik heb de man in wiens hand ik de beker gevonden heb meegenomen.'

Hoofdstuk 54.

1. Toen Juda zag hoe Jozef met hen omging, kwam Juda dichterbij en brak de deur open, zo kwam hij met zijn broers voor Jozef te staan.

2. Juda zei tegen Jozef: 'Laat het niet verkeerd in de ogen van mijn heer zijn, maar mag uw dienaar alstublieft iets tegen u zeggen?' Jozef zei tegen hem: 'Spreek!'

3. Juda sprak met Jozef, en zijn broers waren erbij en stonden bij hen. Juda zei tegen Jozef: 'Toen wij als eerste bij onze heer kwamen om voedsel te kopen, wees u ons toch zeker aan als spionnen in het land. Nu hebben wij Benjamin bij u gebracht en nog altijd steekt u de draak met ons!'

4. Laat de koning daarom nu naar mijn woorden luisteren en ik bid u dat u onze broer teruggeeft zodat hij met ons mee kan gaan naar onze vader, anders zou uw ziel, samen met alle zielen van de inwoners van Egypte vandaag nog verloren gaan.

5. Weet u dan niet wat twee van mijn broers, Simeon en Levi gedaan hebben met de stad van Sichem en met de zeven steden van de Amorieten vanwege onze zus Dina. Begrijpt u niet dat wij dit ook zullen doen voor onze broer Benjamin?

6. Ik overval vandaag met mijn kracht, die uitstijgt boven en groter is dan die van hen beiden, u en uw

land, als u niet bereid bent om onze broer mee te geven.

7. Heeft u niet gehoord wat onze God die ons uitgekozen heeft met Farao gedaan heeft voor onze oma Sarah die hij afgenomen had van onze opa. Dat Hij hem en zijn huishouden met zware plagen geteisterd heeft, zodat tot op deze dag de Egyptenaren dit wonder aan elkaar doorvertellen? Hetzelfde zal God met u doen voor Benjamin die u vandaag van zijn vader heeft afgenomen. Voor het kwaad dat u in uw land vandaag opeenstapelt over ons. Want onze God zal zich Zijn verbond met onze vader Abraham herinneren en zo het kwaad op u doen neerkomen, omdat u de ziel van onze vader vandaag bedroefd heeft.

8. Luister daarom naar de woorden die ik vandaag tot u gesproken heb en stuur onze broer weg zodat hij mee kan gaan. Anders zult u en het volk van uw land nog sterven door het zwaard, want van mij kunt u niet winnen.'

9. Jozef antwoordde Juda het volgende: 'Waarom zet u zo'n grote mond op en scheidt u zo op tegen ons door te zeggen dat u alle macht in handen heeft? Zo waar als Farao leeft, als ik al mijn sterke mannen opdracht geef om met u te vechten, dan zult u zeker samen met uw broers in de modder wegzakken.'

10. Juda zei tegen Jozef: 'Het past u en uw volk om mij te vrezen. Zo waar als JHWH leeft, als ik eenmaal mijn zwaard trek, zal ik het niet weer in de schede steken totdat ik heel Egypte verslagen heb. Ik zal met u beginnen en met uw meester Farao eindigen.'

11. Jozef antwoordde en zei tegen hem: 'Het is zeker dat de macht niet alleen aan u toebehoort. Ik ben sterker en machtiger dan u, het is zeker dat als u uw zwaard trekt, dat ik dit tegen uw hals zal houden en de halzen van al uw broers.'

12. Juda zei tegen hem: 'Het is zeker waar dat, als ik vandaag mijn mond tegen u open doe, dat ik u dan op zal slokken, zodat u vandaag van de aardbodem verdwenen zal zijn, weg uit uw koninkrijk.' Jozef zei: 'Het is waar dat wanneer u uw mond opent, ik de macht heb om haar weer met een steen te sluiten zodat u niets meer kunt zeggen. Zie hoeveel stenen voor ons liggen, ik kan werkelijk een steen nemen, ze in uw mond duwen en uw kaak breken.'

13. Juda zei: 'God is getuige tussen ons, dat wij tot nu toe niet met u hebben willen vechten. Geef ons alleen onze broer terug, dan zullen wij bij u weggaan.' Jozef antwoordde het volgende: 'Zo waar Farao leeft, zelfs als alle koningen van Kanaän samen met u meekwamen, dan nog zou u hem niet van mij af kunnen nemen.'

14. Ga daarom terug naar uw vader, dan zal uw broer een slaaf bij mij zijn omdat hij uit het huis van de koning gestolen heeft.' Juda zei: 'Wat zegt dit over u en het karakter van de koning. De koning deelt toch zeker door het hele land zilver, goud, geschenken en kostbaarheden uit zijn huis uit en toch praat u nog altijd over de beker die u in de zak van onze broer gedaan heeft en nog zegt u dat hij hem van u gestolen heeft?'

15. God behoeft dat onze broer Benjamin of enig nageslacht van Abraham zoiets doen zou als van u te stelen, of van wie dan ook, of het nu een koning, prins of een willekeurig iemand is.

16. Stop daarom met deze beschuldiging, anders zou de hele wereld nog horen wat u gezegd heeft en

zeggen: 'Voor een beetje zilver heeft de koning met de mannen geworsteld, hij heeft hen beschuldigd en hun broer als slaaf genomen.'

17. Jozef antwoordde het volgende: 'Neem deze beker maar mee van mij en ga dan bij mij weg, maar laat uw broer als slaaf achter, want dat is het oordeel voor een dief, om slaaf te worden.'

18. Juda zei: 'Waarom schaamt u zich niet voor uw woorden, door onze broer niet met rust te laten en uw beker terug te nemen? Natuurlijk zullen wij onze broer niet in de steek laten, ook al gaf u ons de beker en duizend keer zoveel, want het zilver dat aan iemand toebehoort, dat zal hem zijn dood niet kosten.'

19. Jozef antwoordde: 'Waarom heeft u uw broer dan in de steek gelaten en tot op deze dag voor twintig zilverstukken verkocht, waarom doet u dan niet hetzelfde met deze broer?'

20. Juda zei: 'JHWH is er getuige van tussen mij en u dat wij niet met u willen vechten, geef ons daarom onze broer en wij gaan zonder verder ruzie te maken bij u weg.'

21. Jozef gaf als reactie: 'Als alle koningen van heel de aarde zich zouden verzamelen, dan nog zouden zij niet in staat zijn om uw broer uit mijn handen te verlossen.' Juda zei: 'Wat moeten wij tegen onze vader zeggen, als hij ziet dat onze broer niet met ons meekomt en hij verdriet over hem zal hebben?'

22. Jozef gaf het volgende antwoord: 'Dit moet u tegen uw vader vertellen: 'Het touw is achter de emmer aangegaan.'

23. Juda zei: 'U bent toch zeker een koning, waarom zegt u dan deze dingen en oordeelt u verkeerd? Wee de koning die net als u is.'

24. Jozef antwoordde en zei: 'Er is geen verkeerd woord dat ik gesproken heb over uw broer Jozef, want u heeft hem allemaal voor twintig zilverstukken aan de Midjanieten verkocht. Ieder van u heeft dit aan uw vader ontkend en tegen hem gezegd: 'Een wild beest heeft hem verslonden en Jozef is in stukken gescheurd.'

25. Juda zei: 'Zie, het vuur van Sem brandt in mijn hart, nu zal ik uw hele land met vuur verbranden.' Jozef gaf hem ten antwoord: 'Het is ook waar dat Tamar, die uw zonen gedood heeft, het vuur van Sichem gedooft heeft.'

26. Juda zei: 'Ik zal één enkele haar uit mijn huid trekken en zal heel Egypte laten vergaan door het bloed dat hieruit komt.'

27. Jozef antwoordde weer: 'Het is uw gewoonte geworden om hetzelfde te doen als met uw broer die u verkocht heeft. U heeft zijn jas in bloed gedrenkt en dit aan uw vader gebracht zodat hij zou zeggen: 'Een wild beest heeft hem verslonden en dit is zijn bloed.'

28. Toen Juda dit hoorde werd hij vreselijk kwaad en zijn woede laaide in hem op. Er stond een steen vlak voor hem die ongeveer vierhonderd sjekel woog (ca. 6 kg). Juda's boosheid was gewekt dus nam hij de steen in zijn rechterhand en wierp ze in de lucht terwijl hij deze met zijn linkerhand opving.

29. Hierna ging hij er op staan, met al zijn kracht ging hij erop zitten en door de kracht van Juda veranderde de steen in stof.

30. Jozef zag wat Juda deed en werd erg bang. Maar hij gaf zijn zoon Manasse dezelfde opdracht en hij deed met een andere steen hetzelfde als wat Juda gedaan had. Juda zei tegen zijn broers: 'Niemand van u mag zeggen dat deze man een Egyptenaar is, want

door dit te doen betekent het dat hij tot de familie van onze vader behoort.'

31. Jozef zei: 'Niet alleen aan u is kracht gegeven, want ook wij zijn sterke mannen, waarom zult u zich boven ons allemaal verheffen?' Juda zei tegen Jozef: 'Ik bid u, stuur onze broer terug en vernietig uw land vandaag niet.'

32. Jozef antwoordde en zei tegen hen: 'Ga en vertel uw vader: 'Een wild beest heeft hem verslonden,' net zoals u dat over uw broer Jozef gezegd heeft.'

33. Toen sprak Juda met zijn broer Naftali en hij zei tegen hem: 'Snel, ga erop uit en tel alle straten van Egypte, kom hierna terug en vertel mij hoeveel het er zijn.' Simeon zei tegen hem: 'Doe geen moeite, nu zal ik de berg beklimmen, een grote steen van de berg nemen en die over iedereen in Egypte uitrollen, zo zal ik iedereen die hier woont doden.'

34. Jozef hoorde alle woorden die zijn broers tegenover hem bespraken, want zij wisten niet dat Jozef hen begreep omdat zij dachten dat hij niet wist hoe Hebreeuws te spreken.

35. Jozef was erg bang door de woorden van zijn broers waarmee zij Egypte dreigden te vernietigen. Hij gaf zijn zoon Manasse de volgende opdracht: 'Ga nu snel weg en verzamel alle inwoners van Egypte en alle moedige mannen. Laat ze te paard en te voet naar mij toe komen met allerlei soorten muziekinstrumenten.' Manasse vertrok en deed wat hem gevraagd was.

36. Naftali vertrok ook, zoals Juda het hem opgedragen had, want Naftali was zo vlug als één van de snelle herten, al zou hij over de korenaren rennen, niet één ervan zou afbreken.

37. Zo ging hij dus op weg om alle straten van Egypte te tellen en kwam op een totaal van twaalf. Hij kwam haastig terug en vertelde het Juda. Juda zei tegen zijn broers: 'Haast u en laat iedereen zijn zwaard aan zijn heupen gorden, dan zullen wij Egypte overvallen en iedereen doden, laat niemand van hen in leven.'

38. Juda zei ook: 'Zie, ik zal u door mijn kracht van de straten wegvagen, ieder van u moet één straat vernietigen.' Terwijl Juda dit zei, zie, daar kwamen de inwoners en alle machtige mannen van Egypte met allerlei soorten muziekinstrumenten en met luid geschreeuw op hen af.

39. Het totaal aantal was vijfhonderd mannen met paard en wagen en tienduizend man te voet. Er waren vierhonderd man bij die zonder zwaard of speer konden vechten, alleen de kracht van hun handen was al genoeg.

40. Alle machtige mannen kwamen dus luid schreeuwend aanstormen en zij omsingelden de zonen van Jakob en maakten hen doodsbang, de grond schudde van het geluid van hun geschreeuw.

41. Toen de zonen van Jakob deze troepen zagen, vreesden zij ernstig voor hun levens en Jozef deed dit om de zonen van Jakob angst aan te jagen, zodat ze verlamd raakten.

42. Juda, die zag dat sommige van zijn broers doodsbang waren, zei tegen hen: 'Waarom bent u bang terwijl de genade van God met ons is?' Toen Juda zag dat het volk van Egypte hen in opdracht van Jozef omsingelde, om hen angst aan te jagen, gaf Jozef hen wel het bevel: 'Raak niemand van hen aan.'

43. Toen trok Juda snel zijn zwaard en slaakte een luide en verbitterde kreet. Hij sloeg met zijn zwaard, sprong op de grond en bleef tegen alle mensen schreeuwen.

44. Toen hij dit deed, zorgde JHVH ervoor dat de angst voor Juda en zijn mannen alle moedige mannen en alle mensen die hen omringden overviel.

45. Iedereen vluchtte weg door het geluid van het geschreeuw, zij waren doodsbang en de één viel over de ander. Velen van hen stierven doordat zij vielen tijdens het wegvlugten bij Juda, zijn broers en Jozef vandaan.

46. Terwijl zij wegvlugtten, achtervolgden Juda en zijn broers hen tot aan het huis van Farao, waarin zij allemaal wegvlugtten. Juda ging daarna opnieuw tegenover Jozef zitten en brulde als een leeuw tegen hem, hij gaf een geweldig krachtige schreeuw naar hem.

47. De schreeuw werd tot ver in de omtrek gehoord, ook alle inwoners van Sukkot hoorden deze en heel Egypte trilde vanwege het geluid van de schreeuw. Zelfs de muren van Egypte en van het land Gosen stortten in door de aardbeving en ook Farao viel van zijn troon op de grond. De zwangere vrouwen van Egypte en Gosen kregen misgeboorten toen zij het geluid van de beving hoorden, zo doodsbang waren zij namelijk.

48. Farao stuurde een bericht met de vraag: 'Wat gebeurt er vandaag allemaal in het land van Egypte?' Zij kwamen bij hem en vertelden hem alles van het begin tot het eind. Farao was erg geschrokken, stond verbaasd en werd er vreselijk bang van.

49. Hij werd nog banger toen hij alle geluiden hoorde en hij stuurde het volgende bericht aan Jozef: 'U heeft de Hebreëen bij mij gebracht om heel Egypte te vernietigen, wat wilt u met die slaaf die van u gestolen heeft beginnen? Stuur hem weg en laat hem met zijn broers meegaan, laat ons niet verloren gaan door hun kwaad, ja wij allemaal, u en heel Egypte.'

50. Als u dit niet wilt doen, doe dan afstand van al het waardevolle wat ik bezit en ga met hen mee naar hun land, als u dat prettiger vindt, want vandaag zullen zij mijn hele land vernietigen en mijn hele volk doden. Zelfs alle vrouwen van Egypte hebben miskramen gekregen door hun geschreeuw, zie wat zij alleen al door hun geschreeuw en woorden voor elkaar gekregen hebben. Des te meer zullen zij het hele land vernietigen als zij het zwaard hanteren. Kies daarom wat u wilt, mij of de Hebreëen, Egypte of het land van de Hebreëen.'

51. Zij kwamen en brachten Jozef alles over wat de Farao over hem gezegd had. Jozef werd erg bang van de woorden van Farao en Juda en zijn broers stonden nog altijd voor Jozef, verontwaardigd en woedend, alle zonen van Jakob gromden tegen Jozef zoals de golven van de zee bulderen.

52. Jozef was dus erg bang voor zijn broers en de Farao, daarom zocht Jozef naar een reden om zichzelf aan zijn broers bekend te maken, zodat zij niet heel Egypte zouden vernietigen.

53. Jozef gaf zijn zoon Manasse de opdracht dat Manasse Juda moest benaderen en zijn hand op zijn schouder moest leggen, hierna kwam de boosheid van Juda tot bedaren.

54. Juda zei tegen zijn broers: 'Niemand van u mag zeggen dat dit gedaan is door een Egyptische jongen, want dit kan alleen het werk van het huis van mijn vader zijn.'

55. Toen Jozef zag en wist dat de boosheid van Juda bedaard was, ging hij ertoe over om zachtmoedig met Juda te spreken.

56. Jozef zei tegen Juda: 'Het klopt dat u de waarheid spreekt en vandaag heeft aangetoond hoe krachtig u bent, moge uw God, die gelukkig met u is, uw voorspoed doen toenemen. Maar vertel mij nu eerlijk, waarom, te midden van al uw broers, gaat u met mij de worsteling aan om de jongen, terwijl niemand anders een woord over hem tegen mij gesproken heeft.'

57. Juda antwoordde Jozef: 'U moet vooral weten dat ik mij bij zijn vader borg gesteld heb voor de jongen, ik heb gezegd dat als ik hem niet bij hem terugbreng, dat ik voor eeuwig de schande daarover zal dragen.'

58. Daarom ben ik degene die onder mijn broers tegen u opgestaan is, omdat ik zag dat u niet bereid was om hem bij u weg te laten gaan. Moge ik nu genade in uw ogen vinden, zodat u hem met ons meesturt. Zie, ik zal hier blijven, als vervanging voor hem, om u te dienen op welke wijze u ook maar wilt, want waar u mij ook heen stuurt, ik zal u dienen met al mijn vermogens.'

59. Stuur mij maar naar een machtige koning die tegen u opgestaan is, dan zult u merken wat ik met hem en zijn land zal doen. Al heeft hij ruiters en voetvolk of een geweldig machtig volk, ik zal ze allemaal doden en het hoofd van de koning aan u overhandigen.'

60. Weet u niet en heeft u niet gehoord dat onze vader Abraham samen met zijn dienaar Eliëzer alle koningen van Elam in één nacht met hun legers neergeveld heeft en niet één van hen bleef er over? Sinds die dag is de kracht van onze voorvader als erfenis aan ons overgedragen, aan ons en ons nageslacht voor eeuwig.'

61. Jozef antwoordde en zei: 'U spreekt de waarheid, en leugen komt niet uit uw mond, want aan ons is ook bekend gemaakt dat de Hebreëen krachtig zijn en dat hun God JHVH erg gelukkig met hen is, wie kan dan tegen hen standhouden?'

62. Maar goed, op deze voorwaarde zal ik uw broer meegeven, als u zijn broer, de zoon van zijn moeder, bij mij brengt, waarvan u gezegd hebt dat hij bij u vandaan naar Egypte weggegaan is. Het zal gebeuren dat wanneer u zijn broer bij mij brengt, dat ik hem in zijn plaats zal nemen, omdat niemand van u voor hem naar zijn vader toe borg stond. Als hij bij mij zal komen, dan zal ik zijn broer met u meesturen voor wie u zich borg gesteld heeft.'

63. Hierop werd Juda weer boos op Jozef, doordat hij dit zei. Zijn ogen hielden bloed van boosheid en hij zei tegen zijn broers: 'Waarom zoekt deze man vandaag zijn eigen ondergang en die van heel Egypte?'

64. Simeon antwoordde Jozef het volgende: 'Hebben wij u niet eerder gezegd dat wij niet precies weten waar hij naartoe gegaan is en of hij dood is of levend, waarom zegt mijn heer dan dit soort dingen?'

65. Jozef bleef naar het gezicht van Juda kijken en zag dat zijn woede gewekt werd wanneer hij hem vroeg: 'Breng mij uw andere broer in plaats van deze broer.'

66. Jozef zei daarom tegen zijn broers: 'Het klopt dat u gezegd heeft dat uw broer of dood of verdwenen was. Als ik hem nu vandaag zou roepen en hij zou voor u staan, zou u hem dan ruilen voor zijn broer?'

67. Toen begon Jozef te zeggen en uit te roepen: 'Jozef, Jozef, kom vandaag bij mij, laat u aan uw broers zien en ga tegenover hen zitten!'

68. Toen Jozef dit tegen hen zei, keken zij allemaal een andere kant uit om te zien van welke kant Jozef naar hen toe zou komen.

69. Jozef keek goed naar alles wat zij deden en zei tegen hen: 'Waarom kijkt u om u heen? Ik ben Jozef die u naar Egypte verkocht heeft. Laat het u daarom geen verdriet doen dat u mij verkocht heeft, want ter ondersteuning van de hongersnood heeft God mij voor u uitgestuurd.'

70. Zijn broers werden doodsbang voor hem, toen zij hoorden wat Jozef zei en ook Juda was vreselijk bang voor hem.

71. Toen Benjamin de woorden van Jozef hoorde, bevond hij zich in het binnenste deel van het huis en Benjamin rende naar zijn broer Jozef toe, omarmde hem en viel hem om de nek, daarna huilden zij.

72. Toen de broers van Jozef zagen dat Benjamin zijn broer om de nek gevlogen was en met hem huilde, vlogen ook zij Jozef om de hals en omarmden zij hem, samen met Jozef huilden zij hevig.

73. Toen ging het bericht het huis van Jozef door dat het Jozefs broers waren. Dit maakte de Farao erg blij, omdat hij er bang voor was dat zij Egypte zouden vernietigen.

74. Farao stuurde zijn dienaren naar Jozef toe om hem te feliciteren met het feit dat zijn broers naar hem toe gekomen waren. Alle generaals van de legers en troepen die in Egypte waren kwamen om samen met Jozef feest te vieren. Heel Egypte was ontzettend blij met de broers van Jozef.

75. Farao stuurde zijn dienaren naar Jozef toe met het volgende bericht: 'Vertel uw broers dat zij alles wat hen toebehoort ophalen en laat hen bij mij komen. Ik zal hen in het beste deel van Egypte laten wonen,' en zo gebeurde het.

76. Jozef gaf de overste over zijn huis de opdracht om zijn broers geschenken en kleding te brengen. Hij bracht hen vele kledingstukken, koninklijke gewaden en vele kado's. Jozef verdeelde ze onder zijn broers.

77. Ieder van zijn broers gaf hij een set gewaden van goud en zilver. Jozef gaf opdracht om hen allemaal in deze gewaden te kleden en zo naar de Farao toe te brengen.

78. Toen Farao zag dat alle broers van Jozef moedige mannen met een prachtige uitstraling waren, was hij ontzettend blij.

79. Hierna gingen zij weer bij de Farao weg en terug naar het land van Kanaän, naar hun vader, en hun broer Benjamin ging met hen mee.

80. Jozef stond op en gaf hen elf paarden van Farao mee. Jozef gaf hen ook zijn paard mee, waarop hij gereden had op de dag dat hij in Egypte gekroond was, hierop wilde hij zijn vader naar Egypte toe halen. Jozef gaf gewaden mee voor alle kinderen van zijn broers, net zoveel gewaden als dat er kinderen waren en ieder kreeg honderd zilverstukken. Hij stuurde de vrouwen van zijn broers ook gewaden uit de garderobe van de vrouwen van de koning, dit alles stuurde hij mee.

81. Iedere broer gaf hij tien man mee om hen naar het land van Kanaän te begeleiden en hen te dienen, om hun kinderen te dienen en alles dat hen toebehoorde wanneer zij naar Egypte toe zouden komen.

82. Jozef stuurde tien gewaden voor zijn zonen met zijn broer Benjamin mee, een extra deel ten opzichte van de andere zonen van Jakob.

83. Iedereen stuurde hij vijftig zilverstukken en tien paarden van de Farao. Hij zond tien ezels, beladen met de rijkdommen van Egypte, naar zijn vader. Ook tien ezelinnen, beladen met graan en brood en voedsel

voor zijn vader en iedereen die bij hem was, als voedsel voor onderweg.

84. Zijn zus Dina stuurde hij gewaden van zilver en goud, wierook en mirre, aloë en vrouwelijke versiersels in grote hoeveelheden. Hetzelfde stuurde hij, uit de collectie van de vrouwen van Farao, naar de vrouwen van Benjamin.

85. Al zijn broers en ook hun vrouwen gaf hij allerlei soorten onyx stenen en balsemhars, uit alle waardevolle eigendommen van de voorname Egyptische bevolking. Niets van de kostbaarheden dat Jozef niet naar het huishouden van zijn vader meestuурde bleef achter.

86. Zo stuurde hij zijn broers weg en vertrokken ze, zijn broer Benjamin stuurde hij met hen mee.

87. Jozef ging met hen mee om hen tot aan de grens van Egypte te begeleiden en hij gaf hen opdracht om met hun vader en zijn huishouden naar Egypte te komen.

88. Hij zei tegen hen: 'Maak geen ruzie onderweg, want dit is van JHvH uitgegaan om veel mensen van de hongersnood te redden, want er zullen nog vijf jaar van hongersnood in het land zijn.'

89. Ook de volgende opdracht gaf hij hen mee: 'Wanneer u in het land van Kanaän aankomt, overval mijn vader dan niet met deze zaak, maar handel wijselijk.'

90. Toen hield Jozef op met het hen instrueren, hij keerde zich om en ging naar Egypte terug. De zonen van Jakob gingen blij en opgewekt naar het land van Kanaän en hun vader Jakob terug.

91. Zij kwamen aan de grens van het land aan en zeiden tegen elkaar: 'Wat zullen wij over deze zaak aan onze vader vertellen, want als wij hiermee onverwacht bij hem aankomen en de zaak voorleggen, dan zal hij ontzettend geschrokken zijn door wat wij zeggen en ons niet geloven.'

92. Zij liepen verder totdat zij hun huizen bereikten. Zij kwamen Serach tegen, de dochter van Asher die hen tegemoet gelopen was. Het meisje was erg goed en verstandig, ze was ook vaardig in het bespelen van de harp.

93. Zij riepen haar en zij kwam bij hen en kuste hen. Zij namen haar mee en gaven haar een harp mee met de opdracht: 'Ga nu naar onze vader toe en ga voor hem zitten, bespeel de harp en zeg daarbij wat wij u hierbij opdragen.'

94. Zo gaven zij haar opdracht om naar hun huis te gaan. Zij nam de harp mee en ging hen snel vooruit, zij kwam bij Jakob en ging tegenover hem zitten.

95. Ze speelde mooi en zong en gebruikte de prachtige woorden: 'Jozef mijn oom leeft en hij regeert over het hele land Egypte, hij is niet dood.'

96. Zij bleef deze woorden herhalen en Jakob luisterde naar deze woorden en hij vond het fijn om ernaar te luisteren.

97. Hij luisterde terwijl zij ze twee- en driemaal herhaalde en vreugde borrelde in het hart van Jakob op, vanwege haar mooie woorden. De Geest van God kwam op hem en hij wist dat de woorden waar waren.

98. Jakob zegende Serach toen ze deze woorden tegen hem zong en hij zei tegen haar: 'Mijn dochter, moge de dood je nooit in de greep krijgen, want je hebt mijn geest opgewekt. Spreek nog een keer met mij over wat je net zei, want met je woorden heb je mij blij gemaakt.'

99. Zij bleef doorgaan met het zingen van deze woorden en Jakob luisterde en was er blij mee, hij verheugde zich en de Geest van God was op hem.

100. Terwijl hij nog met haar sprak, zie, zijn zonen kwamen bij hem, met paarden en wagens en koninklijke gewaden en dienaren die voor hen uit renden.

101. Jakob stond op om hen te ontmoeten en zag dat zijn zoons in koninklijke gewaden gekleed waren en zag alle schatten die Jozef aan hen gestuurd had.

102. Zij zeiden tegen hem: 'Weet dat onze broer Jozef leeft, hij is het die over het hele land van Egypte heerst en het is hij die met ons gesproken heeft over wat wij u eerder vertelden.'

103. Jakob luisterde naar alles wat zijn zonen zeiden en zijn hart ging hevig tekeer toen zij dit zeiden. Want hij kon hen niet geloven totdat hij alles zag wat Jozef hen meegegeven had en wat hij hem toegestuurd had, samen met alle tekenen die Jozef aan hen doorgegeven had.

104. Zij stalden alles voor hem uit en toonden hem alles wat Jozef meegegeven had. Zij deelden allemaal uit wat Jozef voor hem meegegeven had. Toen wist hij dat zij de waarheid gesproken hadden en hij was uitermate verheugd om zijn zoon.

105. Jakob zei: 'Het is genoeg voor mij dat mijn zoon Jozef nog altijd leeft, voordat ik sterf zal ik gaan om hem te zien.'

106. Zijn zoons vertelden hem alles wat hen overkomen was en Jakob zei: 'Ik zal naar Egypte gaan om mijn zoon en zijn nageslacht te zien.'

107. Jakob stond op en deed de gewaden aan die Jozef hem gestuurd had. Nadat hij zich gewassen had, schoor hij zijn haren en deed de tulband die Jozef hem gestuurd had op zijn hoofd.

108. Alle mensen uit het huis van Jakob en hun vrouwen deden hun gewaden aan die Jozef aan hen gestuurd had en zij waren ontzettend blij om Jozef, dat hij nog leefde en het land van Egypte bestuurde.

109. Alle inwoners van Kanaän hoorden hiervan, zij kwamen en waren erg blij voor Jakob, omdat hij nog leefde.

110. Jakob gaf een feest van drie dagen voor hen en alle koningen van Kanaän en de vorsten van het land aten en dronken en verheugden zich in het huis van Jakob.

Hoofdstuk 55.

(H) Jakob gaat naar Egypte

1. Hierna gebeurde het dat Jakob zei: 'Ik zal gaan om mijn zoon in Egypte te zien, dan zal ik naar het land van Kanaän, waarover God tegen Abraham gesproken heeft, terugkeren. Want het land waar ik geboren ben kan ik niet verlaten.'

2. Zie, toen kwam het Woord van JHVH naar hem toe, Hij sprak: *'Ga met uw hele huishouden naar Egypte en blijf daar, wees niet bang om naar Egypte af te dalen, want daar zal ik u tot een groot volk maken.'*

3. Jakob zei bij zichzelf: 'Ik zal gaan om mijn zoon te zien, of hij te midden van alle inwoners van Egypte nog altijd de vrees voor zijn God in zijn hart draagt.'

4. JHVH zei tegen Jakob: *'Wees niet bang voor Jozef, want hij heeft nog altijd zijn oprechtheid in het dienen van mij bewaard, het zal goed zijn in uw ogen.'* En Jakob was ontzettend blij over zijn zoon.

5. Toen gaf Jakob zijn zonen en huishouden de opdracht om naar Egypte af te reizen, precies zoals JHVH het hem gezegd had. Jakob brak dus met zijn zoons en zijn hele huishouden op en vertrok uit het land van Kanaän, uit Berseba, met vreugde en blijdschap in zijn hart en zij gingen naar het land van Egypte.

6. Nu gebeurde het dat toen zij vlakbij Egypte waren, dat Jakob Juda vooruit naar Jozef stuurde om te horen waar zij in Egypte naartoe moesten gaan. Juda deed wat zijn vader vroeg en haastte zich vlug tot hij bij Jozef kwam. Zij wezen hen een plaats aan in het land van Gosen, voor zijn hele huishouden, hierna keerde Juda over de weg naar zijn vader terug.

7. Jozef spande de wagen aan en hij verzamelde al zijn sterke mannen, zijn dienaren en alle Egyptische officieren om zijn vader Jakob tegemoet te gaan en te ontmoeten. Het volgende bericht van Jozef werd in Egypte uitgevaardigd: 'Iedereen die Jakob niet tegemoet gaat om hem te ontmoeten zal sterven.'

8. De volgende dag trok Jozef er met heel Egypte op uit, een groot en machtig leger. Iedereen was gekleed in gewaden van fijn linnen en purper, ze droegen instrumenten van zilver en goud en hadden ook hun oorlogsuitrusting bij zich.

9. Iedereen was op weg om Jakob met verschillende muziekinstrumenten, trommels en tamboerijnen te ontmoeten. Mirre en aloë werd over de weg uitgestrooid en ieder deed waar hij goed in was. De aarde beefde van hun gejuich.

10. Alle vrouwen van Egypte klommen op de daken van Egypte en op de muren om Jakob te ontmoeten. Jozef droeg de heerserskroon van Farao op zijn hoofd, want Farao had hem deze toegezonden om deze te dragen op het moment dat hij zijn vader zou ontmoeten.

11. Toen Jozef tot op vijftig kubit van zijn vader genaderd was, sprong hij van de wagen en liep naar zijn vader toe. Toen alle officieren en edelen van Egypte zagen dat Jozef te voet naar zijn vader op weg was, sprongen zij allemaal van hun wagens af en gingen te voet op Jakob af.

12. Toen Jakob het kamp van Jozef bereikt had, keek Jakob naar het kamp dat met Jozef op hem af kwam, hij werd er blij van en was tegelijk verbaasd.

13. Jakob zei tegen Juda: 'Wie is die man die ik in het kamp van Egypte zie, gekleed in koninklijke gewaden, met een dieprode mantel aan en een koninklijke kroon op zijn hoofd, die net uit zijn wagen gestapt is en nu op ons afloopt?' Juda antwoordde zijn vader als volgt: 'Hij is uw zoon Jozef, de koning.' Jakob was verheugd om de heerlijkheid van zijn zoon te zien.

14. Jozef kwam dicht bij zijn vader en boog zich voor zijn vader neer. Alle mannen uit zijn kamp bogen samen met hem tot op de grond voor Jakob.

15. En zie, Jakob rende en haastte zich naar zijn zoon Jozef, viel hem om de nek en kustte hem, zij huilden samen. Jozef omhelsde zijn vader ook en kustte hem, zij huilden en heel het volk van Egypte hilde met hen mee.

16. Jakob zei tegen Jozef: 'Nu zal ik blij sterven nadat ik uw gezicht gezien heb, dat u nog leeft en met welk een majesteit!'

17. De zonen van Jakob en hun vrouwen en kinderen, met hun dienaren en het hele huishouden van Jakob hilde verscheurend met Jozef mee en zij kustten hem en huilden hartverscheurend met hem mee.

18. Hierna keerde Jozef met zijn volk naar Egypte terug. Zo kwamen Jakob en zijn zoons met alle kinderen uit hun huishouden bij Jozef in Egypte aan. Jozef gaf hen een plaats in het beste deel van Egypte, in het land van Gosen.

19. Jozef zei tegen zijn vader en tegen zijn broers: 'Ik zal naar Farao toe gaan en hem vertellen dat mijn broers en mijn vaders huishouden en alles wat hen toebehoort bij mij gekomen zijn en dat zij zich in het land Gosen ophouden.'

20. Jozef deed aldus en nam zijn broers Ruben, Issakar, Zebulon en zijn broer Benjamin mee en liet hen voor de Farao staan.

21. Jozef zei het volgende tegen Farao: 'Mijn broers en het huishouden van mijn vader met alles wat hen toebehoort, samen met hun kudde en vee, zijn naar mij uit het land van Kanaän toegekomen om in Egypte te wonen, want de hongersnood heeft hen hevig getroffen.'

22. Farao zei tegen Jozef: 'Laat uw vader en broers in het beste deel van het land wonen, onthoudt hen niets van het goede en laat hen het vette van het land eten.'

23. Jozef antwoordde: 'Zie ik heb hen een plaats in het land Gosen gegeven, omdat het herders zijn, laat ze daarom in Gosen blijven om daar, los van de Egyptenaren, hun kudde te weiden.'

24. Farao zei tegen Jozef: 'Doe alles met uw broers wat zij van u zullen vragen.' De zonen van Jakob bogen voor Farao neer en gingen in vrede bij hem weg. Hierna bracht Jozef zijn vader bij Farao.

25. Jakob kwam en boog voor Farao neer en Jakob zegende Farao en vertrok weer. Zo leefde Jakob samen met al zijn zonen en heel zijn huishouden in het land Gosen.

26. In het tweede jaar, dat is het honderddertigste jaar uit het leven van Jakob, onderhield Jozef zijn vader en broers en heel het huishouden van zijn vader met brood, tot en met de kleinsten, tijdens alle dagen van de hongersnood en zij kwamen niets tekort.

27. Jozef gaf hen het beste deel van het hele land. Tijdens alle dagen van Jozef leefden zij in het beste deel van Egypte. Jozef gaf hen en het hele huishouden van zijn vader ook kleren en gewaden, jaar op jaar. Zo verbleven de zonen van Jakob veilig in Egypte tijdens al de dagen van hun broer.

28. Jakob at altijd aan de tafel van Jozef want Jakob en zijn zonen werden nooit aan Jozef's tafel gemist, zowel overdag als 's avonds, los van wat zij nog in hun eigen huis aten.

29. Heel Egypte at brood uit het huis van Jozef tijdens de dagen van de hongersnood en alle Egyptenaren verkochten alles wat zij bezaten vanwege de hongersnood.

30. Jozef voegde al het land en alle velden van Egypte toe aan het bezit van Farao, in ruil voor brood. Jozef voorzag heel Egypte van brood tijdens de dagen van hongersnood. Jozef verzamelde al het zilver en goud dat hem gebracht werd voor het graan dat zij door het hele land verkochten. Zij verzamelden veel goud en zilver, naast enorme hoeveelheden aan onyxstenen, balsemhars en kostbare gewaden die zij bij Jozef brachten uit alle delen van het land, tot hun geld op was.

31. Jozef nam al het goud en zilver aan dat hem overhandigd werd, ongeveer tweeënzeventig talenten goud en zilver met onyxstenen en balsemhars in enorme hoeveelheden. Jozef verdeelde ze in vier

delen en verborg ze. Één deel verborg hij in de woestijn nabij de rode zee en één deel bij de rivier Perat. Het derde en vierde deel verborg hij in de woestijn tegenover de wildernis van Perzië en Medië.

32. Het deel van het goud en zilver dat overbleef gaf hij aan zijn broers en aan het hele huishouden van zijn vader, ook aan alle vrouwen uit het huishouden van zijn vader en het restant bracht hij in het huis van Farao, ongeveer twintig talenten goud en zilver.

33. Al het goud en zilver dat over was gaf Jozef aan Farao, en Farao borg het in de schatkamer op. Hierna hielden de dagen van hongersnood in het land op. In het hele land zaaiden en oogsten zij weer en verdienden hun gebruikelijke opbrengsten, jaar op jaar, zij kwamen niets tekort.

34. Jozef woonde dus veilig in Egypte en het hele land werd door hem bestuurd. Zijn vader en zijn broers woonden in het land van Gosen en namen dat in bezit.

35. Jozef was erg oud geworden, zijn dagen liepen op hun einde en zijn twee zoons Efraïm en Manasse waren voortdurend in het huis van Jakob, samen met hun broers, de kinderen van de zonen van Jakob, om de wegen van JHWH en zijn wet te leren kennen.

36. Jakob en zijn zonen woonden dus in het land van Egypte, in het land van Gosen en zij namen het in bezit, zij waren vruchtbaar en vermenigvuldigden zich daar.

Hoofdstuk 56.

(P) Jakob zegent zijn zonen

1. Jakob leefde zeventien jaar in het land van Egypte, zo kwamen de dagen van Jakob en de jaren van zijn leven uit op honderdzevenenveertig jaar.

2. In die tijd werd Jakob door de ziekte waardoor hij gestorven is geveld. Hij vroeg om zijn zoon Jozef uit Egypte te halen en Jozef kwam bij zijn vader.

3. Jakob zei tegen Jozef en tegen zijn zoons: 'Zie ik zal sterven en de God van uw voorouders zal u bezoeken en u terugbrengen naar het land wat JHWH gezworen heeft te geven aan uw kinderen na u. Als ik nu gestorven ben, begraaf mij dan in de grot die in Makpela is, in Hebron, naast mijn voorouders in het land van Kanaän.'

4. Jakob liet zijn zonen zweren om hem in Makpela te begraven, in Hebron, en zijn zonen zwoeren dat zij dit zouden doen.

5. Hij gaf hen de volgende opdracht: 'Dien uw God JHWH, want Hij die uw voorvaders bevrijd heeft, zal ook u uit uw problemen verlossen.'

6. Jakob zei: 'Roep al uw kinderen bij mij.' Alle kinderen van de zonen van Jakob kwamen daarop en zaten tegenover hem. Jakob zegende hen en zei tegen hen: 'JHWH, de God van uw voorvaders zal u duizend keer zoveel geven en zegenen. Moge Hij u de zegening van uw voorvader Abraham geven.' Alle kinderen van de zonen van Jakob vertrokken die dag, nadat hij hen gezegend had.

7. De volgende dag riep Jakob opnieuw zijn zonen bij zich. Iedereen verzamelde zich, ging naar hem toe en zat tegenover hem. Voordat Jakob stierf zegende hij zijn zonen op die dag. Iedere man zegende hij met zijn eigen zegening, zie het is geschreven in het boek van de wet van JHWH dat Israël toebehoort.

8. Jakob zei tegen Juda: 'Mijn zoon, ik weet dat u een sterk man voor uw broers bent, heers over hen en uw zonen zullen voor eeuwig heersen over hun zonen.'

9. Leer uw zonen alleen hoe de boog en alle oorlogswapens te hanteren, zodat zij de oorlogen van hun broer die over zijn vijanden zal heersen kunnen uitvechten.'

10. Jakob gaf zijn zoons nog meer bevelen die dag, hij zei: 'Zie ik zal vandaag bij mijn volk worden vergaderd, haal mij uit Egypte weg en begraaft mij in de grot van Makpela, zoals ik u opgedragen heb.

11. Let daarbij op dat niemand van uw zonen mij draagt, u moet dat zelf doen. Als u mijn lichaam samen naar het land van Kanaän toe draagt dan moet u dat op de volgende manier doen:

12. Juda, Issakar en Zebulon moeten mijn baar aan de oostelijke kant dragen. Ruben, Simeon en Gad aan de zuidkant. Efraïm, Manasse en Benjamin aan de westkant. Dan, Asher en Naftali aan de noordkant.

13. Levi mag niet met u meedoen met dragen, want hij en zijn zonen zullen de ark van het verbond van JHWH in het kamp van de Israëlieten dragen. Ook mijn zoon Jozef mag niet tillen, want laat zijn glorie koninklijk blijven, zoals het hoort. Daarom zullen Efraïm en Manasse in hun plaats tillen.

14. Als u mij wegdraagt moet u zo handelen en veronachtzaam niets van wat ik u opdraag. Als u dit met mij doet, dan zal het zo gebeuren dat JHWH u en uw kinderen hierna voor eeuwig goedgunstig zal zijn.

15. U mijn zonen, heb respect voor uw broers en uw familie. Draag uw kinderen en kleinkinderen op om JHWH de God van uw voorouders alle dagen te dienen.

16. Zo zullen de dagen dat u in het land woont verlengd worden, voor u en uw kinderen en uw kleinkinderen voor eeuwig. Als u doet wat goed en oprecht is in de ogen van uw God JHWH en over al Zijn wegen wandelt.

17. U Jozef, mijn zoon, vergeef alstublieft de fouten van uw broers en alles wat zij u misdaan hebben en de schade die ze u berokkend hebben, want God heeft dat zo bedoeld, ten voordele van uzelf en uw kinderen.

18. En O mijn zoon, laat uw broers niet achter bij de inwoners van Egypte, kwets hun gevoelens ook niet, want zie, ik geef hen in Gods handen over, en ook in uw hand, om hen voor de Egyptenaren te bewaren.' De zonen van Jakob antwoordden hun vader met te zeggen: 'O, onze vader, wij zullen alles doen wat u ons opgedragen heeft, moge God alleen met ons zijn.'

19. Jakob zei tegen zijn zonen: 'Als u zich aan al Zijn wegen houdt zal God u bewaren. Keer u niet van Zijn wegen af, niet naar rechts en niet naar links, maar doe wat goed en oprecht is in Zijn ogen.

20. Want ik weet dat vele en zware problemen u in de toekomst in dit land zullen overkomen, ja aan uw kinderen en kleinkinderen. Blijf JHWH dienen, dan zal Hij u uit alle problemen verlossen.

21. Het zal zijn dat wanneer u God navolgt en Hem dient en als u uw kinderen en kleinkinderen die u opvolgen onderwijst om JHWH te kennen, dat JHWH dan onder u en uw kinderen een dienaar op zal doen staan, uit uw nageslacht, en JHWH zal u door zijn hand uit alle verdrukkingen verlossen, u uit Egypte leiden en u terugbrengen naar het land van uw voorvaders om het met zekerheid te beërven.'

(H) Jakob sterft, de strijd met de zonen van Esau bij de begrafenis

22. Hierna stopte Jakob met het geven van opdrachten aan zijn zoons, hij trok zijn voeten op het bed, stierf en werd bij zijn volk vergaderd.

23. Jozef viel over zijn vader heen, riep en hilde om hem en kuste hem. Met bittere stem riep hij uit en zei: 'O mijn vader, mijn vader!'

24. De vrouwen van zijn zonen en heel zijn huishouden kwamen en vielen bij Jakob neer, zij huilden om hem en riepen met luide stem om Jakob.

25. De zonen van Jakob stonden samen op en scheurden hun kleding. Iedereen gordde een zak om zijn heupen en viel met zijn gezicht naar de grond, zij gooiden aarde omhoog, dat over hun hoofd weer omlaag kwam.

26. Osnath, de vrouw van Jozef, werd ook verteld wat er gebeurd was. Zij stond op, deed een zak aan en zij kwam samen met alle Egyptische vrouwen die bij haar waren om te rouwen en huilen om Jakob.

27. Alle mensen uit Egypte die Jakob kenden kwamen die dag allemaal toen zij hoorden wat er gebeurd was. Heel Egypte hilde vele dagen lang.

28. Ook uit het land van Kanaän kwamen de vrouwen naar Egypte toe toen zij hoorden dat Jakob gestorven was, zeven dagen lang huilden zij over hem in Egypte.

29. Hierna gebeurde het dat Jozef zijn dienaren en de doktoren opdracht gaf om zijn vader met mirre, wierook en allerlei soorten geuren en parfums te balsemen. De dokters balsemden Jakob zoals Jozef het hen opgedragen had.

30. Alle inwoners van Egypte, de oudsten en alle inwoners uit het land van Gosen huilden en rouwden dus om Jakob. Ook al zijn zonen en de kinderen uit zijn huishouden hadden gedurende vele dagen verdriet en waren in rouw om hun vader Jakob.

31. Nadat de dagen van zijn rouw langzaam voorbij gingen, na zeventig dagen, toen zei Jozef tegen Farao: 'Ik zal vertrekken en mijn vader in Kanaän gaan begraven, zoals hij mij heeft doen zweren, hierna zal ik terugkomen.'

32. Farao liet Jozef gaan na gezegd te hebben: 'Ga op weg en begraaft uw vader zoals hij gevraagd heeft en u heeft doen zweren.' Samen met al zijn broers stond Jozef op om naar het land van Kanaän te gaan om hun vader Jakob zo te begraven als hij hen dat opgedragen had.

33. Farao gaf opdracht dat in heel Egypte uitgevaardigd moest worden: 'Iedereen die niet met Jozef en zijn broers meegaat naar het land van Kanaän om Jakob te begraven, die zal sterven.'

34. Heel Egypte hoorde wat Farao uitgevaardigd had. Met elkaar stonden zij dus op, alle dienaren van Farao, alle oudsten uit zijn huis en alle oudsten uit het land van Egypte trokken samen met Jozef op, als dienaren van Jozef en zij gingen op weg om Jakob in het land van Kanaän te begraven.

35. De zonen van Jakob droegen de baar waarop hij gelegd was, precies zoals hun vader het hen opgedragen had, zo handelden zijn zonen met hem.

36. De baar was uit zuiver goud gemaakt. Aan alle kanten was zij bedekt met ingelegde onyxstenen en balsemhars. De baar was bedekt met een goud geweven kunstwerk, met draden in elkaar geweven. Dit was weer bedekt met haken van onyxstenen en balsemhars.

37. Jozef deed een grote gouden kroon op het hoofd van zijn vader. Hij gaf hem een gouden scepter in zijn hand en zij omringden de baar zoals het gewoonlijk ook gebeurde bij koningen die nog leefden.

38. Alle troepen van Egypte gingen in de volgende slagorde voor hem uit: Eerst kwamen alle sterke

mannen van Farao, samen met de sterke mannen van Jozef en hierachter liepen de overige inwoners van Egypte. Iedereen had zijn zwaard omgord en een maliënkolder aan, zij droegen hun volle bewapening.

39. Alle rouwenden en klagenden liepen op een afstand achter de baar aan, al huilend en klagend liepen zij voort, alle overige mensen liepen ook achter de baar aan.

40. Jozef en zijn huishouden liep samen met de baar mee, blootsvoets en huilend. De rest van de dienaren van Jozef liep om hem heen. Ieder van hen had zijn wapenrusting aan en zij waren allemaal bewapend met oorlogswapens.

41. Vijftig van de dienaren van Jakob liepen voor de baar uit. Zij strooiden mirre en aloë en allerlei soorten parfums over de weg uit. Alle zonen van Jakob die de baar droegen liepen over de geuren heen, terwijl de dienaren van Jakob voor hen de parfums over de weg uitstrooiden.

42. Jozef trok met een groot kamp op. Iedere dag, totdat zij het land van Kanaän bereikten, deden zij hetzelfde. Toen zij bij de dorsvloer van Arad aankwamen, deze bevond zich aan de andere kant van de Jordaan, barstten zij terplekke in een hevig huilen uit.

43. Alle koningen van Kanaän hoorden hiervan en zij gingen allemaal op weg, ieder verliet zijn huis, eenendertig Kanaänitische koningen, zij kwamen allemaal met hun mannen om over Jakob te rouwen en te huilen.

44. Alle koningen zagen de baar van Jakob en zie, hij droeg de kroon van Jozef. Ook zij legden hun kronen op de baar en bedekten deze rondom met kronen.

45. Alle koningen rouwden hevig en diep om Jakob op die plaats, samen met de zonen van Jakob en heel Egypte, want alle koningen van Kanaän wisten hoe moedig Jakob en zijn zonen waren.

46. Het bericht bereikte ook Esau dat Jakob in Egypte gestorven was en dat zijn zonen en heel Egypte hem naar het land van Kanaän begeleidden om hem daar te begraven.

47. Toen Esau over de berg Seir aan het wandelen was bereikte hem dit bericht. Direct stond hij samen met zijn zoons, zijn mensen en hele huishouden op, een ontzettend grote menigte, en ook zij kwamen om over Jakob te rouwen en te huilen.

48. Het gebeurde dus dat toen Esau erbij kwam, dat hij ook om zijn broer Jakob rouwde. Heel Egypte en Kanaän stond opnieuw op en rouwde samen met Esau een grote rouwklacht om Jakob op die plaats.

49. Toen brachten Jozef en zijn broers hun vader Jakob weg van die plaats en zij gingen naar Hebron om Jakob in de grot naast zijn vaders te begraven.

50. Zij kwamen bij de grot in Kirjat-arba aan. Toen zij aankwamen stond Esau met zijn zonen voor hen om hen te verhinderen de grot te bereiken, zij zeiden: 'Jakob zal hierin niet begraven worden, want zij behoort ons en onze vader toe.'

51. Jozef en zijn broers luisterden naar wat de zonen van Esau zeiden en werden er vreselijk kwaad over. Jozef liep naar Esau toe en zei: 'Wat betekent dit wat zij hier beweren? Mijn vader heeft dit toch zeker met grote rijkdommen van u gekocht nadat Isaak gestorven was, nu inmiddels vijftientig jaar geleden, samen met het hele land van Kanaän heeft hij dit van u en van uw zonen en hele nageslacht gekocht.'

52. Jakob heeft dit gekocht voor zijn zonen en hun nageslacht, als een eeuwige erfenis, waarom zegt u deze dingen dan vandaag?'

53. Esau gaf het volgende antwoord: 'U liegt en bedriegt, want niets van wat mij in dit land toebehoort heb ik verkocht zoals u dat beweert. Niets wat mij toebehoort, heeft mijn broer Jakob van mij in dit land gekocht.'

54. Esau sprak deze woorden om Jozef met zijn woorden een loer te draaien, want Esau wist dat Jozef in die dagen niet aanwezig was toen Esau alles wat hem toebehoorde in het land van Kanaän aan Jakob verkocht.

55. Jozef zei tegen Esau: 'Mijn vader heeft dit alles toch zeker met u beklonken in de koopakte en de akte door getuigen laten bekrachtigen, zie wij bewaren haar nog in Egypte.'

56. Esau gaf hem ten antwoord: 'Breng de akte en alles wat u in de akte opgeschreven vindt, dat zullen wij doen.'

57. Jozef riep zijn broer Naftali en hij zei: 'Haast u snel, aarzel niet, ren bid ik u naar Egypte toe en haal al de akten. De verkoopakte, de verzegelde akte en de open akte. Neem ook alle eerdere akten mee waarin de overeenkomsten met het geboorterecht zijn opgeschreven, neem ook die mee.'

58. U moet ze hier bij ons brengen, dan kunnen wij hieruit lezen of de woorden van Esau en zijn zonen die zij vandaag gesproken hebben waar zijn.'

59. Naftali luisterde naar wat Jozef zei, haastte zich en rende naar Egypte toe. Naftali was te voet sneller dan herten die door de woestijn rennen, hij zou nog over korenaren rennen zonder ze te verpletteren.

60. Toen Esau zag dat Naftali vertrokken was om de akten op te halen, nam hij met zijn zonen nog meer stelling voor de grot in. Esau en al zijn mensen stonden zo tegenover Jozef en zijn broers, klaar om het gevecht aan te gaan.

61. Alle zonen van Jakob en het volk van Egypte vocht hierna met Esau en zijn mannen. De zonen van Esau en zijn volk werden door de zonen van Jakob verslagen, de zonen van Jakob doodden hierbij veertig van de mannen van Esau.

62. Chusim, de zoon van Dan, de zoon van Jakob, voegde zich op dat moment ook bij de zonen van Jakob, hij was toen nog ongeveer honderd kubit van het slagveld verwijderd, omdat hij namelijk bij de kinderen van de zonen van Jakob gebleven was om de baar van Jakob te beschermen.

63. Chusim was doofstom, maar hij begreep goed waarom al deze onderlinge ophef ontstaan was.

64. Hij vroeg het volgende: 'Waarom begraaft u de doden niet en waarom is er zoveel ophef ontstaan?' Zij antwoordden hem wat Esau en zijn zoons gezegd hadden. Daarop rende hij in het vuur van de strijd naar Esau toe en sloeg Esau met zijn zwaard, waardoor hij zijn hoofd zo hard afhakte dat het ver weg rolde, zo viel Esau tussen de slachtoffers van het gevecht.

65. Toen Chusim dit gedaan had, kregen de zonen van Jakob de overhand over de zonen van Esau. Met geweld begroeven de zonen van Jakob hun vader Jakob in de grot, en de zonen van Esau stonden erbij en keken ernaar.

66. Zo werd Jakob in Hebron begraven, in de grot van Makpela die Abraham van de zonen van Heth gekocht had als privé begraafplaats, hij werd in erg kostbare kleding begraven.

67. Geen koning werd zoveel eer bewezen als dat Jozef aan zijn vader bij zijn dood bewezen heeft. Want met grote eer, zoals het bij koninklijke begrafenissen gaat, werd hij begraven.

68. Jozef en zijn broers rouwden daar zeven dagen lang om hun vader.

Hoofdstuk 57.

1. Hierna voerden de zonen van Esau weer oorlog met de zonen van Jakob. In Hebron gingen de zonen van Esau het gevecht aan met de zonen van Jakob, terwijl Esau daar nog altijd onbegraven dood neerlag.

2. Het was een zwaar onderling gevecht en de zonen van Esau werden door de zonen van Jakob verslagen. Tachtig man van de zonen van Esau werden door de zonen van Jakob verslagen en niemand van de mensen van Jakob stierf daarbij. De hand van Jozef had de overhand over alle mannen die bij de zonen van Esau hoorden. Hij nam Zefo, de zoon van Elifaz, de zoon van Esau en vijftig van zijn mannen gevangen. Hij bond ze met ijzeren kettingen en overhandigde hen aan zijn dienaren om ze naar Egypte te voeren.

3. Toen de zonen van Jakob Zefo en zijn mensen gevangen genomen hadden, gebeurde het dat iedereen die uit het huis van Esau overbleef ernstig voor zijn leven vreesde, dat zij ook gevangengenomen zouden worden. Samen met Elifaz, de zoon van Esau en zijn mensen vluchtten zij, samen met Esau's lichaam en zij gingen op weg naar de berg Seir.

4. Toen zij bij de berg Seir aankwamen begroeven zij Esau in Seir, maar zijn hoofd hadden zij niet met hen mee naar Seir meegenomen. Op de plaats waar de strijd in Hebron gevoerd werd ligt dit namelijk begraven.

5. Toen de zonen van Esau voor de zonen van Jakob weggevlucht waren, gebeurde het dat de zonen van Jakob hen tot aan de grens met Seir achtervolgden. Toen zij hen achtervolgden, doodden zij niemand van hen meer, omdat het lichaam van Esau dat zij bij zich droegen hen in verwarring bracht. Het lukte hen dus om te vluchten en de zonen van Jakob keerden zich van hen af en kwamen weer aan bij de plaats waar hun broers waren, in Hebron. Die dag en de volgende dag bleven zij daar, totdat zij voldoende uitgerust van het gevecht waren.

6. Hierna gebeurde het op de derde dag, dat de zonen van de Horiet Seir zich verzamelden. Zij verzamelden alle kinderen uit het oosten, een menigte mensen zo omvangrijk als het zand van de zee. Zij kwamen en gingen naar Egypte toe om met Jozef en zijn broers te vechten en hun broers te bevrijden.

7. Jozef en de zonen van Jakob hoorden dat de zonen van Esau en de kinderen uit het oosten op hen afkwamen om oorlog te voeren en om hun broers te bevrijden.

8. Jozef, zijn broers en de sterke mannen van Egypte trokken op en gingen nabij de stad van Ramses het gevecht aan. Jozef en zijn broers brachten daar een immense slag aan de zonen van Esau en de kinderen uit het oosten toe.

9. Zeshonderdduizend man van hen werden verslagen en alle machtige mannen uit de kinderen van de Horiet Seir werden gedood. Er bleven er maar een paar over en ook ontzettend veel van de kinderen uit het oosten werden gedood, samen met de kinderen van Esau.

Elifaz, de zoon van Esau en de kinderen uit het oosten vluchtten allemaal weg voor Jozef en zijn broers.

10. Jozef en zijn broers achtervolgden hen totdat zij in Sukkot aankwamen. Dertig man van hen doodden zij in Sukkot. De rest van hen ontsnapte en vluchtte ieder naar zijn eigen stad.

11. Toen keerden Jozef, zijn broers en de sterke mannen van Egypte terug en gingen met vreugde en al feestend bij hen weg, want zij hadden al hun vijanden verslagen.

12. Zefo, de zoon van Elifaz en zijn mannen waren nog altijd slaven van de zonen van Jakob in Egypte en dat deed hen des te meer pijn.

13. Toen de zonen van Esau en de zonen van Seir in hun land terugkeerden, zagen de zonen van Seir dat iedereen in handen van de zonen van Jakob en het volk van Egypte gevallen was, en dit alles om het gevecht dat de zonen van Esau aangegaan waren.

14. De zonen van Seir zeiden tegen de zonen van Esau: 'U heeft gezien en weet dat wij dit gevecht vanwege u zijn aangegaan en nu is er geen machtige man of vaardig krijger meer over.'

15. Vertrek daarom uit ons land. Ga terug naar het land van Kanaän, naar het land waar uw voorvaders leefden. Waarom zullen uw kinderen in de toekomst meeërvan met onze kinderen?'

16. De kinderen van Esau wilden echter niet naar de kinderen van Seir luisteren en de kinderen van Seir overwogen dus om hen de oorlog te verklaren.

17. In het geheim stuurden de kinderen van Esau toen een bericht aan Angeas, de koning van Afrika, die ook wel Dinhaba genoemd wordt, het luidde:

18. 'Stuur enige mannen van u naar ons toe en laat ze naar ons komen, dan zullen wij samen tegen de kinderen van de Horiet Seir strijden, want zij hebben besloten om tegen ons te vechten en ons uit het land weg te jagen.'

19. Angeas, de koning van Dinhaba, stemde ermee in omdat hij in die dagen bevriend was met de kinderen van Esau. Angeas stuurde vijfhonderd moedige infanteristen naar de kinderen van Esau toe en achthonderd mannen te paard.

20. De kinderen van Seir stuurden de volgende berichten aan de kinderen van het oosten en uit Midjan: 'U heeft gezien wat de kinderen van Esau ons aangedaan hebben. Vanwege hen zijn wij bijna allemaal vernietigd toen zij vochten met de zonen van Jakob.'

21. Kom daarom naar ons toe en help ons, dan zullen wij samen tegen hen vechten, hen het land uit jagen en de oorzaak dat onze broers voor hen in de strijd met hun broers, de zonen van Jakob, gestorven zijn wreken.

22. Alle kinderen uit het oosten luisterden naar de zonen van Seir. Ongeveer achthonderd man van hen kwam met getrokken zwaard bij hen en op dat moment gingen de kinderen van Esau in de woestijn Paran het gevecht aan met de kinderen van Seir.

23. De kinderen van Seir hadden de overhand over de zonen van Esau. Tweehonderd van de mannen uit het volk van Angeas, de koning van Dinhaba, die hoorden bij de kinderen van Esau werden die dag door de kinderen van Seir in de strijd gedood.

24. Op de tweede dag kwamen de kinderen van Esau om nog een keer met de kinderen van Seir te vechten en het gevecht zag er ook deze tweede keer niet goed

uit voor de kinderen van Esau, zij werden door de kinderen van Seïr in het nauw gedreven.

25. Toen de kinderen van Esau merkten dat de kinderen van Seïr sterker dan zij waren, keerden sommige mannen uit de kinderen van Esau zich af om hun vijanden de kinderen van Seïr, te helpen.

26. Achtervolgden de mensen van Angeas, de koning van Dinhaba, uit het kamp van de kinderen van Esau sneuvelden in dit tweede gevecht.

27. Op de derde dag hoorden de kinderen van Esau dat sommige van hun broers gedeserteerd waren en in het tweede gevecht tegen hen gevochten hadden. De kinderen van Esau rouwden toen zij dit hoorden.

28. Zij zeiden onder elkaar: 'Wat zullen wij met onze broers doen die zich van ons naar onze vijand toe afgekeerd hebben, de kinderen van Seïr?' Opnieuw stuurden de kinderen van Esau een bericht aan Angeas, koning van Dinhaba, waarin stond:

29. 'Stuur nog andere mannen naar ons toe, dan kunnen wij met hen tegen de kinderen van Seïr vechten, want al twee keer hebben zij ons een zwaardere slag toegebracht dan wij.'

30. Opnieuw stuurde Angeas ongeveer zeshonderd moedige mannen naar de kinderen van Esau toe, zij kwamen de kinderen van Esau assisteren.

31. Na tien dagen gingen de kinderen van Esau opnieuw het gevecht met de kinderen van Seïr in de woestijn Paran aan en dit gevecht viel de kinderen van Seïr zwaar. Dit keer waren de kinderen van Esau sterker dan de kinderen van Seïr en de kinderen van Seïr werden door de kinderen van Esau verslagen. Ongeveer tweeduizend man van hen werden door de kinderen van Esau verslagen.

32. Alle sterke mannen van de kinderen van Seïr stierven in dit gevecht, alleen hun jonge kinderen bleven nog in hun steden over.

33. Heel Midjan en de kinderen van het oosten namen hierop de vlucht uit de strijd. Zij lieten de kinderen van Seïr achter en vluchtten toen zij zagen dat zij het gevecht aan het verliezen waren. De kinderen van Esau achtervolgden al de kinderen uit het oosten totdat zij in hun eigen land aankwamen.

34. Ongeveer tweehonderdvijftig van hun mannen werden door de kinderen van Esau verslagen. Van de kinderen van Esau sneuvelden ongeveer dertig man in die strijd, maar dit kwaad overkwam hen door de mensen die zich van hun broers afgekeerd hadden, door de kinderen van de Horiet Seïr te helpen. Hierdoor werden de kinderen van Esau nogmaals bepaald bij het kwaad wat hun broers gedaan hadden en zij rouwden hier opnieuw om.

35. Het gebeurde dat de kinderen van Esau naar hun huizen in Seïr terugkeerden en daar doodden de kinderen van Esau de kinderen van Seïr die in het land achtergebleven waren. Al hun vrouwen en kleine kinderen doodden zij, niemand lieten zij in leven, behalve vijftig jonge jongens en meisjes die zij nog wel in leven lieten. De kinderen van Esau brachten hen niet ter dood, de jongens werden hun slaven en de meisjes namen zij tot vrouw.

36. De kinderen van Esau woonden daarna in Seïr, in plaats van de kinderen van Seïr, zij erfden hun land en namen het in bezit.

37. De zonen van Esau namen alles wat in het land aan de kinderen van Seïr toebehoord had in, hun kudden, stieren en spullen. Alles wat de kinderen van Seïr toebehoorde werd door de kinderen van Esau

meegenomen en de kinderen van Esau wonen nog in Seïr, in plaats van de kinderen van Seïr, tot op deze dag. De kinderen van Esau verdeelden het land over de vijf zonen van Esau en hun families.

38. In die dagen gebeurde het ook dat de kinderen van Esau besloten om een koning over hen in het land dat zij in bezit genomen hadden te kronen. Zij zeiden tegen elkaar: 'Het is beter zo, want hij zal over ons land regeren en wij zullen onder zijn leiding staan, hij zal ook onze oorlogen tegen onze vijanden voeren,' dus deden zij dit.

39. Alle kinderen van Esau zwoeren het volgende: 'Geen van hun broers zou ooit over hen regeren, maar altijd een vreemdeling die niet één van hun broers is.' Want de zielen van de kinderen van Esau waren verbitterd, vader tegenover zoon en broer tegenover vriend, vanwege het kwaad dat hen door hun eigen broers overkomen was toen zij met de kinderen van Seïr gevochten hadden.

40. Daarom zwoeren de zonen van Esau het volgende: 'Vanaf die dag zouden zij voor zich geen koning uit hun broers kiezen, maar één uit een vreemd land,' en dat tot op de dag van vandaag.

41. Nu was er een man uit het volk van Angeas, de koning van Dinhaba. Hij heette Bela, de zoon van Beor, hij was een erg moedige man, knap, zag er goed uit en in alle opzichten verstandig, een redelijk man en bestuurder. Niemand uit het volk van Angeas was zoals hij.

42. Alle kinderen van Esau namen hem mee en zalfden hem. Zij kroonden hem tot koning en bogen voor hem neer. Zij zeiden tegen hem: 'Lang leve de koning! Lang leve de koning!'

43. Zij spreidden hun kleren voor hem over de straat uit, iedere man bracht hem oorbellen van goud en zilver, of ringen, of armbanden. Zij maakten hem erg rijk met zilver en goud, met onyxstenen en balsemhars. Zij maakten ook een koninklijke troon voor hem en deden hem een koningskroon op zijn hoofd. Zij bouwden een paleis voor hem waarin hij woonde en zo werd hij koning over alle kinderen van Esau.

44. Het volk van Angeas werd betaald voor het vechten voor de kinderen van Esau. Daarna vertrokken zij en keerden in die tijd naar hun meester, de koning van Dinhaba, terug.

45. Bela regeerde dertig jaar over de kinderen van Esau en de kinderen van Esau woonden dus in plaats van de kinderen van Seïr in dat land en tot op deze dag wonen zij daar gerust, in plaats van hen.

Hoofdstuk 58.

(H) Jozef praktisch de Farao van Egypte

1. In het tweeëndertigste jaar sinds dat de Israëlieten naar Egypte gegaan waren, wat het eenenzeventigste jaar uit het leven van Jozef is, gebeurde het dat Farao, de koning van Egypte, in dat jaar stierf. Magron (Manetho), zijn zoon regeerde in zijn plaats.

2. Voordat Jozef stierf gebod Farao aan Jozef om als een vader voor zijn zoon Magron te zijn en dat Magron onder de zorg van Jozef en zijn raadgevingen zou vallen.

3. Heel Egypte stemde ermee in dat Jozef koning over hen zou zijn want alle Egyptenaren hielden nog altijd van Jozef. Alleen Magron, de zoon van Farao, zat op

de troon van zijn vader en hij werd in die dagen koning, in plaats van zijn vader.

4. Magron was eenenveertig jaar oud toen hij de regering overnam en hij regeerde veertig jaar over Egypte. Heel Egypte noemde hem Farao, net als zijn vader, zoals het in Egypte gebruikelijk was bij elke koning die over hen heerste.

5. Nu gebeurde het toen deze Farao in plaats van zijn vader regeerde dat hij alle wetten van Egypte en de regeringszaken in handen stelde van Jozef, precies zoals zijn vader het hem opgedragen had.

6. Zo werd Jozef de koning van Egypte. Hij had de regie over heel Egypte en heel Egypte viel onder zijn zorg en bestuur. Heel Egypte hechtte zich na de dood van Farao aan Jozef en zij hielden ontzettend veel van hem terwijl hij koning over hen was.

7. Maar er waren sommige mensen onder hen die niet van hem hielden, zij zeiden: 'Geen vreemdeling zal over ons heersen.' Toch was het hele bestuur over Egypte in die dagen na de dood van de Farao aan Jozef overgedragen, hij was de regent en deed wat hij wilde met het hele land, zonder dat iemand tussenbeide kwam.

8. Heel Egypte was dus aan de zorg van Jozef toevertrouwd en Jozef was in oorlog met alle vijanden die hen omringden. Hij onderwierp hen, alle landen, alle Filistijnen tot aan de grenzen met Kanaän werden door Jozef onderworpen. Zij waren allemaal in zijn macht en betaalden een jaarlijkse belasting aan Jozef.

9. Farao, de koning van Egypte, zat dus in plaats van zijn vader op de troon, maar stond wel onder controle en advies van Jozef, zoals hij eerder onder controle van zijn vader stond.

10. Hij regeerde nergens anders dan in het land Egypte, en wel onder supervisie van Jozef, maar Jozef regeerde over het hele land in die tijd, vanaf Egypte tot aan de grote rivier Perat (Eufraat).

11. Jozef was voorspoedig op al zijn wegen en JHWH was met hem. JHWH gaf Jozef nog meer wijsheid en eer en glorie en liefde voor hem in de harten van de Egyptenaren en door het hele land. Veertig jaar regeerde Jozef over dit hele land.

12. Uit alle landen van de Filistijnen, Kanaän en Sidon en ook van de andere kant van de Jordaan werden dagelijks geschenken naar Jozef toe gebracht, zo was heel het land in handen van Jozef. Jaarlijks brachten zij hem een toegewezen belasting, want Jozef had al zijn omringende vijanden bevochten en onderworpen waardoor hij het hele land in handen gekregen had. Zo regeerde Jozef stevig op zijn Egyptische troon.

13. Ook al zijn broers, de zonen van Jakob, woonden in de dagen van Jozef veilig in het land. Zij waren vruchtbaar en namen snel in aantal toe in het land. Al hun dagen dienden zij JHWH, precies zoals hun vader Jakob het hen opgedragen had.

14. Na vele dagen en jaren, toen de kinderen van Esau gerust in hun land met hun koning Bela woonden, was het zo dat ook de kinderen van Esau vruchtbaar en talrijk werden in hun land. Toen besloten zij om het gevecht aan te gaan met de zonen van Jakob en heel Egypte, om hun broer Zefo, de zoon van Elifaz en zijn mannen te bevrijden, want zij waren in die dagen nog altijd slaven van Jozef.

15. De kinderen van Esau berichtten aan alle kinderen van het oosten dat zij vrede met hen wilden sluiten. Daarna kwamen al de kinderen van het oosten naar de kinderen van Esau toe om oorlog met Egypte te voeren.

16. Ook uit het volk van Angeas, de koning van Dinhaba deden ze mee. De kinderen van Ismaël werden ook opgeroepen en kwamen ook naar hen toe.

17. Al deze mensen verzamelden zich dus en kwamen naar Seir toe om de kinderen van Esau te ondersteunen in hun gevechten. Het werd een erg groot en omvangrijk kamp, zo veel als het zand van de zee, ongeveer achthonderdduizend man, voetvolk en mannen te paard. Al deze troepen gingen naar Egypte toe om met de zonen van Jakob te vechten en zij sloegen hun tenten op bij Ramses.

18. Jozef trok er met zijn broers en de sterke mannen van Egypte opuit, ongeveer zeshonderd man, en zij bevochten hen in het land van Ramses. Toen vochten de zonen van Jakob opnieuw met de kinderen van Esau, in het vijftigste jaar dat de zonen van Jakob naar Egypte toe gegaan waren en in het dertigste jaar dat Bela over de kinderen van Seir regeerde.

19. JHWH gaf alle sterke mannen van Esau en alle kinderen uit het oosten in handen van Jozef en zijn broers. Het volk van de kinderen van Esau en de kinderen uit het oosten werd zo door Jozef verslagen.

20. Van het volk van Esau en de kinderen uit het oosten die gedood werden, vielen er ongeveer tweehonderdduizend man door de zonen van Jakob. Hun koning Bela, de zoon van Beor, werd samen met hen in de strijd gedood. Toen de kinderen van Esau zagen dat hun koning in de strijd geveeld was en dood was, werden hun handen te slap om nog te vechten.

21. Jozef, zijn broers en heel Egypte was nog altijd het volk uit het huis van Esau aan het verslaan en alle mensen van Esau werden bang voor de zonen van Jakob en vluchtten voor hen weg.

22. Jozef en zijn broers en heel Egypte achtervolgden hen een dagreis ver en doodden nog eens driehonderd van hun mannen die zij onderweg neervelden, hierna keerden zij zich van hen af.

23. Zo keerden Jozef en al zijn broers naar Egypte terug, niemand van hen ontbrak, maar bij de Egyptenaren waren twaalf man gesneuveld.

24. Toen Jozef in Egypte terugkwam, gaf hij aan Zefo en zijn mannen opdracht om extra geboeid te worden, zij sloegen hen in de ijzers en zo werd hun leed nog meer verzwaard.

25. Heel het volk uit de kinderen van Esau, met de kinderen uit het oosten, keerde allemaal beschaamd naar hun eigen stad terug, want alle sterke mannen die met hen meegegaan waren, waren in de strijd gesneuveld.

26. Toen de kinderen van Esau zagen dat hun koning ook in de strijd gedood was, haastten zij zich om iemand uit de kinderen van het oosten uit te zoeken. Hij heette Jobab, de zoon van Zarach, uit het land Botzra en zij lieten hem over hen regeren in plaats van hun koning Bela.

27. Jobab zat dus op de troon van Bela als plaatsvervangend koning. Tien jaar lang regeerde Jobab in Edom over alle kinderen van Esau en vanaf die dag gingen de kinderen van Esau niet langer het gevecht met de zonen van Jakob aan. De zonen van Esau kenden de moed van de zonen van Jakob en zij waren ontzettend bang voor hen geworden.

28. Vanaf die dag haatten de zonen van Esau de zonen van Jakob en de haatgevoelens en vijandigheid was erg sterk tussen hen, al de dagen tot en met vandaag.

29. Hierna, tien jaar later, stierf Jobab, de zoon van Zarach uit Botzra. Toen namen de kinderen van Esau

een man die Chusham heette, uit het land Teman. Hem maakten zij koning over hen in plaats van Jobab en Chusham regeerde twintig jaar in Edom over alle kinderen van Esau.

30. Jozef, de koning van Egypte en zijn broers en alle kinderen van Israël bleven tijdens die dagen dus veilig in Egypte wonen, samen met alle kinderen van Jozef en zijn broers. Niets stond hen in de weg, geen ongeluk overkwam hen en het land Egypte was in die dagen tot rust gekomen van het oorlogvoeren, in de dagen van Jozef en zijn broers.

Hoofdstuk 59.

(H) Het sterven van de zonen van Israël

1. Dit zijn de namen van de zonen van Israël die in Egypte gewoond hebben, zij zijn met Jakob meegekomen. Alle zonen van Jakob waren meegekomen naar Egypte, ieder met heel zijn huishouden.

2. De kinderen van Lea heetten Ruben, Simeon, Levi, Juda, Issakar en Zebulon en hun zus heette Dina.

3. De zonen van Rachel heetten Jozef en Benjamin.

4. De zonen van Zilpa, de hulp van Lea, heetten Gad en Asher.

5. De zonen van Bilha, de hulp van Rachel, heetten Dan en Naftali.

6. Nu volgt hun nageslacht dat bij hen geboren werd in het land van Kanaän, voordat zij met hun vader Jakob in Egypte aankwamen.

7. De zonen van Ruben heetten Chanoch, Pallu, Chetron en Carmi.

8. De zonen van Simeon heetten Jemuel, Jamin, Ohad, Jachin, Zochar en Saul, de zoon van de Kanaänitische vrouw.

9. De kinderen van Levi heetten Gershon, Kehat, Merari en hun zus Jokebed die onderweg naar Egypte bij hen geboren werd.

10. De zonen van Juda heetten Er, Onan, Shela, Perez en Zalach.

11. Er en Onnan stierven in het land van Kanaän en de zonen van Perez heetten Chezron en Chamul.

12. De zonen van Issakar heetten Tola, Puva, Job en Shomron.

13. De zonen van Zebulon heetten Sered, Elon en Jachleel. De zoon van Dan heette Chusim.

14. De zonen van Naftali heetten Jachzeel, Guni, Jetzer en Shilm.

15. De zonen van Gad heetten Zifion, Chaggi, Shuni, Ezbon, Eri, Arodi en Areli.

16. De zonen van Asher heetten Jimna, Jishva, Jishvi, Beria en hun zus Serach. De zonen van Beria heetten Cheber en Malchiel.

17. De zonen van Benjamin heetten Bela, Becher, Ashbel, Gera, Naäman, Achi, Rosh, Mupim, Chupim en Ord.

18. En de zonen van Jozef die hem in Egypte geboren werden heetten Manasse en Efraïm.

19. Alle zielen die uit de lendenen van Jakob voortkwamen komen zo in totaal op zeventig zielen. Dit zijn degenen die met hun vader Jakob naar Egypte toe gekomen waren om daar te wonen. Jozef woonde gerust met al zijn broers in Egypte, zij aten het beste van het land in Egypte tijdens alle dagen van het leven van Jozef.

20. Jozef leefde drieënnegentig jaar in het land van Egypte, tachtig jaar daarvan regeerde Jozef over heel Egypte.

21. Toen de dagen van Jozef dichterbij kwamen dat hij sterven zou, riep hij zijn broers en het huishouden van zijn vader bij zich. Zij kwamen allemaal bij elkaar en zaten tegenover hem.

22. Jozef zei tegen zijn broers en tegen heel zijn vaders huishouden: 'Zie, ik ga sterven en God zal u zeker bezoeken en u uit dit land brengen naar het land dat hij gezworen heeft te geven aan uw voorvaders.

23. Als het zo ver is dat God u bezoekt en u vanaf hier naar het land van uw voorvaders zal brengen, breng dan mijn beenderen met u mee van hier.'

24. Jozef liet de zonen van Israël zweren op hun nageslacht dat hen zou opvolgen: 'God zal u zeker bezoeken en u zult mijn beenderen hier vandaan meenemen.'

25. Hierna was het zover dat Jozef in dat jaar stierf, het eenenzeventigste jaar sinds de Israëlieten naar Egypte gegaan waren.

26. Jozef was honderdtien jaar oud toen hij in het land Egypte stierf. Al zijn broers en al zijn dienaren stonden op en balsemden Jozef, zoals zij dat gewend waren, al zijn broers en heel Egypte rouwde zeventig dagen om hem.

27. Zij deden Jozef in een kist gevuld met specerijen en verschillende soorten parfum. Zij begroeven hem langs de rivier, de Sihor, en zijn zoons, al zijn broers en het hele huishouden van zijn vader rouwden zeven dagen lang om hem.

28. Nadat Jozef gestorven was gebeurde het dat alle Egyptenaren in die dagen de kinderen van Israël begonnen te overheersen. Farao, de koning van Egypte, die in plaats van zijn vader regeerde, trok alle rechtspraak over Egypte naar zich toe en bracht de volledige regering van Egypte onder zijn eigen bestuur, zo regeerde hij veilig over zijn volk.

Hoofdstuk 60.

(H) Oorlog tussen Chitim en Angeas van Afrika, Zefo familie van Esau

1. Toen het jaar op zijn einde liep en het tweeënzeventigste jaar sinds de Israëlieten naar Egypte gegaan waren aangebroken was, nadat Jozef gestorven was, vluchtte Zefo, de zoon van Elifaz, de zoon van Esau, samen met zijn mannen uit Egypte en zo gingen zij weg.

2. Hij kwam in Afrika aan, ook wel Dinhaba genoemd, bij Angeas, de koning van Afrika. Angeas ontving hem met groot eerbetoon en maakte Zefo generaal over zijn leger.

3. Zefo kwam dus in de gunst bij Angeas en zijn volk en Zefo was generaal over het leger van Angeas die vele dagen koning van Afrika was.

4. Zefo wilde Angeas, de koning van Afrika overhalen om heel zijn leger te verzamelen om het gevecht met de Egyptenaren en de zonen van Jakob aan te gaan, om te vergelden wat zij zijn broers aangedaan hadden.

5. Maar Angeas wilde niet naar Zefo luisteren om dit te doen. Want Angeas wist hoe sterk de zonen van Jakob waren en wat zij met zijn leger gedaan hadden tijdens de oorlog met de kinderen van Esau.

6. Zefo was in de ogen van Angeas en zijn volk in die dagen erg belangrijk. Hij bleef maar aandringen om

oorlog met Egypte te gaan voeren, maar zij weigerden het.

7. In die dagen leefde in het land van Chittim een man in de stad Puzimna, hij heette Uzu, hij werd door de kinderen van Chittim onrecht vergoddelijkt. De man stierf en had geen zoon, alleen een dochter die Jania heette.

8. Het meisje was ontzettend knap, mooi en intelligent, er was niemand in het hele land zo mooi en wijs als haar.

9. Enige mensen van Angeas, de koning van Afrika, hadden haar gezien en prezen haar bij hem aan. Hierop stuurde Angeas een verzoek naar de kinderen van Chittim om haar tot vrouw te mogen nemen. Het volk van Chittim stemde ermee in dat zij zijn vrouw werd.

10. Toen de boodschappers van Angeas terug op reis gingen uit het land van Chittim, zie, toen kwamen de boodschappers van Turnus, de koning van Bibentu naar Chittim toe. Turnus, de koning van Bibentu, had namelijk ook boodschappers gestuurd om Jania voor zichzelf te vragen en haar tot vrouw te nemen. Al zijn mannen hadden haar namelijk ook bij hem aangeprezen en dus had hij al zijn dienaren naar haar toe gestuurd.

11. De dienaren van Turnus kwamen dus ook in Chittim aan en vroegen de hand van Jania, om de vrouw te worden van hun koning Turnus.

12. Het volk van Chittim zei tegen hen: 'Wij kunnen haar niet weggeven omdat Angeas, de koning van Afrika verlangd heeft om haar tot vrouw te nemen voordat u gekomen bent, hij heeft gevraagd dat wij haar aan hem zouden geven. Wij kunnen het niet maken om Angeas deze jongedame te ontnemen en haar dus aan Turnus te geven.'

13. Want wij zijn bijzonder bang voor Angeas, dat hij ons dan de oorlog verklaard en ons vernietigd, uw meester Turnus zal niet in staat zijn om ons uit zijn handen te redden.'

14. Toen de boodschappers van Turnus alles hoorden wat de kinderen van Chittim spraken, keerden zij naar hun meester terug en vertelden hem alles wat de kinderen van Chittim gezegd hadden.

15. De kinderen van Chittim stuurden Angeas een herinnering, zij schreven: 'Zie, ook Turnus heeft om de hand van Jania gevraagd om haar tot vrouw te nemen en zo en zo hebben wij hem geantwoord. Wij hebben gehoord dat hij zijn hele leger verzameld heeft om oorlog met u te voeren. Hij heeft het voornemen om via de weg langs Sardinië met uw broer Lucus het gevecht aan te gaan, hierna zal hij doorreizen om met u te vechten.'

16. Angeas hoorde de woorden van de kinderen van Chittim die zij hem in een brief stuurden en hij werd er kwaad om. Hij stond op, verzamelde zijn hele leger en volgde de route via de eilanden in de zee, de route naar Sardinië, naar zijn broer Lucus die koning van Sardinië was.

17. Niblos, de zoon van Lucus, hoorde ervan dat zijn oom Angeas eraan kwam en hij ging hem met een groot leger tegemoet. Hij kustte en omhelsde hem en Niblos zei tegen Angeas: 'Als u mijn vader vraagt hoe het met hem gaat en ik eropuit getrokken ben om met u tegen Turnus te vechten, vraag hem dan om mij generaal over zijn leger te maken.' Angeas deed dit en zo kwam hij bij zijn broer aan en kwam zijn broer hem tegemoet, hij vroeg hem hoe het met hem ging.

18. Angeas vroeg zijn broer Lucus dus hoe het ging en om zijn zoon Niblos als generaal over zijn leger te benoemen. Toen deed Lucus dat en Angeas stond met zijn broer Lucus op en zij gingen samen op Turnus af om te vechten, zij hadden een groot zwaarbewapend leger bij zich.

19. Met schepen kwamen zij aan in de provincie Ashtorash en zie, Turnus kwam, op weg naar Sardinië, op hen af met de bedoeling dit te vernietigen en vandaar door te reizen om Angeas te bevechten.

20. In het dal van Kanopia gingen Angeas en zijn broer Lucus de confrontatie met Turnus aan en er ontstond een hevig en zwaar gevecht tussen hen op die plaats.

21. Het gevecht liep slecht af voor Lucus, de koning van Sardinië en heel zijn leger werd verslagen, ook zijn zoon Niblos sneuvelde in het gevecht.

22. Zijn oom Angeas gaf opdracht om een gouden kist voor Niblos te maken en zij deden hem daarin. Angeas ging opnieuw het gevecht met Turnus aan en Angeas was sterker dan hij, hij versloeg hem en doodde al zijn manschappen door de scherpte van het zwaard. Zo heeft Angeas het verlies van Niblos, de zoon van zijn broer en het verlies van het leger van zijn broer Lucus gewroken.

23. Toen Turnus stierf waren degenen die de slag overleefd hadden niet langer sterk genoeg om te vechten en zij vluchtten voor Angeas en zijn broer Lucus weg.

24. Angeas en zijn broer Lucus achtervolgden hen tot op de hoofdroute die tussen Alfano en Rome loopt en zij versloegen het hele leger van Turnus met de scherpte van het zwaard.

25. Lucus, de koning van Sardinië, gaf zijn dienaren de opdracht om een koperen kist te maken en dat zij het lichaam van Niblos daarin moesten leggen, hij werd daar terplekke begraven.

26. Boven op het graf bouwden zij naast de hoofdweg een hoge toren en zij vernoemden deze naar Niblos, tot op deze dag. Zij begroeven Turnus, de koning van Bibentu, ook op dezelfde plaats als Niblos.

27. Zie, langs de hoofdweg van Alfano naar Rome ligt nog altijd het graf van Niblos aan de ene kant en het graf van Turnus aan de andere kant, met tot op de dag van vandaag de bestrating er tussenin.

28. Toen Niblos begraven was, keerde zijn vader Lucus naar zijn land Sardinië terug en Angeas, de koning van Afrika en zijn broer, ging met zijn mensen naar de stad Bibentu toe, de stad van Turnus.

29. Zijn roem ging vooruit naar de inwoners van Bibentu, dus waren zij erg bang voor hem en zij gingen hem al huilend en smekend tegemoet. De inwoners van Bibentu smeekten Angeas dat hij hen niet zou doden of hun stad zou vernietigen en hij stemde hiermee in. Bibentu werd in die dagen namelijk beschouwd als één van de steden van de kinderen van Chittim, daarom vernietigde hij de stad niet.

30. Maar vanaf die dag gingen de troepen van de koning van Afrika naar Chittim toe om haar leeg te roven en te plunderen en iedere keer dat zij gingen, ging Zefo, de generaal van het leger van Angeas met hen mee.

31. Hierna keerde Angeas met zijn leger terug en kwam in de stad Puzimna aan en Angeas nam Jania, de dochter van Uzu, daar tot vrouw en bracht haar naar zijn stad in Afrika toe.

Hoofdstuk 61.

(H) Zefo regeert over Chittim en Italia

1. In die tijd gebeurde het dat Farao, de koning van Egypte, heel zijn volk opdroeg om een sterk paleis voor hem te maken in Egypte.

2. Hij gaf ook de zonen van Jakob de opdracht dat zij bij het bouwen moesten helpen. Zo maakten de Egyptenaren een prachtig en sierlijk paleis voor het koninklijk huis. Hij ging daarin wonen, vernieuwde zijn regering en regeerde met vaste hand.

3. In dat jaar stierf Zebulon, de zoon van Jakob, dat is het tweeënzeventigste jaar sinds de Israëlieten naar Egypte waren afgedaald. Toen Zebulon stierf was hij honderdveertien jaar oud. Hij werd in een kist gelegd en aan zijn kinderen teruggegeven.

4. In het vijfenzeventigste jaar stierf zijn broer Simeon, hij was toen honderdtwintig jaar oud en hij stierf. Ook hij werd in een kist gelegd en aan zijn kinderen overhandigd.

5. Zefo, de zoon van Elifaz, de zoon van Esau en generaal van het leger van Angeas, de koning van Dinhaba, smeekte nog altijd dagelijks aan Angeas om de oorlog te verklaren aan de zonen van Jakob in Egypte, maar Angeas bleef weigeren om dit te doen, omdat zijn dienaren hem alle macht van de zonen van Jakob verteld hadden en wat zij met hen gedaan hadden in hun gevecht met de kinderen van Esau.

6. Maar Zefo bleef in die dagen bij Angeas aandringen om in die tijd het gevecht met de zonen van Jakob aan te gaan.

7. Na verloop van tijd gaf Angeas toe aan wat Zefo zei en stemde ermee in om met de zonen van Jakob in Egypte het gevecht aan te gaan. Angeas groepeerde al zijn mensen, zoveel volk als het zand van de zee en hij nam het besluit om oorlog met Egypte te voeren.

8. Onder de dienaren van Angeas was er een jongen die vijftien jaar oud was. Hij heette Bileam, de zoon van Beor, de jongen was erg slim en verstond de kunst van hekserij.

9. Angeas zei tegen Bileam: 'Doe een bezwering voor ons, bid ik u, met uw magische krachten, zodat wij weten wie dit gevecht waarnaar wij nu op weg zijn zal winnen.'

10. Bileam gaf opdracht dat zij hem was moesten brengen. Daarvan maakte hij wagens en ruiters die het leger van Angeas en Egypte voorstelden. Deze dompelde hij in door hem in het geheim voor dat doel klaargemaakt water. In zijn hand nam hij een paar mirtetakken en zo beoefende hij zijn illusie. Hij bewoog ermee over het water en in het water verschenen de herkenbare contouren van de legers van Angeas die verslagen werden door de herkenbare contouren van de Egyptenaren en de zonen van Jakob aan hem.

11. Bileam vertelde dit aan koning Angeas, Angeas werd er wanhopig van en besloot om toch maar niet de wapens op te pakken om met Egypte te vechten, dus bleef hij in de stad.

12. Toen Zefo, de zoon van Elifaz, zag dat Angeas geen moed meer had om het gevecht met de Egyptenaren aan te gaan, vluchtte Zefo bij Angeas en uit Afrika weg, hij trok verder en kwam in Chittim aan.

13. Alle inwoners van Chittim ontvingen hem met veel eerbetoon en zij huurden hem in om in de toekomst de leiding te voeren over hun oorlogen. Zefo werd in die dagen ontzettend rijk, ook de troepen van de koning

van Afrika trokken er in die dagen nog altijd op uit. De kinderen van Chittim verzamelden zich en gingen naar de berg Cuptizia toe vanwege de troepen van koning Angeas die naar hen op weg waren.

14. Die dag verloor Zefo een kalfje en hij ging ernaar op zoek, hij hoorde dat het onder aan de berg rondrende.

15. Zefo ging erheen, keek rond en ontdekte dat er een grote grot onder aan de berg was, een grote steen sloot de toegang ervan af. Zefo brak de steen doormidden, ging de grot binnen, keek rond en zag dat een groot dier de koe aan het verslinden was. Vanaf zijn middel naar boven toe zag hij eruit als een mens en vanaf zijn middel naar beneden toe leek het net een dier. Zefo stond op tegen het dier en doodde het met zijn zwaarden.

16. Toen de inwoners van Chittim dit hoorden waren zij ontzettend blij en zij zeiden: 'Wat zullen wij met deze man doen die dit dier dat ons vee verslond gedood heeft?'

17. Zij verzamelden zich bij elkaar en besloten om één dag per jaar aan hem te wijden. Die dag vernoemden zij naar Zefo en zij brachten hem drank, offers en geschenken, jaar op jaar vanaf die dag.

18. In die tijd werd Jania, de dochter van Uzu en vrouw van koning Angeas, ziek en haar ziekte ging Angeas en zijn officieren aan het hart. Angeas zei tegen zijn wijze mannen: 'Wat moet ik met Jania doen en hoe kan ik haar van haar ziekte genezen?' Zijn wijze mannen zeiden tegen hem: 'Omdat de lucht van ons land niet hetzelfde is als de lucht in het land van Chittim en ons water niet hetzelfde is als hun water, daarom is de koningin ziek geworden.'

19. Het is door de andere lucht en het water gekomen dat zij ziek geworden is. In haar land dronk ze alleen het water dat uit Purma afkomstig was en dat met bruggen door haar voorouders daar naartoe werd gevoerd.'

20. Angeas gaf zijn dienaren daarna opdracht om kruiken met water uit Purma in Chittim te brengen, die zij dus gingen halen. Zij wogen dit water naast het Afrikaanse water en het bleek dat dit water lichter was dan het Afrikaanse water.

21. Toen Angeas dit zag, gaf hij al zijn officieren opdracht om de steenhouwers te verzamelen met duizenden en tienduizenden tegelijk. Zij houwden ontelbaar veel stenen en de bouwers kwamen en bouwden een ontzettend sterke brug, zo brachten zij het bronwater uit het land van Chittim naar Afrika toe. Dit water was voor de koningin Jania bedoeld en voor heel haar verzorging. Om van te drinken en mee te bakken en om al het zaad van het voedsel dat zij kreeg mee te bevoeien, samen nog met alle vruchten van het land.

22. De koning gaf ook opdracht om grond uit Chittim met grote schepen te bezorgen en stenen om mee te bouwen. Zo bouwden de bouwers paleizen voor koningin Jania en werd de koningin van haar ziekte genezen.

23. Tijdens de jaarwisseling gingen de troepen uit Afrika zoals gewoonlijk naar Chittim toe om te plunderen. Zefo, de zoon van Elifaz hoorde dat zij eraan kwamen en gaf opdracht om hen te bevechten, wat hij ook deed. Zij vluchtten voor hem weg en zo verloor hij het land van Chittim uit hun handen.

24. De kinderen van Chittim zagen hoe dapper Zefo was en dus besloten de kinderen van Chittim om Zefo

als koning over hen aan te stellen. Terwijl hij regeerde, trok hij ook op om de kinderen van Tubal en al haar omringende eilanden te onderwerpen.

25. Hun koning Zefo ging voorop en zij voerden oorlog met Tubal en haar eilanden. Zij onderwierpen hen en toen zij van de oorlog terugkeerden bevestigden zij zijn heerschappij. Zij bouwden een erg groot kasteel voor hem als zijn koninklijke verblijf en zetel, zij maakten ook een grote troon voor hem. Zo regeerde Zefo over het hele land van Chittim en over het land Italia gedurende vijftig jaar.

Hoofdstuk 62.

(H) Ruben en Dan sterven

1. In dat jaar, het negenenzeventigste jaar sinds de Egyptenaren naar Egypte waren afgedaald stierf Ruben, de zoon van Jakob, in het land van Egypte. Ruben was honderdvijfentwintig jaar oud toen hij stierf en zij legden hem in een kist die aan zijn kinderen werd overhandigd.

2. In het tachtigste jaar stierf zijn broer Dan. Hij was honderdtwintig jaar toen hij stierf, ook hij werd in een kist gelegd en aan zijn kinderen gegeven.

(H) Hadad, de zoon van Bedad, koning van Edom

3. In dat jaar stierf ook Chusham, de koning van Edom en hierna nam Hadad, de zoon van Bedad, gedurende vijfendertig jaar het koningschap op zich. In het eenentachtigste jaar stierf Issakar, de zoon van Jakob, in Egypte. Issakar was honderd tweeëntwintig jaar oud toen hij stierf en werd in Egypte in een kist gelegd en aan zijn kinderen in bewaring gegeven.

4. In het tweeëntachtigste jaar stierf zijn broer Asher, hij was honderddrieëntwintig jaar oud toen hij stierf. Ook hij werd in Egypte in een kist gelegd en aan zijn kinderen overhandigd.

5. In het drieëntachtigste jaar stierf Gad, hij was honderdvijfentwintig jaar oud toen hij stierf en werd in Egypte in een kist gelegd, waarna zijn kinderen hem overhandigd kregen.

6. Nu gebeurde het in het vierentachtigste jaar, wat het vijftigste jaar van de regering van Hadad, de zoon van Bedad en koning van Edom was, dat Hadad alle kinderen van Esau verzamelde en heel zijn leger in gereedheid bracht, ongeveer vierhonderdduizend mannen en hij ging op weg naar het land van Moab, hij ging het gevecht met Moab aan om hem schatplichtig aan hem te maken.

7. De kinderen van Moab hoorden hiervan en zij waren heel erg bang. Zij stuurden een bericht aan de kinderen van Midjan om hen te helpen in de oorlog tegen Hadad, de zoon van Bedad en koning van Edom.

8. Hadad kwam dus in het land van Moab aan en Moab ging hem, samen met de kinderen van Midjan tegemoet. In het veld van Moab stelden zij zichzelf in slagorde op.

9. Hadad vocht met Moab en vele van de kinderen van Moab en Midjan sneuvelden, ongeveer tweehonderdduizend man.

10. Moab had dus ernstig te lijden door het gevecht en toen de kinderen van Moab zagen dat zij het gevecht aan het verliezen waren, verslapten hun handen en keerden zij zich om en lieten de kinderen van Midjan achter om door te vechten.

11. De kinderen van Midjan wisten niet waarom Moab dit deed, maar zij sterkten zichzelf voor de strijd en

vochten door met Hadad en zijn hele leger en heel Midjan werd door hem verslagen.

12. Hadad versloeg Midjan dus volledig, hij versloeg hen met de scherpte van het zwaard, niemand liet hij over van degenen die Moab te hulp kwamen.

13. Toen alle kinderen van Midjan in de strijd gesneuveld waren en de kinderen van Moab ontsnapt waren, maakte Hadad heel Moab vanaf dat moment schatplichtig aan hem en kwamen zij onder zijn gezag te staan. Jaarlijks betaalden zij de belasting die hen werd opgelegd en Hadad keerde zich om en ging naar zijn land terug.

14. Tijdens de jaarwisseling, toen de overige mensen uit het land van Midjan die nog in het land waren hoorden dat al hun broers in het gevecht met Hadad gevallen waren, veroorzaakt door Moab, omdat de zonen van Moab van hen weggerend waren en de vlucht naar Midjan genomen hadden. Toen besloten de vijf vorsten van Midjan, samen met de rest van hun broers die nog in het land waren, om met Moab te vechten en te wreken wat zij hun broers aangedaan hadden.

15. De kinderen van Midjan berichtten al hun broers uit de kinderen van het oosten, al hun andere broers en de kinderen van Ketura om Midjan te komen helpen in hun gevecht met Moab.

16. De kinderen van Moab hoorden hiervan en zij waren erg bang geworden voor de kinderen van het oosten die zich verzameld hadden om tegen hen te vechten. De kinderen van Moab stuurden daarop een bericht naar het land van Edom, naar Hadad, de zoon van Bedad, waarin stond:

17. 'Kom naar ons toe en help ons om Midjan te verslaan, want zij hebben zich allemaal verzameld en zijn met al hun broers, de kinderen van het oosten, gekomen om oorlog te voeren en om de oorzaak voor het sneuvelen van de Midjanieten die in de strijd gevallen zijn te wreken.'

18. Hadad, de zoon van Bedad en koning van Edom, trok er met zijn hele leger op uit en ging naar het land van Moab om met Midjan te vechten. Midjan en de kinderen van het oosten vochten met Moab en het werd een zwaar gevecht tussen hen beiden.

19. Hadad versloeg alle kinderen van Midjan en de kinderen van het oosten met de scherpte van het zwaard. Hadad bevrijdde Moab op dat moment uit handen van Midjan en degenen die van Midjan en van de kinderen uit het oosten overbleven vluchtten voor Hadad en zijn leger weg. Hadad achtervolgde hen tot in hun land en richtte een grote slachting onder hen aan, de gesneuvelden lagen langs de hele weg.

20. Zo verloor Hadad Moab uit handen van Midjan, want alle kinderen van Midjan waren door de scherpte van het zwaard gevallen. Hadad keerde zich om en ging naar zijn land terug.

21. Vanaf die dag haatten de kinderen van Midjan de kinderen van Moab, omdat zij voor hen in de strijd gesneuveld waren, en alle dagen daarna ontstond er een grote en diepe onderlinge vijandigheid.

22. Iedereen uit Midjan die men langs de weg in het land van Moab tegenkwam, sneuvelde door de scherpte van het zwaard van Moab. En iedereen uit Moab die men langs de weg in het land van Midjan tegenkwam, sneuvelde door het zwaard van Midjan, zo ging Midjan lange tijd met Moab om en Moab met Midjan.

23. In die tijd gebeurde het dat Juda, de zoon van Jakob, in Egypte stierf, in het zesentachtigste jaar sinds Jakob naar Egypte was gegaan. Juda was

honderdneenenentwintig jaar oud toen hij stierf. Zij balsemden hem en legden hem in een kist en hij werd aan zijn kinderen overhandigd.

24. In het negenentachtigste jaar stierf Naftali. Hij was hondertweeëndertig jaar oud, ook hij werd in een kist gelegd en aan zijn kinderen overhandigd.

25. Toen gebeurde het in het eenennegentigste jaar sinds de Israëlieten naar Egypte gegaan waren, dat was het dertigste jaar dat Zefo, de zoon van Elifaz, de zoon van Esau, over de kinderen van Chittim regeerde, dat de kinderen van Afrika naar de kinderen van Chittim toekwamen om hen zoals gewoonlijk te beroven, hoewel zij de afgelopen dertien jaar niet langsegekomen waren.

26. In dat jaar kwamen zij dus wel naar hen toe en Zefo, de zoon van Elifaz, trok hen met enige van zijn mannen tegemoet en versloeg hen volledig. De troepen uit Afrika vluchtten voor Zefo weg en zijn mannen achtervolgden hen, zij bleven hen maar neervellen totdat zij in Afrika aankwamen.

27. Angeas, de koning van Afrika, hoorde wat Zefo gedaan had en hij was er vreselijk geïrriteerd over, Maar Angeas was ook nog altijd bang voor Zefo.

Hoofdstuk 63.

(H) Sterven van Levi, Israël verdrukt

1. In het drieënnegentigste jaar stierf Levi, de zoon van Jakob, in Egypte en Levi was honderdzevenendertig jaar oud toen hij stierf, zij legden hem in een kist en overhandigden hem aan zijn kinderen.

2. Nadat Levi gestorven was, gebeurde het dat heel Egypte zag dat de zonen van Jakob en broers van Jozef gestorven waren, toen begonnen alle Egyptenaren de kinderen van Jakob te onderdrukken. Vanaf die dag tot op de dag dat zij uit Egypte vertrokken maakten zij hen het leven zuur. Zij ontnamen hen alle wijngaarden en velden die Jozef aan hen gegeven had en alle mooie huizen waar de Israëlieten in woonden. In die dagen namen de Egyptenaren alles van de zonen van Jakob af, al hun weelde.

3. De hand van Egypte ging in die dagen steeds zwaarder op de kinderen van Israël drukken en de Egyptenaren verwondden de Israëlieten tot op het punt dat de kinderen van Israël bij de Egyptenaren voor hun levens vreesden.

4. Het gebeurde in het honderdtweede jaar sinds de Israëlieten naar Egypte gegaan waren, dat Farao, de koning van Egypte, stierf, zijn zoon Melol regeerde in zijn plaats. Alle sterke mannen van Egypte en de hele generatie die Jozef en zijn broers gekend hadden stierven dus in die dagen.

5. In hun plaats stond een nieuwe generatie op, die niet wist van de zonen van Jakob en al het goeds dat zij voor hen gedaan hadden en de macht die zij in Egypte tentoon gespreid hadden.

6. Daarom begon heel Egypte vanaf die dag het leven van de zonen van Jakob zuur te maken en hen te verdrukken met divers zwaar werk, want zij herinnerden zich hun voorouders die hen tijdens de hongersnood gered hadden niet.

7. Ook dit ging uit van JHVH naar de kinderen van Israël, het zou hen op een later moment tot voordeel strekken, want hierdoor zouden de kinderen van Israël hun God JHVH leren kennen.

8. Om de tekenen en wonderen te leren kennen die de Heer in Egypte zou gaan doen voor Zijn volk Israël en zodat de kinderen van Israël JHVH, de God van hun voorouders, zouden vrezen en over al Zijn wegen zouden wandelen, overkwam hen en hun nageslacht dit dag aan dag.

9. Melol was twintig jaar oud toen hij met regeren begon en hij regeerde negenenveertig jaar. Heel Egypte noemde hem Farao, net als zijn vader, zoals zij het gewend waren te doen met elke koning die in Egypte over hen heerste.

(H) Zefo van Chittim door JHVH geholpen maar bekeert zich niet

10. In die tijd gingen ook de troepen van Angeas, de koning van Afrika, weer op pad naar het land van Chittim om dit zoals gebruikelijk te plunderen.

11. Zefo, de zoon van Elifaz, de zoon van Esau, hoorde hiervan en ging hen met zijn leger tegemoet, onderweg ging hij het gevecht met hen aan.

12. Zefo versloeg de troepen van de koning van Afrika met de scherpste van het zwaard en liet niemand van hen in leven. Niet één van hen keerde bij zijn meester in Afrika terug.

13. Angeas hoorde wat Zefo, de zoon van Elifaz met zijn troepen gedaan had, dat hij ze vernietigd had. Toen verzamelde Angeas al zijn troepen, iedereen uit het land van Afrika, een menigte zo groot als het zand aan de zeekust.

14. Angeas stuurde ook een bericht aan zijn broer Lucus, er stond in: 'Kom met al uw mannen naar mij toe en help mij om Zefo en alle kinderen van Chittim te verslaan, omdat ze mijn mannen vernietigd hebben.' Lucus kwam met zijn hele leger, een grote legermacht om zijn broer Angeas in het gevecht met Zefo en de kinderen van Chittim te helpen.

15. Zefo en de kinderen van Chittim hoorden hiervan, zij werden erg bang en doodsangst kreeg hen in de macht.

16. Zefo stuurde ook een brief aan Hadad, de zoon van Bedad en koning van Edom en aan alle kinderen van Esau waarin stond:

17. 'Ik heb gehoord dat Angeas, de koning van Afrika, samen met zijn broer naar ons toe komt om met ons te vechten. Wij zijn ontzettend bang voor hem omdat zijn leger vreselijk groot is, zeker ook omdat hij samen met zijn broer met een even groot leger op ons afkomt.

18. Komt u daarom ook naar mij toe om mij te helpen, dan zullen wij samen tegen Angeas en zijn broer Lucus vechten en dan zult u ons uit hun handen redden, want als dat niet gebeurt, weet dan zeker dat wij allemaal zullen sterven.'

19. De kinderen van Esau stuurden een brief terug aan de kinderen van Chittim en hun koning Zefo waarin stond: 'Wij kunnen niet vechten tegen Angeas en zijn volk, want al vele jaren bestaat er een vredesverdrag tussen ons, vanaf de dag van de eerste koning Bela en vanaf de tijd van Jozef, de zoon van Jakob en koning van Egypte, met wie wij aan de andere kant van de rivier gevochten hebben toen wij zijn vader begraven hebben.'

20. Toen Zefo de woorden van zijn broers, de kinderen van Esau hoorde, scheidde hij zich van hen af en bleef Zefo doodsbang voor Angeas.

21. Angeas en zijn broer Lucus groepeerden dus hun hele leger, ongeveer achthonderdduizend man, tegenover de kinderen van Chittim.

22. De kinderen van Chittim zeiden tegen Zefo: 'Bid voor ons tot de God van uw voorvaders, misschien zal Hij ons uit handen van Angeas en zijn leger bevrijden, want wij hebben gehoord dat Hij een groot God is en dat Hij iedereen die op Hem vertrouwt bevrijdt.'

23. Zefo luisterde naar deze woorden en hij zocht JHVH en zei:

24. 'O Heer God van Abraham en Isaak, mijn voorvaders, vandaag weet ik dat U een ware God bent en alle goden van de natiën ijdel en waardeloos zijn.

25. Herinner vandaag Uw verbond met onze vader Abraham aan mij, dat wat onze voorouders ons verteld hebben en handel genadig met mij vandaag, omwille van Abraham en Isaak onze voorvaders en redt mij en de kinderen van Chittim uit handen van de koning van Afrika die op ons afkomt om te vechten.'

26. JHVH luisterde naar wat Zefo zei en Hij respecteerte hem vanwege Abraham en Isaak en JHVH bevrijdde Zefo en de kinderen van Chittim dus uit handen van Angeas en zijn volk.

27. Die dag vocht Zefo met Angeas, koning van Afrika en al zijn mensen en JHVH leverde al de mensen van Angeas over in handen van de kinderen van Chittim.

28. Het gevecht viel Angeas zwaar en Zefo versloeg alle mannen van Angeas en zijn broer Lucus, met de scherpste van het zwaard. Tot aan de avond van die dag vielen er door hen ongeveer vierhonderdduizend man.

29. Toen Angeas zag dat al zijn mannen verloren, stuurde hij een brief aan alle inwoners van Afrika om naar hem toe te komen en hem in het gevecht te ondersteunen, hij schreef het volgende op in de brief: 'Iedereen van tien jaar en ouder die zich in Afrika bevindt, laat hij naar mij optrekken, als hij niet komt zal hij zeker sterven en alles wat hij bezit met zijn hele huishouden zal door de koning worden afgenomen.'

30. De overige inwoners van Afrika waren doodsbang door de woorden van Angeas. Uit de stad kwamen nog eens driehonderdduizend mannen en jongens van tien jaar en ouder, zij kwamen bij Angeas aan.

31. Na tien dagen heropende Angeas het gevecht tegen Zefo en de kinderen van Chittim en het werd een erg hevig gevecht tussen hen.

32. Uit het leger van Angeas en Lucus werden velen eigenhandig door Zefo verwond, ongeveer tweeduizend man en Sosiftar, de generaal van het leger van Angeas sneuvelde in dat gevecht.

33. Toen Sosiftar gesneuveld was, keerden de Afrikaanse troepen terug om weg te vluchten, en zij vluchtten samen met Angeas en zijn broer Lucus.

34. Zefo en de kinderen van Chittim achtervolgden hen en op de terugweg werden nog vele slachtoffers gemaakt, ongeveer tweehonderd man. Zij achtervolgden Azdrubal, de zoon van Angeas, die samen met zijn vader vluchtte en twintig van zijn mannen versloegen zij onderweg, maar Azdrubal ontsnapte aan de kinderen van Chittim en werd niet door hen gedood.

35. Angeas vluchtte dus met zijn broer Lucus en de rest van zijn mannen, zij ontsnapten en kwamen in Afrika aan, bang en verward, en Angeas bleef alle dagen bang dat Zefo, de zoon van Elifaz, zou komen om oorlog met hem te voeren.

Hoofdstuk 64.

(H) Zefo vecht met Egypte en de zonen van Jakob

1. Bileam, de zoon van Beor deed mee in de strijd met Angeas en hij zag dat Zefo de overhand had over Angeas, dus liep hij naar Chittim over.

2. Zefo en de kinderen van Chittim ontvingen hem met veel eer, want Zefo wist van de wijsheid van Bileam en Zefo gaf Bileam vele geschenken en bleef bij hem.

3. Toen Zefo uit de oorlog was teruggekeerd gaf hij opdracht om alle kinderen van Chittim die samen oorlog met hem gevoerd hadden te tellen en zie, niet één van hen ontbrak.

4. Zefo was hier erg blij mee, versterkte zijn koningschap en organiseerde een feest voor al zijn onderdanen.

5. Maar Zefo dacht niet meer aan JHVH en overwoog niet dat JHVH hem in de oorlog geholpen had en dat Hij hem uit handen van de koning van Afrika gered had. Hij bleef echter de wegen van de kinderen van Chittim bewandelen en van de slechte kinderen van Esau door andere goden te dienen, zoals zijn broers, de kinderen van Esau het hem geleerd hadden. Daarom bestaat er het gezegde: 'Het gaat van kwaad tot erger.'

6. Zefo regeerde met vaste hand over de kinderen van Chittim, maar ging niet meer met JHVH om die hem uit handen van de koning van Afrika bevrijd had. De troepen uit Afrika gingen niet langer naar Chittim toe om het zoals gebruikelijk te plunderen, omdat zij de kracht van Zefo kenden die hen met de scherpste van het zwaard verslagen had. Angeas was dus de rest van zijn dagen bang voor Zefo, de zoon van Elifaz en voor de kinderen van Chittim.

7. In de tijd dat Zefo van de oorlog terugkwam en gezien had hoe hij de overhand behaald had over de kinderen van Afrika en hen in het gevecht door de scherpste van het zwaard verslagen had, toen nam Zefo zich samen met de kinderen van Chittim voor om naar Egypte te gaan, om met de zonen van Jakob te vechten en met Farao, de koning van Egypte.

8. Zefo had namelijk gehoord dat de sterke mannen van Egypte gestorven waren en dat ook Jozef en de zonen van Jakob gestorven waren en dat al hun kinderen, de kinderen van Israël, in Egypte waren achtergebleven.

9. Zefo nam zich voor om hen te wreken en heel Egypte de oorlog te verklaren, om wat zijn broers, de kinderen van Esau overkomen was, omdat Jozef met zijn broers en heel Egypte hen, onderweg om Jakob in Hebron te begraven, in het land van Kanaän verslagen hadden.

10. Zefo stuurde boodschappers naar Hadad, de zoon van Bedad en koning van Edom en aan al zijn broers, de kinderen van Esau, die zeiden:

11. 'Heeft u niet gezegd dat u niet tegen de koning van Afrika zou vechten omdat u een verbond met hem gesloten heeft? Zie, ik heb met hem gevochten en hem met heel zijn volk verslagen.

12. Daarom heb ik nu besloten om Egypte de oorlog te verklaren, met de kinderen van Jakob die daar leven, zo zal ik wraak nemen voor wat Jozef, zijn broers en voorvaders ons in het land van Kanaän aangedaan hebben, toen zij hun vader in Hebron gingen begraven.

13. Als u nu wel bereid bent om mij te helpen om hen in Egypte te bevechten, dan zullen wij wat onze broers overkomen is wreken.'

14. De kinderen van Esau luisterden naar wat Zefo zei en de kinderen van Esau groepeerden zich tot een erg

groot volk, zo trokken zij op om Zefo en de kinderen van Chittim in de strijd bij te staan.

15. Zefo stuurde ook berichten van gelijke strekking aan alle kinderen uit het oosten en aan alle kinderen van Ismaël, iedereen verzamelde zich zo en kwam om Zefo en de kinderen van Chittim te helpen in de oorlog tegen Egypte.

16. Al deze koningen, de koning van Edom, de kinderen van het oosten, de kinderen van Ismaël en Zefo, de koning van Chittim, trokken dus op en groepeerden al hun legers in Hebron.

17. Het was een erg omvangrijk kamp, in lengte en breedte had het een omvang van drie dagreizen, een menigte zo omvangrijk als het zand langs het strand dat niet te tellen is.

18. Alle koningen en hun legers daalden af en gingen met Egypte de oorlog aan, samen sloegen zij hun tenten op in de vallei van Pathros.

19. Heel Egypte hoorde hiervan en ook zij verzamelden zich, alle mensen uit het land Egypte en uit de steden die bij Egypte hoorden, ongeveer driehonderdduizend man.

20. De mannen van Egypte stuurden de kinderen van Israël die in die dagen in Gosen woonden ook een bericht om naar hen toe te komen om met de koningen het gevecht aan te gaan.

21. De mannen van Israël verzamelden zich ook en zij bestonden uit ongeveer honderdvijftig man, ook zij gingen naar het slagveld om de Egyptenaren te assisteren.

22. De mannen van Israël en Egypte gingen er dus op af, ongeveer driehonderdduizend man, en honderdvijftig man, en zij gingen naar de koningen toe om te vechten, zij stelden zich op aan de grens van Gosen tegenover Pathros.

23. De Egyptenaren vertrouwden echter niet op Israël, dat zij samen met hen het oorlogskamp op moesten slaan, want de Egyptenaren zeiden: 'Misschien zullen de kinderen van Israël ons overleveren in de handen van de kinderen van Esau en Ismaël, want zij zijn immers hun broers.

24. Alle Egyptenaren zeiden tegen de kinderen van Israël: 'Blijft u hier samen op uw positie staan, dan zullen wij gaan om te vechten tegen de kinderen van Esau en Ismaël. Als deze koningen de overhand over ons verkrijgen, kom dan samen naar hen toe en help ons,' en de kinderen van Israël deden dit.

25. Zefo, de zoon van Elifaz, de zoon van Esau en koning van Chittim sloeg zijn tenten dus op in de vallei van Pathros tegenover Tachpanches, samen met Hadad, de zoon van Bedad en koning van Edom en hun kampen, met de kinderen van het oosten en de kinderen van Ismaël, een menigte zo omvangrijk als het zeezand.

26. Bileam, de zoon van de Syriër Beor hield zich in het kamp van Zefo op, want hij deed met de kinderen van Chittim mee aan het gevecht. Bileam was nog altijd een hoog gewaardeerd man in de ogen van Zefo en zijn mannen.

27. Zefo zei tegen Bileam: 'Probeer met waarzeggerij te weten te komen wie de strijd zal winnen, wij of de Egyptenaren.'

28. Bileam stond op en beoefende de waarzeggerskunsten, want hij had hier veel kennis van, maar hij raakte verward en maakte het werk met zijn handen kapot.

29. Hij probeerde het opnieuw, maar weer lukte het niet en Bileam raakte er gefrustreerd van, liet het zitten en maakte het niet af, want dit ging van JHWH uit, om ervoor te zorgen dat Zefo en zijn volk in handen gegeven werden van de kinderen van Israël die op JHWH, de God van hun voorouders, vertrouwd hadden tijdens hun oorlogvoering.

30. Zefo en Hadad stelden hun strijdkrachten in slagorde op en alle Egyptenaren gingen op hen af, ongeveer driehonderdduizend man, niemand van Israël was daarbij.

31. Alle Egyptenaren vochten met de koningen onder de rook van Patros en Tachpanches en het dreigde slecht met de Egyptenaren af te lopen.

32. De koningen waren tijdens die slag sterker dan de Egyptenaren en ongeveer honderdtachtig Egyptische mannen sneuvelden die dag, tegen ongeveer dertig man uit de strijdkrachten van de koningen. Alle Egyptische mannen vluchtten voor de koningen weg, dus achtervolgden de kinderen van Ismaël en Esau de Egyptenaren, zij bleven hen neervellen tot aan de plaats waar het kamp van de kinderen van Israël zich bevond.

33. Alle Egyptenaren riepen naar de kinderen van Israël: 'Kom snel naar ons toe en help ons uit handen van Esau, Ismaël en de kinderen van Chittim.'

34. Toen renden de honderdvijftig man uit de kinderen van Israël van waar zij waren naar het kamp van de koningen en de kinderen riepen het uit naar hun God JHWH om hen te verlossen.

35. JHWH luisterde naar Israël en JHWH gaf hen het leger van de koningen in handen. De kinderen van Israël vochten tegen deze koningen en de kinderen van Israël versloegen er ongeveer vierduizend uit het leger van de koning.

36. JHWH zorgde ervoor dat er grote verwarring in het kamp van de koningen ontstond, zodat angst voor de kinderen van Israël hen overviel.

37. Heel het leger van de koningen vluchtte weg voor de kinderen van Israël en de kinderen van Israël achtervolgden hen, hen onderweg naar de grens van het land Kus voortdurend neervellend.

38. Onderweg versloegen de kinderen van Israël nog eens tweeduizend man en van de kinderen van Israël sneuvelde er niet één.

39. Toen de Egyptenaren zagen dat de kinderen van Israël met zo weinig mensen met de koningen gevochten hadden, en dat dat zulke ernstige gevolgen teweeg gebracht had,

40. werden alle Egyptenaren ontzettend bang voor hun leven, vanwege deze sterke strijd, en heel Egypte vluchtte weg, iedere man verliet zijn slagorde en verborg zichzelf langs de weg, zij lieten de Israëlieten alleen in het gevecht achter.

41. De kinderen van Israël brachten een zware slag toe aan de mannen van de koningen en zij keerden pas terug toen zij hen tot over de grens met het land Kus teruggedreven hadden.

42. Heel Israël wist wat de mannen van Egypte hen geleverd hadden, dat zij tijdens de strijd van hen weggevluht waren en het hen alleen hadden laten opknappen.

43. Dus handelden de kinderen van Israël ook gewiekst en toen de kinderen van Israël uit de strijd terugkeerden, troffen zij sommige Egyptenaren langs de weg aan die zij doodden.

44. Terwijl zij hen doodden zeiden zij deze woorden tegen hen:

45. 'Waarom bent u bij ons weggerend en heeft u ons verlaten, terwijl wij maar met een paar waren en terwijl de koningen heel veel mensen hadden die ons konden verslaan, dacht u dat u hierdoor uw zielen zou redden?'

46. Van sommige die de Israëlieten onderweg tegen kwamen zeiden zij onder elkaar: 'Sla die neer, dood hem, want dat is een Ismaëliet, of een Edomiet, of een uit de kinderen van Chittim,' dan stonden ze bij hem en doodden hem, terwijl zij wisten dat het een Egyptenaar was.

47. De kinderen van Israël deden dit met sluwheid tegen de Egyptenaren, omdat zij uit de veldslag gedeserteerd waren en bij hen weggevlucht waren.

48. Ongeveer tweehonderd man werden op deze manier onderweg door de kinderen van Israël gedood.

49. Alle mannen van Egypte zagen het kwaad dat de kinderen van Israël onder hen hadden aangericht, dus was heel Egypte ontzettend bang voor de kinderen van Israël, omdat zij hun grote kracht gezien hadden en dat niemand van hen gesneuveld was.

50. Alle kinderen van Israël keerden dus blij over de weg naar Gosen terug en ook iedereen van de rest van Egypte keerde naar zijn eigen plaats terug.

Hoofdstuk 65.

(H) Egypte onderdrukt Israël listig uit angst voor hun macht.

1. Nadat deze dingen gebeurd waren, had dit tot gevolg dat alle raadgevers van Farao, de koning van Egypte en alle oudsten van Egypte zich verzamelden en bij de koning kwamen, zij bogen voor hem neer en gingen tegenover hem zitten.

2. De raadgevers en oudsten van Egypte zeiden het volgende tegen de koning:

3. 'Zie, het volk uit de kinderen van Israël is groter en sterker dan wij zijn en u weet welk kwaad zij onderweg onder ons aangericht hebben toen wij van de veldslag terugkeerden.

4. U heeft ook hun grote kracht gezien, want deze kracht hebben zij van hun vaders geërfd, want maar een paar man zijn tegenover een menigte zo talrijk als het zand opgestaan en hebben hen door de scherpste van het zwaard verslagen. Niemand van hen is gesneuveld, als het er veel geweest waren, dan zouden zij hen dus volledig vernietigd hebben.

5. Geef ons nu advies wat wij met hen moeten doen, zodat wij hen langzamerhand uit ons midden kunnen uitroeien, anders zouden zij nog te omvangrijk voor ons in het land kunnen worden.

6. Want als de kinderen van Israël in het land zouden toenemen, dan worden zij een struikelblok voor ons, en als er dan nog een oorlog uitbreekt, dan zullen zij met hun grote kracht de vijand die tegen ons optrekt steunen en tegen ons vechten, dan zullen wij uit dit land weggevaagd worden en eruit moeten vertrekken.'

7. De koning gaf de oudsten van Egypte het volgende antwoord: 'Dit is het plan en advies om tegen Israël te ondernemen en hiervan zullen wij niet afwijken;

8. Zie, in het land bevinden zich Pithom en Ramses, steden die niet versterkt voor de oorlog zijn, het past u en ons om deze te bouwen en te versterken.

9. Gaat u nu ook naar hen toe en ga listig met hen om en proclameer een dekreet van de koning in Egypte en Gosen dat luidt:

10. 'Al u mannen uit Egypte, Gosen en Pathros, alle inwoners! De koning heeft ons opgedragen om Pithom en Ramses te bouwen en hen voor de oorlog te versterken. Wie van u uit Egypte, uit de kinderen van Israël en alle inwoners van de steden bereid is om samen met ons te bouwen zal ieder op bevel van de koning zijn dagelijks loon ontvangen.' Ga er nu op uit en handel gewiekst, verzamel uzelf en ga naar Pithom en Ramses toe om te bouwen.

11. Terwijl u aan het bouwen bent, zorg dan dat dit decreet dagelijks op bevel van de koning in Egypte wordt uitgevaardigd.

12. Als sommige van de kinderen van Israël naar u toe komen om samen met u te bouwen, dan zult u hen een aantal dagen hun loon uitbetalen.

13. Nadat zij samen met u gebouwd hebben voor hun dagloon, trek uzelf dan onopgemerkt één voor één dagelijks van hen terug. Daarna moet u opstaan om hun opdrachtgevers en opzichters te worden en hierna moet u hen zonder loon laten bouwen. Als zij dan weigeren, dwing hen dan met al uw middelen om toch door te bouwen.

14. Als u dit doet dan zal het ons goed gaan om als land sterk te staan tegenover de kinderen van Israël. Zij zullen namelijk moe worden van het bouwen en werken, de kinderen van Israël zullen in aantal afnemen omdat u hen ook dagelijks hun vrouwen onthoudt.'

15. Alle oudsten van Egypte luisterden naar het advies van de koning en de raad klonk hen, de dienaren van Farao en heel Egypte, als muziek in de oren en zij deden wat de koning gezegd had.

16. Alle dienaren gingen bij de koning weg en vaardigden in heel Egypte een decreet uit, in Tachpanches, in Gosen en in alle steden die Egypte omringden, er stond in:

17. 'U heeft gezien wat de kinderen van Esau en Ismaël ons aangedaan hebben, zij hebben oorlog met ons gevoerd en wilden ons vernietigen.

18. Daarom heeft de koning ons opgedragen om het land te versterken en de steden van Pithom en Ramses te bouwen, om hen te ommuren voor de strijd als zij weer tegen ons op zouden trekken.

19. Wie van u zal komen, uit heel Egypte en uit de kinderen van Israël, om met ons mee te bouwen, zal zijn dagelijkse loon van de koning ontvangen, dat heeft hij ons bevolen.'

20. Toen Egypte en alle kinderen van Israël hoorden wat de Farao gezegd had, kwamen er Egyptenaren en kinderen van Israël om samen met de dienaren van Farao te bouwen aan Pithom en Ramses, maar niemand uit de kinderen van Levi ging met hun broers mee om te bouwen.

21. Alle dienaren van Farao en zijn vorsten deden in het begin bedrieglijk mee, als werkers die per dag ingehuurd werden en zo samen met alle Israëlieten te bouwen, in het begin gaven zij Israël hun dagloon.

22. De dienaren van Farao bouwden dus samen met Israël en gedurende een maand waren zij samen met Israël in dienst.

23. Aan het eind van de maand begonnen al de dienaren van Farao zich dagelijks ongemerkt terug te trekken (uit het samenwerken) met de kinderen van Israël.

24. Israël ging in die tijd gewoon door met werken omdat zij hun dagloon ontvingen en sommige van de Egyptenaren in die tijd nog altijd met Israël

samenwerkten. Daarom betaalden de Egyptenaren de Israëlieten nog in die dagen, zodat zij, hun Egyptische collega's, ook voor hun werk betaald zouden worden.

25. Aan het eind van een jaar en vier maanden hadden alle Egyptenaren zich aan de kinderen van Israël onttrokken, zodat alleen de kinderen van Israël zich nog met het werk bezighielden.

26. Nadat alle Egyptenaren zich teruggetrokken hadden van de kinderen van Israël, kwamen zij terug en werden onderdrukkers en opzichters over hen. Sommige van hen werden aannemers die betaald werden met het geld dat zij voor hun (de Israëlieten) arbeid kregen.

27. Dag aan dag deden de Egyptenaren dit de kinderen van Israël aan om zo hun werk te verzwaren.

28. Alle kinderen van Israël waren dus alleen met hun werk bezig en daarna, vanaf dat moment, stopten de Egyptenaren met het geven van enige betaling aan de kinderen van Israël.

29. Als sommige van de mannen van Israël weigerden om nog langer te werken omdat zij niet meer betaald werden, dan dwongen de afpersers en dienaren van de Farao hen en sloegen hen in elkaar, zo zetten zij hen weer met geweld aan het werk om samen met hun broers door te werken. Alle dagen gingen de Egyptenaren zo door met te handelen tegen de kinderen van Israël.

30. Alle kinderen van Israël werden zo ontzettend bang voor de Egyptenaren, door dit verloop, dus keerden alle kinderen van Israël steeds terug en werkten zij zonder loon te ontvangen.

31. De kinderen van Israël bouwden dus Pithom en Ramses op, alle kinderen van Israël deden het werk, sommige maakten stenen, sommige bouwden. Zo bouwden en versterkten de kinderen van Israël heel het land van Egypte en haar muren. Vele jaren waren de kinderen van Israël met dit werk bezig, tot de tijd dat JHWH aan hen dacht en hen uit Egypte leidde.

32. Maar de kinderen van Levi werkten niet mee met hun Israëlsche broers, vanaf het begin tot op het moment dat zij Israël verlieten.

33. Want alle kinderen van Levi wisten dat de Egyptenaren deze woorden bedrieglijk tegen de Israëlieten gezegd hadden, daarom onthielden de Levieten zich van het samenwerken met hun broers.

34. De Egyptenaren richtten hun aandacht er niet op om de kinderen van Levi hierna nog te werk te stellen, omdat zij vanaf het begin niet met hun broers meegedaan hadden, daarom lieten de Egyptenaren hen met rust.

35. De handen van de mannen van Egypte oefenden voortdurend zware druk uit op het werk van de kinderen van Israël, de Egyptenaren zetten de kinderen met harde hand aan het werk.

36. De Egyptenaren maakten het leven van de kinderen van Israël zo dus zuur, door steeds maar hard te moeten werken, met mortel en stenen en ook met allerlei landarbeid.

37. De kinderen van Israël gaven aan Melol, de koning van Egypte in die dagen de bijnaam: 'Meror, de koning van Egypte,' omdat de Egyptenaren in die dagen hen het leven door al het harde werk zuur maakten.

38. Al het werk dat de Egyptenaren de kinderen van Israël lieten uitvoeren, lieten zij dus onder dwang uitvoeren, om de kinderen van Israël te schaden. Maar des te meer zij hen schade toe wilden brengen, des te meer namen zij in aantal toe en ontwikkelden zij zich,

de Egyptenaren waren daarom teleurgesteld over de kinderen van Israël.

Hoofdstuk 66.

1. In die tijd stierf Hadad, de zoon van Bedad en koning van Edom en Samla uit Mesreka uit het land van de kinderen van het oosten regeerde in zijn plaats.

2. In het dertiende jaar dat Farao, de koning van Egypte regeerde, (het was het honderdvijfentwintigste jaar sinds de Israëlieten naar Egypte waren afgedaald) had Samla al achttien jaar over Edom geregeerd.

3. Toen hij regeerde, verzamelde hij zijn leger om tegen Zefo, de zoon van Elifaz en de kinderen van Chittim te vechten, omdat zij oorlog met Angeas, de koning van Afrika gevoerd hadden en zijn hele leger verslagen hadden.

4. Maar zij gingen niet met hem mee, want de kinderen van Esau hielden hem tegen omdat zij zeiden dat hij hun broer was. Dus luisterde Samla naar wat de kinderen van Esau zeiden en keerde met al zijn strijdkrachten naar het land van Edom terug, zo maakte hij zijn voornemen om met Zefo, de zoon van Elifaz te vechten niet waar.

5. Farao, de koning van Egypte hoorde hiervan en zei: 'Samla, de koning van Edom, heeft besloten om tegen de kinderen van Chittim te vechten en hierna zal hij komen om met Egypte te vechten.'

6. Toen de Egyptenaren hiervan hoorden, maakten zij het werk van de kinderen van Israël nog zwaarder, zodat de kinderen van Israël niet hetzelfde met hen zouden doen als dat zij met hen gedaan hadden toen zij oorlog voerden met de kinderen van Esau in de dagen van Hadad.

7. Dus zeiden de Egyptenaren tegen de kinderen van Israël: 'Doe uw werk snel, maak uw werk af en versterk het land, anders zouden uw broers, de kinderen van Esau nog komen om tegen ons te vechten, want vanwege u zullen zij naar ons toekomen.'

8. Dag aan dag deden de kinderen van Israël dus het werk dat de Egyptenaren hen opdroegen en de Egyptenaren verdrukten de kinderen van Israël met de bedoeling om hun aantal in het land te verminderen.

9. Maar des te meer de Egyptenaren het werk van de kinderen van Israël verzwaarden, des te meer vermenig-vuldigden de kinderen van Israël zich en heel Egypte vulde zich met de kinderen van Israël.

10. In het honderdvijfentwintigste jaar sinds de kinderen van Israël naar Egypte gegaan waren, zagen alle Egyptenaren dat wat zij zich voorgenomen hadden tegen Israël geen succes had, maar dat zij maar in aantal toe bleven nemen en doorgroeiden, zo raakte het land van Egypte en het land van Gosen gevuld met de kinderen van Israël.

11. Dus kwamen alle oudsten en wijze mannen van Egypte weer bij de koning, bogen zich voor hem neer en gingen tegenover hem zitten.

12. Alle oudsten en wijze mannen van Egypte zeiden tegen de koning: 'Moge de koning eeuwig leven! U heeft ons raad gegeven over de kinderen van Israël en zoals de koning het gezegd heeft hebben wij met hen gedaan.'

13. Maar in verhouding tot het werk dat toeneemt, nemen zij nu ook in aantal in het land toe en ontwikkelen zij zich, zie het hele land is al met hen bezaaid.

14. Daarom nu, onze heer en koning, alle ogen van Egypte zijn weer op u gericht om vanuit uw wijsheid te adviseren hoe wij de overhand over Israël behouden en hen kunnen vernietigen, of door hen minstens in het land in aantal te laten afnemen.' De koning antwoordde hen het volgende: 'Wat lijkt u zelf verstandig om in dit geval te doen?'

(H) Raad van koning Job uit het land Uz

15. Een officier, één van de raadgevers van de koning die Job heette en uit Mesopotamië kwam, uit het land van Uz, antwoordde de koning het volgende:

16. 'Als de koning het goed vindt, laat hem dan naar het advies van zijn dienaar luisteren.' De koning antwoordde hem: 'Spreek.'

17. Job zei het volgende tegen de koning, de vorsten en alle oudsten van Egypte:

18. 'Zie, de raad die de koning eerder gegeven heeft om de kinderen van Israël aan het werk te zetten is erg goed, in eeuwigheid moet u dit werk niet van hen afnemen.

19. Maar dit is het advies waarmee u hen in aantal wil laten afnemen, als het de koning goed acht om hen te treffen.

20. Zie, wij zijn lange tijd bang geweest voor de oorlog en wij zeiden: 'Als Israël vruchtbaar wordt in het land, dan zullen zij ons het land uitsturen als er weer oorlog gevoerd wordt.'

21. Als de koning het goed acht, laat dan een koninklijk decreet uitgaan en laat het als wetten in Egypte die niet gewijzigd kunnen worden opgeschreven worden, dat het bloed van ieder mannelijk kind dat bij de Israëlieten geboren wordt in de aarde vergoten moet worden.

22. Doordat u dit doet zal, als alle mannelijke kinderen gestorven zijn, het kwaad van hun oorlogskracht verdwijnen. Laat de koning dit doen en alle Hebreeuwse vroedvrouwen bijeen roepen en hen opdracht geven om deze opdracht uit te voeren.' Dit stelde de koning en zijn vorsten tevreden en de koning deed zoals Job het gezegd had.

23. De koning liet de Hebreeuwse vroedvrouwen roepen, één ervan heette Shefra en de ander heette Pua.

24. De vroedvrouwen kwamen bij de koning en stonden in zijn tegenwoordigheid.

25. De koning zei tegen hen: 'Als u het beroep van vroedvrouw bij de Hebreeuwse vrouwen uitoefent en hen op de baarkruk ziet zitten, als het dan een zoon is, dan moet u hem doden, maar als het een dochter is, dan zal zij leven.

26. En als u dit niet doet, dan zal ik u en al uw huizen met vuur verbranden.'

27. Maar de vroedvrouwen vreesden God en luisterden niet naar de koning van Egypte, of naar wat hij zei. En als de Hebreeuwse vrouwen bij de vroedvrouwen een zoon of dochter baarden, dan deden de vroedvrouwen alles wat nodig was voor het kind en lieten het in leven, zo deden de vroedvrouwen het iedere dag.

28. Dit werd aan de koning doorgegeven, hij gaf opdracht om de vroedvrouwen te laten halen en hij zei tegen hen: 'Waarom heeft u dit gedaan en heeft u het leven van de kinderen gered?'

29. De vroedvrouwen zeiden eensgezind tegen de koning:

30. 'De koning van Egypte moet niet denken dat de Hebreeuwse vrouwen net als de Egyptische vrouwen

zijn. Want alle baby's van Israël zijn flink, nog voordat de vroedvrouw bij hen komt zijn ze al gebaard. Wat ons, uw dienstmaagden betreft, al vele dagen heeft geen Hebreeuwse vrouw ook maar iemand bij ons gebaard, want alle Hebreeuwse vrouwen doen het bevallingswerk zelf, omdat ze zo flink zijn.'

31. Farao hoorde wat zij zeiden en geloofde wat door hen aan hem verteld werd. De vroedvrouwen gingen dus bij de koning weg en God was hen goedgunstig, zo bleef het volk zich in uitzonderlijke mate vermenigvuldigen en doorgroeien.

Hoofdstuk 67.

(H) Aäron geboren

1. Nu was er een man uit het nageslacht van Levi die Amram heette in het land van Egypte, de zoon van Kehat, de zoon van Levi, de zoon van Israël.

2. Deze man ging op zoek naar een vrouw en vond iemand die Jokebed heette, de dochter van Levi, de zus van zijn vader en zij was honderdzesentwintig jaar oud en hij had gemeenschap met haar.

3. De vrouw werd zwanger en baarde een dochter, zij noemde haar Mirjam omdat de Egyptenaren het leven van de kinderen van Israël in die dagen bitter maakten.

4. Zij werd opnieuw zwanger en baarde een zoon en noemde hem Aäron, want tijdens de dagen van verwekking begon Farao met het bloedvergieten van alle mannelijke kinderen van Israël.

(V) De baby op de weegschaal van Egypte

5. In die dagen stierf ook Zefo, de zoon van Elifaz, de zoon van Esau en koning van Chittim en Janeas volgde hem op.

6. De tijd dat Zefo over de kinderen van Chittim geregeerd had bedroeg vijftig jaar. Hij stierf en werd in de stad Nabna, in het land Chittim begraven.

7. Janeas, een van de machtige mannen uit de kinderen van Chittim, regeerde na hem en ook hij regeerde vijftig jaar.

8. Nadat de koning van Chittim gestorven was, vluchtte Bileam, de zoon van Beor uit Chittim weg en hij ging op weg naar Egypte. Bij Farao, de koning van Egypte (kwam hij aan).

9. Farao ontving hem met groot eerbetoon, omdat hij over zijn wijsheid gehoord had, hij gaf hem geschenken, stelde hem als adviseur aan en plaatste hem op een hoge positie.

10. Bileam woonde dus in Egypte en werd samen met alle edelen van de koning geëerd, de edelen verhoogden hem omdat zij allemaal begeerden om meer van zijn wijsheid te leren.

11. In het honderddertigste jaar sinds Israël naar Egypte was gegaan, droomde Farao dat hij op zijn koningstroon zat. Hij deed zijn ogen open en zag een oude man voor hem staan. De oude man had een weegschaal in zijn hand, van het soort dat ook door handelaren gebruikt wordt.

12. De oude man nam de weegschaal en hield hem voor Farao.

13. De oude man nam alle oudsten van Egypte mee, samen met alle belangrijke mensen, bond ze bij elkaar en legde ze op de weegschaal.

14. Hij nam een zogende baby en legde deze aan de andere kant van de weegschaal en de baby had overwicht over hen.

15. De Farao stond verbaasd over het verschrikkelijke visioen, waarom de baby iedereen zou overtreffen en Farao werd wakker en merkte dat het een droom geweest was.

16. 's Morgens vroeg stond de Farao op, riep al zijn dienaren bij elkaar en vertelde hen wat hij gedroomd had, de mannen werden er vreselijk bang van.

17. De koning zei tegen al zijn wijze mannen: 'Verklaar bid ik u, wat de droom te betekenen heeft, dan kan ik er rekening mee houden.'

18. Bileam, de zoon van Beor, gaf de koning antwoord en zei tegen hem: 'Dit betekent niets anders dan dat Egypte in de toekomst een groot kwaad ten deel zal vallen.'

19. Want in Israël zal een zoon geboren worden die heel Egypte en haar inwoners zal vernietigen en de Israëlieten met krachtige hand uit zal leiden.

20. Neem daarom deze raad van mij over deze zaak aan, O koning, dat u de hoop en de verwachting van de kinderen van Israël zult vernietigen voordat dit kwaad in Egypte op zal staan.'

21. De koning zei tegen Bileam: 'Wat moeten wij dan met Israël doen? Wij hebben toch zeker op een bepaalde manier het advies tegen hen opgevat en wij kunnen het maar niet van hen winnen.'

22. Geef nu dus ook advies over hoe wij ons tegen hen op kunnen stellen, zodat wij hen overheersen.'

23. Bileam antwoordde de koning als volgt: 'Roep nu uw twee raadgevers en wij zullen zien wat hun advies over deze zaak is en daarna zal uw dienaar spreken.'

24. De koningen liet zijn twee raadgevers roepen, Reuel de Midjaniet en Job de Uziet. Zij kwamen en gingen tegenover de koning zitten.

25. De koning zei tegen hen: 'Zie, u heeft beiden de droom gehoord die ik gedroomd heb en wat de uitleg ervan is, geef daarom nu een advies zodat wij weten en inzien wat wij met de kinderen van Israël moeten doen, hoe wij hen kunnen overheersen voordat het kwaad uit hen tegen ons opkomt.'

(H) De Midjaniet Reuel adviseert te stoppen met vernietigen van Israël

26. De Midjaniet Reuel antwoordde de koning en zei: 'Moge de koning leven, moge de koning eeuwig leven!'

27. Als de koning het goed vindt, laat hij dan zijn handen niet aan de Hebreëen branden en hen met rust laten.

28. Want zij zijn het die vanouds door JHWH uitgekozen zijn. Hen is het lot toebedeeld om Zijn erfdeel onder de naties van de aarde en te midden van de koningen van de aarde te zijn. Wie heeft het gewaagd om ongestraft een vinger naar hen uit te steken en is daarvoor niet door hun God gewroken?

29. U weet toch zeker dat, toen Abraham naar Egypte afreisde, dat Farao, de voormalig koning van Egypte, zijn vrouw Sarah zag en haar tot vrouw nam omdat Abraham uit zijn angst gezegd had: 'Zij is mijn zus,' anders zouden de mannen van Egypte hem nog doden om zijn vrouw.

30. Toen de koning van Egypte Sarah meegenomen had, sloeg God hem en zijn huishouden met hevige plagen, pas toen hij Abraham zijn vrouw Sarah weer teruggaf werd hij ervan genezen.

31. De Gerariet Abimelek, de koning van de Filistijnen, werd ook door God om Sarah, de vrouw van Abraham, gestraft met het afsluiten van iedere baarmoeder van zowel mens als dier.

32. Toen hun God 's nachts in een droom bij Abimelek kwam en hem beangstigde met de bedoeling dat hij Sarah, die hij meegenomen had aan Abraham terug zou geven, werd het hele volk van Gerar achteraf ook nog eens gestraft voor Sarah. Toen bad Abraham voor hen tot God, werd Hij door hem verbeden en genas Hij hen.

33. Abimelek was bang voor al dit kwaad dat hem en zijn volk overkwam en gaf Abraham zijn vrouw Sarah terug, samen met veel geschenken.

34. Hetzelfde deed hij met Isaak die hij ook uit Gerar wegstuurde omdat God wonderlijk met hem gehandeld had door alle waterlopen van Gerar op te doen drogen en hun vruchtbare bomen vruchteloos te laten.

35. Pas toen Abimelek, samen met een van zijn vrienden Ahuzzat en de generaal van zijn leger Pichol uit Gerar naar hem toe ging, bogen zij voor hem neer tot op de grond.

36. Daar riepen en smeekten zij voor zichzelf. Toen bad hij voor hen tot JHWH en liet de Heer zich door hem verbidden, zodat Hij hen genas.

37. Ook Jakob, de man uit het lage land, werd door zijn integriteit uit handen van zijn broer Esau gered. Hetzelfde geldt voor de hand van de Syriër Laban, de broer van zijn moeder die hem om het leven wilde brengen. Ook toen de koningen van Kanaän zich tegen hem en zijn kinderen verzameld hadden en hen wilden vernietigen werden zij door JHWH uit hun handen gered. Zij keerden zich tegen hen en versloegen hen, want welke onzuivere hand heeft ooit enig effect op hen gehad?

38. En natuurlijk ook de vorige Farao, uw vaders vader, die Jozef boven alle vorsten van het land Egypte verheven heeft toen hij zijn wijsheid opmerkte. Hij heeft door zijn wijsheid alle inwoners van het land van de hongersnood gered.

39. Hierna heeft hij opdracht gegeven aan Jakob en zijn kinderen om naar Egypte af te reizen, met de bedoeling dat het land van Egypte door hun rechtschapenheid en het land van Gosen van de hongersnood gered zou worden.

40. Als u nu denkt dat dit ook goed geweest is, stop dan met het vernietigen van de kinderen van Israël. Maar als u niet wilt dat zij nog langer in Egypte wonen, stuur ze dan weg, dan kunnen ze naar het land van Kanaän terugkeren, het land waar hun voorouders als vreemdeling verbleven.'

41. Toen Farao de woorden van Reuel beluisterde werd hij erg kwaad op hem, daarom vertrok deze beschaamd uit de aanwezigheid van de koning en keerde naar zijn land Midjan terug. Hij nam de staf van Jozef met zich mee.

(H) De raad aan Farao van Job en Bileam

42. De koning zei tegen de Uziet Job: 'Wat zegt u Job en wat is uw advies over de Hebreëen?'

43. Job zei daarop tegen de koning: 'Zie, alle inwoners van het land staan onder uw gezag, laat de koning doen wat hem goed lijkt.'

44. Toen zei de koning tegen Bileam: 'Wat zegt u Bileam, zeg wat u te zeggen heeft, dan zullen wij luisteren.'

45. Bileam zei tegen de koning: 'Van al het advies dat de koning gekregen heeft om zich tegen de Hebreëen te verzetten zullen zij verlost worden, door geen enkele raad zal de koning in staat gesteld worden om over hen te heersen.'

46. Want als u denkt dat u hen in aantal af kunt laten nemen door een grote brand, dan nog kunt u het niet van hen winnen, want hun God heeft toch zeker hun voorvader Abraham in het Chaldeese Ur daarvan bevrijd? Als u denkt om hen door het zwaard te vernietigen, dan is toch zeker hun voorvader Isaak hiervan bevrijd, want in zijn plaats werd een Ram geofferd.

47. Als u denkt om hen met zware en noeste arbeid in aantal te doen verminderen, dan zult u het zelfs hierdoor niet winnen, want hun voorvader Jakob diende Laban met allerlei zwaar werk en het ging hem voor de wind.

48. Daarom nu, O koning, luister naar wat ik te zeggen heb, want dit is de raad die ik u tegen hen geef, waardoor u wel de overhand over hen kunt verkrijgen en waarvan u niet moet afwijken.

49. Als de koning het goed acht, laat hij dan de opdracht geven dat al hun kinderen die vanaf vandaag bij hen geboren zullen worden in het water gegooid zullen moeten worden, want op die manier kunt u hun naam uitwissen, want niemand van hen of hun voorvaders is op een dergelijke manier beproefd gebleken.'

50. De koning luisterde naar de woorden van Bileam en dit stelde de koning en zijn vorsten tevreden, dus deed de koning wat Bileam hem geadviseerd had.

51. De koning gaf opdracht dat een decreet moest worden uitgevaardigd en een wet gemaakt moest worden die in heel het land Egypte zou gelden en die luidde: 'Elk mannelijk kind dat vanaf vandaag geboren zal worden bij de Hebreëen moet in het water geworpen worden.'

52. Farao gaf al zijn dienaren de volgende opdracht: 'Ga er nu op uit en kijk in heel het land Gosen waar de kinderen van Israël zich bevinden. Zie er op toe dat iedere zoon die bij de Hebreëen geboren zal worden in de rivier gegooid zal worden, maar elke dochter moet u in leven laten.'

53. Toen de kinderen van Israël hiervan hoorden, dat de Farao opgedragen had om hun mannelijke kinderen in de rivier te gooien, verlieten sommige van het volk hun vrouwen en anderen bleven bij hen.

54. Vanaf die dag gebeurde het dat wanneer het tijd was om te baren, voor de vrouwen die wel bij hun echtgenoten gebleven waren, dat zij dan het veld ingingen om daar te baren, dan lieten zij hun kinderen daar achter en gingen naar huis terug.

55. En JHWH die aan hun voorouders gezworen had om hen te vermenigvuldigen, stuurde dan één van zijn dienende engelen uit de hemel om elk kind met water te wassen, om het te zalven en in doeken te wikkelen.³ Dan gaf deze hem twee stenen in handen, uit één ervan dronk hij melk en uit de andere honing, ook zorgde hij ervoor dat zijn haar tot op zijn knieën groeide zodat dit ter bedekking kon dienen, om zo het kind met liefdevolle gevoelens te verzorgen en te ondersteunen.

56. Toen God zo medelijdend met hen omging, want hij verlangde ernaar om hen op aarde te vermenigvuldigen, gaf Hij de aarde opdracht om hen in zichzelf te bewaren totdat zij opgegroeid waren. Hierna opende de aarde haar mond en spuwde hen weer uit. Zo ontsproten zij dus uit de stad, zoals kruiden uit de grond opkomen en zoals het gras in het bos opgroeit. Dan keerde ieder van hen naar zijn

familie en het huis van zijn vader terug en bleven zij bij hen.

57. De baby's van de kinderen van Israël kwamen dus op aarde zoals het kruid in het veld opschiet, vanwege de genade die God hen bewees.

58. Toen alle Egyptenaren dit zagen, gingen zij weer aan het werk, ieder naar zijn veld met zijn juk en ossen en ploegschaar, en zij ploegden de aarde zoals men de aarde in de zaaitijd ploegt.

59. Terwijl zij ploegden, waren zij niet in staat om de kinderen van de kinderen van Israël te beschadigen, dus bleef het volk geweldig in omvang toenemen.

60. Farao gaf zijn officieren dagelijks opdracht om naar Gosen te gaan, om naar de baby's van de kinderen van Israël op zoek te gaan.

61. Als zij op zoek waren en er één vonden, dan namen zij dit met geweld bij de borst van zijn moeder weg en wierpen het in de rivier, maar het meisje lieten zij wel bij de moeder, zo gingen de Egyptenaren dagelijks met de Israëlieten om.

Hoofdstuk 68.

(P) Profetie van Mirjam voor de redder van Israël, Mozes geboren en opgenomen bij Farao

1. In die tijd was de Geest van God over Miriam, de dochter van Amram de zus van Aäron gekomen. Zij ging rond om de volgende profetie over het huis te brengen: *'Zie, een zoon zal ons geboren worden, van de kant van mijn vader en moeder zal hij komen en hij zal Israël uit handen van Egypte bevrijden.'*

2. Toen Amram de woorden van zijn dochter hoorde, ging hij naar haar toe en nam haar naar zijn huis mee terug, want hij had haar eerst weggestuurd toen Farao de opdracht gegeven had dat elk mannelijk kind uit het huis van Jakob in het water gegooid moest worden.

3. Dus nam Amram zijn vrouw Jokebed weer bij zich, drie jaar nadat hij haar had weggestuurd, hij had gemeenschap met haar en zij werd zwanger.

4. Nadat zij zeven maanden zwanger geweest was, baarde zij een zoon en het hele huis vulde zich met licht, alsof het licht van de zon en de maan tegelijk scheen.

5. Toen de vrouw het kind zag, dat het er goed en mooi uitzag, verborg zij het drie maanden in een binnenkamer.

6. In die dagen dachten de Egyptenaren er over hoe zij alle Hebreëen konden vernietigen.

7. De Egyptische vrouwen gingen daarom naar Gosen toe, waar de Israëlieten zaten en zij droegen daarbij hun kleine kinderen op de schouders, hun baby's die nog niet konden spreken.

8. In de dagen dat de vrouwen van de kinderen van Israël toch doorgingen met baren, verborg iedere vrouw haar zoon namelijk voor de Egyptenaren, zodat de Egyptenaren niet zouden weten dat zij toch baarden en zij dus niet uitgeroeid zouden worden in het land.

9. De Egyptische vrouwen kwamen dus met hun kinderen die nog niet konden spreken op hun schouders naar Gosen toe. Als een Egyptische vrouw dan in het huis van een Hebreeuwse vrouw kwam, begon haar baby te huilen.

10. Als hij hilde, dan reageerde het kind dat zich in de binnenkamer bevond, waarna de Egyptische vrouwen weggingen en het doorvertelden aan het huis van de Farao.

11. Dan stuurde Farao zijn officieren om de kinderen weg te nemen en te doden, zo gingen de Egyptenaren dagelijks met de Hebreeuwse vrouwen om.

12. In die tijd, toen Jokebed haar zoon ongeveer drie maanden verborgen gehouden had, toen werd dit ook in het huis van Farao bekend.

13. De vrouwen haastten zich om het kind weg te halen voordat de officieren er waren en zij nam een kistje gemaakt van biez en besmeerde het met lijn en pek. Hierin deden zij het kind en zij legden het in het riet, aan de rand van de rivier.

14. Het zusje Mirjam stond op enige afstand om hem in de gaten te houden en te zien wat er met de profetie gebeuren zou.

15. In die tijd zorgde God ervoor dat het vreselijk heet in het land Egypte werd, deze verbrandde de huid van de mens zo sterk als de kern van de zon verbrandt en de Egyptenaren werden er vreselijk getergd door.

16. Alle Egyptenaren gingen daarom naar de rivier toe omdat hun huid door de verzengende hitte verbrandde.

17. Bathia, de dochter van Farao, ging door de verzengende hitte ook in de rivier baden en haar jonkvrouwen liepen mee langs de oever van de rivier, samen met alle andere vrouwen van Egypte.

18. Bathia keek naar de rivier en zag het kistje op het water drijven, zij stuurde haar jonkvrouw erheen om het te halen.

19. Zij opende het en zag het kind erin liggen en zie, het kind huilde. Ze kreeg medelijden met hem en zij zei: 'Dit is één van de Hebreeuwse kinderen.'

20. Alle vrouwen van Egypte die langs de kant van de rivier liepen verlangden ernaar om hem te zogen, maar hij wilde niet drinken, want dit ging van JHVH uit zodat hij weer aan de borst van zijn moeder kon liggen.

21. Zijn zus Mirjam stond op dat moment bij de rivier tussen de Egyptische vrouwen in. Zij zag wat er gebeurde en zei tegen de dochter van Farao: 'Zal ik gaan om een verzorgster uit de Hebreeuwse vrouwen te halen, dan kan zij het kind voor u verzorgen.'

22. De dochter van Farao zei tegen haar: 'Ga maar,' dus ging het jonge meisje weg en riep de moeder van het kind.

23. De dochter van Farao zei tegen Jokebed: 'Neem dit kind mee en zoog het voor mij, dan zal ik u hiervoor betalen, iedere dag twee zilverstukken.' De vrouw nam het kind mee en zoogde het.

24. Na twee jaar, toen het kind voldoende gegroeid was, bracht ze hem naar de dochter van Farao en hij was als een zoon voor haar. Zij noemde hem Mozes want zij zei: 'Want ik heb hem uit het water gehaald.'

25. Zijn vader Amram noemde hem Chabar, want hij zei: 'Vanwege hem was hij weer bij zijn vrouw, van wie hij zich had afgekeerd, teruggekeerd.'

26. Zijn moeder Jokebed noemde hem Jekuthiel, want zij zei: 'Voor hem heb ik op de Almachtige gehoopt en God heeft hem aan mij teruggegeven.'

27. Zijn zus Mirjam noemde hem Jered omdat zij hem achterna gegaan was bij de rivier om te weten te komen hoe het met hem zou aflopen.

28. Zijn broer Aäron noemde hem Abi Zanuch, waarmee hij zei: 'Mijn vader heeft mijn moeder verlaten en vanwege hem is hij bij haar teruggekeerd.'

29. Kehat, de vader van Amram noemde hem Abigdo, want door hem had God de breuk van het huis van Jakob hersteld, zodat zij niet langer hun mannelijke kinderen in het water moesten gooien.

30. Hun vroedvrouw noemde hem Abi Socho, waarmee zij zei: 'Hij is drie maanden in zijn tent verborgen gehouden vanwege de kinderen van Cham.'

31. Heel Israël noemde hem Shemaja, zoon van Nethanaël, want zij zeiden: 'In zijn dagen heeft God het roepen gehoord en hen van hun verdrukkingen verlost.'

32. Mozes verbleef dus in het huis van Farao en was als een zoon voor Bathia, de dochter van Farao en groeide te midden van de koningskinderen op.

Hoofdstuk 69.

[\(H\) Farao doodt de jongste zonen van Israël](#)

1. De koning van Edom stierf in die dagen, in het achttiende jaar dat hij regeerde. Hij werd in zijn tempel begraven die hij als zijn koninklijke paleis in het land van Edom voor zichzelf had laten bouwen.

2. De kinderen van Esau stuurden gezanten naar Pethor dat langs de rivier ligt, waar zij een jonge man met prachtige ogen en een mooie uitstraling vandaan haalden. Hij heette Saul en zij stelden hem als koning over hen aan, in plaats van Samla.

3. Veertig jaar lang regeerde Saul over de kinderen van Esau in het land van Edom.

4. Toen Farao, de koning van Egypte, zag dat het advies dat Bileam hem gegeven had over de kinderen van Israël geen succes was, maar dat zij nog altijd vruchtbaar waren, zich vermenigvuldigden en in heel het land van Egypte uitbreidden,

5. toen gaf Farao in die dagen de opdracht dat een decreet door heel Egypte over de kinderen van Israël moest worden uitgevaardigd dat luidde: 'Niemand mag minder werken dan wat hij dagelijks doet.'

6. De man waarvan ontdekt wordt dat hij tekort schiet in zijn dagelijks werk, of hij nu cement maakt of metselt, voor hem zal zijn jongste zoon in de plaats worden gezet.'

7. Het werk in Egypte werd in die dagen verzwakt voor de kinderen van Israël en het was zo dat als één van de stenen die iemand dagelijks moest bouwen minder geleverd werd, dat zij dan de jongste jongen met geweld bij zijn moeder weghaalden en hem in het gebouw voegden, zo metselden zij hem in plaats van de steen die zijn vader te kort gemetseld had.

8. De mannen van Egypte deden dit allemaal met de kinderen van Israël, dag aan dag gedurende lange tijd.

9. Maar de stam van Levi werkte in die tijd niet met hun Israëlitische broers mee, al vanaf het begin, want de kinderen van Levi kenden de listen van de Egyptenaren die zij van aanvang tegen de Israëlieten opgezet hadden.

Hoofdstuk 70.

[\(H\) De kleine Mozes door een engel gered](#)

1. Drie jaar na de geboorte van Mozes zat Farao aan een diner terwijl koningin Alparanit aan zijn rechterhand zat en Bathia aan zijn linkerhand. Mozes lag als klein jongetje op haar schoot. Ook Bileam de zoon van Beor zat met zijn twee zonen en alle vorsten van het koninkrijk aan tafel bij de koning.

2. De jongen stak zijn hand uit naar het hoofd van de koning, nam de kroon van het hoofd van de koning af en deed hem zelf op.

3. Toen de koningen en de vorsten zagen wat het jongetje gedaan had, werden de koning en de vorsten doodsbang, iedereen keek elkaar stomverbaasd aan.

4. De koning zei tegen de prinses die naast hem aan tafel zat: 'Wat denkt u en wat zegt u hiervan, O prinses, van deze zaak en wat is het oordeel dat over de jongen geveld moet worden omdat hij dit gedaan heeft?'

5. Bileam, de zoon van Beor, de magiër gaf de koning en de prinses het volgende antwoord: 'Herinnert u zich nog, O mijn heer en koning, de droom die u lang geleden gedroomd heeft en wat uw dienaar daarover aan uitleg gegeven heeft?'

6. Nu is dit een kind uit de Hebreeuwse kinderen in wie de Geest van God woont en laat mijn heer en koning niet denken dat deze jongen dit onbewust gedaan heeft.

7. Want het is een Hebreeuwse jongen en inzicht is zijn deel, hoewel hij nog maar een kind is, met zijn volle verstand heeft hij dit gedaan en hij heeft gekozen om zelf de koning van Egypte te zijn.

8. Want het is voor alle Hebreëën gebruikelijk dat zij hun koningen en edelen bedriegen, om op sluwe wijze te handelen, zodat de koningen en hun mannen op aarde beven.

9. U weet toch zeker dat hun vader Abraham ook zo gehandeld heeft, hij heeft het leger van Nimrod, de koning van Babel, om de tuin geleid, en Abimelek, de koning van Gerar. Hij heeft ook bezit genomen van het land van de kinderen van Heth en van alle koninkrijken in Kanaän.

10. Hij is naar Egypte afgereisd en heeft van zijn vrouw Sarah gezegd dat zij zijn zus was, om zo de koning van Egypte te misleiden.

11. Ook zijn zoon Isaak heeft hetzelfde gedaan toen hij naar Gerar toeging en daar woonde. Zijn kracht overtrof het hele leger van Abimelek, de koning van de Filistijnen.

12. Hij dacht er ook aan om het koninkrijk van de Filistijnen omver te werpen door te vertellen dat zijn vrouw Rebekka zijn zus was.

13. Ook Jakob ging bedrieglijk met zijn broer om en stal zo zijn eerstgeboorterecht en zegen van hem.

14. Hierna ging hij naar Paddan-aram, naar het huis van Laban, de broer van zijn moeder, daar verwierf hij zijn dochter, zijn vee en alles wat hij bezat op slinkse wijze. Daarna vluchtte hij weg en keerde naar zijn vader in Kanaän terug.

15. Zijn zoons verkochten hun broer Jozef die naar Egypte afreisde om daar een slaaf te worden, twaalf jaar lang zat hij daar in de gevangenis opgesloten.

16. Totdat de vorige Farao dromen gedroomd had, hem uit de gevangenis haalde en hem boven alle vorsten van Egypte verhoogde omdat hij zijn dromen aan hem uitlegde.

17. Daarna veroorzaakte God een hongersnood in heel het land, toen liet hij zijn vader en zijn broers halen, samen met het hele huishouden van zijn vader. Hij ondersteunde hen zonder dat zij daarvoor iets terug hoefden te doen en zij kochten Egyptenaren als slaven.

18. Nu is het daarom zo, mijn heer en koning, dat u moet zien dat dit kind in hun plaats in Egypte is opgestaan, om te doen wat zij altijd al gedaan hebben en te spotten met hun koning, vorst en rechter.

19. Als de koning het goed vindt, laten wij dan nu zijn bloed op aarde vergieten, anders groeit hij nog op en

neemt hij de regering van u over, en de hoop van Egypte zal vergaan zijn als hij geregeerd zal hebben.'

20. Bileam zei ook nog tegen de koning: 'Laten wij ook nog alle rechters en wijze mannen van Egypte bijeenroepen en laten wij dan besluiten of deze jongen het doodvonnis toekomt. Als u het zegt, dan zullen wij hem doden.'

21. Dus riep Farao alle wijze mannen van Egypte bij elkaar en zij kwamen bij de koning. Een engel van JHWH kwam met hen mee en hij zag eruit als één van de wijze mannen van Egypte.

22. De koning zei tegen de wijze mannen: 'U heeft vast gehoord wat deze Hebreeuwse jongen die hier in huis woont gedaan heeft en zo en zo heeft Bileam over deze zaak geoordeeld.

23. Daarom vraag ik nu ook uw oordeel en zienswijze wat met de jongen gedaan moet worden voor wat hij gedaan heeft.'

24. De engel die eruit zag als een van de wijze mannen van Farao gaf hem, in tegenwoordigheid van alle wijze mannen van Egypte, de koning en de vorsten, het volgende antwoord:

25. 'Als de koning het goed vindt, laat de koning dan een paar man sturen om hem een onyxsteen en een brandende kool te brengen. Laat hem deze voor de jongen neerleggen. Als het kind zijn hand uit zal strekken en de onyxsteen zal nemen, dan zullen wij weten dat de jongen zijn daad door wijsheid gedaan heeft en dan moeten wij hem doden.

26. Maar als hij zijn hand naar de kool uitsteekt, dan zullen wij weten dat hij dit alles onbewust gedaan heeft en dan zal hij leven.'

27. Dit leek een goed advies te zijn in de ogen van de koning en de vorsten, dus deed de koning wat de engel van JHWH hem gezegd had.

28. De koning gaf dus opdracht dat de onyxsteen en de kool gebracht moesten worden en voor Mozes neergelegd.

29. Hij zette de jongen ervoor neer en de jongen probeerde om met zijn hand de onyxsteen te pakken. Maar de engel van JHWH nam zijn hand en legde hem op de kool en de kool doofde in zijn hand. Hij tilde ze op en deed deze in zijn mond, zo verbrandde een deel van zijn lippen en een deel van zijn tong en zo ontstond ook zijn probleem met zijn mond en zijn tong.

30. Toen de koning en prinsen dit zagen, wisten zij dat Mozes de kroon niet bewust van het hoofd van de koning gepakt had.

31. Dus onthielden de koning en zijn vorsten zich ervan om het kind te doden en bleef Mozes in het huis van Farao, daar groeide hij op en JHWH was met hem.

32. Terwijl de jongen in het huis van de koning leefde, werd hij in purper gekleed en groeide te midden van de kinderen van de koning op.

33. Toen Mozes in het huis van de koning opgroeide, werd hij door Bathia, de dochter van Farao, als een zoon beschouwd en heel het huishouden van Farao had respect voor hem en alle mannen van Egypte waren bang voor hem.

34. Dagelijks trok hij erop uit om naar het land Gosen toe te gaan waar zijn broers en de kinderen van Israël waren. Dagelijks zag Mozes ook dat zij buiten adem waren en zwaar werk moesten doen.

35. Mozes vroeg hen het volgende: 'Waarom wordt dit werk iedere dag zo aan u uitgedeeld?'

36. Zij vertelden hem alles wat hen overkomen was en alle bevelen die Farao hen al voor zijn geboorte opgelegd had.

37. Zij vertelden hem over alle adviezen die Bileam, de zoon van Beor hem in hun nadeel gegeven had en ook welk advies hij hem over Mozes zelf gegeven had, om hem te doden toen hij de kroon van het hoofd van de koning gepakt had.

38. Toen Mozes deze dingen hoorde werd hij kwaad op Bileam en hij zocht naar een mogelijkheid om hem te doden, dagelijks lag hij voor hem in een hinderlaag.

39. Bileam was bang voor Mozes, daarom stond hij samen met zijn twee zoons op en vertrok uit Egypte. Zij vluchtten weg om het vege lijf te redden en zij zochten hun toevlucht in het land van Kus, bij Kikianus, de koning van Kus.

40. Mozes ging dus vrijelijk het huis van de koning in en uit. JHVH gaf dat hij bij Farao, bij al zijn dienaren en heel het volk van Egypte in de gunst kwam. Zij hielden ontzettend veel van Mozes.

41. Op een dag ging Mozes naar Gosen toe om zijn broers te zien. Hij zag dat de kinderen van Israël hard werkten en het zwaar hadden en Mozes had verdriet om hen.

42. Mozes keerde naar Egypte terug, kwam in het huis van Farao aan, ging naar de koning toe en Mozes boog zich voor de koning neer.

43. Mozes zei tegen Farao: 'Ik bid u mijn heer, ik ben gekomen om u een klein verzoek voor te leggen, laat mij niet onverrichter zake terugkeren,' en Farao zei tegen hem: 'Spreek.'

44. Mozes zei tegen Farao: 'Geef alstublieft aan uw dienaren, de kinderen van Israël die in Gosen zijn, één dag om van hun werk te rusten.'

45. De koning antwoordde Mozes en zei: 'Zie, ik heb u vandaag blij gemaakt door uw verzoek in te willigen.'

46. Farao liet een decreet in heel Egypte en Gosen uitvaardigen dat luidde:'

47. 'Aan u, alle kinderen van Israël zegt de koning het volgende: 'In zes dagen zult u uw werk doen en arbeiden, maar op de zevende dag zult u rusten en zult u geen enkel werk doen. Zo moet u het alle dagen doen, zoals de koning en Mozes, de zoon van Bathia het geboden hebben.'

48. Mozes was erg blij met wat de koning hem gegund had en alle kinderen van Israël deden wat Mozes hen opgedragen had.

49. Want dit ging van JHVH uit naar de kinderen van Israël. Want JHVH was begonnen met het zich eraan houden dat Hij hen zou redden, omwille van henzelf en hun voorouders.

50. JHVH was dus met Mozes en hij werd bekend in heel Egypte.

51. Mozes werd belangrijk in de ogen van de Egyptenaren en in de ogen van alle kinderen van Israël, omdat hij het goede nastreefde voor heel zijn volk Israël en vredelievende woorden over hen met de koning besprak.

Hoofdstuk 71.

(H) Mozes vermoordt een Egyptenaar en vlucht met hulp van een engel

1. Toen Mozes achttien jaar oud geworden was verlangde hij ernaar om zijn vader en moeder te zien en hij ging naar hen in Gosen toe. Toen Mozes bijna in

Gosen aangekomen was, kwam hij langs de plaats waar de kinderen van Israël druk met hun werk bezig waren en hij keek hoe zwaar ze het hadden, daar zag hij ook dat een Egyptenaar een van zijn broers sloeg.

2. Toen de man die geslagen werd Mozes zag, rende hij naar hem toe voor hulp, want de man Mozes was hoog gewaardeerd in het huis van Farao. Deze zei tegen hem: 'Mijnheer, luister naar mij, deze Egyptenaar is vannacht bij mij thuis gekomen, heeft mij vastgebonden, heeft in mijn aanwezigheid mijn vrouw verkracht en nu probeert hij mij van het leven te beroven.'

3. Toen Mozes van deze misdaad hoorde, werd hij boos op de Egyptenaar en hij keek om zich heen. Toen hij zag dat er niemand in de buurt was, doodde hij de Egyptenaar en verborg hem onder het zand, zo redde hij de Hebreëer uit handen van degene die hem wilde doden.

4. De Hebreëer ging naar zijn huis en Mozes ging ook terug naar huis, zo kwam hij terug in het huis van de koning.

5. Toen de man weer thuis kwam, dacht hij eraan om zijn vrouw te verstoten, want het was niet juist voor een man in het huis van Jakob om gemeenschap met zijn vrouw te hebben nadat zij verkracht was.

6. De vrouw vertrok dus en vertelde het haar broers. Waarop de broers de man zochten om hem te doden, deze vluchtte naar zijn huis en ontsnapte.

7. De volgende dag ging Mozes weer naar zijn broers toe en zag twee mannen ruzie maken. Tegen de aanstichter zij hij: 'Waarom slaat u uw naaste?'

8. Hij antwoordde hem het volgende: 'Wie heeft u als vorst en rechter over ons aangesteld? Wilt u mij net zo doden als dat u de Egyptenaar gedood heeft?' En Mozes werd bang en hij zei: 'Natuurlijk is het bekend geworden!'

9. Farao hoorde ook over wat er gebeurd was, en hij gaf opdracht om Mozes te vermoorden. Daarom stuurde God Zijn Engel en deze verscheen aan Farao in de gestalte van de overste van de lijfwacht.

10. De Engel van JHVH nam het zwaard van de overste van de lijfwacht mee en hakte er zijn hoofd mee af, want het gezicht van de (echte) overste van de lijfwacht was in dat van Mozes veranderd.

11. De Engel van JHVH pakte daarna de rechterhand van Mozes vast en leidde hem uit Egypte totdat hij hem tot op een afstand van veertig dagreizen buiten de grenzen van Egypte gebracht had.

(GP)Oproep van Aäron om de afgoden weg te doen.

12. Alleen zijn broer Aäron bleef in het land Egypte achter en hij profeteerde het volgende aan de kinderen van Israël:

13. 'Dit zegt JHVH, de God van uw voorouders: *'Laat iedere man de gruwelijkheden die hij adoreert wegdoen en verontreinig u niet met de afgoden van Egypte.'*

14. De kinderen van Israël kwamen echter in opstand hiertegen en wilden niet naar Aäron luisteren in die tijd.

15. JHVH dacht eraan om hen te vernietigen, ware het niet dat JHVH het verbond dat Hij met Abraham, Isaak en Jakob gesloten had in gedachten hield.

16. In die dagen bleef de hand van Farao zwaar op de kinderen van Israël drukken. Hij vernederde en onderdrukte hen tot op het moment dat God Zijn Woord uit deed gaan en naar hen omzag.

Hoofdstuk 72.

(H) Mozes koning in Kus/Ethiopië

1. In die dagen ontstond er een hevige oorlog tussen de kinderen van Kus (Kerma/Sudan) en de kinderen van het oosten, samen met Aram, zij kwamen in opstand tegen de kinderen van Kus onder wiens gezag zij stonden.

2. Kikianus, de koning van Kus trok dus op met de kinderen van Kus, het was een menigte zo groot als ontelbaar veel zandkorrels en hij ging het gevecht met Aram en de kinderen van het oosten aan om hen weer te onderwerpen.

3. Toen Kikianus vertrok, liet hij de magiër Bileam met zijn twee zoons achter om de stad te bewaken, samen met het uitschot van het land.

4. Kikianus trok dus op richting Aram en de kinderen van het oosten, vocht tegen hen en versloeg hen, iedereen raakte dodelijk verwond door Kikianus en zijn volk.

5. Veel van hen nam hij krijgsgevangen en hij onderwierp hen opnieuw. Hij sloeg zijn kamp op in hun land om de gebruikelijke belasting in ontvangst te nemen.

6. Toen de koning van Kus Bileam, de zoon van Beor, achtergelaten had om de stad te bewaken, stond hij op en stelde het achtergebleven volk van het land voor om tegen koning Kikianus in opstand te komen en hem de toegang tot de stad te weigeren als hij weer thuis kwam.

7. De mensen uit het land luisterden naar hem, zij zwoeren het hem en maakten hem koning over hen, zijn twee zoons werden de generaals van het leger.

8. Zij stonden op, verhoogden de muren van de stad aan de twee hoeken en zij bouwden een verschrikkelijk sterk gebouw.

9. Bij de derde hoek groeven zij ontzettend veel sloten tussen de stad en de rivier die het hele land van Kus begrenste en zij lieten het water uit de rivier daarin stromen.

10. Met hun bezweringen en toverijen lieten zij ontelbaar veel slangen bij de vierde hoek rondkruipen. Verder ommuurden zij de stad en woonden erin, niemand kon er meer uit of in.

11. Kikianus had dus tegen Aram en de kinderen van het oosten gevochten en hen weer aan zich onderworpen, zij gaven hem hun gebruikelijke bijdrage mee, waarop hij vertrok en naar zijn land terugkeerde.

12. Toen Kikianus, de koning van Kus de stad naderde samen met de legerleiding die bij hem was, zagen zij dat de muren van de stad sterk verhoogd opgebouwd waren en de mannen waren hier verbaasd over.

13. Zij zeiden onder elkaar: 'Dit is vast omdat wij opgehouden zijn na het gevecht en zij bang waren dat het niet goed met ons afgelopen zou zijn. Daarom hebben zij dit gedaan, de muren van de stad verhoogd en hen versterkt zodat de koningen van Kanaän niet zouden komen om tegen hen te vechten.'

14. Dus liep de koning met zijn troepen naar de deur van de stad, zij keken omhoog en zagen dat alle poorten van de stad gesloten waren. Zij riepen naar de schildwachten: 'Doe open voor ons, zodat wij de stad binnen kunnen komen.'

15. Maar de schildwachten weigerden om ze te openen op bevel van Bileam de magiër die hun koning

geworden was, daarom lieten zij hen niet toe tot hun stad.

16. Dus zetten zij een belegeringswal tegen hen op bij de poort van de stad en honderddertig man uit het leger van Kikianus sneuvelden die dag.

17. De volgende dag ging het gevecht verder en vochten zij langs de rivier. Zij probeerden daar voorbij te komen, maar het lukte hen niet, wel vielen sommige van hen in de kuilen, waardoor zij stierven.

18. Daarop gaf de koning opdracht om bomen te kappen en vloten te bouwen zodat zij daarop naar hen konden oversteken en dat deden zij.

19. Maar toen zij de plaats van de sloten bereikten, kwamen zij in draaikolken terecht en tweehonderd man op de vloten verdronken.

20. Op de derde dag verplaatste het gevecht zich naar de kant waar de slangen waren. Ook daar kwamen zij niet ver omdat de slangen honderdzeventig van hun mannen doodden. Daarop stopten zij met hun gevecht tegen Kus. Daarna belegerden zij Kus negen jaar lang, zonder dat iemand erin of eruit kon gaan.

21. In de tijd dat de oorlog en het beleg van Kus voortduurde, vluchtte Mozes uit Egypte weg voor de Farao die hem wilde doden, omdat hij de Egyptenaar gedood had.

22. Mozes was achttien jaar oud toen hij uit Egypte wegvluchtte bij de Farao vandaan. Hij vluchtte en ontsnapte naar het kamp van Kikianus dat in die tijd Kus belegerde.

23. Mozes verbleef negen jaar in het kamp van Kikianus, de koning van Kus, de hele tijd dat zij Kus belegerden. Mozes was kind aan huis bij hen.

24. De koning, de vorsten en alle soldaten hielden van Mozes om zijn grootheid en waardigheid. Hij had de uitstraling van een fiere leeuw, zijn gezicht straalde als de zon en hij was zo sterk als een leeuw. Hij werd raadgever van de koning.

25. Nadat negen jaar voorbij waren, werd Kikianus door een dodelijke ziekte getroffen en zijn ziekte won het van hem, na zeven dagen stierf hij.

26. Daarop werd hij door zijn dienaren gebalsemd en zij droegen hem naar het graf tegenover de stadspoort richting het noorden, in de richting van het land Egypte.

27. Over hem heen bouwden zij een mooi en sterk gebouw en onderop plaatsten zij grote stenen.

28. De schrijvers van de koning maakten inscripties op de stenen over de macht van hun koning Kikianus en alle oorlogen die hij bevochten had, zie tot op vandaag staat het daar opgeschreven.

29. Nadat Kikianus, de koning van Kus gestorven was, waren zijn mannen en troepen erg verdrietig dat het nog altijd oorlog was.

30. Daarom zeiden zij onder elkaar: 'Laten wij overleggen wat ons nu te doen staat, want wij hebben al negen jaar in de woestijn geleefd en worden van onze huizen weggehouden.'

31. Als wij zeggen dat wij de stad gaan aanvallen, dan zullen veel van ons verwond raken of gedood worden, maar als wij hier het beleg blijven houden, dan zullen wij ook sterven.

32. Want nu zullen alle koningen uit Aram en het oosten horen dat onze koning dood is, dus zullen zij ons plotseling vijandig overvallen, dan zullen zij tegen ons vechten en geen rest van ons overlaten.

33. Laten wij daarom op zoek gaan om een koning over ons aan te stellen en laten wij het beleg handhaven totdat de stad aan ons wordt uitgeleverd.

34. Die dag besloten zij om een man uit het leger van Kikianus als koning over hen aan te stellen en zij vonden niemand die geschikter was dan Mozes om over hen te regeren.

35. Iedere man haastte zich om zijn bovenkleding uit te doen en deze op de grond neer te leggen. Zij maakten er een grote berg van en zetten Mozes daar bovenop.

36. Zij stonden op, bliezen op de trompetten en riepen hem toe: 'Lang leve de koning! Lang leve de koning!'

37. Heel het volk en alle edelen bezwoeren hem om hem Adonia, de Kusiet en vrouw van Kikianus tot vrouw en koningin te geven en zij stelden Mozes die dag als koning over hen aan.

38. Het volk van Kus liet die dag een bericht uitvaardigen waarin stond: 'Iedereen moet iets van wat hij bezit aan Mozes geven.'

39. Zij legden een kleed over de berg kleren en iedere man wierp daar iets op van wat hij bezat, de één een gouden oorbel en de ander een munt.

40. Ook onyxstenen, balsemhars, parels en marmer wierpen de kinderen van Kus Mozes toe op de hoop, ook zilver en goud in grote hoeveelheden.

41. Mozes nam al het zilver en goud aan, alle kommen, de balsemhars en onyxstenen die de kinderen van Kus hem gegeven hadden en hij borg ze op bij zijn schatten.

42. Vanaf die dag regeerde Mozes over de kinderen van Kus, in plaats van Kikianus, de koning van Kus.

Hoofdstuk 73.

1. Tijdens het vijfenvijftigste jaar dat Farao, de koning van Egypte regeerde, dat is ook het honderdzevenenvijftigste jaar sinds de Israëlieten in Egypte aankwamen, regeerde Mozes dus in Kus.

2. Mozes was zevenentwintig jaar toen hij begon met regeren over Kus en hij regeerde er veertig jaar.

3. JHVV bracht Mozes in de gunst en was hem genadig bij de kinderen van Kus zodat de kinderen van Kus ontzettend veel van hem hielden, Mozes was dus geliefd bij God en mensen.

4. Tijdens de zevende dag dat hij regeerde, kwamen alle kinderen van Kus bij elkaar, stonden voor Mozes en bogen tot op de grond voor hem neer.

5. Alle kinderen spraken met elkaar in tegenwoordigheid van de koning en zeiden: 'Geef ons advies over wat wij met de stad kunnen doen.'

6. Want het is al negen jaar sinds wij de stad omsingeld hebben en onze kinderen en vrouwen hebben wij al die tijd niet gezien.'

7. Daarop antwoordde de koning hen: 'Als u naar mij wilt luisteren in alles wat ik u opdraag, dan zal JHVV ons de stad in handen geven en zullen wij haar onderwerpen.'

8. Want als wij net zo met hen vechten als in het eerdere gevecht dat wij met hen vochten, voordat Kikianus gestorven was, dan zullen net als eerder opnieuw velen van ons sterven.'

9. Luister dus goed naar de raad die ik u over deze zaak geef, als u luistert naar wat ik zeg dan zal de stad ons in handen gegeven worden.'

10. Alle strijdkrachten antwoordden de koning als volgt: 'Alles wat onze heer op zal dragen dat zullen wij doen.'

11. Mozes zei tegen hen: 'Loop door het hele kamp heen en verkondig het volgende aan heel het volk:

12. 'Dit zegt de koning: 'Ga het bos in en haal jongen van de ooievaar, iedere man moet een jong in zijn handen houden.

13. Iedereen die dit woord van de koning overtreedt en die geen jong meeneemt, zal sterven en de koning krijgt al zijn bezittingen.

14. Als u ze meebrengt dan moet u ze houden en ze opvoeden tot ze groot geworden zijn. U moet ze leren om vanuit de lucht te jagen, net zoals de jongen van de havik dat leren.'''

15. Alle kinderen van Kus luisterden naar de woorden van Mozes, stonden op en vaardigden een decreet uit in heel het kamp dat luidde:

16. 'Voor u, alle kinderen van Kus, geldt het gebod van de koning dat u het bos in moet gaan en daar de jonge ooievaars moet vangen, iedere man moet een jong in handen krijgen en deze moet u mee naar huis nemen.

17. Ieder persoon die deze opdracht van de koning overtreedt zal sterven en de koning krijgt alles wat hem toebehoort.'

18. Dus deden de mensen dit. Zij gingen het bos in, beklommen de sparren en iedereen ving een jong met zijn handen. Alle jongen van de ooievaars werden zo gevangen en zij brachten hen naar de woestijn en voedden hen op, zoals de koning gezegd had. Zij leerden hen om vanuit de lucht aan te vallen, zoals jonge haviken dat doen.

19. Nadat de jonge ooievaars volwassen geworden waren, gaf de koning opdracht om hen drie dagen geen eten te geven en het hele volk deed dit.

20. Op de derde dag zei de koning: 'Wees sterke en moedige mannen, laat iedere man zijn wapenrusting aandoen en zijn zwaard aangorden en laat ieder zijn paard bestijgen met zijn jonge ooievaar in de hand.

21. Wij zullen optrekken en tegen de stad vechten op de plaats waar de slangen zijn.' En alle mensen deden wat de koning gezegd had.

22. Iedere man nam zijn jong in de hand en zij gingen op weg. Toen zij bij de plaats van de slangen aankwamen zei de koning tegen hen: 'Laat ieder zijn jonge ooievaar op de slangen afsturen.'

23. Iedere man liet op bevel van de koning zijn jonge ooievaar los en de jonge ooievaars vlogen op de slangen af en verslonden hen allemaal, zo roeiden zij hen terplekke uit.

24. Toen de koning en het volk zag dat alle slangen op die plaats uitgeroeid waren, slaakte heel het volk een luide kreet.

25. Zij kwamen dichterbij en vochten tegen de stad, namen haar in en onderwierpen haar, zo kwamen zij de stad binnen.

26. Die dag stierven elfhonderd man uit de stad, allemaal inwoners van de stad, maar van de belegeraars stierf er niet één.

27. Daarna ging ieder kind van Kus naar zijn eigen huis, naar zijn vrouw en kinderen toe en alles wat van hem was.

28. Toen Bileam de magiër zag dat de stad was ingenomen, opende hij de poort en samen met zijn twee zoons en acht broers vluchtte hij en keerde terug naar Farao, de koning van Egypte.

29. Dit zijn de tovenaars en magiërs die in de boeken van de wet genoemd worden, die tegen Mozes opstonden toen JHVH de plagen over Egypte bracht.

30. Mozes nam de stad dus in door zijn wijsheid en de kinderen van Kus plaatsden hem op de troon, in plaats van Kikianus, de koning van Kus.

31. Zij deden hem de koningskroon op zijn hoofd en zij gaven hem Adonia, de koningin van Kus en vrouw van Kikianus tot vrouw.

32. Maar Mozes vreesde JHVH, de God van zijn voorvaders, zodat hij geen gemeenschap met haar had of zijn oog op haar liet vallen.

33. Want Mozes herinnerde zich hoe Abraham zijn dienaar Eliëzer het volgende had doen zweren: 'U moet geen vrouw voor mijn zoon Isaak uit de dochters van Kanaän nemen.'

34. En ook wat Isaak deed toen Jakob voor zijn broer was weggevlucht en hem de volgende opdracht meegaf: 'U zult zich geen vrouw nemen uit de dochters van Kanaän of enig verbond sluiten met de kinderen van Cham.'

35. Want onze God JHVH gaf Cham, de zoon van Noach, zijn kinderen en heel zijn nageslacht als slaven aan de kinderen van Sem en ook aan de kinderen van Jafet en hun nageslacht tot slaven, tot in eeuwigheid.

36. Daarom keerde Mozes zijn hart en zijn ogen niet naar de vrouw van Kikianus tijdens alle dagen dat hij over Kus regeerde.

37. Heel zijn leven vreesde Mozes zijn God JHVH dus. Mozes wandelde waarachtig met JHVH, met heel zijn hart en ziel. Alle dagen van zijn leven dwaalde hij niet van de rechte weg af, niet naar rechts of naar links week hij van de weg af die Abraham, Isaak en Jakob bewandeld hadden.

38. Mozes ontwikkelde zichzelf sterk in het koninkrijk van de kinderen van Kus. Hij leidde de kinderen van Kus met al zijn wijsheid en het ging Mozes en zijn koninkrijk voor de wind.

39. In die tijd hoorden Aram en de kinderen van het oosten dat Kikianus, de koning van Kus gestorven was. Dus kwamen Aram en de kinderen van het oosten in die dagen in opstand tegen Kus.

40. Mozes verzamelde daarop alle kinderen van Kus, een erg machtig volk bestaande uit ongeveer dertigduizend man en hij trok op om met Aram en de kinderen van het oosten te vechten.

41. Allereerst gingen zij naar de kinderen van het oosten en toen de kinderen van het oosten gemeld werd dat zij er aan kwamen, gingen zij hen tegemoet om het gevecht met hen aan te gaan.

42. De slag verliep in het nadeel van de kinderen van het oosten, dus gaf JHVH alle kinderen van het oosten in handen van Mozes en ongeveer driehonderd man sneuvelden.

43. Alle kinderen van het oosten keerden zich om en trokken zich terug, dus achtervolgden Mozes en de kinderen van Kus hen en onderwierpen zij hen. Zij legden hen de belasting op die zij gewend waren te geven.

44. Vanaf daar trok Mozes met heel zijn volk naar Aram om verder te strijden.

45. Ook het volk van Aram kwam hem tegemoet en vocht tegen hen. JHVH leverde hen in handen van Mozes over en vele van de Aramese mannen vielen gewond neer.

46. Dus werd ook Aram onderworpen aan Mozes en de kinderen van Kus en ook zij betaalden de hen opgelegde belasting weer.

47. Zo maakte Mozes Aram en de kinderen van het oosten weer onderworpen aan de kinderen van Kus. Mozes en heel het volk dat bij hem was keerde hierna naar het land van Kus terug.

48. Mozes nam zo toe in kracht, in het koninkrijk van de kinderen van Kus en JHVH was met hem en alle kinderen van Kus waren bang voor hem.

Hoofdstuk 74.

1. Aan het eind van zijn jaren stierf Saul, de koning van Edom. Baäl Chanan, de zoon van Achbor, regeerde in zijn plaats.

2. Tijdens het zestiende jaar dat Mozes over Kus regeerde, regeerde Baäl Chanan, de zoon van Achbor al achtendertig jaar in het land van Edom over alle kinderen van Edom.

3. In zijn dagen kwam Moab in opstand tegen de macht van Edom, want sinds de dagen van Hadad, de zoon van Bedad die hen in Midjan verslagen had, vielen zij al onder de macht van Edom. Toen had hij Moab namelijk aan Edom onderworpen.

4. Toen Baäl Chanan, de zoon van Achbor over Edom regeerde, bleven alle kinderen van Moab niet langer trouw aan Edom.

5. Ook Angeas, de koning van Afrika, stierf in die dagen en zijn zoon Azdrubal regeerde in zijn plaats.

6. In die dagen stierf ook Janeas, de koning van Chittim. Zij begroeven hem in de tempel die hij als paleis voor zichzelf op de vlakte van Kanopia gebouwd had, Latinus regeerde in zijn plaats.

7. In het tweeëntwintigste jaar dat Mozes regeerde over de kinderen van Kus, regeerde Latinus al vijfenveertig jaar over de kinderen van Chittim.

8. Ook hij bouwde een grote en sterke toren voor zichzelf en hij bouwde daarin een mooie tempel waar hij zelf kon wonen, om van daaruit te regeren zoals het gebruikelijk was.

9. Tijdens het derde jaar dat hij regeerde liet hij een boodschap aan alle daartoe bekwame mannen uitvaardigen. Hierna liet hij vele schepen voor zich bouwen.

10. Latinus verzamelde al zijn strijdkrachten en zij gingen de schepen op. Zij trokken hiermee op naar Azdrubal, de zoon van Angeas en koning van Afrika. Zij kwamen in Afrika aan en gingen de strijd met Azdrubal en zijn leger aan.

11. Latinus kreeg de overhand over Azdrubal en Latinus nam hem het Aquaduct af dat zijn vader van de kinderen van Chittim meegenomen had toen hij Jania, de dochter van Uzi tot vrouw genomen had. Latinus sloopte de brug van het Aquaduct en bracht het hele leger van Azdrubal een hevige slag toe.

12. De overgebleven mannen van Azdrubal lieten de moed niet zakken en hun harten werden vervuld met haat en nijd, zij tartten de dood en gingen opnieuw de strijd aan met Latinus, de koning van Chittim.

13. Het gevecht keerde zich in het nadeel van alle Afrikaanse mannen en iedereen raakte door Latinus en zijn volk verwond, ook koning Azdrubal sneuvelde in de strijd.

14. Koning Azdrubal had een erg mooie dochter die Ushpezana heette. Alle mannen van Afrika borduurden

haar gezicht op hun kleding, omdat ze zo bijzonder mooi was en er knap uitzag.

15. De mannen van Latinus zagen Ushpezana, de dochter van Azdrubal en bevalen haar aan bij hun koning Latinus.

16. Latinus gaf opdracht om haar bij zich te brengen en Latinus nam Ushpezana tot vrouw, waarna hij terug ging op weg naar Chittim.

17. Nadat Azdrubal, de zoon van Angeas, gestorven was en Latinus na de oorlog in zijn land was teruggekeerd, stonden alle mensen uit Afrika op en zij namen Anibal, de zoon van Angeas en jongere broer van Azdrubal die zij koning maakten over het hele land van Afrika, in plaats van zijn broer.

18. Toen hij regeerde besloot hij om naar Chittim te gaan om met de kinderen van Chittim het gevecht aan te gaan om de dood van zijn broer Azdrubal en de dood van de inwoners van Afrika te wreken, dus deed hij dit.

19. Hij maakte vele schepen, kwam daarmee met zijn leger aan en ging naar Hoity toe.

20. Anibal vocht dus met de kinderen van Chittim en de kinderen van Chittim vielen gewond neer door Anibal en zijn leger, zo wreekte Anibal de dood van zijn broer.

21. Achttien jaar lang was Anibal in oorlog met de kinderen van Chittim. Anibal woonde in het land van Chittim en sloeg daar lange tijd zijn kamp op.

22. Anibal bracht de kinderen van Chittim een zware slag toe en hij versloeg hun sterke mannen en vorsten. Van het overige volk versloeg hij ongeveer tachtigduizend man.

23. Nadat dagen en jaren voorbijgegaan waren keerde Anibal uiteindelijk weer terug naar het land van Afrika en hij regeerde er met vaste hand, in plaats van zijn broer Azdrubal.

Hoofdstuk 75.

(H) De stam Jozef trekt op eigen kracht Egypte uit

1. In die tijd, het honderdtachtigste jaar sinds de Israëlieten naar Egypte afgereisd waren, trokken ongeveer dertigduizend Israëlitische mannen te voet op, allemaal uit de stam van Jozef, uit de kinderen van Efraïm, de zoon van Jozef.

2. Zij zeiden namelijk dat de tijd die JHVH vanouds aan de kinderen van Israël toegekend had voltooid was en dat Hij dit zo aan Abraham gezegd had.

3. Deze mannen omgordden zichzelf, deden ieder een zwaard om en hun wapenrusting aan. Zij vertrouwden op hun eigen kracht en met krachtige hand vertrokken zij uit Egypte.

4. Zij namen echter geen voedsel voor onderweg mee, alleen maar zilver en goud, niet eens brood voor die dag namen zij mee, want zij dachten dat zij hun voedsel van de Filistijnen konden kopen en zo niet dan zouden zij het wel met geweld nemen.

5. Deze mannen waren erg sterk en moedig, een koning wel duizend anderen achtervolgen en twee konden er tienduizend op de vlucht jagen. Dus vertrouwden zij op hun kracht en gingen samen op weg.

6. Zij gingen in de richting van het land Gad (Filistijnen) en zij reisden verder totdat zij de herders van Gad aantroffen die het vee van de kinderen van Gad lieten grazen.

7. Zij zeiden tegen de herders: 'Geef ons een paar van de schapen voor geld, dan kunnen wij eten want wij

hebben honger, want vandaag hebben wij nog geen brood gegeten.'

8. De herders antwoordden: 'Zijn het dan onze schapen en is het ons vee dat wij het aan u kunnen verkopen voor geld?' Dus wilden de kinderen van Efraïm hen met geweld toe-eigenen.

9. De herders van Gad schreeuwden het uit, zodat hun geluid tot ver in de omtrek te horen was, daarop gingen alle kinderen van Gad hen tegemoet.

10. Toen de kinderen van Gad zagen welk kwaad door de kinderen van Efraïm werd aangericht, keerden zij terug en verzamelden alle mannen van Gad. Ieder deed zijn wapenrusting aan en ging op weg om te strijden met de kinderen van Efraïm.

11. In de vallei van Gad ontmoetten zij elkaar en het werd een zware strijd, in beide kampen vielen die dag vele doden.

12. De tweede dag stuurden de kinderen van Gad een bericht aan alle Filistijnse steden dat zij hen te hulp moesten komen, er stond in:

13. 'Kom naar ons toe en help ons, dan kunnen wij de kinderen van Efraïm verslaan die uit Egypte gekomen zijn om ons vee af te nemen, want zonder enige reden zijn zij met ons het gevecht aan gegaan.'

14. Nu waren de zielen van de kinderen van Efraïm uitgeput van honger en dorst, want al drie dagen lang hadden zij geen brood gegeten, daarbij kwamen er veertigduizend man uit de steden van de Filistijnen aan om de mannen uit Gad te helpen.

15. Deze mannen gingen met de kinderen van Efraïm de strijd aan en JHVH gaf de kinderen van Efraïm over in handen van de Filistijnen.

16. Alle kinderen van Efraïm werden gedood, iedereen die uit Egypte was weggetrokken, niemand bleef er over behalve tien man die aan hun opdracht ontsnapt waren.

17. Dit kwaad liet JHVH over de kinderen van Efraïm komen omdat zij het woord van JHVH overtraden door uit Egypte weg te trekken voordat de periode aangebroken was die JHVH vanouds voor Israël vastgesteld had.

18. Ook van de Filistijnen sneuvelden er velen, ongeveer twintigduizend man, hun broers namen hen mee en begroeven hen in hun steden.

19. De gevelde kinderen van Efraïm bleven vele dagen en jaren in het dal van Gad liggen, zij werden niet begraven en het dal lag bezaaid met mensenbeenderen.

20. De mannen die aan de veldslag ontsnapt waren kwamen in Egypte terug en vertelden de kinderen van Israël alles wat hen overkomen was.⁴

21. Hun vader Efraïm rouwde vele dagen om hen en zijn broers kwamen hem troosten.

22. Hij had gemeenschap met zijn vrouw en zij baarde hem een zoon die hij Beria noemde omdat zij ongelukkig was in zijn huis.

Hoofdstuk 76.

(H) Mozes als koning afgezet en gevangengezet in Midjan

1. Mozes, de zoon van Amram, was in die dagen nog altijd koning in het land van Kus en het ging goed met hem in zijn koninkrijk. Rechtvaardig regeerde hij over de kinderen van Kus, rechtvaardig en betrouwbaar.

2. Alle kinderen van Kus hielden van Mozes zolang hij over hen regeerde en alle inwoners van het land waren ook ontzettend bang voor hem.

3. Tijdens het veertigste jaar dat Mozes over het land van Kus regeerde, zat Mozes op de koningstroon terwijl koningin Adonia tegenover hem zat, alle vorsten zaten om hem heen.

4. Koningin Adonia zei in tegenwoordigheid van de koning en de vorsten: 'Wat is dat toch met u kinderen van Kus wat u al zo lang toestaat?

5. U weet dat in de veertig jaar dat deze man over Kus geregeerd heeft hij mij nooit benaderd heeft, ook heeft hij de goden van de kinderen van Kus niet gediend.

6. Luister daarom naar mij, O kinderen van Kus en laat deze man niet langer over u heersen omdat hij niet van u afstamt.

7. Zie, mijn zoon Menacrus is groot genoeg, laat hem over u regeren, want het is beter voor u om de zoon van uw heer dan een vreemdeling en slaaf van de koning van Egypte te dienen.'

8. Het volk en de edelen van de kinderen van Kus luisterden naar wat koningin Adonia hen voorstelde.

9. Die avond maakte het volk alles in gereedheid en in de ochtend stonden zij vroeg op om Menacrus, de zoon van Kikianus als koning over hen aan te stellen.

10. De kinderen van Kus waren wel bang om een vinger naar Mozes uit te steken, omdat JHVH met Mozes was en de kinderen van Kus hielden zich aan de eed die zij Mozes gezworen hadden, daarom deden zij hem niets aan.

11. Dus gaven de kinderen van Kus Mozes veel geschenken mee en met veel eerbetoon stuurden zij hem weg.

12. Op die manier vertrok Mozes dus uit het land van Kus. Hij ging naar huis en hield op met over Kus te regeren. Mozes was zesenzestig jaar oud toen hij het land van Kus verliet, dit ging namelijk van JHVH uit, want de tijd die hij vanouds al bepaald had was namelijk aangebroken, om de kinderen van Israël uit de verdrukking van de kinderen van Cham te leiden.

13. Mozes ging naar Midjan toe, want hij was te bang om naar Egypte terug te keren, vanwege Farao. Hij ging daarheen en zat bij een waterbron in Midjan.

14. Zeven dochters van de Midjaniet Reuel waren op weg om de kudde van hun vader te weiden.

15. Zij kwamen bij de bron aan en putten water om de kudde van hun vader te drinken te geven.

16. Maar de herders van Midjan kwamen en joegen hen weg. Toen stond Mozes op om hen te helpen met het laten drinken van de kudde.

17. Zij kwamen thuis bij hun vader Reuel en vertelden hem wat Mozes voor hen gedaan had.

18. Zij zeiden: 'Een Egyptische man heeft ons uit handen van de herders bevrijd, hij heeft water voor ons geput en de kudde te drinken gegeven.'

19. Reuel zei tegen zijn dochters: 'Waar is hij nu dan, waarom heeft u hem achtergelaten?'

20. Reuel stuurde iemand om hem te halen, die nam hem mee en bracht hem bij hem thuis, samen met hen at hij brood.

21. Mozes vertelde aan Reuel dat hij uit Egypte gevlucht was en veertig jaar over Kus geregeerd had en dat zij hem daarna het koningschap hadden afgenomen en hem in vrede hadden laten vertrekken met eer en kado's.

22. Toen Reuel geluisterd had naar wat Mozes zei, zei Reuel in zichzelf: 'Ik zal deze man in de gevangenis zetten, want door hem kan ik mij met de kinderen van Kus verzoenen, omdat hij bij hen weggevlucht is.'

23. Zij namen hem dus mee en sloten hem in de gevangenis op. Tien jaar lang zat Mozes in de gevangenis en terwijl Mozes in de gevangenis zat, kreeg Zippora, de dochter van Reuel medelijden met hem. Zij voorzag hem al die tijd van brood en water.

24. Alle kinderen van Israël waren nog altijd in het land van Egypte waar zij hen met veel zwaar werk dienden. De hand van Egypte bleef in die dagen zwaar op de kinderen van Israël drukken.

(H) Onrechtvaardige Farao's regeren over Israël

25. In die tijd trof JHVH Farao, de koning van Egypte, Hij trof hem met melaatsheid, vanaf zijn voetzool tot de kruin van zijn hoofd. Dit overkwam Farao, de koning van Egypte in die tijd vanuit JHVH, vanwege de wrede wijze waarop hij de kinderen van Israël behandelde.

26. JHVH had namelijk het gebed van zijn volk, de kinderen van Israël verhoord en hun hulpgeroep had Hem gehoor doen geven, door het harde werk dat zij deden.

27. Toch hield hij niet op om zijn woede op hen bot te vieren en de hand van Farao bleef de kinderen van Israël onderdrukken. Farao was stijfkoppig tegen JHVH en hij verzwaarde het juk van de kinderen van Israël en maakte hen het leven nog zuurder door allerlei zwaar werk.

28. Toen JHVH de plaag over Farao, de koning van Egypte had laten komen, vroeg hij zijn wijze mannen en tovenaars om hem te genezen.

29. De wijze mannen en tovenaars zeiden hem dat wanneer bloed van jonge kinderen in zijn wonden gewreven zou worden, dat hij dan genezen zou worden.

30. Farao luisterde naar hen, en stuurde zijn dienaren naar Gosen, naar de kinderen van Israël om hun kleintjes mee te nemen.

31. Farao's dienaren gingen erheen en namen de kleine kinderen van Israël met geweld van de borst van hun moeders af. Dagelijks brachten zij ze bij Farao, een kind per dag. De dokters doodden hen en smeerden het op de wonden, elke dag gingen zij hiermee door.

32. In totaal werden zo driehonderdvijfzeventig kinderen door Farao gedood.

33. Maar JHVH luisterde niet naar de dokters van de koning van Egypte en de kwaal werd alleen maar erger.

34. Tien jaar lang werd Farao door de aandoening geplaagd en het hart van de Farao verhardde zich alleen maar meer tegen de kinderen van Israël.

35. Tien jaar ging JHVH dus door met het pijnigen van Farao met afmattende ziekten.

36. JHVH sloeg hem met een kwade tumor en een zieke maag, de plaag werd bijna ondragelijk.

37. In die tijd kwamen de twee dienaren van Farao uit het land van Gosen waar de kinderen van Israël zich ophielden. Zij gingen naar het huis van Farao en zeiden tegen hem: 'Wij zien dat de kinderen van Israël minder hard werken en achterblijven bij hun taken.'

38. Toen Farao luisterde naar wat zijn dienaren vertelden, werd hij vreselijk boos op de kinderen van Israël, ook vanwege de verschrikkelijke pijnen die hij in zijn lichaam leed.

39. Hij gaf hen het volgende antwoord: 'Nu de kinderen van Israël weten dat ik ziek ben, keren zij zich van ons af en schofferen ons, zadel daarom mijn paard voor mij, dan zal ik zelf naar Gosen gaan en met eigen ogen zien hoe de kinderen van Israël de spot met

mij drijven.’ Dus zadelde zijn dienaar zijn paard voor hem.

40. Zij hielden hem vast terwijl hij op het paard reed, omdat hij niet in staat was om zelfstandig te rijden.

41. Tien ruiters en lakeien gingen met hem mee en zo ging hij naar de kinderen van Israël in Gosen toe.

42. Toen zij bij de grens van Egypte aangekomen waren, moest het paard van de koning een smalle passage door die aan de rand van een wijngaard lag, ingesloten aan beide kanten, het lage vlakke land lag aan de andere kant.

43. De paarden gingen die plaats te snel door en botsten op elkaar zodat de andere paarden tegen het paard van de koning aan botsten.

44. Het paard van de koning viel naar beneden, naar de laagvlakte, terwijl de koning er nog op zat. Toen hij viel, kwam het paard op het gezicht van de koning terecht en lag het paard bovenop de koning. De koning schreeuwde het uit, want zijn lichaam deed vreselijk zeer.

45. De huid van de koning was totaal geschaafd en zijn botten waren gebroken, zodat hij niet langer meer in staat was om te rijden. Want ook dit ging van JHVH naar hem uit, omdat JHVH luisterde naar het geroep van de kinderen van Israël in hun verdrukkingen.

46. Zijn dienaren droegen hem op de schouders, steeds een klein stukje, en zo brachten zij hem naar Egypte terug. Ook de ruiters die bij hem waren keerden naar Egypte terug.

47. Zij legden hem in zijn bed en de koning wist dat hij op het punt stond om te sterven. Daarom kwam zijn vrouw, koningin Aparanith bij de koning en hilde en de koning hilde hevig met haar mee.

48. Zijn edelen en dienaren kwamen die dag ook bij hem en zagen de grote nood waarin de koning verkeerde, ook zij huilden vreselijk om hem.

49. De vorsten van de koning en zijn raadgevers adviseerden de koning om ervoor te zorgen dat iemand in zijn plaats over het land zou regeren, degene van zijn zonen die hij uit zou kiezen.

50. De koning had drie zonen en twee dochters die zijn vrouw, koningin Aparanith hem geschonken had, los van alle koningskinderen van de bijvrouwen.

51. Hun namen waren Othri, de eerstgeborene, Adikam, de tweede en Morion, de derde. Van hun zussen heette de oudste Bathia en de ander Acuzi.

52. Othri, de eerstgeborene van de koning was een idioot, onbezonnen en had altijd zijn woordje klaar.

53. Adikam was een sluw en verstandig man, hij had kennis van alle wijsheden van Egypte. Hij zag er wel lelijk uit, met een dik lichaam en kort van stuk, hij was ongeveer één kubit lang (ca. 55 cm).

54. Toen de koning zijn zoon Adikam zag, wijs en met inzicht in alles, besloot hij dat hij koning in zijn plaats zou worden wanneer hij gestorven was.

55. Geduda, de dochter van Abilot, koos hij uit om zijn vrouw te zijn. Hij was toen tien jaar oud en zij schonk hem vier zonen.

56. Hierna trok hij erop uit om nog drie vrouwen te nemen waarbij hij acht zonen en drie dochters verwekte.

57. De koning werd steeds zieker en zijn huid stonk als een kadaver dat ’s zomers in het veld door de hitte van de zon aan het ontbinden is.

58. Toen de koning merkte dat zijn ziekte hem volledig in de greep had, gaf hij opdracht om zijn zoon Adikam

bij zich te brengen en zij stelden hem als koning in zijn plaats aan.

59. Na drie jaar stierf de koning beschaamd, vernederd en verachtelijk en zijn dienaren droegen hem weg en begroeven hem in de graftomben van de koningen van Egypte in Zoan Misraïm.

60. Zij balsemden hem niet zoals het bij koningen gebruikelijk was, omdat zijn vlees verrot was. Vanwege de stank konden zij hem niet naderen om hem te balsemen, dus begroeven zij hem snel.

61. Dit kwaad overkwam hem van JHVH, want JHVH had hem het kwaad vergolden voor het kwaad dat hij in die dagen aan Israël berokkend had.

62. Uit angst en schaamte stierf hij en zijn zoon Adikam regeerde dus in zijn plaats.

Hoofdstuk 77.

1. Adikam was twintig jaar oud toen hij over Egypte ging heersen, vier jaar duurde zijn regering.

2. In het tweehonderdzesde jaar sinds Israël naar Egypte gegaan was, regeerde Adikam dus over Egypte, maar zijn regeren over Egypte duurde niet zo lang als dat hun voorvaders hun regering volgehouden hadden.

3. Zijn vader Melol had vierennegentig jaar over Egypte geheerst, maar hij was tien jaar ziek geweest voordat hij stierf, wat kwam door zijn slechte gedrag naar JHVH.

4. Alle Egyptenaren noemden Adikam Farao, net als zijn voorvaders, zoals ze het in Egypte gewend waren.

5. Alle wijze mannen van Egypte noemden Adikam ook wel Ahuz, omdat Ahuz in de Egyptische taal kleintje betekent.

6. Adikam was ontzettend lelijk, hij was een kubit en een span lang en hij had een grote baard die tot aan zijn voetzolen kwam.

7. Farao zat op de troon van zijn vader om over Egypte te regeren en met wijsheid leidde hij zijn bestuur over Egypte.

8. Terwijl hij regeerde overtrof hij zijn vader en alle koningen van Egypte in boosaardigheid, het juk wat de kinderen van Israël was opgelegd verzwaarde hij nog meer.

9. Met zijn dienaren ging hij naar Gosen toe, naar de kinderen van Israël. Hij trok de teugels nog strakker bij hen aan en zei tegen hen: ‘Maak uw werk af, alles wat u dagelijks opgedragen krijgt. Laat het niet zo zijn dat u vanaf vandaag nog minder produceert, zoals u dat deed in de dagen van mijn vader.’

10. Hij stelde opzichters over hen aan uit de kinderen van Israël en over die opzichters stelde hij sommige van zijn dienaren als opdrachtgevers aan.

11. Hij stelde ook het aantal stenen vast dat zij dagelijks moesten leveren en hierna keerde hij naar Egypte terug.

12. In die tijd gaven de opdrachtgevers van Farao aan de opzichters uit de kinderen van Israël de opdracht die Farao hen gegeven had, deze luidde:

13. ‘Zo zegt Farao: ‘Werk dagelijks en maak uw taak af. Houd u aan de dagelijkse hoeveelheid stenen en schiet hierin niet tekort.

14. Wanneer u minder stenen levert dan u dagelijks is opgedragen, dan zullen uw jonge kinderen in hun plaats worden gevoegd.’

15. De opdrachtgevers van Egypte deden in die dagen dus precies wat Farao hen opgedragen had.

16. Wanneer er minder werd geteld dan de maat aan dagelijkse stenen die de kinderen van Israël was opgelegd, gingen de opdrachtgevers van de Farao naar de vrouwen van de kinderen van Israël en namen kinderen mee uit de kinderen van Israël naar gelang het aantal stenen dat ontbrak. Zij namen hen met geweld van de borst van hun moeders mee en voegden hen in plaats van de stenen in het gebouw.

17. Hun vaders en moeders riepen het uit en huilden om hen als zij de huilende stemmen van hun baby's uit de muur van het gebouw hoorden komen.

18. De opdrachtgevers overheersten Israël dus op zo'n manier dat de Israëlieten hun kinderen in het gebouw moesten voegen en een man zijn eigen kind in de muur moest metselen, hij moest het zelf met cement bestrijken, terwijl de tranen uit zijn ogen stroomden en op het kind neerkwamen.

19. De opdrachtgevers van Egypte gingen zo vele dagen met de baby's van Israël om, niemand had medelijden of ging barmhartig met de baby's van de kinderen van Israël om.

20. Het totaal aantal kinderen dat in het gebouw ingemetseld werd was tweehonderdzeventig. Sommige van hen werden ingebouwd op de plaats waar hun vaders verzuimd hadden te leveren en sommige in plaats van hen die de dood tijdens het bouwen van het gebouw hadden gelaten.

21. Het werk dat de kinderen van Israël opgelegd kregen in de dagen van Adikam was zo veel zwaarder dan wat zij moesten doen in de dagen van zijn vader.

22. De kinderen van Israël zuchtten iedere dag door hun zware werk, want zij hadden onder elkaar nog gezegd: 'Zie, als de Farao zal sterven, dan zal zijn zoon opstaan en ons werk verlichten!'

23. Maar zij vermeerderden juist het latere werk meer dan het eerdere. De kinderen van Israël gingen hieronder gebukt en hun hulproep voor het zware werk steeg op naar God.

24. God luisterde in die dagen naar wat de kinderen van Israël zeiden en riepen. God hield zich aan het verbond met hen dat Hij gesloten had met Abraham, Isaak en Jakob.

25. God zag hoe zwaar de kinderen van Israël het hadden, al het zware werk dat zij in die dagen moesten verrichten en Hij besloot om hen te verlossen.

26. Mozes, de zoon van Amram, zat in die dagen nog altijd in de kelder opgesloten, in het huis van de Midjaniet Reuel. Dag aan dag werd hij in het geheim door Zippora, de dochter van Reuel ondersteund.

(H) Mozes na 10 jaar vrij en met de stok van Adam krijgt hij Zippora tot vrouw

27. Mozes zat intussen dus tien jaar lang in de kerker van het huis van Reuel opgesloten.

28. Aan het einde van de tien jaar, wat het eerste jaar was dat Farao in plaats van zijn vader over Egypte regeerde,

29. zei Zippora tegen haar vader Reuel. Niemand doet onderzoek of is op zoek naar de Hebreeuwse man die u nu al tien jaar gevangen houdt.

30. Als u het dus goed vindt, laten wij dan iemand sturen en zien of hij nog leeft of dat hij gestorven is, omdat haar vader niet wist dat zij hem onderhouden had.

31. Haar vader Reuel antwoordde haar en zei tegen haar: 'Is het ooit voorgekomen dat een man tien jaar

lang zonder voedsel in de gevangenis opgesloten geweest is en dat hij nog in leven zou zijn?'

32. Zippora antwoordde haar vader: 'U heeft toch zeker wel gehoord dat de God van de Hebreëen machtig en vreselijk is en dat Hij altijd wonderlijk met hen handelt?'

33. Hij was het die Abraham van de Chaldeeën uit Ur redde, Isaak van het zwaard van zijn vader en Jakob van de Engel van JHVH die met hem aan de Jabbok worstelde.

34. Hij heeft ook veel dingen voor deze man gedaan, Hij heeft hem uit de rivier van Egypte gered en van het zwaard van Farao. Ook van de kinderen van Kus, dus kan Hij hem ook van de hongerdood redden en doen leven.'

35. Reuel vond het goed en deed wat zijn dochter hem vroeg. Hij stuurde iemand naar de kerker om na te gaan wat er van Mozes geworden was.

36. Die keek en zag voorwaar dat Mozes nog in de kerker leefde, recht op zijn voeten stond, lofprijzend en biddend tot de God van zijn voorouders.

37. Reuel gaf opdracht om Mozes uit de kerker te halen en zo redden zij hem. Hij verruilde zijn gevangenskleren en at wat brood.

38. Hierna ging Mozes de tuin van Reuel die zich achter het huis bevond in. Daar bad hij tot zijn God JHVH die zo machtig en wonderlijk met hem gehandeld had.

39. Terwijl hij bad keek hij vooruit en zie een stok van saffieren stak uit de grond omhoog, hij was daar midden in de tuin neergezet.

40. Hij ging naar de stok toe en bestudeerde haar en zie, de Naam van JHVH, God der heerscharen stond erin gegraveerd, rondom over de stok beschreven.

41. Hij las het, stak zijn hand uit en plukte ze als een tak uit het struikgewas, toen hield hij de stok vast.

42. Dit is de stok waarmee alle werken van God zijn uitgevoerd nadat Hij de hemel en aarde geschapen had, heel hun heerscharen, de zeeën, rivieren, en al hun vissen.

43. Toen God Adam uit de tuin van Eden gejaagd had, nam hij deze stok in zijn handen mee en trok ermee op uit om de aarde waaruit hij genomen was te bewerken.

44. De stok werd tot en met Noach doorgegeven en werd hierna aan Sem en zijn nakomelingen gegeven totdat ze in handen van de Hebreëer Abraham belandde.

45. Toen Abraham alles wat hij bezat aan Isaak doorgaf, gaf hij hem ook de stok.

46. Toen Jakob naar Paddan-aram gevlucht was, nam hij deze in zijn hand mee en toen hij naar zijn vader terugkeerde, had hij haar niet achtergelaten.

47. Toen hij naar Egypte ging, nam hij deze ook mee en liet ze na aan Jozef als een erfdeel bovenop dat van zijn broers, want Jakob had haar met geweld van zijn broer Esau afgenomen.

48. Nadat Jozef gestorven was, kwamen de edelen van Egypte in het huis van Jozef en toen werd de stok het eigendom van de Midjaniet Reuel. Toen hij Egypte verliet nam hij deze mee en plantte haar in zijn tuin.

49. Alle sterke mannen van de Kenieten probeerden haar eruit te trekken, om daarmee de hand van zijn dochter Zippora te winnen, maar het lukte hen niet.

50. Dus bleef de stok vastgegroeid zitten in de tuin van Reuel, totdat degene kwam die haar rechtmatig toekwam en meenam.

51. Toen Reuel de stok in handen van Mozes zag, was hij daar verbaasd over en gaf hij hem zijn dochter Zippora tot vrouw.

Hoofdstuk 78.

1. In die tijd stierf Baäl Chanan, de zoon van Achbar en koning van Edom. Hij werd in zijn huis in het land van Edom begraven.
2. Na zijn dood stuurden de kinderen van Esau iemand het land Edom door, waar zij een man uitkozen die uit Edom kwam. Hij heette Hadad en zij stelden hem als koning aan in plaats van hun koning Baäl Chanan.
3. Achtenveertig jaar regeerde Hadad over de kinderen van Edom.
4. Tijdens zijn regering besloot hij om het gevecht aan te gaan met de kinderen van Moab, om hen opnieuw onder de macht van de kinderen van Edom te plaatsen, maar hij was daartoe niet in staat. De kinderen van Moab hoorden hier namelijk tijdig van en zij stonden op en haastten zich om een koning uit hun eigen broers over hen aan te stellen.
5. Hierna verzamelden zij een grote menigte en stuurden een bericht aan de kinderen van Ammon die hun broers waren om hen te helpen tegen Hadad, de koning van Edom.
6. Hadad hoorde ervan wat de kinderen van Moab gedaan hadden. Hij werd ontzettend bang voor hen en trok zich terug van het voornemen om hen de oorlog te verklaren.

(H) Mozes krijgt twee zonen en JHVH luistert naar het gebed om hulp van Israël

7. In die dagen nam Mozes, de zoon van Amram, Zippora, de dochter van de Midjaniet Reuel in Midjan tot vrouw.
8. Zippora wandelde over de wegen van de dochters van Jakob, zij deed niet onder in rechtvaardigheid voor Sarah, Rebekka, Rachel of Lea.
9. Zippora werd zwanger en baarde een zoon, hij noemde hem Gershon, want hij zei: 'Ik was een vreemdeling in een vreemd land.' Maar zijn voorhuid besneed hij niet omdat Reuel, zijn schoonvader hem dat bevolen had.
10. Zij werd opnieuw zwanger en baarde een zoon die zij wel besneed. Hij noemde hem Eliëzer, want Mozes zei: 'Omdat de God van mijn voorvaders mijn hulp geweest is en mij gered heeft van het zwaard van Farao.'
11. Farao, de koning van Egypte, verzwaarde het werk van de kinderen van Israël in die dagen dus nog meer. Hij bleef erbij om het juk dat op de kinderen van Israël rustte te verzwaren.
12. Hij gaf opdracht om een decreet in heel Egypte uit te vaardigen wat luidde: 'Geef geen stro meer aan het volk om stenen te maken, laat ze zelf maar op zoek naar stro gaan, als ze het al kunnen vinden.'
13. Laat hetzelfde totaal aan stenen die zij dagelijks maken door hen geleverd worden, verminder dit niet, want zij zijn lui in hun werk.'
14. De kinderen van Israël hoorden hiervan, zij rouwden en zuchtten en zij riepen tot JHVH door de verbittering van hun zielen.
15. JHVH luisterde naar wat de kinderen van Israël riepen en zag hoe zeer de Egyptenaren hen onderdrukten.
16. JHVH was jaloers op Zijn volk en Zijn erfdeel. Daarom hoorde Hij naar hun stem en besloot Hij om

hen uit de verdrukking van Egypte te redden en hen het land van Kanaän in bezit te geven.

Hoofdstuk 79.

(H) Mozes door God geroepen en ontmoeting met Aäron

1. In die dagen was Mozes achter de woestijn van Sin de kudde van zijn schoonvader, de Midjaniet Reuel aan het weiden en de stok die hij van zijn schoonvader afgenomen had, had hij bij zich.
2. Op een dag was een van de jonge geitjes van de kudde afgedwaald, Mozes ging het achterna en kwam aan bij de berg van God, bij Horeb.
3. Toen hij bij Horeb aankwam, verscheen JHVH aan hem in een struik en hij zag dat de struik in brand stond, maar het vuur zorgde er niet voor dat de struik verbrandde.
4. Mozes stond erg verbaasd over wat hij zag en vroeg zich af waarom de struik niet verbrandde, dus kwam hij dichterbij om dit wonderlijke fenomeen te bestuderen. Toen riep JHVH vanuit het vuur naar Mozes en gebod hem om naar Egypte af te reizen, naar Farao, de koning van Egypte, om de kinderen van Israël weg te sturen om Hem te dienen.
5. JHVH zei tegen Mozes: *'Ga en keer naar Egypte terug, want alle mannen die u wilden doden zijn gestorven. U zult tegen Farao zeggen dat hij de kinderen van Israël zijn land uit moet sturen.'*
6. JHVH toonde hem welke tekenen en wonderen hij in Egypte moest doen voor de ogen van Farao en de ogen van zijn onderdanen, dit om hen te laten geloven dat JHVH hem gestuurd had.
7. Mozes luisterde naar alles wat JHVH hem geboden had. Hij keerde naar zijn schoonvader terug en vertelde hem hiervan. Reuel zei tegen hem: 'Ga in vrede.'
8. Mozes stond dus op om naar Egypte te gaan en hij nam zijn vrouw en zoons met zich mee. Toen hij onderweg in een herberg was, daalde een engel van God af die toetste of er iets tegen hem in te brengen was.
9. Vanwege zijn eerstgeboren zoon wilde hij hem daarop doden, omdat hij hem niet besneden had en hij het gebod dat JHVH met zijn vader Abraham gesloten had overtreden had.
10. Want Mozes had wel naar de woorden van zijn schoonvader geluisterd, die had tegen hem gezegd om zijn eerstgeboren zoon niet te besnijden, waardoor hij hem niet besneed.
11. Zippora zag dat de engel van JHVH naar een oorzaak zocht die tegen Mozes pleitte, en zij wist dat dit kwam omdat hij haar zoon Gershon niet besneden had.
12. Zippora haastte zich dus en nam een paar van de scherpe stenen die daar lagen en besneed haar zoon daarmee. Zo bevrijdde zij haar man en haar zoon uit handen van JHVH.
13. Die dag liep Aäron, de zoon van Amram en broer van Mozes in Egypte langs de oever van de rivier.
14. Terplekke verscheen JHVH aan hem en Hij zei tegen hem: *'Ga nu Mozes in de woestijn tegemoet.'* Hij ging op weg en ontmoette hem bij de berg van God, daar kuste hij hem.
15. Aäron sloeg zijn ogen op en zag Zippora, de vrouw van Mozes en haar kinderen. Hij zei tegen Mozes: 'Wie zijn dit voor u?'

16. Mozes zei tegen hem: 'Dit zijn mijn vrouw en zoons die God mij in Midjan gegeven heeft.' Dat deze vrouw en haar kinderen erbij waren deed Aäron verdriet.

17. Aäron zei tegen Mozes: 'Stuur de vrouw met haar kinderen weg, zodat ze terug kunnen gaan naar het huis van hun vader.' Mozes luisterde naar wat Aäron zei en deed aldus.

18. Zippora keerde dus met haar kinderen terug en zij gingen naar het huis van Reuel. Zij bleven daar totdat de tijd aangebroken was dat JHVVH zijn volk bezocht en hen uit Egypte leidde, uit handen van de Farao.

19. Zo kwamen Mozes en Aäron samen aan in de gemeenschap van de kinderen van Israël. Zij bespraken alle woorden van JHVVH met hen en het volk stroomde over van vreugde.

(P) Mozes voor Farao, de plagen voorzegd

20. De volgende dag stonden Mozes en Aäron vroeg op en gingen naar het huis van Farao. In hun handen namen zij de stok van God mee.

21. Toen zij bij de poort van de koning aankwamen, waren daar twee jonge leeuwen in ijzeren boeien vastgebonden. Niemand kon binnenkomen of naar buiten gaan zonder hen te passeren. Alleen degenen waarvan de koning opdracht gegeven had dat zij binnen mochten komen, daarvoor kwamen de tovenaars die de leeuwen met hun bezweringen bedwongen en dan konden zij bij de koning gebracht worden.

22. Mozes haastte zich om de stok op de leeuwen te leggen en zo maakte hij hen los, hierna gingen Mozes en Aäron het huis van de koning binnen.

23. Ook de leeuwen kwamen blij met hen mee, zij volgden hen en waren zo blij als een hond met zijn baas is als hij terugkomt uit het veld.

24. Toen Farao dit zag, stond hij er stomverbaasd over en hij was erg bang toen hem dit gemeld werd, want hun uitstraling leek op de uitstraling van de zonen van God.

25. Farao zei tegen Mozes: 'Wat wilt u?' Zij antwoordden hem het volgende: 'JHVVH, de God van de Hebreëen, heeft ons naar u toe gestuurd om het volgende te zeggen: *'Stuur mijn volk weg zodat zij mij kunnen dienen.'*

26. Toen Farao hoorde wat zij zeiden, was hij vreselijk bang voor hen en hij zei tegen hen: 'Ga vandaag weg en kom morgen bij mij terug.' En zij deden wat de koning hen vroeg.

27. Toen zij weg waren liet Farao de magiër Bileam en zijn zoons Jannes en Jambres roepen, samen met alle andere magiërs, tovenaars en raadgevers die bij de koning hoorden. Iedereen kwam en ging tegenover de koning zitten.

28. De koning vertelde hen alle woorden die Mozes en zijn broer Aäron met hem besproken hadden. De magiërs zeiden tegen de koning: 'Maar hoe zijn die mannen tot u doorgedrongen, er lagen toch leeuwen voor de poort?'

29. De koning zei: 'Zij hebben hun staf tegen de leeuwen opgeheven en hen losgemaakt, zo zijn ze tot mij doorgedrongen, de leeuwen waren ook nog eens zo blij met hen als een hond blij is met zijn baas.'

30. Bileam, de zoon van Beor en magiër gaf de koning als antwoord: 'Dit zijn geen andere magiërs dan dat wij zijn.'

31. Laat ze dus hier brengen, laat ze maar komen, dan zullen wij ze beproeven.' En de koning deed dit.

32. 's Morgens liet Farao Mozes en Aäron roepen om voor de koning te verschijnen. Zij namen de stok van God mee, kwamen bij de koning en spraken als volgt met hem:

33. 'JHVVH, de God van de Hebreëen zegt dit: *'Stuur mijn volk weg zodat zij mij kunnen dienen.'*

34. De koning zei tegen hen: 'Maar wie zal geloven dat u de boodschappers van God bent en dat u op Zijn bevel naar mij toe komt?'

35. Geef daarom een wonder of teken hierover, dan zullen de woorden die u gesproken heeft geloofwaardig zijn.'

36. Aäron haastte zich om de staf uit zijn hand voor Farao en voor zijn dienaren neer te werpen en de staf veranderde in een slang.

37. De tovenaars zagen dit en ieder van hen wierp zijn staf op de grond en ook die veranderden in slangen.

38. De slang die uit de staf van Aaron voortkwam, richtte zijn kop op en opende zijn mond om de staven van de magiërs op te slokken.

39. De magiër Bileam antwoordde en zei: 'Dit gebeurt al sinds de oudheid, dat een slang zijn soort opeet en dat levende wezens elkaar verslinden.'

40. Verander haar nu maar weer in de staf die hij eerst was, dan zullen ook wij onze staven terugbrengen in de staat die zij hiervoor hadden. Als uw staf onze staven opeet, dan zullen wij weten dat de Geest van God in u is, en zo niet, dan bent u net zo'n illusionist als dat wij zijn.'

41. Aäron haastte zich om zijn hand uit te strekken en hij kreeg de staart van de slang te pakken, waarna deze weer tot een staf in zijn hand werd. De tovenaars deden hetzelfde met hun staven die ieder van hen beetpakte aan de staart van de slang, zo werden zij weer dezelfde staven als eerst.

42. Toen zij weer staven geworden waren, slokte de staf van Aäron hun staven op.

43. Toen de koning dit zag gebeuren, gaf hij opdracht om het geschiedenisboek te laten brengen dat informatie bevatte over de koningen van Egypte. Zij brachten het geschiedenisboek, de kronieken van de koningen van Egypte, waar de afgoden van Egypte in gegraveerd stonden, want zij dachten dat zij daarin de Naam van JHVVH konden vinden, maar zij vonden deze niet.

44. Farao zei tegen Mozes en Aäron: 'Zie ik heb de Naam van uw God niet opgeschreven gevonden in dit boek en ik ken Zijn Naam niet.'

45. De raadgevers en wijze mannen gaven de koning als antwoord: 'Wij hebben gehoord dat de God van de Hebreëers een Zoon van de wijzen is, de Zoon van koningen uit het verleden.'

46. Farao keerde zich naar Mozes en Aäron en zei tegen hen: 'Ik ken JHVVH waarvan u spreekt niet, daarom zal ik Zijn volk ook niet wegsturen.'

47. Zij antwoordden de koning als volgt: 'Zijn Naam is JHVVH, de God der goden. Vanaf de dagen van onze voorouders heeft Hij Zijn Naam over ons uitgesproken en ons uitgezonden met de opdracht: *'Ga naar Farao toe en zeg hem: 'Stuur mijn volk weg zodat zij mij kunnen dienen.'*

48. Stuur ons daarom nu weg, dan kunnen wij drie dagreizen ver de woestijn in reizen en daar offers aan Hem brengen. Want sinds de dag dat wij naar Egypte afgereisd zijn, heeft Hij geen brandoffer, spijsoffer of slachtoffer uit onze handen ontvangen en als u ons niet weg wilt sturen, dan zal Zijn woede tegen u gewekt

worden en zal Hij Egypte slaan, of het nu met een plaag is of met het zwaard.'

49. Farao zei tegen hen: 'Vertel mij nu hoe groot Zijn kracht en macht is.' En zij zeiden tegen hem: 'Hij heeft de hemel en de aarde geschapen, de zeeën en al hun vissen, Hij heeft het licht geformeerd, de duisternis geschapen en het op aarde laten regenen om haar te bevoeien. Hij heeft kruiden en gras laten uitspruiten. Hij heeft mens en dier geschapen en de dieren in het bos, de vogels in de lucht en de vissen in de zee, en door Zijn mond leven of sterven zij.'

50. Hij heeft toch zeker ook u in de schoot van uw moeder geschapen en u de levensadem geschonken, heeft u opgevoed en op de koningstroon van Egypte geplaatst. Hij zal ook uw levensadem en ziel van u afnemen en u teruggeven aan de grond van waaruit u genomen bent.'

51. De koning werd woedend om wat zij zeiden en hij zei tegen hen: 'Maar wie van alle goden van de volken is in staat om dit te doen? Mijn rivier is van mijzelf en ik heb haar voor mijzelf gemaakt.'

52. Hij joeg hen bij hem weg en hij gaf opdracht dat het werk van Israël nog meer moest worden verzaamd dan gisteren en de dag ervoor.

53. Mozes en Aäron gingen dus uit de aanwezigheid van de koning weg en zagen dat de kinderen van Israël in een slechte conditie waren omdat hun opdrachtgevers hun werk veel te zwaar gemaakt hadden.

54. Mozes keerde naar JHVH terug en zei: 'Waarom heeft U Uw volk zo slecht behandeld? Want sinds ik met de Farao ben gaan praten over waar U mij voor gestuurd heeft, heeft hij de kinderen van Israël nog ernstiger misbruikt.'

55. JHVH zei tegen Mozes: '*Weet dat u zien zult dat met een uitgestrekte hand en onder zware plagen Farao de kinderen van Israël zijn land uit zal sturen.*'

56. Mozes en Aäron verbleven hierna bij hun broers, de kinderen van Israël in Egypte.

57. En wat betreft de kinderen van Israël, de Egyptenaren maakten hen het leven zuur met het zware werk dat zij hen oplegden.

Hoofdstuk 80.

(H) Mozes na twee jaar opnieuw voor Farao, de plagen

1. Na twee jaar stuurde JHVH Mozes opnieuw naar Farao toe om de kinderen van Israël te laten vertrekken en hen uit het land van Egypte weg te sturen.

2. Mozes ging dus naar het huis van Farao terug en kwam daar aan. Daar sprak hij de woorden van JHVH die hem gestuurd had. Maar Farao wilde niet naar de stem van JHVH luisteren, dus liet God Zijn macht gelden op Farao en zijn onderdanen, God sloeg Farao en zijn volk met erg heftige en pijnlijke plagen.

3. Door middel van Aäron veranderde JHVH de wateren van Egypte in bloed, al haar sloten en rivieren.

4. Als een Egyptenaar kwam om water te drinken en te putten, dan keek hij in zijn kruik en zie, al het water was bloed geworden. Ook als hij uit zijn beker wilde gaan drinken, werd het water in zijn beker bloed.

5. Als een vrouw het deeg kneedde en het brood bakte, kreeg dit het uiterlijk als van bloed.

6. Daarna zorgde JHVH ervoor dat kikkers uit het water opkwamen, alle kikkers kwamen in huis bij de Egyptenaren.

7. Als de Egyptenaren dronken, dan vulden hun buik zich met kikkers en zij sprongen net zo in hun buik als dat zij ook langs de rivier springen.

8. Al hun drinkwater en water voor het koken werd met kikkers gevuld, zelfs als zij in bed lagen transpireerden zij kikkers.

9. Ondanks dit alles nam de woede van JHVH niet af tegen hen. Met harde Hand dirigeerde Hij de Egyptenaren en sloeg hen met diverse plagen.

10. Hij zorgde ervoor dat het stof in luizen veranderde en de luizen groeiden in Egypte tot een hoogte van twee kubit boven de grond.

11. Er kwamen dus ontelbaar veel luizen op de huid van mensen en dieren, op alle inwoners van Egypte. Ook op de koning en koningin stuurde JHVH luizen en de luizen deden Egypte ontzettend zeer.

12. Ondanks dit alles stopte JHVH niet en bleef Zijn Hand op Egypte drukken.

13. JHVH stuurde allerlei dieren uit het veld naar Egypte toe, zij kwamen om heel Egypte te vernietigen, mens en dier, bomen en alles wat zich in Egypte bevond.

14. JHVH stuurde felle slangen, schorpioenen, muizen, wezels, padden, samen met nog meer dieren die door het stof kruipen.

15. Vliegen, horzels, vlooien, insecten en muggen, iedereen kwam in zijn eigen zwerm aanvliegen.

16. Ook alle reptielen en gevleugelde dieren kwamen per soort naar Egypte toe en waren de Egyptenaren gigantisch tot last.

17. De vlooien en vliegen vlogen in de ogen en oren van de Egyptenaren.

18. De horzel viel hen aan en joeg hen weg. Zij vluchtten ervoor weg tot in hun binnenste kamers en zelfs daar achtervolgden zij hen.

19. Als de Egyptenaren zichzelf voor de zwermen van dieren verborgen, sloten zij hun deuren achter zich, maar dan gaf God de Sulanut (octopus?) die in de zee leefde opdracht om naar boven te komen en Egypte binnen te vallen.

20. Dit beest had lange armen die tien kubit lang waren, gerekend met de menselijke kubit maat.

21. Deze klom het dak op en haalde het dakbeschot en de vloeren los, zij sneed ze door en stak haar arm het huis in waarmee zij het slot en de bout verwijderde en zo opende zij de huizen van Egypte.

22. Hierna kwam de zwerm van dieren de huizen van Egypte binnen en de dierenzwermen vernietigden de Egyptenaren, het was werkelijk vreselijk voor hen.

23. Ondanks dit alles stopte de woede van JHVH naar de Egyptenaren toe nog altijd niet en Zijn Hand bleef naar hen uitgestrekt.

24. Toen stuurde God de pest en de pest drong in heel Egypte door, in de paarden en de ezels, in de kamelen, de kuddes met runderen, de schapen en in de mensen.

25. Als de Egyptenaren vroeg in de morgen opstonden om hun vee te laten weiden, dan troffen zij al hun vee dood aan.

26. Maar één op de tien van het vee bleef in Egypte in leven, alleen het vee dat in Gosen van Israël was stierf niet.

27. Ook stuurde God een brandende pijn in het lichaam van de Egyptenaren die hun huid deed openbarsten. Het ging hierna vreselijk bij alle Egyptenaren jeuken, vanaf hun voetzolen tot en met de kruin van hun hoofden.

28. Zij kregen ook veel steenpuisten op hun lichaam, waardoor hun huid wegkwijnde totdat het enkel rot en pus was.

29. Ondanks dit alles stopte de woede van JHVVH nog niet en nog altijd hield Hij Zijn Hand over heel Egypte uitgestrekt.

30. JHVVH stuurde een geweldig zware hagel die hun wijngaarden en vruchtbomen vernielde. Doordat dit op hen neerkwam droogden ze ook uit.

31. Al het groene kruid verdroogde en verging, omdat de hagel gemengd met vuur naar beneden kwam, daarom verteerde de hagel en het vuur alle dingen.

32. Alle mensen en dieren die buiten waren stierven door de vuurvlammen en de hagel, ook alle jonge leeuwen raakten erdoor uitgeput.

33. JHVVH stuurde ontelbaar veel sprinkhanen over Egypte, zowel de Chasel, als de Salom, de Chargol en de Chagole, allerlei soorten sprinkhanen, die alles wat de hagel had overgelaten vernietigden.

34. Toch waren de Egyptenaren blij met de sprinkhanen, ondanks dat zij de opbrengst van het veld opaten, zij vingen hen in grote hoeveelheden en aten ze met zout op.

35. JHVVH liet een sterke wind uit zee waaïen die alle sprinkhanen wegblies, zelfs degenen die gezouten waren, en hij gooide ze in de rode zee. Geen enkele sprinkhaan bleef binnen de grenzen van Egypte over.

36. Daarop liet God duisternis over heel Egypte komen. Drie dagen lang werd heel het land Egypte en Pathos donker. Een man kon zelfs zijn hand niet zien als hij deze naar zijn mond bracht.

37. In die tijd stierven ook veel van de mensen uit Israël die in opstand gekomen waren tegen JHVVH en die niet naar Mozes en Aäron wilden luisteren, degenen die niet geloofden dat zij door God gestuurd waren.

38. Degenen die gezegd hadden: 'Wij zullen niet uit Egypte vertrekken, moeten wij dan in een verlaten woestijn van de honger sterven?' Zij wilden niet luisteren naar de stem van Mozes.

39. JHVVH gaf hen een plaag van drie dagen duisternis en in die dagen werden zij door de Israëlieten begraven, zonder dat de Egyptenaren ervan wisten of zich erover konden verheugen.

40. Het was een vreselijk diepe duisternis die drie dagen in Egypte. Iedereen die stond toen de duisternis hen overviel, bleef op zijn plaats staan. Degene die zat bleef zitten. Degene die lag bleef op dezelfde plaats liggen en degene die liep ging zitten op de plaats waar hij aangekomen was. Alle Egyptenaren overkwam hetzelfde totdat de duisternis weer voorbij was.

41. Zo gingen de dagen van duisternis voorbij, en JHVVH stuurde Mozes en Aäron weer naar de kinderen van Israël met de boodschap: *'Vier feest en maak het Pascha klaar, want zie, midden in de nacht zal ik de Egyptenaren bezoeken en ik zal al hun eerstgeborenen doden, zowel de eerstgeborenen van de mensen als de eerstgeborenen van de dieren. Als ik bij u het Pascha zie, dan zal ik aan u voorbijgaan.'*

42. De kinderen van Israël deden alles precies zoals JHVVH het aan Mozes en Aäron had opgedragen, die nacht deden zij dit.

43. Midden in de nacht gebeurde het dat JHVVH heel Egypte doorkruiste en alle eerstgeborenen van de Egyptenaren doodde, vanaf de eerstgeborene van mensen tot de eerstgeborene van dieren.

44. Ook Farao stond die nacht op, hij, samen met al zijn dienaren en alle Egyptenaren en er ontstond een

vreselijk gehuil door heel Egypte die nacht, want er was geen huis waar geen lijk gevonden werd.

45. Zelfs de beeltenissen van de eerstgeborenen van Egypte die in de muren van hun huizen uitgehouwen waren werden vernietigd en vielen op de grond.

46. Ook de beenderen van hun eerstgeborenen die hiervoor al gestorven waren en die zij in hun huizen begraven hadden werden die nacht door de honden van Egypte opgegraven, naar de Egyptenaren toe gesleept en voor hen neergegoot.

47. Alle Egyptenaren zagen het kwaad dat hen plotseling overvallen had en alle Egyptenaren schreeuwden het uit.

48. Alle families van Egypte huilden die nacht, de ene man voor zijn zoon en de ander voor zijn dochter die de eerstgeborene was, de consternatie in Egypte was die nacht tot ver in de omtrek te horen.

49. Bathia, de dochter van Farao, ging die nacht samen met de koning op zoek naar Mozes en Aäron die thuis waren. Zij troffen hen thuis aan terwijl zij aten en dronken en met heel Israël feest vierden.

50. Bathia zei tegen Mozes: 'Is dit nu de beloning voor het goede dat ik u gegeven heb, ik die u opgevoed heb en heb laten opgroeien en nu heeft u dit kwaad over mij en het huis van mijn vader gebracht?'

51. Mozes antwoordde haar: 'Zeker, JHVVH heeft tien plagen over Egypte doen komen, is uzelf daarbij iets kwaads overkomen? Heeft één ervan u getroffen?' En zij zei: 'Nee.'

52. Mozes zei tegen haar: 'Hoewel u de eerstgeborene van uw moeder bent, zult u toch niet sterven, en geen kwaad zal u te midden van Egypte treffen.'

53. Zij zei: 'Wat heb ik eraan als ik de koning zie, mijn broer, en heel zijn huishouden en onderdanen die dit kwaad wel overkomt, wiens eerstgeborene vergaan is, samen met alle eerstgeborenen van Egypte?'

54. Mozes zei tegen haar: 'Natuurlijk geldt dit wel voor uw broer, zijn huishouden en de families van Egypte, zijn onderdanen, want zij wilden niet luisteren naar de woorden van JHVVH, daarom is dit kwaad hen overkomen.'

55. Toen naderde Farao, de koning van Egypte, Mozes en Aäron en sommige van de kinderen van Israël die met hen op die plaats waren, hij smeekte hen het volgende:

56. 'Sta op en neem uw broers mee, alle kinderen van Israël die in het land zijn, samen met hun schapen en runderen en alles wat hen toebehoort, niets van hen mag achterblijven, bid alleen voor mij tot uw God JHVVH.'

57. Mozes zei tegen Farao: 'Zie, hoewel u de eerstgeborene van uw moeder bent, hoeft u toch niet te vrezen, want u zult niet sterven, want JHVVH heeft opgedragen dat u in leven zult blijven, om u zo Zijn grote macht en sterke uitgestrekte Hand te doen voelen.'

58. Zo gaf Farao opdracht om de kinderen van Israël weg te sturen. Alle Egyptenaren zetten zich in om hen weg te krijgen, want zij zeiden: 'We gaan er allemaal aan.'

59. Alle Egyptenaren stuurden de Israëlieten dus met veel rijkdommen weg. Schapen, runderen en kostbaarheden, passend bij de eed van JHVVH tussen Hem en onze vader Abraham.

60. De kinderen van Israël wachtten die nacht nog met vertrekken en toen de Egyptenaren kwamen om hen

uitgeleide te doen, zeiden zij tegen hen: 'Zijn wij dieven, omdat wij 's nachts moeten vertrekken?'

61. De kinderen van Israël vroegen aan de Egyptenaren zilveren en gouden kisten en kleding, en zo berooiden zij alle Egyptenaren.

62. Mozes haastte zich, stond op en ging naar de rivier van Egypte toe. Daaruit haalde hij de kist van Jozef omhoog en hij nam deze mee.

63. De kinderen van Israël namen ook ieder voor zich de kist van hun voorvader mee, elke stam zijn eigen kist.

Hoofdstuk 81.

(H) De vlucht naar de rode zee

1. De kinderen van Israël reisden van Ramses naar Sukkot, ongeveer zeshonderdduizend man te voet en dit los van de kinderen en vrouwen.

2. Daarbij was er een menigte van allerlei pluimage bij hen, samen met kuddes en runderen, ontzettend veel vee.

3. (De duur van) het vreemdelingschap van de kinderen van Israël die met hard werken in het land van Egypte gewoond hadden kwam in totaal op tweehonderdtien jaar.

4. Aan het eind van de tweehonderdtien jaar, leidde JHVV de kinderen van Israël met vaardige Hand Egypte uit.

5. De kinderen van Israël kwamen uit Egypte, Gosen en uit Ramses en zij sloegen hun kamp op in Sukkot, op de vijftiende dag van de eerste maand.

6. De Egyptenaren begroeven toen hun eerstgeborenen die JHVV gedood had, drie dagen lang begroeven de Egyptenaren al hun doden.

7. Daarna reisden de kinderen van Israël uit Sukkot en sloegen hun kamp op in Ethom (Ezon-Geber), aan het eind van de woestijn.

8. Op de derde dag nadat de Egyptenaren hun eerstgeborenen begraven hadden, trokken vele mannen uit Egypte op en zij gingen achter Israël aan om hen naar Egypte terug te laten keren, want zij hadden spijt dat zij de Israëlieten uit hun dienst weggestuurd hadden.

9. De een zei tegen de ander: 'Mozes en Aäron hebben toch met Farao gesproken en gezegd: 'Wij zullen drie dagreizen ver de woestijn in gaan en daar offers aan onze God brengen?'

10. Laten wij daarom vroeg in de ochtend opstaan en ervoor zorgen dat zij terugkeren. Want als zij naar Egypte en hun meesters terugkeren, dan zullen wij weten dat zij te vertrouwen zijn, maar als zij niet willen terugkeren, dan zullen wij met ze vechten en hen met grote macht en harde hand dwingen om terug te komen.'

11. Alle edelen van Farao stonden die morgen op, en samen met hen ongeveer zevenhonderdduizend man. Zij vertrokken die dag uit Egypte en kwamen aan op de plaats waar de kinderen van Israël waren.

12. Alle Egyptenaren keken en zie, Mozes en Aäron en alle kinderen van Israël zaten voor Pi-hahiroth, etende en drinkende en feestvierende voor JHVV.

13. De Egyptenaren zeiden tegen de kinderen van Israël: 'U heeft toch zeker gezegd: 'Wij reizen drie dagreizen ver de woestijn in, brengen offers aan onze God en keren dan terug.'

14. Vandaag is het al de vijfde dag sinds u vertrokken bent, waarom keert u niet terug naar uw meesters?'

15. Mozes en Aäron antwoordden hen het volgende: 'Omdat onze God JHVV dit tegen ons gezegd heeft: *'U zult niet meer naar Egypte terugkeren,'* omdat wij op weg zullen gaan naar een land vloeiende van melk en honing en omdat onze God JHVV aan onze voorouders gezworen Hij heeft dit aan ons te geven.'

16. Toen de edelen van Egypte zagen dat de kinderen van Israël niet naar hen wilden luisteren, om naar Egypte terug te keren, maakten zij zich gereed om het gevecht met Israël aan te gaan.

17. Toen versterkte JHVV de harten van de kinderen van Israël tegen de Egyptenaren, zodat zij hen een zware slag toebrachten en het gevecht in het nadeel van de Egyptenaren uitpakte. Alle Egyptenaren vluchtten bij de kinderen van Israël weg, want velen van hen kwamen door toedoen van Israël om.

18. De edelen van Egypte gingen naar Egypte terug en vertelden dit aan Farao, ze zeiden: 'De kinderen van Israël zijn gevlucht en zullen niet meer naar Egypte terugkeren en zo en zo hebben Mozes en Aäron met ons gesproken.'

19. Farao hoorde dit aan en zijn hart en het hart van al zijn onderdanen keerde zich tegen Israël. Zij hadden spijt dat zij Israël weggestuurd hadden. Alle Egyptenaren gaven Farao het advies om de kinderen van Israël te achtervolgen en hen terug te brengen naar hun dwangarbeid.

20. De één zei tegen de ander: 'Wat hebben wij nu gedaan, dat wij Israël uit de slavernij hebben vrijgelaten?'

21. JHVV versterkte de harten van de Egyptenaren zo om de Israëlieten te achtervolgen, want JHVV verlangde ernaar om de Egyptenaren in de rode zee om te brengen.

22. Farao stond op, spande zijn wagen en gaf opdracht dat alle Egyptenaren zich zouden verzamelen, niemand bleef achter, behalve de kleine kinderen en de vrouwen.

23. Alle Egyptenaren gingen met Farao mee om de kinderen van Israël te achtervolgen. Het kamp van Egypte was een ontzettend groot en zwaarbewapend kamp, ongeveer één miljoen man.

24. Dit hele kamp trok erop uit en achtervolgde de kinderen van Israël om hen terug naar Egypte te brengen, zij kwamen bij hen aan terwijl zij hun kamp bij de rode zee hadden opgeslagen.

25. De kinderen van Israël keken nog eens goed en zie, alle Egyptenaren waren naar hen in de achtervolging en de kinderen van Israël werden doodsbang voor hen, daarom riepen de kinderen van Israël het uit naar JHVV.

26. Door de Egyptenaren, raakten de kinderen van Israël in vier groepen verdeeld, ieder daarvan had een eigen mening vanuit hun angst voor de Egyptenaren en Mozes sprak met elke groep.

27. De eerste groep bestond uit de kinderen van Ruben, Simeon en Issakar, zij hadden besloten om zichzelf in de zee te werpen, want zij waren vreselijk bang voor de Egyptenaren.

28. Mozes zei tegen hen: 'Vrees niet, sta stil en zie de redding van JHVV die Hij vandaag onder u zal bewerken.'

29. De tweede groep bestond uit de kinderen van Zebulon, Benjamin en Naftali. Zij hadden besloten om met de Egyptenaren terug naar Egypte te gaan.

30. Mozes zei tegen hen: 'Vrees niet, want zoals u de Egyptenaren vandaag ziet, zo zult u ze in eeuwigheid nooit meer zien.'

31. De derde groep bestond uit de kinderen van Juda en Jozef. Zij hadden besloten om de confrontatie met de Egyptenaren aan te gaan en met hen te vechten.

32. Mozes zei tegen hen: 'Blijf waar u bent, want JHWH zal voor u vechten en u moet zich stil houden.'

33. De vierde groep bestond uit de kinderen van Levi, Gad en Asher. Zij hadden besloten om zich tussen de Egyptenaren te mengen en hen zo in verwarring te brengen. Mozes zei tegen hen: 'Blijf waar u bent en vrees niet, roep alleen JHWH aan dat Hij u uit hun handen zal redden.'

(G) Mozes krijgt de opdracht om door de zee te gaan

34. Hierna ging Mozes op een hoogte boven het volk staan, hij bad tot JHWH en zei:

35. 'O God JHWH van de hele aarde, red nu Uw volk dat U uit Egypte gebracht heeft en laat de Egyptenaren niet opscheppen dat hen de kracht en macht toebehoren.'

36. Toen zei JHWH tegen Mozes: *'Waarom schreeuwt u naar mij? Spreek met de kinderen van Israël dat zij opschieten, leg uw staf op de zee en splits haar, dan kunnen de kinderen van Israël er doorheen lopen.'*

37. Dus deed Mozes dit, hij plaatste zijn staf op de zee en splitste haar.

38. Het water van de zee werd in twaalf delen gesplitst en de kinderen van Israël staken te voet over, op schoenen, zoals een man over een bestrate weg loopt.

39. Zo toonde JHWH zijn wonderen in Egypte en in de zee, via de hand van Mozes en Aäron.

40. Toen de kinderen van Israël de zee ingelopen waren, kwamen de Egyptenaren achter hen aan en het water van de zee spoelde over hen heen. Iedereen verdrong onder water en niemand bleef over, behalve Farao die JHWH dankte en in Hem geloofde. Daarom liet JHWH hem op dat moment niet samen met de Egyptenaren vergaan.

41. JHWH gaf een engel opdracht om hem tussen de Egyptenaren uit te halen. Hij wierp hem aan land bij Nineve en daar regeerde hij nog lange tijd.

42. Op die dag redde JHWH Israël uit handen van Egypte en alle kinderen van Israël zagen dat de Egyptenaren omgekomen waren. Zij zagen hoe sterk de Hand van JHWH was, door wat Hij in Egypte en in de zee gedaan had.

43. Toen zong Mozes samen met de kinderen van Israël dit lied voor JHWH, op de dag dat JHWH ervoor zorgde dat de Egyptenaren voor hun ogen sneuvelden.

44. Heel Israël zong eensgezind: 'Ik zal voor JHWH zingen, want Hij is hoog verheven, het paard en zijn bereider heeft Hij in de zee geworpen,' zie het staat ook opgeschreven in het boek van de wet van God.

(H) Israël verslaat Amalek

45. Hierna vervolgden de kinderen van Israël hun reis en sloegen hun kamp op bij Mara. Daar, op die plaats in Mara, gaf JHWH aan Israël voorschriften en verordeningen. JHWH gaf de kinderen van Israël de opdracht om over al Zijn wegen te wandelen en Hem te dienen.

46. Zij reisden van Mara naar Elim. In Elim waren twaalf waterbronnen en zeventig dadelpalmen, de kinderen sloegen hun kamp bij deze wateren op.

47. Vanuit Elim reisden zij verder en zij kwamen aan in de woestijn Sin, op de vijftiende dag van de tweede maand nadat zij uit Egypte vertrokken waren.

48. Op dat moment gaf JHWH het manna aan de kinderen van Israël te eten en JHWH zorgde ervoor dat het voedsel voor de kinderen van Israël uit de hemel regende, iedere dag.

49. De kinderen van Israël aten veertig jaar van het manna, alle dagen dat zij in de woestijn verbleven, totdat zij in het land Kanaän aankwamen en het in bezit namen.

50. Van de woestijn Sin trokken zij verder en zij sloegen hun kamp op in Alus.

51. Van Alus gingen zij verder en kampeerden in Refidim.

52. Toen de kinderen van Israël in Refidim waren, kwam Amalek, de zoon van Elifaz, de zoon van Esau en broer van Zefo om oorlog met Israël te voeren.

53. Hij bracht achthonderdeenduizend man met zich mee, magiërs en tovenaars en nabij Refidim maakte hij zich klaar voor de strijd met Israël.

54. Zij voerden een hevig en zwaar gevecht met Israël en JHWH gaf Amalek en zijn volk over in handen van Mozes en de kinderen van Israël, en ook in handen van Jozua, de zoon van Nun, de Efraïet, de dienaar van Mozes.

55. De kinderen van Israël versloegen Amalek en zijn volk met de scherpste van het zwaard, maar het gevecht viel de kinderen van Israël wel erg zwaar.

56. JHWH zei tegen Mozes: *'Schrijf dit als herinnering voor u op in een boek en overhandig dit aan uw dienaar Jozua, de zoon van Nun en u moet de kinderen van Israël de volgende opdracht geven: 'Als u in het land van Kanaän aankomt, dan zult u de herinnering aan Amalek onder de hemel volledig wegvagen.'*

57. Mozes deed dit, hij nam het boek en schreef het in de volgende bewoording op:

58. *'Herinner u wat Amalek met u gedaan heeft toen u onderweg was uit Egypte.'*

59. *Hij heeft u die op weg was opgezocht en van achteren aangevallen en juist degenen die zwak in de achterhoede liepen toen u zwak en moe was.'*

60. *Daarom zal het zo zijn dat wanneer uw God JHWH u rust geeft van al uw vijanden rondom u, in het land dat uw God JHWH u als erfenis gegeven heeft om het in bezit te nemen, dat u dan de herinnering aan Amalek onder de hemel uit moet wissen, u mag dit niet vergeten.'*

61. *De koning die met Amalek, of met de herinnering aan hem of zijn nageslacht, medelijden zal hebben zie, ik zal het hem vergelden en ik zal hem van zijn volk uitstoten.'*

62. Mozes schreef al deze dingen in een boek op en hij maakte de kinderen van Israël deelgenoot van al deze zaken.

Hoofdstuk 82.

(G) Mozes krijgt twee maal de tien geboden

1. De kinderen van Israël vertrokken uit Refidim en sloegen hun tenten op in de woestijn van Sinaï, in de derde maand sinds zij uit Egypte vertrokken waren.

2. In die tijd kwam de Midjaniet Reuel, de schoonvader van Mozes, met zijn dochter Zippora en haar twee zoons aan, want hij had over de wonderen van JHWH die Hij aan Israël bewezen had gehoord en dat Hij hen uit de hand van Egypte bevrijd had.

3. Reuel kwam dus in de woestijn naar Mozes toe, daar waar hij zijn kamp opgeslagen had, daar was ook de berg van God.

4. Mozes ging zijn schoonvader met veel eerbetoon tegemoet, heel Israël liep met hem mee.

5. Reuel verbleef langdurig met zijn kinderen onder de Israëlieten en vanaf die dag kende Reuel JHVH.

6. In de derde maand sinds de kinderen van Israël uit Egypte vertrokken waren, de zesde dag ervan, toen gaf JHVH de tien geboden aan Israël op de berg Sinai.

7. Israël hoorde alle geboden en heel Israël was die dag ontzettend blij met JHVH.

8. De heerlijkheid van JHVH rustte op de berg Sinai, daar riep Hij Mozes en Mozes liep de wolk in en beklom de berg.

9. Veertig dagen en veertig nachten was Mozes op de berg. Hij at geen brood en dronk geen water en JHVH onderwees hem in de inzettingen en verordeningen die hij de kinderen van Israël moest leren.

10. JHVH schreef de tien geboden die Hij aan de kinderen van Israël opgedragen had op twee stenen tafelen. Deze overhandigde Hij aan Mozes, als opdrachten voor de kinderen van Israël.

11. Aan het einde van veertig dagen en veertig nachten, toen JHVH klaar was met spreken met Mozes op de berg Sinai, toen overhandigde JHVH de stenen tafels aan Mozes, beschreven met de vinger Gods.

12. Maar de kinderen van Israël merkten dat het lang duurde totdat Mozes de berg afdaalde, daarom gingen zij rondom Aäron staan en zeiden: 'Wij weten niet wat er van deze man Mozes geworden is!'

13. Sta daarom op, maak voor ons een god die ons zal leiden, want dan zult u niet sterven.'

14. Aäron werd vreselijk bang voor het volk en hij gaf hen opdracht om hem goud te brengen waarvan hij een gesmolten kalf voor het volk maakte.

15. JHVH zei tegen Mozes voordat hij de berg was afgedaald: *'Zorg dat u beneden komt, want uw volk dat u uit Egypte geleid heeft, heeft zichzelf verontreinigd.'*

16. *Zij hebben een gesmolten kalf voor zichzelf gemaakt en zijn er voor neergebogen. Laat mij daarom achter, anders zou ik hen op aarde verteren, want zij zijn een hardnekkig volk.'*

17. Mozes zag hoe JHVH hierbij keek en hij bad tot JHVH om het kalf dat zij gemaakt hadden. Hierna daalde hij van de berg af met in zijn handen de twee stenen tafelen die God hem gegeven had als opdrachten voor de Israëlieten.

18. Toen Mozes dichterbij het kamp kwam en het kalf zag dat het volk gemaakt had, werd Mozes kwaad en onder aan de berg brak hij de tafels.

19. Mozes ging het kamp binnen, pakte het kalf en verbrandde het met vuur. Hij vermaalde het tot het fijn stof werd, dit strooide hij over het water en hij liet het de Israëlieten opdrinken.

20. Doordat zij elkaar met het zwaard te lijf gingen stierven er ongeveer drieduizend van de mannen die het kalf gemaakt hadden.

21. 's Morgens zei Mozes tegen het volk: 'Ik zal weer naar boven gaan, naar JHVH, misschien kan ik verzoening voor uw zonden die u tegen JHVH begaan hebt bewerken.'

22. Mozes ging opnieuw omhoog naar JHVH en weer bleef hij veertig dagen en veertig nachten bij JHVH.

23. Tijdens deze veertig dagen deed Mozes voorbede voor de kinderen van Israël en luisterde JHVH naar het

gebed van Mozes, JHVH werd door hem verboden, ten gunste van Israël.

24. Toen zei JHVH tegen Mozes dat *hij weer twee stenen tafels moest uithakken die hij omhoog bij JHVH moest brengen, dan zou Hij de tien geboden er weer opschrijven.*

25. Dus deed Mozes dit. Hij kwam naar beneden en hakte de twee tafelen uit. Daarna ging hij de berg Sinai weer op naar JHVH toe en schreef de Heer de tien geboden op de tafelen.

26. Weer verbleef Mozes dus veertig dagen en veertig nachten bij JHVH en de Heer onderwees hem in de inzettingen en verordeningen die hij aan Israël moest doorgeven.

27. JHVH droeg hem voor de kinderen van Israël op dat zij voor JHVH een heiligdom moesten maken. Zijn Naam zou daaraan verbonden zijn en JHVH toonde hem het voorbeeld van het heiligdom en het voorbeeld van al haar kisten.

28. Aan het eind van de veertig dagen kwam Mozes van de berg af met de twee tafels in zijn hand.

29. Mozes kwam aan bij de kinderen van Israël en gaf hen al de woorden van JHVH door. Hij leerde hen de wetten, inzettingen en verordeningen die JHVH hem geleerd had.

30. Mozes leerde de kinderen van Israël dat JHVH gezegd had dat een heiligdom voor Hem gemaakt moest worden, zo kon Hij onder de kinderen van Israël wonen.

31. Het volk was ontzettend blij met al het goede dat JHVH tot hen, via Mozes, gezegd had en zij zeiden: 'Alles wat JHVH tegen u gezegd heeft zullen wij doen.'

32. Als één man stond het volk op en bracht gulle offers voor het heiligdom van JHVH. Iedere man bracht een offer aan JHVH voor het werk aan het heiligdom en voor heel haar inrichting.

33. Alle kinderen van Israël, iedere man, bracht dus van alles dat hij bij zijn bezittingen vond ten bate van het werk aan het heiligdom van JHVH. Goud, zilver, koper en alles wat te gebruiken was voor het heiligdom.

34. Alle wijze mannen die ervaren handwerkers waren, kwamen om het heiligdom van JHVH te maken, precies zoals JHVH het opgedragen had, iedere man met het werk waar hij bedreven in was. Iedereen met een wijs hart bouwde zo mee aan het heiligdom, aan haar meubels en alle kisten voor de heilige diensten, zoals JHVH het Mozes opgedragen had.

35. Na vijf maanden was het werk aan het heiligdom van de tabernakel klaar en zo deden de kinderen van Israël alles wat JHVH aan Mozes opgedragen had.

36. Zij brachten het heiligdom en al haar meubels bij Mozes, het zag er precies uit zoals JHVH het aan Mozes had laten zien en de kinderen van Israël hebben dat zo gedaan.

37. Mozes zag het resultaat en zie, zij hadden gedaan wat JHVH hem opgedragen had, daarom zegende Mozes hen.

Hoofdstuk 83.

(H) Aäron en zijn zonen tot priester gewijd

1. In de twaalfde maand, op de drieëntwintigste dag van de maand, nam Mozes Aäron en zijn zonen en hij kleepte hen in hun gewaden. Hij zalft hen en deed met hen wat JHVH hem opgedragen had. Alle

offergaven die JHVH hem opgedragen had te geven bracht Mozes Hem die dag.

2. Hierna nam Mozes Aäron en zijn zoons mee en zei tegen hen: 'Zeven dagen lang moet u bij de deur van de tabernakel blijven, want zo is het mij opgedragen.'

3. Aäron en zijn zonen deden alles wat JHVH hen door Mozes geboden had en zeven dagen bleven zij bij de deur van de tabernakel.

4. De achtste dag, wat de eerste dag van de maand was van het tweede jaar sinds de Israëlieten uit Egypte vertrokken waren, zette Mozes het heiligdom op. Mozes plaatste alle benodigheden voor de tabernakel en alle meubilair in het heiligdom. Alles wat JHVH hem opgedragen had deed hij.

5. Mozes riep Aäron en zijn zonen en zij brachten het brandoffer en het zondoffer voor zichzelf en alle kinderen van Israël mee, zoals JHVH het Mozes opgedragen had.

6. Die dag namen Nadab en Abihu, de twee zonen van Aäron, vreemd vuur en brachten dit voor JHVH die hen dit niet opgedragen had. Een vuur dat hen verteerde ging daarop van voor JHVH uit, die dag stierven zij dus voor de aanblik van JHVH.

7. Op de dag dat Mozes klaar was met het oprichten van het heiligdom, begonnen de vorsten van de kinderen van Israël hun offers voor JHVH te brengen, ter inwijding van het altaar.

8. Per dag bracht één vorst zijn offers, elke dag één prins gedurende twaalf dagen.

9. De offergaven die zij brachten, ieder voor zich per dag, was één zilveren schotel die honderddertig sjekel woog, een zilveren kom van zeventig sjekel, gemeten naar de maat van de sjekel voor het heiligdom, beide waren ze gevuld met fijn meel dat met olie gekneet was voor het vleesoffer.

10. Daarbij één lepel van goud die tien sjekel woog, vol met reukwerk.

11. Een jonge stier, een ram en een eenjarig lam voor het brandoffer.

12. Ook een jong van de geiten als zondoffer.

13. Twee koeien, vijf rammen, vijf bokken en vijf eenjarige lammetjes als offergave voor het vredeoffer.

14. Zo deden de vorsten van Israël iedere dag, iedere man op zijn eigen dag.

15. Hierna, op de dertiende dag van de maand, gaf Mozes de kinderen van Israël het gebod om zich aan het Pascha te houden.

16. De kinderen van Israël hielden het Pascha op de veertiende dag van de maand, in het juiste seizoen, zoals JHVH het Mozes opgedragen had handelden de kinderen van Israël.

17. In de tweede maand, op de eerste dag ervan, sprak JHVH het volgende tot Mozes:

18. *'Tel hoeveel mannen er onder de kinderen van Israël zijn, vanaf twintig jaar en ouder, u samen met uw broer Aäron en de vorsten van Israël.'*

19. Mozes deed dit en Aäron hielp hem, samen met de twaalf vorsten van Israël en zo telden zij de kinderen van Israël in de woestijn van de Sinaï.

20. Per huis van hun voorvaders was het aantal kinderen van Israël dat twintig jaar en ouder was totaal zeshonderd-drieduizendvijfhonderdvijftig.

21. Maar de kinderen van Levi werden niet onder de kinderen van Israël gerekend.

22. Het aantal mannelijke kinderen van Israël van één maand en ouder was tweëntwintigduizendtweehonderd-drieënzeventig.

23. Het aantal kinderen van Levi van één maand en ouder was tweëntwintigduizend.

24. Mozes wees de priesters en de Levieten ieder hun dienst toe en legde hen een taak op om in het heiligdom van de tabernakel te dienen, zoals JHVH het Mozes opgedragen had.

25. Op de twintigste dag van de maand werd de wolk op de tabernakel van getuigenis weggenomen.

26. Op dat moment vervolgden de kinderen van Israël hun reis uit de woestijn van de Sinaï en zij reisden drie dagen ver, tot de wolk in de woestijn Paran weer tot rust kwam. Op die plaats werd de woede van JHVH tegen Israël gewekt omdat zij Hem uitgedaagd hadden door Hem om vlees te vragen wat zij zouden willen eten.

27. JHVH luisterde naar hun stem en gaf hen vlees dat zij een maand lang aten.

28. Maar hierna was de woede van JHVH tegen hen gewekt en bracht Hij hen een grote slag toe, terplekke werden zij begraven.

29. De kinderen van Israël noemden die plaats Kebrot-hattava, omdat zij daar de mensen die verzot op vlees waren begraven hebben.

30. Zij gingen weer weg uit Kebrot-hattava en sloegen hun tenten op in Hazerot, wat in de wildernis van Paran ligt.

31. Terwijl de kinderen van Israël in Hazerot verbleven, werd de woede van JHVH tegen Mirjam gewekt, vanwege Mozes, hierdoor werd zij melaats, zo wit als sneeuw.

32. Zeven dagen lang werd zij uit het kamp verstoten, totdat zij na haar melaatsheid weer opnieuw aanvaard werd.

33. Hierna vertrokken de kinderen van Israël weer uit Hazerot en sloegen hun tenten op aan het eind van de woestijn Paran.

(G) Opdracht tot verkenning van Kanaän

34. In die tijd sprak JHVH tot Mozes om twaalf mannen uit de kinderen van Israël te sturen, uit iedere stam één, om erop uit te gaan om het land van Kanaän te verkennen.

35. Mozes stuurde de twaalf man weg en zij kwamen in het land van Kanaän aan om het te doorzoeken en bestuderen. Zij verkenden het hele land, vanaf de woestijn Zin tot aan Rechob waar u in Hamat (in Syrië) aankomt.

36. Na veertig dagen kwamen zij bij Mozes en Aäron terug en zij spraken vanuit hun hart. Tien van de mannen brachten slecht nieuws over het land dat zij verkend hadden aan de kinderen van Israël. Zij zeiden: 'Wij kunnen beter naar Egypte terugkeren dan dat wij dit land binnengaan, want het is een land dat haar inwoners opeet.'

37. Maar Jozua, de zoon van Nun en Kaleb, de zoon van Jefoné, die ook bij degenen waren die het land verkend hadden, zeiden: 'Het land is ontzettend goed!'

38. Als JHVH blij met ons is, dan zal Hij ons naar dit land toebrengen en het aan ons geven, want het is een land dat overstromt van melk en honing.'

39. Maar de kinderen van Israël wilden niet naar hen luisteren, maar zij luisterden naar wat de tien man die een negatief advies over het land uitgebracht hadden zeiden.

40. JHVH hoorde hoe de kinderen van Israël mopperden, Hij werd er kwaad om en zwoer het volgende:

41. *'Het zal zeker zo zijn dat niemand van deze slechte generatie die twintig jaar en ouder is het land zal zien, behalve Kaleb, de zoon van Jefunne en Jozua, de zoon van Nun.'*

42. *Deze slechte generatie zal zo zeker als wat in deze woestijn vergaan, hun kinderen zullen het land binnengaan en zij zullen het in bezit nemen.'* Zo werd de woede van JHVVH tegen Israël opgewekt en liet Hij hen veertig jaar door de woestijn zwerven, totdat die slechte generatie er niet meer was, want zij hadden JHVVH niet gevolgd.

Hoofdstuk 84.

(G) Mozes mag niet met de volken van Esau en Moab vechten

1. In die tijd won Korach, de zoon van Jetzer, de zoon van Kehat, de zoon van Levi, vele mannen uit de kinderen van Israël voor zich en zij stonden op en maakten ruzie met Mozes, Aäron en de hele gemeenschap.

2. JHVVH werd kwaad op hen, waarna de aarde haar mond opende en hen opslokte, samen met hun huizen en alles wat hen toebehoorde, met alle mannen die zich bij Korach hadden aangesloten.

3. Hierna liet JHVVH het volk lange tijd over de weg langs de berg Seir rondtrekken.

4. In die tijd zei JHVVH tegen Mozes: *'Lok geen oorlog uit met de kinderen van Esau, want ik zal u niets geven van wat hen toebehoort, zelfs niet van de grootte van een voetstap, want ik heb de berg Seir als erfenis aan Esau gegeven.'*

5. Daarom hebben de kinderen van Esau in het verleden tegen de kinderen van Seir gevochten en heeft JHVVH de kinderen van Seir in handen van de kinderen van Esau overgeleverd en hen voor hun eigen ogen weggevaagd. Tot op vandaag wonen de kinderen van Esau daar dus, in plaats van hen.

6. Daarom zei JHVVH tegen de kinderen van Israël: *'Vecht niet tegen de kinderen van Esau die broers van u zijn, want niets in hun land behoort aan u toe. U mag wel voedsel van hen kopen voor geld en dat eten, ook mag u water met geld van hen kopen en het drinken.'*

7. De kinderen van Israël deden wat JHVVH hen gezegd had.

8. De kinderen van Israël gingen dus de woestijn door, lange tijd rondtrekkend langs de berg Sinai. De kinderen van Esau raakten zij met geen vinger aan en negentien jaar lang bleven zij in die omgeving.

9. In die tijd stierf Latinus, de koning van de kinderen van Chittim, tijdens het vijfenveertigste jaar dat hij aan de macht was, wat ook het veertiende jaar was sinds de kinderen van Israël uit Egypte vertrokken waren.

10. Zij begroeven hem op de plaats die hij voor zichzelf in Chittim had laten bouwen. In zijn plaats regeerde Abimnas er gedurende achtendertig jaar.

11. In die dagen gingen de kinderen van Israël de grens van de kinderen van Esau over, nadat negentien jaar voorbij-gegaan waren, zij bewandelden de weg die liep naar de wildernis van Moab.

12. JHVVH zei tegen Mozes: *'Voer geen oorlog met Moab en vecht niet tegen hen, want ik zal u niets van hun land geven.'*

13. De kinderen van Israël bewandelden de weg door de woestijn van Moab gedurende vijftien jaar en zij vochten niet met hen.

14. In het zesendertigste jaar sinds de Israëlieten uit Egypte gegaan waren, raakte JHVVH het hart van Sichon aan, de koning van de Amorieten. Hij ging oorlog voeren en ging op weg om met de kinderen van Moab te vechten.

15. Sichon stuurde boodschappers naar Beor, de zoon van Jannes, de zoon van Bileam, de adviseur van de koning van Egypte en aan zijn zoon Bileam om Moab te vervloeken, zodat het in handen van Sichon zou vallen.

16. De boodschappers gingen op weg en brachten Beor mee, de zoon van Jannes en zijn zoon Bileam, uit Pethor in Mesopotamië. Dus gingen Beor en zijn zoon Bileam naar de stad van Sichon en zij vervloekten Moab en hun koning in aanwezigheid van Sichon, de koning van de Amorieten.

17. Daarna trok Sichon er met zijn hele leger op uit, ging naar Moab toe en vocht met hen. Hij onderwierp hen en JHVVH leverde hen aan hem over, zo doodde Sichon de koning van Moab.

18. Sichon nam alle steden van de Moabieten met geweld in. Ook Chesbon nam hij van hen af, want Chesbon was een van de Moabitische steden. Sichon vestigde zijn vorsten en edelen in Chesbon en Chesbon behoorde dus in die dagen aan Sichon toe.

19. Beor en zijn zoon Bileam, ook wel de sprekers van gelijkenissen genoemd, zeiden toen: *'Kom naar Chesbon toe, want de stad van Sichon zal gebouwd en gegrondvest worden.'*

20. Wee u Moab! U bent verloren, O volk van Kemos!' Zie het staat ook geschreven in het wetboek van God.

21. Toen Sichon Moab veroverd had, plaatste hij wachters in de steden die hij van Moab ingenomen had en een aanzienlijke hoeveelheid van de kinderen van Moab viel tijdens het gevecht in handen van Sichon. Veel van hen maakte hij krijgsgevangenen, zowel zonen als dochters en hij doodde hun koning. Hierna keerde Sichon naar zijn eigen land terug.

22. Sichon gaf ontzettend veel geschenken van goud en zilver aan Beor en zijn zoon Bileam, hierna liet hij hen gaan en gingen zij naar Mesopotamië terug, naar hun eigen huis en land.

23. In die tijd gingen de kinderen van Israël van de weg door de woestijn van Moab over op de weg die rondom de woestijn van Edom liep.

24. Dus kwam de hele gemeenschap in de woestijn Zin aan, in de eerste maand van het veertigste jaar sinds zij uit Egypte vertrokken waren. De kinderen van Israël verbleven daar in Kades, in de woestijn Zin, Miriam stierf daar en werd daar begraven.

25. In die tijd stuurde Mozes boodschappers naar Hada, de koning van Edom, die zeiden: *'Dit zegt uw broer Israël: 'Ik bid u dat ik door uw land mag reizen. Wij zullen niet door velden of wijngaarden heenlopen en ook niet uit de waterbronnen drinken, maar wij zullen de koninklijke weg bewandelen.'*

26. Edom zei tegen hem: *'U mag niet door mijn land reizen.'* En Edom trok met sterke manschappen op om de confrontatie met de kinderen van Israël aan te gaan.

27. De kinderen van Esau weigerden dus om de kinderen van Israël door hun land te laten reizen, dus trokken de kinderen van Israël van hen weg en vochten niet met hen.

28. Want hiervoor had JHVVH het volgende aan Israël opgedragen: *'U zult niet tegen de kinderen van Esau vechten.'* Daarom trokken de Israëlieten bij hen weg en vochten ze niet met hen.

29. De kinderen van Israël verlieten dus Kades en heel het volk trok naar de berg Hor.
30. In die tijd zei JHVH tegen Mozes: *‘Vertel uw broer Aäron dat hij daar zal sterven, want hij zal het land dat ik aan de kinderen van Israël gegeven heb niet binnengaan.’*
31. Aäron ging dus naar boven, de berg Hor op, zoals JHVH het geboden had, in de vijfde maand van het veertigste jaar, op de eerste dag van de maand.
32. Aäron was honderddrieëntwintig jaar oud toen hij op de berg Hor stierf.

Hoofdstuk 85.

(GH) Israël overwint de omringende volken, behalve Moab en Ammon, JHVH verbiedt met hen te vechten

1. De Kanaänitische koning Arad die in het zuiden woonde, hoorde dat de Israëlieten over de weg die de spionnen bewandeld hadden gekomen waren en hij verzamelde zijn strijdkrachten om tegen Israël te vechten.
2. De kinderen van Israël waren ontzettend bang voor hem, want hij had een groot en sterk leger, dus besloten de kinderen van Israël om naar Egypte terug te keren.
3. De kinderen van Israël keerden over een afstand van drie dagreizen terug naar Maserat Beeni Jaakon, want zij waren ontzettend bang voor koning Arad.
4. De kinderen van Israël wilden niet meer terug gaan naar hun plaatsen, dus bleven zij veertig dagen in Beeni Jaakon.
5. Toen de kinderen van Levi zagen dat de kinderen van Israël niet terug wilden keren, waren zij plaatsvervangend jaloers voor JHVH. Zij stonden op en vochten tegen hun Israëlitische broers. Veel van hen doodden zij en zij dwongen hen om naar de berg Hor terug te keren.
6. Toen zij terugkeerden was koning Arad nog altijd bezig om zijn leger in slagorde te brengen voor een gevecht met de Israëlieten.
7. Israël deed daarop een belofte die luidde: *‘Als U ons dit volk in handen geeft, dan zal ik hun steden met de grond gelijk maken.’*
8. JHVH luisterde naar de stem van Israël en Hij gaf hen de Kanaänieten in handen. Hij maakte hen en hun steden met de grond gelijk en Hij noemde die plaats Horma.
9. De kinderen van Israël gingen bij de berg Hor weg en sloegen hun tenten op in Oboth. Vanaf Oboth reisden zij verder en zij sloegen hun tent op bij Iye Abarim aan de grens van Moab.
10. De kinderen van Israël stuurden een bericht naar Moab dat luidde: *‘Laat ons nu door uw land naar ons land reizen.’* Maar de kinderen van Moab wilden de kinderen van Israël niet door hun land laten reizen, want de kinderen van Moab waren er vreselijk bang voor dat de kinderen van Israël hetzelfde zouden doen als Sichon, de koning van de Amorieten, met hen gedaan had toen hij hun land ingenomen had en vele van hen gedood had.
11. Daarom liet Moab het niet toe dat de Israëlieten door zijn land zouden trekken. JHVH gaf Israël hierover het volgende gebod: *‘Vecht niet tegen Moab.’* Dus trokken de Israëlieten ook van Moab weg.
12. De kinderen van Israël gingen dus bij de grens van Moab weg en kwamen langs de grens van Moab aan de

andere kant van de Arnon aan, (de rivier) tussen Moab en de Amorieten in.

13. De kinderen van Israël stuurden boodschappers naar Sichon, de koning van de Amorieten die zeiden:

14. *‘Laat ons door uw land trekken, wij zullen niet door de velden gaan of door de wijngaarden en wij zullen de koninklijke weg bewandelen tot wij de grens weer over zijn,’* maar Sichon wilde de Israëlieten niet door laten gaan.

15. Dus verzamelde Sichon heel het volk van de Amorieten en ging de woestijn in om de confrontatie aan te gaan met de kinderen van Israël, terplekke van Jahaz vocht hij tegen Israël.

16. JHVH leverde Sichon, de koning van de Amorieten, over in handen van de kinderen van Israël. Israël versloeg heel het volk van Sichon door de scherpte van het zwaard en wreekte zo wat zij met Moab gedaan hadden.

17. De kinderen van Israël namen zo het land van Sichon in bezit, vanaf Aram tot de Jabbok, tot aan de kinderen van Ammon en alle buit uit de steden namen zij mee.

18. Israël nam dus alle steden in en Israël woonde in alle steden van de Amorieten.

19. De kinderen van Israël besloten om ook tegen de kinderen van Ammon te vechten en ook hun land in te nemen.

20. Toen zei JHVH tegen de kinderen van Israël: *‘Voer geen oorlog met de kinderen van Ammon, ga het gevecht niet met hen aan, want van hun land zal ik u niets geven.’* Dus luisterden de kinderen van Israël naar wat JHVH zei en zij vochten niet tegen de kinderen van Ammon.

21. De kinderen van Israël keerden zich weer om en gingen via de weg van Basan, naar het land van Og, de koning van Basan. Og, de koning van Basan, ging de Israëlieten tegemoet om met hen te strijden. Hij had veel moedige mannen meegebracht en een sterke legermacht uit het volk van de Amorieten.

22. Og, de koning van Basan was een erg sterke man, maar zijn zoon Naaron was ook ontzettend sterk, nog veel sterker dan dat hij was.

23. Og zei in zijn hart: *‘Zie, het hele kamp van Israël beslaat een breedte van drie parsas,⁵ ik zal ze in één keer verslaan zonder zwaard of speer.’*

24. Toen ging Og de berg Jahaz op, hij nam daar een grote steen vanaf die ook drie parsas breed was en tilde deze boven zijn hoofd met de bedoeling deze bovenop het kamp van de kinderen van Israël te gooien en zo alle Israëlieten met die steen te doden.

25. De Engel van JHVH kwam echter en drukte de steen op het hoofd van Og. De steen viel op het hoofd van Og zodat Og door het gewicht van de steen op zijn nek op de grond viel.

26. Toen zei JHVH tegen de kinderen van Israël: *‘Wees niet bang voor hem, want ik heb u hem, heel zijn volk en heel zijn land in handen gegeven. U moet met hem hetzelfde doen als wat u met Sichon gedaan heeft.’*

27. Mozes ging met een klein aantal kinderen van Israël op hem af en toen sloeg Mozes Og met een stok tegen zijn enkels en doodde hem zo.

28. Hierna achtervolgden de kinderen van Israël de kinderen van Og en heel zijn volk. Zij sloegen en vernietigden hen totdat er niets meer van hen over was.

29. Hierna stuurde Mozes sommige van de kinderen van Israël erop uit om Jazer te bespioneren, want Jazer was een erg belangrijke stad.

30. De spionnen gingen naar Jazer en verkenden het. De spionnen vertrouwden op JHVH en zij vochten tegen de mannen van Jazer.

31. Deze mannen namen Jazer en haar dorpen in en JHVH leverde ze aan hen over, de Amorieten die daar waren joegen zij weg.

32. Zo namen de Israëlieten de twee landen van de koningen van de Amorieten in, zestig steden die aan de andere kant van de Jordaan lagen, vanaf de beek Arnon tot de berg Herman.

33. De kinderen van Israël reisden verder en kwamen op de vlakte van Moab die aan de andere kant van de Jordaan ligt aan, niet ver van Jericho.

(H) Moab wil Israël laten vervloeken

34. De kinderen van Moab hoorden van al het kwaad dat de kinderen van Israël de twee koningen van de Amorieten aangedaan hadden, aan Sichon en Og en dus waren alle mannen van Moab ontzettend bang voor de Israëlieten.

35. De oudsten van Moab zeiden: 'Zie de twee koningen van de Amorieten, Sichon en Og, die sterker waren dan alle andere koningen van de aarde, konden geen stand houden tegen de kinderen van Israël, hoe kunnen wij dan wel stand tegen hen houden?'

36. Zij hebben toch zeker ons eerder een bericht gestuurd dat zij op doorreis door ons land wilden reizen en wij hebben het hen niet toegestaan. Nu zullen zij zich met hun sterke zwaarden op ons werpen en ons vernietigen.' Moab was hevig gestrest door de kinderen van Israël en zij waren ontzettend bang voor hen. Zij overlegden dus met elkaar wat zij met Israël moesten beginnen.

37. De oudsten van Moab besloten om één van hun mannen te sturen, Balak de zoon van de Moabit Zippor, en op dat moment stelden zij hem als koning over hen aan, Balak was namelijk een erg wijze man.

38. De oudsten van Moab stuurden hierna een bericht aan de kinderen van Midjan om vrede met hen te sluiten, want tot op die dag was er grote vijandigheid geweest tussen Moab en Midjan, al vanaf de dagen van Hadad, de zoon van Bedad en koning van Edom die Midjan op de grond van Moab verslagen had, zo ver ging het terug.

39. De kinderen van Moab stuurden dus een bericht aan de kinderen van Midjan en sloten vrede met hen. De oudsten van Midjan kwamen naar het land van Moab toe om vrede namens de kinderen van Midjan te sluiten.

40. De oudsten van Moab overlegden met de oudsten van Midjan wat zij moesten doen om hun levens uit handen van Israël te redden.

41. De kinderen van Moab zeiden tegen de oudsten van Midjan: 'Nu likken de kinderen van Israël iedereen om ons heen op, zoals een koe die het gras in het veld begraast, want zo hebben zij gehandeld met de twee koningen van de Amorieten die sterker dan wij waren.'

42. De oudsten van Midjan zeiden tegen Moab: 'Wij hebben gehoord dat in de tijd dat Sichon, de koning van de Amorieten tegen u vocht, toen hij het van u won en uw land veroverde, dat hij Beor, de zoon van Jannes met zijn zoon Bileam uit Mesopotamië had laten komen. Zij zijn gekomen en hebben u vervloekt.

Daarom heeft de hand van Sichon het van u gewonnen, zodat hij uw land in kon nemen.

43. Stuur dus nu ook mensen naar zijn zoon Bileam, want hij woont nog altijd in zijn land en betaal hem ervoor. Dan kan hij komen en het hele volk waar u bang voor bent vervloeken.' Toen de oudsten van Moab dit hoorden, waren zij daar blij mee en lieten Bileam, de zoon van Beor komen.

44. Balak, de zoon van Zippor en koning van Moab stuurde dus boodschappers naar Bileam toe die zeiden:

45. 'Zie er is een volk uit Egypte gekomen en voorwaar, zij verspreiden zich over de hele aarde en nu staan zij recht tegenover mij.'

46. Kom daarom nu en vervloek dit volk voor mij, want zij zijn te sterk voor mij. Misschien zal ik zo wel overwinnen en hen weggagen wanneer ik tegen hen vecht, want ik heb gehoord dat degene die u zegent gezegend is en wie u vervloekt is ook vervloekt.'

47. Dus gingen de boodschappers van Balak naar Bileam en brachten Bileam mee om het volk dat tegen Moab wilde vechten te vervloeken.

48. Bileam kwam dus naar Balak toe om Israël te vervloeken, en JHVH zei tegen Bileam: 'Vervloek dit volk niet want het is gezegend.'

49. Balak drong iedere dag bij Bileam aan om Israël te vervloeken. Maar Bileam luisterde niet naar Balak vanwege het Woord van JHVH, wat Hij tot Bileam gesproken had.

50. Toen Balak zag dat Bileam niet met zijn wens wilde instemmen, stond hij op en ging naar huis. Ook Bileam keerde naar zijn land terug en trok daarna verder naar Midjan.

(H) De vrouwen van Moab verleiden Israël

51. De kinderen van Israël reisden verder over de vlakte van Moab en sloegen hun tenten op langs de Jordaan vanaf Beth-jesimoth tot Abel-shittim, aan het eind van de vlakten van Moab.

52. Toen de kinderen van Israël op de vlakte van Sittim aankwamen, begonnen zij te hoereren met de dochters van Moab.

53. De kinderen van Israël naderden dus tot Moab en de kinderen van Moab sloegen hun tenten op tegenover het kamp van de kinderen van Israël.

54. De kinderen van Moab waren bang voor de kinderen van Israël, dus namen de kinderen van Moab al hun vrouwen en dochters die er mooi uitzagen en een knap gezicht hadden mee en kleedden hen aan met goud, zilver en kostbare gewaden.

55. Zo plaatsten de kinderen van Moab de vrouwen voor de deur van hun tenten, met de bedoeling dat de kinderen van Israël ze zouden zien en op hen af zouden komen, waardoor zij niet met Moab zouden vechten.

56. Alle kinderen van Moab deden dit met de kinderen van Israël en iedere man zette zijn vrouw en dochter voor de ingang van zijn tent. De kinderen van Israël zagen wat de kinderen van Moab deden, daarop keerden de kinderen van Israël zich naar de dochters van Moab en zij begeerden hen en gingen naar hen toe.

57. Nu gebeurde het dat wanneer een Hebreër aan de deur van een Moabitische tent kwam waar hij een dochter van Moab gezien had die hij in zijn hart begeerde, dat hij dan met haar aan de deur van de tent sprak over wat hij verlangde. Terwijl zij samen in gesprek waren, kwamen de mannen in de tent naar buiten en zij spraken ongeveer de volgende woorden:

58. 'U weet toch zeker dat wij broers zijn, wij zijn allemaal afstammelingen van Lot en afstammelingen van zijn broer Abraham, waarom zou u niet bij ons blijven en waarom doet u niet aan onze maaltijden en offergaven mee?'

59. Als de kinderen van Moab hem zo met hun woorden hadden ingepalmd en met hun mooie woorden verleid hadden, lieten zij hem in de tent zitten, kookten en deden offergaven voor hem, waarna hij van hun offergave en hun brood at.

60. Hierna gaven zij hem wijn, die hij opdrank totdat hij er dronken van was. Dan zetten zij een prachtig meisje voor hem neer en hij deed met haar wat hij wilde, want hij wist niet meer wat hij deed, omdat hij teveel wijn gedronken had.

61. Zo gingen de kinderen van Moab met Israël om op die plaats, op de vlakte van Sittim en JHVH werd hierdoor woedend op Israël. Hij deed de pest onder hen rondgaan en vierentwintigduizend man van de Israëlieten stierven hierdoor.

62. Nu was er een man uit de kinderen van Simeon die Zimri heette, de zoon van Salu die gemeenschap had met de Midjanitische Kosbi, de dochter van Zur, de koning van Midjan, voor de ogen van Israël.

63. Pinechas, de zoon van Eliëzer, de zoon van de priester Aäron, zag welk kwaad Zimri had aangericht, dus nam hij een speer, stond op en ging hen achterna. Hij doorboorde hen beiden en doodde hen, toen stopte de pest onder de kinderen van Israël.

Hoofdstuk 86.

[\(H\) Wraak op Midjan](#)

1. In de tijd na de pest zei JHVH het volgende tegen Mozes en Eliëzer, de zoon van de priester Aäron:

2. *'Tel de hoofden van de hele gemeenschap van de kinderen van Israël vanaf twintig jaar en ouder, iedereen die tot het leger behoort.'*

3. Mozes en Eliëzer telden de kinderen van Israël per familie. Het aantal Israëlieten kwam totaal op zevenhonderdduizendzevenhonderddertig.

4. Het aantal kinderen van Levi, vanaf één maand en ouder, was drieëntwintigduizend. Onder hen was er niet één meer die geteld was door Mozes en Aäron in de Sinai woestijn.

5. JHVH had hen toch gezegd dat zij in de woestijn zouden sterven? Dus stierven zij allemaal en niemand van hen was overgebleven behalve Kaleb, de zoon van Jefunne en Jozua, de zoon van Nun.

6. Hierna zei JHVH tegen Mozes: *'Zeg tegen de kinderen van Israël dat zij de doodsoorzaak van hun broers uit de kinderen van Israël op Midjan moeten wreken.'*

7. Mozes deed dit en de kinderen van Israël kozen twaalfduizend man uit hun gelederen uit, duizend per stam en zij trokken op naar Midjan.

8. De kinderen van Israël voerden oorlog tegen Midjan en doodden elke man, waaronder ook de vijf vorsten van Midjan, ook Bileam, de zoon van Beor, doodden zij met het zwaard.

9. De kinderen van Israël namen de vrouwen van Midjan gevangen, met hun kinderen en hun vee en alles wat hen toebehoorde.

10. Alle buit roofden zij weg en zij brachten het bij Mozes en Eliëzer op de vlakte van Moab.

11. Mozes, Eliëzer en alle vorsten uit de gemeenschap gingen hen met vreugde tegemoet.

12. Zij verdeelden al de buit van Midjan en zo namen de kinderen van Israël wraak op Midjan voor de doodsoorzaak van hun broers uit de kinderen van Israël.

Hoofdstuk 87.

[\(GP\) Jozua krijgt de leiding van Mozes overgedragen, Mozes sterft](#)

1. In die tijd zei JHVH tegen Mozes: *'Zie uw dagen lopen op zijn einde, neem uw dienaar Jozua, de zoon van Nun nu mee en zet hem in de tabernakel neer, dan zal ik hem opdrachten geven.'* Mozes deed dit.

2. JHVH verscheen in een wolkkolom in de tabernakel en de wolkkolom stond voor de deur van de tabernakel.

3. JHVH gaf Jozua, de zoon van Nun opdrachten en zei tegen hem: *'Wees sterk en moedig, want u zult de kinderen van Israël naar het land brengen dat ik hen gezworen heb te geven en ik zal met u zijn.'*

4. Mozes zei ook tegen Jozua: *'Wees sterk en moedig, want u zult de kinderen van Israël het land doen beërven. JHVH zal met u zijn, Hij zal u niet verlaten of verloochenen, wees niet bang of ontmoedigd.'*

5. Mozes riep alle kinderen van Israël bij elkaar en zei tegen hen: *'U heeft al het goede dat uw God JHVH voor u in de wildernis gedaan heeft gezien.'*

6. Houd u daarom aan alles wat Hij in zijn wet zegt en wandel over de weg van uw God JHVH. Keer niet om op de weg die de Heer u opgedragen heeft te gaan, ook niet naar rechts of naar links.'

7. Zo leerde Mozes de kinderen van Israël inzettingen, verordeningen en wetten om zich daaraan in het land te houden, zoals JHVH het hem opgedragen had.

8. Hij onderwees hen in de weg van JHVH en zijn wetten. Zie, zij staan opgeschreven in het boek van de wet van God die Hij via Mozes aan de kinderen van Israël gegeven heeft.

9. Mozes stopte hierna met het geven van geboden aan Israël en JHVH zei het volgende tegen hem: *'Ga de berg Abarim op, sterf daar en word verzameld bij uw volk, zoals ook uw broer Aäron verzameld is.'*

10. Mozes klom dus omhoog, zoals JHVH het hem opgedragen had en hij stierf daar in het land van Moab op bevel van JHVH. Het was het veertigste jaar sinds de Israëlieten uit het land van Egypte vertrokken waren.

11. De kinderen van Israël huilden dertig dagen om Mozes op de vlakten van Moab, hierna waren de dagen van verdriet en huilen om Mozes voorbij.

Hoofdstuk 88.

[\(G\) Jozua veroverd Jericho en Ai](#)

1. Na de dood van Mozes zei JHVH het volgende tegen Jozua, de zoon van Nun:

2. *'Sta op en steek de Jordaan over naar het land dat ik aan de kinderen van Israël gegeven heb, dan zult u de kinderen van Israël het land doen beërven.'*

3. *Iedere plaats die uw voet zal betreden zal u toebehoren, vanaf de woestijn van Libanon tot aan de grote rivier van Perat (Eufraat) zal uw grens lopen.'*

4. *Alle dagen van uw leven zal niemand het tegen u op kunnen nemen. Zoals ik met Mozes geweest ben, zo zal ik ook met u zijn. Wees alleen zo sterk en moedig om u aan de wet die Mozes u opgedragen heeft te houden. Keer niet van die weg af, niet naar rechts of links, zo zult u voorspoedig zijn in alles wat u doet.'*

5. Jozua gaf de legerleiding van Israël de volgende opdracht: 'Ga het kamp door en geef het volk de opdracht: 'Maak alles in gereedheid, want na drie dagen zult u de Jordaan oversteken en het land in bezit nemen.''

6. De legerleiding van de kinderen van Israël deed dit, zij gaven deze opdracht aan het volk en deden alles wat Jozua hen opgedragen had.

7. Jozua stuurde twee man vooruit om het land van Jericho te bespioneren. De mannen vertrokken en bespioneerden Jericho.

8. Na zeven dagen kwamen zij terug in het kamp bij Jozua en zeiden tegen hem: 'JHWH heeft ons het hele land in handen gegeven, de inwoners ervan staan stijf van angst om ons.'

9. Hierna gebeurde het dat Jozua samen met heel Israël 's morgens vroeg opstond en weg ging uit Sittim. Daarna stak Jozua samen met heel Israël de Jordaan over. Jozua was tweeëntachtig jaar oud toen hij met Israël de Jordaan overstak.

10. Het volk trok op de tiende dag van de eerste maand weg van de Jordaan en zij sloegen hun tenten op in Gilgal, aan de oostkant van Jericho.

11. Toen vierden de kinderen van Israël het Pesach feest in Gilgal, op de vlakte van Jericho, op de veertiende dag van de maand, zoals het in de wet van Mozes opgeschreven staat.

12. Op de dag dat het Pascha gevierd werd, stopte het (neerdalen van) het manna en toen was er geen manna meer voor de kinderen van Israël, toen aten zij van wat het land van Kanaän opgebracht had.

13. Jericho was volledig afgesloten voor de kinderen van Israël, niemand kon naar buiten of naar binnen gaan.

14. Toen de eerste dag van de tweede maand aangebroken was, zei JHWH tegen Jozua: *'Sta op en zie dat ik Jericho, samen met al haar inwoners aan u heb overgeleverd. Heel uw leger moet één keer per dag rond de stad lopen en dat moet u zes dagen lang doen.'*

15. *Dan moeten de priesters op de ramshoorns blazen en als u het geluid van de ramshoorn hoort, dan moet het hele volk hard schreeuwen, zo zullen de muren van de stad instorten en dan moet heel het volk optrekken, man tegen man.'*

16. Jozua deed alles precies zoals JHWH het hem opgedragen had.

17. Op de zevende dag liepen zij zeven keer rond de stad en de priesters bliezen op de ramshoorns.

18. Na de zevende keer zei Jozua tegen het volk: 'Schreeuw, want JHWH heeft u de hele stad in handen gegeven.'

19. Alleen zal de hele stad en alles wat erin is door JHWH vervloekt zijn, houd u daarom verre van het vervloekte, anders laat u nog een vloek over het kamp van Israël komen en brengt u het in problemen.

20. Maar al het zilver, goud, koper en ijzer zal aan JHWH geweid zijn, dit zal in de schatkamer van JHWH gebracht worden.'

21. Het volk blies op de horens en schreeuwde luid, waarop de muren van Jericho instortten. Heel het volk klom eroverheen, iedere man recht vooruit, zo namen zij de stad in en maakten alles erbinnen met de grond gelijk, zowel man als vrouw, jong of oud, koe of schaap of ezel, met de scherpste van het zwaard.

22. Zij verbrandden heel de stad met vuur, alleen de schalen van zilver en goud en van koper en ijzer werden in de schatkamer van JHWH bewaard.

23. Jozua zwoer op dat moment: 'Vervloekt is de man die Jericho herbouwd. Voor de prijs van zijn eerstgeborene zal hij de fundering ervoor leggen en voor de prijs van zijn jongste zoon zal hij de poorten erin plaatsen.'

24. Achan, de zoon van Karmi, de zoon van Zabdi, de zoon van Zera, de zoon van Juda, pleegde verraad met de zaken waar de vloek op rustte en verborg ze in de tent en daarom werd de woede van JHWH tegen Israël opgewekt.

25. Hierna, nadat de kinderen van Israël teruggekeerd waren van het platbranden van Jericho, stuurde Jozua mannen die ook Ai moesten bespioneren en ertegen moesten vechten.

26. De mannen trokken erheen en bespioneerden Ai, zij keerden terug en zeiden: 'Laat niet heel het volk met u naar Ai optrekken, laat slechts ongeveer drieduizend man optrekken en de stad verslaan, want er wonen daar maar weinig mensen.'

27. Zo deed Jozua het en van de kinderen van Israël trokken er ongeveer drieduizend met hem op die tegen de mannen van Ai vochten.

28. Het gevecht keerde zich in het nadeel van Israël en de mannen van Ai versloegen zesendertig Israëlietische mannen en zo vluchtten de kinderen van Israël voor de mannen van Ai weg.

29. Toen Jozua dit bemerkte, scheurde hij zijn kleren en viel met zijn gezicht naar beneden op de grond voor JHWH neer, hij, samen met de oudsten van Israël en zij gooiden stof over hun hoofden.

30. Jozua zei: 'Waarom O Heer brengt U dit volk de Jordaan over? Wat kan ik nog zeggen nu de Israëlieten voor hun vijanden zijn weggevlucht?'

31. Nu zullen alle Kanaänieten, de inwoners van dit land dus hiervan horen, ons omsingelen en onze naam uitwissen.'

32. JHWH zei tegen Jozua: *'Waarom valt u op uw gezicht? Sta op, verman u, want de Israëlieten hebben gezondigd en genomen van wat vervloekt is. Ik zal niet langer met hen meegaan, tenzij ze dat wat vervloekt is uit hun midden wegdoen.'*

33. Jozua stond op en verzamelde het volk. Op bevel van JHWH bracht hij de Urim naar voren, daarmee werd de stam Juda uitgekozen en werd Achan, de zoon van Karmi, aangewezen.

34. Jozua zei tegen Achan: 'Vertel mij mijn zoon, wat heeft u gedaan?' En Achan zei: 'Onder de buit heb ik een mooi gewaad uit Sinear gezien en tweehonderd sjekel zilver en ook een gouden wig die vijftig sjekel weegt. Ik begeerde ze en heb ze meegenomen en zie, zij zijn midden in de tent onder de grond verborgen.'

35. Jozua stuurde er mannen naartoe die ze uit de tent van Achan meenamen en zij brachten ze bij Jozua.

36. Jozua nam Achan en de gebruiksvoorwerpen, samen met zijn zoons en dochters en alles wat hem toebehoorde en zij brachten hen naar het dal van Achor.

37. Daar verbrandde Jozua ze met vuur en heel Israël stenigde Achan met stenen en zij maakten een berg van stenen bovenop hem. Daarom noemde hij die plaats het dal van Achor, waar de woede van JHWH tot rust kwam, hierna ging Jozua weer naar de stad en vocht ertegen.

38. En JHWH zei tegen Jozua: *'Vrees niet, wees ook niet geschrokken, zie ik heb Ai in uw handen overgeleverd, haar koning en heel haar volk, en u moet met hen doen wat u ook met Jericho en haar*

koning gedaan heeft. Alleen de buit ervan en het vee mag u als beloning voor uzelf houden, ga nu voor de stad in hinderlaag liggen.'

39. Dus deed Jozua wat JHVV hem gezegd had. Uit de krijgers koos hij dertigduizend moedige mannen, stuurde hen erop uit en zij gingen in hinderlaag voor de stad liggen.

40. Hij gaf hen opdracht: 'Als u ons ziet dan zullen wij net doen alsof wij voor hen weggrennen, zij zullen ons dan achtervolgen en dan zult u uit uw schuilplaatsen komen en de stad innemen,' en zo gebeurde het.

41. Jozua ging zo dus het gevecht aan en de mannen uit de stad gingen de stad uit, Israël achterna, niet wetende dat zij achter de stad voor hen in hinderlaag lagen.

42. Jozua en alle Israëlieten deden net alsof zij door hen afgemat waren en zij vluchtten listig richting de woestijn.

43. De mannen van Ai verzamelden daarop alle mensen uit de stad om de Israëlieten te achtervolgen. Zij gingen naar buiten en werden zo uit de stad weggelokt, niemand bleef achter. Zij lieten de stad open en achtervolgden de Israëlieten.

44. Degenen die in een hinderlaag lagen, stonden van hun plaats op en haastten zich naar de stad toe. Zij namen haar in en staken haar in brand. Toen keken de mannen van Ai om en zie, er steeg rook uit de stad op, de lucht in, en zij hadden geen mogelijkheid om zich terug te trekken, in welke richting dan ook.

45. Alle mannen van Ai werden zo ingesloten door Israël, de ene groep aan deze kant en de andere er tegenover en zij sloegen hen zo hard dat niemand van hen het overleefde.

46. De kinderen van Israël namen Melos, de koning van Ai, levend mee en zij brachten hem bij Jozua. Jozua hing hem aan een boom en hij stierf.

47. De kinderen van Israël gingen terug naar de stad, nadat deze uitgebrand was, en iedereen die er nog in was doodden zij met de scherpste van het zwaard.

48. Het aantal uit Ai dat gesneuveld was, zowel mannen als vrouwen, was twaalfduizend. Alleen het vee en de buit namen zij voor zichzelf mee, zoals JHVV het tegen Jozua gezegd had.

49. Alle koningen aan deze kant van de Jordaan, alle koningen van Kanaän, hoorden van het kwaad dat de kinderen van Israël Jericho en Ai hadden aangedaan, en zij verzamelden zich om tegen Israël te vechten.

50. Alleen de inwoners van Gibeon waren ontzettend bang om het onderspit te delven als zij tegen de Israëlieten zouden vechten, daarom handelden zij listig. Zij kwamen naar Jozua en heel Israël toe en zeiden tegen hen: 'Wij zijn uit een ver land gekomen, sluit daarom nu een verbond met ons.'

51. Zo bedrogen de inwoners van Gibeon de kinderen van Israël en de kinderen van Israël sloten een verbond met hen, zij sloten vrede met hen en de vorsten van de gemeenschap zwoeren het hen. Maar hierna kwamen de kinderen van Israël erachter dat zij burenen van hen waren en ook onder hen woonden.

52. Maar de kinderen van Israël doodden hen niet, omdat zij bij de Naam van JHVV aan hen gezworen hadden, zo werden zij houthakkers en waterdragers.

53. Jozua zei tegen hen: 'Waarom heeft u mij bedrogen door dit met ons uit te halen?' Zij antwoordden hem het volgende: 'Omdat uw dienaren alles wat u met alle koningen van de Amorieten gedaan

heeft gehoord hebben, daarom vreesden wij voor ons leven en hebben wij dit gedaan.'

54. Die dag wees Jozua hen aan om hout te hakken en water te putten en hij verdeelde hen als slaven over alle stammen van Israël.

(H) Jozua vecht met de vijf Amoritische koningen, het wonder van de stilstaande zon

55. Toen koning Adonizedek van Jeruzalem hoorde wat alle kinderen van Israël met Jericho en Ai gedaan hadden, stuurde hij een bericht aan Hoham, de koning van Hebron en Piram, de koning van Jarmut en aan Jafia, de koning van Lachis en aan Deber, de koning van Eglon dat luidde:

56. 'Kom naar mij toe en help mij, dan zullen wij de kinderen van Israël en ook de inwoners van Gibeon die vrede met de kinderen van Israël gesloten hebben doden.'

57. Zij verzamelden zich en de vijf koningen van de Amorieten trokken met al hun legerkampen op, een sterk volk zo talrijk als het zeezand.

58. Alle koningen kwamen dus bij elkaar en sloegen hun kamp op bij Gibeon en zij begonnen met de inwoners van Gibeon te vechten. Alle mannen van Gibeon stuurden een bericht aan Jozua waarin stond: 'Kom snel naar ons toe en help ons, want alle koningen van de Amorieten hebben zich verzameld om tegen ons te vechten.'

59. Jozua trok met alle strijdbare mannen vanuit Gilgal op, Jozua overviel hen plotseling en richtte een grote slachtpartij onder de vijf koningen aan.

60. JHVV bracht hen in verwarring tegenover de kinderen van Israël die hen een vreselijke slag toebrachten in Gibeon. Zij achtervolgden hen over de weg die naar Bet-choron en Makkeda gaat en zij vluchtten voor de kinderen van Israël weg.

61. Terwijl zij op de vlucht waren, liet JHVV het hagelstenen vanuit de lucht op hen regenen en meer van hen stierven door de hagelstenen dan door toedoen van de kinderen van Israël.

62. De kinderen van Israël achtervolgden hen dus en bleven hen onderweg neervellen, zij bleven maar doorgaan met het doden van hen.

63. Terwijl zij vochten, liep de dag richting de avond op zijn einde en Jozua zei ten overstaan van het hele volk: 'Zon sta stil boven Gibeon en u maan in de vallei van Ajalon, totdat deze natie zich op haar vijanden gewroken heeft.'

64. JHVV luisterde naar wat Jozua zei en de zon bleef stilstaan op haar plaats aan de hemel. Zesendertig eenheden lang stond zij stil en ook de maan haastte zich een hele dag niet om onder te gaan.

65. Nooit is er een dag geweest zoals deze, daarvoor niet en daarna ook niet. Toen luisterde JHVV naar de stem van een man omdat JHVV voor Israël streed.

Hoofdstuk 89.

(H) Loflied van Jozua

1. Toen zong Jozua dit lied, op de dag dat JHVV de Amorieten in handen van Jozua en de kinderen van Israël gaf en hij zong ten aanschouwen van heel Israël:

2. 'U heeft machtige dingen gedaan O Heer, U heeft grote daden getoond. Wie is als U? Mijn lippen zullen Uw lof verkondigen.

3. Mijn goedheid en mijn vesting, mijn hoge toren, voor U zal ik een nieuw lied zingen. Met dankzegging

zal ik voor U zingen, U bent de kracht die mij gered heeft.

4. Alle koningen op aarde zullen U prijzen, de vorsten van de aarde zullen voor U zingen, de kinderen van Israël zullen blij zijn met de redding die U bewerkt, zij zullen zingen en Uw kracht prijzen.
5. Op U O Heer, hebben wij vertrouwd, wij hebben gezegd dat U onze God bent, want U was onze schuilplaats en sterke toren tegen onze vijanden.
6. Wij riepen tot U en werden niet beschaamd, op U vertrouwden wij en wij werden gered. Toen wij tot U riepen, luisterde U naar onze stem en heeft U onze ziel van het zwaard gered. Uw genade heeft U ons getoond. U heeft ons Uw redding geboden, U heeft ons hart blij gemaakt door Uw kracht.
7. U bent opgetrokken om ons te redden, met Uw Arm heeft U Uw volk verlost. U heeft ons uit Uw heilige hemel geantwoord en ons gered van tienduizenden mensen.
8. De zon en de maan stonden stil aan de hemel en in Uw woede stond U tegen onze tegenstanders op en heeft U Uw oordelen over hen geveld.
9. Alle vorsten van de aarde waren opgestaan, de koningen van de natiën hadden zich samen verzameld. Zij waren niet onder de indruk van Uw aanwezigheid en wilden met U de strijd aangaan.
10. U bent woedend tegen hen opgestaan en heeft Uw woede tegen hen bekoeld. In Uw boosheid heeft U hen vernietigd en uit Uw hart gesneden.
11. Naties zijn door Uw grimmigheid verteerd, koninkrijken zijn door Uw toorn vergaan, koningen heeft U verwond op de dag van Uw kwaadheid.
12. Uw grimmigheid heeft U op hen doen neerkomen, Uw woedende boosheid nam hen te pakken, U heeft hun goddeloosheid op henzelf doen neerkomen, en heeft hen door hun boosaardigheid afgesneden.
13. Zij hebben een val geplaatst waarin zij zelf terecht gekomen zijn. Zij verborgen zich achter hun net waarin hun eigen voet verstrikt geraakt is.
14. U stond klaar voor al Uw vijanden die gezegd hadden dat zij door hun zwaard bezit van het land genomen hadden en door eigen kracht de stad bewoonden. Hun gezichten stonden beschaamd vanwege het verlies, hun hoornen zijn op de grond gevallen, U heeft hen doodsbang voor Uw woede gemaakt en in Uw boosheid heeft U hen vernietigd.
15. De aarde trilde en schudde vanwege het geluid van Uw storm die hen overviel, hun zielen heeft U de dood niet onthouden, want zij zijn levend in het graf afgedaald.
16. U heeft hen achtervolgd door Uw storm, met Uw tornado heeft U hen weggevaagd. Hun regen heeft U in hagel veranderd. Zij vielen in diepe putten waaruit zij niet meer op konden staan.
17. Hun skeletten werden als afval op straat gegooid.
18. Door Uw toorn werden zij verteerd en vernietigd en Uw volk heeft U door Uw sterkte gered.
19. Daarom verheugen onze harten zich in U en zijn onze zielen blij met Uw redding.
20. Onze tong zal spreken van Uw macht en wij zullen Uw wonderbare werken bezingen en bejubelen.
21. U heeft ons van onze vijanden gered. U heeft ons gered van hen die tegen ons zijn opgestaan. U heeft ze voor onze ogen vernietigd en ze onder onze voeten vertreden.
22. Zo zullen al Uw vijanden vergaan O Heer. De goddeloze zal zijn als kaf dat wegwaait in de wind.

Uw geliefden zullen als bomen zijn die langs het water zijn geplant.'

(H) Jozua voert nog vijf jaar oorlog

23. Hierna keerde Jozua met heel Israël terug naar het kamp in Gilgal, nadat zij alle koningen verslagen hadden, zodat niemand van hen nog in leven was.
24. Alleen de vijf koningen ontvluchtten de strijd te voet en verborgen zichzelf in een grot. Jozua zocht naar hen op het slagveld, maar vond ze niet.
25. Hierna ontving Jozua het volgende bericht: 'De koningen zijn gevonden en zie, zij hebben zich in een grot verstopt.'
26. Jozua zei: 'Zet een paar mannen op wacht bij de ingang van de grot om hen te bewaken, anders zouden ze nog kunnen ontsnappen,' en de kinderen van Israël deden dit.
27. Jozua riep heel Israël bij elkaar en zei tegen de legerleiding: 'Zet uw voet op de nek van deze koningen!' Jozua zei ook: 'Dit zal JHVH doen met al onze vijanden!'
28. Hierna gaf Jozua opdracht om de koningen te doden en hen in de grot te werpen, waarna zij de ingang met grote stenen moesten afdichten.
29. Die dag nog ging Jozua met al het volk dat bij hem was naar Makkeda en versloeg het door de scherpste van het zwaard.
30. Zo vernietigden zij alle levende zielen volledig, samen met alles wat bij de stad hoorde. Met de koning en de inwoners ervan deed hij hetzelfde als wat hij met Jericho gedaan had.
31. Vanaf daar trok hij verder naar Libna en vocht ertegen. JHVH gaf het in zijn handen en Jozua versloeg het met de scherpste van het zwaard, alle levende zielen. Ook hier deed hij precies hetzelfde met de stad en de koning ervan als met Jericho.
32. Vanaf daar trok hij verder naar Lachis om ertegen te vechten. Horam, de koning van Gaza trok op om de mannen van Lachis te hulp te schieten. Jozua versloeg ook hem en zijn volk totdat er niemand meer over was.
33. Jozua nam heel Lachis met haar inwoners dus in en hij deed ermee zoals hij met Libna gedaan had.
34. Jozua ging vanaf daar verder naar Eglon wat hij ook veroverde. Hij versloeg het, samen met alle inwoners, door de scherpste van het zwaard.
35. Vanaf daar ging hij naar Hebron door, vocht ertegen, nam het in en vernielde het volledig. Vanaf daar keerde hij met heel Israël naar Debir terug, wat hij ook bevocht en door de scherpste van het zwaard versloeg.
36. Iedere levende ziel erin vernietigde hij, niemand spaarde hij, met de stad en de koning deed hij hetzelfde als wat hij met Jericho gedaan had.
37. Jozua versloeg zo alle koningen van de Amorieten vanaf Kades-barnea tot aan Gaza. In één keer nam hij hun land in, want JHVH had voor Israël gevochten.
38. Toen kwam Jozua met heel Israël in het kamp van Gilgal terug.
39. Toen Jabin, de koning van Hazor in die tijd hoorde wat Jozua met de koningen van de Amorieten gedaan had, stuurde Jabin een bericht aan Jobab, de koning van Midjan, aan Laban, de koning van Simron, aan Jefal, de koning van Ahsaf en aan alle andere koningen van de Amorieten, er stond in:
40. 'Kom snel naar ons toe en help ons, dan kunnen wij de kinderen van Israël doden voordat zij ons overvallen

en hetzelfde met ons doen als wat zij met de andere koningen van de Amorieten gedaan hebben.'

41. Alle koningen gaven gehoor aan de woorden van Jabin, de koning van Hazor, en met heel hun legerkampen trokken zij op, zeventien koningen. Hun volk was zo ontelbaar als het zand langs de kust, met ook ontelbaar veel paarden en wagens. Zij kwamen en sloegen hun tenten op langs de bronnen van Merom, zo hadden zij zich verenigd om tegen Israël te vechten.

42. JHVH zei tegen Jozua: *'Wees niet bang voor hen want morgen om deze tijd zal ik hen allemaal gesneuveld aan u overleveren, maar hun paarden en wagens moet u met vuur verbranden.'*

43. Met een verrassingsaanval vielen Jozua en al zijn soldaten hen aan en versloegen zij hen. Zij vielen hun in handen, want JHVH had hen in handen van de kinderen van Israël overgeleverd.

44. Dus achtervolgden de kinderen van Israël alle koningen en hun legerkampen. Hij versloeg hen totdat er niemand meer van hen over was en zo deed Jozua met hen wat JHVH tegen hem gezegd had.

45. Daarna keerde Jozua naar Hazor terug, sloeg het met het zwaard, doodde elke ziel erbinnen en brandde het plat. Vanaf Hazor ging Jozua door naar Simron, versloeg het en maakte het ook met de grond gelijk.

46. Daar vandaan ging hij door naar Achsaf en deed er hetzelfde mee als met Simron.

47. Vanaf daar ging hij verder naar Adullam en doodde al haar inwoners. Met Adullam deed hij ook wat hij met Achsaf en Simron gedaan had.

48. Hij trok vandaar verder naar alle steden die hij al verslagen had. Alle mensen die daar nog overgebleven waren doodde hij ook en hij vernietigde hen volledig.

49. Alleen hun buit en vee namen de Israëlieten voor zichzelf mee als beloning, maar elk mens doodden zij, geen ziel lieten zij in leven.

50. Dat wat JHVH aan Mozes opgedragen had werd door Jozua en heel Israël uitgevoerd, in niets daarvan faalden zij.

51. Zo heeft Jozua en heel Israël het hele land van Kanaän dus verslagen, zoals JHVH het hen geboden had, al hun koningen doodden zij, totaal eenendertig koningen. Zo werd heel hun land door de kinderen van Israël ingenomen.

52. Daarbij komen ook nog Sichon en Og, aan de andere kant van de Jordaan, waarvan vele steden door Mozes verslagen waren. Mozes gaf hen aan de Rubenieten, de Gadieten en de helft van de stam Manasse.

53. Zo versloeg Jozua alle koningen aan de westkant van de Jordaan en gaf hij ze als erfenis aan de negenhalve stammen van Israël.

54. Vijf jaar lang voerde Jozua oorlog met deze koningen en hij gaf hun steden aan de Israëlieten. Hierna kwam het land tot rust van het oorlogvoeren met alle steden van de Amorieten en Kanaänieten.

Hoofdstuk 90.

1. Vijf jaar nadat de kinderen van Israël de Jordaan overgestoken waren, nadat de kinderen van Israël van het oorlog voeren met de Kanaänieten tot rust gekomen waren, in die tijd ontstonden er zware en hevige gevechten tussen Edom en de kinderen van Chittim. De kinderen van Chittim vochten daarbij tegen Edom.

2. Abianus, de koning van Chittim trok er in dat jaar opuit, het eenendertigste jaar van zijn regeren, hij

had een grote en sterke legermacht uit de mannen van de kinderen van Chittim bij zich. Hij ging naar Seir om met de kinderen van Esau te vechten.

3. Hadad, de koning van Edom, hoorde over hem en hij ging hem met een machtig volk en sterke legermacht tegemoet. In het veld van Edom kwam het tot een treffen.

4. Het land van Chittim won het van de kinderen van Esau en de kinderen van Chittim versloegen de kinderen van Esau, tweeëntwintigduizend man. Alle kinderen van Esau vluchtten voor hen weg.

5. De kinderen van Chittim achtervolgden hen en kwamen aan bij Hadad, de koning van Edom, die voor hen uit rende en zij vingen hem levend. Zij brachten hem bij Abianus, de koning van Chittim.

6. Abianus gaf opdracht om hem te doden en zo stierf Hadad, de koning van Edom, in het achtenveertigste jaar dat hij regeerde.

7. De kinderen van Chittim gingen door met het achtervolgen van Edom en zij brachten een geweldige slachting onder hen teweeg en zo raakte Edom aan de kinderen van Chittim onderworpen.

8. De kinderen van Chittim heersten dus over de kinderen van Edom. Edom viel onder gezag van de kinderen van Chittim en vanaf die dag werd het één koninkrijk.

9. Vanaf die tijd moesten zij hun hoofd buigen en was hun koninkrijk samengevoegd met dat van de kinderen van Chittim.

10. Abianus stelde officieren in Edom aan over alle kinderen van Edom die aan Abianus onderworpen werden en hem belasting moesten betalen. Hierna keerde Abianus naar zijn eigen land Chittim terug.

11. Toen hij terugkeerde, verstevigde hij zijn heerschappij en bouwde een ruim en versterkt paleis voor zichzelf, een koninklijk verblijf waarvanuit hij met vaste hand over de kinderen van Chittim en Edom regeerde.

(GH) Jozua verdeelt het land over de stammen

12. In die dagen, nadat de kinderen van Israël alle Kanaänieten en Amorieten verdreven hadden, was Jozua oud en aan het eind van zijn leven gekomen.

13. JHVH zei tegen Jozua: *'U bent oud, uw leven is voltooid en een groot deel van het land moet nog in bezit genomen worden.'*

14. *Verdeel dit land nu onder de negen stammen, en de halve stam van Manasse.'* Jozua stond dus op en deed wat JHVH tegen hem gezegd had.

15. Het hele land verdeelde hij per groep, als erfenis onder de stammen van Israël.

16. Maar aan de stam van Levi gaf hij geen erfenis. De offergaven van JHVH zijn hun erfenis, zoals JHVH bij monde van Mozes over hen gezegd had.

17. Jozua gaf de berg Hebron aan Kaleb en zijn kinderen tot op deze dag.

18. Daarom is Hebron tot op deze dag de erfenis van Kaleb en zijn kinderen geworden.

19. Jozua deelde het hele land door het lot aan Israël toe, als erfdeel, zoals JHVH het hem geboden had.

20. De kinderen van Israël gaven, uit hun eigen erfenis, steden met rondom weidegrond voor hun vee aan de Levieten in eigendom, zoals JHVH het Mozes opgedragen had. Dit deden de kinderen van Israël dus en zij verdeelden het land bij lot, of het nu groot of klein was.

21. Hierna gingen zij het land in om het tot aan de toegewezen grenzen te beërvan. De kinderen van Israël gaven ook aan Jozua, de zoon van Nun, een erfenis in hun midden.

22. Op bevel van JHVH gaven zij hem de stad die hij wenste. Het werd Timnat-serach bij de berg Efraïm, daar bouwde hij de stad en woonde er.

23. Zo zijn de erfenissen voor de priester Eliëzer, Jozua, de zoon van Nun, en de hoofden van de stamvaders bij lot verdeeld over de kinderen van Israël in Silo. Voor het aangezicht van JHVH, bij de deur van de tabernakel. Na het land verdeeld te hebben gingen zij ieder huns weegs.

24. Zo gaf JHVH het land aan de Israëlieten en namen zij het in bezit zoals de Heer het hen gezegd had en zoals de Heer het aan hun voorouders gezworen had.

25. JHVH gaf de Israëlieten rust van al hun vijanden rondom hen, niemand durfde nog tegen hen op te staan, want JHVH leverde al hun vijanden in hun handen over. Niets ontbrak er aan al het goede dat JHVH tegen de kinderen van Israël gezegd had, ja JHVH voltooide echt alles.

26. Jozua riep de kinderen van Israël bij elkaar en zegende hen. Hij gebod hen om JHVH te dienen, waarna hij hen wegstuurde. Iedereen ging naar zijn eigen stad terug, ieder naar het deel dat hij geërfd had.

27. Al de dagen van Jozua dienden de kinderen van Israël JHVH en de Heer gaf hen rust van iedereen in hun omgeving, zij woonden veilig in hun steden.

28. In die dagen gebeurde het dat Abianus, de koning van Chittim, stierf. In het achtendertigste jaar van zijn regering en het zevende jaar dat hij over Edom regeerde. Zij begroeven hem in zijn huis dat hij voor zichzelf gebouwd had. In zijn plaats regeerde Latinus vijftig jaar.

29. Tijdens zijn regering bracht hij een leger op de been dat er opuit trok en tegen de inwoners van Brittanien en Kernania, de kinderen van Elisa die een zoon van Jawan was, vocht. Hij won het van hen en maakte hen onderhorig.

30. Hierna hoorde hij dat Edom in opstand gekomen was tegen Chittim. Latinus ging naar hen toe, versloeg hen en onderwierp hen weer, hij plaatste hen onder gezag van de kinderen van Chittim. Al die dagen was Edom één koninkrijk met de kinderen van Chittim.

31. Vele jaren regeerde er geen koning over Edom, zij werden geregeerd door de kinderen van Chittim en hun koning.

(H) Jozua sluit een verbond met het volk en begraaft de zonen van Israël

32. In het zesentwintigste jaar sinds de kinderen van Israël de Jordaan overgetrokken waren, wat het zesenzestigste jaar is sinds de kinderen van Israël uit Egypte vertrokken waren, was Jozua oud geworden en op leeftijd gekomen. Hij was toen honderdacht jaar oud.

33. Jozua riep heel Israël bij elkaar, al haar oudsten, rechters en legerleiding, nadat JHVH alle Israëlieten rust gegeven had van de vijanden rondom hen. Jozua zei tegen de oudsten van Israël en tot hun rechters: 'Zie ik ben oud geworden en op jaren gekomen, u heeft gezien wat JHVH gedaan heeft aan alle naties die Hij voor u uit gedreven heeft, want het is JHVH geweest die voor u gevochten heeft.

34. Maak u er daarom sterk voor om u aan de woorden van de wet van Mozes te houden, er niet naar rechts of links van af te wijken en u niet te mengen met de naties die nog in het land wonen. U mag de namen van hun goden ook niet noemen, maar u zult zich aan uw God JHVH hechten, zoals u tot op vandaag gedaan heeft.'

35. Zo spoorde Jozua de kinderen van Israël sterk aan om al hun dagen JHVH te blijven dienen.

36. Alle Israëlieten zeiden: 'Wij zullen onze God JHVH al onze dagen dienen, wij, onze kinderen en onze kleinkinderen, ja heel ons nageslacht voor eeuwig.'

37. Die dag sloot Jozua een verbond met het volk, waarna hij de kinderen van Israël wegstuurde, zodat iedereen weer terugkeerde naar zijn erfdeel en stad.

38. In de dagen dat de kinderen van Israël veilig in hun steden woonden, begroeven zij de kisten van hun stamvaders die zij uit Egypte meegenomen hadden. Ieder werd op het erfdeel van zijn kinderen begraven. Zo begroeven de kinderen van Israël de twaalf zonen van Jakob, ieder op het grondgebied van zijn kinderen.

39. Dit zijn de namen van de steden waar de twaalf zonen van Jakob die de kinderen van Israël uit Egypte meegenomen hadden begraven liggen.

40. Ruben en Gad werden aan de andere kant van de Jordaan begraven in Romia dat Mozes aan hun kinderen toebedeeld had.

41. Simeon en Levi werden in de stad Mauda, dat toebedeeld was aan de kinderen van Simeon, begraven. Het buitenste deel van de stad was voor de kinderen van Levi.

42. Juda werd in de stad van Benjamin begraven, tegenover Bethlehem.

43. De beenderen van Issakar en Zebulon werden in Sidon begraven, op het deel dat aan hun kinderen toebedeeld was.

44. Dan werd begraven in de stad Eshtael en Naftali en Asher werden in Kades-naftali begraven. Iedere man op de plaats die aan zijn kinderen gegeven was.

45. De beenderen van Jozef werden in Sichem begraven, op het deel van het veld dat Jakob van Hamor gekocht had en dat aan Jozef als erfdeel toegewezen was.

46. Benjamin werd in Jeruzalem begraven, tegenover de Jebusieten die aan de kinderen van Benjamin waren toegewezen. Zo begroeven de kinderen van Israël hun voorvaders, ieder in de stad die hun kinderen toekwam.

47. Na twee jaar stierf Jozua, de zoon van Nun. Hij was honderdtien jaar oud en achtentwintig jaar was Jozua rechter over Israël geweest. Alle dagen van zijn leven diende Israël JHVH.

48. De andere gebeurtenissen rond Jozua, zijn veldslagen en vermaningen waarmee hij Israël vermaand heeft en alles wat hij hen geboden heeft, ook de namen van de steden die de Israëlieten in zijn dagen in bezit kregen, zie zij staan opgeschreven in het boek met de woorden van Jozua aan de kinderen van Israël. En ook in het boek van de oorlogen van JHVH die door Mozes, Jozua en de kinderen van Israël zijn opgeschreven.

49. De kinderen van Israël begroeven Jozua op de grens van zijn erfdeel in Timnat-serach dat aan hem gegeven was nabij de berg Efraïm.

50. Eliëzer, de zoon van Aäron stierf ook in die dagen en zij begroeven hem op een berg die aan zijn zoon

Pinechas toebehoorde, die ook op de berg Efraïm aan hem toebedeeld was.

Hoofdstuk 91.

(H) De stam Juda gaat voor in het uitroeien van de bewoners van Kanaän

1. In de tijd na de dood van Jozua waren de kinderen van de Kanaänieten nog altijd in het land aanwezig en de Israëlieten besloten om ze weg te sturen.
2. De kinderen van Israël vroegen JHVH: 'Wie zal aan het hoofd van ons gaan om tegen de Kanaänieten te vechten?' En JHVH zei: '*Juda moet gaan.*'
3. De kinderen van Juda zeiden tegen Simeon: 'Ga met ons mee om op ons erfdeel tegen de Kanaänieten te vechten, dan zullen wij hetzelfde hierna bij u op uw erfdeel doen.' Dus trokken de kinderen van Simeon samen met de kinderen van Juda op.
4. De kinderen van Juda trokken dus op en vochten tegen de Kanaänieten en zo leverde JHVH de Kanaänieten in handen van Juda over, zij versloegen hen in Bezek, tienduizend man.
5. In Bezek vochten zij met Adonibezek en hij vluchtte voor hen weg. Zij achtervolgden hem en pakten hem op. Zij namen hem te pakken en sneden zijn duimen en grote tenen af.
6. Adonibezek zei: 'Bij drie score en tien (= zeventig) koningen zijn hun duimen en tenen afgesneden, zij hebben hun vlees onder hun tafel verzameld, net als het mijne en zo heeft God mij vergolden.' Zij brachten hem naar Jeruzalem waar hij stierf.
7. De kinderen van Simeon gingen dus met de kinderen van Juda mee en zij versloegen de Kanaänieten met de scherpste van het zwaard.
8. JHVH was met de kinderen van Juda en zij kregen de berg in bezit. De kinderen van Jozef trokken op naar

Bethel, dat ook wel Luz genoemd wordt en JHVH was met hen.

9. De kinderen van Jozef bespioneerden Bethel en de bespieders zagen een man de stad uitkomen. Zij namen hem gevangen en zeiden tegen hem: 'Laat ons de ingang van de stad zien, dan zullen wij u goed behandelen.'

10. De man toonde hen waar de ingang van de stad was en de kinderen van Jozef kwamen en doodden de stad met de scherpste van het zwaard.

11. Zij stuurden de man met zijn gezin weg, waarna hij naar de Hittieten trok en een stad bouwde die hij naar Luz vernoemde. Zo woonden alle Israëlieten in hun steden, ja ze woonden allemaal in hun steden en de kinderen van Israël dienden JHVH, alle dagen van Jozua en ook alle dagen van de oudsten die na Jozua nog doorleefden, die het grote werk van JHVH dat Hij aan Israël getoond had gezien hadden.

12. Zeventien jaar lang richtten deze oudsten Israël nog na de dood van Jozua.

13. Al deze oudsten hadden ook meegevochten in de gevechten van Israël tegen de Kanaänieten, zij wisten hoe JHVH de Kanaänieten voor Israël uit gedreven had, waardoor de Israëlieten in hun land konden wonen.

14. Zo maakte Hij alle woorden waar die Hij tegen Abraham, Isaak en Jakob gesproken had. De eed die Hij gezworen had om hen en hun kinderen het land van de Kanaänieten te geven.

15. Zo gaf JHVH het hele land van de Kanaänieten dus aan de kinderen van Israël, zoals Hij het hun voorouders gezworen had gaf JHVH hen rondom rust en woonden de kinderen van Israël veilig in hun steden.

16. Gezegend zij JHVH voor eeuwig, amen, ja amen.

17. Versterk uzelf en laat het hart van u allen die op JHVH vertrouwd goede moed houden.

EINDE

¹ Vertaald op basis van de vertaling uit het Hebreeuws in het Engels door J.H. Parry & Company in 1840.

² Mattheüs 13:33

³ Ezechiël 16:1-63

⁴ Ezechiël 37:1-14

⁵ De afstand die iemand in 3 x 72 minuten kan wandelen, ca. 18 km.